

کتاب خطی
فارسی و عربی

فهرست
کتابخانه مجلس شورای ملی
تألیف

عبدالحسین حائری

جلد نهم از انتشارات کتابخانه

(اداره بررسی و تحقیق)

(بخش دوم)

تهران - ۱۳۴۷

چاپخانه مجلس شورای ملی

کتاب خطی
فارسی و عربی

فهرست
کتابخانه مجلس شورای ملی
تألیف

عبدالحسین حائری

جلد نهم از انتشارات کتابخانه

(اداره بررسی و تحقیق)

(بخش دوم)

تهران - ۱۳۴۷

کتاب خطی
فارسی و عربی

فهرست
کتابخانه مجلس شورای ملی
تألیف

عبدالحسین حائری

جلد نهم از انتشارات کتابخانه

(اداره بررسی و تحقیق)

(بخش دوم)

تهران - ۱۳۴۷

مقدمه

این مجلد فهرست که با توفیق پروردگار توانا اینک در دست نشر قرار میگیرد بخش دوم از مجلد ۹ فهرست نسخ خطی کتابخانه مجلس شورای و با بخش یکم مجموعاً حاوی معرفی ۹۱۰ نسخه ارزنده است که این نویسنده با تعداد زیادی از آنها تا کنون آشنا نبود و یا در فهرس و مراجع یاد نشده بوده و برای شناختن برخی از آنها بارها سراسر نسخه را خوانده و بمراجع دور و نزدیک مراجعه کردم تا آنجا که برخی از کتابها و نسخه ها که همچنان ناشناس مانده بود و یا در شناسایی آن سهوی رفته بود، در تعلیقات بار دیگر از آن سخن گفته و نکاتی را که بعد از چاپ فهرست بدست آورده ام در آنجا یاد کردم (۱)

خوشوقتم باطلاع اهل تحقیق برسانم که اینک که این مجلد نشر میگردد بر اثر توجه خاص جناب آقای عبداللہ ریاضی ریاست محترم مجلس شورای ملی بخش نخستین مجلد دهم فهرست (شامل ۵۵۵ صفحه و معرفی ۶۱۱ رساله و کتاب) انتشار یافته و بخش دوم آن نیز در ۶۰۰ صفحه (از ص ۵۵۶-۱۱۰) و شامل معرفی ۶۵۲ رساله (شماره ۶۱۲-۱۲۷۴) در دست صحافی و تجلید است و دنباله آن نیز زیر چاپ است. کوشش همکاران عزیز اداره بررسی و تحقیق و کارکنان محترم چاپخانه اختصاصی مجلس نیز پیوسته از عواامل مؤثر پیشرفت سریع کار فهرست کتب خطی و موجب تشکر بوده و هست.

عبدالاحسین حائری ۱۲۹۷ ر ۴۷

۱ - در مقدمه بخش یکم این فهرست از مراجعان درخواست کردم و در اینجا درخواست خود را تکرار میکنم که به تعلیقات ذیل بخش یکم و دوم مراجعه فرمایند و نیز در مقدمه آن بخش درباره شیوه این دو بخش توضیحاتی بعرض رسیده است.

[۱۸۲۵]

نسخه شماره ۷ دفتر (ص ۳۲ - ۴۱ دفتر) است .

(عربی)

ارجوزه فی المجربات

از آثار ابن سینا درباره برخی از احکام نجوم و دستورهای پزشکی .
این ارجوزه بنام ارجوزه الخواص نیز آمده است .
الذریعة ج ۱ - ۴۹۵ دانشگاه ج ۶ - ۲۴۱۹ - مصنفات ۲۷ :

آغاز:

ابء باسم الله فى نظم حسن از کرم اجر بت فى طول الزمن
انجام : وغفر الله تعا لى وعفى عنا و عن آبائنا و قد كفى .

[۱۸۲۵]

نسخه شماره ۸ دفتر (ص - ۴۴ - ۵۹ دفتر) است

(عربی)

خیر الوصیة (منظومه)

از شیخ محمد بن عبدالله بن رمضان احسائی (قرن ۱۳ - ۹) .
رجوع شود به الذریعة ج ۷ - ۲۶
آغاز: خیر الوصیة ، بسمله ، ومما قاله الشیخ محمد بن عبدالله بن رمضان
الاحسائی فى ذم الدنيا والزهد فیها والوصیة باداء الواجبات والمندوبات ...
انجام : بخیر الوصیة سمیةها فطوبى لعبدها یعمل
و صلی الاله علی المصطفى و عمرته ما استقامت سما .

[۱۸۲۵]

نسخه شماره ۹ دفتر (ص ۷۰ - ۷۷ دفتر) است .

ارجوزه ای در معانی و بیان

(عربی)

از میرزا محمد بن محمد رضا بن اسماعیل بن جمال الدین قمی مشهدی
شاگرد مجلسی و مؤلف کنز الحقایق در تفسیر. مؤلف خود در سال ۱۰۷۴ شرحی
بر این ارجوزه نگاشته و آنرا انجاح الطالب نامیده است.
این منظومه دارای یکصد بیت است و در سال ۱۳۰۰ در تهران به چاپ
رسیده است.

رجوع شود به الذریعه ج ۱ - ۴۹۶ و فهرست کتب چاپی عربی مشار: ۳۹

آغاز:

الحمد لله و صلى الله

على رسوله الذى اصطفاه . . .

فى علمى البيان و المعانى

ارجوزه لطيفة المعانى

ابياتها عن مائة لم تزد

فقلت غير آمن من حسد

انجام : او كانت الدعوى على ميتى

او ادعى الا يفا على المدعى

(۱۸۲۵)

صفحه شماره ۱۰ دفتر (ص ۷۸-۱۰۰ دفتر) است

ارجوزه فى اصول الفقه

(عربی)

میرزا قوام الدین محمد فرزند محمد مهدی حسینی سیفی قزوینی (م -
۱۱۵۰) کتاب زبدة الاصول شیخ بهائی را به نظم درآورده است. این ارجوزه مورد
گفتگو همان منظومه زبده شیخ بهائی است.

تحفة القوامیة او در فهرست مجلس ج ۷ با شماره ۴۶/۱ یاد شد .
الذریعة ج ۲ : ۴۶۱ احوال و آثار شیخ بهایی از سعید نفیسی - ۱۶۷ فهرست
مجلس ۷ : ۴۲

آغاز: بسمله ، الحمد لله العلی العالی ذی النور و البهاء والافضال...
انجام: عبادة صحیحة فلیعلما ما وافق الشرع لدی من کلما .

[۱۸۲۵]

نسخه شماره ۱۱ دفتر (ص ۱۰۸-۱۲۴) دفتر است

(فارسی)

طالع نامه

آغاز: بسمله، و به نستعین طالع نامه ابجد صغیر از جهة مرد: حمل، ثور، جوزا .
سرطان، اسد، سنبله، میزان، عقرب، قوس، جدی...
انجام: فصل حیات و ممات، بدانکه آن پرندگان این لوح را بردولوح ..

[۱۸۲۵]

نسخه شماره ۱۲ دفتر (ص ۱۲۶-۱۲۷) دفتر است

(عربی)

زحافات شعری

نویسنده، زحافات شعری را در دو دائرة و بر روی دو صفحه بیان داشته است .
فهرست دانشگاه : ۲۲۲۱-۲۴۰۹
آغاز: صورت دایره اُخر که در اصل شجره بوده است .

[۱۸۲۵]

نسخه شماره ۱۳ دفتر (ص ۱۳۰-۱۳۱) دفتر است

(فارسی)

نامه ای درباره نماز آیات

پاسخ نامه ایست (و آنطوری که از مطاوی پاسخ آن پیداست) متضمن سؤال

از تاریخ تشریع نماز آیات و وجه تسمیت آن به «آیات» و کیفیت آن بوده است .
و نیز معلوم است که نویسنده نامه یکی از شاهزادگان قاجاریه بوده که در پاسخ، از او
با عنوان نواب «اشرف والا» یاد شده .

از یادداشتی که نویسنده این پاسخ در ذیل آن نوشته، پیداست که در فرحزاد
از قراء تهران - بوده و فرزند نویسنده سؤال را تعلیم میکرده است .

آغاز: بعد از طی مراحل عبودیت و فراغ از مراسم دعای دوام و عمر و دولت
عرض میشود که چندی قبل نیمه شبی بود که رقیمه کریمه در باب کیفیت نماز
آیات که به افتخار این دعا گو عز صدور یافته بود واصل شد و چون مذکور شد که
در همان شب، چاپار عازم نواب اشرف والاست و من در شب عاجزم ... از نوشتن، جواب
اینرا بشیخ جلیل املاء نمودم و او نوشت و انفاق حضور مبارك شد نمیدانم شرف
وصول خدمت روزی آن گشته یا خیر. باری نماز آیات در سال دهم هجرت شروع
شد ...

پایان: و قنوت آن پنج و سجود آن چهار و تشهد و سلام آن يك، مانند نماز
صبح الباقي امر کم الاشرف الارفع مطاع .
پس از پایان پاسخ، یادداشتی خصوصی از صاحب پاسخ و نیز نوشته‌ای بخطی
دیگر در باره کیفیت نماز آیات دیده میشود.

[۱۸۲۵]

نسخه شماره ۱۴ (ص ۱۳۳ - ۱۴۰ دفتر) و ناقص است .

(فارسی)

رساله فروع دین برای مبتدی

ترجمه فارسی رساله ایست بعربی از امام محمد غزالی (بطوریکه از آغاز رساله
معلوم میشود) و کسی که ترجمه کرده نام خود را نیاورده .

درمراجع و فهرست مؤلفات غزالی در باره این رساله مطلبی بدست نیاوردم .
این رساله دارای پنج باب است بدین قرار : باب الایات ، باب الاحسان ،
باب الاسلام ، باب دعای وضو و بار، غسل . و هر باب خود دارای چند مسئله است
که مجموعاً ۱۶ مسئله میشود و مسئله آخر رساله، در حد مسح است .

آغاز: بسم الله ، الحمد لله خالق الخلق و رازق الرزق ... ! اما بعد بدانکه این
رساله ایست از امام محمد بن محمد بن محمد الغزالی ساخته است از جهة مبتدیان
تا ... سؤال از دانشمندان و بدین قدر قانع باشند و هر مبتدی که اینقدر بداند
از مسلمانی او راس باشد ...

انجام : مسئله ، و اگر گوشت ناشسته یا دانه یا آنچه بدین ماند در دیک
کنند این طعام جمله نجس گردد و بیاید ریختن پس چنان باید بدوسه آب بشویند
تا پاک گردد . مسئله مسح، بدانکه روا باشد مسح بر موزه که درست باشد یا از کعب تا
زیر قدم و اگر زیر کعب دریده باشد درست نباشد و اگر بالای کعب دریده باشد .

[۱۸۲۵]

نسخه شماره ۱۶ (ص ۱۴۶ - ۱۷۱ دفتر است)

(عربی)

رساله در توحید

از سید محمد حسین بن عبد الباقي بن محمد صالح خاتون آبادی (م - ۱۱۳۲)
در این رساله وی برای اثبات واجب الوجود بودن حق تعالی مقدمه یاد کرده است .
رساله خلق الافعال او در همین دفتر ۱۸۲۵ (ص ۱۷۱ - ۲۰۲) موجود است .

فهرست مجلس ج ۵ : ۲۴۸

آغاز: رساله فی التوحید علی طریق المتکلمین ، بسم الله ، الحمد لله الواحد الفرد

القديم البصير السميع . . . وبعديقول سيدنا و مولانا العلامة جامع المنقول حاوى الاصول
والفروع انموزج السلف ...

انجام : و كن على بصيرة و خذ بما آتيتك و كن من الشاكرين كتبه مع تراكم
افواج العوايق في شهر ذيقعدة جعفر بن محمد حسين كاتب كلام الله عفى عنها في عام
سنة ١٢١١

[١٨٣٠]

نسخه شماره ١ دفتر (ص ١-٢ دفتر) است

(عربى)

نامه بهایی بهمدانی

شیخ بهایی این نامه را در پاسخ نامه میرزا ابراهیم همدانی (شماره ٣٢٦٠/٥)
دانشگاه) نوشته است.

فهرست دانشگاه ج ٣: ١١٥٠٣ و ٢٢٢٢

آغاز: مکتوبی که شیخ کاملین و خاتم المجتهدین بهاء الملة والدين محمد
رضی الله عنه بعالی حضرت سیدالمحققین میرزا ابراهیم همدانی نوشته، یا غائب عن عینی
لا عن بالی - والقرب الیک منتهی آمالی - ایام نواک لا تسئل کیف مضت - بالله باسوء الاحوال ...
انجام : الکمال لکنتم تعبد الله هکذا نحن روحان قد حللنا بدنا والسلام علیکم
ابدا تمت الرقعة الشریفة بعون الملک المعبود .

[١٨٣٠]

نسخه شماره ٢ (ص ٣ دفتر) است

(عربى)

اثبات الواجب

از ابو جعفر محمد بن حسن بن علی طوسی (م - ٤٦٠) در اثبات خدا بر روش
متکلمان بدون استدلال به بطلان دور و تسلسل .

رجوع به فهرست دانشگاه ج ۱۱۶:۳ شود
آغاز: برهان شریف فی اثبات الواجب تعالی غیر متوقف علی ابطال الدور... للمحقق الطوسی و بیانه موقوف علی تقریر مقدمتین احدیها تصویریة والاخری ...
انجام : واجباً واجاب عنه بان الخلاف انما هو فی المباشر القریب وهو العبد ضرورة وليس يتم فی التائیر فسقط النقصان كما لا يخفى علی من له ادنی مسکة فتأمل .

[۱۸۳۰]

نسخه شماره ۳ دفتر (ص ۳ دفتر) است

آداب تعلم (گفتاری در ..) (عربی)

منقول از خط غیاث الدین منصور (م - ۹۴۸) .
آغاز: منقول من خط استاد البشر غیاث الاسلام والدین منصور بواسطه واحده قال المعام الثاني ابو نصر الفارابی طالب العلم ينبغي ان يكون شابا صحيح المزاج...
انجام : والمبالغة مؤكد فی ترك النفاق والكذب معهم .

[۱۸۳۰]

نسخه شماره ۴ دفتر (ص ۳-۴ دفتر) است

خواص سورۃ یس (فارسی)

از سعدالدین حموی (از خاندان حموی بحر آبادی که در جامع مفیدی یاد شده و مجموعه هائی بخط سالک الدین حموی از خاندان او در دست است)
 صاحب ذریعه نوشته اند «خواص سورۃ یس گردآوری سعدالدین محمد محمودی در ۱۰۰ بیت است و نسخه آن را در مجموعه موسوم به مضیء الحق در کتابخانه شخصی آقای سیدجلال محدث دیده ام»

ظاهره محمودی غلط نسخه مذکور بوده و صواب همان حموی است
آغاز: بسم الله مجریها و مرسیها ، بدانکه این چند کلمه در بعضی از خواص
 سورۀ یس است که بعد از استخاره از ارواح ائمه معصومین علیهم السلام که مستخر جان
 علم جفر اند مرقوم قلم بنده ضعیف سعدالدین الحموی گشته تا سالکان طریق الهی از
 خواص

انجام : فسبحان الذی بیده ملکوت کل شیء و الیه ترجعون و سه مرتبه بگوید
 یا مفرج الهم فرج .

[۱۸۳۰]

نسخه شماره ۶ دفتر (ص ۶ دفتر) است

آداب قرائت قرآن (گفتاری در) (عربی)

گفتاری است از غیاث الدین منصور و ظاهره بخشی است از یک رساله او .
آغاز: منقول من کلام غیاث المـدقین منصورا ، المقالة الرابعة النصوص
 الدالة على فضيلة القاری و القراءة كثيرة عديدة معروفة مشهورة غیر مستورة و من
 الاداب ان ينبغي للقاری السواك ...
انجام : الاستحسان و جوز و ا فی الصلوة و اکثرهم علی ان السجدة اربع عشر
 و الا کثرون اوجبوا الطهارة فی سجدة التلاوة و کذا استقبال القبلة و قد یجوز خلاف هذا

[۱۸۳۰]

نسخه شماره ۷ دفتر (ص ۶-۷ دفتر) است

معادن و جواهر (گفتار در شناخت ..) (عربی)

از یعقوب بن اسحاق کندی (م- حدود ۳۵۰) در شیوه شناختن معادن جواهر و
 کوهپایی که رگه‌های جواهر دارند .

رجوع شود به یادنامه کندی ۳۶-۳۷

آغاز: بسمه ، قال یعقوب بن اسحق الکندی فی معرفه الجبال و جواهرها و معادنہا اذ ارایت طیفاً ابیض فی سفح مخالفا للتربة التي يليه قبل تلك التربة البيضاء فان صاحت .. فاحفر ..

انجام : کان ابیض او اصغر فخدمنه . . . فان الاصفر جوهر الذهب والابيض جوهر الفضة طيناً کان او رملاً ومش بعد ذلك ودبر الاحمر على ما وصفت من جواهر الا-رضين ان شاء الله رب العالمين .

[۱۸۳۰]

نسخه شماره ۸ دفتر (ص ۷-۹ دفتر) است

شرح مواقف (بخشی از) (عربی)

تألیف میرسید شریف گرگانی در این بخش پاره‌ای از مباحث مقصد سوم و نهم آمده.

دانشگاه ج ۳- ۵۹۴ مشارع ربی ۵۶۷ معجم المطبوعات ۶۷۹

آغاز: المقصد الثالث فی توحیده تعالی افرده عن سایر التمزیهات اهتماماً بشأنه و

هو مقصد واحد وهوانه یمتنع وجود الهین اما الحكماء فقالوا...

انجام : ولا یكون بین امرین آخرین او بین احدهما و امر آخر بیناً منقول

من شرح المواقف للسید الشریف الجرجانی . . . ، بغفرانه واسكنه بحبوحه جنانه

[۱۸۳۰]

نسخه شماره ۹ (ص ۹-۱۰ دفتر) است. سطور این نسخه به چلیپا است.

برهان التوحید (عربی)

مختصری است در برهان بر اثبات یگانگی خدا و تعلیقی است بر صحیفه سوم از

کتاب الصحائف الالهیه

صاحب ذریعة و کشف الظنون از صحائف یاد کرده اند بدون تصریح بنام مؤلف آن
در کشف الظنون شرح صحائف بنام «المعارف» یاد شده و صاحب ذریعة نسخه‌ای
از این شرح را که در ۷۳۶ نوشته شده دیده‌اند .

کشف الظنون ۲ : ۷۲ ذریعة ۱۵ : ۹

آغاز: برهان التوحید من صاحب الصحائف قد افاده بفکره الصائب ، قال الصحيفة
الثالثة الى قوله من حالة واحدة لا غير اقول البرهان ...
انجام : وان لم يكن لازما جازا نفكاه و انفكاك التعمين .

[۱۸۳۰]

نسخه شماره ۱۰ دفتر (ص ۱۰-۴۲ دفتر) است

(عربی)

الاضحویه فی المعاد

از شیخ الرئيس ابن سینا (حسین بن عبدالله م ۴۲۷)
در دوجا از دیباچه (نسخه‌ها) از «الشیخ الامین» بدون ذکر اسم یاد شده است
شیخ رساله‌ای دیگر در این باب بنام المبدء و المعاد یا «المعاد» دارد که
نسخه‌ای از آن در ج ۵ ص ۴۶۳ معرفی گردید .
اضحویه دارای ۷ فصل است که خود شیخ، فهرست آنها را در پایان و دیباچه آورده
بدین گونه :

الفصل الاول - فی مائیه المعاد

الفصل الثانی - فی اختلاف الاراء فيه

الفصل الثالث - فی مناقضه الاراء الباطله فيه

الفصل الرابع - فی الشی الذی هو الانیة الثابتة من الانسان ...

الفصل الخامس - فی ان هذا الشی غیر قابل للفساد و انه جوهر سرمدی

الفصل السادس - فی وجوب المعاد

الفصل السابع - فی معرفة احوال طبقات الناس بعد الموت وتحقیق النشئة الثانية.
رجوع شود به فهرست مصنفات شیخ ازدکتر مهدوی : ۳۹-۴۰، الذریعة ج ۲: ۲۱۴
فهرست دانشگاه ج ۳: ۱۴۷ و سیم سالار ج ۳: ۱۵۶ فهرست رضوی ج ۴: ۲۵، ۲۶
آغاز: بسمله، افاض الله علی روح الشیخ الامین فی الدارين انوار الحکمة و طهر نفسه
من ادناس الطبیعه و آتاه من البقاء ما یفی باکتساب السعادة الحق و لقاءه الخیر ...
انجام : و اصلاح ما وقعت فیہ الزلة منعما ان شاء الله تعالی و الحمد لله رب العالمین
والصلوة علی نبیه بید اقل العباد محمد بن حسین العقیلی الاستر ابادی سنة ثمان و خمسين
بعد الف من الهجرة النبویه

[۱۸۳۰]

نسخه شماره ۱۱ دفتر (ص ۴۲-۵۲ دفتر) است

الامامة (رسالة فی ...) (عربی)

از خواجه نصیر طوسی و در جشن هفتصدمین سال خواجه بیچاپ رسید
ذریعة ۲: ۳۳۶ فهرست مجلس ۴: ۱۵۴، ۷: ۱۸ دانشکده ادبیات: ۳۳ دانشگاه
۱۱: ۲۴۶۶

آغاز: بسمله، الحمد... واسع الرحمة وسابغ النعمة و صلی... علی شافع الامة
و کاشف الغمة... و بعد فقد التمس منی من هو اوحده زمانه و افضل اقرانه ...
انجام : من الناظر فیہ اصلاح خلل وقع نظره علیه مستغفرین من جمیع ما کره...
و هو حسبنا و نعم الوکیل تم .

[۱۸۳۰]

نسخه شماره ۱۵ دفتر (ص ۹۳-۱۲۶ دفتر) است

(عربی)

مسائل

از اثیرالدین ابهری (م - ۶۶۰)

وی در این رساله ۱۸ موضوع مورد اختلاف میان فلاسفه و متکلمان و ملیون را با عنوان «المسئله» آورده .

این مسائل بترتیب عبارت‌اند از :

عدم قدمت عالم ، اتحاد وجود و ماهیت ، عدم تقرر ماهیات ممکنه ، اثبات علم صانع وجود خدا ، یگانگی خدا ، خدا فاعل باختیار است ، صفات خدا ، عدم حدوث صفات باری ، جواز رؤیت خدا ، جوهر فرد ، ابطال هیولی و صورت ، خلاء ، خلق افعال ، اعاده معدوم ، نفس ناطقه ، حدوث عالم ، اثبات نبوت .

آغاز: هذه رساله تألیف العلامة المحقق لسان الحكماء والمتكلمين اثیر الحق والملة والدين الابهری، مشتملة على ثمانی عشرة مسئلة في الكلام وقع فيها النزاع بين الحكماء والمتكلمين وارباب الملل والادیان المسئلة الاولى فی ان العالم ليس بازلی خلافاً للفلاسفة والدهریه . لنافی المسئلة ان نقول لازمة از لية العالم منتفیه فیمنتفی ازلیته . . .

پایان: فاقنضت الحکمة الالهیه ان یبعث شخصاً مخصوصاً بآیات و معجزات لیتکلم معهم بالسنتهم... و تعلیمهم عبادة ربهم و ینذ کرهم الرحیل الیه و هدا یتهم الی صراط مستقیم تمت المسائل والحمد لولی الحمد والصلوة علی الذوات الشریفه ذوی العلم والمجد .

[۱۸۳۰]

نسخه شماره ۱۹ (۱۳۰ - ۱۳۱ دفتر) است .

(عربی)

اثولوجیا (بخشی از . . .)

بخش کوتاهی است منقول از رساله تؤلوزی (اثولوجیا) منسوب به ارسطو

رجوع شود به فهرست ۵ : ۳۸-۴۰

آغاز: قدعبر المعلم الاول فی کتاب اثولوجیا عن الوجوب بالذات بالسكون ...

[۱۸۳۰]

نسخه شماره ۲۰ (ص ۱۳۱ دفتر) است .

المدخل الكبير (بخشی از ...) (عربی)

بخشی است از کتاب المدخل فارابی در موسیقی .

دانشگاه ج ۳ . ۱۰۳ .

آغاز: من المدخل الكبير للفارابی الحروف منها مصوت و منها غیر مصوت و المصوت مثل الالف والواو والياء و مثل الفتحة والكسرة والضمه ...

[۱۸۳۰]

نسخه شماره ۲۱ (ص ۱۳۱-۱۳۲ دفتر) است .

مباحثات (بخشی از ...) (عربی)

از شیخ الرئيس ابن سینا .

رجوع شود به فهرست مصنفات شیخ الرئيس از دکتر مهدوی : ۲۰۲ و فهرست

دانشگاه ۳ : ۳۳۷ .

نسخه حاضر چند فقره پراکنده است از آن کتاب .

آغاز: من مباحثات الشيخ الرئيس النفس اذا فارقت لا تشاق الى ما خلفه فان قوتها الشوقية قد بطلت و كذلك سائر القوى البدنية من ...

[۱۸۳۰]

نسخه شماره ۲۴ (ص ۱۳۱-۱۵۲ دفتر) است

سؤال و جواب منطقی و فلسفی (عربی)

سیدرکن الدین استرآبادی از شاگردان خواجه نصیرالدین طوسی (م-۶۷۲) و صاحب ترجمه فصول نصیریّه خواجه به عربی، ۲۰ سؤال از خواجه کرده و این سؤال‌ها را با پاسخهای خواجه در این رساله گردآورده بدین گونه که جواب هر سؤال را پس از ذکر متن سؤال یاد کرده است:

رکن الدین در آغاز این رساله نوشته .

« پاسخ این مسائل را از دو روی از خواجه خواستار شدم یکی اینکه مشکلی حل گردد و دیگری اینکه موجب شود خط خواجه را نزد خود داشته باشم »

خواجه در پایان پاسخ آخرین مسائل تاریخ آنرا ۶۷۱ یاد کرده نوشته پایان مسائل از آن خواجه و دیباجه از آن استرآبادی است .

رجوع شود به احوال و آثار خواجه از مدرّس رضوی ص ۲۸۳

آغاز: قال السیدرکن الملة والدین، کتب الی حضرة المولی سلطان المحققین نصیر الملة والدین الطوسی قدس سره بعدة مسایل لامرین احدهما للحل و الکشف و الثانی لیكون خطه الشریف مذکرة عند العبد المخلص . الاول قال المنطقیون فی سبب احتیاج الناس الی علم المنطق ان العلوم ینقسم الی فکری ...

پایان: و اذایسر الله تعالی لی فراغایمکن ان اخوض معه فی هذه المسائل و فیما هو من قبیلها و اهام منها کتبه محرره منتصف محرم احدی و سبعین و ستمائه حامداً و مصلیاً علی نبیه و آله .

[۱۸۳۰]

نسخه شماره ۲۵ (ص ۱۵۲-۱۵۳ دفتر) است .

قاعده صدور کثیر از واحد

(عربی)

گفتاری است از خواجه نصیر طوسی (منقول از یکی از کتابهای او).
آغاز: و من فوایده قدس سره فی کیفیت صدور اکثر عن المبدأ الواحد مع
 القول بان الواحد لا یصدر عنه الا الواحد المبدأ الاول الواحد هو المعلوم.
انجام: واحدة الى مالاتنهاهی وذلك ما اردناه.

[۱۸۳۰]

نسخه شماره ۲۶ (ص ۱۵۲-۱۶۲ دفتر) است.

نامه کیشی به خواجه

(فارسی)

شمس الدین محمد کیشی از معاصران خواجه و (قرن ۷ - ه) خواجه نصیر
 مراسلاتی بفارسی دارد و این یکی از نامه های اوست که از اصفهان به خواجه
 نگاشته است. از مفاد دیباچه نامه کیشی بر می آید که مواسلات و مراسلات وی با
 خواجه با این نامه آغاز شده (۱)، زیرا که پیش از ذکر سؤال نخستین گوید «سه
 مسئله القاء میفتد تا ابتداء مواسلت از استفاده علمی عاقل نماند.
 کیشی پاسخ ۳ مسئله را که در این نامه مفصل نوشته از خواجه خواسته و
 مسئله های مزبور اینهاست:

مسئله - نخستین شیخ رئیس روح رمسه ... فرق میان موجبه معدوله و سالبه
 بسیطه بیان کرده ...

مسئله دوم - شیخ ببرهان ثابت کرده است که صور نوعی بسائط نزد امتزاج
 باقی اند، پس لازم آید که مواد ایشان همچنان که در حالت انفراد متحصل الوجود
 بوده اند بصورت نوعی در حالت امتزاج متقوم الوجود باشند ...

(۱) این نکته از آغاز پاسخ خواجه نیز هویدا است.

مسئله سوم - وجود خاص که حاصل است مر جوهر مفارق را که بدان وجود موجود است در عین خود همان است که خود بدان معقول است ... و این شك را بزیادت ملاحظه مخصوص نمایند .

آغاز: پر تو خورشید ضمیر منیر مخدوم ولی الانعام صاحب الایات العظام ... خلاصه الانام قبله المحصلین . . . رئیس المحققین نصیر المله والدین حجة الاسلام و المسلمین که سبب اهتداء سالکان طریقت و نور بخش دیده و اعلان حقیقت است چندانکه مقتضای رأی حکمت زدای او باشد . . .

پایان: از کمال فضل و تمام افصال مخدومی ... توقع است که این تصدیع را تحمل فرمایند و خادم وداعی را از جمله مستفیدان شمرد ... حق تعالی از همه مکاره حارس و در همه مطالب معین باد بمنه وسعة لطفه وجوده .

[۱۸۳۰]

نسخه شماره ۲۷ (ص ۱۵۶-۱۶۲ دفتر) است .

(فارسی)

پاسخ خواجه به کیشی

خواجه نصیر طوسی در این نامه به نامه کیشی (شماره قبل) پس از يك مقدمه متضمن سخنان دوستانه و مودت آمیز عین سؤال‌های شمس الدین کیشی را (با تفاوتهای لفظی) نقل بمعنی کرده و پس از نقل هر يك، آنرا پاسخ گفته . از سخنان خواجه در پایان این پاسخها استفاده میشود که کیشی در نامه خود يك نسخه تحریر مجسطی از خواجه طلب کرده و خواجه در پاسخ بدین گونه عذر خواسته :

« و نسخت مجسطی و غیر آن که طلب فرموده فرستادن آن در اینوقت متعذر

بود . . . »

آغاز: تاذ کر مناقب و فضائل ذات شریف و نفس نفیس خداوند ملک الحکماء
والعلماء سیدالاکابر . . مفخر ایران ادام میاهن ایامه و حصل جوامع مرامه بمسامع
دعاگوی مخلص او محمد الطوسی رسیده است مرید صادق بل محب و عاشق شده است
پایان: فیما بعد اگر خدای تعالی فراغتی کرامت کند این خدمت بجای آورده آید

کامرانی و شادمانی و حصول امانی میسر باد ببقاء جاودانی بحمد و آله اجمعین .
متن سؤال های کیشی را که خواجه نقل کرده با آنچه ما در نامه کیشی
می بینیم متفاوت است (همانگونه که قبلاً اشارت رفت) و نیز نسخه ها با نسخه ای که استاد
مدرس رضوی از نامه و سؤالات کیشی دیده و نقل کرده اند بسی تفاوت دارد آقای مدرس
متن هر سه سؤال را نقل کرده اند و بطوری که از ذیل سخنان ایشان پیدا است
مرجع ایشان در این باب یکی جنگی است حیای رسائل متفرقه و این دو نامه
متعلق به کتابخانه ملک (تهران) و دیگری مجموعه ای در کتابخانه مجلس جزء کتب
مرحوم تنکابنی .

(نسخه حاضر نیز جزء مجموعه ایست از کتب تنکابنی بنابراین یا ایشان
سؤالات را از نسخه ملک نقل کرده اند یا در کتب تنکابنی نسخه متعدد است و
نگارنده هنوز از آن اطلاع ندارد) .

[۱۸۳۰]

نسخه شماره ۲۸ (ص ۱۶۴ - ۱۶۲ دفتر) است بخط شکسته نستعلیق محمد بن حسین

عقیلی استرآبادی و مورخ ۱۰۵۸ .

اقسام حکمت

(عربی)

از خواجه نصیر طوسی در بیان شاخه های علوم حکمی .

شیخ‌الرئیس نیز رساله‌ای در همین موضوع با همین نام نوشته و نوشته خواهد
از لحاظ ترتیب اقسام و شیوه تقسیم کاملاً با آن مطابقت دارد .
ترتیب تقسیم در این رساله بدینگونه است :

- اقسام حکمت علمی .
- اقسام اصلی حکمت طبیعی (۸ قسم) .
- اقسام فرعی طبیعی (۷ قسم) .
- اقسام اصلی علوم ریاضی (۴ قسم) .
- اقسام فرعی ریاضی (۷ قسم) .
- علم الهی - اقسام اصلی (۵ قسم) .
- فروع الهی (۲ قسم) .
- در پایان، اقسام منطق است .

این همان ترتیب تقسیم در رساله «اقسام الحکمه» ابن سیناست و تنها تفاوت
فاحش در رساله در این است که شیخ برای هر يك از علوم تعریفی اجمالی یاد کرده
و جز این تفاوتی ندارند . اما در نسخ رساله خواه اختلافات و اشتباهاتی شگفت وجود
دارد بدینگونه که در بعضی از نسخه‌ها (نسخه دانشگاه بطوری که از نوشته فهرست
نگار بر می‌آید) اقسام منطق پس از اقسام حکمت عملی یاد شده و نیز در نسخه ما اقسام
منطق در آغاز هفت (سبعه) است ، سپس هشت قسم بیان شده (از قیاس یاد نکرده) و
خواجه در آخر آن را نه قسم دانسته زیرا میگوید : «پس اقسام حکمة با شمردن منطق
۴ و بدون آن ۳۵ است. در نسخه دانشگاه نیز نظیر همین تناقض وجود دارد و مسلماً از
اشتباهات ناسخان است .

خواجه، دانش نواختن با ارغنون و مانند آن را جزء اقسام فرعی ریاضی و
موسیقی را جزء اقسام اصلی آن شمرده و علوم غریبه را از فروع حکمت طبیعی دانسته.

از فروع علم الهی را یکی بحث از حقیقت وحی و دیگری علم معاد یاد کند و گوید معاد جسمانی را عقل درک نمی‌کند و از آیین و شریعت حقه است .

رجوع شود به آثار واحوال خواجه از مدرس رضوی: ۳۱۳ . ذریعه ۲: ۲۷۲

فهرست مصنفات ابن سینا: ص ۴۱ - ۴۲ ، فهرست دانشگاه ۳: ...

آغاز: فصل فی بیان اقسام الحکمة علی سبیل الایجاز ... الحکمة قسماً نظری و عملی فالعملی ثلثة اقسام ... والنظری ثلثة اقسام طبیعی و ریاضی والهی فالحکمة الطبيعية لها فروع . . .

پایان: فجميع اقسام الحکمة اربعة و اربعون قسماً مع اقسام المنطق و الافخمسه و ثلثون .

[۱۸۳۰]

نسخه شماره ۲۹ (ص ۱۶۴ دفتر) است بخط محمد حسین عقیلی .

رساله در تعریف مکان و زمان (عربی)

از خواجه نصیرالدین طوسی این رساله یکی از فوائد ثمانیه است که استاد مدرس رضوی آنرا یاد کرده و گفته‌اند « هر يك از آنها در دو مجموعه کتابخانه ملك بطور مستقل وجود دارد » . در نسخه ماهر يك از اینها با عنوان فائده آمده و در کنار نخستین آنها که در باب مکان و زمان است (نسخه حاضر) نوشته شده « فوائد ثمانیه حکمیه لعلامه الطوسی » .

آقای مدرس رضوی گویا این فوائد ثمانیه را در دفتری دیگر در کتابخانه مجلس یکجا دیده‌اند که در ترتیب با این دفتر حاضر متفاوت است.

اما همانگونه که ایشان خود یادآور شده اند بیشتر این فائده‌ها هر يك خود رساله‌ایست مستقل از خواجه و نسخه‌های مستقل از آنها موجود است .

آغاز: المكان ماله وضع لذاته . الزمان ما يقدر به كل ما ينقضی و يتجدد و بقاء ما لا يتجدد ولا ينقضی بحال واحد ...

پایان: مقولة الملك والجدة وله هوان يعبر عنه بذی جنس يقال الحيوان ذوالنطق ای الناطق .

[۱۸۳۰]

نسخه شماره ۳۰ (۱۶۴-۱۶۵ دفتر) است به خط شکسته نستعلیق نویسنده تمام سراسر این دفتر: محمد حسین عقیلی استرآبادی

رساله در علل و معلولات (عربی)

از خواجه نصیر طوسی فائده دوم است از فوائد ثمانیه دفتر حاضر که در آثار و احوال خواجه نیز جزء فوائد وهم جداگانه آمده .

رجوع شود به ص ۲۸۸ و ۲۸۹ از کتاب آثار و احوال خواجه

آغاز: ان كانت علل ومعلولات مرتبه بلانهايه من جانب او من جانب التصاعد والتنازل كانت تلك المراتب بعينها باعتبار سلسلة العلل ...

انجام : فاذا لا يمكن ان يوجد علل و معلولات مترتبه لانهايه لها و هو المطلوب .

[۱۸۳۰]

این نسخه شماره ۳۱ (ص ۱۶۵-۱۶۶ دفتر) است بخط شکسته نستعلیق عقیلی مزبور .

رساله در تعریف عصمه

(عربی)

گفتاری است کوتاه در تعریف عصمه از خواجه نصیر و جزء فوائد ثمانیه
او است .

احوال و آثار خواجه : ۲۸۹ .

آغاز: العصمه هي ان يكون العبد قادر اعلى المعاصي غير مريد لها

[۱۸۳۰]

این نسخه شماره ۳۲ (ص ۱۶۶ - ۱۶۷ دفتر) است بخط شکسته نستعلیق عقیلی .

رساله در معانی طبیعت

(عربی)

یکی از فوائد ثمانیه خواجه نصیر الدین طوسی .

آثار و احوال ۲۸۹ .

آغاز: الطبیعه باشتراك الاسم تتعلق تارة على ما هو مبدأ الحر که والسكون

بالذات والیها ينسب العلم الطبیعی ...

پایان: فان كل سرعته تكون سرعة بالاضافه الى بطن وبالعكس وهذا غیر

معنى الشدة والضعف وينبغي ان يحقق هذه المعانی .

[۱۸۳۰]

نسخه شماره ۳۲ (ص ۱۶۷ دفتر) است .

اثبات وحدة مبدأ

(عربی)

یکی از هشت فائده خواجه نصیر طوسی . خواجه گفتاری دیگر در این باب

دارد که مفصلترین فوائد ثمانیه است و پس از این میاید .

آثار و احوال : ٢٨٩

آغاز: المبدأ الاول الذى لا اول قبله ولا مبدأ له يستحيل ان يكون اكثر من واحد ...

[١٨٣٠]

نسخه شماره ٣٤ (ص ١٦٧ - ١٦٩ دفتر) است بخط شکسته نستعلیق سید محمد

حسین استرآبادی عقیلی

(عربی)

وحدة واجب الوجود (رساله در...)

از فوائد ثمانیه خواجه نصیر طوسی .

آثار و احوال : ٢٨٩

آغاز: المبدأ الاول الذى لا مبدأ له لا يجوز ان يكون ممكن الوجود لان كل ممكن الوجود .. فله مبدأ .. و لا يجوز ان يكون واجب الوجود مشتملا على كثرة ..

پایان: فهذا ما اردنا ايراده فى اثبات الواحد الحقيقى الذى هو المبدأ لجميع الموجودات تعالى حده وتقدس ذاته وصفاته .

[١٨٣٠]

این نسخه شماره ٣٥ (ص ١٦٩ - ١٧٠ دفتر) است .

(عربی)

افعال عباد

یکی از فوائد ثمانیه خواجه نصیر طوسی .

آثار و احوال : ٢٨٩

آغاز: افعال العباد تنقسم الى ما يكون تابعا لقدرة والى ما لا يكون مثال الاول المشى و الاكل من الانسان ...

پایان: فلا يكون الفعل بالجبر ولا بالایجاب والله الهادی الى الصواب .

[۱۸۳۰]

نسخه شماره ۷۸ ۳۶ (ص ۱۷۰ - ۱۷۲ دفتر) است .

اثبات العقل المجرد

(عربی)

از خواجه نصیر طوسی . این همان رساله جوهر مفارق است که در همین فهرست شماره ۱۸۰۵/۲۶ (ص ۳۳۵) آمده و دوانی و شمساء و حنفی بر آن شرح و حاشیه نوشته اند و در این مجموعه جزء فوائد ثمانیه خواجه بشمار آمده و در آثار و احوال نیز یکجا (درس . . .) جدا گانه و بار دیگر (درس ۲۸۹) جزء فوائد ثمانیه یاد شده .

آغاز: اعلم انالانشك في كون الاحكام اليقينية التي قد حكم بها اذها ننا مثلا . .

پایان: وتارة بالكتاب المبين المشتمل على كل رطب ويابس وذلك ما اردنا والله

الموفق والمعین .

[۱۸۳۰]

این نسخه شماره ۳۷ (ص ۱۷۲ - ۱۹۴ دفتر) است بخط شکسته نستعلیق عقیلی

استرآبادی .

نامه قونوی به خواجه نصیر و رساله مفاوضات

(عربی)

صدرالدین محمد بن اسحاق قونوی (م-۶۷۳) که با خواجه نصیر طوسی همزمان بوده با این نامه باب مراسله و مفاوضه را با خواجه افتتاح کرده و بطوری که مطالعه این نامه که به نثر شیوای فارسی است نشان میدهد ، قونوی از این پیش رساله ای «ساخته و مسئله ای چند از مشکلات مسائل در آن درج کرده و بصورت مفاوضه با بعضی از اکابر فضلاء دوستان در بحث آورده (۱) در صحبت این مکاتبه به خدمت خواجه فرستاد .»

گویا وجه تسمیه این رساله به مذاکره همین قونوی است و خطابات که در اثنا رساله هست باخواجه نیست بلکه با بعضی از اکابر فضلا دوستان است که در سطور قبل قونوی از او یاد کرد.

قونوی در این نامه تصریح کرد که بوسیله این نامه رسالات خود را باخواجه آغاز نهاده و لذا فاتحه آنرا مفتاحه نام داده. عین گفته او در این باب اینک نقل میشود: «چون التقاء من حیث الصورة... تعذری داشت، طلب مواصلت بطریق مکاتبه که آنرا احد اللقائین نام نهاده اند متعین بود و نخواست که از فوائد علمی.. این مفتاحه خالی باشد.. لهذا رساله‌ای که پیش از این بمدتی مدید... ساخته بود... بخدمت فرستاد». مسئله‌هایی که در این رساله مطرح شده برخی بصورت پرسش آغاز شده و برخی دیگر بصورت طرح یک بحث است. اینک فهرست رؤس مطالب رساله بطوری که موضوع سؤال معلوم گردد نقل میشود:

المسئلة الاولى- هل ثبت عندكم ان وجود الواجب امر زائد على حقيقة ام وجوده عين ماهيته... فان جميع ما ذكر في تحقيق كل واحد من الامرين غير تام ولا مقيع لللبیب.

(در پایان این مسئله نیز قونوی این مطلب را که ادله طرفین بحث مذکور هیچ يك تمام و مقنع نیست تا کید کرده است).

المسئلة الثانية- هل الماهیات الممكنة مجعولة او غير مجعولة وعلى كلا التقديرين فهل هي من حيث كونها ماهیات فقط امور وجودیه بمعنی ان لها ضربا من الوجود او هي امور عدمیه..

اختیار خود او در این مسئله این است که ماهیات غیر مجعول و دارای نوعی (یا مرتبه‌ای) از وجودند المسئلة الثالثة- السمی بالوجود العام المشترك فی کونه

وجوداً فقط هلهو من جمله الممكنات ام لا فان كان ممكناً فهل له حقيقة وراء كونه وجوداً ام لا المسئلة الرابعة - الواحد لا يصدر عنه الا الواحد هذه المسائل (ظاهراً صواب. هذه المسئلة) يتفرع عليها من امهات المسائل مسائل شتى كثيرة...
در این مسئله مسائل متفرع بر اصل مذکور را یاد و خرده گیری کرده است.

عنوانهای بعد در این رساله چنین است :

مسئله یحتوی علی مسائل :

۱- من البین ان الاجسام متناهية القوة والقبول

۲- مسئله ان الانسان في هذه النشئة والدار يتعذر عليه التجريد التام المفسر

بانقطاع تعلق النفس المدبرة للبدن عن البدن

۳- مسئله ما حقيقة الفيض الصادر من الحق

۴- النسب التي بين الوجودات غير متناهية عندنا ويجب ان يكون بالنسبة

الى علم الحق متناهية

۵- مسئله الجوهر لا يبطل ببطلان كيفية من كیفیاته

۶- الهیولی المجردة لا تقبل القسمه عقلاً

آغاز: رساله المسئلة الاولى هل ثبت عندكم..

پایان: كما سبقت الاشارة اليه في بعض الاسئلة المتقدمة تمت الاسئلة بحمد الله

وحسن توفيقه.

[۱۸۳۰]

نسخه شماره ۳۸ (ص ۱۹۴-۲۱۱ دفتر) است بخط عقيلي مزبور

پاسنخ خواجه به قونوی

(فارسی و عربی)

خواجه نصیر رساله قونوی را دیده و نظرات خود را بصورت شرح بر رساله

قونوی باعنوانهای قوله و اقول نوشته و در آغاز رساله پاسخ نامه قونوی را بیارسی

لطیف و شیوایی داده

آغاز نامه: بسمله.

انا انی کتاب ما اراه مشابها لغير کتاب الله من سائر الكتب

خطاب عالی مولانا المعظم هادی الامم .. افضل و اکمل جهان .. بخادم دعاء و ناشر ثناء مرید صادق و مستفید عاشق محمد الطوسی رسید بوسید و برسر و چشم نهاد و گفت :

از نامه تو ملک جهان یافت دلم و زلف تو عمر جاودان یافت دلم

آغاز رساله: قوله المسئلة الاولى الى قوله هذا خلف اقول اما البرهان ...
تحقیق کون وجوده عین ماهیة وان لیست له حقیقة وراء الوجود فهو انه لو کان ..
پایان: ویسبغ علیه فیضه الذی لایزال انه اللطیف المجیب.

[۱۸۳۰]

نسخه شماره ۳۹ دفتر (ص ۱۷۲-۲۱۱ دفتر) است .

نامه خواجه به کاتبی (بخشی از..)

(عربی)

نجم الدین کاتبی (م - ۶۷۵) از خواجه نصیر سؤالاتی کرده و خواجه باو پاسخ گفته .

نسخه حاضر بخشی از پاسخ خواجه است به او

رجوع شود به احوال و آثار خواجه از مدرس رضوی ص ۲۸۹

آغاز: اذا قيل شي على شي كان المقول عليه و المقول متحدین بالحقیقه

و متغایرین من حیث کون احدهما وحده مأخوذاً مع اعتبار...

انجام : کما هو عادته الکریم ادام الله ظله و حرس مجده بحق الحق و صلی الله علی سیدنا بحمد النبی و آله الطاهرین .

[۱۸۳۲]

این نسخه شماره ۲ (ص ۱-۶۵ دفتر) است .

حاشیه من لا یحضره الفقیه (عربی)

از شیخ بهاء الدین عاملی . صاحب ذریعه از نسخه عصر مؤلف که در کتابخانه سید شیرازی است و نیز از نسخه دیگری که در آن اجازه مجلسی به محدث جزائری آمده یاد کرده است .

در دانشگاه نسخه ای است که با نسخه ما کاملاً مطابقت دارد .

دانشگاه ج ۵-۱۲۷۸ الذریعه ج ۶-۲۲۴ احوال و اشعار بهایی - ۹۷

آغاز: ابهی خبر یبتدء به الکلام و احسن حدیث یفتح به المرام حمد الله سبحانه... و بعد فان اقل العباد محمد الشہیر ببهاء الدین . . .

انجام : قال قدس سره و سأل یعقوب بن عثیم الی آخر الباب اقول عثیم بضم العین المهملة وفتح الثاء المثلثة و الیاء

[۱۸۳۴]

این نسخه شماره ۱ (ص ۱ - ۵۵ دفتر) است .

اثبات الواجب (عربی)

از جلال الدین محمد دوانی (م- ۹۰۷) است .

دوانی دو رساله در این باب و باهمین نام نگاشته و یکی از آنها بنام اثبات الواجب قدیم و دیگری بنام اثبات الواجب جدید آمده .

رساله حاضر اثبات الواجب قدیم او است

مجلس ج ۵: ۳۶ دانشگاه ۳: ۱۲۲ - ۱۲۴ و ۱۲: ۲۸۰۷ و ۱۴: ۳۶۱۷ و ۳۷۰۴

ذریعه ۱۰۶: ۱۳۰۵۹ - ۶۰

آغاز: سبحانك سبْحانك ما اعظم شأنك...

انجام : ولهذه المباحث مزيد تفصيل... وبیده الحسنی والیه الرجعی. قد وقع

الفراغ من تسويده في العاشر من شهر ذي الحجة لسنة تسع وثلثين وتسعمائة.

[۱۸۳۴]

این نسخه ش ۳ (ص ۶۱ - ۱۱۳) دفتر است.

اثبات الواجب

(عربی)

از میر صدرالدین محمد بن ابراهیم دشتکی شیرازی (م ۹۰۳)

این کتاب دارای ۱۲ فصل است در اثبات وجود و وحدة واجب تعالی

غیاث الدین منصور فرزند مؤلف این رساله، شرحی بر آن نگاشته بنام

كشف الحقائق المحمدیه و در آن، شرح حال او را آورده است و ۷ فصل بر آن افزوده

مؤلف این رساله در ذریعه در چند جا اشتباهاً صدرالدین محمد بن غیاث الدین

منصور دشتکی معرفی شده و اساساً بسیاری از مؤلفات صدرالدین مقتول در ۹۰۳ از

صدرالدین فرزند غیاث الدین منصور دانسته شده است.

از آن جمله همین اثبات الواجب، حاشیه قدیم و جدید بر شرح تجرید و حاشیه‌های

او بر شرح مطالع و جواهر نامه.

این اشتباه منحصر در ذریعه نیست صاحب مجالس المؤمنین، صدرالدین

محمد شیرازی معروف به صدر الحقیقه را پسر غیاث الدین منصور و مقتول در ۹۰۳

بدست تر کما فان دانسته است. در فهرست دانشکده ادبیات جواهر نامه تألیف

صدرالدین محمد مقتول در ۹۰۳ و فرزند غیاث الدین منصور دانسته شده و فهرست نگار به نوشته قاضی نورالله شوشتری استناد کرده است .

در فهرست کتابخانه مرکزی دانشگاه سخن صاحب ذریعه در ذیل معرفی اثبات الواجب عینا نقل شده است .

اما مسلم است و جای هیچ تردید نیست که مؤلف این رساله اثبات الواجب و حاشیه های قدیم و جدید شرح تجرید و شرح مطالع و مقتول در ۹۰۳ بدست تر کمانان، صدرالدین محمد شیرازی پدر غیاث الدین منصور بوده و نسب او بطوری که در روضات واحادیث مسلسل با لایا سید علی خان مدنی (شماره) یاد شده از این قرار است:

محمد بن ابراهیم بن محمد بن اسحاق حسنی حسینی دشتکی است .
و هیچ يك از پدران صدرالدین کبیر شیرازی و اجداد غیاث الدین منصور غیاث الدین منصور خوانده نمیشده است .

شاید موجب اشتباه شوشتری و دیگران این باشد که یکی از فرزندان غیاث الدین منصور نیز صدرالدین محمد نام داشته که معروف به صدر الحقیقه و صدرالدین ثانی بوده و جداورا بخاطر تمیز از او صدرالدین کبیر لقب داده اند. این صدرالدین ثانی صاحب توبه نصحی است که داستانش در روضات آمده اما از او تالیفی یاد نکرده اند جز «الذکر» که پس از توبه و ترك مشروبات و منهیات در تحریم خمر ، و دیگر ملامهی ساخته و دیگری اجازه ایست از او به یکی از فضلاء یزد که صاحب روضات قسمتهایی از آن را نقل کرده است.

قاضی شوشتری تمام مؤلفات صدرالدین کبیر را بدو نسبت داده و او را

بدینگونه معرفی کرده: « صدر الحقیقه محمد بن امیر غیاث الدین منصور بن صدرالدین محمد... »

اما مسلم است که این مؤلفات از آن صدرالدین کبیر نیای این صدرالحقیقه است و شکفت آنست که خوانساری با اینکه ترجمه حال هر يك از این ۳ تن را بدرستی نوشته و تمام مؤلفات که قاضی از فرزند غیاث الدین منصور دانسته در فهرست مؤلفات صدر کبیر آورده و از صدر ثانی جز کتاب «ذکری» و اجازه مزبور تألیفی ندیده و یاد نکرده، وجود خطا و سهو قاضی نورالله شوشتری را نادیده گرفته و بدان هیچ اشارت نکرده است.

در مورد مؤلف جواهر نامه فارسی شماره ۲۱۶۶ مجلس و شماره ۳۶-د ادبیات ما در کف آنچه مسلم است بدانگونه که در فهرست کتابخانه ملی پاریس و فهرست دانشکده ادبیات معرفی شده خطاست و صدرالدین مقتول در ۹۰۳ پدر غیاث الدین اینست نه فرزند او. و نسبت آن به صدرالدین دشتکی ثانی نیز بغایت دور است زیرا همانگونه که گفتیم وی جز آنکه یاد شده تألیفی نداشته و اصولا نام او در عداد مؤلفان نیامده. بنابراین نام محمد بن منصور که در دیباچه نسخه های آن کتاب آمده ناچار کسی دیگر است.

نکته ای دیگر که بر اشکال میفزاید آنست غیاث الدین منصور در پایان شرح اثبات الواجب پدر (نسخه ۱۹۴۵ مجلس) فهرست مؤلفات او را آورده و یکی از آنها جواهر نامه فارسی است.

غیاث الدین در شرح خود بر این رساله در پایان فصل اخیر، ترجمه والد خود و فهرست مؤلفات او را آورده است. ما در فهرست ۵ در ضمن معرفی کتاب تاریخ تولد تطبیقی صدرالدین کبیر را از آن کتاب، نقل کردیم و در اینجا قسمتهای

جالبی از ترجمه حال را و فهرست مؤلفات او را که نوشته بطور خلاصه نقل میکنیم:
 «اساتید او: سید نظام الدین احمد از بنی اعمام او، سید مجد الدین حبیب الله
 پسر عم دیگرش، مولی قوام الدین کرمانی (از بزرگترین شاگردان سید شریف
 گرگانی) و سید مسلم فارسی.

مؤلفات او: غیاث الدین این ۱۰ تألیف را از پدر خود یاد کرده است:

- ۱- حاشیه شرح قطب بر شمسیه.
 - ۲- حاشیه شرح مطالع.
 - ۳- رساله در تحقیق حروف (نسخه این رساله بنوشته غیاث الدین، در دست نیست)
 - ۴- رساله فیاض.
 - ۵- حل مغالطه معروف به جذرا صم.
 - ۶- تعلیقات بر تیسیر الفقه.
 - ۷- شرح بزرگ بر شرح تجرید جدید.
 - ۸- رساله فارسی در قوس و قزح.
 - ۹- کتابی فارسی در جواهر.
 - ۱۰- رساله در اثبات واجب و صفات او که من آن را الحقائق المحمدیه نام
 داده و شرحی بر آن نوشته‌ام. (۱)
- وی با صنایع و هنرها و حرفه های زیاد آشنا بود. کشاورزی، قنات سازی
 و معماری میدانست. بازی شترنچ خوب میدانست و فراوان بازی میکرد اما در اواخر
 عمر آنرا حرام دانست و ترك گفت.

(۱) با اینکه در آغاز فهرست (در نسخهما) گوید پدرم ۱۴ تألیف داشته، بیش از ۱۰

تألیف در شمار نیاورده است.

رساله اثبات الباری دشتکی که (از نوشته فرزندش در کشف الحقائق فهمیده میشود که مؤلف خود آنرا نام گذاری نکرده بلکه فرزندش نام الحقایق المحمدیه را بدان داده است) دارای این ۱۲ فصل است :

فصل اول - اثبات واجب الوجود بدلیل .

فصل دوم - در اقامه مراهین بر توحید واجب الوجود .

فصل سوم - در اینکه واجب الوجود قابل قسمت نیست .

فصل چهارم - در عدم اتصاف واجب الوجود بصفات زائد بر ذات ؛ این فصل کوچکترین فصول رساله است .

فصل پنجم - در علم باری تعالی . این فصل مبسوطترین فصلهای رساله و دارای يك مقدمه و هفت مطلب است .

فصل ششم - در قدرت واجب الوجود .

فصل هفتم - در اراده حق تعالی .

فصل هشتم در حیوة حق است .

فصل نهم - در شنوایی و بینایی خدا .

فصل دهم - در تکلم خدا و معانی کلام .

فصل یازدهم - در قضاء و قدر .

فصل دوازدهم - در دیگر صفات خداوند .

رجوع شود به کشف الظنون ۱ : ۵۳۹، فهرست دانشگاه ۳ : ۶، ۱۳۰ : ۲۱۱۸

و ش : ۱۵۵۶/۱ و ۱۴ ش : ۴۶۶۸/۲ فهرست سپهسالار ۳ : ۳۸ مجاس ۵ : ۴۵۰
کشف الحجب : ۴

ذریعه ۱ : ۱۰۸ ، ۱۳ : ۶۰

آغاز: الله لا اله الا هو له الاسماء الحسنی منه الابتداء وبه البقاء والیه الرجعی

انجام : و ما يكون في نفس الامر من غير تعقل النقص هو الوحدة والحمد لله
اولا واخرا... الطاهرين.

[١٨٣٥]

این نسخه شماره ١ (ص ١-٢٢٤ دفتر) است .

تشریح الافلاک (عربی)

از شیخ بهایی است، و مکرر چاپ شده است.

الذریعة ج ٤-١٨٥ فهرست مشارع ربی-١٨٥ دانشگاه ٤ : ٨٥٨

آغاز: ربنا ما خلقت هذا باطلا...

انجام : الى خلاف جهة الظل هذا ما غفلت عنه عوايق الزمان ولم يتنبه له

طوارق الحدثنان... وقد وقع الفراغ في يوم الخميس سنة ١٢٠٥

[١٨٣٥]

این نسخه شماره ٢ (ص ٢٦ - ٢١٣) دفتر است .

شرح الملخص (عربی)

ابن شرح از قاضی زاده رومی (موسی بن محمد بن محمود) است بر الملخص

فی الهیئة البسیطة از محمود بن محمد بن عمر چغمینی خوارزمی (م - ٧٤٥) .

کشف الظنون: ملخص دانشگاه ج ٤ : ٩١٧ فهرست عربی مشار - ٥٦٦ .

آغاز: الحمد لله الذي جعل الشمس ضياء والقمر نوراً...

انجام : فالاولى ان اقتصر عليه فليكن هذا خاتمة الكتاب... قد فرغ من

تسويده... المسمى باسم خاتم النبیین محمد بن ملا بنیاد علی مراغی فی السابع

والعشرین من شعبان المعظم يوم الاحد فی سنه ١٢٠٥ خمس ومائتان بعد الف .

[۱۸۳۶]

نسخه شماره ۱ (ص ۱ - ۱۸ دفتر) است .

(عربی)

الاعضالات العریصات

از میر محمد باقر بن محمد حسینی استرآبادی (م - ۱۰۴۱) در حل بیست مسئله از علوم مختلفه و صنعتهای گوناگون .

رجوع شود به : الذریعة ج ۲ : ۲۳۷ ، فهرست مشار : ۷۱

آغاز: هذا کتاب الاعضالات ، بسمله ، لله الحمد والصلوة علی عباده المصطفین فی اولدی الروحانی و یا حبیبی الفضلانی یا شرف آل خاتون و یامن هو بقریحتہ الساہبه الملکونیه کل عالم عامص قانون تارک ...

انجام : النبویه حامدا مصلیاً مسلماً مستغفراً تم بحمد الله وعونہ هذه الرسالة علی ید افقر عباده الله الملك المتعال فضل الله بن محمد بن فضل الله البسهم الله لباس الغفران بالنبی محمد والال فی شهر ربیع الاول . .

[۱۸۳۶]

نسخه شماره ۲ دفتر (ص ۱۹ - ۹۰ دفتر) است .

(عربی)

انموذج العلوم

جلال الدین دوانی این رساله را برای سلطان محمود ساخته است .

دانشگاه ج ۳ : ۱۵۸ حقوق : ۲۵۵ همین فهرست ص ۳۴۱

آغاز: رساله انموذج العلوم ، بسمله ، والاعتصام بکرمه العمیم ، الله المحمود فی کل فعاله وهو المشکور علی جزیل نواله و جمیل افضاله و الصلوة والسلام علی

مظهر کماله ومظهر . . . وبعد فيقول الفقير الى الله تعالى ولطفه الحقيقي محمد بن اسعد الدواني ...

انجام : کتب بعضها مصنفها و کتب في آخرها نبجز تحرير الوريقات الاخرة مؤلفه محمد بن اسعد الصديقي الدواني ملكها الله نواصي الاماني .

[۱۸۳۶]

نسخه شماره ۳ دفتر (ص ۹۱ - ۹۴ دفتر) است .

جمله های اسمیه مبدوءه به فعل (رساله در ...) (عربی)

مؤلف این رساله در باره جملات اسمیه که با فعل ابتداء شده سخن گفته است .
آغاز : بسمله ، اعلم ان قولهم ضرب فعل ماض ومن حرف جر مثلاً مما خفی علی جمع کثیر من المحصلین بل اشکل علی جم غفیر من المحققین حتی قال الامام فی بعض تصانیفه ان المحکوم علیه فی قولکم ضرب فعل ماض مثلاً ان کان اسماً ...
انجام : هذا خلاصه الکلام فی توضیح المرام وفي کل مرتبه کلام طوبناه لضیق المقام والتوفیق من العليم العلام والصلوة والسلام والصلوة والسلام علی خير الانام محمد وآله الکرام تم بعون الله .

[۱۸۳۶]

نسخه شماره ۴ دفتر (ص ۹۴ - ۹۶ دفتر) است .

اقسام الحکمه (عربی)

از خواجه نصیر الدین طوسی (م - ۶۶۷) .
نسخه ای دیگر از این رساله در همین فهرست با شماره ۱۸۳۰/۲۷ یاد شد .
آغاز : اعلم ان للنفس الناطقه قوة نظريه لدرك الحقايق كما هي وعملية للقيام

و بالاعمال علی ما ینغنی و اتفق المله و الفلاسفه علی الاعتناء بتکمیلها فی القونین
تحصیلا لعادة الدارین للعقل ینیع الهدی فی الملة .
انجام : ما یفهم من رساله الشیخ الرئیس اربعه و اربعون مع اقسام المنطق والا
فخمسه و ثلثون .

[١٨٣٦]

نسخه شماره ٥ دفتر (ص ٩٧ - ١٠٢) دفتر است .

رساله وضعیه

(عربی)

از قاضی عضد الدین عبدالرحمان ایجی (م - ٧٥٦).
این رساله درباره چگونگی وضع لفظها و اینکه آیا واضع خداست یا انسان
گفتگو میکند .

دانشگاه ج ٢ : ٣٤٩ و ٣٤٠ - کشف الظنون ج ١ : ٥٦٩ .

آغاز : بسمله و به ثقتی ، هذه رساله افادها الموالی المعظم و ینبوع الحكم افضل
المتقدمین و المتأخرین عضد الحق و الملة و الدین طیب الله قده ...
انجام : یكونان جزئین الثانی عشر لایربینک تعاور الالفاظ بعضها کان بعض
ان المعتبر الوضع تم الرسالة ...

[١٨٣٦]

نسخه شماره ٧ (ص ١١٧ - ١٤١) دفتر است .

شرح زوراء

(عربی)

از جلال الدین دوانی بر رساله زوراء از خود او .

ذریعه ١٣ : ٣٠٣ فهرست مجلس ٤ - ١٨١ و ٥ : ٣٣٥ - ٣٣٦

آغاز: اما بعد ، الحمد لله والصلوة على نبيه فاني لما فرغت من تهذيب الرسالة الموسومة بالزوراء ...

انجام : يحسنون صنعا اولئك كالانعام بل هم اضل اعاننا الله وسائر المسلمين ...
ويكافى مزيد فضله وكرمه و الصلوة والسلام على سيدنا محمد و الحمد لله على كل حال تم .

[۱۸۳۶]

نسخه شماره ۸ (ص ۱۴۳ - ۱۷۹ دفتر) است .

(فارسی)

تهلیلیه

از جلال الدین محمد دوانی (م- ۹۰۷) این رساله تفسیر و شرح است بر کلمه توحید
فهرست سپهسالار ج - ۳ : ۵۴۳ دافشگاه ج ۱ : ۶۷۴ : ۲۲۴۶ ، ۸ : ۵۳۸ و
۱۳ : ۳۴۲۸ ذریعه ۲ : ۵۱۶ .

آغاز: رساله تهلیلیه، بسمله، آفتاب جمال قدم از آن متعالیست که خفافیش
ظلمت سرای حدوث...

انجام : کما بدا کم تعودون منه بدا و الیه يعود کل شی واللہ اعلم بالصواب
اللهم ارنا الحق وارزقنا اجتنائه .

[۱۸۳۶]

نسخه شماره ۹ دفتر (ص ۱۷۸-۱۸۱ دفتر) است .

(عربی)

تحقیق قبله عراق و عجم و خراسان

از شیخ بهاء الدین محمد عاملی (م- ۱۰۳۱)
در احوال و اشعار شیخ بهائی رساله ای در تحقیق قبله عراق عجم از پدر شیخ بهائی یاد

شده و از لؤلؤة البحرين بحرانی نیز آنرا نقل کرده است. خود بهائی رساله‌ای در تحقیق جهت قبله دارد که نسخه‌ای از آن درص این فهرست معرفی شده است.

احوال و اشعار ص ۲۰ و ۱۵۲ سپهسالار ج ۱: ۴۱۹

آغاز: بسمله، اللهم اهدنا اخلاقت فيه الحق باذنك انك تهدي ... مقدمات
الاولى لاختلاف بين علماء الاسلام ان القبلة الكعبة عينها اوجهتها ...

انجام: الانحراف من القبلة فلو انحرف المصلی ولو قليلا ابطال صلوته انتهى
اللهم اكفنا شرور انفسنا وسيات اعمالنا انك سميع الدعاء.

[۱۸۳۶]

نسخه شماره ۱۰ دفتر (ص ۱۸۹ - ۱۹۰ دفتر) است.

اجتهاد و تقلید (رساله در...) (عربی)

از شیخ حسین بن عبدالصمد حارثی (م - ۹۴۸)
در همین فهرست رساله‌ای از او یاد کردم که در آن بیشتر متاخران را مقلدان شیخ
طوسی و شاگردان او خوانده و خود چند مسئله را با تحقیق و اجتهاد بعنوان نمونه آورده
این رساله گویا بخشی است از یکی از رساله‌های پدر شیخ بهایی که در
موضوع اجتهاد و تقلید نگاشته است

آغاز: بسمله، من تحریرات حضرة الشيخ الكامل حسين بن عبدالصمد رحمه الله
تبصرة يجب بيان الحق في الاحكام الشرعية على كل من علم به مجتهدا كان او غيره ...
انجام: والمبارات فاجعلنا ممن اذاراي حسنة اراها وعثر على سئية واراها انك
جواد كريم.

[۱۸۳۶]

نسخه شماره ۱۱ (ص ۱۹۱ - ۲۱۶ دفتر) است.

صلوة الجمعة (رساله...)

(عربی)

از عزالدین حسین بن عبدالصمد حارثی عاملی م - ۹۸۴.
وی در این رساله وجوب عینی صلوة جمعه را در زمان غیبت اثبات کرده است.
ذریعه ۷۰.۱۴.

آغاز: بسمله ، اللهم اجعلنا على الحق والهدى وارفعنا عن الاثم و موجبات
الردى واجعلنا ممن تنتصر به لآظها رما اندرس من الاحكام ولا تجعلنا ممن يتعصب
على الحق بغير علم انك انت الملك العلام وصل على سيدنا محمد الذى جاء باحسن ..
انجام: الاخرة الممدوحين بقولك فى كتاب العزيز تلك الدار الاخرة نجعلها
للذين لا يريدون علوا فى الارض ولا فسادا والعاقبة للمتقين

[۱۸۳۶]

نسخه شماره ۱۲ (ص ۲۱۷ - ۲۳۰ دفتر) است ،

رساله الحصر والبوارى وسهم الام

(عربی)

از شیخ حسین بن عبدالصمد حارثی عاملی (م-۹۸۴). وی باروش فقیهان همزمان
خود که در فتوی ، بیشتر پیرو گذشتگان بوده اند سخت مخالفت داشته و در چند اثر
فقهی خود بر این شیوه فقهاء معاصر خرده گیری کرده . در همین فهرست رساله ای
از او شناختیم که چند مسئله فقهی را بعنوان نمونه یاد کرده و انظار و ادله گذشتگان
را در آن مسائل نادرست داشته است . در رساله حاضر نیز وی چنین قصدی داشته است.
وی در مقدمه این رساله گوید:

«در ۹۶۸ در مجلس شاه طهماسب دوم مسئله فقهی عنوان شد و حاضران همه
در باره آن دو مسئله نظر گذشتگان را نقل کردند بدون اینکه بدلیل آنان بدقت

بنگرند و من از آنجا که واقف بودم و میدانستم ادله گذشتگان برای اثبات مدعای آنان کافی نیست، با نظرهای آنان مخالفت ورزیدم. اما با اعتراض و استنکار همگی مواجه شدم. اینک برای توضیح بیشتر و دفع اشکالات آنان این رساله را نگاشتم.

این رساله در ذریعه یکجا بنام تطهیر الحصر و البواری و جای دیگر با نام الحصر و البواری و سهم الامام (ع) یاد شده.

در اعیان الشیعه از دو رساله با شماره ۱۹ و ۲۰ یاد شده: یکی با نام «رساله فی طهارة الحصر و البواری» و دیگری با نام «رساله فی صرف سهم الامام .. الی فقره الساده» و امین عاملی در ذیل رساله دوم بنقل از ریاض العلماء گوید «رساله ایست لطیف و خوب و در ۹۶۸ از آن فراغت یافته»

در نسخه حاضر این دوم مسئله عنوان شده و مسئله دوم بهیچوجه صورت رساله جداگانه ندارد علاوه بر آنکه در آغاز رساله نیز مؤلف خود از عنوان شدن دو مسئله در حضور شاه طهماسب سخن گفته است.

صورت دوم مسئله مزبور چنین است:

المسئلة الاولى - ان الحصر و البواری اذا اصابها بول او نجاسة رطبه و جفت بالشمس فهل تطهر ام لا.

المسئلة الثانية - هل يجوز صرف مال الامام علیه السلام حال الغیبه الفقیر الساده سواء كان ذلك خمسا او نذرا.

رجوع شود به ذریعه ۴: ۲۰۱-۲۰۲، ۲۴، اعیان الشیعه ۲۶: ۲۲۶-۲۷۰

آغاز: الحمد لله كما ينبغي لجلاله و جماله و بعد فيقول فقير رحمة الله الغني حسين بن عبد الصمد الجباعي لما تشرف بالحضرة العلية الشاهيه لازال عاليه الالواء غالبة

على الاعداء السى يوم الدين و ذلك فى اواخر ذى القعدة سنه ثمان وستين (١)
و تسعمائه مع جماعة من الاصحاب وقع الكلام فى مسئلتين فتكلم فيها بعض الاخوان
بما هو المشهور بين المتأخرين غير ناظر الى مأخذهم فى ذلك بل مقتصرين على النقل
عنهم وكان للفقيه وقوف على ان ادلتهم لاتنهض بمدعاهم ذكرت خلاف ما نقلوه و
قويته فاستنكروا ذلك واستهجنوه فبينت بهذه الكلمات الحال ليزول الاشكال ...
المسئلة الاولى ان الحصر والبوارى ...

پایان مسئله اولی : و لهذا قيل ای مجتهد سلم من منتقد وای شخص سالم من
نقص وفقنا الله و ایاکم للعمل بما یحببه و یرضاه انه جواد کریم .

آغاز مسئله ثانیه : المسئلة الثانية هل يجوز صرف مال الامام (ع) حال الغيبة
لفقير الساده سواء كان ذلك خمسا او قدرا فاقول مال الامام فى يومنا هذا تنقسم الى
قسمين الانفال ...

پایان : وهو صرف حقوقهم عليهم السلام الى فقراء الساده وهو الكريم عن ذلك
نسال الله تعالى حسن الهدايه والوقايد لنا .

(۱) اگر منظور شیخ حسین آنست که این مباحثه در وقتی جریان یافت که وی برای نخستین
بار شاه طهماسب را دیدار کرده و یا در وقتی که بپایتخت شاه رسیده بنابراین معلوم میگردد که شیخ
که در ۹۶۵ به ایران و به اصفهان آمده ۳ سال در اصفهان بوده و سپس (پس از اینکه شیخ علی
منشار شیخ الاسلام وقت اصفهان خبر مهاجرت این عالم بزرگه را از عامل به ایران برای شاه صفی که در
آنوقت در قزوین پایتخت داشت بفرستد) باجمعی از یاران بقزوین رفته و این بحث و تألیف این رساله
در قزوین وقوع یافته .

رجوع شود به اعیان الشیعه صفحات ۲۳۹-۲۴۳ .

[۱۸۳۶]

نسخه شماره ۱۳ دفتر (ص ۲۳۱ - ۲۵۲) دفتر است .

مسار الشیعه فی توارینخ الشریعه (عربی)

از شیخ مفید بغدادی (م - ۴۱۲) در توارینخ و اعیاد و جشنهایی که در اسلام بدانها اهمیت داده شده و عباداتی در آن روزها توصیه شده .
این رساله در ایران بچاپ سنگی رسیده است .

فهرست ادبیات : ۴۳ : دانشگاه ج ۵ : ۱۵۲۸ عربی مشار : ۸۳۷

آغاز : بسمله ، . . . و بعد فقد وقفت ایدک الله تعالی علی ما ذکر من -
الحاجة الى ...

انجام : کتاب توارینخ الشریعه عن الاثمه المهدیه من مصنفات شیخ الطایفه
الناجیه مفیدالدین محمد رحمه الله علیه ،

[۱۸۳۶]

نسخه شماره ۴ : (ص ۲۵۳ - ۳۵۷) دفتر است .

سرگذشت انبیاء پس از اسلام (عربی)

گزیده‌هایی است از کتاب عروة ، شذور العقود ابن جوزی و کتاب مفتاح
التنزیل که کفعمی در حاشیه کتاب خود « جنة الامان الواقیه وجنة الايمان الباقیه »
نوشته و در پایان آن ، ابدال و اوتاد و نجباء و اقطاب را شناسانده است .

آغاز : هذه الرسالة ، حاشية ملحضة من كتاب العروة و کتاب شذور العقود
لابن الجوزی و کتاب مفتاح التنزیل ، آدم (ع) عاش تسع مائة ..

انجام : ذکر ذلك الكفعمی رحمه الله فی حاشیه کتابه المسمى بجنة الامان
الواقیه وجنة الايمان فی دعاء الاستفتاح تم .

[۱۸۳۶]

نسخه شماره ۱۵ (ص ۲۵۹ - ۲۶۲ دفتر) است .

الفوائد المدنیة

(عربی)

از محمد امین بن محمد شریف استرآبادی اخباری دریک مقدمه و ۱۲ فصل و یک خاتمه. مؤلف تألیف آنرا در سال ۱۰۳۱ بیابان رسانیده است .

این نسخه دیباچه ندارد و ناقص است .

محمد امین استرآبادی کتابی دیگر در همین باب بنام الفوائد المکیه دارد که تا کنون در هیچ یک از کتب ترجمه و فهارس ذکر از آن ندیدم ولی نسخه‌ای از آن در کتابخانه مجلس موجود است .

کشف الحجب: ۴۰۶، دانشگاه: ۱۷۱۵: ۵ سپهسالار ۱ : ۵۹۹ - ۶۰۰ مشار ۶۸۳

آغاز: ولما اراد جمع من الافاضل فی مكة المعظمه قرائة بعض السکتب الاصولیه لدی جمعت فواید مشتمله علی جل ما استفدتہ ...

انجام : فی حواشی الشرح الجدید للتجريد و فوایدی المتعلقه بدقایق الفنون العربیه و حقایقها المخفیة والله الموفق للصواب والیه المرجع والمآب تم ..

[۱۸۳۶]

نسخه شماره ۱۶ (ص ۲۶۲ - ۲۸۱ دفتر) است .

تقریظ فی ائد مدنیه (رساله در...)

(عربی)

از حسین بن حسن . وی در آغاز رساله از کتاب فواید المدنیه تعریف و آنگاه درباره آن مختصر گفتگو کرده است .

آغاز: بسمله ، نحمدك يا من هدا ناسيبك الرشاد و دلنا على المنهج الواضح والصواب ونشكرك يا من جعلنا من المتمسكين بالعروة الوثقى من اولى الاسباب ونصلى ونسلم على النبی المصطفى ... كتابه الذي جاد به على كل كتاب المبعوث كفه للناس من عجم وعراب وبعد فاني وان كنت قاصراً عن رتبة المحصلين و غير داخل في زمرة العلماء .. لكنني ... راج ان اكون من المصنفين والان قد وفقني الله للوقوف على كتاب الفوائد المدنيه والعوائد المحمدية ...

انجام: حسين بن حسن اقل الخدام المنسوب الى ظهير الدين بن الحسام وانه في سبعة من شوال ... علي كل حال وانتم في امان الله ورعايته تم ...

[۱۸۳۷]

این نسخه ش (ص ۱ - ۲۶ دفتر) است .

فصوص

(عربی)

از ابو نصر فارابی محمد بن محمد بن طرخان (م - ۳۳۹) است .
این کتاب بارها با نسبت به ابونصر فارابی بچاپ رسیده و کسانی مانند قطب‌الدین شیرازی ، شهاب‌الدین سهروردی ، امیر اسماعیل شنب‌غازانی بر آن شرح و تعلیقات نوشته‌اند ، و نیز کسانی مانند میرداماد از آن یاد کرده و از فارابی دانسته‌اند . اما جالب آنست که «الفردوس فی ماهیه الانسان» از رسائل ابن سینا عیناً همین فصوص فارابی و نیز رساله «قوی النفس و ادراکاتها» که از رساله‌های ابن سیناست و در ضمن مجموعه رسائل ابن سینا چاپ شده بخشی از فصوص است . نکته‌ای که این شک را تأیید میکند آنست که در قدیمترین کتب فهرست و تراجم مانند فهرست ابن ندیم ، تاریخ الحکماء ففطی ، تاریخ الحکماء و صوان الحکمه بیهقی و تمهه صوان و عیون الانبیاء ابن ابی اصیبعه نام فصوص در ضمن مؤلفات فارابی یاد نشده است .

رجوع شود به کشف الظنون : فصوص ، فهرست مصنفات ابن سینا تألیف
دکتر مهدوی ، فهرست دانشگاه ۳ : ۱۰۰ ، فهرست آستان قدس رضوی ۴ : ۱۸۷
۱۸۹ مجلس ۵ : ۳۴۳ - ۳۴۴ .

آغاز: قال الفيلسوف... ابونصر الفارابی . الامور التي قبلنا لكل منها ماهية و
هوية وليست ماهيته هويته ولا داخله في هويته...

انجام : وسلب الماهيات ما يستحقها بنفسها من البطلان و كل شيء هالك
الاوجه وله الحمد على ما هدانا الى سبيله واولانا من تفضيله . تمت الفصوص للعالم
الحكيم الفارابی .

[۱۸۳۷]

این نسخه ش ۲ (ص ۲۷-۳۶) دفتر است

(عربی)

رساله فی العلم الالهی

شرح و تحریر رساله زنون رواقی (زیتون کبیر) متولد قرن ۴-ق، م است
از ابونصر فارابی . در مجلد ۷ فهرست کتابخانه به تفصیل درباره این رساله و زنون بزرگ
سخن رفته است .

فهرست آستان قدس ج ۴ : ۱۷۸ دانشگاه ج ۳ : ۹۸ فهرست مجلس ج ۷ : ۱۸۷-۱۹۱

۱۷۹ : ۴ فهرست مشار عربی - ۵۴۹

آغاز: قال الفيلسوف الاعظم ابونصر الفارابی ... قال زيتون الاول في الدلالة
على وجود المبدء الاول..

انجام : فاذا فارقت بقيت في حسرة وبلاء نعوذ بالله... وآله الطاهرين الاخيار.

[۱۸۳۷]

این نسخه ش ۳ (ص ۳۷-۷۲) دفتر است.

نسخه بخط نسخ و بسیار نیز غلط و دارای سقطات و تحریفات بسیار است .

الجمع بین رأی الحکیمین

(عربی)

از ابونصر فارابی در جمع میان آراء افلاطون و ارسطو . فقطی این رساله را بانام « کتاب فی اتفاق آراء ارسطو طالیس و افلاطون » یاد کرده است . منظور و هدف فارابی از تألیف این رساله بر طبق آنچه او خود در مقدمه آن نگاشته وفق دان یعنی اثبات توافق است میان آراء افلاطون و آراء ارسطو ، در مسائلی مانند : حدوث و قدم عالم ، اثبات مبدء اول ، صدور اسباب از حق ، نفس ، عقل ، ثواب و عقاب و برخی دیگر از موضوعات اجتماعی ، اخلاقی و منطقی .

وی ۱۷ موضوع را که مردم تصور میکنند ارسطو و افلاطون در باره آن اختلاف عقیده دارند و یا خود ارسطو در باره آن دو سخن متناقض دارد و نیز منشأ تصور اختلاف را یاد کرده و در ارجاع سخنان متناقض ایشان بیک حقیقت ، کوشیده است . آقای بدیع الزمان فروزانفر در مقاله محققانه‌ای که درباره فارابی و مؤلفاتش نوشته‌اند و مرحوم دهخدا تمام آن را در لغت‌نامه آورده است نوشته‌اند :

فارابی یازده مسئله فلسفی که بعقیده افلاطون مختلف تعبیر شده . . . طرح میکند . . . و بخیال خود آنها را بر یکدیگر تطبیق میکند . و بعضی آراء را باهم وفق داده و بعضی را نتوانسته است وفق دهد مانند مسئله ابصار که در نتیجه ، اشکال را بر طرفین وارد میداند . . .

در گفته استاد چند نکته را یاد آورد میشود :

اولاً چنانچه ملاحظه میگردد در این رساله ۱۷ مسئله طرح شده که ۷ مسئله آن فلسفی و بقیه منطقی ، اخلاقی و اجتماعی یا بقول خود فارابی مدنی است .

ثانیاً در مورد مسئله ابصار با توجه بروشی که فارابی در اثبات توافق دو فیلسوف بکار برده باید گفت که موفق بانجام مقصود گردیده است.

فارابی خود در ذیل مسئله ابصار روش خود را بدینگونه بیان میکند:

«فلاسفه برای اداء مقاصد فلسفی و انظار لطیف و دقیق در نتیجه کوتاهی و ناتوانی لغات از تعبیر کامل، بناچار متوسل به الفاظی میشوند که هر چند قالب کامل آن معانی نیستند ولی تا حدی مقاصد آنان را تعبیر میکنند بدین معنی که لغاتی مشترك که اعم از مقصود است بکار میبرند، بطوریکه اگر کسی بدیده عیجیوئی بنگرد بآسانی میتواند خرده گیری کند و اما صاحب فهم درست و عقل کامل که نه بمنظور مغالبت و تعصب ورزی بلکه برای فهمیدن حقیقت، سخنان ایشان را بنگرد اندك اتفاق میفتد که گمراه شود و در شبهه افتد».

از آخرین مسئله‌ای که فارابی در این رساله طرح کرده (مسئله ثواب و عقاب) بر میآید که در تألیف این رساله منظور دیگری نیز داشته و علاوه بر اثبات توافق افلاطون و ارسطو میخواست است بعضی مسائل فلسفی را که با ظواهر شرع مخالف مینموده است بر اصول دینی و شرعی تطبیق کند و عبارت دیگر برخی مسائل را که این دو فیلسوف متهم بداشتن عقیده‌ای برخلاف اصول و مبانی شرع درباره آنند بحدوی تأویل کند که رفع تهمت از آنان شود.

در باره اینکه چه عاملی او را وادار کرد تا بگفته خود «شبهت اختلاف افلاطون و ارسطو را رفع و مردم را متوجه توافق عقیده آنان کند» وی خود چنین میگوید:

«چون دیدم اکثر مردم این تصور در حدوث و قدم عالم بحث میکنند، ناچار شدم رساله‌ای تألیف کنم تا سخن آنان را در ضمن آن رساله روشن و نزاع را از میان

مرتفع سازم زیرا این مقصود مهم و این منظور نافع است. چه در تعریف فلسفه میگوئیم: «فلسفه شناختن حقائق موجودات است همچنانکه هستند». و این دو حکیم خود اصول و مبانی فلسفه را تقریر کرده‌اند و آنچه ایشان میگویند اصل و قانون فلسفه و مرجع و منبع این فن است و این سخن را اگر کافه ارباب عقل تصدیق نکنند، بیشتر صاحبان فهم درست و عقل صافی بدان گواهی میدهند. و چون سخن راست (خبر صادق) آنست که باه حکمی عنه (واقعیت) مطابق باشد پس اگر اختلافی میان سخن این دو حکیم باشد ناچار، یا تعریف فلسفه نادرست است و یا برخلاف مفروض، این دو تن حکیم نیستند. ولیکن تعریف فلسفه درست است و همچنین شهرت عظیم فضیلت ارسطو و افلاطون و ارجمندی مقام ایشان در فن فلسفه بی‌اصل نیست، زیرا هیچ حجتی قوی‌تر از توافق عقلاء بیشمار مخصوصاً پس از تأمل و مطالعه بر یک‌رای نیست، بخصوص که این اتفاق سخن در این مورد بجایی رسیده که فلسفه دانی این دو حکیم ضرب‌المثل شده است و سخن ایشان در مسائل فلسفی معتمد و دلیل شمرده میشود. بنابراین مقدمه ناچار باید قبول کنیم که مردم بخطاتصور میکنند که این دو فیلسوف بایکدیگر در برخی از مسائلی اختلاف اساسی دارند» (۱).

۱- استاد بدیع الزمان فروزانفر در مقاله‌ای که بدان اشارت رفت گفته فارابی را درباره سبب تألیف چنان تفسیر کرده‌اند که با تفسیر ما مطابق نیست و نقاط ضعفی دارد، عبارت ایشان چنین است: «علت تألیف کتاب مزبور و تطبیق آراء این دو حکم بر یکدیگر این است که بالنتیجه ثابت شود که از علوم حقیقی است: زیرا اگر این دو حکیم با هم مخالف باشند لازم می‌آید که رأی یکی از این دو باطل باشد زیرا اجتماع نقیضین محال است بدینجهت در مسائل تردید حاصل و فلسفه جزو علوم ظنی محسوب میگردد ابونصر بدین نظر ناچار است هر طور باشد اختلاف آراء ارسطو و افلاطون را به اختلاف لفظی راجع نموده و عقیده آنها را یکسان شمارد، قصد ابونصر شریف است. ولی نتیجه این جمع و تطبیق وقوف و انحطاط فلسفی است. زیرا مردم فکر میکنند که فلسفه علم حقیقی است و ارسطو و افلاطون تاجاییکه طاقت بشری مقتضی است حقائق آنها را یافته‌اند و فکر ما در این مسائل بیجهت است. رجوع بلفت نامه دهخدا «ابونصر» مقاله آقای بدیع الزمان شود.

فارابی پس از بیان مطالب فوق بشرح علل وموجبات اساسی پیدایش عقاید نادرست وشيوع مطالب مخالف واقع درمیان مردم پرداخته وبادقت وموشکافی در عین حال سادگی مخصوص بخویش تحلیل کرده و بنکات روانی واجتماعی جالبی اشاره کرده است .

رجوع شود بکشف الظنون ۱: ... ذریعه ۵ : ۱۳۵ و ، ۱ : ۸۰ ، معجم المطبوعات ۱۴۲۵ ، فهرست دانشگاه ۳ : ۹۰ ، مشار...عربی چاپی - ۲۵۲ مجلس ۲ : ۵۹ - ۶۰ .

آغاز: الحمد لواء العقل و مبدعه و مصور الكل قال انی لمارایت اکثر اهل زماننا و قد خاضوا ...

انجام : وعند هذا الكلام نختم القول فيما رمنا بيانه في الجمع بين رأيي الحكيمين افلاطون و ارسطو... من اصحابه وذريته.

[۱۸۳۷]

این نسخه شماره ۴ - (ص ۷۳ - ۸۶ دفتر) است .

(عربی)

عيون المسائل

از ابونصر فارابی در بیان چند مسئله فلسفی

معجم المطبوعات ۲ : ۱۴۲۴ فهرست - چاپی عربی - مشار : ۶۴۴ دانشگاه ۳ : ۹۹ و ۳۱۲ - ۳۱۳ ، مجلس ۵ - ۴۲۵ .

آغاز: الحمد لله رب العالمين ... وبعد هذه كتاب عيون المسائل المسئلة الاولى العلم ينقسم الى تصور مطلق كما يتصور الشمس والقمر ...

انجام : وان فات الخير الكثير الى الشر لاجل اليسير من الشر الذي لا بد منه كان الشر حينئذ اكثر.

[۱۸۳۷]

این نسخه شماره ۵ (ص ۸۷-۱۲۵ دفتر) است. این نسخه ناقص است و مجلی ۷ تا آخر را ندارد

مرآة الحقائق ومجلی الدقائق^(۱) (عربی)

رساله‌ایست از غیاث‌الدین منصور دشتکی که آنرا در بیان پاره‌ای از مسائل فلسفی بروش عرفانی (کشف و شهود) برای غیاث‌الدین ابوالمظفر بهادرخان در-هفت مجلی ساخته است.

المجلی الاول - برخی از احکام و مسائل فلسفه الهی و مباحث عامه بدون استدلال و گاه با اشاره به دلیل.

المجلی الثاني - فلکیات با همان شیوه مذکور.

المجلی الثالث - ایضاً در مسائل فلکی است با همان روش در این مجلی از کتاب «معارج» خود یاد کرده است.

المجلی الرابع - برخی از مسائل فلسفه طبیعی و الهی بمعنی اعم و مباحث نفس. المجلی الخامس - مقولات و يك تکمله متضمن بیان آراء خاص او که مخالف آراء جمهور فلاسفه است.

المجلی السادس - عوالم وجود و مبدء عالم.

المجلی السابع - معاد. این دو بخش اخیر در غایت اختصار است.

در ذیل المجلی الخامس تکمله‌ای افزوده و در آن انظار فلسفی خود را که مخالف جمهور فلاسفه است یاد کرده و تعداد آنرا به ۳۰ رسانیده است.

دشتکی در این رساله همانگونه قبلاً اشاره کردیم برای آراء فلسفی خود که ابراز داشته دلیل نیاورده و در تکمله مزبور میگوید:

(۱) بروکلمان: مرآة الحقائق ومجالی الدقائق.

« چون این رساله بدون استدلال انتشار یافت و از طرف عده‌ای اعتراضات فراوان بر مطالب آن وارد میشد این تکمله را افزودم و براهین آراء خاص خود را در آن یاد کردم . »

از آغاز این تکمله استفاده میشود که آن را بسال نهمصد بر رساله افزوده و خود رساله را پنج سال پیش از آن ساخته و از آنجا که رساله معارج را « در هیئت » در ۱۸ سالگی نوشته و در این رساله مرآة الحقایق از معارج یاد کرده بنا بر این مرآة و خاصه این تکمله در آغاز شباب و آغاز دوران تألیف آمده است .
غیاث الدین در این رساله وعده تألیف رساله‌ای در مسئله قوس و قزح داده است .
عناوین این رساله بدینگونه است :

نور شرقی ، ظل غربی ، تبصرة ، اشراق شمسی ، نور قمری ، اشراق شمسی فی نور قمری اشراقات شمسیه ، اظلال غربیه ، انوار شرقیه ، تنبیه ، تذکرة ، تتمیم ، تکملة ، اشراق فی ظل قمری تلویح ، نور کاشف ، لمعة اشراقیه ، تفریع ، اشاره ، رجوع شود به برو کلمان ذیل ۲ : ۵۹۳ دانشگاه ج ۳-۳۵۳ .

آغاز: یا غیاث المستغیثین نورنا بانوارک و کملنا بمعرفة اسرارک و بعد
فیقول ... غیاث المشهور بمنصور بن محمد هذا ما يحضر الان مما حصلته
بالبرهان من المطالب ...

انجام : فروح وریحان وجنة نعيم وذلك هو الفوز العظيم والامن الجسمیان
کفروا فنزل من حمیم و تصلیة جحیم و هناك .

[۱۸۴۷]

این نسخه ش ۶ (ص ۱۲۷ - ۱۴۲) دفتر است .

ازلیة النفس (مقاله فی..)

(عربی)

رساله ایست در اثبات ازلیة وبقاء نفس از ابن کمونه سعد بن منصور .
 عزالدوله سعد بن منصور طبیب و فیلسوف معروف به ابن کمونه بنوشتہ
 الدومیلی، در ۱۲۸۰ م (= ۶۷۹ - هـ) مسلمان شده و اگر این سخن درست
 باشد ناچار بیشتر مؤلفات خود را در دوران یهودی بودن خود ساخته است . زیرا
 (همانگونه که در فهرست ۵ ذیل معرفی کتاب شرح تلویحات او گفته شد) ابن کمونه
 اندکی پس از ۶۸۳ - هـ در گذشته و همه آثار وی که نگارنده تا بحال از آن اطلاع دارم
 بجز رساله « تنقیح الابحاث عن الملل الثلاث و نیز « الکاشف » او نیز (در فهرست دانشگاه:
 رساله فلسفه) مسلماً پیش از ۶۸۰ نوشته شده. رساله تنقیح الابحاث بنوشتہ ابن القوطی
 در ۶۸۳ شهرت یافت (و شاید پیش از این تاریخ تألیف شده) و تاریخ تألیف موجود
 در ذیل نسخه « الکاشف » موجود در مجلس و دانشگاه نیز بنظر این نگارنده ساختگی
 است .

از عنوان رساله هایی که دو تن از دانشمندان همزمان یا نزدیک به زمان
 ابن کمونه در رد بر او نوشته اند چنین بر می آید که اسلام او مشهور و یا مسلم و مقبول
 نبوده . این رساله ها یکی رساله « الدر المنضود فی الرد علی فیلسوف اليهود » تألیف
 احمد بن علی معروف به ابن الساعاتی (م - ۲۶۹۴) و دیگری « نهوض حثیث النہود
 الی دحوض خبیث اليهود » تألیف شیخ زین الدین بن محمد منطی شافعی (م - ۷۸۸)
 است . علاوه بر اینها ابن کمونه در کتب بسیاری از متکلمان علماء و فلاسفه متأخر
 از او ، یهودی خوانده شده است .

وجود مجموعه ای از مؤلفات ابن کمونه بخط خود او در کتابخانه حیدری نجف

اشرف که بنوشته صاحب ذریعه دارای خطبه و ذیل بشیوه علماء مسلمان و شیعه است قبول سخن الدومیلی را دشوار میسازد.

این رساله‌ها که از تاریخ ۶۷۰ تا ۶۷۹ نوشته شده گزیده‌ها و التفافات ابن کمونه است از آثار الباقیه بیرونی، شمسیه کاتبی و قانون مسعودی و نیز از کتاب هیئت مؤیدالدین عروسی و التفافات اعتراضات نجم‌الدین نخجوانی بر ابن سینا در کتاب زبدة النقص و لباب الكشف فی شرح الاشارات و نیز یک نسخه از اللمعة الجوینیة فی الحکمة العلمیه و العملیه (۱).

همچنین ابن کمونه از خواجده نصیر طوسی سؤالانی کرده و خواهجه در پاسخ او رساله‌ای نگاشته و (بنوشته مدرس رضوی ص ۱۵۰ و ۲۸۴) او را با احترام و تجلیل نام برده. اینک برخی از اطلاعاتی که نگارنده درباره زندگی و عقاید و آراء فلسفی ابن کمونه از بررسی و مطالعه و مقایسه آثار او بدست آورده است یاد آور می‌گردد:

۱- ابن کمونه فیلسفه را از استاد فرانگرفته بلکه کتب گذشتگان را مطالعه کرده و از کتاب شفا و نجات ابن سینا، رساله‌های افلاطون و ارسطو ابن مسکویه و هبة الله

(۱) این کتاب را ابن کمونه در ۲ جمله هر جمله ۲ باب و هر باب ۵ فصل ساخته و به شمس الدین محمد جوینی صاحب جهانگشا اهداء کرده و نسخه‌ای از آن در دانشگاه و بنوشته صاحب ذریعه نسخه‌ای نیز در کتابخانه رضوی موجود است.

بنوشته آقای مدرس رضوی در آن کتابخانه نسخه‌ایست از کتابی که بنام «مطالب مهمه تألیف عزالدوله سعد بن حسن بن هبة الله بن کمونه» معرفی شده و ظاهراً این همان لمعه است. و استاد مدرس بخاطر عدم تطبیق کامل نسب مذکور در آن نسخه بانسب ابن کمونه معروف در صحت نسبت آن به او تردید کرده‌اند، این کتاب از جمله مؤلفات ابن کمونه است که در نزد کلمان و دیگر مراجع یاد نشده.

ابن ابی جمهور احسائی رساله‌ای بنام «الدرة المستخرجه من اللمعه» دارد و صاحب ذریعه احتمال داده‌اند گزیده از همین لمعه باشد.

بن ملکا فیلسوف یهودی که در حدود نیم قرن پیش از او میزیسته فایده برده . وی در ضمن یکی از مقالات خود (که تا کنون تنها یک نسخه از آن در مجموعه کتب مرحوم تنکابنی در کتابخانه مجلس دیده‌ام و در جای دیگر یادی از آن نیافتم) دلیلی را که ابن مسکویه بنقل از افلاطون برای اثبات بقاء نفس اقامه کرده نقل کند و گوید « این ادله را در فوز اصغر از افلاطون نقل کرده و من آنرا آنگونه که شایسته است نمیفهمم . شاید فلاسفه بعدها آنهارا روشن تر ساخته و مقدمات آنرا بترتیبی در آورده باشند که نتیجه منظور را تضمین کند اما از آنجا که من فلسفه را در نزد معلمی نیاموختم و در کتابهای ایشان نیز بیانی نیافتم که مقدمات این برهان را استوار سازد و با اصطلاحات آنان نیز آشنا نیستم ، درباره درستی یا نادرستی این براهین حکم قاطع نتوانم کرد . . . »

۲ - بانجم الدین دبیران کاتبی علاوه بر مراسله ، ملاقات و مباحثاتی شفاهی داشته اما برخلاف نظری که برخی ابراز داشته‌اند ، شاگرد کاتبی نبوده . درالکشف بخش منطق به مذاکرات شفاهی خود با کاتبی اشارت کرده است .

۳ - به قدم و ازلی بودن نفس انسان عقیده داشته و برای اثبات این مدعی ، بدلیل هایی که در کتب فلسفه متداول و منقول است از افلاطون که سر دسته قائلان به ازلیت نفس بوده در مقابل ارسطو که قائل به حدوث بوده (۱)

(۱) مسئله حدوث و قدم عالم خود یکی از مسائلی است که فارابی در رساله جمع بین الرایین کوشیده است اختلاف نظر بین این دو فیلسوف بزرگ را تاویل کند و این کمونه نیز بدون اینکه این بحث را بدان مرتبط کند در یکی از مقاله‌های خود خواسته است اختلاف نظر قائلان به حدوث و قدم را توجیه کند .

البته بحث در این مقام و آن مسئله فارابی از یک روی نیست و صدرا المتالوین این دو بحث را با یکدیگر خلط کرده است .

استناد نکرده بلکه خود برهانی «اختراع» کرده که مدعی تفرد در آنهاست و بارها این نکته را تصریح کرده .

این برهان همانگونه که خود او گوید از مقدماتی تشکیل یافته که هر يك در كتب فلسفه (بطور جداگانه و نه بصورت برهان) یاد شده مگر دو قضیه که طرح و اقتراح خود این کمونه و روح برهان او است بر قدم نفس و در اثبات آنها کوشش کرده و داد سخن داده است .

قضیه اول - آنست که هر حادث مر کب است. نه هیچ مر کب قدیم تواند بود و نه هیچ بسیط حادث .

قضیه دوم - آنکه هر چه دارای علت مر کب است خود او ناچار مر کب است . این کمونه برهان اختراعی خود را بر قدم نفس، و نیز مقدمه های اساسی آنرا در دو مقاله با تفصیل و شرح و بسط فراوان و با صورتها و بیانه های مختلف تقریر و اعتراضات ممکنه الی ورود رادفع کرده. در شرح تلویحات و الکاشف نیز با اشاره از آنها یاد کرده است .

اینک موجز ترین تقریر برهان وی از مقالات نقل میگردد :

الاولی ان تقرر قدم النفس بوجه یسقط به اکثر تلك السؤالات لثلاث شعب الكلام بكثرة السؤالات والاجوبه اقول قد صح ان النفس بسیطه وليست بمر کبه و صح ان کل ما علته التامه مر کبه فهو مر کب فلو كانت النفس حادثه لكانت علتها التامه التي هي دائمه بدوامها اما ان يكون قد كانت موجوده قبل حدوث النفس اولا يكون والاو لا يقتضى ان يكون النفس موجوده قبل وجودها لاستحالة تخلف المعلوم عن علته هذا خلف والثاني لا يخلو اما ان يكون تلك العله بسیطه او مر کبه لاجاز ان يكون بسیطه والا لا فتقرت حيث انها حادثه الى علة اخرى ومن حيث انها

بسیطه الی ان یکون بسیطه ایضاً ... ولا جائز ان یکون مر کبه لما تقدم من ان کل ما علته التامه مر کب فهو مر کب و اذا بطل القسمان بطل حدوث النفس وهو المطلوب» این کمونه در پایان فصل ۵ از مقاله اولی در اثبات ازلیت نفس در محل نزاع قائل به تفصیل شده و چهار وجه یاد کرده و گوید بر بعضی از وجوه حدوث نفس قابل انکار نیست و بنا بر یکی از این وجوه است که قائل به قدم نفس شده و این وجه آنست که مقصود مصداق نفس انسان است فی الجمله ، وی خود نفس بدین معنی را ازلی داند و گوید گویا آن دسته از متقدمان که نفس را حادث دانسته‌اند ناظر به دیگر معانی و وجوه نفس بوده‌اند .

تفصیلی که این کمونه در نفس گفته و تفسیری که برای ازلیت نفس کرده شاید با تعمیر دیگر همان وجود مراتب مختلف و تشکیک در جوهر نفس است که صدر المتألهین ابراز داشته و معتقد است اختلاف انکار و عقاید در باره حدوث و قدم نفس و دیگر مسائل مربوط بدان ناشی است از غفلت گذشتگان از وجود مراتب در ذات این جوهر که در مرتبه ای عقل نام دارد و در مرتبه ای نفس .

اسفار چاپ سنگی مبحث « کیفیت تعلق النفس بالبدن » دیده شود.

البته تعبیر این کمونه يك تعبیر لفظی است نه فلسفی و این ناشی از همان آشنابودن او به اصطلاحات است که خود او بدان اعتراف دارد .

۴ - این کمونه قائل به تعدد نفوس است بر حسب تعداد افراد انسانها . و بنا بر این دلیل حدوث نفس را که فلاسفه آورده‌اند و مبتنی بر وحدت نفوس است مردود دانسته .

۵ - درباره تناسخ معتقد است دلیلی قاطع بر ابطال آن در دست نیست .

وی در کاشف و شرح تلویحات درباره تناسخ سخن گفته و در مقالات خود بدان اشاره کرده است .

۶- ابن کمونه قایل به توحید بوده و شبهه‌ای که در این باب بدو منسوب است در سخنان شیخ اشراق نیز دیده می‌شود. ابن کمونه شبهه مزبور را نقل و رد کرده است و دوانی در شرح هیاکل النور سهروردی رد شبهه مزبور را از «الکشف» نقل کند و گوید «شبهه با این پاسخ نیز بر حال خود باقی است و من هنوز پاسخی برای آن نیافتم».

رجوع شود به فهرست مجلس ج ۵ ص ...

تعداد مؤلفات ابن کمونه را بدرستی بدست نیاورده‌ام و برو کلمان ۹ یاد کرده اما گویا وی بسیاری از آثار او را یاد نکرده. از میان شبهه‌هایی که بدو منسوب است یکی شبهه قدم حوادث یومیه است که مولی حسین بن صدرالدین آستاری رساله‌ای بنام حدیقه الانوار در حل آن نوشته و این نگارنده نمیداند شبهه مزبور تا چه حد میتواند بار رساله‌ای که در دست معرفی است مربوط باشد.

ابن کمونه ۲ مقاله در نفس دارد که تا کنون در هیچ يك از مراجع و کتب ترجمه و فهرست ذکری از آن نیافته‌ام. یکی از این دو مقاله در اثبات ابدیت نفس است و دیگری در باره ازلیت نفس و اینکه نفس نه مزاج است نه متولد از مزاج.

مقاله اول دارای ۱۰ فصل است و فصل ۴ و ۵ آن نیز اثبات ازلی بودن نفس

است مقاله دوم دارای ۱۱ فصل است.

نسخه حاضر بخشی (یا خود فصلی) است از مقاله اول که فقراتی از چند فصل در آن تلفیق شده است.

نگارنده با آشنایی قبلی که با شیوه سخن ابن کمونه داشت و مقالات او را دیده بود، با دیدن نسخه حاضر دریافت که باید از مقالات او باشد و سپس آنرا با نسخه مقالات سطر بسطر تطبیق کرد نتیجه چنین بود:

قسمت اول این رساله حاضر (پس از خطبه) که بدینگونه شروع میشود:

«هذا تقرير صيغة البرهان: احدا الامر ين لازم...» مطابق است با «صيغة ثائية في تقرير بقاء النفس...» که فقره ایست از فصل ۹ از مقاله اول. این مطابقت تا يك صفحه از نسخه ما ادامه دارد.

پس از ۳ سطر (که این ۳ سطر نیز عین عبارت فصلی از همین مقاله است) باز نسخه مطابق است با فصل ۴ (فی ان واجب الوجود لا یعدم ابدا) و فصل ۵ (فی ان نفس الانسان قديمة). و به همین گونه است بقیه رساله.

این کمونه این رساله را برای اثبات بقاء نفس با بعضی از براهین اختراعی خویش پرداخته و در اثناء آن بمناسبت، برهان خود را بر قدیم بودن نفس نیز حکایت کرده و در آغاز نقل آن گوید «وقد اخترت لذالك برهانا هذه حکایته» و سپس عیناً همان برهان که در فصل ۵ از مقاله اول و در فصل دهم و یازدهم از مقاله دوم آورده در اینجا نقل کرده. بنابراین پیدا است خود این کمونه در این رساله به دو مقاله مزبور ناظر بوده است.

در دیباجه رساله حاضر نیز پس از اینکه از برهان اختراعی خود با اشاره یاد کند گوید «در این مقاله تمها بتقریر برهان ساخته خود پرداختم و در مقالات دیگر خود اعتراضات جمعی از فضلاء را بر مقدمات برهان خود با جوابها و توجیهات آن یاد کرده ام...».

این کمونه در مقالات دیگر از سخنان او حد الزمان در معتبر (مقصود هبة الله بن ملکی یهودی (م - ۱۱۵۵ م) است ابن مسکویه امام فخر رازی و غزالی یاد کرده اما در این مقاله نام کسی یا کتابی را نیاد کرده است.

رجوع شود بندر یه ۲ : ۲۸۶-۲۸۷ : ۴ ۴۵۹ و ۶ : ۸، ۳۸۱ : ۸۹ و ۱۳ : ۱۸۲۵ :

۳۵۱ آثار و احوال خواجه نصیر از مدرس رضوی ص ۱۴۷-۱۵۰ و ۲۸۷، فهرست

دانشگاه ۳-۲۶۵ و ۳۰۰، العلم عند العرب تألیف الدومیلی ترجمه عربی ص ۵۶۷،
فهرست مجلس ۵: ۴۳۹-۴۴۴ فهرست خزائن عراق از کور گیس عواد: ۳۵ و ۱۳۸
بروکلیمان ذیل یکم: ۷۶۸ یادداشتهای قزوینی.

آغاز: الحمد لله عدد مننه الذي تفجر عن عدها و حصرها... و الصلوة على
ملائكته المقربين.. خصوصاً محمد وآله الطاهرين و بعد فان نتایج الافكار و نفائس
الانظار مما يجب اذاعتها لاجل الانتفاع بها ولا ينبغي اخفائها عن الراغبين و ان قل
الراغب في طلبها سيما اذا كانت من اهم المطالب العلميه و انفع المباحث اليقينية
وقد اتيت في هذه الاوراق ما قد حزنه ناد خاطري و حصلته بفكري و نظري برها ناشر يفا...
انجام: و من اراد ان يتحقق صحته و افضائه الى المطلوب فعليه بالالة التي تسمى
بالمنطق يعتبره بها والاستقضاء فيما عليه من السؤالات و الاجوبة فنذكر في غير هذه
المقالة فليطالع من اما كنه... و آله اجمعين...

[۱۸۳۷]

این نسخه ش ۷ (ص ۱۴۳ - ۱۵۵ دفتر) است.

معانی العقل (رسالة فی...) (عربی)

از ابونصر محمد بن طرخان فارابی

صاحب ذریعة نسخه ای از این رساله را در کتابخانه سید شیرازی دیده است
و از عیون الانباء ۲: ۱۳۹ نقل کرده که فارابی را درباره عقل دو رساله است کوچک
و بزرگ که در مصر و بیرت چاپ شده و به عربی و لاتین ترجمه گردیده است.
در دانشگاه نیز از این دو رساله در فهرست تألیفات فارابی یاد شده است.
و آغاز و انجام آن نقل شده

این رساله در بیان ماهیت عقل است و فارابی در آن از عقل‌های گوناگون سخن گفته است .

دانشگاه ج ۳ : ۹۶ و ۳۰۳ الذریعة ج ۱۵ : ۳۰۰ .

آغاز: اسماء العقل يقال على اسماء كثيرة الاول الشی الذي به يقول الجمهور من الانسان انه عاقل. الثاني العقل الذي يردده المتكلمون على السنتهم فيقولون هذا ما يوجب العقل...

انجام : وهذا شی قد بينه ارسطاطاليس في كتابه في النفس ايضاً و الحمد لله رب العالمين . . . يا ارحم الراحمين .

[۱۸۴۲]

نسخه شماره ۱ دفتر (ص ۱-۳۲ دفتر) است .

این نسخه بخط شکسته جعفر بن بابای تبریزی است.

تفسیر آیه نور

(عربی)

از صدر المتألهین محمد بن ابراهیم شیرازی (م - ۱۰۵۰)

رجوع شود به الذریعه ج ۴ - ۳۳۴ و فهرست عربی مشار ص ۱۹۷ فهرست

سپهسالار ج ۳ - ۴۶۵

آغاز: بسمله . الحمد لواهب العقل والخیر والجود والصلوة والسلام علی نقطة دائرة الوجود ونكتة سر الله في كل الموجود المقصود ... المبعوث ...

انجام : محمد بن ابراهیم المعروف بالصدر الشیرازی حامداً مأسماً مستغفراً

[۱۸۴۲]

نسخه شماره ۲ (ص ۳۳-۵۶ دفتر) است. نسخه ناقص است

تفسیر سورۃ یس

(عربی)

از ملا صدرا شیرازی : در مجموعه تفسیر او بچاپ رسیده .

ذریعه ۴ ، ۳۴۴ یادنامه : ۱۰۹

آغاز: بسمله ، یس ای یا انسان اعنی محمدأ صلی الله علیه وآله و ذلک لانه۔
 الانسان الحقیقی المعنوی الذی اجتمعت فیہ صور الاسماء کلها مفصلة فی العقل الاول ...
پایان : ثم یتظهر بعد هذه الامور لذة الرئاسة والعلو ... و آخر ما یتخرج من
 رؤس السالکین .

کلمه آخر را ده ص بعد است که از نسخه ساقط شده .

[۱۸۴۲]

نسخه شماره ۳ (ص ۵۷ - ۷۰ دفتر) است . این نسخه نیز ناقص است

تفسیر سورۃ یس

(عربی)

بخشهایی است پراکنده از تفسیر برخی از آیات سورۃ یس منقول از تفسیر صدرا
آغاز: وقال فی تفسیر والشمس تجری ... المستقر هو الحد الموقت المقدور
 الذی ینتهی الیه حرکة الشمس ...
پایان: ولكن من هؤلاء من یحتج و یقول معنی الرجوع الی الله ابن الی ثوابه
 قوله لیمذر من کان .

[۱۸۴۲]

نسخه شماره ۴ دفتر (ص ۷۱ دفتر است) .

اسفار اربعه

(عربی)

گفتاری است مختصر در بیان ۴ سفر بر زبان عرفاء .

آغاز: بسمله ، اعلم ان للعارفين اربعة اسفار السفر الاول انما هو من خلق الى الحق فان المتأمل لما تأمل في الخلق وحده ...

انجام : الغناء المطلق للممكنات وظهور البقاء الحقيقي للحی الحقیق فیصير المقيد ح باقيا بالبقاء الحقيقي فانيا عن الاعتبار الفانية والسلام على من اتبع الهدى تمت الرسالة .

[۱۸۴۲]

نسخه شماره ۵ دفتر (ص ۷۱-۷۲ دفتر است) .

العروسی (سلسله الفلاسفة)

از مؤلفات شیخ الرئيس ابن سینا .

دانشگاه ج ۳ : ۳۰۱ مصنفات همین فهرست شماره ۱۸۰۴/۷

آغاز: بسمله - ... کل شیء فی عالم الکون و الفساد مما لم یکن فکان فقبل الکون ...

انجام : عاملا بالفعل من له النفس القدسیه النبویه والحمد لله رب العالمین .

[۱۸۴۲]

نسخه شماره ۶ دفتر (ص ۷۲- دفتر) است .

شرح حدیث**(فارسی)**

در حدیث است که یهودیان به پیغمبر (ص) گفتند «انصب لنا ربك» . و پس از

۳ روز سوره توحید نازل شد و پیغمبر آن سوره را در پاسخ یهود میخواند .

نسخه حاضر گفتاری است از فاضل قزوینی در تفسیر این حدیث .

قال الفاضل القزوینی فی تفسیر ان الیهود سألوا رسول الله فقالوا انصب لنا

ربك فمكث ثلاثا لا يجيبهم فنزل ... عبارت از فاعل نفوس ناطقه و ما تحت فلك
قمر است ...

[۱۸۴۲]

نسخه شماره ۷ دفتر (ص ۷۶-۷۶) دفتر است .

شرح الناس معادن ... (عربی)

گفتاری است از ملاصدرا (گویا ملنقط از یکی از تفاسیر او) در توحید و
شرح حدیث الناس معادن کما مدن الذهب والفضة .
آغاز: واعلم ان الاعیان والمهیات متنوعه والصفات ... والارواح بحسب الفطرة
مختلفه فی الصفاء والكدورة والضعف والقوة مرتبة فی درجات القرب والبعد .

[۱۸۴۲]

نسخه شماره ۸ ص ۷۶-۹۰ دفتر است .

تفسیر سورة طارق (عربی)

تفسیر سورة طارق از ملاصدرا (م - ۱۰۵۰) ، این تفسیر در مجموعه تفسیر او
چاپ شده .

ذریعه ۴ : ۳۳۸ یادنامه : ... مشارع ربی چاپی - ۲۰۳ سپهسالار ۳: ۴۶۸ .

آغاز: بسملة والسماء والطارق مما فیها من الشواهد الجلیه والخفیة ...
پایان: و بلفظ الهدایه نختم الکلام ... وحرر هذه السطور محمد المشهور ،
بصدر الشیرازی .. فی آخر یوم الجمعة شهر الله الاصب رجب ... الف وثلثین ۱۲۶۰

[۱۸۴۲]

نسخه شماره ۹ (ص ۹۱-۱۰۴) دفتر است .

تفسیر سوره سجده

(عربی)

تفسیر آیاتی از سوره الم سجده است بدون ترتیب از صدر المتألهین شیرازی.

این تفسیر نیز در مجموعه تفاسیر او چاپ شده است .

مشار - عربی چاپی - : ۲۰ ، ذریعه ۴ : ۳۷ ، یادنامه : ۱۰۸

آغاز: شبهة المنکر للمعاد الجسمانی فی تفسیر المحقق شیرازی لسوره الم

السجده انه يلزم من إعادة الانسان بعد موته ...

پایان: ومزابل الملاعن الامن هذا الباب كما اشیر الیه فی قوله تعالی ف ضرب بینهم

اعلم بالصواب والیه المرجع والمآب

[۱۸۴۲]

نسخه شماره ۱۰ (ص ۱۰۵ - ۱۱۴ : دفتر) است .

تفسیر سوره جمعه

(عربی)

از ملاحظه شیرازی . این تفسیر نیز چاپ شده .

این نسخه تفسیر آیاتی چند است از سوره مزبور بدون رعایت ترتیب اصل کتاب .

آغاز: قال فی تفسیر سورة الجمعة الحق ماله وجود کل شیء ویفتقر الیه کل شیء ...

پایان: فکانه اراد به تفسیره باللائم الاعم او المساوی .

[۱۸۴۲]

نسخه شماره ۱۲ (ص ۲۱۱ - ۲۱۲ : دفتر) است .

حل شبهة استلزام

(عربی)

شبهة استلزام مغالطه معروفی است که در صدر نسخه ما به ابن کمونه منسوب

و از کتاب قسطاس نقل شده است .

آقا حسین خوانساری، میر داماد، کلباسی، محمد باقر سبزواری، سلطان العلماء، شیروانی و رفیعانائینی در دفع این شبهه رساله نوشته‌اند و خوانساری و سبزواری هر یک رساله‌ها در نقض دیگری ساخته‌اند. چند نسخه از رساله خوانساری و سبزواری درج ۴ فهرست مجلسی معرفی شده است.

رجوع شود به ذریعه ۱۳ : ۲۵ ، ۷ : ۶۹ ، ۸ : ۲۱۹ - ۲۲۰ ، فهرست مجلس

۴ : ۱۷۲ ، سپهسالار ۳ : ۴۳۰ - ۴۴۰ .

آغاز: کل شی یكون بحيث لو وجد لم يكن مستلزما لرفع امر واقع فهد يكون موجوداً ازلاً و ابداً اذ لو كان معدوماً كان عدمه امراً واقعياً في ذلك الوقت فاذا وجد كان مستلزماً لرفع عدمه الواقعي ..

انجام : ولا يذهب عليك ان المغالطة المذكورة لها تقريرات .. واحسن لتقريرات هو الذي ذكرنا و هو مطابق لما ذكره صاحب القسطاس ... ملك الناس ائله الناس من شر الوساوس الخناس و صلى الله على محمد و آله خيار الناس .

[۱۸۴۲]

نسخه شماره ۱۳ (ص ۲۱۲ - ۲۱۳ دفتر) است .

اثبات واجب (رساله در ...) **(عربی)**

رساله ایست مختصر در اثبات واجب به مذاق اهل تصوف و اشراق . در این رساله ۳ طریقه یاد شده و کاتب دفتر (جعفر تبریزی) که خود اهل فضل بوده و با سخنان متصوفه مخالفت داشته در حاشیه رساله، مؤلف آنرا تکفیر کرده است .

آغاز: الحمد لله الاحد الفرد الصمد والصلوة على سيد الانبياء محمد و آله المكرم الممجد اما بعد فهذه رسالة في اثبات الواجب وتوحيده وصفاته

جميع الممكنات الصرفة التي نسبتا الوجود والعدم اليه والى كل من اجزائه متساويين
يكون باعتبار ماهيتها غير متصفة بالموجوديه ..

بايان: فاعلم ذلك فانه يظهر بملاحظه ما ذكر قبل من ان الوجود الحقيقي
واحد قد يقيّد بتقيّدات اعتباريه يقرّاي منه المهيّات المتغيّرة التي منها تعدد
الذوات .

[۱۸۴۲]

نسخه شماره ۱۴ (ص ۲۱۳ دفتر) است بخط شکسته جعفر تبریزی .

رساله در وجود

(عربی)

گفتار مختصری است در وجود و تعریف وجود حقیقی بمذاق اهل عرفان.
آغاز: بسمله ، لاشبهه فی ان الممكن بالامكان الخاصی لایمکن ان یوجد
الابارتباطه بالوجود الحقیقی الذی هو واجب الوجود...
بايان: ومن هذا قيل انت تراه فی عين الامور ممترجا ومقيدا فالقرآن يتضمن
الفرقان والفرقان لا يتضمن القرآن .

[۱۸۴۲]

نسخه شماره ۱۵ (ص ۲۱۴ - ۲۱۶ دفتر) است .

النفیس (رساله فی ..)

(عربی)

از رساله‌های منسوب به ارسطو .

شیخ الرئيس ابن سینا نیز رساله‌ای دارد در نفس دارای ۷ باب و عناوین ابواب
و موضوعات آنها عیناً (در بعضی از آنها با تفاوتی لفظی) همین ابواب رساله ارسطو
است ، اما سخن شیخ در هنگام بحث در هر يك از ابواب با نوشته رساله ارسطو تفاوت
فراوان دارد .

فهرست ابواب این رساله در نسخه ما :

باب اول - ذکر الوجوه التي يدرك منها علم الاشياء (در رساله نفس شيخ : فی درك كل معلوم) .

باب دوم - فی اثبات وجود النفس (شيخ : فی وجود النفس) .

باب سوم - فی ان النفس جوهر (شيخ : فی انها جوهر) .

باب چهارم - فی ان النفس جوهر غیره (شيخ : فی انها روحانیه) .

باب پنجم - فی ان النفس بسیطه غیر مرکبه (شيخ : فی انها بسیطه) .

باب ششم - فی ان النفس حیه غیر مائتیه (شيخ : فی انها حیه) .

باب هفتم - فی ان النفس مفکره عاقله (شيخ : فی انها مفکره عاقله) .

بنابرین رساله نفس شيخ الرئيس (شماره ۱۲۴ د کتر مهدوی) یا تفسیر است

از رساله ارسطو و یا اقتباسی است در ابواب از آن .

رجوع شود به فهرست مصنفات شيخ از د کتر مهدوی ص ۲۴۹ - ۲۵۰ ، مجله

معهد المخطوطات (مقاله د کتر بدوی در باره مؤلفات ارسطو) سال ۲ ص ۴۸

فهرست دانشگاه : ۳۸۹ .

آغاز: الحمد لله كما هو اهله ومستحقه والصلوة على محمد وآله الطاهرين و

بعد هذا مختصر فی النفس لارسطو وبناه على سبعة ابواب الاول منها ذکر الوجوه

التي يدرك ومنها علم الاشياء الثاني فی اثبات ...

انجام : مميزات عاقله اضطرارا وبالله عز وجل التوفيق والهداية .

[۱۸۴۲]

نسخه شماره ۱۶ دفتر (ص ۲۱۷-۲۲۵) دفتر است

اثبات الواجب

(عربی)

از شمس الدین محمد خفزی (م-۹۵۷)

وی چند رساله در این باب دارد و نسخه حاضر یکی از آن رساله‌هاست (نسخه شماره ۹۲۶/۷ دانشگاه نیز همین رساله است)

این رساله دارای يك مقدمه و ۴ مقصد است بدین ترتیب :

مقدمه - در بیان اصول موضوعه این باب (کده اصل است) .

مقصد اول - دلائل وجود واجب بالذات.

مقصد دوم - دلائل توحید. وی ده دلیل بر توحید آورده.

مقصد سوم - اثبات علم حق تعالی و دیگر صفات او.

مقصد چهارم - نقل سخنان فیلسوفان قدیم یونان در باره وجود و توحید واجب تعالی.

در فهرست دانشگاه نوشته شده که این رساله ۳ مقصد دارد و سخنان فلاسفه بعنوان خاتمه آمده. در دیباچه نسخه تصریح شده که رساله دارای ۳ مقصد است اما مقصد چهارم دارد. شاید نسخه‌های این رساله از این نظر متفاوت است.

خفری این رساله را برای حسین خان مبارزالدوله (۱) نوشته

نسخه ماقسمتی از اول خطبه را ندارد.

آغاز: بلاد الله مغیث المؤمنین مجبر المظلومین مستعد الاصرار بالاداره
مستخدم الجباره بالاجبار المنصور بالتأییدات النازله من السماء ... مشتملة على
مقدمة وثلاث مقاصد المقدمة فی الاصول الموضوعه ...

انجام : وهذا معنی قول فیثاغورس ان الباری تعالی عالم بجميع المعلومات
على طریق الاحاطة بالاسباب التهی. و به المقادیر الافلاك والكواكب و حرکاتها
الطولیة والعرضیه.

رجوع شود به فهرست دانشگاه ۳ : ۱۲۴ - ۱۲۵ ذریعه ۱ : ۱۰۶

[۱۸۴۲]

نسخه شماره ۱۷ (ص ۲۲۵-۲۵۴ دفتر) است.

اثبات الواجب

(عربی)

رساله دیگری است از خفری مؤلف رساله پیش. خفری این رساله را نیز بر همان اساس رساله بالاو باختلافاتی اندک نوشته است.

این رساله دارای يك مقدمه، ۳ مقصد و يك خاتمه است بدین گونه:

مقدمه - در اصول و مبانی این باب دارای ۶ مطلب

مقصد اول - در اثبات وجود واجب الوجود بالذات در این مقصد براهین وجود

واجب رادو دسته و در دو کرده فصل بیان داشته است.

فصل اول - براهین غیر متوقف بر ابطال دور و تسلسل.

فصل دوم - براهین متوقف بر ابطال آن دو. برای مسلک اول در فصل اول ۱۲

برهان (۱۲ طریق) در فصل دوم يك دایله آورد و گوید « این دلائل برای عوام

است و براهین خواص و خاص الخاص در این مختصر نگنجد. »

مقصد دوم - اثبات توحید. در این مقصد ده دلیل برای توحید آورده (مانند

رساله سابق)

مقصد سوم - اثبات علم باری تعالی و وی گوید در این باب دو مسلک است.

مسلک عوام و مسلک خواص، نخست ۷ برهان مسلک عوام و سپس براهین مسلک

خواص را برای اثبات علم باری نقل کرده است.

خاتمه - در نقل کلمات فلاسفه متقدم و متاخر و بسیار مبسوط است

خفري در خاتمه اين رساله از مثل افلاطونى و از تناسخ سخن گفته و از
 بوذاسف بدین گونه یاد کرده : « بوذاسف منجم تناسخى (یا) رئيس المنجمين الذين
 هم شياطين الانس ». وی از شفاء شيخ الرئيس، « طارحات صاحب اشراق ، و بهمنیار -
 و فارابی نیز یاد کرده است.

رجوع شود به : الذريعة ج ۱: ۱۰۶ فهرست دانشگاه ج ۳: ۱۲۴ تا ۱۲۸
 فهرست طوس ج ۴: ۴ و ۵ .

آغاز: الحمد لله رب العالمين و بعد فيقول اخرج خالق الله محمد الخفري هذه
 رساله في اثبات واجب الوجود بالذات وصفاته بالدلائل التي تقرر عندي قطعيتها و
 تحصيل العروج من حضيض التقليد الى اوج ذروة...

انجام : العلم التفصيلي فهي اربعة على التفصيل المذكور ولما كان بحر العلم
 بجزراً عميقاً لا ساحل له اقتصر ما ذكر و الحمد لله على افضاله و الصلوة والسلام على
 سيدنا محمد وآله .

[۱۸۴۳]

نسخه شماره ۱ (ص ۲ - ۶۳ دفتر) است

(عربی)

اثبات الواجب

رساله اثبات الواجب قدیم دوانی است که نسخه‌های متعدد از آن در این
 کتابخانه و نیز کتابخانه دانشگاه موجود است.

دانشگاه ج ۳: ۱۲۲ - وش: ۲۰۸۹/۳ و ۳۸۲۸/۲ مجلس ج ۵: ۳۶

آغاز: سبحانك سبحانك ما اعظم شأنك...

انجام : وليكن هذا آخر ما قصدت اليه في هذه الرسالة مع تفرق الحال
 ويبطل الباطل بعده بيده الحسنی ... وآله اجمعين.

[۱۸۴۴]

نسخه شماره ۱ دفتر (ص ۷۰-۱) دفتر است،

اثبات الواجب

(عربی)

نسخه‌ای دیگر است از اثبات الواجب قدیم جلال الدین محمد دوانی.

نسخه شماره ۱/ ۱۸۴۳ این فهرست دیده شود.

[۱۸۴۴]

نسخه شماره ۳ دفتر (ص ۱۶۵-۲۰۸) دفتر است.

این نسخه ناقص است و برگه‌هایی از آن ندرد

شرح آداب البحث

(عربی)

شرح کمال الدین مسعود شروانی (م ۹۰۵) بر آداب البحث شمس الدین

سمرقندی (م -).

ذریعه ۱۳: ... کشف الظنون ج ۱ ص ۶۸ دانشگاه ۳-۵۹: ۱۳۰۱۵. آستان

قدس ۱: ۴۱ (منطق)

آغاز: بسمله، وبه نستعین، الحمد لله رب العالمین والصلوة علی محمد وآله

اجمعین وبعد، فقد قال الامام المحقق والهام المدقق سلطان الحکماء والمتأخرین

جامع فضایل المتقدمین شمس الملة والدين محمد السمرقندی تعمد الله بغفرانه

واسكنه باعلى جنانه.

انجام: اولم يكن تلك القابلية كذلك فان كانت تلك القابلية لازمة له فلا يخ

وجود المتغير الذي هو محل الحوادث وفيها لان الملروم يمتنع خلوه عن لازمه.

[۱۸۴۵]

نسخه شماره ۱ (ص ۱-۲۸ دفتر است) بخط نسخ‌زین الدین شیرازی ۱۰۸۸

تفسیر عبوره فاتحه

(عربی)

تفسیر است به شیوه عرفان بسیار دقیق و عالمانه.

صدرالدین قونوی دو تفسیر فاتحه دارد بنامهای اعجاز البیان و... و نسخه حاضر با هیچ کدام از آنها تطبیق نمی‌کند و همچنین با تفسیر فاتحه صدر المتالین و دیگر تفاسیر فاتحه که در فهرست رضوی و سپهسالار و ذریعه و ظاهریه و خدیویه مصر و دارالکتب معرفی شده و امکان تطبیق وجود داشت.

آنچه مسلم است مؤلف شیعه بوده، از حضرت جعفر الصادق (ع) بارها نقل کرده و نیز از این چند تن از قدماء عرفاء و متصوفه شبلی، جنید، ابوعلی جرجانی و اسطی، بایزید بسطامی و سری.

وی از جزایمان که نام بردیم نام نبرده است. در یکجا روایتی نبوی از ابوهریره نقل کرده و پس از نام ابوهریره «علیه النعنه» گفته و با احتمال قوی کار ناسخ است. مطالبی که در تفسیر آیات و کلمات سوره بحث شده نشان می‌دهد نویسنده مسلماً در فن عرفان بسیار عمیق و استاد بوده.

در تفسیر آیه «غیر المغضوب...» بحث تازه‌ای کرده و بتفصیل در آن سخن گفته در این بحث می‌گوید دعوة موسوی بر جانب افراط و مبالغه در پرداختن بعالم شهود و صورت بود تا آنجا که بدستور موسی توراه رابه‌زر نوشتند.

و مذهب عیسی در جانب نریط از مسامحه در صورت و شدت توجه به معنی و روحانیت بوده و این هر دو از اعتدال خارج و از استقامت منحرف است. استقامت و اعتدال خاص دعوة محمدی (ص) است.

امربین الامرین رانیز از همین باب داند و در یکجا از رساله اصطلاح «کشف داودی» و «کشف محمدی» بکار برده.

دو قطعه شعر نیز در کتاب آمده که ظاهراً از خود اوست زیرا از تکرار قافیه در قطعه اول عذر خواسته.

* قطعه اول: ۴ بیت است که اینک ۳ بیت آن نقل میشود (ص ۱۱ دفتر):

کان رقیبامنک یرعی خواطری	و آخر یرعی ناظری و لسانی
فما رمقت عینای بعدک منظر	لسواک الاقلت قد سمعانی
وما بدرت من فی دونک لفظة	بغیرک الاقلت قد سمعانی

قطعه دیگر این دو بیت است (ص ۱۶ دفتر):

هوای لـه فرض تعطفام جفا	و مشربه عذب تکدرام صفا
و کلت الی المحبوب امری کله	فان شاء احیانی وان شاء اتلفا

از این تفسیر نسخه‌ای در کتابخانه تیموری و نسخه‌ای نیز در کتابخانه دانشکده الهیات است. نسخه تیموری (بنوشته فهرست آن کتابخانه) در آغاز تفسیر مولی عبدالرزاق کاشی و از ص ۱-۱۳ آن دفتر و تاریخ آن ۱۰۷۰ (اندکی مقدم بر نسخه ماست). نسخه الهیات نیز در آغاز تفسیر کاشی - تاویل الایات - (پ ۱۹-۱۹ر) قرار دارد و شاید این قرینه است بر اینکه این تفسیر از عبدالرزاق کاشانی است و یا نویسندگان این دو نسخه چنین پنداشته بوده‌اند.

رجوع شود به فهرست تیموری ج ۱ ص ۷۹ و ۱۷۵ فهرست دانشگاه الهیات

ص ۴۹۲ و ۱۹۷-۱۹۸ -

آغاز: بسم الله و به نستعين ، الحمد لله الحامد المحمود الواجد الموجد ،
الشاهد المشهود. الذی لیس له کفو ولا والد ولا مولود ... فهذا بعض ماسنح لی من

الفتوحات الغيبية والمكاشفات العينية في معنى الفاتحة اعلم ان الباء في بسم الله الرحمن الرحيم للدلالة على السببية كما في قولك كتبت بالقلم ومعناه ان الحق سبحانه ابدأ الخلق واعاد بواسطة اسم...

انجام : وبيان ذلك لايحتمله المختصرات فلنكتف بهذه الخاتمة من تفسير سورة الفاتحة جعلها الله للمتقين وسيلة للاهتداء وللمبتدئين ذريعة الاجتباء والحمد لله رب العالمين وصلى الله على نبينا محمد المصطفى صلوة دائمة النور الى يوم النشور وسلم تسليماً دائماً ابداً كثيراً تمت .

[۱۸۴۵]

نسخه شماره ۲ دفتر (ص ۵۳-۵۴) دفتر است

(عربی)

الوان (رساله في ۰۰۰)

از شیخ الرئيس ابن سینا در باره ماهیت رنگها و تبدیل رنگ سفید به دیگر رنگها در فهرست مصنفات ابن سینا رساله ای بنام «بیان بیاض و حمرة» بفارسی از فهرست بادلیان شماره نقل کرده .

آغاز: سبله ، هذه رسالة لابی علی سینا قدس سره اعلم ان البحث المتقصى قد يتشكل في امر الصور الذي يرى ان الاجسام الملونه .. هل هو موعز الفعل او الحمرة ائس بالفعل بحيث .

انجام : بل نفس كونه شفا هو الامر ... في ذلك يمر امر آخر يجذب منه الاستضاءه فامر لايحتاج الان الى شرح فيه فقد .. في موضع تمت الرسالة بعون الله تعالى وعنايته .

[۱۸۴۵]

نسخه شماره ۴ دفتر (ص ۵۵ - ۵۶) دفتر است

خليفة الملكوت

(عربی)

تأليف مير محمد باقر داماد (م - ۱۰۴۰)

رجوع شود به : الذريعة ج ۷-۲۴۰ فهرست عربی مشار - ۳۳۷

آغاز : من کلام سيد السادات مير محمد باقر داماد ره الحمد لله رب العالمين

.... و بعدانی ذات يوم من ايام شهدنا هذا وقد كان يوم الجمعة ۱۴ شهر...

انجام : البوار وبقعة الزور وقرية الغر ورتارة اخرى تمت الرسالة

[۱۸۴۵]

نسخه شماره ۵ دفتر (ص ۵۶-۵۷ دفتر) است خط زين الدين شيرازی . اين نسخه

ناقص است

رسالة مابال (بخشی از)

(عربی)

مسائل طبيعیه منسوب به ارسطو نسخه ای دیگر درهمین فهرست یاد شد .

آغاز : من مقالات ارسطاطاليس ، مسئله ، مابال الحيوان الغير الناطق ...

انجام : فلذلك يسكن تشنج الحمى التي ينوب بادوار يعرض فيها الاقشعرار لان

الحرارة الطبيعية

[۱۸۵۱]

نسخه شماره ۱ دفتر (ص ۱۰۵-۱۰۶ دفتر) است بخط نستعلیق علی نوری

مناظره انسان و حیوانات

(فارسی)

مؤلف با اقتباس از محاکمه انسان بوسیله حیوانات که رساله ای از رسائل
طبیعی اخوان الصفاست این کتاب را ساخته است اما بنوعی دیگر (همچنانکه خود او
در دیباچه یاد آور شده) در صدر نسخه و نیز در پشت نخستین برگ و در ورقه دفتر

این رساله با عنوان ترجمه اخوان الصفا یاد شده . و درست همان است که نوشتیم .
این کتاب ۱۴ فصل دارد و از فصل سوم تا آخر در هر فصل مناظره یکی از
حیوانات است با حکمی از دیاری بدینگونه:

- فصل ششم - مناظره شعر با حکیم حجاز
فصل نهم - مناظره کردن مور با حکیم شام
فصل دهم - مناظره روباه با حکیم ترک
فصل یازدهم - مناظره عنکبوت با حکیم روم
فصل دوازدهم - در مناظره کشف با حکیم عراق
فصل سیزدهم - مناظره طاوس با حکیم هند
فصل چهاردهم - مناظره همای با حکیم خراسان
رجوع شود مسار ... فهرست

آغاز: (بسم الله) در فضیلت و شرف انسان بر جمیع حیوانات بر چهارده فصل
این قسم مشتمل خواهد بود تا از باب عقل هویم و اصحاب قلب سلیم ... معلوم انسان
شود که فضیلت ایشان .. نه از خلف ظاهر است ... در این معنی چند فصل بر نهج
رسالت (گویا در اینجا چند کلمه افتاده) از رسائل اخوان الصفا که اهل حکمت
صحیح کرده اند در قلم آمد و بحث و مناظره ... بنوعی دیگر ترتیب یافت ... فصل
اول در آغاز مناظره بدان .. که چون آدم صفی ...

پایان : حکیم خراسان چون باین حرف رسید جماعت حیوانات سر بر قدم
او نهادند و بعد از استغفار در پایگاه ...

در این مرتبه هیچ فاضل نبود چه حسان چه سحبان و ائیل نبود
قد تم هذا الكتاب علی يد اقل العباد .. ابن عالی جنباب .. آخوند ملا محمد

اسماعیل علی النوری الطبرسی الانکری و د مولدا و فی الدار الخلافه .. ساکنانی عهد
السلطان .. ناصر الدین شاه .. فی سنه اثنا وثلثمائة بعد الالف ... فی عشر الاول من الربیع
الاول مطابق ایچی ایل ترکی موافق مردادماه قدیم ... درنهم ربیع الاول و یازدهم
مردادماه فارسی ... سنه ۱۳۰۲ هجری .

[۱۸۵۱]

نسخه شماره ۲ دفتر (ص ۱۰۹ - ۱۱۳ دفتر است)

دعاء حول قیامت

(عربی)

فقراتی است مسجع وبدون معنی درست، از مناجات .

آغاز: بسمله ، اللهم یارب النور تنورت بالنور والنور فی نور نورک یا نور یا
عزیز تعز زت بالعزه والعزه فی عزه عزتک یا عزیز یا جلیل تجللت ...

[۱۸۵۱]

نسخه شماره ۳ دفتر (ص ۲۲۶-۱۱۸ دفتر است)

النافع لیوم الحشر

(عربی)

شرح (الباب الحاد یشتر) علامه حلی تألیف فاضل مقداد ابو عبد الله
سیوری حلی (م-۸۲۱).

ج ۵ - مجلس - ص ۳۱ ذریعه ۳: ۱۳۷-۵: ۱۲۳ دانشگاه ۳: ۵۴۲ فهرست مشار-
چاپی عربی ۹۴۲-۹۴۳

کاتب دفتر فقراتی از شرح صفی الدین طریحی ونیز از اصول کافی در کنار
صفحات نسخه آورده ، کلمات مشکل بر اسرار تفسیر کرده .

آغاز: الحمد لله الذی دل علی وجوب وجوده اقتتار الممکنات و علی قدرته و
علمه احکام المصنوعات المتعالی عن مناسبتہ الناقصات بحمده حمداً ملأ اقطار الارض ...

انجام: باصله و ان يجعله خالصاً . لوجه انه سمیع مجیب والله خیر موفق
و معین بید اقل عباد الله .. علی النوری يوم احد وعشرين ، شهر جمادی الاولى
سنه اثنین وثمانیه بعدالالف .. ۱۳۰۲

[۱۸۵۱]

نسخه شماره ۴ (ص ۲۲۹ - ۲۴۷ دفتر) است. بخط نستعلیق علی نوری.

آداب المتعلمین

(عربی)

این کتاب به خواجه نصیر طوسی منسوب شده و مجلسی و خوانساری و دیگران
آنرا از خواجه دانسته‌اند اما اکنون بتحقیق معلوم شده که این رساله همان تعلیم
المتعلم شیخ برهان الدین زرنجی است (م - ۹۱) است.

نسخه تعلیم المتعلم در کتابخانه سپهسالار موجود است و نویسندگان فاضل
مجلد ۳ فهرست آن کتابخانه با دیدن نسخه تعلیم المتعلم ، حقیقت را دریافته و در
فهرست مزبور حقیقت را روشن ساخته‌اند.

چلبی در کشف الظنون صدر خطبه تعلیم المتعلم زرنجی را نقل کرده و نیز
خطبه آداب المتعلمین است چنین معلوم است که خطبه کتاب بدست منتحل تغییر
یافته. آغاز خطبه‌ای که چلبی نقل کرده این است:

الحمد لله الذی فضل بنی آدم بالعلم والعمل ..

رجوع شود به فهرست سپهسالار ۳ : ۱۶

ذریعه ۲۶:۱ مشار چاپی عربی - ۴ :

آغاز: علیه توکلی بسمله ، و به نستعین ، الحمد لله علی آلائه واشکر علی
نعمائه والصلوة علی سیدانبیائه وخیرا وصائه اما بعد فکثیر من طلاب العلم لایتمیسر
لهم التحصیل و ان اجتهد و اولاً ینتفعوا عن ثمراته و ان اشتغلوا لانهم ...

انجام: ان یتعلم شیئاً من الطب و ترک بالاولیاء الواردة فی الطب ، الذی

جمعه الشيخ الامام ابو العباس المستغفرى فى الكتاب المسمى بطب النبى بجده من .

[۱۸۵۱]

نسخه شماره ۵ دفتر (ص ۲۴۹ دفتر است)

فرق بين واحد و احد

(عربی)

سخنی است از بعضی از اعلام در فرق لغوی واحد و احد . بنقل از مجمع البحرین طریحی .

[۱۸۵۱]

نسخه شماره ۶ دفتر (ص ۲۴۹ دفتر) است

حدیث درباره روح

(عربی)

حدیثی است منقول از حضرت حسن (ع) در باره روح انسان بهنگام خواب . امام (ع) به سؤالی که از او شده در این حدیث پاسخ گفته است . کاتب نیز این حدیث را از مجمع البحرین نقل کرده .

[۱۸۵۱]

نسخه شماره ۷ (ص ۲۵۰ دفتر) است .

مناجات موسی

(عربی)

مناجاتی است منسوب به حضرت موسی (ع) بنقل از مجمع البحرین طریحی . آغاز: قال یارب لم فضلت امة محمد (ص) علی سایر الامم ..

[۱۸۵۱]

نسخه شماره ۸ (ص ۲۵۰ دفتر) است .

تفسیر آیه انی لاجد ریح یوسف (عربی)

حدیثی است منقول از حضرت صادق (ع) در تفسیر آیه مزبور از سوره یوسف.
منقول از مجمع البحرین طریحی .

آغاز: عن الصادق (ع) اقول یعقوب انی لاصدر شیخ یوسف ...

[۱۸۵۱]

نسخه شماره ۹ (ص ۲۵۳ - ۲۸۶ دفتر) است. بخط نستعلیق علی نوری

اعتقادات (عربی)

از شیخ صدوق محمد بن علی بن موسی بن بابویه (م - ۳۸۱)

این رساله در چند مجموعه رسائل چاپ شده است.

رجوع شود به: الذریعه ج ۲ - ۲۲۶ .

فهرست دانشگاه ۳ : ۵۲۹ فهرست سپهسالار ۳ : ۱۵۹، مشار - چاپی عربی: ۲۰

آغاز: الحمد لله رب العالمین باب فی صفة اعتقاد الامامیه فی التوحید قال ...

اعلم ان اعتقادنا فی التوحید ...

انجام : سادة الانبیاء خمسة الذین دارت علیهم الوحی وهم اصحاب الشرایع

وهم اولوا العزم نوح .

[۱۸۵۱]

نسخه شماره ۱۰ (ص ۵۹۷ - ۶۰۹ دفتر) است

وجیزه (عربی)

از شیخ بهاء الدین محمد عاملی (م - ۱۰۳۱) . در علم درایة الحدیث

این رساله چاپ شده .

رجوع شود به فهرست مجلس ج ۴ ص ۲۹۹ دانشگاه ۵ :

آغاز: بسمله ، الحمد لله على نعمائه المتواتره .. اما بعد فهذه رسالة عزيزه
موسومة بالوجيزه تتضمن خلاصة علم الدرايه ويشتمل على ...
انجام : بعين البصيرة ويحمله الشماولول بيد غير قصيرة واسئل الله تعالى التوفيق
لاتمامه والفوز بسعادة اختتامه انه سميع مجيب .

[۱۸۶۲]

نسخه شماره ۲ (ص ۴۹-۶۳ دفتر) است بخط خليل قزوينی (مؤلف) قرن ۱۲- ه .

علم الهی (رساله در ...) (عربی)

خليل بن محمد زمان قزوینی (قرن ۱۲- ه) معاصر و شاگرد سید امیر ابراهیم بن
محمد معصوم حسینی قزوینی (م - ۱۱۴۹) این رساله را در تفسیر علم باری به اشیاء
در ۱۱۴۹ نوشته است .

وی در دیباچه توضیح داده که یکی از معاصران از سید استاد ماهر امیر
محمد ابراهیم قزوینی درباره علم باری سؤال کرد و مضمون سؤال این است که احاطه
علم ازل بزمانیات که مستلزم حصول همه معلومات زمانی است در ازل در علم باری
تعالی با ادله امتناع مالا یتناهی و نیز بعضی ادله نقلی که مخالف با این مطلب است
چگونه سازگار میگردد و چگونه علم باری را توجیه میتوان کرد که موجب این
تناقض نشود . (قزوینی سؤال را بالفاظها آورده) .

امیر سید ابراهیم به این ایراد پاسخ داد (وی پاسخ را نیز عیناً نقل کرده)
و در این پاسخ از رساله علم خواجه نصیر یاد کرده و گواه آورد .. مولی خلیل قزوینی
که پاسخ استاد خود را درست نمیداند و برای علم باری توجیهی دیگر دارد که
بعقیده خود او مطابق ادله عقل و نقل است و هم خرده بر او نتوان گرفت . وی
میگوید « علم باری تعالی همچون قدرت از صفات فعل است و قبل از ایجاد

باری تعالی را التفاتی به اشیاء نیست . البته باری همیشه دارای علم ذاتی هست بدین معنی که هر گاه بخواهد خلق میکند و میداند بنابراین دیگر بری تقسیم علم به اجمالی و تفصیلی نیز جای نمی‌ماند .

وی این رساله را در این باب نوشته و در اثبات گفته خود داد سخن داده است . قزوینی پس از نوشتن این رساله ، چون با انکار و اعتراض معاصران خود روبرو شد نسخه‌ای از این رساله را بنزد مولی رفیع قزوینی و نسخه‌ای دیگر بنزد استاد دیگرش صدرالدین^(۱) (ظاهراً همانکه رساله صدریه را در ۱۱۰۰ نوشته) و از آنان خواسته است تا در باره این رساله نظر بدهند ، صدرالدین محمد ولی رفیعاً هر دو در پاسخ نظر او را بچند وجه رد کردند .

وی جوابهای آنان را در يك رساله دیگر آورده و دلائلی که در منع نظر او نوشته بودند در آن رساله نقل کرده و پاسخ گفته و بار دیگر خواسته تا استادان مزبور پاسخهای او را مورد دقت قرار دهند .

آن رساله دیگر نیز بخط خود مؤلف در همین دفتر موجود است و آنرا معرفی خواهیم کرد .

صاحب ذریعه رساله‌ای در علم الهی به مولی خلیل بن حاج بابا ملقب به زرکش نسبت داده و گفته‌اند « شاگردش شیخ عبدالنبی قزوینی در تمه امل الامل از این رساله یاد کند و گوید وی رساله‌های در حکمت دارد که مورد پسند معاصران او واقع نشده است » .

۱- صدرالدین محمد بن محمد صادق قزوینی از علماء قرن ۱۱ و ۱۲- قزوین بوده

و رساله‌ای در صلوة جمعه (رساله صدریه) نوشته است .

رجوع شود به (ذریعه ۱۱ : ۲۰۳) .

نام و نسب اورا صاحب ذریعه بدینگونه ضبط کرده اند « حاج خلیل بن حاج بابا قزوینی معروف بر رکش » .

در ذریعه واعیان الشیعه و مستدرک الوسائل رساله ای در اثبات حدوث اراده باری تعالی از خلیل بن حاج بابای زرکش یاد شود .

در ذیل نسخه حاضر و نیز در چند جا از دفتر ۱۸۶۲ که سراسر بخط مؤلف است وی نام خود را خلیل بن محمد زمان قزوینی یاد کرده « در هر حال مؤلف این رساله همان خلیل قزوینی است که شاگرد امیر سید ابراهیم بوده و تا اواسط قرن ۱۲ هـ میزیسته است .

بر پشت نخستین برگ دفتر، تملک «خلیل قزوینی ولد عبدالرزاق زرکش» دیده میشود .

رجوع شود بذریعه ۱۵ : معجم المؤلفین ۴ : ۱۲۷ اعیان الشیعه ۳ : ۱۱۱-۱۱۲ مستدرک الوسائل ۳ : ۲۱۳ برو کلمان ذیل ۲ : ۵۸۱

آغاز: بعد الحمد و الصلوة فقد سئل بعض المعاصرين السيد السند والاید المؤید الا میر المتبحر والاستاد الماهر قدوة السادات والفضلاء ونخبة الفقهاء والعلماء استاد الكل فی الكل امیر محمد ابراهیم الحسینی متعنا الله ببقائه فی مسئله علم القديم تعالی شأنه ... فکتب الاستاد دام ظله العالی...

انجام: فلا يجوز ان يحمل اسم الشی علی فاعله بهو هو لا علی سبیل الاجمال ولا علی سبیل التفصیل فلا یكون علم الفاعل بذاته علما بمعلولاته وذلك آخر ما اردنا ايراده فی جواب هذا السؤال والحمد لله علی کل حال و قد كان هذا الجواب بید مؤلفه خلیل بن محمد زمان القزوینی عفی عنها وغفر ذنوبهما .

(۱) در فهرست ۵ بهنگام نسخه شناسی شرح رساله علم خواجه که در این دفتر است ، خلیل بن محمد زمان را خلیل سمی محمد زمان خوانده بودم و صواب همین است که در اینجا نوشته ام

[۱۸۶۲]

نسخه شماره ۳ (ص ۶۵-۱۱۲ دفتر) است .

الجمع بین الرأین

(عربی)

از ابونصر محمد بن طرخان فارابی است

در باره این رساله درس ... این فهرست سخن گفته شده است . مزیتی که این نسخه دارد وجود حاشیه‌های میرداماد است بر کنار آن .

میرداماد رساله‌ای در حدوث ذاتی عالم نوشته و در آن بر فارابی که خواسته است آراء افلاطون و ارسطو را سازش دهد خرده گرفته و خلیل قزوینی نویسنده این دفتر، گویا چند فقره از آن را بر کنار این نسخه نقل کرده . این حواشی چهار فقره است و همه متعلق به بحث قدم و حدوث عالم است که فارابی میکوشد قول قدم عالم منسوب به ارسطو را تاویل کند و با حدوث عالم منقول از افلاطون سازگار سازد .

اولین سخن فارابی آنست که نسبت اعتقاد به قدم به ارسطو از این ناشی شده که وی برای قضایایی که بر سلب و ایجاب آنها قیاسی مرکب از مقدمات مشهوره اقامه میشود ، حدوث و قدم عالم را مثال آورده و گفته است «بر قدم عالم نیز میتوان اقامت قیاس کرد» و این تمثیل هیچ دلالت بر اعتقاد نمیکند .

میرداماد در حاشیه این سخن فارابی گوید «شدت تعصب شیخ فارابی نسبت به ارسطو وی را بر این داشته که چنین تاویلی کند و چگونه میتوان ادعا کرد که علماء تنها بدلیل ذکر مثال، ارسطو را قابل به قدم عالم شناخته‌اند . خاصه اینکه نظیر این سخن را شیخ الرئیس نیز دارد . او نیز در طویقا از کتاب شفا تصریح کرده که مسئله حدوث و قدم در طرف نفی و اثبات آن اقامه حجه و قیاس جدای شده .»

میرداماد در پایان حاشیه‌ای دیگر گوید «از مجموع سخنان ارسطو بر می‌آید

که قائل به حدوث دهری کل عالم بمعنی ابداع آن دفعة واحده بدون زمان نبوده بلکه بعضی از عالم را قدیم دهری و بعضی از آن را حادث میدانند (داماد قبلا در حاشیه‌ای دیگر توضیح داده که ارسطو عالم را دو قسم میکند مبدعات و مصنوعات و مبدعات را قدیم میدانند اما افلاطون و پیروان، همه عالم را مصنوع و محدث دانند).

آغاز: الحمد لله العقل ومبدعه ... وبعد ... انی لمارایت اکثر اهل زماننا قد خاضوا وتنازعوا فی حدوث العالم ...
انجام : وعند هذا الکلام نختم القول افلاطون و ارسطاطاليس ... وعلی عترته الطاهرین تمت سنه ۱۱۲۶ .

[۱۸۶۲]

این نسخه ش ۴ (۱۱۳ - ۱۵۶ دفتر) است .

شرح حدیث الفرجه (عربی)

شرحی است از خلیل بن محمد زمان قزوینی مؤلف رساله علم اولی و شاگرد سید ابراهیم قزوینی بر مناظره امام صادق (ع) باز ندیق در باب توحید که حدیث الفرجه نام یافته و وجه این تسمیه آنست که در این حدیث از زبان امام صادق (ع) این جمله نقل شده :

«فلو كانا اثنتين فلا بد من فرجة بينهما حتى يكونا اثنتين فصارت الفرجة ثاثة بينهما قديما معهما» .

راوی این مناظره هشام بن حکم است و کلینی در اوائل کتاب التوحید اصول کافی آنرا بتفاریق آورده. صدوق نیز در کتاب توحید آنرا نقل کرده است .
 در ذریعه دو شرح بر این حدیث یاد شده یکی بنام حثیث الفلجه فی شرح حدیث الفرجه از بهاء الدین محمد بن محمد باقر سبزواری حسینی مولود در حدود

۱۰۸۰ که شرحی است مبسوط و بنوشته علامه سید شهاب‌الدین مرعشی حاروی - سه هزار بیت است .

دیگر همین شرح است که صاحب ذریعه مؤلف آنرا نشناخته و نوشته‌اند نسخه آن که در ۱۳۰۰ از نسخه‌ای مورخ ۱۱۹۷ رونویس شده در کتابخانه شخصی ایشان موجود است نسخه حاضر فاقد خطبه است ولی نسخه‌ای دیگر از این شرح که جزء مجموعه ۱۸۶۶ این کتابخانه است و در همین فهرست معرفی خواهد شد کامل و دارای خطبه و دیباچه و همانست که در کتابخانه صاحب ذریعه موجود است و صدر آن در ذریعه نقل شده .

قزوینی در دیباچه این شرح، از دیگر شروح این حدیث یاد کند و گوید « حل شبهه زندیق و فهم حقیقت پاسخ امام (ع) را ائمة (ع) به من تلقین کرده اند و ناظر بصیری که شروح معروف و متداول این حدیث را دیده و شرح مرا نیز مطالعه کرده میداند که سخنی بگزاف نگفتم و دعوی خلاف نکردم خدا را شکر که پس از هزار سال عقده این حدیث ناگشوده نماند و من طریق حل آن را دریافتم و برای توحید بر اهینی بمن الهام و تلقین شد که شبهه رئیس شیاطین را در آنها راهی نیست » .

این شرح را مؤلف در ۱۱۳۷ ساخته و حاشیه‌هایی نیز خود با نشان « منه » بر کنار آن نوشته است . يك حاشیه بزرگ نیز که سراسر کنارهای صفحه اول نسخه را فرا گرفته با نشان « منه ایدة الله » دیده میشود و بخطی دیگر است .

این شرح بر قسمتی است از حدیث مناظره مزبور که درباره توحید باری بحث شده و کلینی آنرا جدا از دیگر فقرات حدیث آورده و شارح هر بار قطعه‌ای بزرگ ، یا کوچک از حدیث را آورده و شرح کرده است .

قاضی سعید قمی در شرح بر توحید و مجلسی در بحار و فیض کاشانی در وافی نیز

این حدیث را شرح کرده اند و درباره دلیلی که در آن بر توحید اقامه شده و تطبیق آن با ادله متداوله سخن گفته اند .

رجوع شود به ذریعه ۱۳ : ۲۰۴ - ۶،۱۰۵ : ۲۴۸ وافی : ۱ و بحار : ۱ .

آغاز رساله (در نسخه کامل) : بسمله، الله احمد علی مافرج فی حل حدیث الفرجه بعد ما مضی علی عدم انحلاله قرب الف سنین وعلی نبیه و اوصیائه ... اصلی علی ما لقنونی لتوحید الله حل حلاله حججا لاینطرق الیه شبهه رئیس الشیاطین فالمنصف البصیر الناظر فیما قیل فی حل هذا الحدیث الشریف وما اقول، خبیر بانی ما ادعیت خلافا ... فروی شیخنا الجلیل . . . عن هشام بن الحکم فی حدیث الزندیق الذی اتی ابا عبدالله (ع) . . . اقول الضمیر فی قوله انهما اثنان راجع الی المبدأ القديم الذی لامبدأ له ...

آغاز نسخه ما : عن هشام بن الحکم فی حدیث الزندیق الذی اتی ابا عبدالله علیه السلام وکان من قول ابی عبدالله ... اقول الضمیر فی قوله انهما اثنان راجع الی المبدء القديم الذی لامبدأ له ...

انجام : والدر اسم لقوة تصرمها ومضیها الی العدم هذا آخر ما اردنا ایراده فی شرح هذا الحدیث الشریف ... تمت سنة ۱۱۳۷ .

[۱۸۶۲]

این نسخه ش ۵ (ص ۱۵۷ - ۱۷۲) دفتر است .

رساله در علم ازلی

(عربی)

خلیل قزوینی درباره علم ازلی رساله ای نگاشت که در ش ۲ این دفتر یاد شد. پس از نگارش آن رساله بر او اعتراضاتی شده است و او آن اعتراضات را بر دو تن از

استادان خود که گویا یکی از آنان میرزا رفیعا است عرضه داشته و پاسخ آنان را با نظر خود در این رساله آورده است .

آغاز: الحمد لله رب العالمین والصلوة علی محمد وآله اجمعین اما بعد فانی بعد ما کتبت جواب هذا الاشکل لبعض المعاصرين الاذ کیا انکره ... قبل التدبر فی مفاده و مقصوده فعرضته علی الاستاد . . . لازال کاسمه رفیعا فی الدارین و ارسلت نسخه اخرى منها ...

انجام : فهذا ما یخطر بالبال . . . اعرضه الی خدمتهما وانتظر الجواب والله اعلم بالصواب والیه المأب فی شهر رجب من سنة ۱۱۴۸ هجرية .

[۱۸۶۶]

نسخه شماره ۱ (ص ۱-۳۸ دفتر) است.

مشا هر

(عربی)

از صدر المتالهین شیرازی (م - ۱۰۵۰) در کنار نسخه ما چند فقره حاشیه با نشان « نوری دام طله » و نیز فقراتی بنقل از شواهد الربوبیه و اسفار نقل شده .

مجلس ۵ - ۴۷۱ ذریعه ۶: ۲۰۰-۲۰۱ دانشگاه ۳ : ۳۵۵

آغاز: بسمله ، وبه نستعین ، بحمد الله و نستعین بقوته التي اقام بها ملکوت الارض والسماء وبکلمته . . .

انجام : فيه وقف ترئيب الخیر والجود واصل باوله آخر دایرة الوجود انه مفیض الخیر تمت .

[۱۸۶۶]

نسخه شماره ۲ (ص ۳-۴۶ دفتر) است .

اتصاف الماهية بالوجود

(عربی)

از صدر المتألهین محمد بن ابراهیم شیرازی (م - ۱۰۵۰) است .
 این رساله در ایران در ضمن مجموعه رسائل بچاپ رسیده .
 رجوع شود به : الذریعة ج ۱ - ۹۲ و فهرست دانشگاه ج ۳ - ۷۷ یادنامه : ۱۰۸
 فلاسفه الشیعه از عبدالله نعمه : ۳۶۵ - ۳۶۶ .
آغاز : بسمله ، الحمد لواهب الحیوة والعقل والصلوة علی النبی والاهل اما بعد
 اعلم یدک الله تعالی قد اضطررت الالهواء واختلف الاراء فی باب اتصاف الماهية بالوجود ...
انجام : معنی کلی صادق علیه متحدة معه فوجوده به لا بنفسها الا بمجرد الاعتبار
 والحمد لله اولاً و آخراً والصلوة علی محمد وآله الاخیار ، تمت .

[۱۸۶۶]

نسخه شماره ۳ (ص ۴۶ - ۵۶ دفتر) است .

التشخیص (مقاله فی تحقیق . . .)

(عربی)

از رسائل ملا صدرا شیرازی . این رساله نیز در مجموعه رسائل چاپ شده او
 بطبع رسیده در ذریعه این رساله در زمرة رساله ها و بدین گونه معرفی شده :
 « رساله فی التشخیص وما یمتاز به شخص عن شخص » صاحب ذریعه نوشته اند صاحب
 روضات نسبت این رساله را به صدر از سید ابراهیم قزوینی نقل کرده است .
 رجوع شود به یادنامه : . . . برو کلمان ذیل ۲ : ۵۸۹ فلاسفه الشیعه عبدالله
 نعمه : ۳۶۶ ذریعه ۱۱ : ۱۴۷ دانشگاه ۹ : ...

آغاز : بسمله ، حمداً لواهب العقل والحكمة والصلوة علی محمد وآله الائمة
 وبعد فيقول المفتقر الى ربه محمد الشهير بصدر الدين الشيرازي ان هذه تعاليق في تحقيق

التشخيص وتعين ما به يمتاز شخص من افراد نوع عن غيره منها فنقول ذهب جمهور
اهل البحث . . .

انجام : بعد التأمّل على كل من له فطنه صحيحة وقرينة سليمة والله ولي العصمة
والتوفيق وبيده مقاليد العلم والتحقيق تمت .

[۱۸۶۶]

نسخه شماره ۴ دفتر (ص ۵۶-۶۰ دفتر) است.

التشكيك (رساله في . . .) (عربي)

از رفيع الدين محمد بن حيدر حسيني ناييني معروف به ميرزا رفيعا ومتوفى
در ۱۰۹۹ .

وی در مقدمه این رساله گوید «برخی از برادران و دوستان از من خواستند که
در باره مسئله تشکیک چیزی بنویسم بطوریکه در این موضوع شک از میان برداشته
شود لذا این رساله را در کمال اختصار نگاشتم و آنرا در پنج مقام آوردم .
این پنج مقام عبارتند از :

مقام اول - تحقیق اختلاف تشکیکی . در این مقام گوید اختلاف تشکیکی ۴
قسم است .

مقام دوم - حمل ذاتی و عرض و مصداق حمل در آن دو .

مقام سوم - در بیان اینکه ذاتی قابل تشکیک نیست و هیچ يك از اقسام تشکیک
در آن راه ندارد .

مقام چهارم - نقل دلائل نقضی مثبتان تشکیک در ذاتی و پاسخ دلیل آنان .

معاصر او آقا حسین خوانساری نیز در این باب رساله دارد .

این رساله در کنار شرح هدایه صدر چاپ شده .

ذریعه ۱۱ : ۱۴۸ فهرست مجلس ۴ : ۱۷۴ - ۱۷۵ ، سپهسالار ۳ : ۴۳۹ .

آغاز: - بسمله ، من الله التوفيق وبه الاستعانه انه خير موفق ومعين اما بعد حمد المتعال عن الوصف والمتخلي عن الصفات المتجلى على القلوب الزكية ... فيقول اقل الخليفه واحوجهم الى فضل ربه الجواد انغل محمد الملقب برفيع الدين الحسيني وفقه الله لما يحب ويرضاه ورزقه الوصول ... ان جمعاً من الاخلاء والاخوان ، سالوني مقترحين ان اقرر لهم مسئلة التشكيك ...

انجام : الجحود فانه ما يتبع لحوقه عروض الحداو كونه على الحد هذا ما قصدنا ابراده في تحقيق ذلك المرام وعلى الله التوكل وبه الاعتصام تمت .

[۱۸۶۶]

نسخه شماره ۵ دفتر (ص ۶۰ - ۶۴ دفتر است)

اسفار (بخشی از ...)

(عربی)

بخشی است از موقف ناسع اسفار اربعه تألیف صدر المتألهین شیرازی .

آغاز: قال العارف الرباني ، ولانا صدر الدين الشيرازي في الموقف التاسع المقصود بيان من الهيات الاسفار هذه مقاله اصل آخر فيه قانون انحاء ...

انجام : كالسواد والحركة انما يصح اجتماعهما في موضوع واحد بحسب وجود بشرط ان يكون ولا فتر ان بهامن حشين تحتلعين تقيد متمين لامن حيثية واحدة تمت .

[۱۸۶۶]

نسخه شماره ۶ دفتر (ص ۶۴ - ۶۶ دفتر است)

حاشیه شرح الاشراف (بخشی از ...)

(عربی)

بخشی است از حاشیه صدر المتألهین شیرازی بر شرح قطب الدین شیرازی

(م-۷۱۰) بر حکمة الاشراف شهاب الدین سهروردی .

این حاشیه کاملاً در کنار شرح حکمة الاشراق بچاپ رسیده .

رجوع بشود ، فهرست مشار : ۴۰ ذریعه ۶ : ۱۲۱ یادنامه : ۱۰۹

آغاز: اعلم ان الصورة العقلیه فی الادراک الحصولی علی ما حققه الشیخ ،
و غیره من الحکما لایکون الاکلیا وان تخصصت بالت تخصیصات فالصورة ...
انجام : کصور المرأة الکثیرة فقیبة من افادات العارف الالهی مولانا
صدرالدین شیرازی فی تعلیقاته علی شرح حکمة الاشراق للقطب شیرازی .

[۱۸۶۶]

نسخه شماره ۷ دفتر (ص ۷۰ - ۷۱ دفتر است)

(عربی)

مفهوم مشتق (تحقیق در ...)

گفتاریست در بیان مفهوم مشتق که از برخی از رساله های صدرای شیرازی
در این دفتر آورده است .

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم ، قال العارف الالهی مولانا صدر شیرازی
فی بعض رسائله فی تحقیق مفهوم المشتق اعلم ان مفهوم المشتق سواکان ذاتیاً . . .
آغاز: نقلت من بعض رسائل مولانا العارف الالهی صدر شیرازی تمت .

[۱۸۶۶]

نسخه شماره ۷ دفتر (ص ۷۱ دفتر است) . این نسخه علیحده نوشته شده

(عربی)

سؤال وجواب فلسفی

سؤال وجوابی است منقول از یکی از مؤلفات ملا صدرای شیرازی درباره مکثر
بودن حیثیة تقییدی مضمون این سؤال همان اشکال است که در ضمن یکی از مسائل
فلسفی که از خواجه نصیرالدین طوسی سؤال شده و خواجه بدان پاسخ گفته آمده است .

خلاصه ایراد آنست که اگر حیثیات را موجب کثرت بدانیم این سخن مستلزم تبدل اشخاصند به کلیات . پاسخ ملا صدرا از این اشکال بر اساسی همان پاسخ خواهه است اما بدین نکته اشارت نشده .

آغاز: سؤال الحیثیة التقیدیة مكثره للذات ویلزم من ذلك ان یکون زید متلاکلیا ...

پایان: ولكن لیست هی بعینها التي كانت اولاً. نقلت من بعضی رسائل مولانا ..
صدر الشیرازی .

[۱۸۶۶]

نسخه شماره ۸ دفتر (ص ۷۲ - ۹۰ دفتر است)

شرح حدیث فرجه (عربی)

از خلیل بن محمد زمان قزوینی در شرح مناظره زندق با امام صادق (ع) بروایت هشام بن حکم .

نسخه ای دیگر از این شرح که فاقد دیباچه و بخط مؤلف است بشماره ۱۸۶۲/۴ یاد شد و در آنجا درباره این رساله و مؤلف آن بتفصیل سخن رفت به همین فهرست ص ۵۳۵ - ۵۳۷ رجوع شود .

آغاز: بسم الله الرحمن الرحيم، الله احمد علی ما فرج لی فی حل حدیث الفرجه بعدما مضی علی عدم انحلاله قرب الف سنین و علی نبیه و اوصیائه صلوات ...

انجام: الوجود والدهر اسم لقوة تصرفها وتوليها ثم الوجود هذا آخر ما اردنا ایراده فی شرح هذا الحدیث الشریف والحمد لله اولاً و آخراً وظاهراً و باطناً

[۱۸۶۶]

نسخه شماره ۹ دفتر (ص ۹۰ - ۹۱ دفتر است)

العلم (رساله...)

(عربی)

رساله ایست منسوب به خواجه نصیرالدین طوسی در اقسام و مراتب علم .
در آثار و احوال خواجه یاد شده و نسخه‌ای دیگر از آن در همین فهرست
آمده است .

فهرست دانشگا، ۳: ۳۰۶ احوال و آثار: ۳۱۲

آغاز: بسمله ، اعلم وقفنا الیه وایاک انه لا بد من معرفة العلم والعالم والمعلوم
فالعلم تصور النفس المظمئنه الناطقه الکلیه حقایق الاشیاء المجرده ...
انجام : من یشاء من عباده وحسبنا الله ونعم الوکیل تمت الرساله المنسوبة
الی المحقق الطوسی نصیرالدین محمد قدس سره فی العلم اللدنی .

[۱۸۶۶]

نسخه شماره ۱۰ (ص ۹۱-۹۵ دفتر) است .

حدوث عالم

(عربی)

رساله ایست در اثبات حدوث عالم و ابطال زمان موهوم از شیخ حسین
تنکابنی (م - ۱۰۵۰) وی یکی از شاگردان ملاصدرا بوده .
شرح حال شیخ حسین تنکابنی در فلاسفه الشیعه عبدالله بن نعمه آمده . نسخه‌ای
دیگر از این رساله با شماره ۱۸۰۳ موجود است .

مجلس ۲۰۳: ۵ فلاسفه الشیعه: ۲۵۵

آغاز: - الحمد لله المحتضج بوجوب وجوده من کل عین المتعالی .. وبعد فبقول
المحتاج الی الجلیل العبد الذلیل شیخ حسین بن ابراهیم .. عفی عنها هذه رساله
فی اثبات حدوث العالم ...

انجام : و کلماتی که یکنون مصححان انتزاع المکان .. تعالی عن ذلك علواً کبیراً
تمت الرسالة فی يوم الثلاثاء من شهر صفر سنه مائتین وتسعه عشر بعد الف من الهجرة
النبویه علی هاجرها الف الف سلام و تحیه .

[۱۸۶۶]

نسخه شماره ۱۱ (ص ۹۵ دفتر) است

(فارسی)

ماهیت دهر

گفتاریست منقول از بعض رساله‌های فلسفی و سخن افلاطون است در باره
حقیقت دهر .

آغاز: چنین گوید افلاطون حکیم که دهر چیزیست که اوپاره نشود بوقتی
از وقتها چه وقت را از و توان دانستن نه اورا ...

پایان: پس دهر چیزی است که وی شمرده نشود بشمار و پاره نشود و همیشه
بر یک حال بود . من رسائل الحكماء

[۱۸۶۶]

نسخه شماره ۱۲ (ص ۹۶ دفتر) است.

(عربی)

گفتاری در باره زمان

از گفته‌های بابا افضل کاشی (م - ...) در باره زمان و آغاز و انجام اشیاء
و بیان عوالم وجود .

آغاز: نقل در بیان آغاز و انجام و اولیه و نخستین چیزها نخستین بردر گونه
بودیکی چنانکه چیزی بیشتر بود که چیزی بوقت و زمان ...

پایان: همچنین زمان که عمر این جهان است ممکن است نباشد که بیش از
این جهان بود .

[۱۸۶۶]

نسخه شماره ۱۳ (ص ۹۷-۹۸ دفتر) است.

رساله حرفیه

(عربی)

بخشی است از رساله حرفیه میرسید شریف گرگانی (م-۸۱۶). دانشگاه

شماره ۳۳۷۰/۲.

آغاز: امام ان نسبة البصيرة الى مدرکاتها كنسبة البصر الى مبصراته وانت اذا نظرت في المرأة و شاهدت صورة فيها فلك هناك حالتان احديهما ...

پایان: لالما قيل من ان الواضع اشترط في دلالاته على معناه الآخر ...
ذکر متعلقه .

[۱۸۶۶]

نسخه شماره ۱۴ (ص ۹۸-۹۹ دفتر) است.

قبسات (بخشی از...)

(عربی)

بخشی از قبسات میرداماد درباره ارتفاع نقیضین .

آغاز: وميض يتمم جمع بعض .. من المقلدين بتسوية ارتفاع النقيضين في المرتبة لكون مرتبه نفس المهية المرسله من حيث هي لا بشرط شيء ..

[۱۸۶۶]

نسخه شماره ۱۵ (ص ۹۹ دفتر) است .

فتوحات هکيه (بخشی از ...)

(عربی)

بخشی است از فتوحات محیی الدین اعرابی در وجود .

آغاز: قال الشيخ العارف الرباني محیی الدین .. اعلم ان الوجود لهذا العین
كالصورة التي في المرأة ماهی عين الرائي ولا غيره ...

[۱۸۶۶]

نسخه شماره ۱۶ (ص ۹۹ دفتر) است .

تاویلات (بخشی از ...) (عربی)

بخشی از تاویلات یا تاویل الایات عبدالرزاق کاشانی (م - ۷۳۷) در بیان مراتب غیب (باصطلاح عرفا) .

آغاز: اعلم ان للغیب مراتب اولها غیب الغیوب وهو علم الله تعالی المسمى بالغایه الاولى ...

[۱۸۶۶]

نسخه شماره ۱۷ (ص ۱۰۵-۱۱۱ دفتر) است .

حقیقت میجودات و تسلسل اسباب ومسببات (رساله ..) (عربی)

منسوب به ابن سینا . از این رساله نسخه ای دیگر در همین فهرست یاد شده .

فهرست مصنفات ۲۷۰ همین فهرست ص ...

آغاز: بسمله ، وله الحمد دایما و کیفی جوده والصلوة علی رسله ، وانبیائه علیهم السلام خصوصاً محمد المصطفی ص با کرم دوستی که دوستی وی خدا را بودند یا را درخواست تا در حقیقت و کیفیت سلسله موجودات و تسلسل اسباب و مسببات بیانی رود ...

انجام: عمرها باید و وقتهای مساعد میباید اما بر سبیل اجمال اینقدر گفته شد والله اعلم بحقایق الاشیاء تمت بعون الله تعالی .

[۱۸۶۶]

نسخه شماره ۱۸ (ص ۱۲۵ - ۱۲۲ دفتر) و ناقص است .

کشف الحق (بخشی از ...)

(عربی)

از علامه حلی (م ۷۴۶). این نسخه بخشی است از بحث ۱۱ از آن کتاب در باب مسئله عدل.

آغاز: قال العلامة ... قالت الامامیه نحن نرضی بقضاء الله کله حلوه ومره لانه لا یقضی الا بالحق وقالت الاشاعره ...
پایان: لامن قبل صاحب الولیمه والحمد لله ...

[۱۸۶۶]

نسخه شماره ۱۹ (ص ۱۴۱ - ۱۴۹ دفتر) است.

حاشیه شرح تجرید

(عربی)

تعلیقاتی است از آقا جمال خوانساری بر مسئله تحسین و تقبیح عقلی از شرح تجرید.

مؤلف در آغاز گوید این مسئله از مسائل عظیم است که اقدام فحول علماء در آن دچار لغزش شده، از پدرم خواستار شدم آنچه در اثناء درس میگوید و رأی مقام در رساله بنویسد ...

آغاز: قوله، ثم نقول العقل لا یحکم بحسن فعل. لما کان هذا الممتام من المباحث العظیم و المطالب المهمه وقد ضل فیہ فهم العقول وزل قدم الفحول .. سالت والدی طاب ثراه ان یکتب علی هذا الموضع ...

انجام: زیدامتلا اتفق ان قتل عمروا وکان یمکن ان یتفق ان لا یقتل کک الحیه اتفق ان قتلته مع الامکان.

[۱۸۶۶]

نسخه شماره ۲۱ (ص ۱۸۹ - ۲۲۰) دفتر است . بخط شکسته نستعلیق مورخ ۱۲۱۷ .

حل المغالطه

(عربی)

از جلال الدین محمد دوانی (م - ۹۰۷) در حل مغالطه «کل کلامی کاذب» که منسوب به ابن کمونه و معروف است به مغالطه جذراصم. این رساله دوانی نیز بنام حل مغالطه الجذراصم خوانده میشود .

ابن کمونه در منطق «الکشف» این مغالطه را طرح کرده و خود به حل آن پرداخته و حل کاتبی را که به او نوشته بود نقل کرده .

دوانی در این رساله نخست در عنوان «فاتحه» مغالطه را روشن ساخته پس از آن در زیر عنوان «واسطه» پاسخ های قدما و متأخرین و معاصرانش را نقل کرده و اشکالات آنها را باز گفته ، آنگاه در «خاتمه» پاسخ و حل خود را تقریر کرده است . وی در (واسطه) از این دانشمندان طریق حل مغالطه را نقل کرده :

۱ - نخست از تفتازانی در شرح مقاصد . در اینجا وجه تسمیه این مغالطه را به جذر اصم از تفتازانی حکایت کرده است .

۲ - از کاتبی دبیران قزوینی در شرح کشف الاسرار .

۳ - از شرح قسطاس . (قسطاس یا از محمد بن ابراهیم عتایقی حلی است که شارح آن در ذریعه شناخته نشده و یا شمس الدین سمرقندی) اما چنین پیدا است که دوانی مؤلف شرح قسطاس را نمیشناخته است .

۴ - از صاحب قسطاس .

۵ - از سید شریف کرگانی . سخن سید شریف را بوسیله «بعض الناس» نقل

وسپس دربارهٔ صحت نقل تردید کرده است. قرائن نشان می‌دهد که مقصود دوانی از «بعض الناس» سید صدرالدین دشتکی است.

۶- از سید صدرالدین (بشمادت قرائن) و از او بدینگونه یاد می‌کند
«ومنها ما ابدعه بعض ابناء زماننا ..»

این مسئله نیز از مسائلی است که بین دوانی و صدرالدین دشتکی بر سر آن جدالهای کتبی و شفاهی فراوان بوجود آمده. صدرالدین دشتکی نیز رساله در تحقیق مغالطه معروف به جذر اصم نگاشته اما چنین پیداست که دوانی در وقت تألیف این رساله صدرالدین را ندیده بوده و یا او خود هنوز آن را ننوشته بوده. در سراسر این رساله دوانی (بر طبق متداول در حواشی شرح تجرید و مطالع) با تعریض و کنایت از صدرالدین دشتکی یاد و یا سوء تعبیری از او نسبت بخود نقل کرده. سخنان او را در باب این مغالطه از حواشی شرح تجرید می‌آورد و از او بدینگونه یاد می‌کند «ما حشی به حاشیه التجرید» و گاه نیز از او با عنوان شارح التجرید یاد کرده و در یکجا این قصه را نقل می‌کند «معروف است و ما و دیگران همه شنیده ایم که وقتی حواشی من (دوانی) در اینجا خود را هذا القائل خوانده) را دید و چند بار مطالعه کرد آنرا افکند و گفت مانند اینها را در سرزمین ما تزریق مینامد. حال آنکه کلمه «تزریق» در این بلاد معمول نبوده و پس از این داستان بر سر زبانها افتاد».

چند نسخه از رساله‌هایی که دوانی و صدر در نقض یکدیگر و بعنوان تعلیق بر رساله دیگری نوشته‌اند در دانشگاه موجود است. و همچنین نسخه‌ای از رساله بزرگ صدر دشتکی در حل شبهه جذر اصم (با شماره ۱۹۲۸/۹) در آن کتابخانه هست. نسخه‌ای نیز از همین رساله دوانی در آن کتابخانه است که فهرست نگار مؤلف آنرا نشناخته و شماره آن ۱۹۲۸/۸ است.

در فهرست کتابخانه رضوی نیز يك نسخه از رساله حل مغالطه دوانی معرفي شده است .

رجوع شود به فهرست مجلس ۲۳۵:۵ و ۲۷۲ رضوی ۴: ۳۸۰ فهرست دانشگاه ۲۶۶۸:۷ - ۲۶۶۹ و ۵۴۳: ۸ ذریعه ۵: ۷، ۹۲: ۷ و ۷۶-۷۷ .

آغاز: بسمله ، اما بعد حمد الله فاتح مفاتيح المعضلات فتاح مغاليق المشكلات والصلوة ... فاقول اخواني انه طلاب اليقين سلام عليكم لا ينتغى الجاهلين هذه نهاية الكلام في حل المغالطة التي طال ما تعاركت فيه انظار الائمة...

انجام : بين الخصوصيات محتملا للصدق والكذب وبالنظر اليها لا يحتلها فان الاحكام تختلف باختلاف الحثيات و الاعتبارات .

[۱۸۶۶]

نسخه شماره ۲۲ دفتر (ص ۲۲۲ دفتر است)

مصباح الشريعة (بخشی از...)
(عربی)

باب ۹۹ از مصباح الشريعة منسوب به حضرت صادق (ع) . مجلسی درم-جلد اول بحار و بحرانی در اول عوالم در باره این کتاب بحث کرده اند . مصباح الشريعة شروح فراوان دارد که یکی از شروح آن بنام ... فی شرح مصباح الشريعة و مصباح الحقیقه با تصحیح و تعلیق و کوشش آقای سید جلال محدث ارموی چاپ شده .
فهرست دانشگاه ج ۳ : ۴۸۵ مقدمه آقای محدث .

آغاز: قال فی مصباح الشريعة فی باب التاسع والتسعون الحکمة ضیاء المعرفة ومیزان التقوی و ثمرة الصدق ...

[۱۸۶۶]

نسخه شماره ۱۸ (ص ۲۲۳ - ۲۲۶ دفتر) است . بخط شکسته نستعلیق . محمد تقی بن احمد

حسینی مورخ ۱۲۱۰

الماء وتحدیده (رساله فی...)**(عربی)**

از قاضی بن کاشف الدین اردکانی (م - ۱۰۷۵) پزشک و فقیه و قاضی معاصر
شاه عباس صفوی ثانی .

قاضی بن کاشف الدین رساله‌ای بنام جام جهان‌نمای عباسی در دستور ساختن و
نوشیدن خمر برای شاه عباس نوشته .

موضوع رساله حاضر تعریف ماهیت و بیان خواص آب است و از شفاء
شیخ‌الرئیس نقل فراوان دارد . وی میگوید «طبیعت آب سرد خشک و جامد است
و ابن سینا نیز همچنین گفته و کسی که گمان کند ابن سینا جز این گفته و یا
تردید کند سخنش شایسته جواب نیست » .

بروکلیمان از او و آثارش یاد نکرده است .

ایمان الشیعه ۴۳ : ۱۵ فهرست ادبیات : ۱۴۱

آغاز: بسم الله ، قال عبد الله اللائذ بيا به العائذ بقضاء ربه قاضی بن کاشف الدین
محمد الیزدی اعانه بلطفه الابدی واعانه بعطفه السرمدی اقول الماء بطبعه بارد غیر رطب
بل جامد ، یابس کما ان الارض كذلك الا انه ایس وفا قالما ذهب الیه قائد الصناعة
ورئیسهم ابو علی سینا ویشهد العقل والنقل ...

انجام : و من ارتاب بعد ما نقلناه ... فهو لا یتحق الخطاب و حری ان

لا یتعرض له بالجواب تمت الرساله سنه ۱۲۱ .

[۱۸۶۶]

نسخه شماره ۱۲۳ دفتر (ص ۲۳۳-۲۵۲ دفتر) است بخط نستعلیق علی بن محمد محسن

قزوینی ومورخ ۱۲۱۸ .

جبر و قدر (در رساله ...)

(عربی)

از خواجه نصیرالدین طوسی (م - ۶۷۲).

چند نسخه از این رساله در فهرست ۵ با نام قضاء و قدر و نسخه‌ای در جلد ۷ با نام جبر و قدر یاد شده. این رساله بچاپ رسیده است.

رجوع شود به الذریعه ج ۵: ۸۳ و احوال و آثار خواجه از مدرس رضوی:

فهرست مجلس ۵: ۴۳۰، ۴۳۳، ۵۹: ۷، ۴۳۳، ۶: ۲۲۶۳، فهرست عربی‌مشار: ۲۴۸

آغاز: بسمله، رب زدنی علما نافعاً الحمد لله رب الارباب و مسبب الاسباب و مفتاح

الابواب

انجام: اذا بلغ الكلام ... فامسكوا وقد وقع الفراغ عن كتابته قبل الظهر من يوم السبت في الرابع والعشرين من شهر ربيع الآخر ختم بالخير والظفر في سنة الف ومائتين وثمانية عشر على يد ... علي بن محمد محسن قزوینی.

[۱۸۶۶]

نسخه شماره ۲۴ (ص ۲۶۱-۲۷۳ دفتر است) بخط نستعلیق زیبا

التصور والتصدیق (رساله فی ...)

(عربی)

از قطب رازی دانسته شده و بنام او بچاپ رسیده است.

در ذریعه، بعضی از اصحاب منسوب و رساله قطب جداگانه با شماره‌ای دیگر معرفی شده.

قطب رازی خود در شرح مطالع (ص ۲ چاپ سنگی ایران) از رساله‌ای که در تصور و تصدیق نوشته یاد کرده و حاجی خلیفه چنین آورده که «یکی از شاگردان

قطب که رساله مزبور را ندیده بودند، و در هنگامیکه، شرح مطالع را نزد استاد میخواند و به آنجا رسید که قطب، به رساله تصور و تصدیق خود ارجاع کرده بخنده افتاد و استاد که موجب خنده را دانست توضیح داد که این رساله را نوشته امادریکی از سفرها از بین رفته « بنابراین مؤلف خود اعتراف کرده که آن رساله ضایع شده و شاگردانش چنان از آن بی خبر بوده اند که از شنیدن نامش تعجب میکردند. با اینحال حاج خلیفه خود پس از نقل داستان مزبور میگوید این رساله را دیده و آنرا تحسین کرده و محمد زاهد هروی برای این رساله شرح نوشته که در ضمن مجموعه ای در کانپور هند سال ۱۲۸۷^(۱) بچاپ رسیده.

مجموعه مزبور علاوه بر شرح زاهد حاوی رساله های است با این عنوانها:

- ۱- حاشیه غلام یحیی بن نجم الدین بهاری بر شرح زاهد هروی بر رساله تصورات و تصدیقات قطب رازی و نام این حاشیه «لواء الهدی فی اللیل والدجی» است.
- ۲- حاشیه ابوالحسنات محمد بن عبدالحی لکنوی بر حاشیه نجم الدین بهاری بر رساله قطب. نام این حاشیه مصباح الدجی فی لواء الهدی است.
- ۳- حاشیه ایست از یکی از فضلاء قرن ۱۳- ه بر لواء الهدی بنام نور الهدی لجملة لواء الهدی.

این مجموعه در معجم المطبوعات با شماره ۱۰۰ در ستون: ۱۹۸۵ و در فهرست خدیوی بطور پراکنده و نیز یکجا در ص ۸۳ (از جلد منطق و فلسفه) یاد شده است. صاحب ذریعه نیز از این مجموعه یاد کرده و نوشته اند « در این مجموعه رساله تصور و تصدیق قطب با شرح زاهد و غیره بچاپ رسیده ».

در فهرست دانشگاه نیز آمده که پاره ای از متن تصور و تصدیق نیز در این مجموعه بچاپ رسیده اما چنانکه از فهرست خدیوی و معجم المطبوعات برمی آید،

۱- تاریخ چاپ مجموعه در فهرست دانشگاه ۱۳۰۲ ضبط شده.

متن رساله در این مجموعه چاپ نشده . از چاپی دیگر نیز تا کنون اطلاع نیافته‌ام . آقای ابن یوسف در حاشیه فهرست سپهسالار (ج ۲ ص ۴۳۱) نوشته‌اند «نسخه‌ای از رساله تصور و تصدیق قطب با شماره ۳۸۷۸ در کتابخانه مجلس موجود است» با کمال تأسف که شماره‌ای که ایشان یاد کرده‌اند تا کنون مجموعه ایست که این رساله در آن وجود ندارد .

رجوع شود بذریعه ۴ : ۱۹۸ فهرست دانشگاه ۱۱ : ۲۴۴۳ ، ۲۴۴۴ (شماره ۱۳۴۳۰) سپهسالار ۲ : ۴۳۱ و ۴۴۳ : معجم المطبوعات : ۱۹۸۵ . خدیوی ص ۶ : ۸۳ دارالکتب چاپ ۱۹۲۴ : ۲۰۰ اکتفاء القنوع (۱) : ۲۰۱ کشف الظنون ۱ : رساله شرح مطالع چاپ سنگی .

در این رساله از قسطاس نقل شده و اگر رساله از قطب رازی باشد ، مقصود او همان رساله قسطاس شمس الدین سمرقندی است در تصور و تصدیق که قطب در شرح مطالع نیز از او نقلها کرده (قسطاس دیگری نیز در منطق در قرن ۸ بدست کمال الدین عبدالرحمان بن محمد بن ابراهیم عتایق حلی تألیف شده است) .

در هر حال رساله ایست در موضوع خود بسیار جامع و جالب و مؤلف رساله تصدیق را اذعان بنسبت داند و گوید تنها با این تفسیر است که ایرادات وارده بر تقسیم علم بتصور و تصدیق دفع میگردد و این همان عقیده قطب رازی است که در شرح مطالع گوید .

آغاز: هذه رساله مشتمله علی تحقیق معنی التصور والتصدیق و تعریفهما صررتها بعض الاصحاب متوکلا علی ملهم الصدق والصواب ... اعلم ان العلم الذی

۱ - ادوارد فائد يك از رساله تصور و تصدیق یاد کرده بلکه از مجموعه مزبور (چاپ

هند) و رساله قطبیه یاد کرده و منظوری از قطبیه تحریر (ظاهراً) القواعد است .

هو مورد القسمة الى التصور والتصديق هو المتجدد الذى لا يكفى فيه مجرد الحضور
لعلم البارى ...

انجام : حاصلة مع اجزاء اعنى الموضوع والمحمول والنسيته بينهما والانتاب
و بعد القياس لا يحصل الا الاذعان بملك النسبة او الانتساب يانها واقعه اى مطابيه
لما فى نقل الامر .

[۱۸۶۶]

نسخه شماره ۲۵ دفتر (ص ۲۷۹ - ۴۲۷ دفتر است) بخط نسخ قرن ۱۳ .

(عربی)

الاصول الاصلية

از مولی محسن فیض کاشانی (م - ۱۰۹۱)

رجوع شود به: الذریعة ج ۲ - ۱۷۸ و فهرست دانشگاه ج ۸ - ۲۰۷

آغاز: بسم الله، الحمد لله الذى بعث فى الاميين رسولا منهم يتلوه... اما بعد فيقول

خادم علوم الدين والمجاهد فى معرفة اسرار...

انجام : على الانبياء والمرسلين والاصياء المعصومين وعلى من اتبع الهدى

تمت ، الاصول الاصلية الكاملة واتفق لضعف تاريخ تصنيفه هذا الكلام والحمد لله
اولاً و آخراً .

[۱۸۶۶]

نسخه شماره ۲۶ دفتر (ص ۴۲۹ - ۵۶۹ دفتر است) . بخط نسخ (جز بعضی از سطور)

مورخ ۱۲۰۴

(فارسی و عربی)

قرة العيون فى اعز الفنون

از مولی محسن فیض کاشانی (م - ۱۰۹۱) دارای يك مقدمه و ۱۲ مقاله و در هر

مقاله « کلمه » و مجموعاً ۶۰ کلمه است .

این رساله «الکلمات المکنونه» نیز نام دارد و شیخ احمد احسائی بر آن شرحی نوشته و خرده گیری فراوان کرده و حاجی سبزواری ایرادات او را در رساله ای رد کرده است .

این رساله با حقایق فیض چاپ شده است .

رجوع شود و به ذریعه ۷۵: ۱۷ حقوق - ۴۱۳ مشار چاپی عربی - ۸۰۱

آغاز: بسمله، یا مبدع الارکان والاصول و واهب النقوس والعقول یا مفیض القلوب والارواح و جاعل الصور والاشباح یا مبدی^۱ و یا معید...

انجام : بقره العیون مضمونا بها عن غیر اهلها ناسب ان یلقب بمکنونه الکلمات الذی هو تاریخ تالیفها فی شهر رمضان سنه اربع و مائین بعد الالف من الهجرة النبویه.

[۱۸۶۶]

نسخه شماره ۲۷ دفتر (ص ۵۷۶-۵۹۲ دفتر است)

مثالیة نوریه

(فارسی)

از بهائی لاهیجی (بهاء الدین محمد) دارای عنوانهای اشراق و لمعه و ی از غیات الدین منصور، میرداماد صدر المتالهین و عبدالرزاق گیلانی (متوفی ۱۰۸۰) یاد کرده در کنار نخستین برگ این نسخه نوشته ایست بفارسی با نشان «ریحان الله» (۱) در باره لاهیجی مؤلف این کتاب، و نوشته مزبور این است :

«بعض فضلاء معاصرین بعض مطالب از این رساله نقل نموده اند که مطالعه شد صحیح بود و باین تعبیر میگوید و شیخ بهاء الدین محمد لاهیجی در رساله مثالیه خود گوید» بنابراین یادداشت نام مؤلف این رساله بهاء الدین محمد است. از این رساله نسخه ای دیگر در همین فهرست با شماره ۱۸۰۳/۳ آمده است و در آن نسخه نیز نام مؤلف تصریح نشده .

(۱) شاید همان آقا سید ریحان الله کشفی از علماء سده اخیر و ساکن توران است.

مؤلف از خود بدینگونه «فقیر باب‌الله» یا «این بنده بی‌بها» یاد کرده است.
 در اشراق ۴ گوید: قاضی میر حسین میبیدی در شرح دیوان مولی (ع) گفته که
 یونس بن طبعیان نقل کرده که در خدمت امام حسین (ع) نشسته بودم... و پس از نقل
 این سخن گوید یونس از یاران حضرت صادق بوده و حضور حسین (ع) را درك
 نکرده تا به نشستن چه رسد. ظاهراً منشأ اشتباه او این است که چون در این
 حدیث تعبیر از حضرت صادق (ع) به ابی عبدالله کرده اند گمان کرده که مراد
 ابو عبدالله حسین (ع) است. لیکن جناب قاضی شافعی از این غلطها معذور است»
 از «بعض عرفاء معاصرین» نیز در تفسیر آیه «ویلبسون ثیاباً خضراً من سندس»
 نقل کرده که محتمل است ثیاب خضر کنایت از ابدان مثالیه برزخیه باشد. از روایان
 نقل کند که جابلقا و جابر سارا از مدائن عالم مثال دانسته اند و اشعاری از مولوی و
 عطار، و روایتی از کلینی و شیخ طوسی درج کرده. فهرست مطالب رساله مثالیه
 بقریبی و با عبارتی که مؤلف خود در دیباچه آورده این است:

«در این شجره نور، انوار و اشراقات و لبعات و تفریع و خاتمه و خاتمة الخاتمه در
 تلو یکدیگر و بحداء همدیگر بالیدن گرفت:

نور اول- در بیان عالم مثال و اسامی آن و وجه تسمیه.

اشراق اول- در تقسیم عالم مثال بر دو قسم

غیب امکانی و غیب محالی

نور دوم- در ذکر وساطت اشباح بین اجسام و ارواح

اشراق دوم- غیر قائم بذات در عالم مثال قائم بذات است و رفع اشکال میرداماد

در تصویر اخلاق مکتمیه

نور سوم- مدائن و اصقاع عالم مثال

اشراق سوم - قسمت و وسعت عالم مثال

نور چهارم - بیان اشکال عالم مثال بر مواعید روز رستاخیز

اشراق چهارم - محتوی سه لمعه و یک تفریع

لمعه اول - اثبات هر دو قسم عالم مثال غیب امکانی و غیب محالی ... و این لمعه از خصائص این رساله است. تفریع بیان تعلق نفوس ناطقه عالم شهادت به ابدان مثالی لمعه دوم - ذکر کلمات حکما و عرفا به نثر و نظم

لمعه سوم - دلیل عقلی بر وجود عالم مثال

خاتمه - بیان رب النوع و این که مثل افلاطونی رب النوع است نه عالم مثال.

خانم الخاتمه - رفع غائله تناسخ در تعلق ارواح به اشباح

مؤلف خود حاشیه هایی بر این رساله دارد که در کنار صفحات نوشته شده.

در آخرین صفحه يك سطر از رساله نا نوشته مانده و جای آن را کاتب خالی گذارده است.

رجوع شود به ص ۲۹۳ این فهرست

آغاز: بسمله ، ستایش وافر بی همتایی را سزد که هستی موجودات صقع

کونی، ظلال اشراقات مهر وجود او است و نیایش متکاثری مثلی را زبید که صور

کونیة عالم عنصری عالم مثال لمعات نور وجود او است ... و بعد این ذره بیقدر -

و بهاء بهایی لاهیجی حسب الامر بعرض اخوان معنوی ... در تحقیق عالم مثال ...

در سجنجل بصیرت ثاقبه فقراء باب الله منطبع و منتقش میسازد ...

انجام : بخاطر میر سید مارا که بیش از این تفصیل دهیم اما وقت و فرصت ...

گنجایش نداشت ... بر سبیل ارتجال بدون فکر ماضی نمایش یافته حق پژوهان

استقبال بر خطا پوشی کنند ... تحسین نوشتند الحمد لله اولاً و اخراً و ظاهراً

و باطناً و هو بکل شیء علیم تمت الرسالة المثالیة النوریة حامداً مصلیاً مسالماً مستغفراً .

[۱۸۶۶]

نسخه شماره ۲۸ دفتر (ص ۵۹۴ - ۵۹۹) دفتر است .

خطبه عید

(عربی)

متن خطبه ایست که برای روز عید و یا نماز آن انشاء شده .
 آغاز: بسمله ، الحمد لله الذی جعل الحمد من غیر حاجة فیہ الی حامدیه
 طریقاً من طرق الاعتراف بلا هویتہ وصمدانیتہ وربانیتہ ...
 انجام : الی ابی محمد الحسن بن علی علیهما السلام بما امدلهم من طعامه و
 انصرف غنیهم و فقیرهم بر فده الی عیاله .

[۱۸۶۶]

نسخه شماره ۲۹ دفتر (ص ۶۰۷ - ۷۲۱) دفتر است بخط نسخ مورخ ۱۲۴۳

اسرار الآیات

(عربی)

از صدر المتألهین شیرازی محمد بن ابراهیم (م - ۱۰۵۰) .
 رجوع شود به : الذریعة ج ۲ - ۳۹ فهرست دانشگاه ۱ - ۷ فهرست - چاپی
 عربی - مشار : ۵۰ .
 آغاز: بحمدك اللهم یا من بیده ملکوت الارض و السما و الیه یتشوق و
 یدور الاشیاء یا حی یا قیوم...
 انجام : نفس احضرت تمت الرسالة ، سنه ۱۲۴۳ .

[۱۸۷۸]

این نسخه شماره ۲ (ص ۳۲۶ - ۳۳۲) دفتر است .

بسیط الحقيقة کل الاشیاء

(عربی)

موضوع این رساله شرح این سخن است از ارسطو :

«بسيط الحقیقه بوحدته کل الاشیاء الوجودیه و لیس بشی منها» مؤلف این رساله نخست مفردات الفاظ این عبارت را شرح کرده و سپس به بیان مقصود و معنی پرداخته است.

احسائی رساله ای در باب «بسيط الحقیقه کل الاشیاء» ورد بر آن دارد. رساله های دیگر هم در این باب نوشته شده که در این فهرست شناختم. رساله حاضر که ضمیمه شرح هدایه صدر المتالین است، شاید نگارش او باشد.

رجوع شود به ص ۲۶۹-۲۷۱ این فهرست و دانشگاه ج ۱۲ ص ۲۶۰۴ شماره: ۳۵۹۳ و نشریه کتابخانه مرکزی، ۳:

آغاز: قال الحکیم ارسطاطالیس فی مقام بیان ان واجب الوجود تعالی فردانی الذات ... بسيط الحقیقه بوحدته کل الاشیاء الوجودیه و لیس بشی منها و قبل بیان خلاصه ما سمعته من معنی هذه العبارة ینبغی ان نشرح مفردات الفاظ تلك المقالة ..

انجام: و لیس لهذه الصفات و الاوصاف العنوانیه فرد لا یكون هو و لا فایضاً منه و هو توحید الحق و الجمع بین الكثرة و الوحدة. تم.

[۱۸۸۰]

این نسخه شماره ۱ (ص ۱-۳۷۹ دفتر) است بخط نسخ قرن ۱۳-ه پایان این نسخه

ناقص است.

(عربی)

حاشیه حاشیه شرح تجرید

حاشیه آقا جمال خوانساری (م-۱۱۲۵) است بر حاشیه خفری بر شرح قوشچی

بر تجرید طوسی.

ذریعه ۶ : ۶۵ فهرست مجلس ج ۵ : ۸۴ دانشگاه ج ۳ : ۲۳۰ .

آغاز: : بسملة الحمد لله رب العالمين و الصلوة على محمد ... اعتبر فيه حدوث الخلق هذا اشارة الى طريقة جماعة ...

انجام : قد عرفت ان التحقيق هو ثبوت الادراك المسمى بالاحساس بلا آلة .

[۱۸۸۱]

این نسخه ش ۱ (ص ۱ - ۲۰۵ دفتر) است .

حاشیه کافی

(عربی)

حاشیه یا شرح است از میرزا رفیعاً نائینی (محمد بن امیر حیدر حسینی حسینی طباطبائی م - ۱۰۸۰) صاحب شجره الهیه و جز آن، بر کتاب کافی کلینی .

این شرح از آغاز کتاب العقل تا کتاب الحججه .

صاحب ذریعه شرحی بر اصول کافی بنام شواهد الاسلام تألیف رفیع الدین محمد گیلانی (م - ۱۱۶۰) یاد کرده و نوشته اند بر کتاب عقل و علم و توحید و حجة تألیف شده و سطر آغاز آن را (پس از خطبه) که یاد کرده اند مطابق است با کتاب حاضر و نیز در همین ذیل (شواهد الاسلام) افزوده اند « این کتاب خطبه ای دارد که از مؤلف شرح نیست و منشی آنرا نشناختم » و آنگاه آغاز خطبه را یاد کرده اند .

در ذریعه همچنین در ذیل عنوانهای « حاشیه بر کافی » و شرح کافی و شرح اصول کافی نیز از رفیعاً گیلانی یاد کرده اند و باریک از عنوانهای یاد شده تألیفی به رفیع نائینی و تألیفی دیگر به گیلانی نسبت داده اند .

نگارنده گوید در اینکه رفیع الدین گیلانی شرح و یا حاشیه ای بر اصول کافی نوشته اشکال نیست و شاید شرح او شواهد الاسلام نام دارد . اما کتاب حاضر که آغاز آن عیناً در ذریعه نقل شده و تا کتاب الحججه است بدون تردید از رفیع الدین نائینی طباطبائی است .

صاحب ذریعه خود در مجلد ۶ بعنوان حاشیه کافی این کتاب را بتفصیل معرفی کرده و از محمد رفیع نائینی دانسته اند و در آنجا (بنقل از سید حسین قزوینی صاحب معارج الاحکام) نوشته اند « میر معصوم قزوینی فرزند محمد فصیح بن میر اولیاء و پدر میر سید ابراهیم مزبور که از شاگردان رفیع نائینی بود حواشی استاد خود را بر اصول کافی گردآوری کرد و خطبه ای در آغاز آن نهاد که بدینگونه آغاز شده :

الحمد لله خالق الاشياء . . . »

خطبه ای که در اینجا بدان اشاره شد در همه نسخ این شرح نیست و این همان خطبه است که صاحب ذریعه در ذیل عنوان شواهد الاسلام قسمتی از آن را نقل کرده و گفتند « مسلماً از مؤلف شرح نیست و نمیدانم از کیست » و جای خوشوقتی است که خود ایشان در مجلد ۶ این نکته را روشن ساخته که انشاء خطبه و نیز گردآوری مطالب این شرح (یا حاشیه) از مؤلف شرح (رفیع الدین نائینی) نیست بلکه از شاگرد او محمد فصیح بن میر اولیاء قزوینی است . نکته ای دیگر که در نوشته ذریعه شایسته یادآوری است آنست که در ذیل معرفی « حاشیه کافی از رفیع نائینی » نوشته اند : « کامل ترین نسخه های این حاشیه آنست که تا کتاب القرآن باب « انا انزلنا » رسیده است . حاشیه نائینی تا باب « انا انزلناه » رسیده اما این باب در کتاب الحججه است نه در کتاب القرآن .

علاوه بر آنکه یاد شد، دلیل دیگری که مسلم می دارد کتاب جای گفتگو حاشیه رفیع نائینی است این است که نسخه ها که مورخ ۱۰۹۳ است پس از در گذشت مؤلف نوشته شده و میر قلی لر از رجال او آخر عهد صفوی که مالک نسخه و خود از اهل فضل بوده در نزد میرزا رفیع و صادق اردستانی شاگردی کرده ، در کنار چند صفحه از مؤلف یاد کرده و بر او رحمت فرستاده و در یکی از حاشیه های خود

نوشته « این نسخه با نسخه ای که برای مصنف رحمه الله نوشته بودند مقابله و تصحیح شده است » .

تاریخ این نوشته ۱۰۹۰ است و میر قلی خود (بر طبق یادداشتی که در ذیل نسخه است) در ۱۱۰۹ در قندهار در گذشته . بنابراین ، رفیع الدین گیلانی که پس از ۱۱۵۰ در گذشته است نمیتواند مؤلف این رساله باشد .

محمد فصیح قزوینی گردآورنده این حاشیه ، تعلیقاتی بر آن دارد که صاحب ذریعه از آن یاد کند . همچنین در ذریعه از این نسخه ها یاد شده :

نسخه سید عباس خراسان نجفی مورخ ۱۰۷۴ (عصر مؤلف) ، نسخه مورخ ۱۰۸۰ بخط سید محمد باقر بن هدایه الله حسینی و نسخه های موجود در کتابخانه سپهسالار ، نسخه کتابخانه شوشتری و کتابخانه شیخ الاسلام زنجانی و کتابخانه غروی .

در کتابخانه دانشکده الهیات نیز نسخه ای موجود است (که در ذریعه یاد نشده) .

رجوع شود بفهرست سپهسالار ۱ : ۲۴۵-۲۴۷ فهرست الهیات . ۵۸۴ - ۵۸۵ ذریعه ۶ : ۱۸۴ ، ۱۳ ، ۹۶-۹۷ و ۱۴ : ۲۴۲ ، کشف الحجب .

آغاز خطبه : الحمد لله خالق الاشياء بلا اصول ازلیه ...

آغاز نسخه ما : الحمد لله رب العالمین والصلوة ... قوله الحمد لله لنعمته المعبود لقد ربه لما كان انعامه باعثالان يحمدشكرا لما وقع وجلبا لما يقع وقدرته على ما يشاء ...

انجام : قوله اللهم ارزقهم فهمی وعلمی ودعاء الایمة من العترة يطلب اعلى مراتب الفهم والعلم ... وحکم بكونهم مستحقين له مستقرين فيه ودعاء عليهم بقوله اللهم لاتنلهم شفاعتی .

[۱۸۸۱]

نسخه ش ۱ (ص ۲ - ۸۳) دفتر است بخط نسخ محمد بن حسین شریف مورخ ۹۰۴ .

هدایة الحکمه

(عربی)

از اثیرالدین مفضل بن عمر ابهری (م - ۶۶۰)

هدایه دارای بخش‌های منطق طبیعی والهی است. نسخه حاضر بخش طبیعی والهی هدایه است.

رجوع شوده کشف الظنون ۶۴۲:۲، ذریعه ۱۴: ۱۷۳ فهرست دانشگاه ۳: در مجلس ۶۹:۲-۵۷۰: ۳۶۰ رضویه ج ۴: ۲۷۰ معجم المطبوعات: ۲۹۱.

آغاز: بسمله، ومنه الهدایه الی الصراط المستقیم، القسم الثانی فی الطبیعیات وهو مرتب علی ثلثه فنون الفن الاول فی ابطال الجزء الذی لایتجزی...

انجام: مخل و تطویل ممل فی شرح هذا المختصر والله اعلم بالصواب تمت الكتاب بعون الملك الوهاب فی وقت الظهر یوم الخمیس اشهر جمادی الثانی ۹۰۴ علی يد الغریب الضعیف محمد بن حسین الشریف.

[۱۸۹۱]

این نسخه ۲ (۲۸۹-۳۳۳) دفتر است

ترجمه تنکلو شای بابلی

(فارسی)

ترجمه صورالدرج تنکلو شای بابلی است و نسخه‌ای از آن درج ۷ فهرست کتابخانه آمده است جز اینکه کتاب حاضر مختصرتر از آن نسخه است.

فهرست مجلس ج ۷ - .. و رجوع به تعلیقات شود

آغاز: الحمد لله رب العالمین والصلوة والسلام اما بعد بررای ارباب خرد پوشیده نماند که فرمان خداوند جهان پادشاه مشرق و مغرب خلد الله سلطانه رسید بکمترین بندگان تا کتاب تنکلو شای بابلی را مطالعه کند.

انجام: درجه سی‌ام از برج حوت هر که بر این درجه زاید پابهاش کار کند ... و مال او وارثان ببرند تمام شد .

این کتاب چنانکه وعده کرده بودیم ...

[۱۸۹۲]

این نسخه ۲ (ص ۱۵۸-۲۱۵) دفتر است با قلم شکسته نستعلیق بسیار مقارب السطور
والکلمات

حاشیه شرح اشارات

(عربی)

از مولی شمس‌گیلانی . حاشیه‌ایست بر اوائل اشارات شیخ‌الرئیس و شرح اشارات خواجه (جوهریت جسم تا علیت هیولی و صورت) با عنوانهای «قال الشيخ» و «قال الشارح» . در کتب فهرست و مراجع ، نه در ضمن مؤلفات شمساء و نه در شمار حواشی شرح خواجه بر اشارات از این حاشیه یاد نشده است .

مولی شمس در این حاشیه از «الحکمة المتعالیه» خود و نیز از رساله‌ای که در حدوث عالم نوشته بارها یاد کرده و از آنجمله (در برگ آخر دفتر) گوید: «بیاری خدا رساله‌ای خاص در حدوث عالم ساخته‌ایم شامل همه جوانب بحث در این مسئله و در آن رساله بر همین یقین بخش بر حدوث عالم اقامه کرده‌ام و شبهات قائلان به قدم عالم را نیز آورده و جای غلط را در آنها نشان داده‌ام» .

نسخه حاضر در زندگی مولی شمس نوشته شده و بر کنارهای آن حاشیه‌هایی بانشان «منه مدظله العالی» دیده میشود .

در صدر نسخه (قبل از بسمله) نام شمس آمده و در پشت برگ نخست آن بخط نسبت به کهنه‌ای نوشته شده «حاشیه شمسیه بر کتاب شرح اشارات خواجه نصیر الدین طوسی» در این نسخه خط خوردگی و جبران سقطات و اصلاح کلمات در حواشی

فر او ان مشاهده میشود و در ذیل آن هیچگونه قرینه‌ای برای آنکه مؤلف کتاب را در اینجا پایان داده دیده نمیشود، جمله آخر نیمه تمام مانده و پس از آن چیزی نیامده و این کیفیت نیز خود مؤید آنست که نسخه اصل و بخط شمس‌است خاصه آنکه حواشی «منه مدظله» بقلمی دیگر است.

آغاز: قال الشيخ قدس سره قد علمت ان للجسم مقداراً كمياً متصلاً اشار الى هذا العلم فيما سبق بقوله بل هو في نفسه كما هو عند الحس وتفصيل الكلام في هذا المقام انه لا خلاف بين الحكماء والمتكلمين في وجود جوهر مجرد بالذات...

انجام: قال الشارح قدس سره في اتصافها بالعلية الى وجود معلولها المتأخر عنها حاصل كلامه اتصاف العلة بالعلية بالفعل موقوف على وجود المعلول من ان وجود المعلول متأخر عن وجود العلة و تاخر وجود المعلول عن وجود العلة لا يستلزم تاخر وجود المعلول عن حقيقه العلة... لجواز ان يكون صفه العلية موقوفه على وجود المعلول

[۱۹۱۵]

نسخه شماره ۱ دفتر (ص ۱۴۰-۱۴۱) دفتر است

(عربی)

تمرین الطلاب فی صناعة الأعراب

شرح الفیه ابن مالک از خالد بن عبدالله ازهری (م - ۹۰۵).
این کتاب همانست که بانام «ترکیب خالد» یا «اعراب الفیه» شهرت یافته و بچاپ نیز رسیده است.

کشف الظنون ج ۱: ۱۴۲ معجم المطبوعات: ۱۱۱۲ فهرست سیپه سالار ۲:

۳۱۴ دارالکتب قاهره چاپ ۱۹۶۱: ۱۸۲

آغاز: بسم الله، وبه نستعين، اللهم صلي على محمد وآله يقول الفقير الى عفوره الغني خالد بن عبدالله الازهرى عامه الله بلطفه الخفى الحمد لله الذى رفع قدر

من اعراب بالشهرتین ونصب الدلیل علی وجود ذاته وخفض قدر من لم یجزم...
انجام : خفض باضافه حیث الیهـا وجملہ و اولیاء یـالغناء للمفر معطوفہ
 علی جملہ رفعاو الالف فی اولیا فی محل رفع علی النایب من الفاعل وهو مفعول اول
 فالفعل مفعولہ الثانی .

[۱۹۱۵]

نسخه شماره ۲ دفتر (ص ۱۴۱ - ۲۴۴ دفتر) است . این نسخه بخط نسخ تحریری
 است و ناقص است .

(عربی)

حاشیه مطول

از میرسید شریف گرگانی (م - ۸۱۶) بر مطول (شرح بزرگک تلخیص
 المفتاح خطیب تبریزی) تألیف سعدالدین تفتازانی (م - ۷۹۲)
 این کتاب بارها بچاپ رسیده است .

کشف الظنون : تلخیص المفتاح ، فهرست سپهسالار ۲ : ۴۱۳ دانشگاه .
 ۳۵۱ دارالکتب قاهره چاپ ۱۹۳۸ : ۶۶ معجم المطبوعات : ۶۷۹

آغاز : بسمله ، الحمد لله رب العالمین و الصلوة علی ... المشهور بتلخیص
 المفتاح کنت قد قیدتها علیه محمد حال ماقرأ . علی بعض احبتی فسئالونی ...
انجام : المعنی ایضافان بیان الفرض اولی بحالهم وانفع لهم من بیان السبب
 واعلم ان صاحب (ناقص) .

[۱۹۱۵]

نسخه شماره ۴ دفتر (ص ۴۶۲ - ۴۸۹ دفتر) است .

(عربی)

حیوة النفسی

از شیخ احمد بن زین الدین احسائی (م - ۱۲۴۱) .

رجوع شود به : الذریعة ج ۷ : ۱۲۴ و فهرست عربی مشار : ۳۲۶ مجلس

۱۴-۱۱: ۵

آغاز: بسمله : و بعد فيقول العبد المسكين احمد بن زين الدين الاحسائي
انه قد التمس مني بعض الاخوان ...

انجام : قد فرغ من تحرير هذه الرسالة الشريفة في يوم الخميس من عشر الثالث
من شهر الشوال من سنة اربعون واربعة بعد الالف والمائتين من هجرة رسول هاشمي
(ص) جعفر بن مصطفى خواجه نوري .

[۱۹۱۵]

نسخه شماره ۵ دفتر (ص ۴۹۱ - ۵۱۴ دفتر) است

(عربی)

کنز السالکین

از رساله های خواجه عبدالله انصاری (م - ۴۸۱) دارای ۶ باب .
این رساله در مجموعه رسائل خواجه عبدالله در مطبعه ارمغان بچاپ رسیده .
دانشگاه ج ۹ - ۱۲۰۶ ج ۱۳ - ۳۴۳۱ ذریعه ۱۸ : ۱۵۷
آغاز: بسمله ، حمد بیحد الهی را و ثنای بیحد پادشاهی را که برداشت
از دیده دلها رمد و رفع السموات بغير عمد و بگسترانید فرش ثم استوی علی العرش .
و بقدرت از فهم دور و جعل الظلمات والنور .
پایان: الهی آن ساعت که در شاه مات اجل مانده باشد از دیو بند شیطان اورا
نگاه دار که فرزین طاعت کج میرود ... تمت الرسالة علی ید الحقیق ... لاجل
مطالعة العالمین فی عشر ثالث من شهر ربیع الاول من سنه هزار و دو یست و چهل و
چهار اللهم اغفر له ولوالديه

[۱۹۱۵]

نسخه شماره ۶ (ص ۶۳۳ - ۵۴۸) دفتر است نسخه ایست بدون اول و آخر و مفلوط .

رساله در اصول فقه (بخشی از ...)

(عربی)

بخشی از مباحث مبادی احکامی کتابی است در اصول فقه و شرح است بر کتابی مختصر در اصول فقه. شارح هر بار چند سطر از متن را نقل کرده و سپس به شرح و توضیح متن پرداخته است.

نسخه حاضر در صحافی جابجاشده و بر گهای ۲۶۸ و ۲۱۹ باید مقدم شود بر برگ ۲۶۴.

آغاز نسخه (پس از درست شدن صفحات): الاحکام، لایحکم العقل بان الفعل حسن اوقبیح بحکم الله تعالی ویطلق لثلاثة امور اضافیه لموافقة الغرض و مخالفته ولما امرنا بالثناء علی فاعله والذم . . قداستوفی فی مبادی هذا العلم من اللغات وهامی مبادیه من الاحکام والكلام فی الحاکم ونفس الحکم والمحكوم فیه والمحكوم علیه اما الحاکم فهو عندنا الشرع دون العقل ولا تعنی به ان العقل لاحکم له فی شیء اصلا . .

پایان: (برگ ۲۶۷ - ر): قد بین الحاکم وانه هو الشارع فشرع فی ابیاح الحکم وقد لزم مما بین ان الحکم انما هو الحکم الشرعی فاخذیتکم فی حده و اقسامه ومسائل یتعلق باقسامه فهذا حده قیل هو خطاب الله ... ولو قال بفعل المكلف لکان احسن لیتناول ما لا یعم من احکامه کخواص (کلمه اخیر راده صفحه بعد است که در نسخه نیست).

[۱۹۱۵]

نسخه شماره ۷ (ص ۱۵۲ - ۶۰۹) دقراست.

(عربی)

شرح الفوائد الحکمیة

از شیخ احمد بن زین الدین احسائی (م- ۱۲۴۱)

وی نخست رساله ای شامل ۱۲ فائده حکمی نوشته و سپس رساله ای دیگر در شرح آن پرداخته است .
رساله حاضر نسخه ایست ناقص و بدون سروه که بیشتر رساله را از آخر فاقد است نخستین فائده از فوائد احسائی «فی ذکر تفصیل الاوله الثلاثه» است و نسخه ما از شرح این فائده اولی آغاز شده است و تا اندکی از شرح فائده دوم «فی معرفه الوجود» را دارد .

سید محمد حسین شهرستانی و مولی کاظم سمنانی (شاگرد احسائی) نیز فوائد حکمیه را شرح کرده اند .
احسائی خود رساله ای دیگر نیز در شرح فائده نخستین نوشته است که به چاپ رسیده ..

رجوع شود به ذریعه ۱۳ : ۳۸۷ فهرست مؤلفات احسائی ۲ : ۱۷ و ۱۹ فهرست دانشگاه ۱۱ : ۲۰۰۵ حقوق : ۳۷۸ .

آغاز: قلت الفائدة الاولى فی ذکر تفصیل الادله الثلاثه . اقول یعنی فی ذکر بیان اقسامها وانها تنقسم باعتبار انواعها الى ثلثة اولها ..
پایان: فلو وصف نفسه به الجمر اشابه الزنجفر ولو وصف نفسه بالبياض ..

[۱۹۱۵]

نسخه شماره ۸ (ص ۵۵۲ - ۶۰۹) دفتر است بخط نسخ .

الدرر المنظومه (عربی)

شرح است بر ارشاد علامه حلی (م - ۷۲۵) از محمد بن محمد طاهر تنکابنی مازندرانی از فقیهان شیعه قرن ۱۳ (و شاید اوائل ۱۴) و از شاگردان شیخ محمد تقی نوری (م - ۱۳۶۲) پدر حاجی میرزا حسین نوری صاحب مستدرک الوسائل (م - ۱۳۲۰) .

شیخ محمد تقی شرحی مبسوط بر ارشاد علامه دارد که بنوشته ذریعه (بنقل از حاجی نوری در دارالسلام) کتابهای طهارت و صلوٰة و زکوة تاحج آن از تألیف خارج شده و از شاگرد خود (مؤلف کتاب حاضر) خواسته است انظار و آراء او را در جمیع احکام میاه، مطهرات، نجاسات، طریق تطهیر نجات، احکام ظروف اصل اولی در اشیاء و دیگر احکام و مسائل کتاب طهارة که در کتاب استاد پراکنده بوده در این رساله گرد آورده.

تنگابنی میگوید «این آراء و فتاوی که در این رساله گرد آمده در ۷۰ هزار بیت از کتاب استاد متفرق بود، و من آنها را گرد آورده‌ام».

مؤلف در دیباچه مفصل این رساله از استاد خود با تکریم و تجلیل فراوان یاد و سبب تألیف این رساله و نام آنرا بیان داشته.

در ذریعه و کشف الحجب از این رساله (نه بنام الدر المنثور و نه بنام شرح ارشاد) یاد نشده است، ترجمه مؤلف و سرگذشت او را نیز تا کنون درجایی ندیده‌ام. برای ترجمه شیخ محمد تقی نوری رجوع شود به اعیان الشیعه ۴۴ : ۱۳۶

و مستدرک الوسائل ۳ : ۸۷۷

آغاز: بسمله، و به نستعین. الحمد لمن جعل الشمس ضياء وبرها نارا و قدرها تقدیراً و صیرا لقمع نور او حسبنا و سخرها تسخیراً و رفع السماء بقدرته و صیرها ذات ابواب و بسط الارض برافقه و جعل فیها الانتقال و الانقلاب و دحیها ... اما بعد فیقول العبد المقتدر .. محمد بن محمد طاهر المازندرانی ...

آغاز شرح: النظر الخامس فیما يحصل به الطهارة ... الظاهر ان غرضه من الطهارة هو الطهارة ...

انجام: والخمر والفاره والمیئة ومامات فیہ الوزغ والعقرب قد مر تفصیل ذلك فی بحث الاسآر فلا نعيد الکلام وان شئت الاطلاع فارجع. النظر السادس يتبع الطهارة النجاسات.

[۱۹۱۶]

نسخه شماره ۲ (ص ۲-۱۱ دفتر) است. (بخط شکسته نستعلیق ریز، متقارب السطور
والکلمات ولی خوانا و خوب)

احمد بن علی محمد رشتی مورخ ۱۲۲۰.

تفسیر سورة طارق

(عربی)

از صدر المتألمین محمد بن ابراهیم شیرازی.

آغاز: بسمله، هو الله ثقتی وعلیه توکلی و به اعتصامی و فیه عن شر خلقه
احتجابی و هو ملجائی عند اضطراری و مآبى، اما بعد حمد الله ملهم الحق
والصواب...

پایان: و حرر هذه السطور احمد بن علی محمد الرشتی فی مدرسة نماورد
من مدارس دار السلطنة اصفهان صانها الله عن الحدثن فی اوان تحصيله جعل الله عين
عقله مكحلة بنور الهدى وكشف عنها غشاوة الامتراء فی ثامن شهر شوال المکرم لعام
الف ومائین وعشرين... الحمد لله الذى وفقنى على مقابلة هذه النسخة مع النسخة
التي قوبلت مع نسخة الاصل والصلوة على خير خلقه وآله اجمعين.

[۱۹۱۶]

نسخه شماره ۴ دفتر (ص ۱۳ دفتر) است.

تفسیر سورة جمعه (بخشی از...)

(عربی)

صدر المتألمین شیرازی (م-۱۰۵۰)

آغاز: بسمله، اعلم ان الموجود امام وجود بذاته قیوم بنفسه واما موجود
بغيره قائم بماعاده فالاول هو الله تعالى وله الاسماء الحسنی...

انجام : فقد جاء هم بشير ونذير وليهلك من هلك عن بينه ويحيى من حي عن بينه من افادات صدر المحققين و العرفاء ره في تفسير سورة الجمعة اللهم اهدنى الى صراط السوى .

[۱۹۱۶]

نسخه شماره ۶ (۲۴۳ دفتر) است . بخط احمد بن علي محمد رشتی

بخط احمد بن علي محمد رشتی .

تفسير سورة سجده (بخشی از ...) (عربی)

از ملاصدرا شیرازی .

این بخش تفسیر این آیه است :

« ولنذيقنهم من العذاب الادنى دون العذاب الاكبر لعلهم يرجعون » .

کاتب آیه شریفه را با خط ثلث درشت بالای صفحه نگاشته و در ذیل آن نیز حاشیه‌ای را که ملاصدرا بخط خود در کنار تفسیر این آیه نوشته بود و معادل ۸ سطر این نسخه است نقل کرده .

آغاز: (پس از آیه) : اختلف المفسرون في ماهو المراد من العذاب الادنى ...

پایان: بقول القائل افعل كذا لعلك تظفري جنك معناه افعل فعلك..ويقولك

هكذا بخط الشريف وما كتب عليها .

در کنار این نسخه اشعاری بفارسی از : سیدرضا فائی ، جامی ، انسی، فخری، اهلی ، فرخ رشتی، یقیمی و میرنجات و در صفحه مقابل آن اشعاری بعربی از شیخ بهائی و سخنی از شیخ نجم الدین کبری در تقسیم فقر بنقل از کشکول بهائی نوشته شده .

[۱۹۱۶]

نسخه شماره ۸ (۲۴۶ دفتر) است با همان خط .

تفسیر سوره یس (بخشی از ...)

(عربی)

از ملا صدرا شیرازی . این بخش تفسیر آیه «و آیه لهم الارض المیتة احیناها...» است و در اثبات حشر و معاد است .

آغاز: لما كانت مسئله المعاد وحشر الاجساد و حضور العباد بآبدانهم الاخر و به من عظام ارکان الاعتقاد ... کرر الله ذکره فی القرآن ..

پایان: فقال وجعلنا منها جنات من نخیل .

در کنار این نسخه فقره‌ای دیگر از تفسیر سوره یس صدرا متعلق به آیه «وما عملتموه ایدیههم...» و روی صفحه مقابل آن فقره‌ای دیگر از آن متعلق به آیه و ضرب لنا مثلاً ونسی خلقه ... و فقره‌ای از علم الیقین فیض کاشانی در باب معاد و گفتاری از میر محمد باقر داماد با عنوان «استشراق» و سطوری از کشکول شیخ بهائی بخط کاتب دفتر نقل شده .

[۱۹۱۶]

نسخه شماره ۹ (۲۴۷ - ۲۴۸ دفتر) است .

تفسیر سوره یس (بخشهایی از ...)

(عربی)

از صدر المتألهین شیرازی . این بخشها متعلق به تفسیر آیه «اولیس الذی خلق السماوات...» است .

آغاز: ظل فرشی لتمهید نور عرش و فی قوله ان یخلق ...

پایان: وقد قیل صدور الاحرار قبور الاسرار .

[۱۹۱۶]

نسخه شماره ۱۰ (ص ۲۴۹ دفتر) است .

شرح اصول کافی (بخشی از ...)

(عربی)

از ملا صدرا شیرازی .

این بخش شرح روایتی است از امام موسی (ع) در تفسیر «و منهم من یستمعون الیک ..» کاتب بالای این نسخه نوشته «فی بیان افضلیة السمع والبصر». در کنار نسخه حاشیه ایست که زیر آن نوشته: کذا سمعت میرزا محمد حسین .

آغاز: (بسمله) قوله علیه السلام قال (منهم من یستمعون ... اعلم ان الکفار فی الآیه ...

پایان: غیر سدید کما لا یتخفی علی اهل البصیرة .

[۱۹۱۶]

نسخه شماره ۱۱ (ص ۲۵۰ - ۲۵۳) دفتر .

تفسیر سورۃ یس (بخشی از ...) (عربی)

از صدر المتألهین شیرازی . در این بخش بتفصیل درباره معاد سخن گفته شده .

آغاز: موعده تحقیقی ان الاعتقاد منافی امر الاعداء هو ان المعاد فی المعاد هو الانسان بمجموع النفس والبدن ...

پایان: وما زادهم الحکمة الاسفها .

پس از پایان این بخش باز فقره ای دیگر از آن تفسیر متعلق به آیه «انما امره اذا اراد شیء ..» نقل شده .

[۱۹۱۶]

نسخه شماره ۲۱۲ (ص ۲۵۴ - ۲۶۲) دفتر است .

تفسیر سورۃ سجده (بخشی از ...) (عربی)

از صدر المتألهین شیرازی .

آغاز: حکمة قرآنیه اعلم ان علم المعاد من اعظم امهات الایمان و اصوله .

پایان: ریاض الجنان ولا تجعل قبرها حفرة من حفر النیران .

[۱۹۱۶]

نسخه شماره ۱۴ (ص ۲۶۲ - ۲۷۳) دفتراست .

اساس الاقياس (بخشی از ...) (عربی)

از خواجه نصیرالدین طوسی . بکوشش مدرس رضوی بطبع رسیده است .

ذریعه ۲ : ۵۰ مشار : ۸۱ آثار واحوال : ۲۴۰

آغاز: قال المحقق الطوسي قدس سره فی الاساس ، فصل دوازدهم در کلی بحسب این صناعة درباری ارمیناس گفته ایم آن قضیه بود که محمولش يك شخص را از اشخاص موضوع متناول بود و آنجامیان . .

انجام : صورت و طبیعه و قوت در علم طبیعی با آنکه بحقیقت هر سه بحسب ذات یکی اند و آن حدود حدود مفهومات مختلف باشد که از این اعتبارات لازم آید این است تمامی سخن در حد .

[۱۹۱۶]

نسخه شماره ۱۵ (ص ۲۷۴ - ۲۷۵) دفتراست

شرح اربعین قاضی سعید قمی (بخشی از ..) (عربی)

قاضی سعید قمی شرحی بر چهل حدیث تهیه نموده که چند بار بچاپ رسیده است .

آغاز: الجملة الرابعة فی ابانة کون المراد بالرب هو المسمى بالاسماء الالهية اعین الذات الاحديه المحضه يحتاج توضیح ذلك الی ذکر اصول ، اصل اعلم ان لكل شیء فی هذا العالم المسمى بعالم الملك جوهر املکوتیا ومثالا باطنیا . .

انجام : ظهور سید المرسلین بمرتبتین هما السنن ان احديهما السنة الملکوتية التي هی سبعة الاف سنه والحمد لله ولی الفضل والمنه اربعین قاضی سعید .

[۱۹۱۶]

نسخه شماره ۱۶ (ص ۲۷۵ - ۲۷۶) دفتراست .

تفسیر سورۃ جمعه (بخشی از ...) (عربی)

از صدر المتالین شیرازی (م - ۱۰۵۰) .

رجوع شود به الذریعة ج ۴ : ۳۴۴ و فهرست عربی مشار : ۲۰۵ .
آغاز: الاشراف العاشر فی سراسبوع ولمیة وضع ایامها اعلم ان کل وضع
 من الاوضاع اذا لم یطلع علی سره العقول البشریه فلا بد فی ادراک ...
پایان: ای سر ذلک و حقیقتہ .

[۱۹۱۶]

نسخه شماره ۱۷ (ص ۲۷۶ - ۲۷۷) دفتر است .

تفسیر سورة طارق (بخشی از..) (عربی)

از صدر المتألهین شیرازی . یک نسخه کامل از این تفسیر با شماره یکم همین
 دفتر ، در این فهرست یاد شد . این بخش متعلق به آیه « یوم تبلی السرائر » است .
آغاز: تبصرة اعلم ان الله خلق للوجود ثلثه عوالم ...
پایان: الی هذه المنشآت الثلاث والله اعلم بسرائر الامور .

[۱۹۱۶]

نسخه شماره ۱۸ (ص ۲۷۷ - ۲۷۸) دفتر است . این نسخه در حاشیه این دو صفحه و
 بخط کاتب دفتر است .

حل شبهات ابلیسیه (عربی)

بخشی است از ریاض السالکین سید علیخان مدنی (م- ۱۱۲۰) در حل شبهات معروف
 به شبهات ابلیسیه .

وی نخست سخن فخر رازی را نقل کرده و سپس خود به حل ورد یکایک آنها
 پرداخته است .

(رجوع شود به ص ۳۲۸ همین فهرست) .

آغاز: فی شرح الصحیفه قال شارح الاناجیل ف اوحی الله الی الملائکة قولوا له
 انک ...

پایان: وذلك لقصورهم عن ادراك الحكمة العلية وعجزهم عن دفع الاوهام
والشبهات في الامور العقلية والله يقول الحق وهو بهدي السبيل * * نقلته من السروضة
السابعة عشرة من رياض السالكين في شرح صحيفه سيد العابدین .

[۱۹۱۶]

نسخه شماره ۱۹ (ص ۲۷۷ - ۲۷۸) دفتر است .

تفسیر سوره یس (بخشی از ۰۰) (عربی)

از صدر المتالین شیرازی . فقره اول این بخش درباره شبهات ابلیسیه است و
ملاصدرا متن آنها را از ملل و نحل نقل کرده .

در همین فهرست رساله ای از ملاصدرا در حل این شبهات یاد شد (که بعقیده
نگارنده آن نسخه خود رساله ای مستقل نیست بلکه بخشی است از یکی از مصنفات
صدرا) ملاصدرا در تفسیر سوره یس بمناسبت از این شبهات یاد کرده اما بر خلاف آن جا
در اینجا با اختصار سخن گفته است

آغاز: واختلف الفقهاء في ان كفره اهو قبل الالباء عن السجده... وفيه قولان...
حکمی محمد بن عبد الکرم الشهرستانی . .
پایان والکفر عين الجهل ...

[۱۹۱۶]

نسخه شماره ۲۰ (ص ۲۷۹ - ۲۸۱) دفتر است .

رساله اصول دینی (ملقطات از ۰۰) (عربی)

میشم بن علی بن میثم بحرانی (م- ۶۷۹) رساله ای دارد در اصول عقائد با عنوانهای
قاعدہ ورکن و بحث . احمد بن علی محمد رشتی کاتب این دفتر که در مدرسه -
نیماور داصفهان درس میخوانده خود این رساله را از رساله ابن میثم برگزیده . نسخه

ناقص است و چنین پیداست که در آغاز درست بوده و بعداً از دفتر بیرون کشیده شده .

آغاز: بسمه تعالی هذا ملقطات التقطتها من الرسالة الموضوعه في معرفة اصول الدين التي صنفها ميثم بن علي بن ميثم البحراني قال الركن الثالث في صفاته الثبوتيه وفيه ابحاث البحث الاول في كونه تعالی قادراً مختاراً...

انجام: لو ان فرد لا يستقل وحده شخصاً بتحصیل معاشه و بتولی تدبیر امره من غیر مشارکة و معاونه علی ضروریات حاجه بل لا بدله .

[۱۹۱۶]

نسخه شماره ۱۳ دفتر (ص ۲۹۰) دفتر است .

حل و توجیه حدیث سهو النبی (ص) در نماز (فارسی)

حل اشکال حدیث مروی در صحیح بخاری که «حضرت سهو فرمودند سلام دادند . یاران پرسیدند از نماز کم شد و یاسهوی رخ داد حضرت پاسخ فرمود» کل ذلك لم یکن .

آغاز: نقل فرمودند که در سلطانیه در زمانی که سلطان محمد خدا بنده پی مدرسه را ساخت در يك صفة شيخ العارفين و الواصلين و العاشقين. شيخ صفی الدین درس تصوف میفرمودند ... و در صفحه دیگر درس صحیح بخاری میگفتند و به این حدیث رسیدند که حضرت سهو فرمودند و سلام دادند ...

انجام: در توجیه جمع بین الاخبار همیشه مدار بر این است والله تعالی اعلم. در کنار این نسخه، نوشته ایست از احمد بن علی محمد رشتی کاتب دفتر بنقل

از استاد خود احمد بن زین العابدین درباره حدیث مزبور .

[۱۹۱۶]

نسخه شماره ۱۹ دفتر (ص ۲۹۱-۲۹۷) دفتر است ،

علم الواجب (رساله ...)

(عربی)

از مولی شمساء گیلانی (قرن ۱۲-هـ).

وی در این رساله برای علم سه قسم یاد کرده حصولی و حضوری و قسمی دیگر (که نامی برای آن یاد نکرده) و علم باری تعالی را از قبیل سوم و بمعنی «ما یترتب علیه الانکشاف» دانسته و حقیقت را نیز همین میداند. وی میگوید علماء فلاسفه این قسم سوم را نشناخته‌اند زیرا آنکه راشنیده و با آن آشنا بوده‌اند همان حصولی و یا حضوری و لذا قسم سوم از ذهن آنان دور افتاده و تمام اشکالات و مباحث معضله مسئله علم واجب از همین عدم تصور قسم ثالث برای علم ناشی شده. از جمله خطاهای ناشی از این نکته را اثبات علم تفصیلی و علم اجمال برای باری میداند و گوید علم اجمالی علم ناقص است و اثبات آن برای واجب نارواست.

شمساء در پایان رساله گوید «تحقیقی که در باب علم کردم در حقیقت شرح حدیثی است که در کافی از صادق (ع) روایت است که - کان الله ولاشی غیره ولم یزل عالماً بما یکون فعلمه به قبل کونه کعلمه به بعد کونه ».

نکارنده گمان دارد که شمساء اصل سخن خود را از استاد خود میر داماد گرفته. زیرا میر در رساله مختصری که در این باب نوشته (و جزء رساله‌های همین دفتر خواهیم شناخت) برای علم معنی یاد کند که یکی از آنها «مبدأ انکشاف علوم» است و علم را بهمین معنی از صفات باری و عین ذات او میداند. میر داماد در توضیح سخن خود چنین گوید:

« فالأثر المترتب علی منشأ الانکشاف فینا مرتب فی الواجب تعالی علی نفس ذاته فیکون ذاته بهذا الاعتبار علماً وعالماً وعلمه بهذا المعنی لایکون عین معلوماته الممكنه المعلوله بل عین احد معلوماته وهو ذاته ».

در باره علم اجمالی حق میگوید علم اجمالی حق علم کامل و کمالی بالفعل است و آنچه‌آنکه توهم شده بالقوه نیست.

شمس رساله‌ای دیگر بر همین اساس که در این رساله تأسیس کرده نوشته و آن را با سخنان ائمه (ع) سازگار ساخته همچنانکه در این رساله با جمال آورده و ما بدان اشارت کردیم. رساله مزبور در دانشگاه با شماره ۹۲۶/۱۵ موجود است اما در زیرعه نیامده رساله حاضر نیز درمر کزی دانشگاه با شماره ۳۰۴/۲ وجود دارد.

در ذیل نسخه دانشگاه اضافه‌ایست از شمس که وی در آن بنام خود و نام رساله تصریح کرده و مؤسسه در ۱۰۴۸ درمکه از تألیف آن فراغت یافت.

شمس در یکی از نسخه‌ها (ش: ۱۷۰۱/۳) نیز از این رساله با نام رساله برهانیه یاد کرده.

رجوع شود به زیرعه ۱۵: ۳۲۵ فهرست دانشگاه ۳۰۷:۳-۳۰۸.

آغاز: العليم الحكيم، الحمد لله خالق الكل وهادي السبل والصلوة والسلام على افضل الرسل والكل في الكل وآله المعصومين . من الخطا والزلل في العلم والعمل اما بعد فيقول افقر خلق الله الغنى محمد الشهير بشمساء الجيلاني رساله مفردة في اثبات ان علم الواجب ... بالاشياء قبل وجودها ... اعلم ان العالم بالغير قسمان احدهما العالم الذي يكون علمه زائد اعلى ذاته ...

انجام: البرهان على ان الاول من الصفات السلبية بالنسبة الى ساحة عز وجل شانه والثاني من الصفات الثبوتية الكائنة الثابتة في مرتبة ذاته بذاته مع قطع النظر عن كل ماعدا ذاته تمت الرساله سنة ۱۲۲۰.

[۱۹۱۶]

نسخه شماره ۲۰ دفتر (ص ۲۹۷ دفتر) است

هلم الواجب (رساله در ...) (عربی)

از میر محمد باقر داماد استرآبادی (م- ۱۰۴۱) در باره این رساله در ذیل رساله قبل سخن گفته شده.

این رساله در ذریعه نیامده .

رجوع شود به همین فهرست ص ۵۸۱ فهرست دانشگاه ج ۳ : ۳۰۸ و ۲۱۰۸ : ۱۱

و ۸۸۰ : ۹

آغاز: بسمله ، بعد ، الحمد لمفیض العلم وواهب العقل والصلوة علی افضل -
المرسلین وآله الطاهرین فیقول احوج الخلق الی الله الغنی محمد بن محمد لمدعو
بیاقر الدما دالحسینی عامله الله بالحسنی وضابط مقام التحقیق فی علم الواجب ان ...

انجام : عالم بحقایقها غیر محتاجه الی ا کتاب وفکر اصلا فان العلم الحاصل
بالا کتاب انما یکون علما تجدد یا والعلم التجددی لایکون علما حضور یا بل کما
ارتکب من مدارک المحققین علی ما فصل فی زبرهم فتامل تمت

[۱۹۱۶]

نسخه شماره ۲۱ (ص ۳۰۱ دفتر) است .

جامع الشتات (بخشی از...)

(عربی)

از مولی اسماعیل خواجویی (م - ۱۱۷۷).

وی این کتاب را بشیوه کشکول شیخ و در فوائد متفرقه و نوادر نگاشته

است و این بخش حاضر حدیثی نادر است در باب زیارت قبور .

آغاز: فی باب الزیارة فی روایة رواه الشیخ فی التهذیب عن المفضل بن عمر الجمعی

قال دخلت ..

در صفحه مقابل این صفحه نیز فوائدیست که کاتب از جامع الشتات التقاط

کرده و در پایان آن نام خود را گذارده درص بعد نیز قطعه ای بفارسی از جامع الشتات

و اشعاری از: هادی بیک ، امیدی تهرانی ، محشم و کمالی آورده .

روی ۲ صفحه بعد نیز ابیاتی از اسماعیل میرزا ، میرزا اسماعیل و آذری و آقا

سید رضا اصفهانی متخلص به فانی است .

آغاز: نجيبك يا اخا الحقيقه بان مجرد كون الجوهر ماخوذافي ...
انجام: الى حله سبيلا ولم ياتوا بشيء... الا قليلا امور عامه اسفار .

[۱۹۱۶]

نسخه شماره ۲۲ دفتر (ص ۳۰۹ دفتر) است .

اسفار (بخشی از ...) (عربی)

بخشی از امور عامه اسفار صدر را شیرازی است.

[۱۹۱۶]

نسخه شماره ۲۳ دفتر (ص ۳۰۱-۳۱۱ دفتر است) بخط و قلمی کاتبی دیگر بجز احمد
بن محمد علی رشتی کاتب دفتر .

جعفر (رساله در ...) (فارسی)

بخشی از يك رساله است در جعفر . در این بخش اقسام بسط بیان شده است.
آغاز: فی اقسام البسط ، بسط عدالت و تحصیل آن به دو نوع است یکی
در بسط حروف و دیگری در ترکیب و هر دو مستحسن و معمول است اما طریق اولی آن
است که هر کلمه که خواهی حرف آن را قطع کنی...

انجام: م ج ح ع م ف در انتهی ما اردنا نقله.

[۱۹۱۶]

نسخه شماره ۲۴ (فهرست ۳۴۴-۳۶۴ دفتر) است.

ومضة النور (عربی و فارسی)

از حاج میرزا محمد اخباری (م - ۱۲۳۲) در عرفان . این کتاب دارای
يك مقدمه (شامل ۴ رکن) و ده تجلی است .
تجلی اول - میقات نقطه .

- تجلی دوم - میقات الف .
- تجلی سوم - تطبیق اسم الله یا محمد .
- تجلی چهارم - در اسراء نام علی
- تجلی پنجم - در میقات زار
- تجلی ششم - میقات الحار و بیان الثمانیات الالهیات .
- تجلی هفتم - میقات باء و بیان عشریات .
- تجلی هشتم - میقات لام و بیان ثلاثیات .
- تجلی نهم - میقات میم و بیان اربعینیات .
- تجلی دهم - میقات عین و بیان سبعینیات .
- تجلی یازدهم - بیان تطبیق عوالم .
- تجلی ۱۱ که بیشتر به فارسی است دارای عنوانهای گلبن ، گلشن ، گلگشت ، گل و غنچه است .
- حاج میرزا محمد اخباری در عرفان دارای شیوه ایست خاص شبیه بشیوه شیخ احمد احسائی^(۱) و او در این رساله از احسائی بدینگونه یاد کند « استادنا فی علم الیقین احمد بن زین الدین » .
- در این رساله در تطبیق اسماء الله و اسماء ائمه کوشیده و اشکالی خاص رسم کرده .
- چند مثنوی نیز بفارسی از سروده های خود آورده که عنوان یکی از آنها « مثلک الاسماء الحسنی » و آغاز آن چنین است :
- این مثلک را که من پرداختم از کلام جهان جانان ساختم
- غالب اسماء حسینی زین نظر گشته زین شکل مثلک جلوه گر
- ۱ - از برخی از نوشته های پراکنده دفتر پیداست که احمد بن علی محمد رشتی کاتب این رساله هایکی از شاگردان احسائی بوده .

در کنارهای نسخه حاشیه‌هایی است با نشان «منه» .
 نسخه حاضر فاقد دیباچه و خطبه است و از آغاز مقدمه شروع می‌گردد. و این
 نگارنده تا این لحظه نسخه‌ای دیگر از این کتاب و مضه النور احسائی بدست نیاورد.
آغاز: مقدمه باید دانست که قطع سبیل معرفت بغیر از پای مجاهده و بال
 مساعد... صورت پذیر نمی‌گردد و ثانی تالی اول. الذین جاهدوا فینا لنهیدینهم سبلنا..
 و مجاهده متوقف بر علم و علم بر عقل است ...

انجام : المر بوبیه و دویم قوله (ع) العقل نور یفرق به بین الحق والباطل هذا
 آخر ما نقلناه من و مضه النور من مؤلفات مولانا حاجی میرزا محمد سلمه الله
 تعالی .

[۱۹۱۶]

نسخه شماره ۲۵ (ص ۳۷۴ دفتر) است بخط همان احمد درستی .

جواب سؤال (رساله در...) (فارسی)

پاسخی است از مولی محمد باقر مجلسی به این دو سؤال ذیل که بنوشته خود
 مجلسی در آغاز جواب، مرد عزیز می جواب آنها را از او خواسته .
 مسئله اولی- درباره طریقه حکما و حقیقت و بطلان آن .
 مسئله دوم- طریقت مجتهدان و اخباریان و بیان حقیقت در این باب .
 مجلسی در پاسخ سؤال دوم گوید «مسلك فقیر در این باب وسط است ..»
 کاتب دفتر این جواب و سؤال را از رساله فارسی مجلسی نقل کرده .
آغاز: قال شیخنا المجلسی فی رسالته بالفارسیه مانصه اما بعد چنین گوید..
 محمد باقر بن محمد تقی که این دو کلمه ایست در جواب مرد عزیز می که از این فقیر
 نموده بود .. چون در نامه گرامی مطوی و مندرج ساخته بودند که درین زمان

غیبت شیعیان را اشتباه بسیار عارض میشود و اظهار فرموده بودند که برین داعی
در این مراتب باعتبار کثرت تتبع اخبار ائمه (ع) و ثوقی دارند ... و تفصیل آنرا
حواله بکتاب مبسوطه خود مینماید ..
در کنار این صفحه فقراتی از کتاب تسلیه القلوب الحزینة در محاکمه بین
مجتهدان و اخباریان از حاج میرزا محمد اخباری نقل شده و کاتب در پایان آن
نوشته «من التسلیه» .

[۱۹۱۶]

نسخه شماره ۲۶ (ص ۳۷۴ - ۳۷۵) دقراست .

گفتار در فرق بین اخباری و مجتهد (عربی)

از شیخ سلیمان بن عبدالله ماحوزی بحرانی در پاسخ سؤالی که از او درین باب
شده است .

کاتب نسخه این پرسش و پاسخ را بطور خلاصه نقل کرده است .
آغاز: قال شیخنا ... مسئله ما الفرق بین الاخباری والمجتهد . الجواب
مضمار الکلام فیها واسع ...
پایان: ووافقهم بعض المجتهدین کالم رضی و هو الاقوی عندی انتهى کلامه ملخصا .

[۱۹۱۶]

نسخه شماره ۲۷ (ص ۳۷۵ - ۳۷۹) دقراست .

منیة الممارسین (بخشی از ...) (عربی)

شیخ عبدالله بن صالح بن جمعه لاهیجی (م - ۱۱۳۰) منیة الممارسین را در پاسخ
سؤالات شیخ یاسین نگاشته و سؤال هفتم شیخ یاسین از فرق بین مجتهد و اخباریست
و نسخه حاضر جواب به این سؤال هفتم است .

شیخ عبدالله لاهیجی ۴۰ فرق بین مجتهد و اخباری یاد کرده و چنین پیداست که خود برای اخباریان سخت تعصب میورزیده است .

کشف الحجب : ۵۷۰

آغاز: قال شيخنا الصالح ... المسئلة السابعة قال ما الفرق بين مجتهدنا و الاخبارى . اقول الوجوه كثيرة الاول ان المجتهدين يوجبون الاجتهاد عينا وتخييراً والاخباريون يحرمونه و يوجبون الاخذ بالرواية عن المعصوم ...

پایان: والاخباريون لايجيزون ذلك الا فيمادل عليه كلام اهل العصمة انتهى كلامه ملخصا .

در حواشی این صفحات ، فقراتی مناسب با این باب از کتاب تسلیة القلوب الحزينة اخباری ، منبع الحیوة فیض کاشانی ، مصادر الانوار اخباری نقل شده .

[۱۹۱۶]

نسخه شماره ۲۸ (ص ۳۷۹ - ۳۸۱) دفتر است .

هدایه (بخشی از ...)

(عربی)

از امیر حسین بن شهاب الدین (م - ...) درمحا کمه بین مجتهد و اخباری و بیان وجوه اختلاف آنها مقدمه فی بیان اصل الاختلاف و تحریر محل النزاع بین من قال بالاجتهاد و بین من نفاه و تحقیق معنی العلم شرعا ریفها بحثان الاول فی بیان اصل الاختلاف ..

پایان: و تمسک فی اصول دین و فروعها بما ورد عن آل الرسول و الله الموفق و الهادی انتهى كلامه زید اکرامه .

[۱۹۱۶]

نسخه شماره ۲۹ (ص ۳۸۱ - ۳۸۲) دفتر است .

الذخيرة الباقية (بخشی از...)

(عربی)

سید عبدالله شوشتری (م - ۱۱۷۳) نخست‌الانوار الجلیه را در پاسخ المسائل الجبلیه الاولى نوشته و ذخیره الباقیه را در پاسخ « المسائل الجبلیه الثانیه » مسائل جبلی دوم را که سید علی علوی نهاوندی بروجردی نوشته و از شوشتری پاسخ خواسته ۳۰ مسئله است برخی بفارسی و برخی به عربی و شوشتری نیز پاسخها را برخی بفارسی نوشته و برخی به عربی. بنوشته صاحب ذریعه نسخه ای دیگر از این رساله « ذخیره » در کتابخانه علامه سید شهاب الدین مرعشی بخت آقا سید ریحان الله بروجردی موجود است .

نسخه حاضر بخشی از رساله الذخیره الباقیه درباره فرق بین محدثین و مجتهدین و بیان قدر مشترک میان آنان رجوع شود به کشف الحجب : ۲۲۰ ذریعه ۱۰ : ۱۵ و ۲ : ۴۲۳ .

آغاز: قال السيد عبدالله ... بعد كلام في الفرق بين المحدثين ... ما لفظه والقدر المشترك بينهما هو العمل بالروايات ...

[۱۹۱۶]

نسخه شماره ۳۰ (ص ۳۸۳ - ۳۸۵) دفتر است .

گفتاری درباره مجتهد و اخباری

(عربی)

از حاج میرزا محمد اخباری و کاتب دفتر آنرا از تسلیة القلوب الحزینة نقل کرده است .

آغاز: وهناك وجه وفرق آخر لا يدرك الا لطيف البصر ودقيق النظر .

پایان: وذكر العلامة في النهاية ان اكثر الامامية كانوا اخباريين .

[۱۹۱۷]

نسخه شماره ۲ دفتر (ص ۱۰۹-۱۱۴) دفتر است

رساله در حقیقه توحید

(عربی)

رساله ایست به شیوه عرفان دارای ده تمهید .

در تمهید ۶ حضرات خمس را بیان داشته و در تمهید ۷ از فصوص و فکوک (از مؤلفات صدرالدین قونوی) یاد کرده از دیباچه برمیاید که مؤلف رساله میخواهد مبانی عرفانی را به حدیث و قرآن سازگار سازد و در اثناء کتاب (درضمن تمهید ۶)

از شرح الحدیث یاد کرده و روشن نیست که مقصود او شرح کدام حدیث است بنظر میرسد صاحب رساله در نظر داشته دو بیت معروف و منسوب به محیی الدین اعرابی را شرح کند و این ده مقدمه را برای بیان آن اشعار تمهید کرده. وی پس از بیان تمهیدات میگوید:

« و اذا عرفت هذه المقدمات سهل شرح قول الشيخ رضی الله عنه :

كنـا حـر و فـا عـالـیـات لـم نـقـل مـتـعـقـلـات فـی ذری اعلـل القـلـل
اـنـا نـت فـیـه و نـحـن اـنـت و اـنـت هـو و الـكـل فـی هـو هـو فـسـل عـمـن و صـل

آغاز : بسمله ، الحمد لله الذي علم في الاول بعين علم بذاته جميع ما ظهر و يظهر الى الابد من مكوناته على نحو ما هي عليه من صفاته علما كليا بكلياته جزئيا بجزئياته و كيف لا و انه مع الكل حاضر لانه الاول والاخر والباطن والظاهر و كل من لا يخفى عليه شي مما في ... ثم لا نقييد علمه بزمان او مكان في حجب حاجب و يستره ... اما بعد فاعلم ايها المشوق الى حقيقة التوحيد الذي يطابقه الكتاب المجيد و يوافقه صحيح الخبر بالجواب العتيد ...

انجام : استبان تقريره من عجالة الوقت فان المقام مقام الايماء فلا يحتمل تمام الاستيفاء و الحمد لفياض فنون الالاء لاسيما تحقيق حقايق الاشياء والحمد لله رب العالمين .

[۱۹۱۷]

نسخه شماره ۳ دفتر (ص ۱۱۴ - ۱۲۵ دفتر است)

رساله در سير وسلوك**(عربي)**

مؤلف در ديباچه اين رساله خطاب به يكي از دوستان نوشته كه « درخواست تورا اجابت كردم و اين رساله را در بيان كيفيت سلوك بسوى حق ساختم »

آغاز: الحمدلواهب العقل ومبدعه وناصب النقل و مشرعه له المنه والطول و منه القوة والحوال لاله الا هو رب العرش العظيم صلى الله على من اقام به اعلام الهدى اجبت سؤالك ايها الولي الكريم والصفى الحميم فى كيفية السلوك الى رب العزه والوصول الى حضرته والرجوع من عنده الى خلقه ...

انجام : يتعلق به دايمًا ابدًا فلمثل هذا فليعمل العاملون وفي مثله فليتنافس المتنافسون والحمد لله ... والصلوة على سيدنا محمد وآله المرسلين واصحابه اجمعين انتهى ، تم ...

[۱۹۱۷]

نسخه شماره ۴ دفتر (ص ۱۲۶ - ۱۳۵ دفتر) است .

الحكمة المتعالية (بخشی از ...)**(عربي)**

بخشی است از سفر اول از اسفار اربعه (الحكمة المتعالية) ملا صدرا شیرازی . (م - ۱۰۵۰)

آغاز: بحث وتلخیص و اماما تمسك به شيخ الاشراف فى نفى تحقيق الوجود

من ان الوجود لو كان حاصلًا في الاعيان فهو موجود لان الحصول هو الوجود ...
انجام : لاعروض له للمهية في نفس الامر بل في الاعتبار الذي بحسب تحليل
 العقل. منقول من سفر الاول من اسفار الاربعه ...

[۱۹۱۷]

نسخه شماره ۵ دفتر (ص ۱۳۸ - ۱۶۱ دفتر) است .

(عربی)

تفسیر منوره زلزال

از مولی صدرا شیرازی .

این تفسیر جزء مجموعه تفاسیر صدرا و نیز بطور جدا گانه چاپ شده.
 الذریعه ج ۴ : ۳۳۸ طوس ج ۴ : ۴۲۱ فهرست عربی مشار : ۲۰۳ .
آغاز : بسمله ، وبه نستعين اللهم اهدني من عندك ... وبعد فيقول محمد بن
 ابراهيم معروف بصدر الدين ...

الجام : سبحان الله فالانسان اذا انقطع وانكشف عنه الغطاء تجرد عن غشاوة.
 الطبيعه كان الغيب له شهادة والعلم عينا والخبر معانيه.

[۱۹۱۷]

نسخه شماره ۶ (ص ۱۶۲ - ۲۲۵ دفتر) است .

(عربی)

تفسیر آیه نور

از ملا صدرا شیرازی .

این تفسیر نیز جدا گانه و جزء مجموعه تفاسیر صدرا بچاپ رسیده است .
 رجوع شود به : الذریعه ج ۴ : ۳۳۴ فهرست طوس ج ۴ : ۴۱۸ مشار عربی : ۱۹۷
آغاز : بسمله وبه ثقتی ، الحمد لواهب العقل والخیر والوجود ... وبعد فيقول
 الملتجى الى باب ربه الكريم محمد المشتهر بصدر بن ابراهيم ...
پایان : والشك والانحراف عن المحجة البيضاء . هذا آخر ما قصدنا ابراهه ..

کتبه محمد بن ابراهیم المعروف بالصدر الشیرازی حامد الله مصليا لرسوله مستغفرا
لذنوبه فی شهر ربیع الثانی، سنة الف وثلثین، والحمد لله اولاً و آخراً وظاهر اوباطناً

[۱۹۱۷]

نسخه شماره ۷ دفتر (ص ۲۲۶ - دفتر) است

تفسیر سورة جمعه

(عربی)

از مولی صدرای شیرازی بر سورة جمعه در دوازه مطلع

یادنامه : ۱۰۸ ، فهرست دانشکده حقوق : ۲۹۴ ، مشار عربی : ۲۰۲ .

آغاز : الحمد للواهب العقل والعلم والعقل والصلوة على النبي والولى والاهل
وبعد، فيقول الملتجى الى باب ربه الكريم محمد المشتهر بصدر الدين بن ابراهيم
الشيرازى اعلم ايها الطالب السالك..

[۱۹۱۸]

نسخه شماره ۱۸ دفتر (ص ۱-۴۶ دفتر) است

رساله در هیئت

(فارسی)

از ابواسحاق بن عبدالله خادم برهانی کوبنانی (قرن ۱۰-هـ). وی این رساله
را با مر حسام الدوله امیر ابراهیم (از سلسله امراء روزافزونی) نوشته و در پایان دیباچه
نیز از «دولت روزافزون» یاد کرده و تاریخ پایان آن ۸۸۶ است. در دیباچه از امیر
مزبور با تکریم فراوان یاد کند و گوید: «در مجلس منور باملاء این مختصر که
متضمن کلیات و مهمات علم حقیقت است قیام نمود» و از این سخن پیداست که
مقصود اصلی مؤلف، نوشتن رساله‌ای در هیئت بوده و مباحث حساب و هندسه را
بمناسبت در آن درج کرده است.

در مر کزی دانشگاه مجموعه ایست دارای ۷ رساله از مؤلفات کوبنانی که تمام

آنها را بنام امیر معین الدین عبدالکریم و یسا بهرام روزافزون پادشاه مازندران نوشته. و تاریخ تألیف آنها از ۸۴۶ تا ۸۶۸ است.

اسامی رساله‌های کوبنایی که در دفتر شماره ۲۴۱۷ دانشگاه است از این قرار است:

- ۱- شرح شمسیه نیشابوری
- ۲- حل مسئله اقبال وادبار از مخترعات ابراهیم بن نصر بن سنان
- ۳- حاشیه شرح مایخص (در کتاب حاضر از «شرح چغمینی قاضی و حواشی آن» یاد شده است .
- ۴- شرح زیج ایلخانی خواجه نصیر ، بفارسی .
- ۵- التالیفیه در تناسب تألیفی بفارسی .
- ۶- رساله در تضعیف بیوتات عرصه شطرنج بفارسی .
- ۸- شرح سی فصل طوسی بحر بی .
- رساله حاضر دارای ۳ بخش «قسم» و یک خاتمه است بدین ترتیب :
- قسم اول - مباحث هیئت افلاك وعناصر .
- قسم دوم - مباحث حساب و ضرب و قسمت در صحاح و کسور بطریق جمل .
- قسم سوم - مباحث هندسه، مقادیر و مساحت .
- خاتمه - در اوقات صلوة و سمت قبله
- وی در پایان دیباچه چنین گوید :
- «مامول که مقبول نظر همایون ۶۱ گردد و ثمره شجره طیبه مبارک نهال ابن زمان فرخ فال باشد و میاز آن از اشراقات دولت روزافزون ملازمان سرادقات بارگاه حضرة ظل اللهی ملک اقتداری محسوب افتد» .
- ظاهر آ مقصود اشاره به فرزند پادشاه روز افزونی است. در پایان نسخه (که ه

در حاشیه صفحه ۴۶ است) نوشته شده «قوبل الی...؟ نسخه الاصل و قدمت الی عالی
حضرة المؤلف خلد ظلاله علی كافة المسلمين» و چون تاریخ موجود در ذیل نسخه
۸۸۶ است معلوم میشود که کوبنائی تا سال ۸۸۶ زنده بوده است.

رجوع شود به فهرست دانشگاه ۹ : ص ۱۰۵۴ - ۱۰۵۶.

آغاز: لله المنه علی توالی الطافه الخفیه والصلوة علی رسوله ... اما بعد
در عالی مجلس نصفت شعار عدالت پناه قلب غیاث خورشید رای کیوان جاه
آنکه بر نه فلك ابرق کمالی بجهد همه از بارقه خاطر او مکتسب است
صاحب دیوان ممالک العرب والعجم سلطان اکبر الوزراء فی العالم المترقی
امر ... حسام الدوله وال دنیا وال دین ... امیر ابراهیم . . مباحثی از فنون علوم ریاضی
در اثناء محاورات تحقیق می پذیرفت و بنده جانی ابواسحاق کوبنائی در آن
میان سخنی میگفت اشاره همایون بشاره که هر آینه متضمن سعادت صوری و
معنوی است صادر گشت تا آن تقریر در حیز تحریر در آید و فوائد آن علی مرور
الدهور طالبان حکمت را فرا رسد با قلت بضاعت ... هم در مجلس منور (۱) باملاء
این مختصر که متضمن کلیات و مهمات علم هیئت است قیام نمود و کتاب بر سه
قسم ترتیب کرد ...

انجام : ذیل جدول آنچه بر مدخل محرم باید افزود تا مدخل بر ماه معلوم
گردد ثبت رفته مقابل هر مه آسانی را والله هو المیسر للسداد و الموفق للصواب تم
فی جمادی الاولی سنه ۸۸۶ .

[۱۹۱۸]

نسخه شماره ۲ دفتر (ص ۴۸ دفتر است)

(۱) چنین پیدا است که این رساله ، ارتجالا در یک مجلس املاء و نوشته شده است.

آداب البعث (رساله ای موجز در...) (عربی)

رساله ایست مختصر و بـگفته مؤلف « تنبیهاتی » است در آداب بـعث ، شامل ۶ « تنبیه ».

این رساله جز آداب البعث سمرقندی وسید شریف و عضدی است و مؤلف از صاحب التلویح و شیخ رئیس نقل کرده است و در روز سه شنبه ۱۵ صفر ۹۰۳ نوشتن آن را پایان رسانیده .

آغاز: بسمله ، هذه تنبيهات شريفة في آداب البحث ارجو النجاة بتحريرها يوم البعث الاول اذا ذكرت قضيه فان كان بطريق النقل فلا منع عليك باعتبار تلك القضية اذ ليس فيها حكم و هي في الحقيقة موضوع دعواك وانما المنع فيما تدعيه من نسبة القضية الى قائلها ويندفع بسهولة وان كنت بصدد ...

پایان: و ان الحيوان مأخوذ من بدن الانسان و الناطق من نفسه الناطقه فتأمل حتى يأتيك اليقين والله ولي المتقين ثم وقت صلوة الضحى من يوم الثلاثاء الخامس عشر من شهر صفر ... لسنة ثلث و تسعمائة . (۱)

[۱۹۱۸]

نسخه شماره ۳ (ص ۴۹ - ۵۰ دفتر) است و در ۸۹۹ در دارالعباده يزد بخط

نستعليق نوشته شده .

عقائد اهل سنت و جماعت (رساله در...) (فارسی)

رساله ایست (بنوشته بالای نسخه) از میرسید شریف کرگانی در بیان اعتقاد اهل سنت و جماعت و بیان مذاهب حق و باطل.

(۱) سه سطر آخر نسخه روی صفحه دیگر وارونه نوشته شده .

از میرسید شریف رساله‌ای «در بیان اسلام و ایمان و اعتقاد و مذاهب» در کتابخانه دانشکده (۱) الهیات جزء مجموعه شماره ۳۰۸ ج موجود است که در چند فصل است و آغاز و انجام آن که در فهرست نقل شده با نسخه ما مطابقت ندارد. با مراجعه آن نسخه میتوان ارتباط بین این دو نسخه را دریافت.

این رساله دارای این دو فصل است :

فصل اول در اصول اعتقادات .

فصل دوم در بیان اختلافات مذاهب .

مؤلف در فصل دوم، سنی را مقابل معتزلی قرار داده و اختلافات آنان را در مسئله رؤیت و قضاء و قدر و دیگر مسائل بدینگونه نقل کند و اما از دیگر فرق یاد نکرده جز در اواخر فصل، در مسئله امامت که از «خارجی» و «شیعی» نیز یاد کرده و در پایان گوید :

«شیعه و خوارج هر دو بر ضلالت اند و مذهب حق، مذهب اهل سنت و جماعات است» .

در مراجعی که تا کنون بآنها مراجعه کرده‌ام ذکر می‌شود که از این رساله در ضمن مؤلفات سید شریف نیافتم و در هر حال با وجود این رساله که در عقیده او صراحت دارد، آوردن قاضی نوالله شوشتری، شریف را در عداد علماء شیعه شگفت انگیز است. در فهرست برلن (نسخ عربی) دو رساله بنام عقائد اهل سنت و جماعات یا «عقائد اهل سنت و جماعات» یا عقاید سنیّه یاد شده بدون ذکر نام مؤلف

رجوع شود به روضات الجنات ص ۴۹۷-۴۹۹ فهرست برلن ۱۹۵۴/۷ و ۸۴۰۵

فهرست الهیات : ۲۱۲ و ۱۰

آغاز: بسملة، و به نستعين الحمد لله وسلام على عباده الذين اصطفى على الخصوص...

(۱) این راهنمایی را در گرو منت آقای احمد منزوی هستم .

اما بعد این رساله‌ایست در بیان اعتقاد اهل سنت و جماعت و بیان مذاهب حق و باطل
فصل اول در بیان اعتقاد بدانکه هیچ بنائی ...

پایان : و مذهب حق مذهب اهل سنت و جماعت است و السلام علی من اتبع
الهدی و صلی الله علی سیدنا و حبیبنا محمد و علی آلہ و صحبه اجمعین تم الرساله ... لسنه
۸۹۹ فی دارالعباد یزد .

[۱۹۱۸]

نسخه شماره ۴ (ص ۵۱ دفتر) است . بخط نسخ تحریری بهم پیوسته و متقارب السطور
بیش از یک صفحه از آخر رساله افتاده است .

رسالة حرفیه

(عربی)

از میرسید شریف گرگانی (م - ۸۱۶)

رساله‌ایست بسیار دقیق (و با تاسف در نسخه حاضر ناقص) در شرح حقیقه لحاظ
آلی و استقلالی و فرق بین معنی حرفی و اسمی .

سید شریف در این رساله از شرح بعض محققین بر مختصر و نیز از ایضاح ابن
حاجب یاد کرده و تحقیق خود را با تعریفی که از ابن حاجب برای ضمیر نقل
کرده مطابقت داده است .

میرسید شریف رساله‌ای دیگر در این موضوع دارد که هر دو در مر کزی
دانشگاه موجود است با شماره های ۱۵۰۷/۳ و ۱۴/۱ و ۳۴۳۱/۲ و ۱۷۷۳ اما رساله دیگر
در فهرست آنکتابخانه یکبار با نام « رساله در علم آلی و استقلالی » و بار دیگر با نام
« تحقیق العام بالوجه و بالشیء من ذلك الوجه » آمده است .

رجوع شود به فهرست دانشگاه ۸ : ۱۱ و ۱۴۶ : ۲۳۶۹ و ۲۴۴۴ ، اهاورث
(نسخ عربی کتابخانه دولتی برلین) شماره : ۶۵۷۶ و فهرست الهیات : ۵۴۱

آغاز: بسمله : و به نستعين اعلم ان نسبة البصير الى مدر كاتها كنسبة البصر الى محسوساته و انت اذا نظرات في المرأة وشاهدت صورة فيها فلك هناك حالتان الاول ان تكون متوجها الى تلك الصورة ...

انجام : نسبة غير مستقلة و طرفان صارت النسبة اليه لتعرف حالها كذلك ..

نحوقايم يستفاد منه .

[۱۹۱۸]

نسخه شماره ۵ (ص ۵۳-۶۹ دفتر) است .

خطبة البيان (عربي)

منسوب به امير المؤمنين علي (ع) نسخ اين خطبه بغايت مختلف است .

رجوع شود به ذريعه ۷ : ۲۰۰-۲۰۱ فهرست دانشگاه ۲ : ۱۰۸ .

آغاز: مقدمه ، بسمله خطبة البيان الصادرة عن سيدنا . . . الحمد لله بديع السموات والارض و فاطرهما و ساطع المدحيات و وازرها و موطن الجبال و ثاغرها و مفجر العيون و باقرها و مرسل الرياح و زاجرها ...

پايان: ظهور اوقاتها المتغيب لانه عذاب على الكافرين و شفاء و رحمة للمؤمنين و يظهر له من العمر اربعون عاما و يمكث في القوم ثمانون عاما و قبالهم

سلاما سلاما .

[۱۹۱۸]

نسخه شماره ۶ (ص ۷۲-۸۰ دفتر) است .

الدرة الباهرة في الاصداف الطاهرة (عربي)

منسوب به محمد بن مكّي معروف به شهيد اول (م-۷۸۶) در سخنان كوتاه منقول

از پیغمبر (ص) و ائمه (ع). مولی محمد باقر مجلسی این کتاب را جزء مأخذ خود در بحار الانوار یاد کرده و از مؤلفات غیر مشهور شهید اول دانسته.

صاحب ذریعه نوشته‌اند نسخه‌ای از این رساله در کتابخانه شخصی آقای محیط طباطبائی وجود دارد

ملاحظه خطبه رساله که پس از ذکر ائمه اثناعشر «رضوان الله علیهم» گفته و نیز تعبیراتی که در پایان رساله شده، نسبت آنرا بشهید بغایت دور میسازد. در هر حال از پایان رساله پیداست که مؤلف این رساله را برای بزرگی از خاندان پیغمبر نوشته و بدو اهداء کرده. پس از پایان سخنان منقول از امام دوازدهم گوید:

فهذا درة من جبل الرحمة و قطرة بحر الحکمة جمعتها لك و اتحققتها الى عالى
مجلسك لترتفع فى رياض فوائدها و تحن الى لذاتها . . . و خصصت بانحافها الى عالى
حضرتك لانك الدرة اليتيمه من ذلك الصدق .

رجوع شود به ذریعه ۸: ۹۰ بحار الانوار ۱ : مقدمه

آغاز : بسم الله الحمد لله والصلوة على نبيه محمد وآله اجمعين الدرة الباهرة
من الاصداف الطاهرة من كلام النبی ... والائمة الاثناعشر رضوان الله عليهم اجمعين
قال النبی (ص) العلم وديعة الله فى ارضه ...

انجام : والحمد لله الازلى والابدى والصلوة على محمد و عترته من الهادى
الى المهدي تمت الدرة الباهرة .

[۱۹۱۸]

نسخه شماره ۷ (ص ۸۱-۸۴ دقتر) است .

(عربی)

آداب (رساله در ..)

از ابو منصور عبدالملك بن اسماعيل ثعالبي (م- ۴۲۹) وى در این کتاب، سخنانی

کوتاه از قبیل امثال سائره را در آداب سیاست و شریعت گرد آورده و در دیباچه آن از ابن مقفع و الادب الکبیر او یاد کرده است .

برو کلمان کتابی بنام « کتاب آداب » در شمار مؤلفات ثعالبی (که آنرا به ۵۱ رسانیده) یاد کند و گوید « آنرا برای حمد و نئی وزیر سلطان مسعود غزنوی نوشته » ولی نسخه ای از آنرا نشان نداده است .

دیباچه کتاب و مضمون کلمات و اندرزهایی که در آن گرد آمده همه نشان میدهد که برای فرمانروا و یا صاحب مقامی دولتی نوشته شده .

این رساله دارای هشت باب است با این عناوین :

الباب الاول فی الاستعانه علی العقل والعلم

الباب الثانی فی الاستعانه علی الزهد والعباده

الباب الثالث فی الاستعانه علی ادب اللسان

الباب الرابع فی الاستعانه علی ادب النفس

الباب الخامس فی الاستعانه علی مکارم الاخلاق

الباب السادس فی الاستعانه علی حسن السیره

الباب السابع فی الاستعانه علی حسن السیاسه

الباب الثامن فی الاستعانه علی حسن البلاغه

آغاز : (بسمله) قال ابو منصور عبد الملك بن اسماعیل الثعالبی رحمه الله علیه اما بعد فان احق ما نطق لسان و اعرب عنه بیان و انطوی علیه کتاب و انتهى الیه خطاب ما زاد قرة البصیره و عاد بصحة السریره و طرق طرائق العدل . . . فصار تذکرة للاخیار و مزجرة للفجار و اماما للعمال و قواما لاکثر الاعمال ترجع الیه السیاسه و تمتظم به الاسباب و یحتمل به الآداب فان الادب ادب ان ادب شریعه و ادب سیاسة . . . و کلاهما یرجعان الی العدل الذی فیہ سلامة السلطان و عمارة البلدان و صلاح الرعیه . . .

لان من ترك الفرض ظلم نفسه ومن خرب الارض ظلم غيره...
پایان : اذا ملك الاراذل هلك الافاضل . اذا تغافل اهل التفضل هلك اهل
 التجمل . من عجز عن الاحسان ثقل على الاخوان والله تعالى اعلم .
 [۱۹۱۸]

نسخه شماره ۸ (ص ۸۴-۸۵ دفتر) است بخط شکسته نستعلیق قرن ۱۰

شجره نامه سلسله طریقت (فارسی)

سلسله مشایخ طریقت شاه اسماعیل تاشیخ زاهد کیلانی و از شیخ زاهد تا
 حضرت مولی‌علی (ع) .

نویسنده این شجره نامه شاه اسماعیل را سید و سلاله علی (ع) خوانده .
آغاز: الاقتداء بالانبياء والاوليا من سنن الاصفياء كالقضاء بنور عین الانبياء
 و عین اعیان الاصفیاء سلاله امیر المؤمنین و نتیجه رسول رب العالمین منظور -
 الحق محبوب الخلق حضرة شیخ شاه اسماعیل هوفائض الانوار علی القوابل من
 مشکوة اخیه المکرم المعظم المحترم .. سلطان علی ، هو من مشکوة ابیه ...

[۱۹۱۸]

نسخه شماره ۹ (ص ۸۵ دفتر است) با همان خط نسخه شجره نامه طریقت .

نسب نامه صفویه (فارسی)

نسب نامه و شجره سیادت پادشاهان صفویه است . این نسب نامه (مانند شجره
 طریقت شماره قبل) برای شاه اسماعیل صفوی (جلوس : ۹۰۷) و در زندگی او درست
 شده و جزء قدیمترین اسناد سیادت صفویه است .

نویسنده ، نسب شاه اسماعیل را با ۲۷ واسطه بحدزه بن موسی کاظم (ع) میرساند .
 در باره نسب صفویه رجوع شود بسلسله النسب صفویه زاهدی چاپ برلین و
 شیخ صفی و تبارش از احمد کسروی .

آغاز: بیان نسب سلطان العارفين قطب الحق خليل الاسلام والمسلمين شيخ سلطان شاه اسماعيل دام سلطانه و بان برهانه و اخوه (كذافي النسخه) المكرم شاه سلطان علي ابنان (كذا) شيخ حيدر بن شيخ جنيد بن شيخ ابراهيم بن خواجه علي بن صدر الدين موسى بن شيخ صفى الدين اسحاق بن امين الدين بن جبرئيل بن قطب الدين بن صلاح الدين بن محمد الحافظ بن عوض الخواص بن فيروز شاه بن محمد بن شرف شاه بن محمد بن حسن بن محمد بن ابراهيم بن جعفر بن محمد بن اسماعيل بن احمد بن ابي الحسن احمد الاعرابي بن ابي القاسم بن ابي محمد قاسم بن حمزة بن موسى الكاظم (ع) ...

[۱۹۱۸]

نسخه شماره ۱۰ دفتر (ص ۸۶-۹۱ دفتر است) باهمان خط.

النفس (مختصر کتاب ۱۰۰) (عربی)

این همان جوامع کتاب النفس منسوب به ارسطو است در ۷ باب که شيخ الرئيس و خواجه نصیر طوسی نیز بشیوه آن رساله ای در همین باب نوشته اند و رساله خواجه مفصل تر است (رساله خواجه در این فهرست یاد شده است).
در این نسخه فهرست ابواب در آغاز رساله نیست و عنوان بابها از این قرار است :

آ - کل موجود اما ان يعلم بالحواس و اما ان يدرك بالوهم .

ب - اثبات وجود النفس .

ج - اثبات جوهرية النفس .

د - اثبات ان النفس روح .

ه - اثبات ان النفس بسیطه غیر مرکبه .

و - النفس حیه غیر مائمه .

ز - ان النفس مفکرة عاقله .

رجوع شود بفهرست مصنفات ابن سینا ازد کتر مهدوی ص ۲۴۹ دانشگاه ۳ :
 ۳۸۹ ، مجله معهد المخطوطات العربیه ج ۲ ص ۴۸ (مقاله دکتر عبدالرحمان بدوی)
آغاز: (بسمله) ، رب نعمت فزد مختصر کتاب النفس عن ارسطا طاليس و
 هوسبعة ابواب الباب الاول قال الحکیم ان کل موجود اما ان يعلم بالحواس و اما
 ان يدرك بالوهم فما وقع من الاشياء تحت الحواس
پایان: فما ذا كان كذا لك فالنفس اذن مفکرة عاقله اضطراراً کمل ما وضع
 الفيلسوف في صفة النفس .

[۱۹۱۸]

نسخه ش ۱۱ (۹۲ - ۹۹ دفتر) است .

(عربی)

عیون المسائل

از ابو نصر فارابی (م - ۳۹۱) .

در ذیل این نسخه نام کتاب «عیون المسائل و نتایج العلوم» ثبت شده .

رجوع شود بفهرست دانشگاه ۳ : ۹۹ و ۳۱۲ ، ذریعه ۱۵ : ۳۸۳ معجم المطبوعات

۱۴۲۶ و همین فهرست

آغاز: العلم ینقسم الی تصور مطلق کما یتصور الشمس والقمر والعقل ...

پایان: کما ان الشر حینئذ اکثر .. تمت عیون المسائل و نتایج العلم للشیخ

الفاضل ابی نصر الفارابی قدس روحه .

[۱۹۱۸]

نسخه شماره ۱۲ (ص ۱۰۲-۱۱۷ دفتر) است بخط نستعلیق که قرن ۱۰ - ۵ .

کلمات عشره

(فارسی)

از ائیرالدین مفضل بن عمر ابهری (م ۶۶۸) و رساله ایست فلسفی در معرفت

مبدء و معاد .

مؤلف خود در دیباچه میگوید «این کلمه ای چند است در معرفت مبدء -

و معاد» و در نسخه ما (در فهرستی که در اول دفتر نوشته شده) نام آن « رساله در

مبدء و معاد » یاد شده . اما در پایان نسخه ای از این رساله که در کتابخانه ملک است

(شماره ۵۶۸۵) نوشته شده « تمام شد کلمات عشره . . . » . در ذریعه نیز با همین

نام اخیر وارد شده .

در نسخه دیگری که در کتابخانه مجلس با شماره ۶۳۹/۶ موجود و از این

نسخه حاضر تازه تر است نیز همین نام آمده و فهرست نگار نیز آنرا با همین نام

« کلمات عشره » معرفی کرده است .

در ذریعه مؤلف این رساله شناسانده نشده اما در ذیل نسخه ما که از نسخه ملک

کهنه تر است (نسخه ملک مورخ ۹۹۸ است و نسخه ما در اوایل قرن ۱۰ نوشته شده)

تصریح شده که رساله از ائیرالدین ابهری است و نویسنده فهرست رساله های این

دفتر (در پشت برگ نخست دفتر) نیز این رساله را از ائیرالدین ابهری دانسته است .

از ائیرالدین ، اشعار فارسی و مراسله ای بفارسی با خواجه نصیر طوسی نقل

شده اما از اثر دیگری بنام کلمات عشره یا مبدء و معاد تا کنون ذکر نکرده ام .

شیوه فارسی رساله نیز کهنه است و خصائص فارسی عصر ائیرالدین در آن

مشهود است، خاصه آنکه کاتب نسخه ما رسم الخط نسخه اصلی را بیشتر حفظ کرده است

این رساله دارای ده کلمه است و در هر کلمه مسائلی دربارهٔ مبدأ و معاد یاد شده و فهرست آنها بطور خلاصه از این قرار است :

کلمه اول - تقسیم وجود و موجود .

کلمه دوم - مقولات .

کلمه سوم - افلاك و مراتب آنها .

کلمه چهارم - فلك اعظم و لوح و قلم و وجود حرکت و حیوة در افلاك .

کلمه پنجم - عناصر اربعه .

کلمه ششم - قوای انسان .

کلمه هفتم - مراتب عقل .

کلمه هشتم - خیر و شر و قضاء الهی .

کلمه نهم - قوای نفسانی انسان و ترتیب وجودی آنها .

کلمه دهم - حال نفس پس از مفارقت از بدن و معنی بهشت و دوزخ .

در پایان هر يك از «کلمات» در زیر عنوان «سر» برخی از اسرار و رموز عرفانی و اخلاقی یا فلسفی دقیق و متناسب با موضوع سخن در آن کلمه یاد گردیده .

مؤلف از فیلسوفان دیگر یاد نکرده و با استدلال نیز کمتر پرداخته است .

رجوع شود به ذریعه ۱۸ : ۱۱۷ و فهرست کتابخانه مجلس ۲ : ۴۰۵ .

آغاز : بسمله ، شکر و سپاس مر خدا را که بر کشندهٔ عقل و جانست و پدید آورندهٔ زمین و آسمانست و درود به محمد مصطفی علیه السلام که برگزیدهٔ رحمان است و مهتر انبیای آخر زمانست و بر آل و اصحاب او اما بعد این کلمه چندست در معرفت مبدأ و معاد که بالتماس دوستی از دوستان تحریر افتاده انشاء الله بروفق مراد باشد . کلمه اول هر چه موجود است اگر در وجود و کمال وجود محتاج نیست بل که وجود و کمال وجود او ...

انجام : کند نجات یابد و اگر نه هلاک گردد و نعوذ بالله من الهلاك و صلى الله على محمد و آله و صحبه . . . الطيبين الطاهرين ثم المختصر الذي الفه الامام اثير الدين الابهري قدس سره العزيز .

[۱۹۱۸]

نسخه شماره ۱۳ دفتر (ص ۱۱۸ - ۱۱۹ دفتر است)

انساب (بخشی از رساله در . . .) (عربی)

بخشی از کتاب یا رساله ایست درباره نسب صحیح دختران پیغمبر (ص) که همسر عمر خطاب و عثمان شدند .

نویسنده کتاب، در این قسمت (نسخه حاضر) نخست از انسب مجعول و قبائلی که برخلاف حقیقت منسوب به قریش اند سخن گفته و در پایان آن میگوید «این بحث را ما بمناسبت بحث از نسبت آن دو دختر منسوب به پیغمبر (ص) پیش آوردیم» . کاتب دنباله این رساله را ننوشته است . نویسنده، سرگذشت زید بن حارثه کلبی پسر خوانده پیغمبر (ص) را نیز در این بخش آورده است .

آغاز: هو، ولقد دروینا من طریق علماء اهل البيت عليهم السلام فی اسرارهم و علومهم التي خرجت منهم الى علماء شيعتهم ان قوما ينسبون من قریش و ليسوا من قریش فی حقيقة النسب و هذا مما لا يجوز ان يعرفه . . .

انجام : هذا كله ما اردنا من بيان الابنتين المنسوبتين عند العوام الى الرسول فقد شرحنا خبرهما و وصفنا حالهما اما تزويج عمر . . .

[۱۹۱۸]

نسخه شماره ۱۴ (ص ۱۲۵ - ۱۲۹ دفتر) است. بخط نستعلیق کاتبی دیگر

زیج کهن

(فارسی)

بخشی است از يك زیج که تألیف آن بسیار کهن است و این بخشی متعلق بطالعها و استزاجات است .

در یکجا از این زیج آمده :

«و بعضی کسان دلائل را بدو تسمیر کنند اگر چه اهل روزگار کمتر کنند ما یاد کردیم تا کتاب بیفائده نبود اما اقسام دیگر هست چون دهبهر و نیم بهر و دریحان (کذا و صحیح دریحان است) و جان بختیار و مانند این که بیشتر بر قول هند است و در این عهد متروک است». در جای دیگر چنین آمده :

«پس اهل بابل و بزرگان که بتبع ایشان کرده‌اند چون اسحاق کندی و ابو معشوق و دیگر بزرگان بناء استخراج ضمیر برار باب ساعات نهاده‌اند».

آغاز: این قسمت بطالع متعلق است چنانکه طالع معین شود افراج معلوم گردد و اصل او آنست که چون عطارد کوکب عقل و نطق است فرح او در طالع باشد و قمر چون نیر اصغر است دلیل حرکت و مصالح این جهانی فرح او در ثالث بود ...

انجام: دور فلک است و او نیمه حد تثلیث است پس او را سعد و نیم دوستی گفتند اوضاع کوکب در صورت اتصالات . (کلمه اخیر راده صفحه بعد است که از دفتر افتاده) .

[۱۹۱۸]

نسخه شماره ۱۵ (ص ۱۳۳-۱۳۶ دفتر) است بخط نستعلیق ریز و بقلم دیگر

صغری

(فارسی)

از میرسید شریف گرگانی (م - ۸۱۶) این رساله که کوچکتر از رساله کبری شریف گرگانی و در برابر او موسوم بصغری است .

این صغری در ۲ بخش است اول مباحث معرف دوم مباحث تصدیق. فرزند میرسیدشریف (محمد بن علی گرگانی) این رساله صغری را نیز مانند کبری ترجمه کرده و ترجمه آنرا «غره» نام نهاده.

رجوع شود به ذریعه ۴۲: ۱۵ فهرست دانشگاه ۳: ۶۴

آغاز: بسمله، هر چه در ذهن درآید اگر خالی از حکم باشد آنرا تصور خوانند چون انسان مثلاً و اگر با حکم باشد آنرا تصدیق خوانند و حکم نسبت امریست به امری بروجه...

انجام: العدد اما زوج و اما فرد لکنه زوج فلیس بفرد لکنه فرد فلیس بزواج لکنه لیس بزواج فهو فرد لکنه لیس بفرد نهوزوج، نمت الرساله.

[۱۹۱۸]

نسخه شماره ۱۶ (ص ۱۳۷ - ۱۴۳ دفتر) است با همان خط رساله صغری و مورخ

۰ ۸۹۸

اعتقاد اهل سنت و جماعت

(فانسی)

بخشی دیگر از رساله میرسیدشریف که با شماره ۱۹۱۸/۳ در این فهرست شناختیم رساله اعتقادیه میرسید شریف چنانکه دیدیم دو باب دارد.

باب اول- بیان اصول عقائد.

باب دوم- اختلافات بین فرق و باعنوانهای «معتزلی گوید» و «سنی گوید». در بخش حاضر نخست شبهات فلاسفه در حدوث عالم و حشر جسمانی تقریر و پاسخ گفته شده و سپس مسئله مورد اختلاف بین معتزل و سنی باعنوانهای «معتزلی گوید» و «سنی گوید» یاد شده.

نگارنده گمان دارد که رساله شماره ۱۹۱۸/۳ برگزیده ایست از این اعتقادیه

و نسخه حاضر بخشی است از اصل آن . زیرا چند مسئله که در آنجا با اختصار آمده در این جا به تفصیل و با همان شیوه یاد شده . در دانشکده الهیات (ص ۲۱۲) رساله ایست در همین باب و دارای چند فصل در « بیان اسلام و ایمان و اعتقاد و مذاهب » . نویسنده فهرستی که در اول دفتر برای رساله‌ها نوشته شده این رساله را « شریفیه » خوانده و در پایان نسخه رساله نیز نام شریفیه قید شده است .

آغاز: بدانکه ارشدك الله فی الدارین که از اهم مهمات دینییه است بیان اختلاف فلاسفه در حدوث عالم و در حشر اجساد و در شبهه ایشان . تقریر خلاف در آنکه فلاسفه گفته اند عالم قدیم است و همیشه بوده است و خواهد بود و تمسك باین وجه کرده اند که وجود عالم عطائی است از حضرت خداوند تعالی ...

انجام : پس کشته ، باجل مقدر مرده باشد نه باجل مسمی . تمت الرساله الشریفیه فی يوم الاحد ثانی عشر من شهر ذی القعدة الحرام سنه ثمان و تسع و ثمانیه .

[۱۹۱۸]

نسخه شماره ۱۱۷ (ص ۱۴۶-۱۵۰) دفتر است . بخط نستعلیق .

آداب البحث

(فارسی)

رساله ایست مختصر در آداب بحث و مناظرت و مؤلف آنرا برای بزرگی که او را با این اوصاف یاد کرده : « فخر عترة الرسول و عز اولاد البتول و اختیار - الاهالی و الاصول شرح الله صدره ... » ساخته است . و چون او در حال سفر بوده باشتاب و باختصار نوشته . پس از دیباچه و مقدمه که در تفسیر و تعریف بحث و مناظره و طرفین بحث است ۴ فصل در آداب بحث دارد .

آغاز فصل‌ها چنین است :

فصل بدانکه کسی که در صد آ نیست که مطلوبی و حکمی را اثبات کند مادام که بیان مذاهب و اقوال ...

فصل اگر خصم متعرضی دلیل معطل شود.

فصل مثلاً کسی گوید مدعی آنست که لفظ صد اسم است ...

فصل خصم را نیز رسد در مثال مذکور که مقدمه معینه را از دلیل ...

آغاز: بسم الله ، الحمد لمن لامانع لحكمه ولا ناقض لقضائه والشكر لمن لامعارض له في ارضه وسمائه والصلوة والسلام اجمالاً على جميع الرسل ... و بعد
فهمه زبدة مقنعه وجملة نافعه في آداب البحث والمناظرة كتبها بالتماس من لزمنى
اسعافه و اسعاده بما شرفنى مصاحبته ووداده ... بدانکه بحث از روی لغت ، تفتیش
وجست و جوی کردن است و در اصطلاح علماء ...

انجام : چرا نشاید که هر چه بوضع اول مقترن باشد اسم نباشد و صه بوضع

اول مقترن نیست بلکه بوضع ثانی مقترن است و الله اعلم بالصواب .

[۱۹۱۸]

نسخه شماره ۱۸ (ص ۱۵۱-۱۵۴ دفتر) است .

قصیده طنطنیه

(عربی)

از معین الدین ابونصر احمد بن عبدالرزاق طنطرائی در مدح نظام الملک طوسی .

عده ای از ادبا برای قصیده شرح نوشته اند .

رجوع شود به کشف الظنون ۲ : ۲۳۱ فهرست دانشگاه ۲ : ۲۳۸ . دارالکتب

ظاهریه - شعر - : ۲۸۲ دارالکتب قاهره سال ۱۹۶۲ ج ۲ : ۵۷

آغاز:

یا خلی البال قد بلبلت بالبلبال بال

بالنوی زلزلتنی والعقل ففی الزلزال زال

انجام :

دم علی رغم الهدی واربح يعود العود فی
دولة غراء منها اودم الا لطاف طاف

[۱۹۱۸]

نسخه شماره ۱۹ (ص ۱۵۵ - ۱۵۷ دفتر) است .

اقسام جمل**(عربی)**

از تاج الدین محمد اسفراینی (م - ۶۸۴)
وی این رساله را در پاسخ سؤالی که از او شده نوشته و برای اقسام جمله
ضابطه ای بیان داشته .

آغاز: بسمله ، هذه ضابط نافع وقاعدة جامعة من امالى المولى الاستاد العلامة
تاج الملة و الدين محمد الاسفراينى . . . اعلم ان الجملة لا تخلو اما ان لا يحتمل
الصدق والكذب كالامر والنهي والاستفهام . . . و اما ان يحتمل ذلك كالجملة الخبرية
والقسم الاول لامحل له من الاعراب اصلا اللهم الا ان ياول . . .

انجام : فهذه عجالة الوقت مما سئلت و اقترحت من الكلام الضابط المجمع و
الجوار مع مجروراتها . . . فاعرفها حق العرفان فانها جديرة ان تكتب بالتبر لا بالخبير
و الله اعلم بالصواب و اليه المرجع والمآب .

[۱۹۱۸]

نسخه شماره ۲۰ (ص ۱۵۸ - ۱۸۴ دفتر) است .

سبی فصل**(فارسی)**

از خواجه طوسی در معرفت تقویم .

رجوع شود به : الذریعة ج ۱۲-۲۹۱ فهرست ادبیات : ۳۱۸ فهرست فارسی
 مشار : ۲۴۱۱ آثار و احوال خواجه از مدرس رضوی ص ۲۲۵-۲۲۸
 آغاز: بسمله ، الحمد لله علی افضاله القدیم و علی انعامه العمیم و الصلوة
 علی محمد .

انجام : کنیم پس اگر زیادت ازین خواهد با کتب این علم باید رجوع کردن
 والله اعلم بالصواب ...

[۱۹۱۸]

نسخه شماره ۲۱ (ص ۱۸۵-۲۰۱ دفتر) است بخط نستعلیق تحریری .

(فارسی)

اظهر الله (رساله در...)

از صائِن الدین علی تر که (م - ۸۳۰) . از دیگر مؤلفات عرفانی مؤلف ، کتاب
 مفاحص است که نسخه هایی از آن در این کتابخانه و مرکز دانشگاه موجود است .
 فهرست دانشگاه ۳ : ۴۹۸ .

تر که در آغاز رساله گوید که این کتاب مشتمل بر يك مقدمه و سه اصل
 است بدینقرار :

مقدمه در بیان منشأ این اطوار سه گانه .

اصل ۱- در بیان مرتبه اهل تحقیق و تنبیه .

اصل ۲- در بیان حقایق بطریق محیی الدین .

اصل ۳- در بیان نشاء عنصری انسانی .

آغاز: الحمد لله علی دقایق کماله و جلاله و الصلوة والسلام علی محمد
 و آله اما بعدوی زمانی در کنج زاویه انزوا پای صبر در دامن فراقت کشیده نشسته
 بودم و خاطر بخویشتن مشغول ...

انجام : حقایق بیش از این، طور این مختصر نیست والله يقول الحق. بختم انبیاء و ختم قرآن که ختم کارما باخیر گردان.

[۱۹۱۸]

نسخه شماره ۲۲ (دفتر ۲۰۵ - ۲۱۳ دفتر) است بخط نستعلیق محمد بن ابی بکر قنّاء

شیرینی مورخ ۸۸۸

رسالة الظل

(عربی)

از خواجه میر حسینی در پاسخ سؤالی که از او شده بوده است .
یکی از «اعیان» از او سؤال کرده که فاصله بین عکسی که در آب دیده میشود باینده ، مساوی با سایه شخص (بیننده) بنظر میرسد، آیا این درست است یا از اشتباهات حس مشترک . خواجه در پاسخ میگوید «برای دفع شک و وسوسه به کتب هندسه مراجعه کردم و دریافتم که تخیل تساوی اشتباهی است که از شدت نزدیکی بین دو خط عارض چشم میگردد و نیز دریافتم سر تقارب این دورا» .

رجوع شود به فهرست مجلس ۵ : ۴۱۱

آغاز: بسمله، علی الله انو کل وبالنبی وآله اتوسل وصالی من بعض الاعیان
ان ظل من وقف علی شط النهر و رای شبح الشمس فی الماء ، مساو لبعده قدمیه عن ذلك
الشبح فرصد الحس المشترك فی مرصد العین بالعصبتین المجوفتین القائمتین مقام
ذات الشعبیتین و تراآی کما وصف فرجعت الی الهندسه...

پایان: و انما اطنبت الکلام فی هذا المرام تشحیذا للطبع والتوکل علی خالق
الارض والسموات السبع تم فی خامس من شهر شعبان المعظم سنه ثمان وثمانین و
و ثمانما یه علی یدی الحقیر الفقیر . محمد بن ابی بکر الثناء شیرینی غفر الله له و
لجميع المؤمنین و المؤمنات والمسلمین والمسلمات آمین یارب العالمین .

[۱۹۱۸]

نسخه شماره ۲۵ (ص ۲۳۰-۲۳۲ دفتر) است .

رسالة العلم بالشی من وجهه والعلیم بذلك الوجه (عربی)

از میر سید شریف گرگانی (م- ۸۱۶)

این رساله مطابق بانسخه شماره ۱۵۰۷/۳ و ۱۷۷۳/۲ دانشگاه است .
وی رساله‌ای دیگر در این موضوع دارد که درباره معنی حرفی و فرقی آن با
معنی اسمی سخن گوید و معروف به رساله حرفیه است .

رجوع به ش : ۱۹۱۸/۴ این فهرست شود .

آغاز: الناظر فی المرآة بما كان متوجها الى الصورة المرئسمه فيها ... با حثا
عن احوالها بحيث تغفل عن المرآة وماله من صفائها وصفاتها ... فقد جعل المرآة آلة
لملاحظة تلك الصورة ..

انجام : فیستحیل ان یعلم الشی بوجه واحد منفردا عن علم آخر به و هو
باطل اتفاقا بل ضرورة .

[۱۹۱۸]

نسخه شماره ۲۶ (ص ۲۳۵ - ۲۵۶ دفتر) است .

شرح خطبة طوابع الانوار (عربی)

گزارشی است ازدوانی بردیباچه طوابع الانوار قاضی بیضاوی .
این نسخه درزندگی دوانی و در اواخر قرن ۹ نوشته شده و حاشیه هایی از
دوانی با نشان «منه مدظله» در کنارهای نسخه هست .
(کشف الظنون ج ۲ : ۱۰۲) .

آغاز: بسمله . قال استاذنا العالم المحقق المدقق جلال الملة والدين محمد بن

اسعد اسعده الله الصمد .. قال المصنف الحمد لمن وجب وجوده وبقائه . عدل عن التصريح بالاسم الى الموصول الدال على التفعيم اشارة الى انه لاسبيل الى العلم به الا بواسطة الصفات ولا سبيل الى العلم بذاته من حيث هي تعالى ...

انجام : بهتدی بها الى المقاصد ويستخرج بها الاوطار ولله الحمد على ما هدانا وله الشكر على ما اولانا تدت الرسالة .

[۱۹۱۹]

نسخه شماره ۲ (ص ۲۶ - ۲۹ دفتر) بخط شکسته نستعلیق .

ترجمه رساله نفس

(فارسی)

در فهرست مصنفات شیخ الرئيس چند رساله در نفس یاد شده که یکی از آنها بنام «النفس علی طریق الدلیل والبرهان» و رساله ایست دارای ۱۶ فصل و آقای دکتر مهدوی آنرا با شماره ۱۲۱ و قنوائی به شماره ۷۴، ۷۷، ۱۰۹، ۱۹۹ و ۲۰۱ یاد کرده اند .

آقای دکتر مهدوی برای این رساله دو ترجمه یاد کرده اند :

یکی ترجمه نفس منسوب به شیخ الرئيس و مطبوع .

دیگری که فقط دو نسخه از آن موجود است (در سپهسالار (۲۳ / ۸۳۷۱) و موزه بریتانیا (ورق ۳۸۱ - ۴۰۳) و موسوم است بترجمه معاد .

این ترجمه مورد گفتگو هیچ يك از آن دو نیست و سبك فارسی آن تازه است در کتابخانه مجلس نسخه ای دیگر از این ترجمه موجود است (ش: ۵/ ۶۳۱)

این رساله مانند اصل دارای ۱۶ فصل است بشرح ذیل :

فصل اول : در اقسام نفوس .

فصل دوم : نفس انسانی آنست که افعال است باختیار .

فصل سوم : ادراکیت نفس انسانی مجرد است .

فصل چهارم : هر قوت که صورت دریا بد آن قوت جسمانیست .

فصل پنجم : نفس انسانی مدرك معقولات کلی است .

فصل ششم : نفس انسانی اقسام محل .

فصل هفتم : ادراك نفس .

فصل هشتم : نفس انسانی حادث است بحدوث بدن .

فصل نهم : نفس انسانی باقی است .

فصل دهم : انتقال نفس از بدن به بدن .

فصل یازدهم : حکم فیلسوف آنست که نقش يك جوهر است .

فصل دوازدهم : نفس انسانی صادر از عقل فعال است .

فصل سیزدهم : نفس انسانی مستعد است قبول علم را از جوهر .

فصل چهاردهم : نفس انسانی را استناد است در عالم کون و فساد .

فصل پانزدهم : نفس انسانی را بعد از مفارقت سعادت و شقاوتست .

فصل شانزدهم : اسرار نفس ادامه دارد .

آغاز : رساله شیخ الرئیس فی اقسام النفوس فصل اول ، در اقسام نفوس و آن چهار

است فلکی و حیوانی و نباتی و طبیعی اما در اقسام، فلکی آنست که قصد او بربك

چیز است و فعل او بربك جهت اما حیوانی آنست که بعکس اینست اما نباتی آنست

که در فعل مساوی نفس حیوانیست ولیکن مخالف است در اختیار و اما طبیعی

آنست که در فعل موافق نفس فلکیست و مخالف است در اختیار .

انجام : فصل شانزدهم صاحب این رساله بوعلی سینا قدس سره گفت این

اسرار نفس را ما بوجه پیدا کرده ایم تا اخوانی که بعد از ما باشند دریابند و حرام

کرده شد بر کسانی یاد دهند که در این عالم متعصب و معاند باشد و الحمد لله

رب العالمین و صلی الله علی نبیه محمد و آله اجمعین الطیبین الطاهرین المعصومین .

[۱۹۱۹]

نسخه شماره ۳ دفتر (ص ۳۰ - ۳۳ دفتر است) فاقد اول

(عربی)

صنایعیه (رساله...)

از امیر ابوالقاسم فندرسکی معروف به میر فندرسکی (م - ۱۰۵۰ یا ۱۰۴۹)

در هنرها و صناعات و حرف و علوم

این رساله بنام حقایق الصنایع و صنایع الحقایق بچاپ رسیده .

رجوع شود به الذریعة ج ۱۵ - ۸۹ فهرست دانشگاه ج ۳ - ۲۹۵ و فهرست مشار: ۵۷۱۰

آغاز: که بمرتبه شریفتر ازوست او را بردارد ، موضوع عمل خود کند

و بعلم جزائاً بصناعتی برسد ، که چون عمل او در آن تمام شود فعل طبیعت را از آن

جهت که بصورت اشرف رسد یا معین او باشد در فعل طبیعت و بر صناعتی که شده چنین

باشد به این طریق که در سلسله از صناعات نباشد یا باشد و بصناعت چنین که گفتیم نرسد...

انجام : یعنی و فرومایگان برو جمعند از فرومایگی تمام شد کتابت این

رساله ... بید الضعیف ... محمد قاسم بن عباس کالی فی یوم الاحد من شهر شوال

سنه ۱۰۶۵ .

[۱۹۱۹]

نسخه شماره ۴ دفتر (ص ۴۰ دفتر است) ،

(فارسی)

سئوال و جواب

سئوال و جوابی است در پیروی خرد و ترك هوا، از بابا افضل کاشانی .

آغاز: سئوال چون خواهند که خرد بر هوا مستولی باشد چه عمل باید کرد

و بر چه طریق زندگانی باید کرد پیوسته . جواب هوا آرزوی کارهای ناپاینده بود

و چون بسیار شوند ...

پایان: و چون خرد غالب شد آرزو های تن و کام و مراد وی کم شود و مغلوب گردد .

[۱۹۲۲]

نسخه شماره ۲ دفتر (ص ۱۰۷ - ۱۷۹ دفتر است) . بخط نستعلیق تحریری مورخ ۱۱۰۲ .

عین القواعد (ترجمه منطق ...) (فارسی)

عین القواعد از کاتبی قزوینی (م - ۶۷۵) است و بخش فلسفه اش بنام حکمة العین معروف است . منطق آن دارای یک مقدمه و ۳ باب است و نسخه ای از آن در این فهرست با شماره ۱۸۲۰/۶ آمده .

رساله حاضر ترجمه بخش منطق عین القواعد است .

آغاز: بسم الرحمن الرحیم . دلالت بودن چیز است بنحوی که از دانستن او چیزی دیگر دانسته شود اول رادال گویند و ثانی را مدلول چون دود که از دانستن او آتش دانسته شود و از این تعریف معلوم شد که میانه دال و مدلول نهایت ربط و علاقه باید تا دلالت متحقق شود والا دلالت کردن او بر آنچه چیز نه بر چیز دیگر ترجیح بلامرجه باشد ...

انجام: چه مقصود اولاً و بالذات دانستن چیز است و ثانیاً و بالعرض ابطال نقیض آن ، و در خلف اولانقیض دانسته میشود و بعد از آن مقصود پس مستقیم افضل از خلف است تمت الكتاب ۱۱۰۲ فی شهر ذی حجة الحرام .

[۱۹۲۲]

نسخه شماره ۳ دفتر (ص ۱۸۵ - ۲۰۳ دفتر) است . این نسخه ناقص است و از آغاز تہذیب تا بخش پنجم رؤس ثمانیه دارد .

تهذیب المنطق

(عربی)

از سعدالدین تفتازانی (م - ۷۹۱).

کشف الظنون ج ۱-۳۵۱. فهرست مشار ص ۲۳۰ معجم المطبوعات : ۶۳۶.

آغاز: بسمله ، وبه نستعین ، الحمد لله الذی هدانا لهذا سواء طریق و جعل ...

اما بعد ، فهذا غاية تهذیب الکلام فی تحریر المنطق والکلام ...

انجام : المؤلف ليسكن القلب...الخامس من ای علم هولیطلب فيه ما یلیق به.

[۱۹۲۳]

نسخه شماره ۲ دفتر (ص ۱۴۱-۱۵۷) دفتر است.

شقی قهر (رساله در...)

(فارسی)

از صائِن الدین علی بن محمد تر که م - ۸۳۰

در فهرست دانشگاه ۲ نسخه از این رساله معرفتی شده و فهرست نگار یکبار

آنرا از جای و دیگر بار از میر حسین ۴۰۰ دانسته .

الذریعة ج ۱۴: ۲۰۹ فهرست دانشگاه ۱۱۸۸ و ۱۳: ص ۳۸۲۲

آغاز: بسمله ، الحمد لله والصلوة علی محمد نبیه روزی از روزها که

بیاری دولت و اقبال و همراهی ایشان بحکم فرموده قل سیروا فی الارض عصایی

بدست قبول گرفته سراپای عالم کون میکشت و بدیده اعتبار در هر بازار مینگریست

و حاصل معامله ...

انجام : هزار نکته باریکتر زمو اینجاست - نه هر که سربتراشد قلندری

داند ، تفصیل اینها همه از راه هدایت بما معلوم میشود و در لفظ ساعت اشعاری

به اینها که گفتم هست بطریقیکه خدام ایشان را معلوم است . والصلوة علی محمد

و آله الطاهرین ، تمت بعون الله توفیقه .

[۱۹۲۳]

نسخه شماره ۳ دفتر (ص ۱۵۹-۲۱۱ دفتر است) .

مهر آجیه

(فارسی)

از رساله‌های منسوب به شیخ الرئيس ابن سینا و در نسخه شماره ۱۸۰۷/۱۲ بنام رساله فی النبوة آمده .

رجوع شود به فهرست مصنفات ابن سینا از دکتر مهدوی ص ۲۹۷ - ۲۹۸
فهرست دانشگاه ج ۳ : ۳۶۳ فهرست فارسی مشار : ۱۴۵۹ و همین فهرست صفحه
۳۹۹ - ۴۰۰

آغاز: بسمله ، سپاس و ستایش خداوند زمین و آسمان را و دهنده تن و جان را و درود بر پیغمبر برگزیده همه سروران محمد و آله افضل الصلوة و اکمل التحیات ... و بر اهل بیت پاک او ، اما بعد ، بهر وقتی عزیزی از جمله دوستان ما در معنی معراج سؤالها میکرد و شرح آن بطریق معقول میخواست و من بحکم خطر محترز میبودم چون در این وقت که بخدمت عالی علایی ...

انجام : روانیست که بر خورداری جز عاقلان را نیست بر رمزهای این کلمات حقیقی . اینزد تعالی توفیق بدرست گفتن و بدرست داشتن ارزائی دارد بمنه و جوده فی شهر رجب المرجب ۱۲۹۴ .

[۱۹۲۴]

نسخه شماره ۱ دفتر (ص ۱ - ۸ دفتر است) .

سر القدر (رساله...)

از ابن سینا در پاسخ ابوسعید ابوالخیر است و بچاپ رسیده .

رجوع شود به : الذریعة ج ۱۲ : ۱۶۹ و فهرست عربی مشار - ۵۱۸ . دکتر

مهدوی : ص ۹

آغاز: رسالة للشيخ الرئيس في تحقيق القضاء والقدر، بسمله، وسأل ايضاً قدس سره عن معنى قول الصوفيه من عرف سر الله فقد اُحد فقال في جوابه ان هذه المسئلة فيها ادنى غموضه وهى من المسائل التى لم يزل...

انجام: والشرف فى القدر لافى القضاء لانه ليس ممامه بل هو تبع ضرورى والله تعالى اعلم بالصواب انتهى. سوده فى يوم السبت احد عشر من شهر صفر المظفر الحمد لله تعالى تشكر الله بالحياة المستعار باق.

[۱۹۳۴]

نسخه شماره ۳ دفتر (ص ۲۵-۳۵ دفتر است).

(عربى)

شرح رسالة زنون

از ابو نصر فارابى محمد بن طرخان (م حدود ۳۴۰) بر رساله زنون بزرگست در علم اعلى.

مجلس ج ۴: ۱۷۹، ۱۸۷: ۷، ۱۹۳ - دانشگاه ۳: ۹۸ - ۹۹

آغاز: بسمله، قال المعلم الثانى ابو نصر الفارابى رايت لزيتون الكبير تلميذا رسطا - طاليس والشيخ اليونانى رسايل قد شرحتها النصارى شروحا تركوا بعضها...

انجام: مبهرج مزور مثله كمثل نحاس مطلق بالذهب فارقمه نفسه بقيت فى حسرة وبلاء نعوذ بالله من عذاب آخرة. كاتب سپس چنين افزوده:

در روز سيزده شهر صفر ۱۳۱۰ بعد از او ايل نماز صبح مشغول شدم حالا كه اول ظهر است با تمام رساندم كه انشاء الله تعالى نماز ظهر خوانده و قبول در گاه احديت شود و بحمام بروم ادبارى روز سيزده را بمدد دلا كهها زایل نمايم.

[۱۹۳۴]

نسخه شماره ۴ (ص ۳۸ - ۵۸ دفتر) است.

تعلیقات

(عربی)

از فارابی . (دانشگاه ج ۳: ۲۰۶ فهرست مجلس ۵: ۶۸ د کتر مهدوی : ۶۳)
آغاز: بسمله ، وبه ثقتی ورجائی ، الحمد لله رب العالمین و صلوته علی نبیه
 خیر الخلائق محمد وآله الطاهرین ، الفصل الاول وجود کل موجود فهو الاول لانه
 فایض عنه ووجوده هوله فوجوده مباین لساير الموجودات ...
انجام : والحقیقه والواحدة ساریة للحقیقه المطلقه ومن الله التوفیق ولو اهب
 العقل الحمد بلانهایه وصلى الله علی خیر خلقه محمد وآله الطاهرین .

[۱۹۲۴]

نسخه شماره ۵ دفتر (ص ۵۰-۶۹ دفتر) است .

دفع النیم من الموت

(عربی)

این رساله از رسائل منسوب به ابن سیناست و در فهرست ۴ این کتابخانه با
 همین نسبت یاد شده اما حقیقت آنست که این نسبت مسلم نیست .
 این رساله بخشی است از تهذیب الاخلاق از ابن مسکویه . در فهرست دانشگاه
 اختلافی که در باره آن آمده نقل شده .

فهرست مجلس ۴: ۱۸۹ دانشگاه ج ۳: ۲۶۱ د کتر مهدوی : ۲۷۶ .

آغاز: بسمله ، الحمد لله رب العالمین و صلوته علی محمد النبى وآله الطاهرین
 لماکان اعظم ما یلحق الانسان من الخوف هو الخوف من الموت وکان هذا الخوف عاما
 وهو مع عمومہ اشد وابلغ من جمیع المخاوف ...
انجام : ایضا شبه بشی واحدو الحمد لله رب العالمین تمت الرسالة الموسومة
 بدفع الغم من الموت من مؤلفات شیخ الرئيس ابی علی سینا .

[۱۹۲۴]

نسخه شماره ۶ دفتر (ص ۷۲-۷۹ دفتر) است .

(عربی)

بقاء النفس

از خواجه نصیر طوسی (م-۶۷۲).

رجوع شود به الذریعة ج ۳ : ۱۳۸ و احوال و آثار خواجه - ۲۶۱ .
آغاز: بسمله ، قال الحکیم الفاضل الکامل افضل المتقدمین و المتأخرین
 نصیر الملة و الحق والدين محمد بن الحسن الطوسی نور الله مضجعه و مرقدہ رسم
 المولى الصدر ...

انجام : الکلام عنها ولله الحمد ملهم العقل ومفيض الخير والصلوة والسلام
 علی سیدنا محمد و آله اجمعین الطیبین الطاهرین (درروز جمعه که یوم بیماری
 بود تحریر افتاد ، ربیع الاول ۱۳۱۰) .

[۱۹۲۵]

این نسخه ش ۲ (ص ۵۶ - ۱۵۷ دفتر) است .

(عربی)

طهارة الاھراق

رساله معروف اخلاق ابوعلی مسکویه رازی (م - ۴۲۱) است و مکرر بیچاپ
 رسیده . نام کتاب بر پشت نخستین برگ کتاب طهارة النفس فی الاخلاق آمده است .

الذریعه ج ۱۵ - ۱۸۸ فهرست مشار عربی : ۶۱۰ .

آغاز: اللهم انا نتوجه اليك ونسعى نحوك ونجاهد اليك في طاعتك ونترك
 الصراط المستقیم الذي نهجته لنا الى مرضاتك ...

انجام : فان التوفيق مقرون بالاجتهاد وليس يتم احدهما الا بالآخر تمت المقالة
 السادسة و الحمد لله رب العالمین ... و آله اجمعین .

[۱۹۲۶]

نسخه شماره ۱ (ص ۱ - ۱۳۲ دفتر) است .

الاستیعاب فی الاسطرلاب

(عربی)

از ابوریحان بیرونی (۳۶۲ - ۴۳۰ یا ۴۴۰) .

رجوع شود به : الذریعه ج ۲ : ۲۶ و فهرست سیه سالار ۳ : ۱۲۳ مجلس ج ۲ : ۸۱ ، الاسطرلاب گور کیس عواد : ۱۵۷ .

آغاز: بسمله ، وبه نستعین ... الحمد لله حق حمده وصلواته علی محمد نبیه وعلی آله واصحابه من بعده وسلم تسليماً كثيراً وبعد فهذا كتاب محمد بن احمد البیرونی فی استیعاب الوجوه الممكنه فی صنعۃ الاسطرلاب للانفس الصافیه ...

انجام : انجاز الوعد بما وعدته والوفایا ضمنه بعونه و توفیقه و هو المحمود وعلی کل حال والصلوة علی محمد متصلاً بالعشی والاصال وعلی آلد و عترته اکرم عتره واطهر آل تم کتاب الاستیعاب للوجوه الممكنه فی صنعۃ الاسطرلاب بیرونی .

(۱۹۲۶)

نسخه شماره ۳ (ص ۲۰۴ - ۲۲۷ دفتر) است .

تفسیر زوره (۱)

(عربی)

بر طبق نوشته دیباجه ، نویسندگان این تفسیر آذر پژوه (نه اژرژوه که در فهرست دانشگاه آمده) است که از اصفهان و همزمان خسرو پادشاه ساسانی و از شاگردان بزرگمهر بوده و خسرو او را فرمان داده تا کتابی از زردشت را بنام زوره که بزبان پهلوی نوشته و نزد شاه هند فرستاده و شاه هند به خسرو رسانیده ، تفسیر کند آذر پروه چون نامه را دیده ، آنرا شناخته و این شرح نوشته و تقدیم خسرو کرده خسرو را این تفسیر پسند افتاده و نامه ای دیگر که نوشته دهقان خداپرست بود بدو

در فهرست ۵ در اثر غفلت این نگارنده ، کلمه زورده ، دوزه (مطابق موجود در نسخه) چاپ شده و در فهرست اعلام نیز در حرف دال قرار گرفته است .

داده و فرمود تا آنرا کوتاه کند. نامه دهقان خداپرست و تفسیر آن در ذیل برخی از نسخه‌های تفسیر زوره (واز آنجمله در نسخه ما موجود و بدان پیوسته است. در فهرست دانشگاه بطور جداگانه معرفی شده و در ذیل نسخه چاپی آن نیامده. در باره آذر پثروه اکنون چیزی نمیدانم جز اینکه مرحوم سعید نفیسی در فرهنگنامه پارسی از او و تفسیر او بر زوره یاد کرده و نوشته‌اند در افسانه‌های ایرانی نام آذر پثروه که همزمان خسرو ساسانی بوده و کتابی بنام زوره داشته دیده میشود.

در شارستان چهارچمن از آذر پثروه معاصر ساسانیان یاد شده میرزا بهرام رستم نصرآبادی تفسیر زوره را با ۳ کتاب از کتب دساتیری بنامهای زردست افشار، خویشتاب و زاینده رود، چاپ کرده. اما زوره و تفسیر آن از ردیف کتب پیروان آذر کیوان و عقاید دساتیری نیست و محتویات آن بر اصول عقاید ایران باستان و فلسفه مشرقی است و حتی يك واژه یا مطلب دساتیری در آن دیده نمیشود.

میرزا بهرام در مقدمه مجموعه مذکور که بنام آیین هوشنگ نشر داده گوید:

در خزانه کتب اکبر شاه که کتب بسیاری از بزبان زند و پازند و پهلوی و سنسکریت گردآمده و از آنجمله است کتاب دبستان المذاهب که نخست بهمت آقاخان محلاتی منتشر شده و نیز شارستان چهارچمن (۱) ردنباله سخن میرزا بهرام چنین است:

دیگر از کتب خزانه شاهنشاه مذکور این چهار نسخه است که سه نسخه آنرا قریب سیصد سال قبل از پهلوی بفارسی ترجمه کرده‌اند و يك نسخه آن در زمان ملك نوشیروان عادل شرح شده و قریب چهل سال قبل جناب عبدالعلیخان شوشتری در کلکته یافته بتوسط محمدعلیخان شوشتری خدمت مرحوم . . سرجمشیدچی جی جی بهای بارونیت صاحب فرستاده و مرحوم مبرورسه نسخه از آن را در میان ارباب علوم انتشار داد. چون این بنده بایران آمد بتفحص و تجسس کتب قدیم

(۱) چنانکه ملاحظه میگردد و میرزا بهرام که خود از علاقمندان مکتب دساتیری است شارستان و دبستان المذهب را با تفسیر زوره و دیگر کتب دساتیری در يك ردیف آورده

همت گماشت و هر چهار نسخه را بدست کرده چند جلد از آن استنساخ و خدمت امنای دوات ابد مدت پیشکش نمود با این حال همانگونه که اشارت رفت زوره و تفسیر آن بهیچوجه با دساتیر و مکتب پیروان آذر کیوان بستگی ندارد. و مضامین آن (که نگارنده با دقت کافی مطالعه کرده است) مطابقت با اصول فلسفه ایرانی و عقاید منقول از اوستا دارد. و شاید برآستی زوره (با این نام با نام دیگر) ترجمه یکی از کتابهای زرتشت است اما، اصالت تفسیر سخت مورد تردید است و قرائن عدم اصالت و ساختگی بودن در آن بچشم میخورد. و چون تفصیل سخن در باره این کتاب مناسب فهرست نیست تنها این چند نکته را باجمال یادآور میشوم :

الف - در بیشتر جایها زرتشت همان ابراهیم دانسته شده و این نکته بین متن و شرح مشترك است.

ب - در مقدمه کتاب از زبان خسرو چنین آمده است که « این سخن های چند است سر بسته که به پارسی نه، بزبان پهلوی نوشته » بنابر این لابد زرتشت با زبان پهلوی آنهم پهلوی عصر ساسانی کتاب نوشته بوده. دیگر اینکه در زمان خسرو ساسانی اگر بفرض لهجه یا زبانی جز زبان پهلوی وجود داشته ولی زبان رایج مردم مسلماً پهلوی زبان بوده و مردم با آن آشنا بوده اند پس دلیل دشوار بودن آن بر دانشوران چگونه پهلوی بودن آن بوده. و در هر حال زبانی که کتاب تفسیر با آن نوشته شده مسلماً در عصر ساسانی معمول نبوده. (از این نظر وضع این کتاب کاملاً شبیه به تفسیر دساتیر است که بادعاء معتقدان و مؤلفین آن از زمانهای بسیار دور عیناً باقی مانده).

ج - در متن زوره، گاه بجای « است » در آخر کلمه، « ها » افزوده و مقصود تشبیه به کلمات پهلوی بوده، چنانکه نویسنده حاشیه نسخه چاپی پنداشته و گوید این گونه کلمات پهلوی در این کتاب فراوان است، و منظورش از کلمات پهلوی کلماتی

است که در پایان آنها «ها» آمده. از این گذشته نویسنده تفسیر، کلماتی دیگر را از قبیل زمهریر، برزخ، یخچه، آتشچه را نیز پهلوی دانسته. اما تنها در يك مورد گفته او حقیقت دارد و آن نام «فرشجواد جر» برای طبرستان است. (صورت اصلی این کلمه پدش، خوار-گر، است) همچنین واژه‌های نادری مانند کمر، بمعنی فلك ثوابت - یا بنوشته مفسر، جای ستارگان بی‌روش - (در لغت بمعنی آسمان و فضای بالا) و نیز واژه‌ایی از فلسفه شرقی مانند اسپهبد و صنم در کتاب دیده می‌شود.

د - درباره نام کتاب «زوره» (در یکی از نسخه‌های مجلس دوزه و در نسخه متعلق به کتابخانه خانقاه نعمه‌اللهی زوره)، در کنار نسخه چاپی آمده است که زوره فارسی سوره است و در يك حاشیه نیز به کتابهای لغت منسوب شده. اما در هیچیک از لغات قدیم و جدید و هندی و ایرانی چنین چیزی نیافتم و تصور می‌کنم این نام نیز ساختگی و تقلید سوره قرآنی است و برای فارسی نشان دادن کتاب آن را زوره یا ژوره کرده‌اند.

در پهلوی و سانسکریت سوره بمعنی قوی و قادر و دلاور آمده است. (پورداد و دیشتها: مزدیسنا از دکتر معین: ۳۲۹). در پایان نامه دهقان خداپرست در آنجا که از پادشاهان خوب و بد یاد شده، یزدجرد جزء بدان آمده و تا آنجا که می‌دانیم پیش از خسرو در میان شاهان ایران، شاهی بنام یزدگرد نبوده. در آخر نامه دهقان خداپرست پس از نام یزدگرد چنین آمده «و بدانکه همیشه گاهی که مردم ایران آغاز ستم و نیروی نهاده‌اند پادشاهی از دست ایشان برفته... و همیشه مردم شما گاهی که بدیار بلندی رسیده‌اند اهرمن ایشان راراه می‌زد است و خیال بد در سر ایشان می‌انداخته و از افسانه جمشید و کاووس این را درست دان. و از این بود که کی خسرو چون بیایه بلند رسید و ترسید که مبادا اهرمن او را از راه ببرد پادشاهی را بلهراسب داد و خود بغار رفت...

و بدانکه روش ستاره چنین مینماید که پس از پادشاهی پادشاه فرزندان او بخوی پدر نباشند و میان ایشان ناراستی در میان آید و دور نیست که زبردستان بایشان دست درازی کنند و از بسیاری ناراستی در پادشاهی، زبردستان آسایش نماند و مردم همدیگر را بسیار بکشند و از فرزندان شما کسی بر نیاید که سزای پادشاهی باشد و آنکه بود بد دل و ترسناک و بسیار خوار و شیفته زن باشد و کار بجایی برسد که.. از هر سوی مردم بایران دست درازی کنند و پادشاهی از مردم شما برود و پس از هزار و اند سال باز پادشاهی بفرزندان کیومرث رسد.

دقت در این سطور نشان میدهد که نویسنده میخواهد از حوادث آخرین روزهای ساسانیان پیش از حمله عرب، روز گاریزد گرد و آشفتگی مردم، سخن بگوید، نخست (شاید در اثر بابی اطلاعی یا حرص فراوان بر ساختن کتابی بنام زردشت) با خسرو از یزدجرد گذشته سخن گفته ..؟

پس از آن از ضعیف شدن پادشاهان نادرست و دست درازی دیگران بایران و سرانجام از بازگشتن پادشاهی به فرزندان ایران پس از هزار و اند سال که مطابق است با سلطنت اکبر در حدود ۱۰۰۰ - ۵ در هندوستان. و این فقرات پیشگوییهای دساتیر را راجع به از بین رفتن دین تا پس از هزار سال ۴۰۰ بیاد میآورد. (به فرهنگ ایران باستان از پور داود ص ۳۰ رجوع شود).

در هر حال از این زوره و تفسیر زوره و نامه دهقان خداپرست تا کنون در جایی ذکر نیافتم بجز (همانگونه قبلاً اشاره شد) در فرهنگنامه پارسی از سعید نفیسی. مرحوم نفیسی در ذیل لغت ابراهیم چنین گفته :

در روایات ایرانی که ظاهراً در چهار پنج قرن پیش پیدا شده، ابراهیم را همان زردشت پیامبر ایران قدیم دانسته اند و کتاب زندرا بدو نسبت داده و حتی در بعضی از

ماخذ ضعیف، ابراهیم زردشت نوشته‌اند و نیز کتابی مختصر در شرایع ابراهیم زردشت بنام زوره رواج داده‌اند که گویند برای پادشاه هند نوشته‌است. آقای دکتر معین نیز در مزدیسنا همین سخن را از مرحوم نفیسی نقل کرده‌اند (مزدیسنا ص ۸۹ فرهنگ‌نامه پارسی ص ۳۸۵ و ۹۱).

درمر کزی دانشگاه و کتابخانه فرهاد معتمد و خانقاه نعمة اللہی نسخدهایی از تفسیر زوره و تفسیر نامه دهقان خداپرست موجود است.

رجوع به فهرست دانشگاه ۳: ۵۰۵ و نشریه کتابخانه مر کزی شماره ۳: ۳۲۲ در نسخه حاضر از تفسیر زوره، متن بانسان م (متن) و تفسیر بانسان ش (شرح) نمایانده شده.

آغاز: تفسیر زوره از زردشت تصنیف آذر پثروه که انوشیروان او را زوره خوانده، بسمله، و به نستعین، بنام ایزد جان بخش روزی رسان چنین گوید آذر پثروه که من از اصفهانم و از نژاد کیومرث و از ساسانیان و از اردشیر نیکوکار و مرا روزی پادشاه خسرو پور قباد ساسانیان که او را انوشیروان گویند خواند و در پیش خود نشاند و فرمود که دانای ایران که ابوذر جمهر است پیر شده است و آنچه می‌خواهم از تو نمی‌آید و آنرا از تو بهتر شاگردی نیست می‌خواهم که ترا کاری فرمایم گفتم پادشاه تویی و ما بنده فرمان، گفت ما را سخن چند است از سخنهای ابراهیم زردشت که پیغمبر ایران بوده است و دانستن آن نامها بر همه دانشور دشوار است که سخنهای چند است سر بسته که به پارسی نه بزبان پهلوی نوشته و نزد شاه هند فرستاده بوده است و نام آن زوره است و در این چند روز پادشاه هند آنرا به من رسانیده

است و من خواهان آنم که آن سخنها را روشن گردانی تراهم بدانند و ترامزدی و یادگاری باشد گفتم آن زوره کدامست نامه را برداشت و بمن داد، درونگاه کردم و شناختم که چه میگوید و چیزی چند برو نوشته نزد خسرو بردم و او را خوش آمد و بخشش فرمود نامه دیگری آورده بمن داد که این را دهقان خدا پرست نزد من نوشته اما سخن اودراز است او را کوتاه گردان و در سرانجام آنچه نوشته بنویس همچنان کردم تا خدا زردهد و ابراهیم در آغاز نامه نوشته بود که ...

پایان نامه دهقان: و از فرزندان شما کسی بر نیاید که سزای پادشاهی باشد، و آنکه بود پادشاه بد دل و ترسناک و بسیار خوار و شیفته زن باشد و کار بجائی رسد که زنان ... و از هر سو مردم بایران دست درازی کنند و پادشاهی از مردم شما بر دوپس از هزار و اند سال باز پادشاهی بفرزندان کیومرث رسد.

پایان تفسیر از زوره: و بدن نیک باش و مباح از بدان و آنکه از یزدان راهنمایی خواستن و در هر کم و کاست دیندار آخرب و نیرنگ اوست از جان و دل برداشتن و آن مردار پلید را بجان و دل نگماشتن.

[۱۹۲۶]

نسخه شماره ۴ (ص ۲۲۷ ... ۲۴۶ دفتر) است بیشتر بر گهای نسخه و صالی شده ... و بسیاری از سطور، خوانده نمیشود.

تفسیر زوره

(فارسی)

تفسیری دیگر است بر زوره که عنوان فقرات آن زوره (در نسخه: دوزه) است. این شرح مقدمه و دیباچه ندارد و از تفسیر زوره که قبلاً یاد شده ساده تر، و خالی از تکلف است و واژه های نادر یا اصطلاحات ساختگی در آن کمتر است. در این کتاب از (دین بهی) سخن رفته و عقاید و فلسفه ایرانی را شرح داده شده و چون خواهد لفظ تازی واژه ای را یاد کند، گوید عربان چنین گویند:

نویسنده این گزارش در آغاز هر فقره (زوره) عقاید ایرانیان را بدینگونه نقل می‌کند: از دین بهی است (یا) ایرانیان چنین میدانند. گاه نیز از «دانا» نقل سخن کرده است.

در این کتاب هر چند از زوره و خسرو و آذرپژوه و پادشاه هند یاد نشده اما مطالبی که شرح شده همان مطالب گفته شده در زوره و تفسیر آن است.

در چند جا، از نامه بوزر جمهر یاد شده، آغاز یکی از زوره‌ها این است: «از دین بهی است که آتش بسر خود عنصر نیست و آن هواست که آتش میشود...»
آغاز: و آنچه دانایان گفته‌اند این است که هستی هر هست از خدای آسمان وزمین است و یزدان خواستی بهشتی که پیکرها را هست میدهمیشگی اما خواستی که وابسته پدید آمدن آدمی است این نیست و آن خواست دیگر است و این سخن به آن راهنماید که کار آدم و همه جانوران از آدم و جانور می‌آید...

[۱۹۳۰]

نسخه شماره ۲ دفتر (ص ۳۲-۷۹ دفتر است) بخط نسخ تحریری محمدحسین فرزند

حاج محمد هاشم طیب، مورخ ۱۰۸۷.

اوصاف الاشراف

(فارسی)

از خواجه نصیرالدین طوسی (محمد بن محمد بن حسن م ۶۷۲).

ذریعه ۲: ۴۷۷، آثار و احوال خواجه: ۲۵۹ مشار: ۱۸۴۶.

آغاز: سپاس بی‌قیاس بار خدایی را که بسبب آنکه هیچ عقلی را قوت...

انجام: و در این مختصر ایراد کنیم اینجاسخن منقطع شد والسلام علی من

اتبع الهدی قدتم فی یوم الجمعة اثنین وعشرین من شهر ذی الحجه الحرام بعد

ثمانین والف ابن حاجی محمد هاشم طیب محمد حسینی.

[۱۹۳۰]

نسخه شماره ۳ (ص ۸۲-۱۲۵ دفتر) است .

آغاز و انجام

(فارسی)

از خواجه نصیر طوسی (م-۶۷۶) دارای ۲۰ فصل. بالای نسخه نام رساله «مبدأ و معاد» ثبت شده .

آثار و احوال خواجه از مدرس رضوی: ۳۱۹ ذریعه ۱: ۳۶ فهرست مجلس ۷: ۲.

آغاز: ربنا لاتزع قلوبنا بعدان هدیتنا وهب لنا ... شکرو سپاس آفرید گاری

را که آغاز همه از اوست ...

پایان: از دعای خیر دریغ ندارند و اصلاح سهوهای که قابل اصلاح باشد

بجای آرند .

[۱۹۳۰]

نسخه شماره ۴ (ص ۱۳۲-۱۶۶ دفتر) است .

حقاقد (رساله در...)

(فارسی)

از خواجه نصیر طوسی. این رساله یکی از چند رساله ایست که از خواجه دانسته

شده و بر مذهب اسماعیلی است .

مؤلف که خود را محمد طوسی خوانده صورتی از اعتقادات خود را که از

کتب و سخنان اسماعیلیان (که وی غالباً در این رساله آنرا اهل تعلیم یا تعلمیان نیز

خوانده است) گرفته، باز کردلیل یاد کرده تا «بر دست مخدوم خود بمجلس ارفع

محتشم ... ناصرالدوله والدنیا سلطان الرؤساء ... المظفر بن المؤید دام رفعتی که

اشفاق او بر خود و احتیاط بر محافظت اسرار مخلصان میدانست آنها را کرد .

وی چند بار با کمال ادب توصیه کرده که این راز افشا نشود (و نمونه آن همین چند کلمه

است که در بالا نقل گردید) .

مؤلف پیش از شروع در ذکر صورت عقائد خود، نخست بعنوان مقدمه، سرگذشت خود را از نظر تحصیلات و عقائد و محیط پرورش با شرحی مبسوط و شیوه‌ای جذاب نوشته و برای یاد کردن مقدمه مزبور بدینگونه عذر آورده: «ویش از خوض در مقصود از روی دلیری مقدمه‌ای که تثبیت آن مهم میدانم آنرا ادا میکند و آن اینست که بحکم آنکه در ظاهر سبیل کسانی که در خویشتن مرضی یا المی جسمانی احساس کنند و خواهند که طبیبی که در ازاله انواع امراض و آلام ماهر بود بمعالجه ایشان اشارتی کند، آن باشد که شرح حال ظاهر خود را از مبدأ احساس آن عارضه تا بآخر پیش طبیب باز گویند تا چون بر اسباب و علامات واقف شود بتدبیر صواب اشارت کند ... در حقیقت نیز شرط کسانی که خواهند طبیب نفوس ضمیر ایشان را از اعتقادات فاسده ... خلاص دهد هم آن تواند بود که در پیش او شرح حال باطن خود را از مبدأ فکر ... حکایت کند ... پس بنده کمترین اقتداء به این سنت کرد و شطری از احوال خود را از آنگاه باز که در خود اندک تمیزی احساس کرده است تا اینکه امروز هست عرضه داشت ».

وی در این سرگذشت گوید: در میان خاندانی سخت پای بند ظواهر شرع و مقلد فشری، پرورش یافته و تنها کسی که در تقلید آن قواعد مبالغه کمتر نمود و او را به تحصیل فنون علم و اطلاع از سخن ارباب مقالات ترغیب میکرد، یکی خال او شاگرد داعی الدعاة تاج الدین شهرستانی بود و یکی دیگر نیز کمال الدین محمد حاسب که از دوستان پدرش و شاگردان افضل الدین کاشی بود که بسفارش پدر نزد او ریاضی خوانده و او «هروقت در اثنای سخن اهل ظاهر را کسری کردی و مناقضتی که مقلدان اوضاع شریعت را لازم آید بیان فرمودی و بنده را آن دلپذیر آمدی و چون خواستی که بغور سخن برسد از آن امتناع نمودی و گفتم آنچه ... حقیقت است هنوز با تو گفتمنی نیست که تو کودک و روزگار ندیده اگر عمر - و توفیق یافتی طلب کن تا بآن بررسی و هروقت از روی نصیحت گفتمنی ممکن بود که

حق با کسانی باشد که در نظر این جماعت که تومی بینی حقیرترین خلق باشند» (۱).
 در سفری که از عراق بخراسان میکرده چند روزی « بر محروسه معظمه
 کوه گذری کرد و روزی دوسه خدمت او (یعنی داعی الدعاه شهاب الدین) دریافت
 و طرفی از سخن دعوت از لفظ او استماع کرد ... و چون ملازمت خدمت او ...
 بسبب موانعی که تذکرش احتیاج نیست مهیانشد ، از آنجا بخراسان آمد ... و اتفاق
 را جلدی فصول مقدس علی ذکره السلام بخطی میانه و کاغذی کهنه در دست نا اهلی
 دید که نمیدانست آن چیست و آنرا بحیلتی بدست آورد و روز و شب خود را بر مطالعه
 آن وقف کرد ... و دیده باطن گشاده شد پس همت بر آنکه چون فرصتی یابد خویشتن
 را میان جماعت افکند مقصور گردانید » .

رجوع شود به آثار و احوال خواجه از مدرس رضوی ص ۳۱۸ و دانشگاه ۶: ۲۱۱۵
آغاز: بسمله ، رب انعمت فزد ، ربنا آتنا من لدنک رحمة و هب لنا من امرنا
 رشدا ، بزرگترین نعمتی و جسیم ترین موهبتی که عموم بندگان خداوند زمان
 محق وقت و نمانده بحق مظهر کلمه الله فی العالمین مولی الثقلین ... در این روزگار
 مخصوص آن ذات است که زمام حل و عقد و عنان امر و نهی ایشان در قبضه تقدیر
 و کف کفایت عالی قطب الحق والدین ... المظفر بن محمد ... مدتی است تا کمترین
 بندگان محمد الطوسی میخواهد که نموداری از صورت ...

انجام : حد گذشت و بنده کمترین را یارای تمهید معذرت نتواند بود
 اما الحدیث ذو شجون و الکلام یجر الکلام رای عالی در همه ابواب صائب تر و سایه
 بزرگوار تا منقرض عالم پیاینده و آفتاب اجلال از افق کمال تابنده و السلام علیکم
 ورحمة الله و بركاته .

[۱۹۳۱]

نسخه شماره ۱ (ص ۱ - دفتر) است .

(۱) ص ۱۳۶ دفتر با اصلاح اغلاط .

مصباح الشریعة و مفتاح الحقیقة (بخشی از ...) (عربی)

از رساله‌های منسوب بحضرت صادق (ع).

عبدالرزاق کیلانی بر مصباح الشریعة شرحی دارد که اخیراً بکوشش و با تعلیقات آقای سید جلال محدث ارموی چاپ شده.

شروحن دیگر نیز دارد که آقای محدث در مقدمه ممتع خود بر شرح کیلانی آورده‌اند.

ذریعه ۱۴: ۶۸ فهرست دانشگاه ۳: ۴۹۵ مشار - عربی ۲: ۱۹۲. و مقدمه آقای

محدث بر شرح کیلانی

آغاز: بسمله ، الحمد لله الذی نور قلوب العارفين بذکره و قدس ارواحنا به ...
و بعد فهذا کتاب مصباح الشریعة و مفتاح الحقیقة من کلام الامام الصادق ...

انجام : و صاحب المنية الخالصة نفسه و هو اه معه مقهورتان تحت سلطان تعظیم
الله والحياء منه و هو من طبعه و شهوته و منية نفسه .

[۱۹۳۱]

نسخه شماره ۲ (ص ۷ - ۱۳۴ دفتر) است .

مصباح الشریعة و مفتاح الحقیقة (عربی)

این نسخه تقریباً کامل است و دارای حاشیه‌هایی است با نشان ص ن عفی عنه ،
ح س ع ، م رد ، یا بدون نشان .

آغاز: بسمله ، الحمد لله الذی نور قلوب العارفين بذکره ...

انجام : شهواتها رفض الرياسته فاذا حصلت هذه الخصال بحققها فی نفس فهو
من خاصة الله و عبادہ المقربين و اولیائہ حقاً .

[۱۹۳۱]

نسخه شماره ۴ (ص ۱۶۰ - ۳۰۱ دفتر) است .

اوصاف الاشراف

(فارسی)

از خواجه نصیرالدین طوسی .

رجوع شود به ذریعه ۱ : ۴۷۷ و نیز ص ۶۳۳ این فهرست .

[۱۹۳۲]

نسخه شماره ۲ (ص ۲۵ - ۴۵ دفتر) است بخط شکسته نستعلیق مورخ ۱۰۰۰ هـ

فصول نصیریّه

(فارسی)

از خواجه نصیرالدین طوسی (م - ۶۷۲) در توحید و اصول عقاید .

این رساله بکوشش آقای دانش پروه در ایران چاپ شده است .

احوال و آثار خواجه از مدرّس رضوی : ۲۴۹ - ۲۵۲ ، دانشگاه : ۶ : ۲۳۲۵ ،

۱۱ : ۲۴۱۵ شماره ۳۴۰ ذریعه ۱۶ : ص ۳۹۲ و همین فهرست .

آغاز: بسمله ، وبه ثقتی ، اصل هر که از چیزی آگاهی یابد لامحاله از

هستی ، آنچیز آگاه شده باشد ، چه بضرورت داند

انجام : خیر موفق ومعین الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی خیر خلقه

محمد و آله اجمعین تمت الرسالة فی منتصف شهر محرم الحرام سنه الف من

الهجرة الخیر البریه .

[۱۹۳۲]

نسخه شماره ۳ (ص ۴۵ - ۴۸ دفتر) وفاقد اول است .

منهاج الصلاح (بخشی از...)

(عربی)

تألیف علامه حلی (م - ۷۲۶) و خلاصه ایست از مصباح شیخ ابو جعفر

محمد بن حسن طوسی (م - ۴۶۰).

علامه حلی کتاب مصباح را در ده باب تلخیص و تحریر کرده و یک باب یازدهم بر آن افزوده که خود جداگانه بنام الباب الحادی عشر، کتابی مستقل بشمار است و شرحها بر آن نوشته‌اند.

منهاج علامه حلی و مصباح شیخ طوسی هر دو بچاپ رسیده است.

کشف الحجب ۵۶۶ فهرست دانشگاه : ۵۴۳ ذریعه : ۵

آغاز: دعاء لطلب العافیه علمه النبی صلی الله علیه وآله علیاً علیه السلام اللهم انی اسئلك بانک سبوح قدوس و یسبحک سواد اللیل وضوء النهار ...
انجام : و آله قال اذا استبطاء احدکم الرزق فلیستکثر من قول لاحول ولا قوه الا بالله العلی العظیم ...

[۱۹۳۲]

نسخه شماره ۴؛ (ص ۴۹-۶۱ دفتر است) نسخ مورخ ۹۹۹

آداب المتعلمین (عربی)

منسوب به خواجه است و لکن حق آن است که تألیف برهان الدین زرنجی، و تلخیص و تحریر آن است.

سیه سالار ۳ : ۱۶-۱۷ و همین فهرست :

آغاز الحمد لله علی آلائه و بعد فکثیر من طلاب العلم لایتمسک لهم التحصیل وان اجتهدوا ولا ینتفعوا من ثمراته وان اشتغلوا ...

انجام : فی کتابه المسمی بطب النبی علی الله علیه وآله وسلم یجده من یطلبه والحمد لله رب العالمین تم فی عاشر شهر شوال سنه تسع وتسعین وتسعمائه .

[۱۹۳۲]

نسخه شماره ۵ (۶۲-۶۵ دفتر است)

دعای صباح

(عربی)

رجوع شود به: الذریعة ج ۸- ۱۳۰۱۹۰: ۲۵۳-۲۵۵ فهرست آستان قدس ۶: ۲۲۳

آغاز: بسمله، دعای صباح حضرت امیرالمومنین علیه السلام، اللهم یا من
دل لسان الصباح بنطق ببلجه...

[۱۹۳۲]

نسخه شماره ۶ (ص ۶۵-۷۷ دفتر است)

دعای ابو حمزه ثمالی

(عربی)

راوی این دعا هارون بن موسی تلکبری، از ابو حمزه ثمالی که از یاران حضرت
سجاد (ع) بوده نقل میکند که ابو حمزه گوید او در شبهای ماه رمضان این نیایش
را بدرگاه خدا میخوانده است. بر این دعا گزارشهای چندی نوشته شده.

رجوع شود به: الذریعة ج ۸: ۱۳۰۸۶، ۱۳۰۸۷ و فهرست آستان قدس: ...

آغاز: بسمله: رب من ذا الذی دعاک فلم تجبه ام من ذا الذی سئلتک فلم تعطیه ام
من ذا الذی رجاک فخیبته ام من ذا الذی تقرب...

انجام: لی ما سائتک یا قدير ولا حول ولا قوة الا بالله العلی العظیم حسبنا الله ونعم
الوكيل والحمد لله رب العالمين وصلى الله على سيدنا محمد وآله الطاهرين

[۱۹۳۳]

نسخه شماره ۷ (ص ۷۷-۷۹ دفتر است)

شرح دعای طلوی مصری

(فارسی)

منقول از کتاب مهج الدعوات سید علی بن طاووس (م -) بالتلخیص و ترجمه

آغاز: در کتاب مهج الدعوات مذکور است آنچه معنیش بدین راجع میشود

که روایت کرده حسن بن علی بن حماد البصری که خبر داد مرا ابو عبد الله حسن بن محمد العلوی که گفت حدیث کرد مرا محمد بن الحسن...

انجام: کردم دعا را یافتیم دانستم که بد کرده بودم زنه‌ار هر کس بدین دعا مواظبت نماید باید که همین قاعده مرعی دارد تا از خوف ایمن باشد

[۱۹۳۲]

نسخه شماره ۸۵ (ص ۷۹ دفتر است)

حدیث نوروز

(عربی)

حدیثی است مشهور و منسوب به حضرت صادق امام ششم (م) بروایت معلی بن خنیس درباره روز نوروز و آداب آن. عده‌ای از دانشمندان رساله نوروزیه نوشته و این حدیث را مورد سخن قرار داده اند رساله‌های نوروزیه عمادالدین مسعود و مولی اسماعیل خواجوی و میرزا مهدی و سید اسماعیل خواتون آبادی از این باب است

همین فهرست ص ۳۲۲ و ذریعه ۶ : ۳۶۷

آغاز : يوم النیروز نیروز الفرس روی المعلی بن خنیس عن مولانا الصادق علیه السلام فی يوم النیروز اذا کان يوم النیروز . . .
انجام : وتکثر من یاذا الجلال والاكرام.

[۱۹۳۳]

نسخه شماره ۱۵ (۲-۱۷۳ دفتر) است بخط نسخ

امان الاخطار

(عربی)

از سید رضی الدین علی بن طاووس (م-۶۶۴) در آداب و شرائط سفر ، و دستورهای حفظ الصحه از شرع و طب، خاصه برای مسافر و ادعیه و احراز این کتاب (بشیوه دیگر مؤلفات ابن طاووس) حاوی نوادری ارزنده است و از آن جمله تمام

رساله حفظ الصحة قسطن بن لوقا که آنرا برای حسن بن مخلد نوشته در باب ۱۳ این کتاب وارد گشته . کتاب برء الساعة محمد بن زکریا رازی را نیز تماماً در باب یازدهم گنجانیده . کتاب قسطن بن لوقا خود دارای ۱۴ باب است که خود او فهرست ابواب را در آغاز رساله آورده و باب چهاردهم همین رساله است که در آخر کتاب امان الاخطار بچشم میخورد و بیننده را گمان میرسد که از ابواب امان الاخطار است و شاید به همین سبب در ذریعه آمده که این کتاب دارای ۱۴ باب است . این کتاب که نام کامل آن الامان من اخطار الاسفار و الازمان است ، دارای ۱۳ باب است و هر باب خود دارای چند فصل و مجموع فصلهای کتاب ۱۹۵ است . اینک آغاز باب ۱۳ و رساله قسطن بن لوقا میشود :

الباب الثالث عشر فيمأند كره من كتاب صنفه قسطن بن لوقا لابي محمد الحسن بن مخلد في تدبير الابدان في السفر للسلام من المرض والخطر ننقله بلفظ مصنفه و اضافته اليه اداء للامانة وتوفير الشكر عليه و هو ما هذا الفظه (بسملة) كتاب قسطن بن لوقا اليوناني الى ابي محمد الحسن بن مخلد قيما عليه في تدبير بدنه في سفره الى الحج ... يكي از ابواب ارزنده رساله قسطن بن لوقا باب نهم آنست در بيان طرز استفاده كردن از آبهايي كه قابل نوشيدن و مصرف نيستند (ص ۸۲ دفتر) .

همچنين در اين رساله و در سراسر كتاب امان الاخطار نام عده اي از پزشكان قديم و كتابهاي پزشكي ياد شده .

صاحب ذريعه نسخه اي از اين كتاب امان الاخطار را در كتابخانه سيد حسن صدر (كاظمين عراق) و نيز نسخه اي ديگر ديده اند كه تاريخ آن ۱۰۹۲ بوده است . فهرست دانشگاه شماره ۱/۱۳۸۹ ، ۱۸۲۸ و ۴۱۶۹ . الذريعة ج ۲ - ۳۴۳ فهرست عربي مشار : ۹۰ آستان قدس ۶ : ۲۱۳ .

آغاز: بسملة ، الحمد لله رب العالمين و صلواته ... يقول مولانا الافضل الاكمل ذوالمنافب نقيب نقباء آل ابيطالب في الاقارب والاجانب رضی الدین ابوالقاسم علی

بن موسی بن جعفر بن محمد الطاووس العلوی ... الحمد لله الذی استجارت به الارواح
بلسان الحال فی اخرجها من العدم فاجارها واستعانت به فی فك اسارها من هذا الظلم
فاطلقها ...

انجام : و رحمته من اقوی الوسایل الی اجانبه و عنايته و عافية و صلى الله
على سيد المرسلين محمد النبی و آله الطيبين الطاهرين ، اجمعين ثم الكتاب
بعون الله و توفيقه ...

[۱۹۳۳]

نسخه شماره ۲ دفتر (ص ۱۸۷ - ۲۸۳) دفتر است .

تهذیب (کلام)

(عربی)

از سعدالدین مسعود بن عمر نفتازانی (م - ۷۹۲) . وی تهذیب را در ۲ بخش
کلام و منطق نوشته که هر يك از آن خود کتابی جدا گانه بشمار رفته و شرحها دارند .
بخش کلام تا باب ۵ در مقدمات و مباحث عامه و باب پنجم در الهیات است
و باب ششم در سمعیات است شامل نبوت و امامت و دیگر عقاید سمعی ، دارای ۱۴
فصل است و فصل ۱۴ در امامت .

نسخه حاضر دومین بخش (کلام) است از تهذیب المنطق و الکلام .

کشف الظنون ج ۱ : ۳۵۱ . معجم المطبوعات : ۶۳۶ .

آغاز : بسمله ، هذا قسم الکلام من التهذیب و علی السنة وقع التبویب ...
فی المقدمات . الکلام هو العلم بالعقاید الدینیة من الادلة الیقینیة و موضوعه العلوم
من حیث یتعلق بذلك و العلم لا یحد لوضوحه و قیل لخفائه و التفسیر بمثل حصول
صورة الشیء ...

انجام : هذا غاية ضرب الساعة فلا ینافی خیریه آخر الامه علی ما نال مثل امتی
نیل المحذور لا یدری اوله خیر او آخره تمت .

[۱۹۳۳]

نسخه شماره ۳ دفتر (ص ۲۷۸-۴۱۳) دفتر است ، بخط شکسته نستعلیق و از پایان ناقص است .

حاشیه انوار التنزیل

(عربی)

از عصام الدین ابراهیم بن محمد بن عربشاه اسفراینی حنفی اشعری م- ۹۴۳
بر انوار التنزیل ابوسعید عبدالله بن عمر بیضاوی .

کشف الظنون ج ۱: ۱۶۵ فهرست سپهسالار ج ۱: ۱۲۱ .

آغاز : الحمد لله الذی نزل الفرقان علی عبده لیكون للعالمین نذیرا
اقتبس اقتباساً...

انجام : مع هذا الابهام عوده الی العبد لانه مندفع بقوله و ادعوا شهداء کم
ان کنتم صادقین علی بعض الوجوه ولا یلایم قوله و ادعوا شهداء کم ای یلایمه علی
بعض الوجوه لان الاعانه .

[۱۹۳۴]

نسخه شماره ۱ دفتر (ص ۱-۴۶) دفتر است) بخط شکسته نستعلیق . در بسیاری از
صفحات متن در حاشیه رفته است .

شرح حدیث زینب عطاره

(عربی)

از مولی علی بن جمشید نوری (م- ۱۲۴۶)

محمد بن یعقوب کلینی در روضه کافی بطریق خویش از امام صادق (علیه السلام)
داستان زینب حواء عطر فروش را که برای همسران و دختران پیغمبر (ص) عطر
میاورد و بآنها میفروخت و سؤال و جواب پیغمبر (ص) بازینب که در باره عظمت
دستگاه آفرینش و اسرار خلقت و محتوی رموز و اشارات است نقل کرده و آغاز حدیث
این است :

جاءت زينب العطاره الحولاء الى نساء النبي (ص) وبناته و كانت تبيع منهن
 العطر فيجاء النبي وهي عندهن فقال اذا اتيتمنا طابت بيوتنا فقالت بيوتك بريحك اطيب
 يا رسول الله قال اذا بيعت احسنني ولا تغشي فانه اتقى وابقى للمال فقال يا رسول الله ما اتيت
 من بيعي وانما اتيت اسالك عن عظمة الله فقال (ص) (١) ساحدثك عن بعض ذلك
 ثم قال ان هذه الارض بمن عليها عند التي تحتها كحلقة ملقاة في فلاة قى ...
 والسبع الارضين بمن فيهن على ظهر الديك ... والديك له جناح في المشرق وجناح
 في المغرب الى آخر الحديث .

ملا علی نوری پس از پایان متن حدیث ، نخست سخنی از صاحب وافی آورده
 که خلاصه اش اعتراف به عجز از درک معنی حدیث است. آنگاه خود به شرح حدیث
 غریب و توجیه تشبیه کرسی زمین در حدیث به پشت خروس و دیگر اشارات آن
 پرداخته است. وی در این رساله برخی از اشعار پارسی خود را نیز بمناسبت آورده و از
 آنجمله شعر است که از رساله خود در توحید نقل کرده و این شعر یک مثنوی
 است که بدینگونه آغاز میگردد :

آدم اگر زاده آب و گل است	زاده آدم گل پاک دل است
ماحصل از کشته این آب و خاک	خود دل روشن بود و جان پاک

و این است ابیات پایان این مثنوی:

خود دل اگر زاده آدم بود	روح نیارد کند عیسی دمی
از این رساله نسخه ای ندیدم جز ناقصی در دانشگاه (نسخه شماره ۳۰۹۲/۴) . در	زاده دل عیسی مریم بود

ذریعه نیز ذکر نشده

فهرست دانشگاه ۱۱ : ۲۰۳۸

آغاز : الحمد لله الذي له ما في السماوات وما في الارض وما بينهما وما تحت الثرى ...

(۱) در نسخه‌ها : فقال جل جلاله آمده و غلط است

اما بعد حمد الله الكافي . . يقول النورى الحافى فى الروضة من الكافى حديث زينب العطاره ...

پایان: و هو نشأة القلم الادنى المعروف بين العام كالقصب المعروف بالقلميه - وغيره من الاقلام المعروفة و مبدأ الكل و مرجعه تلك الحقيقة الالهيه المحمديه و كذلك حكم اللوح و روح معناه الذى هو اللوح الصالح لقبول الصور و النقوش باى وجه كان .

در نسخه مايش از اين نيست و چنين پيدا است كه كار مصنف خود ناتمام مانده .

[۱۹۳۴]

نسخه شماره ۲ (ص ۴۹ - ۲۰۵ دفتر) است

شرح هر شبيه

(عربى)

شرح رساله صدرالدين محمد بن ابراهيم شيرازى (م - ۱۰۵۰) از مولى على جمشيدنورى (م - ۱۲۴۶)

آغاز: بسمله ، و به ثقتى ، قوله تعالى ثم الله ينشئُ النشأة الآخرة يعنى يوم القيمة الكبرى يوم لمن الملك اليوم لله الواحد القهار و هو اليوم الاول السابق على اليوم الربوبى المتقدم على اليوم الدنياوى المسمى بالزمانى نزولا و بدوا و المتأخر عنها رجوعا و عودا الى ما نزل منه فهو بدو الخلق و آخره كما بدئكم تعودون ولكن الترتيب فى العود و الرجوع على عكس النزول فلهذا ...

انجام: فلك الافلاك المسمى بالفلك الاطلس هو الوجود الثانى للعرش الرحمانى .

قد تمت هذه الحواشى المكتوبه على الرسالة التى هى من تصنيفات العلامة المرحوم الصدر الشيرازى اسكنه الله دار الجنان و هذه الحواشى من العلامة المنور بنور الله الماقد المسمى بالنورى المرحوم اسكنه الله فى روضات جنانه و غفر الله له ذنوبه و خطيآته .

[۱۹۳۵]

نسخه شماره ۲ (ص ۱۹۳ - ۲۹۱ دفتر) است

اثنی عشریه (صلو قیه) (عربی)

از شیخ بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (م - ۱۰۳۱)

ذریعه ۱۴ : ۱۱۷ دانشگاه ۱۷۵۸:۵ - ۱۷۵۹ مشار - عربی

آغاز: بسمله: الحمد لله الذي وفقنا للاعتداء بشرية اشرف النبيين وبعد يقول
اقل العباد محمد المشتهر ببهاء الدين العاملی عفى الله عنه ...انجام: ايا قعد بعضك على بعض فلا تصبر للشهد والدعاء تمت بعون الله تعالى
سنه ۱۲۶۱ .

[۱۹۳۵]

نسخه شماره ۳ دفتر (ص ۲۴۵ - ۲۷۵ دفتر) است

اثنی عشریه (صومیه) (عربی)

از محمد بن حسین عاملی = شیخ بهائی

فهرست مشار عربی : ۱۸ ذریعه ۱۴ : ۱۱۷

آغاز: بسمله ، الحمد لله الذي جعل الصوم جنة من النار والصلوة على اشرف
الخلايق محمد وآله الاطهار ، فيقول اقل العباد محمد المشتهر ببهاء الدين ...
انجام : فيه تسبيح ان من خفف عن مملوكه فيه خفف الله حسابه ... الاقدام

نواب تلاوة آية واحدة فيه . . . ذی العقده الحرام من شهور ۱۲۸۰

[۱۹۳۶]

نسخه شماره ۲ دفتر (ص ۱۸ - ۲۲ دفتر) است .

تأویل آیه نور (عربی)

از مولی عبدالرزاق کاشانی (م ۷۳۶). کاشانی در این رساله کوچک آیه نور را با

اختصار و بشیوه عرفانی تفسیر کرده است .

درفهرست سپهسالار نسخه‌ای از این رساله با عنوان تفسیر آیه نور معرفی شده . اما علم الهدی فرزند فیض کاشانی در نوشته‌ای که در پشت برگ رساله نخست این دفتر (۱۹۳۶) دارد، از این رساله با عنوان تأویل آیه النور یاد کرده است و مؤلف خود نیز در مقدمه گوید دراز «من درخواست کرد تأویل آیه را» (ک ۹ - راست) . عبدالرزاق کاشی این رساله را بدرخواست کسی نوشته که از او بدینگونه یاد کند «من وجب علی من طریق المروة اجابته اذ حتمت عندی فی طلب التحقيق اصابته» رجوع بشود به فهرست سپهسالار ۳ : ۴۶۱

آغاز: بسمله ، وبه نستعین . الحمد لله الذی اودع اسراره مطاوی التنزیل والمعباده فحاوی التأویل سدف علی الحقایق سجوف التمثیل فاوهم العوام ... فقد سألنی من وجب علی من طریق المروة اجابته ... تأویل قوله تعالی الله نور السموات والارض الایة فعلق له بعض ماسنح فی الخاطر ... فقال الله تعالی الله نور السموات والارض فالله اسم للذات مع جمیع الصفات والنور اسم لماله ظهور فی ذاته وبه ظهور لغيره وینقسم ...

انجام : لکن لایکون علی التمام والکمال الا فی صورة الانسان الکامل .

[۱۹۳۶]

نسخه شماره ۳ دفتر (ص ۲۲ - ۲۳ دفتر) است .

تأویل آیه امانت

(عربی)

مختصریست در بیان مقصود از عرض امانت بر انسان و اباء و اشفاق فرشتگان و تفسیر کلمه ظلوم و جهول بشیوه عرفان ، پیوسته نسخه تفسیر آیه نور کاشانی است و شاید کاتب دفتر این را نیز از کاشانی دانسته . سید حیدر آملی رساله‌ای در این باب دارد و در آغاز کتاب جامع الاسرار نیز درباره آن سخن گفته . علم الهدی در یادداشتی که در پشت ک ۲ دفتر دارد تنها از دور رساله (شماره ۲۰۱ دفتر) یاد کرده و از دیگر رساله‌های

موجود در دفتر با اینکه با همان خط و قلم اندو احتمال الحاق نمیرود نام‌نبرده .
آغاز: بسمله ، وبه‌نستعین ، اناعرضا الایة المراد بالعرض التجلی وبالامانة
 الذات مع الصفات ای الاسماء الالهیه معنی تجلینا باسمائنا الحسنی لسموات العالم
 العلوی وارض العالم السفلی و جبال الکائنات بینهما فایین ان یحملنها ...
انجام : تردنفسک الی طاهرة کما قبلتها منی طاهرة والله المستعان وعلیه
 التکلان تم .

[۱۹۳۶]

نسخه شماره ۴ دفتر (ص ۲۶ - ۴۹ دفتر است) بخط نسخ محمد بن محمد مؤمن کاشانی
 مورخ ۱۰۳۵ .

رساله در عرفان و توحید

(عربی)

از داود بن محمود قیصری (م - ۷۵۱) . وی این رساله را پس از شرح فصوص
 نوشته و در چند جای این رساله از شرح فصوص و مقدمات آن یاد کرده است .
 این رساله دارای یک مقدمه (در دو فصل) و سه مقصد و یک خاتمه است و هر
 مقصد خود دارای سه فصل است .

فصل اول از مقدمه : موضوع و مبادی و مسائل (باجمال) .

فصل دوم در پاره‌ای از اصطلاحات عرفا .

مقصد اول - وجود و اسماء و صفات الهی .

فصل دوم : مراتب تنزلات وجود و حضرات خمس .

فصل سوم - تشریح عالم مثال .

مقصد دوم - طریق الوصول الی الاصول .

فصل اول - نبوت .

فصل دوم - ولایت .

فصل سوم : طریق اکتساب ولایت .

مقصد سوم - جمع وتوحید ومراتب توحید .

فصل اول - جمع ونتایج جمع .

فصل دوم - توحید ومراتب توحید .

فصل سوم - خلافت (این فصل مفصل ترین بخشهای این رساله است) .

خاتمه : ختم خلافت و معرفی خاتم الولاية .

این رساله بجز آنهاست که فهرست دانشگاه در (۵۱۰:۳، ۷۲۳:۸) آمده .

آغاز: بسمله ، وبه نستعین ، المقدمة فيها فصلان الاول في موضوع هذا العلم ومبادئه ومسايله اعلم ايدنا الله واياك ان الوصول الى الله سبحانه قسمان عامي وعلمي والعملی مشروط بالعلمی

انجام : وفي هذه المباحث تحقيقات واسرار لا يمكن اظهاره فمن اراد ذلك فليطلب من شرح الفصوص الذي لنا فقد بينها هنالك مشبعاً ... و اليه المرجع و المآب والصلاة على محمد خير من نطق بالصواب وعلى آله وصحبه خير آل واصحاب و سلم تسليماً كثيراً كتبه محمد بن جلال الدين محمد الشهير بمؤمن القاشاني عفى عنهما بمحمد وآله .

[۱۹۳۶]

نسخه شماره ۵ دفتر (ص ۵ - ۵۷ دفتر است) بخط نسخ محمد بن محمد مؤمن

بتاریخ ۱۰۲۵ .

حلیة الابدال

(عربی)

از محیی الدین بن العرابی (م - ۶۳۸)

وی این رساله را یکبار نوشته و پس از انتشار آن، بهنگامیکه در شهر (خانه)

بوده چیزهایی بر آن افزوده (که در نسخه حاضر موجود است) .

محیی الدین در این رساله از کتاب مواقع النجوم خود یاد کرده است .

کشف الظنون ج ۱ : ۴۵۲ فهرست مشار - عربی - : ۳۱۹ مجلس ۹ : ۲۹
فهرست مصنفات محیی الدین - بکوشش گورگیس عواد درمجله مجمع علمی دمشق
جلد ۲۹ : ۵۲۹ .

آغاز: الحمد لله على ما الهى وعلمنا ما لم نكن نعلم .. اما بعد فانى استخرت الله
ليلة الاثنين من جمادى الاول سنة تسع و تسعين وخمسماية بمنزل آل ميه بالطائف
فى زيارتنا عبدالله بن عباس .

پایان: منازل الاحسان انه هو الولی المنان

پس از پایان رساله اشعاری بفارسی از عطار و علاءالدوله سمنانی نقل شده

[۱۹۳۶]

نسخه شماره ۶ (ص ۵۸ - ۶۱ دفتر) است .

نامه محیی الدین به رازی

(عربی)

یکی از شاگردان فخر رازی که با ابن العربی دوستی داشته برای اوحکایت
کرده که رازی روزی بر منبر گریسته و شاگردان از اوسبب گریه پرسیدند پاسخ
گفت در مسئله‌ای که ۳۰ سال اعتقادی داشتم اکنون برایم مسلم شد که اعتقاد ۳۰ ساله
من در آن مسئله بخطا بوده و گریه‌ام از آن است که شاید همین عقیده که اکنون دریافتم
نیز بخطا باشد . محیی الدین این نامه را به رازی نوشته و باستناد همین گفته ، او را
به ترك علوم نظری و مباحث فکری و اتخاذ طریقه ریاضت و سلوك و خلوت
خوانده است .

ابن عربی در اوائل این نامه از غزالی با عنوان «سیدنا ابو حامد» یاد کرده و
او را از خود دانسته .

در جایی دیگر گوید: «از چه رو در این ورطه مانده‌ای و در راه ریاضتها و مجاهدات و خلوات که با سنت رسول (ص) مطابق است وارد نمیشوی». آقای سید محمد باقر سبزواری بخشی از این نامه را ترجمه کرده و این ترجمه را در ضمن ۱۴ رساله بچاپ رسانیده‌اند.

مایلهروی در شرح حال فخر رازی از این نامه یاد کرده و نوشته در کشکول بهائی نقل شده و نیز گوید معلوم نیست فخر رازی، باین نامه محیی‌الدین جواب داده یا نه.

شرح حال فخر رازی از مایلهروی چاپ افغان ص ۱۱۲

آغاز: هذه رسالة للشيخ الامام الراسخ ... محمد بن علي بن العربي الطائي الاندلسي قدس الله روحه الحمد لله وسلام على عباده الذين اصطفى ... اما بعد فاننا محمد اليك الله الذي ، لا اله الا هو و قال رسول الله اذا احب احدكم اخاه فليعلمه اياه وانا احبك ...

انجام: الا ذعان للحق و التسليم له ان لم يكن الايمان ، به و هذا تمام الرسالة والله ولي الكفاية والتوفيق والصلوة والسلام على نبيه وصفيه محمد و آله وعشيرته .

[۱۹۳۷]

این نسخه ش ۲ (ص ۱۰۵ - ۱۳۴) دفتر است .

شرح شرح الوقاية

(عربی)

= شرح وقت الزوال = رسالة في معرفة اوقات الصلوة وسمت القبلة از سید

حسین خلخالی (م - ۱۰۱۴) .

(۱) امام برهان الشریعة محمود فرزند صدر الشریعة اول عابد الله خموی حنفی

(۱) چون شروح و حواشی و قایه و شروح آن فراوان است و مؤلف و یکی از شارحان

نزدیکی اسمی دارند آقای سید ابراهیم دیباجی بدرخواست من فهرست آنها را با دقت و کوشش از کشف الظنون و دیگر فهارس استخراج کرده‌اند .

که از علماء سده هفتم است ، کتاب وقایة الروایة فی مسائل الهدایة را در فروغ فقه حنفی برای پسر دختر خود صدر الشریعه ثانی (عبدالله بن مسعود بن تاج الشریعة محمود محبوبی حنفی م - ۷۴۵) نوشته است . این کتاب نزد اهل تسنن اهمیت بسزایی داشته و از کتابهایی است که مورد تدریس و قرائت و مراجعه دانشمندان قرار گرفته و بر آن تعلیقه‌ها و حاشیه‌ها و شرحهای بسیار نوشته اند که در کشف الظنون و فهرستها یاد شده و ما برخی از آنها را میآوریم از شرحهای وقایه است :

۱ - توفیق العناية فی شرح الوقایه از زین الدین جنید بن شیخ سندل حنفی .

آغاز: الحمد لله الذی جعل الشرع دینا و ضیاء و نوراً مضيئاً .

۲ - العناية فی شرح الوقایه از علاء الدین علی بن عمر الاسود (م - ۸۰۰). در الشقایق آمده که شارح آنرا هنگامیکه در مدرسه از نبق به تدریس آن اشتغال داشته نوشته است . وی کتابی بنام حافل کامل لاجل مشکلات الوقایه دارد که لطفی بیک زاده در حاشیه الشقایق از آن یاد کرده است .

۳ - شرح الوقایه از مولی عبداللطیف بن عبدالعزيز معروف به (ابن مالک) وی در آغاز گوید این شرح نوشته‌هایی بود که من هنگامیکه الوقایه را به پسر من جعفر میآموختم نوشتم . فرزند دیگرش محمد بن مالک گوید : پدرم شرحی بر الوقایه نوشته بود در یادداشت‌هایی ترسیدم از بین برود لذا نوشته‌های او را با ملحقاتی يك جا آورده شرحی دیگر ترتیب دادم و لذا دو شرح به ابن مالک نسبت داده اند نسخه‌ای از شرح محمد بن عبداللطیف بن مالک در دار لکتاب سال ۱۹۳۶ - ۱۹۵۵ وجود دارد .

آغاز: الحمد لله الذی جعل العلم اربح المتاجر و المكاسب .

- ۴ - شرح الوقایة . شرحی است در کتابخانه خدیوی مصر که در سال ۸۰۵ نوشته شده و نام شارح در آن نیامده است .
- ۵ - الحماية فی شرح الوقایة از مولی یوسف بن حسین کرماسی .
- ۶ - العناية فی شرح الوقایة از سید حسین بن سیدعلی قومنائی . وی این شرح را در جمادی الاولی ۸۲۷ شروع کرد و در صفر ۸۳۲ بپایان رسانید .
- آغاز: اللهم بحمدك افتتحت وبفضلك استتمت .
- قومنائی گوید : و آنچه در این شرح آورده ام از الهدایة و الکفایة و غایة البیان و زیلعی و الکافی و صدر الشریعة است .
- ۷ - الاستغناء فی شرح الوقایة از علاءالدین علی طرابلسی .
- ۸ - التطبیق فی شرح الوقایة از مولی قاسم بن سلیمان نیکدی (م - ۹۷۰)
- وی در این شرح بسخنان و اعتراضات ابن کمال پاشا پاسخ داده است .
- ۹ - الرعاية . شرحی است که نام مؤلف آن را کشف الظنون نیاورده است .
- ۱۰ - الاستیفاء . شرحی است از معین الحکام حسام الدین کوسج . این شرح را «الکوسجیة» نیز نام نهاده اند .
- ۱۱ - شرح الوقایة الکبیر از عبد الوهاب بن محمد نیشابوری مشهور به (ابن الخلیفه) وی در سنه ۸۷۳ میزیسته است .
- ۱۲ - شرح الوقایة (الصغیر) نیز از همان ابن الخلیفه .
- ۱۳ - شرح الوقایة از قورد (کرد) افندی .
- ۱۴ - شرح الوقایة (الکبیر) از عزالدین طاهر شافعی
- ۱۵ - شرح الوقایة (الصغیر) نیز از همان عزالدین طاهر .
- ۱۶ - شرح الوقایة از شیخ علی بن محمد شاهرودی معروف به (مصنفک) . وی این شرح را در سال ۷۳۴ در بسطام نوشت و در «ادرنه» آنرا پانویس نمود . لطفی بیک زاده در حاشیه الشقایق گوید مشهور اینست که مصنفک شرح مختصر الوقایة ساخته است و کسی را که از شرح الوقایة او آگاهی داشته باشد نیافتم .

۱۷- شرح الوقایة از صدر الشریعه ثانی این شرح به (صدر الشریعه) اشتهاار دارد و مورد توجه بسیاری از دانشمندان قرار گرفته و بر آن شرح‌ها و حاشیه‌هایی آمده است. وی این شرح را در صفر ۷۴۳ بپایان رسانیده است. بر این شرح قره کمال شرح مبسوطی نگاشته است که آغاز آن اینست:

الحمد لله الذی فقهنا فی الدین ...

(دو نسخه از این شرح در کتابخانه آستان قدس و چندین نسخه در کتابخانه خدیویه موجود است یکی از نسخه‌های آستان قدس در ۹۸۶ نوشته شده).
حاشیه‌ها عبارتند از:

۱- حاشیه صدر الشریعه از قاضی نورالله شوشتری شهید (۱۰۱۹).

۲- الذخیره العقبی از یوسف بن جنید معروف به (اخى چلبی) وی آنرا در ۸۹۱ شروع نمود و پس از بیست سال بپایان رسانید.

۳- حاشیه صدر الشریعه از مولی محمد قره باغی (م - ۹۴۲).

۴- حاشیه صدر الشریعه از مولی یعقوب پاشا بن مولی خضربیک (م - ۸۹۱)
(نسخه‌هایی از این حاشیه در کتابخانه خدیویه آمده است).

۵- حاشیه صدر الشریعه از مولی عصام الدین ابراهیم بن محمد اسفراینی (م - ۹۴۴) که آنرا بنابه تقاضای عبیدالله خان نوشته است. عصام الدین از ثلث اول کتاب در ۹۳۴ فراغت یافته است.

آغاز: نحمدك یا من توجد من هدايتك وقایة ...

۶- حاشیه صدر الشریعه از مولی تاج الدین ابراهیم بن عبیدالله حمیدی (م - ۹۷۳). وی از آغاز صدر الشریعه تا پایان کتاب الحج را حاشیه نوشته و در آن گفته‌های ابن کمال را سست دانسته است.

۷- حاشیه صدر الشریعه از مولی صالح بن جلال (م - ۹۷۳).

آغاز: الحمد لله الذی جعلنا علی فطرة الاسلام فی البداية.

- ۸ - حاشیه صدر الشریعة از محمد بن پیر علی معروف به (برکلی) متوفی - ۹۸۱.
 ۹ - حاشیه صدر الشریعة از مولی حسن چلبی بن محمد شاه فناری (م - ۸۸۶)
 ۱۰ - حاشیه صدر الشریعة از مولی محمد علی بن یوسف فناری (م - ۳۹۰ ر.)
 آغاز: الحمد لله ولی التوفیق ...

- ۱۱ - حاشیه صدر الشریعة از محیی الدین محمد بن خطیب قاسم .
 ۱۲ - حاشیه صدر الشریعة از مولی بدر الدین احمد بن محمود معروف به
 (قاضی زاده م - ۹۹۸) .
 ۱۳ - حاشیه صدر الشریعه از سنان الدین یوسف شاعر . براین حاشیه مولی
 مصلح الدین قوجوی معروف به (شیخ زاده) متوفی ۹۵۱ شرح مبسوطی نوشته و در
 ماه صفر ۹۳۹ از تالیف آن فارغ شده است . آغازش چنین است :
 الحمد لله رب العالمین .

- ۱۴ - حاشیه صدر الشریعة از مولی سیف الدین احمد بن محمد ، حفید تفتازانی
 (م - ۹۱۰) .
 ۱۵ - حاشیه صدر الشریعة از مولی حسام الدین زاده که بنام الترشیح آمده است .
 ۱۶ - حاشیه صدر الشریعة از حافظ الدین محمد بن احمد عجمی .
 ۱۷ - حاشیه صدر الشریعة از سلیمان بن علی قرمانی (م - ۹۲۴) .
 آغاز: الحمد لله غامر الانام .

- ۱۸ - حاشیه صدر الشریعة از سید شریف جرجانی (علی بن محمد م - ۸۱۶)
 ۱۹ - حاشیه صدر الشریعة از محمد بن ابراهیم حلبی معروف به (ابن الحنبلی
 م - ۹۷۱) .
 ۲۰ - حاشیه صدر الشریعة از مولی علمشاه بن عبدالرحمان (م - ۹۸۷) .
 ۲۱ - حاشیه صدر الشریعة از مولی زکریا بن بیرام (م - ۱۰۰۱) .
 ۲۲ - حاشیه صدر الشریعة از مولی طورسون بن مراد (م - ۹۶۶) .

۲۳ - حاشیه صدر الشریعه از مولی خسرو (م. ۹۶۷) وی از فرزندان کر ماستی است .

۲۴ - حاشیه صدر الشریعه از شمس‌الدین احمد بن حمزه معروف به (عرب چلبی م. ۹۵۰) بزبان ترکی .

۲۵ - المفاتیح. این حاشیه از خود مؤلف یعنی صدر الشریعه است .

۲۶ - حاشیه صدر الشریعه از مولی سنان‌الدین یوسف معروف به (قره‌سنان)

۲۷ - حاشیه صدر الشریعه از شیخ یحیی بن بخشی وی در حدود قرن دهم وفات نموده .

۲۸ - حاشیه صدر الشریعه از مولی احمد بن موسی خیالی .

۲۹ - حاشیه صدر الشریعه از بابلی‌باشا بن محمد مشهور به مولایکان .

۳۰ - حاشیه صدر الشریعه از یوسف بن جنید توقاتی معروف به (اخی چلبی

م. ۹۰۵) وی این حاشیه را در ۸۶۱ شروع نموده و در ۹۰۲ پایان رسانیده است.

۳۱ - حاشیه صدر الشریعه. نام محشی را کشف‌الظنون نیاورده است .

آغاز: الحمد لله رافع القبة الخضراء .

۳۲ - التشریح حاجی خلیفه نامی از محشی یاد نکرده است . این حاشیه از

آغاز تا پایان کتاب الوقف است .

آغاز: صدرا شرحته بحمد انوار ایات سبحانه من اوراق الاطباق . . .

۳۳ - حاشیه صدر الشریعه از شرف‌الدین یحیی بن قره جرهاوی حنفی (نسخه

از این حاشیه در کتابخانه خدیویه با کتابت ۱۰۹۷ دیده میشود) . کتاب الوقایه

را صدر الشریعه ثانی مختصر نمود والنقایة نامیده. در فهرست سپهسالار نسخه‌ای از

النقایه که در تاریخ ۱۲۷۸ نوشته شده وجود دارد . محمد صلاح فرزند بدرالدین

محمد جرجانی کتاب الوقایه را از عربی بفارسی ترجمه نموده و بنام عبیدالله خان

ساخته است نسخه‌ای از این ترجمه در فهرست دانشکده حقوق آمده که در ۹۷۷ نوشته شده است .

کتاب حاضر شرحی است بر صدر الشریعه، از سید حسین خلیخالی (م-۱۰۱۴) که در ۱۰۰۵ پایان یافته. خلیخالی یکی از شاگردان میرزا جان باغنوی (م-۹۹۹) و ریاضی‌دانان قرن ۱۰ است. رساله تشریح الفلک و رسم دایره هندیه را نگاشته، بخشی از شرح وقایه صدر الشریعه را که متعلق به تشخیص وقت زوال است از روی دایره هندیه شرح کرده است و پس از پایان این بحث درباره سمت قبله سخن گفته و روش تشخیص قبله را بوسیله دایره هندیه روشن ساخته است. این بحث اخیر ۱۴ صفحه نسخه ما را فرا گرفته و در پایان آن، رساله نیز پایان یافته است. استاد عباس عزوی نوشته است از این رساله نسخه‌ای دارم.

خلیخالی در آغاز سبب تألیف این رساله و برگزیدن شرح وقایه صدر الشریعه را برای تعلیق چنین بیان دانسته: «را آنجا که معرفه وقت زوال شرعاً واجب است و از میان راه‌های فراوانی که برای شناختن زوال یاد شده، تنها راه و شیوه‌ای که اهل رصد آنرا معتبر داشته و مجتهدان بر آن اعتماد کرده‌اند همانا شیوه استفاده از دایره هندیه است که در شرح و قایه صدر الشریعه بیان شده و چون دانستن این طریق تشخیص وقت زوال از دایره هندیه مبنی بر دانستن مسائلی است که مورد توجه همگان نیست (اشاره به فن ریاضی است) عده‌ای از برادران که آشنایی مرا بدین فن میدانستند خواستند تا بر این بخش از شرح وقایه شرحی بنویسم ...»

صاحب ذریعه در ذیل حرف (ق) از رساله قبله سید حسین خلیخالی یاد کرده و نوشته‌اند در تهران چاپ شده و در شمار «شروح» نیز این رساله را تحت عنوان شرح وقت الزوال آورده و مؤلف آنرا نشناخته‌اند.

تاریخ نظم و نشر سعید نفیسی: ۴۰۰ علم الفلك فی العراق عباس عزای (مجله
مجمع‌العلی دمشق سال ۲۹: جزء ۳)، سالنامه پارس ۱۳۲۹: ۱۴، فهرست حقوق: ۵۸
فهرست سپهسالار ج ۱: ۵۱۴ الذریعه ج ۶: ۱۳۷ و ج ۱۴: ۱۷۲، ۱۷: ۴۰: کشف الحجب:
۱۸۱ فهرست رضویه ج ۲: ۸۰ کشف الظنون ج ۲: ۶۴۰، ۶۴۳. مشار- عربی-
... معجم المطبوعات ۱۱۹۹، ۱۲۰۰ فهرست کتابخانه خدیوی ج ۳ - (فقه):
۳۹، ۴۰، ۷۱، ۷۷، ۱۴۸، فهرست دارالکتب سال ۱۹۳۶ = ۱۹۵۵ ص ۸۹.

آغاز: الحمد لله رب العالمین والصلوة والسلام علی نبیه محمد ... اما بعد
فیقول ... حسین الحسنی الخلیف لیاکان اشرف الطاعات بعدالایمان هو الصلوة...
وختلف المفسرون فی معنی دلوك الشمس ...

انجام: وانه لا یتأتی معرفة سمت القبلة بشی من الطرف المذكور
فی المضع الذی عرضه تسعون درجه ویکون السنة الشمسية ههنا یوماً وليلة او
یتعین هذاالموضع شی من المشرق و المغرب والجنوب والشمال .

[۱۹۴۰]

این نسخه ش ۱ (ص ۱ - ۸۳) دفتر است (ناقص) .

(عربی)

الانفیه فی النحو

ار جوزة هزاربیتی در نحو از محمد بن مالک طائی (م - ۶۷۲)
معجم المطبوعات: ... مشار- عربی-: ۸۴ .

[۱۹۴۱]

نسخه شماره ۱ دفتر (ص ۱-۴۷) دفتر است .

(فارسی)

شرح شواهد شرح قطر

قطر الندی و بل الصدی را ابن هشام نحوی (م - ۷۶۱) نوشته و عده‌ای از

نحویان و خود ابن هشام آنرا شرح کرده اند. کتاب حاضر ترجمه ابیاتی است که ابن هشام در شرح خود بر کتاب قطر الندی بعنوان شاهد آورده و مترجم نوشته که آن ابیات را برای کمک به نوآموزان ترجمه کرده .

نسخه شماره ۴۵۲۴ مرکزی دانشگاه که آغاز آن افتاده ظاهراً همین شرح حاضر است زیرا چند کلمه از ترجمه این بیت :

و طلوعها حمراء صافية - وغروبها صفراء كالورس، که در آغاز نسخه دانشگاه (و صفحه سوم نسخه ما) واقع و در فهرست آن کتابخانه نقل گردیده در هر دو نسخه مطابق است . پایان نسخه ما ناقص است (هر چند کاتب در ذیل آن نوشته تمت شرح الشواهد) . در فهرست دانشگاه شرح فارسی دیگری بر شواهد شرح قطر ابن هشام است محمد جعفر قاینی بشماره ۲۱۷۱ شناسانده شده که مؤلف آن شواهدی با شعر فارسی نیز از خود در آن درج کرده . شرح فارسی محمد جعفر قاینی در ذریعه یاد شده و چند شرح نیز عربی بر شواهد شرح قطر ابن هشام شناسانده شده .

رجوع شود به ذریعه ۱۳ : ۳۳-۳۴ فهرست دانشگاه ص ۱۳۷-۳۱۳۸ و ۳۴۷۴ .
آغاز : بسمله ، و به نستعین ، این چند کلمه ایست نوشته شده بزبان فارسی از جهة بیان اشعار شرح قطر ابن هشام انصاری تا همه مبتدی معانی او را به آسانی دریابند و ثواب (۱) برای این عاصی عاید گردد ، اذ اقات حذام قصد قوها - فان القول مافات حذام - ولولا المزعجات من اللیالی - لما ترك القطاطیب المنام . التصدیق باور داشتن الازعاج بزای منقوط جنبانیدن و بر خیزانیدن و مراد اینجا هلاك گردانیدن است اللیالی جمع لیل و یاء زیاد شده بر خلاف قیاس مثل اراضی که جمع ارض است ...
انجام : خطاب راوست و همان پوشید کن و نادانی تمت الشرح الشواهد بعون الله تعالی ، تمام شد .

[۱۹۴۱]

نسخه شماره ۳ دفتر (ص ۸۷-۲۳۳ دفتر است)

حاشیه تهذیب (منطق)

(عربی)

از موای عبدالله بن شهاب‌الدین حسین یزدی شاه‌آبادی (م - ۹۸۱) بر منطق تهذیب تفتازانی (م - ۷۹۳) که بارها در ایران چاپ شده .

رجوع شود به الذریعة ج ۶: ۵۴ فهرست عربی‌مشار: ۲۷۵ حقوق: ۳۱۸ .

آغاز: بسمله ، قوله الحمد لله افتتح بحمد الله بعد التسمیه ابتداء بخیر الکلام ، واقتداء بحديث خیر الانام...

انجام: بفضلہ وجوده سعادة فی الدارين بحق محمد خیر البریه تمت بعون مالک البرکات سنه ۱۲۰۲ فی شهر کاشان در حال تباهی .

[۱۹۴۲]

نسخه شماره ۱ دفتر (ص ۱-۱۰۸ دفتر) است .

حاشیه بر تهذیب المنطق

(عربی)

از ملا عبدالله یزدی شاه‌آبادی (م - ۹۸۱) بر تهذیب المنطق تفتازانی - (همان کتاب بالا) .

[۱۹۴۳]

نسخه شماره ۴ دفتر (ص ۱۳۲-۳۷۶ دفتر) است .

البهجة المرضیه فی شرح الالغیه

(عربی)

شرح است برار جوزة نحو ابن مالک اندلسی (م - ۶۷۲) از جلال‌الدین عبدالرحمان سیوطی (م - ۸۱۱) .

فهرست سیپه سالار ج ۳: ۲۶۲ فهرست عربی مشار- ۱۳۴: معجم المطبوعات: ۱۰۷۶
آغاز: بسمله، احمداک اللہم علی نعمک واصلی واسلم علی محمد خاتم انبیاءک
 وعلی آلہ وصحبہ والتابعین الی یوم لقائک ...
انجام: کما بارکت علی ابرہیم و آل ابرہیم فی العالمین انک حمید مجید.

[۱۹۵۰]

نسخه شماره ۱ دفتر (ص ۱-۱۹۸ دفتر) است

الرضوان

(عربی)

از حاج شیخ هادی تهرانی (م - ۱۲۲۱)
 وی نخست قطعه‌ای شعر شامل چند بیت به عربی بنام «الرضوان» در کلیات
 مسائل فقهی صلح گفته و سپس این کتاب را در شرح و توضیح آن ابیات نوشته و آن
 ابیات را نیز در آغاز شرح آن گذارده.

رجوع شود به الذریعة ج ۱۱: ۲۳۹

آغاز: بسمله، حمد المن بالفقہ اکمل النعم ... الصلح فی الوضع هو الرجوع
 الی الموافقة وقطع الخصومة ...

انجام: فایده، کل سلطان للشخص علی غیره یصلح للاسقاط بجنب ذاته ...
 اما الحکم فاندلیس الا الاستیلاء علی ... اجمعین من الان الی یوم الدین آمین.

[۱۹۵۰]

نسخه شماره ۲ دفتر (ص ۳۰۶-۳۸۴ دفتر) است

شرح شرایع (کتاب التجاره)

(عربی)

از شیخ محمد هادی تهرانی (مؤلف کتاب بالا).

آغاز: (بسمله)، الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد ... و بعد فیقول
 المسکین ... ان هذه جملة مما خطر بالبال فی کشف الغطاء عما ...

انجام : فتراضینا بابی حنیفه و اخیر تدبالقصه فقال ... ماصنعت بالبغلة قلت رجعتہ سلیمان قال نعم بعد خمسة عشر يوما .

[۱۹۵۰]

نسخه شماره ۳ دفتر (ص ۳۹۲-۴۰۸ دفتر) است

(عربی)

حق و حکم (رساله ..)

از حاج شیخ هادی تهرانی (م - ۱۳۲۱) . بحث از تفاوت حق و حکم از نظر ماهیت و آثار ، از مباحث ارزنده و پرفایده حقوقی است که عده‌ای از فقها در باره آن رساله نوشته‌اند .
بنوشته ذریعه او نخستین کسی است که در این موضوع کتاب جداگانه ساخته است .

الذریعة ج ۷: ۳۹

آغاز: بسملة ، الحمد لله الذى احسن ما اندرست من اعلام الدين بالعلماء ...
اما بعد فيقول المستكين ، محمد هادی بن محمد امين حشرهما ...
انجام : الذى هدانا لهذا وما كنا لنهتدى لولا ان هدانا الله والمر جو مننه ان يجعله ...
تمت النسخة الشريفة فى ضحية يوم الجمعة من شهر ربيع العقده الحرام من شهر السنة الرابعة عشر بعد الالف و ثلثمائة من الهجرة النبويه على هاجرها الف سلام وتحية ۱۳۱۴

[۱۹۵۳]

این نسخه ش ۲ (ص ۳۹۰-۳۹۴ دفتر) است

(عربی)

وحدة الوجود (رساله فى ..)

از شیخ حسین بن ابراهیم تنکابنی . (ق : ۱۱ - ۹)
نسخه از این رساله در دانشگاه است مورخ ۱۱۰۴ و نسخه‌ای در کتابخانه رضویه است که در ۱۰۲۵ نوشته شده است .

فهرست آستان قدس ج ۴ - ۱۵۲ دانشگاه ج ۳ - ۵۱۷ و فلاسفه شیعه از

عبدالله نعمه : ۲۵۵

آغاز: الحمد لله الذى هو نور سماوات العقول و النفوس وضوء ارض الاجرام...

انجام : ومن يبالغ الى هذه المرتبة من التوحيد فهو هايم فى تيه الحيرة ولم يكن

من الموحد بن بالحقيقة والله اعلم بحقايق الامور .

[۱۹۵۸]

نسخه شماره ۲ دفتر (ص ۳۷۸-۴۰۸ دفتر) است

(فارسی)

مرآة الاخرة

از فیض کاشانی (محمد بن مرتضی) در چهار باب و یک خاتمه .

فهرست حقوق : ۴۵۸ فهرست فارسی مشار ۱۴۱۹

آغاز: بسمله ، الحمد لله الذى جعل الدنيا متاعا والاخرة دارالقرار والصلوة...

اما بعد فيقول محمد بن مرتضى المدعو بمحسن ...

انجام : انتهى كلامه و تمام تحقيق المقام بطلب من كتابنا الموسوم بعين اليقين .

[۱۹۵۸]

نسخه شماره ۳ دفتر (ص ۴۰۸-۴۲۶ دفتر) است

(عربی)

میزان القيامة

از فیض کاشانی که در آن از روز واپسین سخن گفته است. این کتاب دارای

شش باب است و چاپ شده .

فهرست کتابخانه دانشکده حقوق : ۴۹۰ .

آغاز: بسمله ، الحمد لله الذى رفع السماء ووضع الميزان الاتطغوا فى الميزان

اما بعد فيقول محمد بن مرتضى المدعو بمحسن عفى عنه هذا ما المیت به فی تحقیق میزان يوم القيمة

انجام : بالخیرات وختم اعمالنا بالباقيات الصالحات بحق محمد وآله موازین...
وفاز بمعرفة میزان القيمة مؤلفه محمد بن مرتضى فی شهر رجب الموجب من شهور سنة اربعین والفاء الهجرية واتفق لتاریخه عرف یزان ...

[۱۹۵۸]

نسخه شماره ۴ (ص ۴۲۶ - ۴۲۹ دفتر) است .

(عربی)

وجودیه (رساله ...)

از مصنفات مولانا عبدالرحمن جامی (م - ۸۱۷ - ۸۶۸) دانسته شده و در دانشگاه بنام وجودالموجود آمده است .

دانشگاه ج ۳ : ۵۱۷ - رضویه ج ۴ : ۱۵۰ .

آغاز: الوجود ای ما بانضمامه الى المہیات یترتب علیها آثارها المختصه بها
موجود بانه لولم یکن موجودا لم یوجد شی اصلا والتالی بط فالماقدم مثله بیان ...
انجام : موجود به فلا یخرج عن القسمه قائما ینتقل المنع ح الی انحصار
الوجود الواحد فی کونه قایما بکل واحد منها وکونه قایما بالمجموع فلا یجدی
نفعاً تمت الرساله الوجودیه من مصنفات مولانا عبدالرحمن الجامی .

[۱۹۵۸]

نسخه شماره ۵ (ص ۴۳۲ - ۴۶۰ دفتر) است بخط شکسته نستعلیق .

(فارسی)

آغاز وانجام

از خواجه نصیر الدین طوسی . نام این رساله در صدر نسخه حاضر « تذکرة »

یاد شده و خواجه خود نیز در مقدمه رساله آنرا تذکره خوانده اما نام مشهور آن همین «آغاز و انجام» و یا «مبدأ و معاد» است و نام اخیر در قدیمترین نسخه رساله که تاریخ آن ۶۷۰ است آمده .

رجوع شود به همین فهرست فهرست ۷ : ۱ ، دانشگاه : ۴۰۲ ، آثار و احوال خواجه از مدرس رضوی : ۲۷۱ - ۲۶۲ .

آغاز: ربنا لاتزع قلوبنا ... سپاس آفرید گاریرا ...

پایان: والآخره حرام علی اهل الدنيا و هما حرام علی اهل الله تعالی .

[۱۹۵۸]

نسخه شماره ۶ (ص ۴۶۵ - ۵۵۵ دفتر) است بخط شکسته نستعلیق محمد امین .

(فارسی)

صنایع

از میر ابوالقاسم فندرسکی (م - ۱۰۵۰) این رساله با نام حقایق الصنایع یا صنایع الحقایق چاپ شده .

ذریعه ۱۵ : ۸۹ ، فهرست دانشگاه ج ۳ : ۲۹۵ رضویه ج ۴ : ۲۰۴ ، مشار ،

آغاز: غرض از این رساله بیان حد صناعت است و منفعت صناعت و اختلاف

صنایع در منابع که موجب اختلاف مراتب صانعاست ..

انجام : زیرک و کتابهای زمانه اکثر دشخواریهایی لفظی را جامع است با

رکاکت معنی و فرومایگان برو جمع اند از فرومایگی ... یوم الاثنین علی ید محمد امین غفر الله له .

[۱۹۵۹]

این نسخه ش ۱ (ص ۱ - ۴۱) دفتر است. قسمتی از بالای صفحات این نسخه بصورت

دست و یک شکل پاره و وصالی شده .

(عربی)

الوافی (بخشی از ...)

جزئی است از وافی (باب العقل والعلم) . تألیف فیض کاشانی (م-۱۰۹۱) در یادداشتی که بخط آقای سید محمد مشکاة بر پشت برگ نخست این دفتر است ، این رساله مختصر وافی و (یقیناً) بخط فیض دانسته شده .

آغاز: عن الباقر علیه السلام لما خلق الله العقل استنطقه ثم قال له اقبل فاقبل ثم قال له ادبر فادبر ثم قال وعزتي وجلالي . اخلقت خلقا ...

انجام : بیان مایحسون من الاحسان بمعنی العلم ... والحکیم یتیقن ان الثناء علیه لایزیده کمالا ... وقدره وشرفه وفضله وکماله بقدر علمه .

[۱۹۶۰]

این نسخه ش ۲ (ص ۱۴۵ - ۱۶۷) دفتر است بخط شکسته نستعلیق ، نسخ تحریری مورخ ۸۸۹ .

(عربی)

تفسیر سوره الاخلاص

از ابن سینا (حسین بن عبدالله) .

فهرست عربی مشار : ۲۰۲ د کتر مهدوی : ۶۴ .

آغاز: بسمله قوله جل جلاله قل هو الله . الهو المطلق هو الذی لایکون هو یتنه موقوفه علی غیره .

انجام : وهذا هو الذی یبلغ العقل الیه فی هاتین السورتین والله تعالی اعلم باسراة ... اجمعین سنة ۸۸۹ فی شیراز .

[۱۹۶۰]

نسخه شماره (ص ۱۶۹ - ۱۸۳) دفتر است .

شرح قصه حى بن يقظان

(عربى)

قصه فلسفى حى بن يقظان را كه ابن سينا در «فردجان» بدرخواست دوستان نوشته و چند بار چاپ شده ، چند شرح دارد كه قنوائى و دكتر مهدوى و محمد صغير حسن معصومى در مقدمه چاپ شرح ابن ژيلا (كه معصومى آنرا از شيخ پنداشته) در مجله مجمع العلمى العربى دمشق ياد کرده اند .

از جمله شرحهاى اين قصه ، شرح عربى عبدالباقى مقدسى است كه من نسخه‌اى از آنرا نديده‌ام و بنوشته دكتر مهدوى در كتابخانه سن رزف بيروت موجود است و احتمال ميرود نسخه حاضر همان شرح مقدسى باشد .

شيخ الرئيس ابن سينا در آغاز رساله قضاء و قدر خود (دكتر مهدوى شماره ۱۰۰ ، قنوائى شماره ۱۹۳ همين فهرست ۳۹۸) از شبحى سخن گويد كه به ابن يقظان شباهت داشته و آرزوى ديدن مجدد او را کرده . صاحب ذريعه رساله قضاء و قدر شيخ را ، رساله حى بن يقظان و يامر موزه حى بن يقظان پنداشته ، اول و آخر رساله قضاء و قدر را براى معرفى رساله حى بن يقظان آورده و از شرح ابن ژيلا بر آن ياد کرده و نوشته اند نسخه حى بن يقظان را در ضمن مجموعه رسائل بسيار نفيس بخط شهاب بحراني ديده اند .

اما در مجلد ذريعه ۱۷ رساله قضاء و قدر و قصه حى بن يقظان هر يك در ذيل عنوان درست خود با شماره ۷۵۶ و ياد شده .

محمد صغير حسن در مقدمه سودمند خود بر چاپ شرح حى بن يقظان در مجله مجمع علمى دمشق (سال ۲۹ جزء ۳) از نسخ قصه و شروح و نيز نظائر اين قصه (با همين نام يا با نامهاى ديگر) ياد کرده اما با كمال تأسفد چارسپوى شده و شرح ابن ژيلا را از شيخ الرئيس پنداشته و دلائلى نارسا اقامه کرده . اهم اين ادله عبارتى است از شيخ الرئيس كه معصومى آنرا از صدر نسخه شرح نقل کرده . عبارت مزبور اينست : «و بعد فان اصرار

کم‌علی و اقتضای (۱) شرح قصه حی بن یقظان هزم لجاجی فی الامتناع .
دراینکه این عبارت که معصومی آنرا از صدر نسخه شرح ابن ژبلا (و بتصور
او شرح شیخ الرئيس که شرح ابن ژبلا مختصری است از آن) نقل کرده ، سخن شیخ
است نرید نیست اما در آغاز اصل قصه است نه در آغاز شرح

و مقصود شیخ از «شرح» ، توصیف قصه حی بن یقظان است . شاید شیخ ، طرح
قصه فلسفی خود را قبلابا شاگردان در میان نهاده بوده و شاگردان همواره منتظر
توصیف آن قصه و تألیف این رساله از او بوده و اصرار میورزیده‌اند . در هر حال این
جمله در آغاز همه نسخ قصه حی بن یقظان (که تا کنون دیده‌ام) موجود است و
دور نیست که ابن ژبلا نیز آنرا عیناً در آغاز شرح خود آورده باشد (هر چند در نسخه
های شرح که در دسترس من است دیده‌ام) (۲) . بنابراین عبارتی که معصومی بدان
استناد جسته هر چند از شیخ الرئيس است اما ما را بدین نتیجه نمیرساند که شیخ
خود قصه فلسفی خود را شرح کرده است .

رجوع شود به کشف الظنون ۱ : ۵۴۹ ذریع۷۴: ۱۲۸، ۱۷: ۹۲-۹۳ ، دانشگاه
۳ : ۲۵۶ - ۲۵۸ ، ۶ : ۲۴۰۵ ، فهرست مؤلفات ابن سینا از دکتر مهدوی ص ۹۶ - ۹۷ .
آغاز: قوله انه قد تيسر لي . اراد بقوله لي هو النفس الناطقة التي ليست من
هذا العالم يعنى القوة العقلية التي هي مجردة عن المادة التي بها الانسان انسان وبها

۱ - در چند نسخه از این شرح که در این کتابخانه با شماره : ۴۵۴۷ موجود است
نکته‌ای بچشم میخورد که بر اثر عدم توجه فهرست نگار تحریف شده در آغاز نسخه ماکه
مورخ ۱۰۲۱ - ه است ، با همان قلم که تمام نسخه نوشته شده (پس از بسمله) چنین آمده:
« مختصر فی تفسیر معانی رساله حی بن یقظان من تعلیق ابن ژبلا صاحب شرح الشفا » . این
عبارت در فهرست مجلس (ج ۱۲ ص) بدینگونه محرف نقل شده : « شرح الشفا مختصر فی تفسیر
معانی ... من تعلیق ابن ژبلا » ،

یتمیز عن سائر الحيوانات قوله حين مقامی ببلادی اشاره الى وقت تعلق النفس بالبدن وتدبیرها المملکته اذ هی يتجر عنه وقت المفارقة عند الموت برزة ای ظهور اثر فی عالم الاجسام برفقائی سایر قوى الانسان التي هی الحيوانيه و النفسانيه والطبيعيه مما يو جد لسائر الحيوانات فالنفس الناطقه ...

[۱۹۶۱]

نسخه شماره ۱ (ص ۱ دفتر) است و از اول افتاده دارد (۱) بخط شکسته نستعلیق قرن ۱۱

عن القدر

(عربی)

از شیخ الرئيس ابن سینا در پاسخ ابوسعید ابوالخیر . (دکتر مهدوی ، فهرست مصنفات ابن سینا ص ۹) فهرست مجلس ۵ : ۴۶۴ در کنار نسخه ما حاشیه ایست متعلق به سخن شیخ الرئيس درباره ثواب و عقاب که « داستان ثواب و عقاب نه چنان است که متکلمان پیدا داشته اند ، سوختن به آتش ، دچار اغلال و حیات و دیگر انواع عذابها کردن شایسته مقام خداوند نیست ... »

در کنار حاشیه مزبور این حاشیه که دارای نشان « ع ل » است دیده میشود :
(علی صاحب هذا الاعتقاد ما علیه لما فيه من المخالفة الظاهرة لما علم من الشريعة المقدسة ضرورة) (۲).

۱- در اول دفتر جای رساله ها و شماره ترتیب آنها تغییر و با شماره ترتیب آنها که در فهرست ۵ یاد شده تفاوت یافته .

۲- آقا علی حکیم مدرس زنوزی که این کتاب را در دست داشت در پاسخ این حاشیه نوشته است: (یشبهان هذا المحسى كان عاميافي امثال هذه المسائل ولم يحقق مذهب حمهور المتكلمين في هذه المسئلة او هو منهم اذا الشيخ لم ينفي الثواب والعقاب مطلقا بل نفى ما ظنه بقیه پاورقی در صفحه بعد

آغاز نسخه : افلاطون ان الجميع مقصود و مراد وان ورد به الامر والنهي
 في العالم من افعال المكلفين فانما هو ترغيب من كان في المعلوم انه تحصيل منه ...
انجام : ليتم نظام العالم الا ترى ... ويختل نظام امور العالم بتولية المفحل
 عن القيدین فهذا ما حضرني في الجواب عن هذا السؤال والله اعلم بالصواب .

[١٩٦١]

این نسخه شماره ش ٢ (ص ٢-٣) دفتر است .

وضاء الله تعالى

(عربی)

پاسخ ابن سینا بشیخ ابو سعید ابوالخیر .

بقیه پاورقی از صفحه قبل :

المتكلمون في هذا الباب من انه تعالى فاعل في امثال ما ذكر وغيرها بالقصد اى بارادة متجددة
 وان ترتب العقاب والثواب لعادة الله تعالى كسائر افعاله تعالى على ظنهم ومقصود الشيخ ان
 الثواب والعقاب اما مسبب عن الافعال او هما نفس الاعمال كما في الكلام الالهى من قوله : بما
 كسبت ايديهم ، هذا ما كنزتم لانفسكم . و غيرها من الايات والشيخ صرح في كتبه بان المعاد
 الجسماني والاحوال التي يلزمه كلها حق لانه قد اخبر عنها المخبر الصادق (ع) وقوله (ع)
 برهان على ذلك وان لم يكن لنا برهان عقلى عليه ولم ينظر ايضا هذا المحشى الى قول الشيخ
 في هذه الرسالة ايضا بعدا سطر : «ولان الناس ينبغي ان يكونوا مقيدین باحد القيدین اما بقيد
 الشرع او بقيد العقل» . وقدم قيد الشرع على قيد العقل ولو كان عنده جائزاً رد الشرع بالعقل
 كما زعمه المحشى لم يكن اعتماد الاعلى العقل وهذا خلاف هذا الكلام صريحاً والاقدام على امثال
 هذه الكلمات بالنسبة الى مثل الشيخ من اكابر علماء المذهب بل على المسلم المؤمن من دون
 حمل كلامه على محمل صحيح لا يخلو من شح في الشرع غفر الله للشيخ ولهذا المحشى ايضا ان
 كان من اصحابنا رضوان الله عليهم . على المدرس عفى عنه .

این رساله مطابق است با شماره (ط) از اجوبه ابن سینا به ابوسعید در فهرست

مصنفات ابن سینا د کتر مهدوی ص : ۱۰

آغاز: و کتب الیه ایضاً قدس الله روحه جزاک الله عنا خیراً فهمت ما کتبه
المولی افضل المتأخرین سومه الله بسمیاء السعادة والسلامه ... فی سر القدر وما الیق
بهذا الموضع ...

انجام : و لیس بیانه بیان غیره و لاحکمه حکم من سواء جل من ذلك لا یسأل
عما یفعل وهم یسألون و صلی الله علی محمد و آله .

[۱۹۶۱]

این نسخه ش ۳ (ص ۳) دفتر است .

الفرق بین القضاء والقدر والمشيئة والارادة (عربی)

ابو سعید ابوالخیر از شیخ رئیس فرق قضاء و قدر را پرسیده و شیخ پاسخ

گفته . این پاسخ و پرسش بسیار مختصر درجایی دیده نشد .

آغاز: و کتب ایضاً قدس روحه العزیز کیف امیز بین القضاء والقدر والمشيئة
والارادة ... فاجاب ... و قال المشیئة و الارادة الالهیة اختیاراً انقاد القدرة بالوجود
علی مقنضی الرحمة ...

انجام : و التقدير هو تهیة الاسباب للاقدار والشرفی القدر لافی القضاء لانه

لیس لغایة بل هو تبع ضروری والله تعالی اعلم بالصواب .

[۱۹۶۱]

این نسخه ش ۴ (ص ۳-۴) دفتر است .

سبب اجابة الدعاء و کيفية الزيارة وتأثيرها (رساله فی...) (عربی)

از ابن سینا در پاسخ پرسش ابوسعید ابوالخیر این رساله در فهرست د کتر

مهدوی با شماره (د) از جمله جوابهای شیخ به ابوسعید ابوالخیر آمده است لیکن در این دفتر بخشی از آن درص ۳ و ۴ نوشته و بخش آخر آن وارونه بر روی آخرین برگ دفتر یادداشت شده .

آغاز: و کتب ایضاً الشیخ سلطان العارفين الى الشیخ الرئيس ... و بعد فاسأل مولای و رئیس ... عن سبب اجابة الدعوات و كيفية الزيارة و حقيقتها ... فاجاب الشیخ ... اعلم ان لهذه المسألة مقدمات ينبغي ان تعرف اولاً ...

انجام: والاستدامة لسرور نورالله في السر انكشاف الغمم المظلمة المتصلة للنفوس الناطقة ... من شوائب هذا المعرض للزوال انه لما يريد من كل خير فعال ... والله اعلم .

[۱۹۶۱]

این نسخه ش ۵ (ص ۶-۱۲) دفتر و ناقص است .

(عربی)

دعاء استفتاح

متن دعاء استفتاح متعلق به نیمه رجب (عملام داود) . شرح مختصری از فضیلت این دعا در کنار نخستین صفحه آن نوشته شده است .

آغاز: يستحب يوم النصف من الرجب ان يدعوا بدعاء الاستفتاح ... صدق الله العظيم الذي لا اله الا هو الى القيوم ...

انجام: بائس مستكين بك مستجير اللهم واسئلك .

[۱۹۶۱]

این نسخه شماره ۶ (ص ۱۳-۱۴) دفتر است بخط شکسته نستعلیق محمد علی تفرشی

و مورخ ۱۰۵۳ .

تشکیک (رساله تحقیق در مسئله...) (عربی)

از میرزا رفیعا طباطبائی نائینی متوفی در ۱۰۷۸
این رساله در ۵ مقام است (فهرست اجمالی موضوعات این رساله در بخش اول
این فهرست یاد شده).

نسخه حاضر تنها مقام سوم است تا پایان رساله.

رجوع شود به همین فهرست ... فهرست الهیات ... ذریعه ۱۱:

آغاز: المقام الثالث فی ان الذاتی لا یختلف الاختلاف التشکیکی بوجه
من الوجوه اما الاولیة والاولیة فلما مر فی المقام الثانی ...

انجام: و الفساعة عن تحقیق الحقایق بالقیل والقال وكان الفراغ منه
عشیه يوم الثلث التاسع من شهر ذی القعدة الحرام سنة ثلاث و خمسين و الف و
قد فرغ مؤلفها الحقیر ... محمد علی بن مولی التفرشی فی التاسع عشر من شهر
ذی القعدة سنة ثلاث و خمسين و الف من الهجرة.

[۱۹۶۳]

این نسخه شماره ۲ (ص ۱۲-۲۹۷ دفتر) است بخط نستعلیق مورخ ۱۰۱۵.

شجره الهیه (عربی)

از شمس الدین محمد شهرزوری (م - ...) در فلسفه.

شجره الهیه دارای ۵ رساله است (فهرست موضوعات رساله‌ها در فهرست ۵
مجلس یاد شده است) و رساله چهارم آن در طبیعات و مشتمل است بر يك مقدمه و
هشت بخش.

نسخه حاضر بخش طبیعات از شجره الهیه است اما تمام رساله چهارم نیست

و چنین پیدا است که نسخه نخست کامل بوده و بعد ناقص شده است.

در فهرست ۵ مجلس دو نسخه از کتاب شجره الهیه معرفیه شده است (ص ۲۸۹-
 ۲۹۶). و نیز رجوع شود به فهرست اهلورث (کتابخانه دولتی برلین) شماره ۵۰۶۳،
 فهرست الهیات: ۱۴۳ و ۵۶۵، دانشگاه: ... دانشکده حقوق: ۵۰۹.
آغاز: وظاهره المسمى بالسطح فيأخذ قدرا من هذا السطح الظاهر الذي ...
 الفصل الثالث في البحث عن الهيولى والصورة وتحقيق الحق فيهما . لما ثبت ان الجسم
 لا يجوز ان يتركب من الاجزاء المتناسبة ...
انجام: انواع السمك له دوف ولاحل ولك ... الرامور ... السدلفين ...
 فونس ... شيراناس ... والباقي فمنقول عن المعام الاول واتباعه الى زمن الشيخ
 الرئيس ... وبحث عن هيأتها وافعالها وما آتاها الباري جل جلاله من العجايب ،
 ووهبها من الغرائب . قد فرغ من تحريره في يوم الخميس غرة شهر ذي حجة الحرام
 سنة الف وخمس عشر ... وسلم .

[۱۹۶۶]

نسخه شماره ۱ (ص ۱ - ۳۲ دفتر) است بخط نسخ زیبای محمد حسین بن محمد علی
 خوراسکانی مورخ ۱۱۷۲ .

صیغ النکاح

(عربی)

از محمد بن حاج محمد زمان کاشانی از دانشمندان نیمه دوم قرن ۱۲ و
 شاگرد سید محمد حسین خانون آبادی متوفی ۱۱۵۱ (جد سید محمد حسین خاتون
 آبادی مؤلف خلق الافعال ورساله توحید شماره‌های: ۱۸۲۵/۸ و ۱۸۲۵/۱۸ مجلس -
 فهرست ۴۵۵ و ۲۴۶:۵)

مؤلف این رساله نام و نسب خود را در ذیل یکی از مؤلفات خود بدینگونه
 آورده: «محمد بن محمد زمان بن حسین بن رضا بن شیخ حسام الدین» . صاحب

روضات از مؤلف و از رساله حاضر یاد کرده و این رساله را بهترین و کاملترین مؤلفات در این باب دانسته است .

مؤلف، رساله‌ای دیگر در موضوع صیغ نکاح دارد بنام الحق الصراح فی - ایجاب النکاح (یا) القول السدید و نیز رساله‌های دیگر در فقه و فلسفه دارد که همه در دفتر حاضر گردآوری شده اما صاحب روضات تصریح کرده که از مؤلفات او جز این رساله صیغ النکاح را ندیده است (۱) .

علاوه بر دفتر حاضر که شامل همه مؤلفات او است ، در کتابخانه سردار کابلی نیز (بنوشته صاحب ذریعه) مجموعه کاملی از مؤلفات وی موجود بوده و نیز صاحب ذریعه (درج ۵ با عنوان چهار رساله) از مجموعه‌ای شامل چهار رساله از مؤلف یاد کرده اما نام رساله‌های موجود در آن را جز رساله صیغ النکاح (که در آغاز آن دفتر بوده) نیاورده‌اند . در دفتر شماره ۶۲۷ مجلس نیز رساله قبله او موجود است . در دفتر حاضر که در زندگی مؤلف و بسال ۱۱۷۲ نوشته شده است ، مؤلفات شیخ محمد کاشانی بدین ترتیب ، صیغ النکاح ، هداية المسترشدين ، القول السدید ، مرآة الازمان ، رساله اثبات زمان موهوم ، و قبله اثنی عشریه قرار گرفته .

صورت اجازه‌ای از شیخ حسین ماحوزی (از مشایخ اجازه مؤلف) در برگ ۹۸ چپ نقل شده و تاریخ آن ۱۱۶۲ است . و نیز نامه‌ای از شیخ عبدالنبی قزوینی (۱) تاریخ درگذشت شیخ محمد کاشانی درجایی ضبط نشده . صاحب ذریعه نوشته‌اند اجازه‌ای به شاگردش میرزا علی نقی بهبهانی داده که تاریخ آن ۱۱۷۲ است . دفتر حاضر نیز در ۱۱۷۲ نوشته شده و کاتب در پایان رساله نخست بقاء عمر او را خواسته ، بنا بر این مسلماً مؤلف پس از ۱۱۷۲ درگذشته است .

درباره مؤلف رجوع شود به تاریخ اجتماعی کاشان تألیف حسن نراقی ، روضات : ...

و کواکب الامام (تألیف چاپ نشده علامه شیخ آقا بزرگ) .

(مؤلف تتمه امل الآمال) به مؤلف، در ذیل رساله مرآة الزمان نقل شده است و شیخ عبدالنبی در این نامه مؤلف را در تألیف مرآة الزمان و اثبات زمان موهوم ستوده و از خداوند توفیق خواسته ناشری بر آن نویسد و دقایق و معضلات آن را روشن سازد. قزوینی این نامه را به هنگامی نوشته که در قریه کاخک (خراسان) برای تدریس در مدرسه آن قریه اقامت داشته است.

بطوریکه از نوشته‌ای بر پشت برگ اول دفتر استفاده میشود، رساله حاضر ارشاد الطالبین نام دارد. اما در روضات و ذریعه و دیگر مراجع این نام را ندیدم. حاشیه‌هایی از مؤلف بانسان منه مدظله و نیز از کتابهای، ایضاح، کفایه، طراز کلمات طریقه، تذکره و نیز حاشیه‌هایی بانسان م ت ق، و ح عمیدی بر کنار این رساله دیده میشود. مؤلف در برخی از حاشیه‌های خود از عقاید پدر خود نیز یاد کرده است.

رجوع شود به ذریعه ۵: ۳۱۳، ۱۵: ۱۱۱. فهرست مجلس ۲: ۲۸۷-روضات... آغاز: بسم الله، الحمد لله الذی من علینا بالنعم الجسم، وهدانا لدین الاسلام، والهمنا الشکر علی الاحسان والانعام... واما بعد، فان الفتی هذا فلان بن فلان ممن تشرعن ساق الجد لا تباع حد من حدود الله عظیم والاستئنان بسنة [نبیه] النبیه الحلیم وهو النکاح الذی دعا سبحانه الیه عباده...

انجام: و منهم من فصل کما فصل فی موضعه... تم ما افاده العالم الجبر- الکامل... الحاج شیخ محمد بن حاج محمد زمان متع الله المؤمنین... المأمور بکتابته العبد المذنب. المحتاج الی رحمة ربه الغنی ابن محمد علی محمد حسین الخوراسکانی ووقع الفراغ فی سلخ شهر صفر المظفر من شهر سنه ۱۱۷۲

[۱۹۶۶]

نسخه شماره ۲ (ص ۳۴ - ۶۴ دفتر) است.

هدایة المستتر شدین

(عربی)

از محمد بن محمد زمان کاشی (متوفی پس از ۱۱۷۱) در نفی حیز و مکان از حق تعالی .

از دیباچه فهمیده میشود که یکی از معاصران مؤلف مدعی شده است که اسناد حیز و مکان را به خدا در برخی از آثار از آیات و اخبار نمیتوان از مجاز دانست بلکه باید حمل بر حقیقت کرد و گفت خدا را نیز مکانی است اما نه همچون مکان موجودات جسمانی ، و نسبت حق به حیز خود نه همچون نسبت اجسام است به حیزهای خود و این سخن را از آیه استواء نظائر آن بدیگر آیات و اخباری که از سمع و بصر و بد خداوند یاد کرده اند کشانیده . در برخی از عبارات معاصر مزبور که مؤلف نقل کرده ، چنین آمده است که مکان خداوند مرتبه ظهور ذات اوست لذاته بذاته . و مؤلف در پاسخ او میگوید ، لغت مکان هیچگاه بدین معنی بکار نرفته و اگر اصطلاحی خاص از مدعی است نیز ، وضع این اصطلاح نادر و است و جسارت در ردین است و در حقیقت با سخن مجسمه (که نجاست آنان مورد اختلاف بین علماء شیعه است) تفاوتی ندارد . کاشانی در سراسر رساله از سخنان علماء بزرگ و فلاسفه و متکلمین خاصه از میرداماد و دیگر معاصران و نیز خطب و اخبار و آثار ، بر بطلان اسناد حیز بحق بجمیع وجوه شاهدها آورده است .

رجوع شود به ذریعه ۵: ۳۱۳

آغاز: بسم الله ، الله اكبر من ان يوصف بالآلین والحيث والمكان والصلوة والسلام على الهداة الى اركان الايمان ثم ان بعض من وقع في عصرنا هذا الذي شاع الجهل فيه وذاع و اندرس الحق وانطمس الدين وضاع ممن يقع في العلماء الاعلام وينقم من كلام الافاضل العظام حيث لا يقدر ان يحوم حوله ولا يستطيع ان يدرك منه المرام يترفع بذلك عند الهمج ... حتى قطع بان لله جل سلطانه اينما لا كالا يون اتخذ خلاف القوم شعاره ...

انجام : و از قدو فقتنا فصد عنا بما امرنا به من هداية المسترشدين و تخطئة المبلکفين ... وقد صادف فراغ افقر المربوبين ... محمد بن محمد زمان ... حتى ينفي عن هذا الدين تحريف الغالين ...

حشرهم في زمرة المتقين في بعض شهور السادسة بعد الستين من الثانية بعد الف سنين من مهاجرة اشرف المرسلين عليه و آله الصلوة والسلام ابد الابدين - ودهر الداهرين.

[۱۹۶۶]

نسخه شماره ۳ (ص ۶۶ - ۹۳ دفتر) است .

الحق الصراح فيما لا بد منه في ايجاب النكاح (عربی)

القول السديد ، از محمد بن محمد زمان کاشانی و تاریخ تألیف آن سالهای آخر دهه ۶ از قرن ۱۲ - ه است .

رساله ای دیگر از همین مؤلف در صیغ نکاح و تفصیل مربوط بدان با شماره ۱۹۶۶/۱ شناختیم . اما موضوع بحث در این رساله صیغ ايجاب نکاح است و اثبات اینکد صیغه معروف ايجاب که از ماده تزویج است و انکاح بدون ذکر قید دوام در عقد دائم کفایت میکند . در پایان رساله در ذیل عنوان « ختام » در باره صیغ عقود و اینکها خبر است یا انشاء و در ذیل عنوان « تذنیب » درباره اعلام مرکب تحقیقاتی دارد . رجوع به ذریعه ۷ : ۳۷ و ۱۷ : ۲۱۰ شود .

آغاز: بسمله ، الحمد لله على نواله والصلوة والسلام على النبي وآله وبعد ، فهذا هو القول السديد لمن القى السمع و هو شهيد يطلعك على الحق الصراح مما لا بد منه في ايجاب النكاح والله الموفق للسداد ... فاقول لاخلاف بين العلماء في ان كل واحد من صيغتي ...

انجام : فان الحسنات يذهبن السيئات ولقد اختتمت الرسالة ... بيد مؤلفها
الراجي ... محمد بن محمد زمان ... لامام خلون من شهر الله الاصب رجب ...
من السنين الاخره من السادس من التالية من الثاني من الهجرة المقدسة النبويه
على بن هاجر ها صنوف الثنا والوف التحية حامداً مصلياً مسلماً مستغفراً .

[۱۹۶۶]

نسخه شماره ۵ دفتر (ص ۱۹۵ - ۲۴۰ دفتر) است .

زمان موهوم (رساله در اثبات ...) (عربی)

از محمد بن محمد زمان کاشانی مؤلف مرآة الازمان .
مؤلف در باب حدوث عالم واثبات زمان موهوم ودر حدوث دهري رساله ای
ديگر مفصل تر نوشته بنام مرآة الازمان (یا مرآة الزمان) که با شماره ۱۹۶۶/۴
در فهرست ۵ معرفی گردید . وی در رساله حاضر نخست از حاشیه آقا جمال خوانساری
بر حواشی خفري بر تجريد بخشى نقل کرده و آنگاه بنقل شش دليل از ميرداماد بر
اثبات حدوث دهري ونفى زمان موهوم پرداخته و يكاً يك را پس از نقل رد کرده
ودليل هفتم را نیز از «بعضی محشین از فضلاء گیلان» که ظاهر مولی شمسای گیلانی است .
وهشتم را از یکی از دوستان و معاصران (شاید خاجویی) آورده و مردود دانسته . وی پس
از نقل ایرادات آقا حسین خوانساری بر داماد (بنقل از حاشیه فرزندش آقا جمال)
سخنانی از یکی از معاصران خویش در رساله ای که در این باب نوشته است و در مقام
تعريض بر آقا حسین ورد اعتراضات او بر آمده ، نقل کرده . مقصود وی ظاهر آهمان
مولی اسماعیل خواجهویی است که رساله ای در ابطال زمان موهوم پرداخته و کاشانی
همه جا از او با تعريض وتخفيف واز کوششهای آقا حسین خوانساری ومنظرات
ومباحثات ونوشته های او برای اثبات زمان موهوم با تحسین یاد میکند . کاشانی در دنبال
سخنان بالا میگوید «قول بحدوث دهري چنان در میان شاگردان و پیروان مخترع

آن شیوع یافت که نزدیک بود بر حدوث زمانی و زمان موهوم خط بطلان کشیده شود و بتدریج ازدیادها برود اما کوششهای بیدریغ و پی گیر محقق مذکور بنیان سخن تازه را ویران و ارکان زمان موهوم را بار دیگر استوار ساخت. فرزندش او و جمعی از شاگردان و معاصرانش که سخن او را صواب دیدند کوششهای او را دنبال کردند و بار دیگر این سخن را زنده ساختند.

با این همه در چند جا به غموض سخن میرداماد اعتراف کرده و چنین گوید: «آنچه سید داماد در باب حدوث دهری بیان کرده از تصور من دور است من تمام سخن او را نقل کردم شاید یکی از محصلین مدرک آن نائل گردد».

از حکمة العارفين محمد طاهر قمی نیز عباراتی در این باب آورده و از آن جمله این عبارت اوست:

«القول بالحدوث الدهری قول محدث احداثه بعض انصار الفلاسفة . . و هو اعتقاد بین السخافه»

از این رساله تا کنون ذکری ندیده‌ام صاحب ذریعه بوجود این رساله در مجموعه سردار کابلی تصریح نکرده‌اند. در نسخه‌ها (بر خلاف دیگر رساله‌های این مؤلف که در این دفتر است) خطبه از خود او نیست، کاتب یادگیری خطبه‌ای در آغاز آن گذارده و نام برخی از مؤلفات او را در آن تضمین کرده پایان رساله نیز با دیگر رساله‌ها مشابهت ندارد و فاقد تاریخ تألیف است در کنار صفحات حاشیه‌هایی از مؤلف با نشان منه‌دام فضله یا منه‌دام ظلّه و نیز فقراتی منقول از آقا جمال، قوشچی، انموذج دوانی، حواشی مولانا جلال الدین استرآبادی بر حاشیه قدیمه دوانی، ریاض السالکین و نیز حاشیه‌هایی بدون نشان دیده میشود.

آغاز: (پس از بسمله) قال الشيخ الامام المخصوص من افاضل العصر و فضلاء الدهر بنور الهدی والقول للسديد في هداية المسترشدين ... شيد الله سبحانه في ابصاح المنهج القويم من قبل المؤمنين منه الاركان واعز انصاره... اولی البصائر واصحاب الايقان

يقول احوج المر بوبين . . ابو عبدالله يدعى الشيخ وهو محمد بن الحاج محمد زمان
شرح الله صدره بنور الحكمه.. اما بعد التحميد للحميد المجيد.. فقد قال اسوة الافاضل
المحققين . جمال الدين محمد الخوانساري فيما كتبه على التجريد وما يتعلق به قال
المصنف... وجود العالم بعد عدمه...

پایان: ان لا يعتبر بح ولا يلزم منه نفی صحة الاعتبار اذ ليس الاعتبار ازلیا فتمثل
ولا تبادر بالانکار قبل النظر والاعتبار فاعتبروا یا اولی الابصار

[۱۹۶۶]

نسخه شماره ۶ (ص ۲۴۱-۲۸۰ دفتر است)

نور الهدی

(عربی)

از محمد بن محمد زمان کاشانی مؤلف رسائل قبل، درز کوة غلات و در ۱۱۶۰
واندی از تألیف آن فراغت یافته.

آغاز: بسمله، سبحان من زکی من زکی، قد افلح من تزکی، و ذکر اسم ربّه
فصلی علی نبیه خیرا اوری و عترته مصابیح الدجی صلوة و ... مسئله المعروف من
مذهب علمائنا الامامیین ان الزکوة، انما تجب فی الغلات الاربع علی ما يحصل فی
ابدی اربابها من النماء والفائدة بعد وضع جمع المؤنات...

انجام: فلنختم الکلام حامدین لربنا المفضل ... وافق الفراغ منه ... علیها
من المقصورات بالغوانی فی بعض الشهور من اعوام لسابع من الثانیه من الالف، الثانی
والحمد لله الفیاض بانجاح الامال فی الدارین والامانی..

[۱۹۶۶]

نسخه شماره ۷ (ص ۲۸۷-۴۴۲ دفتر است)

قبلة اثنی عشریه

(فارسی)

از محمد بن محمد زمان کاشانی و تاریخ تألیف آن ۱۱۶۳ - است از دیباچه رساله چنین آمده «شخصی از مدعیان علم در نواحی بصره و خوزستان (۱) در باب قبله عراقین نظری ابراز داشته که انحراف فاحش از قبله مسلمانان داشت وعده‌ای از مردم از او پیروی کردند، تا اینکه طایفه‌ای از اهل دین آن سرزمین از استاد مؤلف، سید حسین خوانون آبادی (در دیباچه از چنین یاد شده: سید الفضل، خاتم المجتهدین... شیخنا الاورع الاعلم السعید سمی جده ابی عبدالله الشهید. و در ذریعه آمده که مقصود همان خوانون آبادی است) درخواست‌های او را با احوال فقهاء امامیه و ریاضیون و سبب اختلاف در علامات قبله عراقین را بتفصیل برای ایشان روشن گرداند. خوانون آبادی جوابی بمقتضای حال و بر سبیل اجمال، نوشته و تفصیل را به مؤلف که از شاگردان اوست احوال کرده»

- این رساله دارای ۱۲ باب است و فهرست ابواب را مؤلف در آغاز بدینگونه آورده
- باب ۱- در تحدید قبله و وجوب استقبال آن.
 - باب ۲- و صوب تعلم علامات بر اهل ایمان.
 - باب ۳- مسئله انحراف از قبله مسلمانان.
 - باب ۴- اتحاد علامت کوفه و بصره الی عبادان.
 - باب ۵- عبارات مبهمه [فقها در امر قبله] و رفع ابهام آن.
 - باب ۶- قبله عراق عجم و فارس خوزستان تا طبرستان و خراسان
 - باب ۷- در احوال جدی و قطب از ستارگان.

(۱) صاحب ذریعه نوشته‌اند در برخی از نسخه‌های این رساله از آن جمله در نسخه اقبال

آشتیانی تصریح شده که این شخص شیخ حسین خلف آبادی است.

باب ۸- سایر علامات اهل عراق و مشار کین ایشان.

باب ۹- بیان تياسر عراقین و غیر ایشان.

باب ۱۰- در جو از رجوع به علم هیئت و اخذ علامات از آن.

باب ۱۱- در اثره هندیه و انحراف بلدان.

باب ۱۲- در طرق دیگر استعمال سمت آن.

در پایان باب ۱۲ مؤلف این جداول ترتیب آمده:

الف- نخست جدول سمت قبله منقول از زیج اشرفی تألیف سیف الدین یزدی.

ب- جداول طول و عرض و درجات و اختلافات و انحرافات است که بالای

آن نوشته «عمل مولانا محمد باقر یزدی در رساله مطلع الانوار».

در این نسخه مقدمه جدول پس از جداول اسامی بلاد قرار گرفته.

ج- پس از فاصله دو صفحه، باقی جدول اسامی بلاد است با دو خانه برای

نشان دادن انحرافات و درجات بلاد. این جداول ۱۳ صفحه است و پس از آن ۲۲

برگ است که جدول کشی شده اما چیزی روی آنها نوشته نشده و پس از آن بقیه

جدول سمت قبله منقول از محمد باقر یزدی. در آخر باب یازدهم نیز جدولی است

بسیار روشن و سودمند از خود مؤلف در ۴ صفحه که نشان دهنده اقالیم، بلاد،

طول، عرض، انحرافات از جنوب، مسافات بین بلاد بفرسخ. در پایان باب ۱۲

(پس از تمام شدن همه جداول) مؤلف از دیگر طرق استعمال نقطه سمت قبله سخن

گفته است.

در کتابخانه مجلس نسخه ای دیگر از این رساله در ضمن مجموعه شماره ۶۲۷

موجودات که این جدولها را ندارد (بجز جداول خود مؤلف در پایان باب یازدهم،

و یک جدول نشان دهنده سمت قبله.) بقیه جداول را کاتب در پایان مجموعه بطور

جدا گانه آورده است این رساله در برخی از مدارك بنام «اثنا عشریه» نیز معرفی

شده ولی نام صحیح آن همین قبله اثنی عشریه است که در دیباچه بدان تصریح شده.

در حواشی نسخه حاشیه‌هایی است از مؤلف و فقراتی منقول از رساله قبله
غیاث‌الدین منصور، نه‌ایه‌ الادراک شیرازی، روض‌الجنان، شیخ جعفر، شیخ علی
بیرجندی، شرح‌شهیدثانی بر الفیه‌شهیداول رساله قبله شیخ حسین، قبله‌الآفاق،
رساله قبله شیخ حسین؛ قبله‌الآفاق، رساله قبله شیخ حسین بن عبدالصمد، شرح
الفیه از شیخ حسین، رساله قبله خراسان از شیخ حسین، ازاحه‌العلة، تفهیم ابوریحان،
قانون ابوریحان، تحفه شیرازی تذکره خفزی رساله منصوریه در قبله (همان
رساله قبله غیاث‌الدین منصور) زیج اشرفی سیف‌الدین یزدی.

رجوع شود به ذریعه ۱: ۱۱۸-۱۷: ۴۳-۴۴-۵: ۳۱۳ مجلس ۲: ۳
آغاز: بسمله، الحمد لله الذی، جعل الکعبة البیت الحرام قیاماً للناس فیهِ
آیات بینات مقام ابراهیم والصلوة وسلام علی نبیه... اما بعد. چون این‌اوان محنت
نشان از صرصر حوادث ایام دروس معالم‌علماء اعلام قواعد مات را متزلزل و رخنه‌ها
در ارکان دین انداخته مبتدیان طلبه را متصدی امر خطیر فتوی که اکابر فضلاء
خود را در خور آن نیافته ساخته به مجرد ملاحظه کتب بعضی از متأخرین... تا اینکه
شخصی از مدعیان... تغمدهما الله تعالی بالاوایل من الثوانی ومن علیهما من رضوانه
بالغوالی حامداً مصلیاً مسلماً مستغفراً.

انجام: و بر چهره شاهدان خال انتخاب نهاده تشریف تحسین پوشد و فی
بعض اللیالی من اول الربیعین فی الاول من الثالث من التائیه من السابع من التائیه
من الالف الثانی اتفاق فراغ مؤلفه محمد بن محمد زمان الاصفهانی

[۱۹۶۶]

نسخه شماره ۸ (ص ۴۴۳-۴۴۵ دفتر) است.

(فارسی)

نامه مردم پهبان

این همان نامه است که شیخ محمدکاشی در مقدمه «قبله اثنی عشریه» از آن
یاد کرده و بهنگام معرفی آن رساله بدان اشاره شد.

خلاصه مضمون نامه این است که «در این وقت شخصی شیخ حسین نام از مردم خلف آباد که از توابع قصبه دورق است وارد بهبهان شده و ادعای اجتهاد و دانش فراوان دارد و مدعی شده که قبله فعلی بهبهان - که نزدیک به هفتصد سال است مردم بدان سوی نماز میگزارند و علماء بزرگی مانند شیخ بهائی و محمد تقی مجلسی و دیگران در مدتی که در بهبهان اقامت داشته اند مانند همه مردم آنجا بهمان سوی نماز گزارده اند - نادرست است. علامت قبله قدیم بهبهان این است که جدی را بمحاذی (بافی الجملة میل) بعقب دوش میاندازند. اما عالم مزبور حرفش این است که اهل اهل بهبهان، کوه کیلویه را مهرمز، دورق، اهواز و بصره بهنگام استقبال قبله باید جدی را بخدا یمن بیندازند و بساز هم تیامن بیشتری بساید، وی مدعی است که در این باب خلافتی بین علماء نیست».

در نامه سپس چنین نوشته شده :

دو التماس داریم احکام مسائل قبله را و نقل کلام علمای امامیه و اهل رصد و سبب اختلاف کلام محققین در باب قبله اهل عراق همگی بتفصیل قلمی فرمایند و آیا از برای اهل این ولایت کافی است که بمجرد کلام یک شخصی چنین دست از قبله ای که قریب هفتصد سال و کمتر .. (بکشند)

شیخ محمد کاشی در آغاز رساله قبله اثنی عشر - چنانکه دیدیم از نامه ای سخن گفت که مردم خوزستان درباره ادعاهای شخصی بنام شیخ حسین خلف آبادی به سید محمد حسین خاتون آبادی نوشته و از او خواسته بودند اقوال فقها و اهل رصد را در امر قبله مردم عراق بیان دارد، و ملاحظه نامه حاضر نشان میدهد که این همان نامه مذکور است.

از این نامه استفاده میشود که مردم بهبهان پیش از این از ملا زمان (پدر مؤلف

رساله قبله شماره ۱۹۶۶/۷) در این مورد سؤال کرده بوده اند.

از آقا باقر بهبهانی نیز که در وقت وارسال این نامه در بهبهان زندگی میکرده
چنین یاد شده :

« این فقیران همه سرگردان و متحیر و مجتهد را نمیشناسیم و شخصی که
خاطر جمع باشد و اطمینان داشته باشیم که تصدیق با جتهاد او نماید نداریم سوای
یک شخص آقا محمد باقر ولد ملا محمد اکمل اصفهانی که ظاهراً معروف ملازمان
و او نیز سبب بعضی موانع که متضمن مفسده است ممکن نشد که در مجلسی با او
متکلم شود » .

نسخه‌های دیگر از این نامه در ضمن مجموعه شماره ۶۲۷ این کتابخانه
آمده که در فهرست (مجلد ۲) به آن اشاره نشده .

آغاز: بسمله ، بعرض میرسانند جمهور سکنه بهبهان بخدمت عالیجناب
مقدس القاب علامی فهامی مجتهد الزمانی ادام‌الله ایام افادته که در این وقت شخصی
شیخ حسین نام از مردم خلف آباد که از توابع قصبه دورق میباشد وارد بهبهان شده
و ادعای اجتهاد مینماید بحدی که تسلیم از برای همه کس نمینماید و خود را مسلم میداند
حتی اینکه بر سر منبر که میرود مینماید که هر کس هر مسئله که خواسته باشد
پوشد که من جواب میگویم ... و از جمله مسئله ای که در پیش گرفته امر قبله است
و بحدی اصرار دارد که بشرح راست نمیآید و این فقیران همه سرگردان .

پایان: فرمایند که هر آینه موجب اجر عظیم و ثواب جزیل خواهد بود
باقی ایام افادت باقی باد بر رب العباد .

[۱۹۶۶]

قبله (گفتار در ...)

(فارسی)

گفتار مختصریست درباره ظنی بودن معرفت قبله و حجیت ظن حاصل از تشخیص اهل رصد، و بیان انحرافات بلاد مستخرج از مطلع الانوار محمد باقر یزدی. نام نویسنده این گفتار بارمز «م ت ق» نشان داده شده و مقصود محمد تقی مجلسی است نشان داده شده در ذیل نسخه های دیگر که در کتابخانه مجلس (شماره ۶۲۷/۳) صریحاً نام او یاد شده در کنار رساله قبله اثنی عشریه و دیگر رساله های موجود در این دفتر نیز حاشیه هایی با همین نشان و حاشیه های بان نشان «م ق ر» بتکرار دیده میشود.

در پایان گفتار، برای نشان دادن خطاء اهل رصد، از کسوفی که در تقویم برای سال ۱۰۶۵ پیشگویی شده و خلاف واقع بود سخن رفته و این نکته تأیید میکنند که نویسنده مولی محمد تقی مجلسی است. پیشگویی مزبور بدین عبارات نقل شده:

«و از این است که اقاویل ایشان در کسوف و خسوف واقع نمیشود صحیحاً چنانکه این چند روز در تقویم کسوف نوشته بود در ماه ربیع الاول سنه هزار و شصت و پنج هجری واقع نشد و دوسه سال قبل از این نیز حکم کرده بودند کسوف و خسوف و واقع نشد».

آغاز: بسمله، معرفت قبله ظنی است چون بناء آن بر قول اهل رصد است و اختلاف بسیار در اقاویل ایشان هست چنانکه در خصوص قبله اصفهان، در مسجد جامع انحراف از خط نصف النهار بنا بر زیج قدیم است و آن سی و سه درجه و چهل دقیقه است و بنا بر استخراج از زیج جدید الغ میرزا مسجد عباسی را بر آن مقرر ساختند...

انجام: لیکن ظنونیکه از اقاویل، ایشان در معرفت قبله بهم میرسد بیشتر است از علامات دیگر که علما ذکر کرده اند م ت ق ر ه.

[۱۹۶۸]

این نسخه ش ۲ (ص ۱۲ - ۴۸ دفتر) است .

(عربی)

الاجوبة عن مسائل ابي ريحان البيروني

پاسخ پرسشهای بیرونی است و در فهرست نسخ مصنفات با شماره ۵ یاد شده .
آقای دکتر مهدوی درباره این پاسخها که شیخ الرئيس به ۱۸ سؤال بیرونی
داده ، تحقیق کافی کرده اند . و این بنده با استفاده کامل از مرقومات ایشان چند
نکته کوچک را بعنوان ذیل میآورم :

الف - صورت موجود این سؤال و جواب در تمام نسخه‌های قدیم و جدیدی که
بدست این بنده رسیده بدینگونه است که نخست سؤال بیرونی و سپس پاسخ شیخ
و آنگاه اعتراض ابوریحان بر پاسخ شیخ الرئيس نوشته (بجز در مسئله ۶ و ۸ و ۱۸
که از ابوریحان بر پاسخ اعتراضی شیخ نقل نشده) . مسلماً یکی از شاگردان شیخ
یا کس دیگر ، اعتراضات ابوریحان را در رساله‌ای که تألیف شیخ بوده گنجانیده
زیرا پیداست که اعتراضات مجدد ابوریحان پس از آن است که پاسخهای شیخ را
دریافت کرده و شیخ خود در پایان رساله و در آخر پاسخ مسئله دهم از بیرونی
خواسته است که اگر بر این پاسخها ، باز اعتراضی دارد ، بار دیگر سؤال کند و
قول داده که اینبار بتفصیل جواب گوید .

نکته‌ای که بر ابهام مطلب میافزاید آنست که در يك مورد (در پاسخ سؤال
۱۵) ، اعتراض بیرونی در اثناء پاسخ نقل شده و سپس دنباله پاسخ ادامه یافته و
چنین پیداست که پاسخ گو خود چنین کرده زیرا پس از نقل اعتراض ، گوید «ثم نعود
الجواب عن المسئلة فنقول» و دنباله سخن پیش را گرفته «شگفت آنست که در هیچ جا از
نسخ بدین تضمین اشاره‌ای نشده و کسی در این باب سخن نگفته است .

ب - شیخ الرئيس در دیباچه و در پایان این رساله از تأخیری که در نوشتن ،

ارسال پاسخها روی داده عذر خواسته و بیان عذر خود را بر عهده فقیه معصومی گذارده تا در نامه‌ای برای بیرونی بنویسد. و نیز در دیباچه تصریح کرده که «برخی از کارها و پیش آمدها مرا از تفصیل جواب باز میدارد» و بهیچوجه اشارتی بدین نکرده که «علت تأخیر در جواب مسامحه فقیه معصومی بوده» (۱). بلکه سخن شیخ در پایان رساله بکلی با این مطلب منافات دارد زیرا شیخ میگوید:

«در این پاسخها که نوشته‌ام اگر باز مشکلی داری، لازم است بار دیگر بر من منت نهی و توضیح بیشتری بخواهی تا هر چه زود تر پاسخ آنرا بفرستم، و امید است که اینبار دیگر مانند این مسائل دچار تأخیر نگردد زیرا من در این باره جز بر فقیه معصومی اعتماد نکنم...»

عین عبارت شیخ چنین است:

فهذا جواب ما سالتنیه من المسائل و یحب ان اشکل علیک شیء من هذه الفصول ان تمن علی بمعاودة المطالبه بشرحها حتی اعجل فی ایضاحها و انفاذها الیک و ما عسی یتأخر تأخر هذه المسائل فانی لا ائتمن علیها الا الفقیه المعصومی مولای اید الله اذا حدثنی بالفراغ عن نسخها کما فعل [؟.. شاید صواب: فعالت! باشد] هذه المرة. .

البته در پایان سخن شیخ ابهامی هست خاصه در نسخه حاضر که اضافه‌ای دارد که در دیگر نسخ نیست.

در این نسخه که بخط مرحوم میرزا طاهر تنکابنی است (نمیدانم از روی چه نسخه‌ای) نوشته، پس از کلمه هذه المره، چنین آمده «انشاء الله حمله وقت الاصدار الی الحکیم الفاضل فکتب فیه هذا الفصل فی اخره بخطیده».

(۱) دکتر مهدوی ص ۱۱۲ فهرست نسخه‌های مصنفات ابن سینا

(۱) آقای دکتر مهدوی این فقره را با حذف حرف استثنا نقل کرده‌اند بدینگونه فانی لا ائتمن علیها الفقیه المعصومی ولی نسخه حاضر و نسخه کهنه مجلس چنانست که نقل شد.

بنظر این نگارنده چنین میرسد که این جمله اخیر از فقیه معصومی است که پس از پاک‌نویس کردن رساله آنرا بنزد شیخ برده و او سطور نقل شده را در پایان رساله افزوده است.

ج - از نوشته‌های مکرر شیخ در پایان جواب سؤال دهم و سؤال هیجدهم چنین پیداست که جواب اعتراضات و سؤالات مجدد ابوریحان رانیز میخواست است که خود بگوید، و در دیباچه‌ای که ابوسعید احمد بن علی (یا فقیه معصومی) برای جواب به اعتراضات مجدد بیرونی نوشته نکته‌ایست که این مطلب را تأیید میکند. زیرا چنین پیداست که نویسنده، پاسخ را از روی نوشته‌ای استنساخ کرده و از عدم مقابله با اصل عذر خواسته و نیز میگوید آنچه را فرستادم به پیروی از میل او فرستادم هر چند بدان معتقد نبودم - اینک متن این قسمت از دیباچه (که بعضی از فقرات آن خالی از غرابت نیست) نقل میگردد: «فقد کتبتها علی نهایة عجل ولم یتهیالی مقابلتها فان وجد فیها تصحیفا قوم اوده ولیجهد علی اخفاء ما اوردہ علیہ من مثل هذه الهوسات عن شخص ظله فضلا عن غیره .. ؟ و انما انفذنا انفذہ اتباعا لهواه و ان لم اکن معتقد الشیء مما اقله ولا جانا الیه و اعوذ بالله من الحور بعد الکور»

بنابر این، این پاسخ‌ها نیز شایسته است جزء مؤلفات ابن سینا شمرده شود. د - در پاسخ اعتراضات مجدد بیرونی که به ابوسعید احمد بن علی یا فقیه معصومی منسوب است بتکرار از مفقود شدن جواب‌هایی که بر دست ابوالقاسم فرستاده شده یاد گردیده است. چنین پیداست که نخست رابطه بین شیخ و بیرونی ابوالقاسم (شاید همان شیخ در مباحثات از او یاد کرده) بوده. در ذهن ای نگارنده این سؤال پدید آمد که این مطلب با تأخیر در ارسال جوابی که شیخ از اوسخن گفته و وعده داده بود که فقیه معصومی در نامه خود موجب تأخیر را بیان کند، آیا ارتباطی ندارد. و آیا این خود قرینه آن نیست که نویسنده یا باز نویس کننده جواب‌های اعتراضات مجدد بیرونی (بگفته بیهقی در تلمه صوان

الحکمه) همان فقیه معصومی است نه ابوسعید . البته برخی قرائن موجود است که مانع از حصول یقین بدین موضوع است که بر ناظر بصیر پوشیده نیست

آغاز: حاطك الله مغبوطا بنیل ما تهواه واسعك لجميع ما تتمناه وقسم لك سعادة الدارين.... المسئلة الاولى، سئلت اسعدك الله لم اوجب ارسطا طاليس للفلك عدم الخفة...
انجام: فهذا جواب ما سألتني به كما فعل هذه المرة .. الى الحكيم الفاضل فكتب فيه هذا الفصل في آخره بخط يده .

[۱۹۶۸]

نسخه شماره ۳ (ص ۴۸-۶۹ دفتر) است .

جواب اعتراضات ابوریحان بیرونی (عربی)

همانگونه که در ذیل شماره ۱۹۶۸/۲ گفته شد ، شیخ در رساله گذشته بتکرار از ابوریحان خواست که اگر سراز ملاحظه پاسخها باز اشکالی بنظر میرسد بار دیگر سؤالات خود را ارسال دارد تا خود جواب گوید . اما در نسخه ما و نسخه کهنه (مورخ ۵۰۰) مجلس، این جوابها از آن ابوسعید احمد بن علی و در تمه صوان الحکمه از فقیه معصومی دانسته شده و آنچه مسلم است دیباچه و ترتیب این پاسخها بدست یکی از شاگردان شیخ انجام یافته .

در این رساله از اعتراض بر جواب مسئله سوم پنجم و ششم یاد نشده (البته قبلا گفتم که ابوریحان بر مسئله ششم اعتراضی نداشته یا در نسخه نقل نشده) . نسخه ما و نسخه دیگر مجلس همچنین است و من نسخه ای دیگر ندیده ام رجوع به ص ... فهرست مصنفات ابن سینا و نیز ص ۶۹۰ این فهرست شود .

آغاز: لما تحققت اطال الله بقاء سیدی افتقاد ما اصدرته (۱) علی یدی ابی القاسم وعلمت تاسفه (۲) علی الاجوبه قصدت ان انقل من التسويد الذی بقی عندی

(۱) در نسخه : اصدریه

(۲) در نسخه : ماسبقیه

تسارعاً الى رضاه ومحبته وان لم يكن على التشریح الاول الذى شرحته وبسطته ... فقد كتبته على عجل ولم يتهى الى مقابلتها فان وجد فيها تصحيحاً قوم اوده ... فاقول اما اعتراضك فى المسئلة الاولى و استدعاؤك زيادة الشرح فى عدم خفة الفلث وثقله ففى جواب الحكيم كفاية ...

انجام : اما فى المسئلة الثامنة . اما طفوا الجمد على الماء مع كونه ابرد فلاجزاء هوأئيه ... ثم ان كان ذلك لا يدخله هواء قط لم يجمد ذلك الماء ايضاً وفى كتاب الاثار العلوية اذا نظرت فيه شفاء عن هذه الشكوك والله اعلم ... على يد العبد ... محمد المدعو بطاهر فى سنة ١٣٠٨ .

[١٩٦٨]

اين نسخه ش ٤ (ص ٦٩-١٢٣ دفتر) است

(عربى)

الادوية القلبية

فهرست نسخه‌های مصنفات از شيخ الرئيس ابن سينا .

د کتر مهدوى : ٢٣ فهرست دانشگاه ٧١٦٤ .

آغاز : خير المبادى ما زين بالحمد ... اما بعد فان الله سبحانه وتعالى قد خلق التجويف الايسر من تجويفى ...

انجام : فهذا ما اختصرناه من الكلام فى الادوية القلبية ... قدحان لنا ان تم هذه المقالة ... قد تم تحرير ... محمد المدعو بطاهر فى آخر نهار يوم الجمعة ثالث شهر رمضان المبارك من شهور سنة ١٣١٢ .

[١٩٦٨]

اين نسخه ش ٥ (ص ١٢٤ - ١٤٠) دفتر است ،

(عربى)

الاجوبة عن المسائل العشرة

از ابن سينا شيخ الرئيس .

قنوائی این سؤالها را از بیرونی دانسته و آقای دکتر مهدوی منشاء اشتباه او را در فهرست نسخ مصنفات توضیح داده

رجوع به فهرست مصنفات : ۱۵ و فهرست قنوائی : ... شود .

آغاز: الحمد لله الموفق والملمم ... العلة الاولى لما اذا فارقت العلل ...

انجام : وفعلت في الاقامة فعلها فهذا كاف ... من قال ان شيئا واحداً يكون عرضاً وجوهرأ ... على يدى ... محمد المدعو بالطاهر في سنة ۱۳۱۵ .

[۱۹۷۱]

این نسخه ش : ۲ (ص ۱۱۰ - ۱۸۹) دفتر است .

لوايح (فارسی)

از نورالدین عبدالرحمان جامی (متوفی ۸۰۰) دارای ۳۵ لایحه و ۷ رباعی .

دانشگاه ج ۳ - ۴۸۸ ، فهرست فارسی مشار - ۱۳۴۶ .

آغاز: بسمله ، خداوند اسپاس تو بزبان نمی آریم و ستایش به تو نمی شماریم

هر چه در صحایف کاینات از جنس ...

انجام : ای کز غمش اوفتاده خاکت بکفن .

آلوده مکن ضمیر پاکت بسخن

سمت انجام پذیرفت فی بیست و چهارم شهر ... بیداقل السادات محمد علی

ابن خلیل الله الشهیر به میرزا بزرگ سنه ۱۲۸۵ ..

[۱۹۸۷]

این نسخه ش : ۲ (ص ۱۷ - ۲۵) دفتر است .

آداب المتعلمين (عربی)

از برهان الدین زرنوجی و منسوب به خواجه نصیر طوسی .

رجوع شود به ص : . این فهرست و نیز فهرست دانشگاه ج ۶ : ۲۱۱۴ ذریعة ج ۱ : ۲۸ مشارعی : ۴ .

[۹۹۷۲]

این نسخه ش ۲ (ص ۴۶ - ۲۰۲) دفتر و ناقص است .

المعارف

(عربی)

فیض کاشانی (م - ۱۰۹۱) کتاب علم الیقین را در اصول دین (شناسائی خدا، پیامبران ، ملائکان کتابها و...) نوشت پس از چندی آنرا تلخیص نموده و آنرا کتاب المعارف (کتاب حاضر) نام داد . وی همچنین از کتاب علم الیقین گزیده‌ای ساخت و آنرا به انوار الحکمة موسوم گردانید .

آغاز کتاب حاضر با آغاز یکة در الذریعة برای علم الیقین نقل شده یکست .

الذریعة ج ۲ : ۴۲۵ و ج ۱۵ - ۳۲۶ . کشف الحجب : ۵۳۱

آغاز: بحمدك اللهم يا مبدی يا معید والحمد من نعمائك . . . فيقول . . .

محمد بن المرتضى المدعو بمحسن ...

انجام : اقول وذلك لما دريت ان الغرض الاصلی من بعثة الانبياء والرسل تقوية الجنبۃ العالیة واستخدام الغیب للشهادة لامجرد السياسة الحافظة .

[۱۹۷۲]

این نسخه ش ۳ (۲۰۶ - ۶۶۷) دفتر است .

عین الیقین

(عربی)

از فیض کاشانی در اصول دین است والانوار والاسرار نیز نام دارد .

دانشگاه ج ۳ : ۳۱۲ فهرست عربی مشار : ۶۴۲ . الذریعة ج ۱۵ : ۳۷۴ .

آغاز: سبحان من حارت لطایف الاوهام فی بیداء کبر یائه ... اما بعد فیقول..

محمد بن مرتضی الملقب بمحسن...

انجام : و ختم کتاب عین الیقین الملقب بالانوار والاسرار و اتفاق لتاریخه
کامل انوار الحکمة . والحمد لله اولاً و آخراً ... قد فرغ من تسویده ... فی محروسة
اصفهان فی شهر جمادی الاولی سنة ۱۲۳۵ .

[۱۹۷۳]

این نسخه ش ۱ (ص ۱ - ۱۸۸) دفتر و ناقص است .

حاشیه اصول فقه

(عربی)

شرح یا حاشیه ایست بر مباحث الفاظ کتابی در اصول فقه شیعه و پس از صاحب
معالم و میرزا جان نگارش یافته است و از اول و آخر آن اوراق بسیار افتاده .
در حاشیه ص ۹۸ نسخه این نوشته دیده میشود که خلاصه اش این است:
تا اینجا (نیمه ص ۹۸) را شیخ حسن سکوتی بار فروش مازندرانی در شب ۱۴ ذ ح
۱۲۶۱ نوشته شب باسلامت به خانه رفته و بامدادان در حمام جان سپرده «بقیه کتاب
بخط دیگر (و شاید از کاتب این یادداشت) است .

آغاز: الوضع . تخصیص الوضع بالشخص فی التقسیم مع ما فیه من التعسف یقتضی

خروج الافعال و الصفات و المثنی و المجموع و غیرها من المفردات ...

انجام : لکن هنا ادله و امارات یظهر منها حصول النقل و التغییر فی
زمن الشارع کما یدعیه المثبتون للحقیقة الشرعیة ولولاه لکان القول بالنفی هو .

[۱۹۷۶]

نسخه شماره ۲ (ص ۱۰۶ - ۱۷۷) دفتر است .

(عربی)

[۱۹۸۴]

(عربی)

انجام :

بلى نحن كنا اهلها فاجادنا
 صروف الليالى والجدود العواشر
 قال الشيخ ... هذا آخر ما اردنا من هذا المختصر...

(1987)

نسخه شماره ۲ (ص ۱۷-۲۵ دفتر) است .

(۱) در مجلد ۵ فهرست ضبط‌های مختلف این را نوشتیم بعد هادیدم حاج خلیفه در يك جا ، خیروزیانی (نسب ملازاده را) آورده بنا بر این مخفف آن خرز یانی (با کسر خاء و سکون راء مطابق ضبط فلوگل) است

آداب المتعلمین

(عربی)

منسوب به خواجه طوسی . رجوع به ص ۶۲۲ این فهرست و فهرست سپهسالار

۳ : ۱۶ شود.

[۱۹۸۴]

نسخه شماره ۲ دفتر (ص ۲۸-۵۵ دفتر است) .

(فارسی)

چیز و قدر

از خواجه نصیر الدین طوسی (مشمول برده فصل) .

فهرست دانشگاه ج ۳ : ۲۲۲ ، مشارف فارسی : ۴۷۸ .

آغاز: الحمد لله رب الارباب ومسبب الاسباب ومفتح الابواب ...

انجام : ومفهوم وموهوم و متخیل و محسوس خلق باشد از او سبحانه و
 تعالی مسلوب باشد و او از آن منزّه و ازین تنزیه هم منزّه اذا بلغ الکلام الی الله
 فاسکتوا تمّت .

[۱۹۸۸]

نسخه شماره ۳ دفتر (ص ۵۵-۷۸ دفتر) است .

(فارسی)

اسکندریه (رساله ...)

از میرسید شریف گرگانی اسکندر میرزا فرزند عمر شیخ فرزند تیمور از
 شریف گرگانی در مسائل فلسفی پرسشهایی نموده و گرگانی این پاسخ را داده است .
 فهرست مجلس ۵ : ۴۹۷ فهرست سپهسالار ج ۳-۲۸۵ .

آغاز: بسم الله ، الحمد لله رب العالمین ... و بعد این رساله بل مقالیست مبنی
 بر سؤالی چند که سلطان سعید امیرزاده اسکندر در تحقیق غوامض علوم حقیقی ...
 انجام : چون برق خاطف ظهور کند و اشارات ایشان بتوحید از آنجا ناشی
 گردد والله الموفق للصواب والیه المرجع والمآب .

[۱۹۸۸]

نسخه شماره ۴ (ص ۷۸-۷۹ دفتر است)،

لغز القانون

(عربی)

رجوع به فهرست دانشگاه ۲: ۴۴۲ و ۳۹۱-۳۹۷.

از شیخ بهائی (محمد بن حسین عاملی م ۱۰۳۰)

آغاز: يقول اقل الانام بهاء الدين محمد العاملی عفی عنه ، ايها الاصحاب
الكرام والاخوان العظام ان لي جليساً جالينوسى المشرب بقراطى المطلب مسيحي
الانفاس فلسفى القياس ...

انجام : بالعل والحسد لصارت الهرة بعض الازهار .

[۱۹۸۸]

نسخه شماره ۵ (ص ۷۹-۹۲ دفتر است)

لغز الزبدة

(عربی)

از شیخ بهائی (محمد بن حسین م-۱۰۳۱)

از عبارت پایان رساله مستفاد میشود که شیخ بهائی جوابی رساله در مشهد
رضوی بیابان رسانیده و آنرا « رضویه » نام داده و تاریخ انجام یافتن آنهم کلمه
« رضویه » است .

دانشگاه ج ۲-۴۴۲ سر گذشت بهائی از سعید نفیسی : ۱۰۷-۱۶۹

آغاز : اما بعد الحمد والصلوة فيقول احوج الخلق الى رحمة ربه الغنى محمد
المشتهر بهاء الدين العاملی عفی الله عنه لا تحيفي عليكم ايها الاصحاب العظام والا
حباب الكرام المختصر ...

انجام : الرضوى على ساكنه السلام سنه الف واحدى وعشرين وتاريخ ذلك
رضويه وهذا اسمه ايضاً تمت .

[۱۹۸۸]

نسخه شماره ۶ (ص ۹۳-۹۴ دفتر است) و ناقص است

جبر و قدر

(فارسی)

از خواجه طوسی است و بنام قضا و قدر نیز آمده است

دانشگاه ج ۳-۲۲۲- فهرست فارسی مشار- ۴۷۸ .

آغاز: الحمد لله رب الارباب و مسبب الاسباب.

انجام : قومی گویند هر چه مدح و ذم آن راجع باین است و این را ...

نوشته بودم.

[۱۹۸۸]

نسخه شماره ۷ (ص ۹۵-۱۷۰ دفتر است)

صنایع

(فارسی)

از میرزا ابوالقاسم معروف به میرفندرسکی م - ۱۰۵۰

دانشگاه ج ۳: ۲۹۵ رضویه ج ۴: ۲۰۴

آغاز: بیان صناعت است و منفعت صناعت و اختلاف صنایع در منافع ...

انجام : فرومایگان بر آن جمعند از فرومایگی تمت الرساله بعون الله

تبارك و تعالی.

[۱۹۸۸]

نسخه شماره ۸ (ص ۱۷۱-۱۹۷ دفتر است)

تهلیله

(فارسی)

از جلال الدین دوانی (م- ۹۰۷)

این تفسیر بشیوه فلسفه و عرفان درباره کلمه (لا اله الا الله) نگارش یافته است.

مجلس ۴ : ۱۸۲ دانشگاه ج ۱-۷۴ الذریعه ج ۴-۵۱۶

آغاز: بسمله، آفتاب قدم از آن متعالیست که خفایش ظلمت سرای حدوث بنظر کلیل فکرو نظر مطالعه سبجات انوار آن تواند نمود لاجرم و در وصف آن هر معنی که عقل تصور...

انجام : بود همچنانکه در مرتبه اول از افعال بافعال و این مرتبه از مرتبه اول اعلی چه صفات مبادی افعال اند پس توحید صفات مستلزم توحید.

[۱۹۸۸]

نسخه شماره ۹ (ص ۱۹۶-۱۹۷ دفتر است) .

(عربی)

صلوة (بخشی از کتاب ...)

آغاز: انه قال لو ان الناس اخذوا امر الله به فأنفقوه فيما نهاهم عندهما قبله عنهم ولوا خذوا اما نهاهم الله عنه فأنفقوه فيما امرهم به ما قبله منهم حتى يأخذوه من حق وينفقوه في حق فان

انجام : و متعلق غیر الامر فهو الوجه فی الغضب فای شیء یوجب الافتراق واجب بان النهی فی الغضب انما یتعلق بالتصرف بالذات .

[۱۹۹۵]

نسخه شماره ۲ دفتر (ص ۱۷۹ - ۱۸۴ دفتر است) .

(عربی)

حدوث عالم

از شیخ حسین تنکابنی که از شاگردان صدرای شیرازی .

مجلس ج ۵ : ۲۰۳ و فهرست ۹ : .

آغاز: بسمله ، الحمد لله المتفرد بوجوب وجوده عن كل عين المتعالي عن الزمان

والابن المخرج عن ظلمة العدم بنور ذاته المبری عن البطلان والشین والصلوة علی واسطة نزول . . . وبعده فبقول المحتاج الی عفوره الجلیل العبد الذلیل شیخ حسین بن ابراهیم التمنکابنی عفی عنهما هذه رسالة . .

انجام : لوصح ما ذکر لکان الواجب موجورا وله تحقیق فی معنی کون الی موجود آفی الزمان . . .

[۱۹۵۵]

نسخه شماره ۳ (ص ۱۸۲ - ۱۸۸ دفتر) است

جعل (رساله در . . .) (فارسی)

این رساله ترجمه رساله شماره ۴/۱۹۵۵ این دفتر است .
در این دفتر رساله دیگری بتازی در جعل آمده که این رساله ترجمه آنست .
در این رساله گوید که جعل شده فردا برای جاعل نتواند بود زیرا طبیعت را نیاز بفرد است در هستی و چون طبیعت تنها چیزی جز خود نیست لذا کلیت و وحدت در آن دیده نشود و نیز در میان گوید مجعول از هر جهت تحت حیطة جاهل قرار دارد نه جزء آن تواند بود و نه مقابل آن و از هر جهت محتاج بجاعل است و ایون از جهت امکان مجعول است . سپس این شعر را گواه آورده است :

چه ممکن کرد امکان برفشاند
بجز واجب دگر چیزی نم‌اند
آغاز: بسمله ، نسبت مجعول بجاعل ممکن نیست که بنحو فردیت باشد چه فردا که چه در تصور محتاج است بتصور طبیعت نهایت آنکه طبیعت محتاج است بفرد در جوه عینی چه اگر هیچ فردی از آن طبیعت موجود نباشد ...

انجام : است آنچه فاعل است و این دو معنی باهم جمع است و منافاتی با یکدیگر ندارد و الله الموفق والمعین .

[۱۹۹۵]

نسخه شماره ۴ دفتر (ص ۱۸۸ - ۱۹۰ دفتر) است .

(عربی)

جعل (رساله در ...)

آغاز: بسملة لا يمكن ان يكون المجعل فرداً للجاعل لان الطبيعة محتاجة الى الفرد في الوجود العيني وان كان في التصور بالعكس ضرورة ...

انجام: اسناد الفعل الى غيره سبحانه والحكم بان كل الافعال فعله لانه فاعل الابدانه . تمت ،

[۹۹۹۵]

نسخه شماره ۵ دفتر (ص ۱۹۱-۳۰۲ دفتر است) .

(عربی)

شرح حدیث عمران صابی

از محمد خلیل فرزند اشرف قائنی اصفهان (م-۱۱۳۶) وی پس از رها شدن از بیدادگری افغانها در سال ۱۱۳۶ بقزوین آمد و پس از دو سال همانجا بدروود حیات گفت .

حدیث عمران صابی که از عیون اخبار الرضا رسیده عبارت از پر سشهایی است که عمران از حضرت رضا نموده و سپس پاسخ شنیده است این حدیث را برخی از دانشمندان کرده‌اند که در بسیاری از کتابها آمده است .

نسخه حاضر شرح قائنی است و آنرا بدستور کسیکه ناگزیر بوده از فرمانبرداری از او نگارش داده است وی این گزارش را بشیوه عارفان و فیلسوفان بساخت و در آن از: حدوث عالم ، ترتیب آفریده‌ها و اثبات عقل ، بتفصیل سخن گفته و کوشیده تا دشواریهای آنرا آسان نماید و در این میان گاهی شعرهای فارسی را گواهمی آورد. درباره اینکه لطف خدا شامل همه ذاتها و آنرا نقصی نیست و که بود و نقص در قوا بل است این بیت حافظ را آورده :

هر چه هست از قامت ناساز بی اندام ماست

ورنه تشریف تو بر بالای کس کوتاه نیست

صاحب ذریعه نسخه هایی از این کتاب را که در کتابخانه حسینییه شوشتریها و در کتابخانه بیرجندی و نزد سید علی شبر بوده بیان کرده است و گوید در نسخه ای که نزد شبر است تاریخ پایان رسیدن کتاب، چهار شنبه ۲۱ محرم ۱۱۲۳ مؤلف در کتاب الداء که پس از این کتاب نگارش داد از این کتاب یاد نموده است.

الذریعه ج ۳: ۵۴ و ج ۱۳: ۲۰۳.

آغاز: بسمله، و به نستعين الحمد لله الذي هو نور كل شيء و حيوة كل شيء و بعد فيقول الفقير المحتاج الى رحمة ربه الغني محمد خليل بن محمد اشرف القائي اني مع قلة بضاعتى من المعارف الربانية...

انجام: الكلال لاولى الالباب والحمد لله رب العالمين اولاً و آخراً وقد وقع الفراغ من تسويد هذه الاوراق يوم الجمعة تاسع شهر، شوال. سنة ۱۲۰۸.

[۱۹۹۵]

نسخه شماره ۶ (ص ۳۰۶-۴۳۰ دفتر) است

شرح خطبه توحید

(عربی)

خطبه توحید یا خطبه الرضا را صدوق در کتاب التوحید و عیون اخبار الرضا آورده است.

شأن صدور این حدیث این است که مأمون خواست حضرت رضا را به ولایت عهد برگزیند از او خواست او بر منبر شود و خطبه ای انشاء کند.

بر این خطبه گزارش هایی نوشته شده که صاحب ذریعه سه گزارش از آن یاد نموده است که هیچیک گزارش مورد گفتگو نیست.

نسخه حاضر شرح بحیی فرزند محمد رضا ساروی مازندرانی است و بنا بر آنچه در این نسخه است نگارنده آن را در ظهر روز دوشنبه پنجم شعبان ۱۲۰۷ نوشته است. شرح و متن با هم و دارای هیچ عنوانی نیست. این گزارش بشیوه فیلسوفان و متکلمان نگارش یافته و در آن کمتر نکته های ادبی دیده میشود.

در آغاز کتاب تمام متن خطبه را با سند آن آورده است .

الذریعة ج ۱۳ : ۲۱۲ - ۲۱۳ .

آغاز: بسمله ، وبه نستعین ، بحمدك اللهم يا من ضلت لطائف الاوهام في بیداء
كبريائه وجلاله وكتبت السن الفصحاء و مصاقع الخطباء دون نعوت ذاته ووصف جماله
ونضبت عن الاشارة اليه ...

انجام : الغنى يحيى بن محمد على بن محمد رضا السروي المازندراني غفر الله
له ولو الديه ولاخو انه المؤمنين و الحمد لله وحده وصلى الله على محمد وآله
الطاهرين سنه ۱۲۰۷ .

[۲۰۰۰]

این نسخه ش ۲ (ص ۳۳۰-۴۹۷) دفتر است .

کاشف الغمة

(عربی)

از محمد بن رضا قمی در ترجمه احوال چهارده معصوم (ع) و گویا آنرا
در مشهد مقدس شب ۱۶ ربیع الآخر ۱۰۷۵ نوشته است .
مؤلف در مقدمه گوید :

در گذشته رساله ای مختصر بنام مرصد اعصمة والضلالة نگاشتم . سپس
این کتاب او کاشف الغمه را در يك خاتمه و چند مقاله ترتیب دادم .

از مؤلف نشانی یافته نشد جز اینکه حاج شیخ عباس قمی در فواید الرضویه
ترجمه حال محمد بن رضا القمی صاحب شرح منظومه (نجاح المطالب) را نقل
کرده و احتمال داده است که این محمد بن رضا قمی همان صاحب تفسیر کنز الدقایق
محمد بن محمد رضا بن اسماعیل بن جمال الدین قمی باشد . ولی در این دو ترجمه
نامی از کاشف الغمه نیامده است . کتاب حاضر بر طبق پایان کتاب و نوشته پشت
نخستین برگ بخط مؤلف است . و در يك خاتمه و چهارده مقاله به این ترتیب
ساخته شده است :

المقالة الاولى فى احوال النبى (ص) .

« الثانية « قاطمة (ص) .

« « « على بن ابيطالب (ص) .

دیگر مقالات نیز بهمین ترتیب تا مقاله چهاردهم، عنوان یکی از ۱۴ معصوم (ع)

و خاتمه، در بیان غیبت حضرت قائم (ع) نوشته است .

فوائد الرضویه ج ۲-۵۳۴ و ۶۱۸ .

آغاز: الحمد لله الذى جعل مجد أخاتم الانبياء وصيرا وصيائه خيار الاوصياء...

اما بعد فيقول ... محمد بن رضا القمى ان افضل العلوم واهم المعلوم العلم يا احوال

الائمة ... فى رسالتى المسماة بمرصد العصمة والضلالة ... وسميتها بكشف الغمة

فى تاريخ الائمة ...

انجام : انه قال من رأى بعد غيبتى هذه فقد كذب ... و جعلنا فى زمرة

الواثقين بعروته قد فرغ من تأليف تلك المقالات ... محمد بن رضا القمى ... ليله

السادس عشر من ربيع الاخر بعد مضى خمس وسبعين والف ... فى مشهد ثامن الائمة

على بن موسى الرضا عليه التحية والثناء .

ذیل

این ذیل دارای سه بخش زیر است :

۱ - فهرست کتب معرفی شده در بخش اول و دوم

۲ - فهرست عمومی - نامه‌های کسان و کتاب‌ها و نامه‌ها و جای‌ها و طوائف -

(فیش‌های این دو فهرست بوسیله آقای سیدحسن ناصرآبادی تهیه و بدست آقای فریدون طهماسبی همکار فاضل وابسته به اداره بررسی و تحقیق تهیه گردیده)

۳ - تعلیقات و استدراکات

فهرست کتب معرفی شده در بخش اول و دوم مجلد ۹

بترتیب شماره

- ۱ - آداب از ابو منصور عبدالملک بن اسماعیل ثعالبی عربی صفحه ۶۰۰
- ۲ - آداب البحث (رساله ای موجز) عربی » ۵۹۶
- ۳ - آداب البحث فارسی » ۶۱۰
- ۴ - آداب البحث از قاضی عضدالدین عبدالرحمن ایجی عربی » ۴۰
- ۵ - آداب البحث از شمس الدین محمد بن اشرف سمرقندی عربی » ۴۰۷
- ۶ - آداب المتعلمین (منسوب به خواجه نصیر طوسی) عربی » ۶۳۸
- ۷ - آداب المتعلمین (منسوب به خواجه نصیر طوسی) عربی » ۶۹۷
- ۸ - آداب المتعلمین (منسوب به طوسی و منطبق با تعلیم المتعلم شیخ برهان الدین زر نوجی) عربی » ۵۲۸
- ۹ - آداب المتعلمین از برهان الدین زر نوجی (منسوب به خواجه نصیر طوسی) عربی » ۶۹۳
- ۱۰ - آداب تعلم (گفتاری در...) عربی » ۴۵۷
- ۱۱ - آداب قرائت قرآن (گفتاری در...) از غیاث الدین منصور عربی » ۴۵۸
- ۱۲ - آغاز و انجام (تذکره) از خواجه نصیر الدین طوسی فارسی » ۶۶۴
- ۱۳ - آغاز و انجام از خواجه نصیر الدین طوسی فارسی » ۶۳۳

- ۱۴- آیینہ حکمت از حسن قمی لاهیجی فارسی » ۳۱۲

- الف -

- ۱۵- ابطال الزمان الموهوم از مولی اسماعیل خواجویی فرزند
محمد حسین مازندرانی عربی » ۴۱۸
- ۱۶- ابطال الزمان الموهوم از محمد اسماعیل خواجویی عربی » ۲۷۷
- ۱۷- ابطال جزء لایتجزی عربی » ۳۷۹
- ۱۸- ابیاتی در اوقات و ساعات از خواجه نصیر الدین طوسی عربی » ۴۴۸
- ۱۹- الاتحاد الکونی فی حضرۃ الاشهاد العینی از
محبی الدین محمد بن محمد اندلسی عربی » ۲۷
- ۲۰- اتحاد وجود حق با ذات او فارسی » ۴۲۶
- ۲۱- اتصاف الماهیه بالوجود از صدر المتالیهین -
محمد بن ابراهیم شیرازی عربی » ۵۳۹
- ۲۲- اتصاف الماهیه بالوجود از صدر المتالیهین شیرازی عربی » ۲۵۳
- ۲۳- اثبات حرکت جوهری از فیض کاشانی فارسی » ۲۴۹
- ۲۴- اثبات سکون زمین و حرکت آفتاب (رساله در...) فارسی » ۱۹۲
- ۲۵- اثبات العقل المجرّد از خواجه نصیر الدین طوسی عربی » ۴۷۳
- ۲۶- اثبات العقل المجرّد از خواجه نصیر الدین طوسی عربی » ۳۳۵
- ۲۷- اثبات الواجب از ابو جعفر محمد بن حسن بن علی طوسی عربی » ۴۵۶
- ۲۸- اثبات الواجب از میر صدر الدین محمد ابراهیم
دشتکی شیرازی عربی » ۴۷۸

- ۲۹- اثبات الواجب از نظام الدین احمد فرزند ابراهیم بن
سلام الله دشتکی شیرازی عربی » ۴۲۶
- ۳۰- اثبات الواجب قدیم از جلال الدین محمد دوانی عربی » ۴۷۷
- ۳۱- اثبات الواجب قدیم از جلال الدین محمد دوانی عربی » ۴۱
- ۳۲- اثبات الواجب قدیم از جلال الدین محمد دوانی عربی » ۵۱۰
- ۳۳- اثبات الواجب قدیم از جلال الدین محمد دوانی عربی » ۵۲۱
- ۳۴- اثبات الواجب از شمس الدین محمد خفری شیرازی عربی » ۵۱۷
- ۳۵- اثبات الواجب از شمس الدین محمد خفری شیرازی عربی » ۵۱۹
- ۳۶- اثبات الواجب از شمس الدین محمد خفری شیرازی عربی » ۳۹۰
- ۳۷- اثبات الواجب از شمس الدین محمد خفری شیرازی عربی » ۲۷۵
- ۳۸- اثبات الواجب از شمس الدین محمد خفری شیرازی عربی » ۲۷۷
- ۳۹- اثبات الواجب وتوحید از شمس الدین محمد معروف
به ملاشمسا گیلانی عربی » ۲۳۷
- ۴۰- اثبات واجب بر مذاق اهل تصوف و اشراق عربی » ۵۱۵
- ۴۱- اثبات وحدة مبدأ از خواجه نصیر الدین طوسی عربی » ۴۷۱
- ۴۲- اثبات وحدة الواجب از ملا شمسا گیلانی عربی » ۲۴۴
- ۴۳- اثبات وحدة الواجب از ملاشمسا گیلانی عربی » ۴۴۱
- ۴۴- الاثنا عشریه (زکویه) از شیخ بهاء الدین محمد عاملی عربی » ۲۴۶
- ۴۵- اثنتی عشریه (صلوتیه) از شیخ بهاء الدین محمد عاملی عربی » ۶۴۶
- ۴۶- اثنتی عشریه (صومیه) از شیخ بهاء الدین محمد عاملی عربی » ۶۴۶
- ۴۷- اثولوجیا (بخشی از...) منسوب به ارسطو عربی » ۴۶۲
- ۴۸- اثولوجیا (بخشی از...) منسوب به ارسطو عربی » ۱۷۲

- ۴۹- اجازه روایت از صالح بن عبدالکریم بحرانی عربی » ۹۸
- ۵۰- اجتهاد و تقلید (رساله از...) از شیخ حسین بن عبدالصمد حارثی عربی » ۴۸۸
- ۵۱- اجوبة المسائل از صدر المتالهین شیرازی عربی » ۲۵۸
- ۵۲- اجوبة المسائل یا نسخ صدر المتالهین بده و لا شمساً گیلانی عربی » ۲۵۶
- ۵۳- الاجوبة عن مسائل ابی ریحان البیرونی از شیخ الرئيس عربی » ۶۸۸
- ۵۴- الاجوبة عن المسائل العشرة از ابن سینا عربی » ۶۹۲
- ۵۵- رساله احکام (ترکی) ترکی » ۶۵
- ۵۶- احکام النجوم (رساله در...) از احمد بن محمد شکر عربی » ۵۲
- ۵۷- احکام نکاح (رساله فی...) عربی » ۱۲۶
- ۵۸- احکام نوروز و محرم (بخشی از جنات الخلود) فارسی » ۷۶
- ۵۹- رساله در احوال پیامبر (ص) و ائمه اطهار (ع) واری » ۱۷۹
- ۶۰- رساله در احوال شیخ الرئيس (بجز سرگذشت عبدالواحد گوزگانی) عربی » ۴۰۴
- ۶۱- اختلاجات الاعضاء عربی » ۳۸۳
- ۶۲- اختیارات الایام از محمد تقی مجلسی فارسی » ۳۳۲
- ۶۳- اخلاق رساله در، فارسی » ۲۹۴
- ۶۴- اخلاق از عضدالدین عبدالرحمن ایجی (۱) عربی » ۳۷۰

۱ - پس از چاپ صفحه ۳۷۰ فهرست دریافتیم که این رساله همان اخلاق عضدیست. رجوع به

صفحه ۳۷۰ و تعلیقات بخش اول ص ۴۰ شود.

- ۶۵- اخلاق شاهی از سید مظفر بی محمد حسین کاشی « فارسی ۱۱۴
- ۶۶- رساله در اخلاق و مواعظ « عربی ۲۱۴
- ۶۷- الادویة القلبیه از شیخ رئیس ابن سینا « عربی ۶۹۲
- ۶۸- ادویه مفرده و مرکبه از حبیش تفلیسی « فارسی ۹۳
- ۶۹- الاربعون حدیثاً از حسین بن عبدالصمد حارثی « عربی ۹۷
- ۷۰- رساله ارث از حاج شیخ هادی « عربی ۱۴۲
- ۷۱- ارجوزه فی اصول الفقه = نظم زبدۀ بهائی ، از میرزا قوام الدین محمد فرزند محمد مهدی
- حسینی سیفی قزوینی « عربی ۴۵۲
- ۷۲- ارجوزه‌ای در معانی و بیان از میرزا محمد بن
- محمد رضا بن اسماعیل بن جمال الدین قمی مشهدی « عربی ۴۵۲
- ۷۳- ازاحة العلة فی معرفة القبلة از شیخ رکن الدین محمد بن
- فضل بن شاذان « عربی ۱۶۴
- ۷۴- ازلیة النفس (مقاله فی...) از ابن کمونه سعد بن منصور عربی « ۵۰۹-۵۰۲
- ۷۵- ازهاق الباطل از حاج محمد کریم خان کرمانی « عربی ۱۲۸
- ۷۶- اساس الاقتباس (بخشی از...) از خواجه نصیر طوسی « عربی ۵۷۷
- ۷۷- استخراج تقویم از حسین بن علی محمد رشتی طیب « فارسی ۴۳۱
- ۷۸- استخراج تقویم از اسماعیل موسوی منجم « فارسی ۴۳۱
- ۷۹- استخراج تقویم از حسین حسینی (منجم ثانی) « ترکی ۹۱
- ۸۰- استخراج جدول لگاریتم از محمد علی قائمی بیرجندی « فارسی ۷۹
- ۸۱- استخراج دفین (رساله...) « فارسی ۲۲۵
- ۸۲- الاستفتاء - پاسخ به استفتاء از ابن فهد « عربی ۱۲۵

- ۸۳- استفتاء - پاسخ « « « عربی « ۱۲۶
- ۸۴- الاستیعاب فی الاسطرلاب از ابوریحان بیرونی « عربی « ۶۲۵
- ۸۵- اسرار الایات از محمد بن ابراهیم صدر المتألهین شیرازی « عربی « ۵۶۰
- ۸۶- اسرار الایات از محمد بن ابراهیم صدر المتألهین شیرازی « عربی « ۲۴
- ۸۷- اسرار الایات و انوار البینات از صدر المتألهین شیرازی « عربی « ۲۵۱
- ۸۸- اسرار حج (حدیث در) منقول از علی بن الحسین (ع) « عربی « ۴۳۲
- ۸۹- اسطرلاب (رساله‌ای مختصر در...) « فارسی « ۱۸۴
- ۹۰- اسفار (بخشی از...) از صدر المتألهین شیرازی « عربی « ۵۸۴
- ۹۱- اسفار (بخشی از...) از صدر المتألهین شیرازی « عربی « ۵۴۱
- ۹۲- اسفار اربعه « « « عربی « ۵۱۱
- ۹۳- اسفار (بخشی از...) از صدر المتألهین شیرازی « فارسی « ۴۲۰
- ۹۴- اسکندریه (رساله ...) از میرسید شریف گرگانی در پاسخ اسکندر میرزا « فارسی « ۶۹۷
- اسماء رجال مشکوة « عربی « ۳۵۰
- ۹۶- رساله اشتراک در وجود از مولی رجبعلی تبریزی « فارسی « ۲۴۷
- ۹۷- اصطلاحات صوفیه « فارسی « ۳۱۴
- ۹۸- اصل برائت « عربی « ۱۰۹
- ۹۹- رساله در اصل برائت از شیخ انصاری « عربی « ۱۰۵
- ۱۰۰- رساله اصناف مردم در معاد از شیخ حسین تنکابنی « عربی « ۳۰۸
- ۱۰۱- الاصول الاصفیه از مولی رجبعلی تبریزی « عربی « ۲۹۱

- ۱۰۲- الاصول الاصلیه از مولی محسن فیض کاشانی « عربی ۵۵۶
- ۱۰۳- رساله اصول دین (ملقطات از...) میثم بن علی بحرانی عربی « ۵۷۹
- ۱۰۴- رساله در اصول فقه (بخشی از...) « عربی ۵۷۰
- ۱۰۵- رساله در اصول فقه « عربی ۱۰۶
- ۱۰۶- اصول من عرف، شرح حدیث من عرف نفسه از
عمادالدین بن یونس پنجهراری هازندرائی « عربی ۲۹۶
- ۱۰۷- الاضحویه فی المعاد از شیخ الرئيس ابن سینا
(حسین بن عبد الله) « عربی ۴۶۰
- ۱۰۸- اطوار ثلثه از صائِن الدین علی ترکه « فارسی ۶۱۳
- ۱۰۹- اعتقادات (رساله...) شیخ صدوق محمد بن علی بابویه عربی « ۵۳۰
- ۱۱۰- اعتقادات (رساله...) (بخشی از رساله سید محمد نور بخش « عربی ۲۹۹
- ۱۱۱- اعتقاد اهل سنت و جماعت «عقائد اهل سنت و جماعت» (رساله...) از میر سید شریف گرگانی « فارسی ۶۰۹
- ۱۱۲- الاعراب عن قواعد الاعراب از جمال الدین ابو محمد عبد الله بن هشام انصاری « عربی ۳۸۱
- ۱۱۳- الاعضالات العویصات از میر داماد « عربی ۴۸۴
- ۱۱۴- افعال العباد از محقق دوانی (مولی جلال الدین) « عربی ۱۴۵
- ۱۱۵- افعال عباد از خواجه نصیر الدین طوسی « عربی ۴۷۲
- ۱۱۶- الافعال والانفعالات از شیخ الرئيس ابن سینا « عربی ۴۰۲
- ۱۱۷- اقالیم سبعه (گفتار در...) « فارسی ۴۳۶
- ۱۱۸- اقسام جعل از تاج الدین محمد اسفراینی « عربی ۶۱۲

- ۱۱۹- اقسام الحکمه از خواجه نصیر طوسی « عربی ۴۸۵
- ۱۲۰- اقسام حکمت از خواجه نصیرالدین طوسی « عربی ۴۶۷
- ۱۲۱- رساله‌ای در اقسام خطوط مرموزه « فارسی ۴۳۶
- ۱۲۲- اقسام علوم عقلیه (تقاسیم الحکمه) از شیخ الرئيس
- ابو علی سینا « عربی ۳۹۶
- ۱۲۳- اکسیر العارفین از ملاصدرای شیرازی « عربی ۲۵۶
- ۱۲۴- الفت نامه از ملا محسن فیض کاشانی « فارسی ۳۰۹
- ۱۲۵- الالفیه فی النحو از محمد بن مالک طائی « عربی ۶۵۸
- ۱۲۶- الوان (گفتاری بخشی از یک رساله ...) از شیخ الرئيس
- ابن سینا « عربی ۵۲۴
- ۱۲۷- امان الاخطار از سید رضی الدین علی بن طاووس « عربی ۶۴۰
- ۱۲۸- الامامة (رساله فی ...) از خواجه نصیر طوسی « عربی ۴۶۱
- ۱۲۹- انتخاب طبری (منتخب از ...) « فارسی ۴۲۸
- ۱۳۰- انساب « عربی ۶۰۷
- ۱۳۱- انموذج العلوم از جلال الدین دوانی « عربی ۴۸۴
- ۱۳۲- انموذج العلوم از محمد بن اسعد دوانی صدیقی « عربی ۳۴۱
- ۱۳۳- انموذج العلوم (بخشی از ...) ملا جلال دوانی « عربی ۳۳۵
- ۱۳۴- انوار حکمت در سیر وسلوک « فارسی ۲۹۵
- ۱۳۵- انوار الربیع (گزیده‌هایی از ...) سید علی‌خان مدنی « عربی ۴۲۷
- ۱۳۶- انیس التجار از مولامهدی نراقی « فارسی ۱۱۳
- ۱۳۷- اوصاف الاشراف از خواجه نصیرالدین طوسی « فارسی صفحه ۶۳۲
- ۱۳۸- اوصاف الاشراف از خواجه نصیرالدین طوسی « فارسی ۶۳۷

- ۱۳۹ - اوصاف الاشراف از خواجه نصیرالدین طوسی فارسی « ۴۴۵
- ۱۴۰ - اوصاف و اصناف مردم (جان و خرد) از بابا افضل کاشی فارسی « ۴۴۶
- ۱۴۱ - رساله ایضاح از محمد باقر همدانی فارسی « ۱۹۳
- ۱۴۲ - ایماضات (بخشی از ...) میر محمد باقر داماد عربی « ۳۶۹
- ۱۴۳ - ایمنی از بطلان نفس در پناه خود از بابا افضل کاشی فارسی « ۴۴۴
- ۱۴۴ - ایها الولد (رساله فرزند نامه) از ابو حامد محمد بن محمد غزالی عربی « ۳۴۰

- ب -

- ۱۴۵ - باب حادی عشر از حسن بن یوسف علامه حلی عربی « ۱۷۸
- ۱۴۶ - رساله الباه از شیخ الرئيس ابوعلی سینا عربی « ۴۰۰
- ۱۴۷ - بحار الانوار از محمد باقر بن محمد تقی مجلسی عربی « ۶
- ۱۴۸ - رساله برهانیه - اثبات علم الواجب از ملا شمسای گیلانی عربی « ۲۳۶
- ۱۴۹ - برهان التوحید از ملا شمسای گیلانی عربی « ۲۴۱
- ۱۵۰ - برهان التوحید از شمس الدین محمد (ملا شمسای گیلانی) عربی « ۲۴۳
- ۱۵۱ - برهان التوحید (تعلیقہ صحائف الالهیه) عربی « ۴۵۹
- ۱۵۲ - بسیط الحقیقه کل الاشیاء عربی « ۵۶۰
- ۱۵۳ - بسیط الحقیقه کل الاشیاء از حاج ملاعلی نوری یا یکی از استادان او عربی « ۲۶۹
- ۱۵۴ - بقاء اجساد ائمه در قبور (رساله ...) از میرزا محمد مهدی خراسانی شهید عربی « ۳۲۲

- ۱۵۵ - بقاء النفس از خواجه نصیرالدین طوسی « عربی ۶۲۴
- ۱۵۶ - بهجة القلوب (بخشی ...) از علی بن محمد تقی « فارسی ۱۰۲
- ۱۵۷ - البهجة المرضیه فی شرح الالفیه از جلال الدین
- عبدالرحمن سیوطی « عربی ۶۶۰
- ۱۵۸ - بهجة المهج فی الصلوة علی الحجج از علم الهدی
- فرزند مولی محسن فیض کاشانی « عربی ۴۴
- ۱۵۹ - بیان حکم تدخین (رساله ...) از شیخ حر عاملی « عربی ۳۸۳
- ۱۶۰ - البیع (کتاب ...) شیخ هادی تهرانی « عربی ۱۳۸

- پ -

- ۱۶۱ - پاسخ حاج ملاحسن کثنوی (رساله در ...) از کریم بن
- ابراهیم کرمانی « عربی ۱۲۹
- ۱۶۲ - پاسخ به هفت سؤال (رساله در ...) از محمد باقر همدانی « فارسی ۱۹۳
- ۱۶۳ - پاسخ به يك نامه گویایکی از صاحب منصبان حکومت
- قاجاریه « عربی و فارسی ۲۸۶
- ۱۶۴ - پاسخ خواجه به قونوی از خواجه نصیرالدین طوسی « فارسی و عربی ۴۷۵
- ۱۶۵ - پاسخ خواجه به کیشی از خواجه نصیرالدین طوسی « فارسی ۴۶۶
- ۱۶۶ - پاسخ به پرسشهای بیرونی از ابن سینا « عربی ۳۹۷
- ۱۶۷ - پاسخ و پرسش : ظاهراً از مولاعلی نوری است « فارسی ۲۶۲
- ۱۶۸ - در پاسخ يك مسئله (رساله ...) از حاج محمد کریم خان
- کرمانی « عربی ۱۳۰
- ۱۶۹ - در پاسخ يك مسئله (رساله ...) از حاج محمد کریم خان
- کرمانی « عربی ۱۲۹

- ت -

- ۱۷۰ - تاریخ ۱۴ معصوم (ع) منقول از شیخ مفید محمد بن
نعمان بغدادی « عربی ۳۶۳
- ۱۷۱ - تاریخ الحكماء (بخشی از ...) از ارسطو تا
الخطیب الصقلی « عربی ۳۶۷
- ۱۷۲ - تاریخ حکماء « فارسی ۴۲۸
- ۱۷۳ - تاریخ مصر « عربی ۶۳
- ۱۷۴ - تأویل آیه امانت « عربی ۶۴۷
- ۱۷۵ - تأویل آیه نور از مولی عبدالرزاق کاشانی « عربی ۶۴۶
- ۱۷۶ - تأویلات (بخشی از ...) از عبدالرزاق کاشانی « عربی ۵۴۷
- ۱۷۷ - تبصرة المتعلمین از علامه حلی « عربی ۱۷۷
- ۱۷۸ - رساله تجوید « فارسی ۴۲۲
- ۱۷۹ - تحریر کتاب اللیل ونهار از خواجه نصیر طوسی « عربی ۷۸
- ۱۸۰ - التحصین فی صفات العارفین از جمال الدین ابوالعباس
احمد بن فهد حلی « عربی ۳۷۲
- ۱۸۱ - تحدید وقت قیامت (رساله در ...) از حاج محمد
کریم خان کرمانی « عربی ۱۳۰
- ۱۸۲ - تحقیق جهة القبلة از شیخ بهاء الدین محمد عاملی « عربی ۳۶۱
- ۱۸۳ - تحقیق صدور الکثیر عن الواحد از مولی
شمسای گیلانی « عربی ۲۴۲
- ۱۸۴ - تحقیق علم و تصور و تصدیق « عربی ۳۳۰

- ۱۸۵ - تحقیق قبله عراق عجم و خراسان از بهاء الدین محمد عاملی « عربی ۴۸۷
- ۱۸۶ - تحقیق کلیات از قطب الدین محمد رازی تحتانی بویه عربی « ۴۰۸
- ۱۸۷ - تحقیق معنی الکل (رساله فی ...) از ملا شمسای گیلانی عربی « ۲۳۹
- ۱۸۸ - تحقیق در معنی لفظ جلاله عربی « ۲۷۳
- ۱۸۹ - تحقیق معنی نفس الامر (رساله فی ...) از ملا شمسای گیلانی « عربی ۲۴۰
- ۱۹۰ - تحقیق معنی هدایه از محمد حکیم (عماد) « عربی ۴۱۳
- ۱۹۱ - تحقیق یک مسأله فقهی (رساله ...) از علامه حلی « عربی ۳۲۱
- ۱۹۲ - تحقیق نبوت مطلقه « عربی ۳۰۱
- ۱۹۳ - تحقیقات سرحدیه از میرزا جعفر خان مشیرالدوله فارسی « ۲۱۶
- ۱۹۴ - التخییر بین القصر والایتمام از شیخ بهاء الدین محمد عاملی « عربی ۳۵۶
- ۱۹۵ - تدارک السموم از غیاث الدین طبیب فارسی « ۸۳
- ۱۹۶ - تدبیر المسافر از شیخ الرئيس ابوعلی سینا « عربی ۴۰۲
- ۱۹۷ - ترجمه رساله تنکوشای بابلی (صورالدرج) فارسی « ۵۶۵
- ۱۹۸ - ترجمه رساله نفس از ابن سینا فارسی « ۶۱۶
- ۱۹۹ - ترجمه مثلثات قطرب از محمد بن مستنیر بن احمد بصری (معروف بقطرب) « عربی بفارسی ۳۶۵
- ۲۰۰ - ترجیع بند فکاهی فارسی « ۱۷۱
- ۲۰۱ - ترجمه لایحه ترکی در تشخیص حدود ایران و عثمانی

- از مجبعلی یکانلو - ملقب به ناظم الملك فارسی « ۲۱۹
- ۲۰۲ - ترسل منظوم فارسی « ۱۱۴
- ۲۰۳ - تساعیه (رساله...) از شیخ حسین بن عبدالصمد حارثی عربی « ۳۵۱
- ۲۰۴ - التشخص (رساله...) از ملاصدرای شیرازی عربی « ۵۳۹
- ۲۰۵ - تشخص از صدرالمتألهین محمد بن ابراهیم شیرازی عربی « ۲۵۴
- ۲۰۶ - تشریح الافلاك از شیخ بهائی عربی « ۴۸۳
- ۲۰۷ - التشكيك از رفیع الدین محمد بن حیدر حسینی
- نایینی معروف به میرزا رفیعا عربی « ۵۴۰
- ۲۰۸ - تشكيك (رساله تحقیق در مسئله ...) از میرزا رفیعا طباطبائی نائینی
- عربی « ۶۷۳
- ۲۰۹ - تعریف از زمخشری (رساله...) عربی « ۳۸۲
- ۲۱۰ - التصور والتصديق از قطب رازی عربی « ۵۵۳
- ۲۱۱ - تصور وتصديق (رساله ای در باره ..) عربی « ۳۳۰
- ۲۱۲ - تصور وتصديق از صدرالمتألهین شیرازی عربی « ۲۹۱
- ۲۱۳ - رساله در تصوف (بیان هفده سلسله تصوف) فارسی « ۲۸۲
- ۲۱۴ - رساله تعارض از حاج شیخ هادی تهرانی عربی « ۱۹
- ۲۱۵ - تعبیر خواب (گفتاری مختصر در ...) بنقل از ابن بابویه
- عربی « ۱۲۷
- ۲۱۶ - تعریف عصمت (رساله در ...) نوشته خواجه نصیر الدین طوسی
- عربی « ۴۷۱
- ۲۱۷ - تعریف مکان و زمان (رساله در...) از خواجه نصیر الدین طوسی
- عربی « ۴۶۹

- ۲۱۸- تعلیقات از فارابی « عربی ۶۲۳
- ۲۱۹- تعلیقات از ابو نصر محمد بن طرخان فارابی « عربی ۲۷۶
- ۲۲۰- تعلیقات « فارسی ۲۹۲
- ۲۲۱- تعلیقات تعلیقات رساله بسیط الحقیقه از ملا علی نوری
- ۲۲۰- « عربی ۲۷۰
- ۲۲۲- تعلیقه بر تحریر اقلیدس از شمس الدین محمد بن
- احمد خفری « عربی ۳۵۳
- ۲۲۳- رساله تعلیق در انشاء از شیخ اسمعیل هشترودی « عربی ۲۰
- ۲۲۴- تعلیقه بر حاشیه کشاف از سید جمال الدین احمد
- حسنی نسابه « عربی ۱۱۰
- ۲۲۵- تقویم الادویه از حبیش بن ابراهیم بن محمد تغلیسی « عربی ۹۴
- ۲۲۶- تفسیر آیه انی لاجدریح یوسف از طریحی « عربی ۵۱۰
- ۲۲۷- تفسیر آیه «الیوم اکمات لکم» از ملا محمد صالح مازندرانی « عربی ۲۹۹
- ۲۲۸- تفسیر آیه عرض امانت از مولی محسن فیض کاشانی فارسی صفحه ۷۴۸
- ۲۲۹- تفسیر آیه نور از ملا صدرای شیرازی « عربی ۵۹۲
- ۲۳۰- تفسیر آیه نور از صدر المتألهین محمد بن ابراهیم
- شیرازی « عربی ۵۱۰
- ۲۳۱- تفسیر آیه نور از محمد بن ابراهیم ملا صدرای شیرازی « عربی ۱۴۸
- ۲۳۲- تفسیر آیه نور از ملا صدرای شیرازی « عربی ۳۰۰
- ۲۳۳- تفسیر زوره (زردشت) « فارسی ۶۳۱
- ۲۳۴- تفسیر زوره (زردشت) از آذر پروه « عربی ۶۲۵

- ۲۳۵- تفسیر سوره اخلاص از جلال الدین محمد دوانی « عربی ۳۵۵
- ۲۳۶- تفسیر سوره اخلاص از ابن سینا « عربی ۶۶۶
- ۲۳۷- تفسیر سوره توحید از مولی علی نوری « عربی ۲۷۱
- ۲۳۸- تفسیر سوره توحید از شیخ الرئيس ابوعلی سینا « عربی ۳۹۴
- ۲۳۹- تفسیر سوره جحد- مختصر- از جمال الدین محمد
استرآبادی « عربی ۳۴۴
- ۲۴۰- تفسیر سوره جمعه از ملاصدرای شیرازی « عربی ۵۱۴
- ۲۴۱- تفسیر سوره جمعه (بخشی از ...) از صدر المتالهین
شیرازی « عربی ۵۷۷
- ۲۴۲- تفسیر سوره جمعه (بخشی از ...) از صدر المتالهین
شیرازی « عربی ۵۷۳
- ۲۴۳- تفسیر سوره جمعه از مولی صدرای شیرازی « عربی ۵۹۳
- ۲۴۴- تفسیر سوره جمعه از محمد بن ابراهیم ملاصدرای
شیرازی « عربی ۱۴۸
- ۲۴۵- تفسیر سوره خلق از شیخ الرئيس ابن سینا « عربی ۲۹۵
- ۲۴۶- تفسیر سوره زلزله از مولی صدرای شیرازی « عربی ۵۹۲
- ۲۴۷- تفسیر سوره زلزله از ملاصدرای شیرازی « عربی ۱۵۰
- ۲۴۸- تفسیر سوره سجده از صدر المتالهین شیرازی « عربی صفحه ۵۱۴
- ۲۴۹- تفسیر سوره سجده از صدر المتالهین شیرازی « عربی ۵۷۶
- ۲۵۰- تفسیر سوره سجده (بخشی از ...) از ملاصدرای
شیرازی « عربی ۵۷۴

- ۲۵۱- تفسیر سورة طارق (بخشی از ...) از صدر المتألهین
شیرازی « عربی ۵۷۸
- ۲۵۲- تفسیر سورة طارق از ملا صدرای شیرازی « عربی ۵۱۳
- ۲۵۳- تفسیر سورة طارق از صدر المتألهین محمد بن ابراهیم
شیرازی « عربی ۵۷۳
- ۲۵۴- تفسیر سورة طارق از ملا صدرای شیرازی « عربی ۱۴۹
- ۲۵۵- تفسیر سورة فاتحه از شیخ بهاء الدین عاملی « عربی ۹۹
- ۲۵۶- تفسیر سورة فاتحه « عربی ۵۲۲
- ۲۵۷- تفسیر سورة فاتحه (بخشی از تفسیر معالم التنزیل) « عربی ۳۳۳
- ۲۵۸- تفسیر سورة کافرون از جلال الدوانی « عربی ۳۴۲
- ۲۵۹- تفسیر سورة ناس از شیخ الرئيس ابن سینا « عربی ۳۹۵
- ۲۶۰- تفسیر سورة واقعه از مولی صدرای شیرازی « عربی ۲۵۵
- ۲۶۱- تفسیر سورة واقعه از ملا صدرای شیرازی « عربی ۱۴۹
- ۲۶۲- تفسیر سورة یس (بخشی از ...) از ملا صدرای شیرازی « عربی ۵۷۵
- ۲۶۳- تفسیر سورة یس (بخشهایی از ...) از صدر المتألهین
شیرازی « عربی ۵۷۵
- ۲۶۴- تفسیر سورة یس از ملا صدرای شیرازی « عربی ۵۱۱
- ۲۶۵- تفسیر سورة یس (بخشی از ...) از صدر المتألهین
شیرازی « عربی ۵۷۶
- ۲۶۶- تفسیر سورة یس (بخشی از ...) از
صدر المتألهین شیرازی « عربی صفحه ۵۷۹

- ۲۶۷ - تفسیر سوره فاتحه (بخشی از...) از شمس الدین محمد بن حمزه فناری « عربی ۳۸۳
- ۲۶۸ - رساله در تفسیر معقولات ثانیه « عربی ۳۷۳
- ۲۶۹ - التفسیر الوسیط از ابوالحسن علی بن احمد نیشابوری (واحدی) « عربی ۱۸۷
- ۲۷۰ - تفسیر سوره یس (منقول از تفسیر صدر) « عربی ۵۱۱
- ۲۷۱ - تقدیسات از میر محمد باقر داماد « عربی ۳۸۸
- ۲۷۲ - تقریرات الفقه گویا از شاگردان شیخ انصاری باشد « عربی ۱۰۱
- ۲۷۳ - تقریرات الاصول گویا از شاگردان شیخ انصاری باشد « عربی ۱۰۰
- ۲۷۴ - تقریرات فقه گویا از تقریرات شیخ انصاری باشد « عربی ۱۰۳
- ۲۷۵ - تقریرات فقه « عربی ۱۰۳
- ۲۷۶ - تقریرات وفصول مقطعه از بابا فضل کاشی « عربی ۴۴۴
- ۲۷۷ - رساله فی تقریر البرهان علی التوحید از ملا شمس کیلانی « عربی ۲۳۹
- ۲۷۸ - تقریظ فوائد مدینه از حسین بن حسن « عربی ۴۹۳
- ۲۷۹ - تقویم « عربی ۴۴۹
- ۲۸۰ - تقویم البدان (بخشی از ...) از ابوالفداء اسمعیل بن علی حموی « عربی ۳۸۷
- ۲۸۱ - التکملة فی شرح التذکره از شمس الدین محمد خفری « عربی ۷
- ۲۸۲ - تلخیص فهوم اهل الاثر (منتخب از ...) از ابوالفرج بن الجوزی « عربی ۳۷۵
- ۲۸۳ - نمرین الطلاب فی صناعة الاعراب (شرح الفیه ابن مالک) از خالد بن عبدالله ازهری « عربی ۵۶۷

- ۲۸۴ - التنبیه علی غرایب من لایحضره الفقیه از هفلیح بن حسن الصیمری « عربی ۱۶۱
- ۲۸۵ - تنزیه الانبیاء از سید مرتضی علم الهدی « عربی ۱۴۵
- ۲۸۶ - رساله در توحید از میر داماد و تقریر خلیل قزوینی « عربی ۳۰۰
- ۲۸۷ - رساله در توحید از سید محمد حسین بن عبد الباقی بن محمد صالح خاتون آبادی « عربی ۴۵۵
- ۲۸۸ - توحید و اسم اعظم (رساله...) از صدرالدین محمد بن اسحاق قونوی « عربی ۳۴
- ۲۸۹ - توحید و اسم اعظم (رساله...) از صدرالدین محمد اسحاق قونوی « عربی ۳۴
- ۲۹۰ - رساله در توحید و حل شبهه ابن کمونه از مولی شمسای گیلانی « عربی ۲۴۴
- ۲۹۱ - رساله در توحید و فرائض منسوب به حضرت علی بن موسی الرضا (ع) « عربی ۳۳۷
- ۲۹۲ - توضیح (رساله...) از محمد باقر همدانی « فارسی ۱۹۶
- ۲۹۳ - تهذیب (کلام) از سعدالدین مسعود بن عمر تفتازانی « عربی ۶۴۲
- ۲۹۴ - تهذیب (منطق) از سعدالدین مسعود بن عمر تفتازانی « عربی ۶۲۰
- ۲۹۵ - تهلیلیه از جلال الدین محمد دوانی « فارسی ۴۸۷
- ۲۹۶ - تهلیلیه از جلال الدین محمد دوانی « فارسی ۶۹۹

- ث -

- ۲۹۷ - ثواب ادعیه و ازکار « فارسی ۱۰۱

- ج -

۲۹۸ - جام گیتی نما از قاضی کمال الدین میر حسین

- ۲۱۲ « فارسی بن معین الدین حسین
- ۲۹۹ - جامع الشتات (بخشی از ...) از مولی اسمعیل خواجویی عربی « ۵۸۳
- ۳۰۰ - جامع الفوائد فی شرح خطبة القواعد از محمد بن حسن حلی عربی « ۱۱۸
- ۳۰۱ - جان و خرد (رساله در اوصاف و اصناف مردم) فارسی « ۴۴۶
- ۳۰۲ - جاودان نامه از بابا افضل کاشانی فارسی « ۴۴۳
- ۳۰۳ - جبر و اختیار از محمد دهمدار فارسی « ۴۳۳
- ۳۰۴ - الجبر و الاختیار از آقا باقر بن محمد اکمل بهبهانی عربی « ۳۲۷
- ۳۰۵ - جبر و تفویض (رساله ...) پاسخ به شیخ علی عربی « ۲۵
- ۳۰۶ - جبر و قدر از خواجه نصیر الدین طوسی عربی « ۵۵۳
- ۳۰۷ - جبر و قدر از خواجه نصیر الدین طوسی فارسی « ۶۹۹
- ۳۰۸ - جبر و قدر از خواجه نصیر الدین طوسی فارسی « ۶۹۷
- ۳۰۹ - جدول الظل از علاء الدین بن الشاطر عربی « ۴۴۸
- ۳۱۰ - جدولهای رمل فارسی و عربی « ۲۲۵
- ۴۱۱ - جعل (رساله در...) عربی « ۷۰۲
- ۳۱۲ - جعل (رساله در...) فارسی « ۷۰۱
- ۳۱۳ - جفر (رساله در...) فارسی « ۵۸۴
- ۳۱۴ - الجمع بین الرایین از ابو نصر محمد بن طرخان فارابی عربی « ۵۳۴
- ۳۱۵ - الجمع بین رایب الحکیمین از ابو نصر فارابی عربی « ۴۹۶
- ۳۱۶ - جمله های اسمیه مبدوءة به فعل (رساله ...) عربی « ۴۸۵

- ۳۱۷ - جنات الخلود از محمد رضا پیرمؤمن امامی مدرس فارسی « ۷۳
- ۳۱۸ - جواب اعتراضات بیرونی به پاسخهای شیخ
- از ابوسعید احمد بن علی
- عربی « ۶۹۱
- ۳۱۹ - جواب بعض الاخوان (رساله فی ...) از کریم بن
- ابراهیم کرمانی
- عربی « ۱۲۷
- ۳۲۰ - جواب سؤال آقامیر محمد علی رفسنجانی (رساله ...)
- از محمد باقر همدانی
- فارسی « ۱۹۷
- ۳۲۱ - جواب سؤال (رساله در ...) از مولی محمد باقر مجلسی فارسی « ۵۸۶
- ۳۲۲ - جواب سؤال در مسئله غیبت (رساله در ...)
- از محمد باقر تهرانی
- فارسی صفحه ۱۹۱
- ۳۲۳ - جواب سؤال جماعت نصاری (رساله در ...)
- از محمد باقر تهرانی
- فارسی « ۱۹۰
- ۳۲۴ - جواب سؤال خان احمد خاں گیلک
- از شیخ بهاء الدین عاملی
- عربی « ۱۵۸
- ۳۲۵ - جواب نامه‌ای در مسئله اجاره از حاج شیخ
- اسمعیل هشترودی
- فارسی « ۲۱
- ۳۲۶ - جواب نامه شیخ احمد احسانی از یکی از
- خواستاران شیخ احمد احسائی
- عربی « ۲۷۲
- ۳۲۷ - جواب امتناع الزوجه عن الاستمتاع قبل قبض المهر
- (رساله فی ...)
- شیخ بهاء الدین محمد عاملی
- عربی « ۳۵۷
- ۳۲۸ - جواهر نامه از حکیم افلاطون
- فارسی « ۱۸۳

- ح -

۳۲۹. حاشیه اثبات العقل خواجه نصیر الدین طوسی
از مولای شمس گیلانی « عربی ۴۳۹
۳۳۰. حاشیه بر اسفار از حاج ملا هادی سبزواری « عربی ۲۸۹
۳۳۱. حاشیه اصول فقه « عربی ۶۹۵
۳۳۲. حاشیه انوار التنزیل (تفسیر بیضاوی) از عصام الدین
ابراهیم بن محمد عرب شاه اسفرانی حنفی اشعری « عربی ۶۴۲
۳۳۳. حاشیه انوار التنزیل از شیخ بهاء الدین عاملی « عربی ۳۵۸
۳۳۴. حاشیه بر تهذیب از مولی عبدالله شاه آبادی یزدی « عربی ۱۹۹
۳۳۵. حاشیه بر تهذیب المنطق از ملا عبدالله یزدی شاه آبادی « عربی ۶۶۰
۳۳۶. حاشیه تهذیب (منطق) از مولی عبدالله بن شهاب الدین
حسین یزدی شاه آبادی « عربی ۶۶۰
۳۳۷. حاشیه تهذیب المنطق از مولی عبدالله بن
شهاب الدین یزدی « عربی ۱۸۰
۳۳۸. حاشیه شرح اشارات از مولی شمس گیلانی « عربی ۵۶۶
۳۳۹. حاشیه شرح تجرید (حاشیه جمال خوانساری
بر حاشیه خفری بر شرح قوشچی بر تجرید طوسی) « عربی ۵۶۱
۳۴۰. حاشیه حاشیه آقا جمال شرح تجرید از محمد بن
محمد علی هرندی « عربی ۲۹۰
۳۴۱. حاشیه صدر دشتکی بر شرح مطالع از جلال
الدین محمد بن اسعد دوانی « عربی صفحه ۲۷۹

- ۳۴۲ - حاشیه حاشیه ملا عبدالله (بر تهذیب) از اسحق . عربی « ۲۰۰
- ۳۴۳ - حاشیه رسالہ الوضعیة (بخشی ...) حاشیه شریف
- ۴۰ « عربی گران
- ۳۴۴ - حاشیه شرح [فوشچی بر] تجرید از جلال الدین دوانی عربی « ۲۸۰
- ۳۴۵ - حاشیه شرح تجرید از آقا جمال خوانساری عربی « ۵۴۸
- ۳۴۶ - حاشیه شرح حکمة الاشراق (بخشی از...) از صدر
- ۵۴۱ « عربی المتالہین شیرازی
- ۳۴۷ - حاشیه شرح حکمة العین از میر سید شریف گران عربی « ۲۳۵
- ۳۴۸ - حاشیه بر شرح شمسیه از برهان الدین بن کمال الدین
- ۲۰۰ « عربی ابن حمید
- ۳۴۹ - حاشیه شرح شرح مختصر المنتہی از میر سید شریف
- ۱۱۱ « عربی گران
- ۳۵۰ - حاشیه بر شرح هدایہ اثیریہ از محمود دہروی خریزانی
- ۶۹۶ « عربی (خیروزیانی)
- ۳۵۱ - حاشیه بر عدة الاصول شیخ طوسی از مولی خلیل
- ۷۱ « عربی قزوینی
- ۳۵۲ - حاشیه قوانین میرزای قمی
- ۱۰۶ « عربی
- ۳۵۳ - حاشیه کافی کلینی از میرزار فیعانا ئینی محمد بن میر حیدر
- ۵۶۲ « عربی حسینی حسینی طباطبائی
- ۳۵۴ - حاشیه کشاف (تفسیر زمخشری) از میر سید شریف
- ۱۲۱ « عربی گران

- ۳۵۵ - حاشیه کشف از مسعود بن عمر تفتازانی « عربی ۱۲۱
- ۳۵۶ - حاشیه کشف از میر سید شریف گرگانی « عربی ۶۹
- ۳۵۷ - حاشیه کشف از میر سید شریف گرگانی « عربی ۱۱۰
- ۳۵۸ - حاشیه کشف القناع از خواجه نصیرالدین طوسی « عربی ۷۸
- ۳۵۹ - حاشیه الفوائد الضیائیه (بخشی از...) از سید نعمت الله
- جزایری باشد « عربی ۲۳۵
- ۳۶۰ - حاشیه مطول از میر سید شریف گرگانی « عربی ۵۶۸
- ۳۶۱ - حاشیه من لایحضره الفقیه از شیخ بهاءالدین عاملی « عربی ۴۷۷
- ۳۶۲ - حبیب السیر (خاتمه...) میرزا غیاث الدین میرخواند فارسی « ۷۳
- ۳۶۳ - رساله حدیث اربعمائه از شیخ صدوق محمد بن
- علی بن بابویه « عربی ۴۹
- ۳۶۴ - حدیث عالم از شیخ حسین تنکابنی « عربی ۵۴۴
- ۳۱۵ - حدیث عالم از شیخ حسین تنکابنی (از شاگردان
- ملاصدرا، شیرازی) « عربی ۷۰۰
- ۳۶۶ - حدیث درباره روح از طریحی « عربی ۵۲۹
- ۳۶۷ - حدیث رأس الجالوت از صدوق « عربی ۴۲۸
- ۳۶۸ - حدیث کرخی « عربی ۵۰
- ۳۶۹ - حدیث ملجمه نقل از امیر المؤمنین (ع) « عربی ۴۹
- ۳۷۰ - حدیث نوروز منسوب بحضرت صادق (ع) « عربی ۶۴۰
- ۳۷۱ - حرفیه (رساله...) از میر سید شریف گرگانی « عربی ۵۴۶
- ۳۷۲ - حرفیه (رساله...) از میر سید شریف گرگانی « عربی ۵۹۸
- ۳۷۳ - حرفیه (رساله...) از میر سید شریف جربانی « عربی ۴۱

- ۳۷۴ - حساب و هندسه (رساله در...) از میرزا طاهر وحید فارسی « ۱۸۴
- ۳۷۵ - رساله حساب - از خواجه نصیر طوسی « فارسی ۲۱۰
- ۳۷۶ - حسابهای رمل - « فارسی ۲۲۵
- ۳۷۷ - الحصر والבוاری وسهم الامام از شیخ حسین بن
عبدالصمد حارثی عاملی « عربی ۴۸۹
- ۳۷۸ - رساله الحق از محیی الدین عربی اندلسی « عربی ۳۶
- ۳۷۹ - الحق الصراح فیما لا بد منه فی ایجاب النکاح (القول
السدید) از محمد بن محمد زمان کاشانی « عربی ۶۷۹
- ۳۸۰ - حق و حکم (رساله) از حاج شیخ هادی تهرانی « عربی ۶۶۲
- ۳۸۱ - حق و حکم (رساله) از شیخ هادی تهرانی « عربی ۱۳۹
- ۳۸۲ - حق الیقین « عربی ۲۴۵
- ۳۸۳ - حقوق (رساله در...) سدید الدین ابی علی بن طاهری « عربی ۴۸
- ۳۸۴ - رساله در حقیقه توحید « عربی ۵۹۰
- ۳۸۵ - رساله در حقیقت قرآن و نبوت از مولی علی نوری « فارسی ۲۶۷
- ۳۸۶ - حقیقت و کیفیت سلسله موجودات منسوب به ابن سینا « فارسی ۴۴۷
- ۳۸۷ - حقیقت موجودات تسلسل اسباب و مسببات منسوب
به ابن سینا « عربی ۵۴۷
- ۳۸۸ - حقیقت و مجاز (رساله در ...) از مخشری « عربی ۳۳۸
- ۳۸۹ - رساله الحکم ابن عطاء شاذلی « عربی ۲۶
- ۳۹۰ - حکمة الاشراق (بخشهایی از...) از شهاب الدین یحیی
بن حبش سهروردی « عربی ۳۷۹

- ۳۹۱- الحکمة العرشیه حقایق علم التوحید - پورسینا عربی « ۳۹۰
- ۳۹۲- الحکمة العرشیه - از شیخ الرئيس عربی « ۳۹۴
- ۳۹۳- الحکمة المتعالیه (بخشی از...) از ملاصدرای شیرازی عربی « ۵۹۱
- ۳۹۴- حل اشکال شکل پانزدهم از مقاله سوم اقلیدس -
- از ابوالحسن بن احمد کاشی عربی « ۳۵۲
- ۳۹۵- رساله فی حل التناقض از میرسید شریف گرگانی عربی « ۳۴۸
- ۳۹۶- حل شبهات ابلیسه (بخشی از ریاض السالکین سید علیخان مدنی) عربی « ۵۷۸
- ۳۹۷- حل شبهة استلزام منسوب به ابن کمونه عربی « ۵۱۴
- ۳۹۸- حل لغز از شیخ بهائی عربی « ۳۶۳
- ۳۹۹- حل مغالطات (رساله در...) عربی « ۳۳۸
- ۴۰۰- حل المغالطه از جلال الدین محمد دوانی عربی « ۵۴۹
- ۴۰۱- حل وتوجیه حدیث سهو النبی (ص) درنمار فارسی « ۵۸۰
- ۴۰۲- حلایة الابدال از محیی الدین عربی « ۶۴۹
- ۴۰۳- حلایة الابدال از شیخ محیی الدین بن عربی « ۲۹
- ۴۰۴- حیوة النفس از شیخ احمد بن زین الدین احسائی عربی « ۵۶۸
- خ -
- ۴۰۵- خصائص الاعلام - از رضوان الدین عبدالوهاب
- قزوینی فرزند مولی محمد صالح قزوینی عربی « ۴۰۶
- ۴۰۶- خطبة البیان منسوب به مولا امیر المؤمنین علی (ع) عربی « ۵۹۹
- ۴۰۷- الخطبة التوحیدیه از شیخ الرئيس ابوعلی بن سینا عربی « ۳۷۳
- ۴۰۸- خطبة جلوس شاه سلطان حسین بر تخت از
- محمد باقر مجلسی فارسی « ۵۰

- ۴۰۹- خطبه عید « عربی ۵۶۰
- ۴۱۰- خلاصة الافکار و نقاوة الاسرار (جزئی از کشف الحقایق) عربی ۱۳۵
- ۴۱۱- خلاصة الحساب از شیخ بهاء الدین عاملی « عربی ۱۷۸
- ۴۱۲- خلصة الملکوت از میر محمد باقر داماد « عربی ۵۲۵
- ۴۱۳- خلصة الملکوت از میر داماد « عربی ۳۰۳
- ۴۱۴- خلق الاعمال از شمس الدین محمد ملا شمساء گیلانی « عربی ۲۲
- ۴۱۵- خواص سورة يس از سعد الدین حموی (از خاندان حموی بحر آبادی)
- ۴۵۷ « فارسی
- ۴۱۶- خوان بغما - از حاج محمد رحیم پسر حاج
- کریم خان کرمانی « فارسی ۲۰۶
- ۴۱۷- خیر الوصیة (منظومه) از شیخ محمد بن عبدالله بن
- رمضان احسائی « عربی ۵۴۱

- د -

- ۴۱۸- الدر المنتخبه فی الطب والادویه المجریه « عربی ۱۸۱
- ۴۱۹- الدر المنظومه (شرح بر ارشاد علامه حلی) از
- محمد بن محمد طاهر تنکابنی مازندرانی « عربی ۵۷۱
- ۴۲۰- الدر الباهرة فی الاصلاح الطاهرة منسوب به
- محمد بن مکی شهید اول « عربی ۵۹۹
- ۴۲۱- دعای ابو حمزه شمالی « عربی ۶۳۹
- ۴۲۲- دعای استنجاج (عمل ام داود) « عربی ۶۷۲
- ۴۲۳- دعای صباح - از حضرت امیر المؤمنین (ع) « عربی ۶۳۹
- ۴۲۴- دعاء هول قیامت « عربی ۵۲۷

کتابخانه مجلس شورای ملی	۷۳۳	
۴۲۵- دعا و حرز منسوب به حضرت رضا (ع)	« عربی	۴۴۷
۴۲۶- دفع الغم من الموت (رساله ...)	« عربی	۶۲۳
۴۲۷- دقایق الافکار	« عربی	۱۳۶
۴۲۸- الدلائل فی احکام النجوم از احمد بن محمد بن	« عربی	۵۱
عبد الجلیل سگری		
۴۲۹- دماء ثلثه (رساله ...) حاج شیخ هادی تهرانی	« عربی	۳۸
۴۳۰- ذخایر النبوة از حاج شیخ هادی تهرانی	« عربی	۱۳۹
۴۳۱- ذخائر النبوة (خيارات) از شیخ هادی تهرانی	« عربی	۱۳۹
- ذ -		
۴۳۲- الذخيرة الباقیه (بخشی از ...) از شوشتری	« عربی	۵۸۹
۴۳۳- ذکر البیوت وما ینسب لها (رساله در ...)	« عربی	۲۲۴
- ر -		
۴۳۴- الرجعة (منتخب رساله ...) از سید محمد مؤمن بن	« عربی	۳۷۸
دوست محمد حسین استرآبادی		
۴۳۵- الرد علی اهل الجبر والتفویض نقل از حضرت هادی (ع) عربی	« عربی	۳۰۴
۴۳۶- رد بر رساله حیل شرعی ربا (محتاجیه) از میرزا	« عربی	۳۱۸
محمد مهدی خراسانی		
۴۳۷- رد شبهات ابلیسیه از ملا صدرا	« عربی	۳۲۸
۴۳۸- رد یکی از منکران مسلك شیخیه (رساله در ...)	« عربی	۱۸۸
از مولی محمد باقر همدانی		
۴۳۹- رضاعیه (رساله در ...) از حاج شیخ هادی تهرانی	« عربی	۱۹
۴۴۰- الرضوان از حاج شیخ هادی تهرانی	« عربی	۱۳۰
۴۴۱- الرضوان از حاج شیخ هادی تهرانی	« عربی	۶۶۱

- ۴۴۲- رمل (رساله در...) فارسی » ۲۲۳
 ۴۴۳- الرواشح السماویه از محمد باقر داماد - میر داماد عربی » ۳۹
 ۴۴۴- روضة الواعظین از معین الدین مسکین فراهانی فارسی » ۸۱

- ز -

- ۴۴۵- زاد السالك از فیض کاشانی فارسی » ۳۱۰
 ۴۴۶- زایچه رمل ... فارسی » ۲۲۵
 ۴۴۷- زبدة الاصول از شیخ بهاء الدین عاملی عربی » ۱۷۷
 ۴۴۸- زحافات شعری عربی » ۴۵۳
 ۴۴۹- زکوة (رساله در...) از شیخ هادی تهرانی عربی » ۱۴۳
 ۴۵۰- زمان (رساله درباره زمان ...) عربی » ۳۰۵
 ۴۵۱- زمان موهوم (رساله در اثبات ...) از محمد بن محمد زمان کاشانی مؤلف مرآة الازمان عربی » ۶۷۹
 ۴۵۲- الزهرة فی مناسک الحج والعمرة از محمد بن حسن اصفهانی (فاضل هندی) عربی » ۱۵۹
 ۴۵۳- زیارت قبر پیغمبر ص (رساله در باب...) عربی » ۲۱
 ۴۵۴- زیبق و کبریت (رساله در...) از میرزا ابوالقاسم از شیخ اسماعیل هشترودی فارسی » ۲۳۰
 ۴۵۵- زیج جدید ترکی از حسینی حسنی منجم ثانی ترکی » ۹۱
 ۴۵۶- زیج کهن فارسی » ۶۰۸

- س -

- ۴۵۷- سبب اجابة الدعاء و كيفية الزيارة و تأثيرها
از ابن سينا » عربی ۶۷۱
- ۴۵۸- السبعيات في مواعظ البريات از ابو نصر محمد بن
عبدالرحمان همدانی » عربی ۳۸۱
- ۴۵۹- سر القدر (رساله در...) از ابن سينا « عربی ۶۲۱
- ۴۶۰- سر القدر از ابن سينا » عربی ۳۹۵
- ۴۶۱- سر القدر از شيخ الرئيس ابن سينا » عربی ۶۶۹
- ۴۶۲- سر گذشت انبياء پس از اسلام » عربی ۴۹۲
- ۴۶۳- سر المکتوم و غریب المعلوم » عربی ۲۲۴
- ۴۶۴- سفرنامه از حاجی میرزا محمد عظیم خان منشی » فارسی ۷۴
- ۴۶۵- سلسله الذهب از عبدالرحمان جامی » فارسی ۷۵
- ۴۶۶- سنوسیه در اثبات حقایق اشیاء (رساله...) از سنوسی » عربی ۳۱
- ۴۶۷- سؤال جواب از سعد الدین اسعد فرزند جلال الدین
محمد بن اسعد صدیقی دوانی » عربی ۴۳۴
- ۴۶۸- سؤال و جواب از بابا افضل کاشانی » فارسی ۶۱۸
- ۴۶۹- سؤال و جواب فقهی از محمد بن حرث » عربی ۱۵۹
- ۴۷۰- سؤال و جواب فلسفی از ملا صدرای شیرازی » عربی ۵۴۲
- ۴۷۱- » » » و منطقی از رکن الدین
استرآبادی » عربی ۴۶۴
- ۴۷۲- سیر و سلوک (رساله در...) » عربی ۵۹۱

۴۷۳- سیر وسلوك (رساله در....) از سید کاظم رشتی

- فرزند سیدهاشم
 ۲۳۳ » عربی
 ۴۷۴- سی فصل از خواجه نصیر طوسی
 ۶۱۲ » فارسی
 ۴۷۵- سی فصل از خواجه نصیر طوسی
 ۳۶۹ » عربی

- ش -

- ۴۷۶- شارع الوصول الی مناقب آل الرسول ص - از
 شیخ عبدالمهدی پسر شیخ ابراهیم مظفر نجفی
 ۱۰۷ » عربی
 ۴۷۷- شامل الاصول و کامل الحصول از ابوالقاسم بن
 عبدالجلیل رومی
 ۲۲۳ » فارسی
 ۴۷۸- شانه بینی از خواجه نصیر طوسی
 ۳۵۵ » عربی
 ۴۷۹- شبهات کلمه توحید از سیف الدین علی شریفی جابری
 ۳۱۱ » عربی
 ۴۸۰- شجرة الهیه از شمس الدین محمد شهرزوری
 ۶۷۳ » عربی
 ۴۸۱- شجره نامه سلسله طریقت صفویه
 ۶۰۲ » فارسی
 ۴۸۲- شرح آداب البحث از کمال الدین مسعود شروانی
 ۵۲۱ » عربی
 ۴۸۳- شرح ابیات (از چند شاعر)
 ۴۲۱ » فارسی
 ۴۸۴- شرح اثبات العقل خواجه نصیر از ملا جلال دوانی
 ۳۷۳ » عربی
 ۴۸۵- شرح اربعین از قاضی سعید قمی
 ۵۷۷ » عربی
 ۴۸۶- شرح اربعین حدیث از شیخ بهاء الدین محمد عاملی
 ۹۷ » عربی
 ۴۸۷- شرح اصول کافی (بخشی از...) از ملا صدر اشیرازی
 ۵۷۵ » عربی
 ۴۸۸- شرح اصول کافی از محمد جعفر محمد صفی ادبائی فارسی-عربی
 ۴۱۰ » عربی
 ۴۸۹- شرح يك بيت شعر از دهلوی - جامی
 ۴۳۱ » فارسی

- ۴۹۰- شرح يك بيت از ديوان حافظ از ملا جلال دوانی « فارسی ۴۲۷
- ۴۸۱- شرح بيتی از حافظ - جلال الدين دوانی « فارسی ۲۶۱
- ۴۹۲- شرح تجريد از خواجه نصير طوسی « عربی ۲۷۸
- ۴۹۳- شرح حال نشاط اصفهانی « فارسی ۲۸۷
- ۴۹۴- شرح حديث پيغمبر بايهود از فاضل قزوینی « فارسی ۵۱۲
- ۴۹۵- شرح حديث ان الله خلق آدم على صورتها از غزالی « عربی ۳۰۶
- ۴۹۶- شرح حديث الحقيقة از کشکول شيخ بهائی « عربی ۳۱۳
- ۴۹۷- شرح حديث حقیقت - از مولی عبدالرزاق کاشانی « عربی ۴۲۱
- ۴۹۸- شرح حديث حقیقه - از دوانی « عربی ۳۴۵
- ۴۹۹- شرح حديث خاطبنی ربی باسان علی (ع)... از سید علیخان مدنی ملقب بصدرالدین « عربی ۳۱۳
- ۵۰۰- شرح حديث زينب عطاره از مولی علی بن جمشید نوری « عربی ۶۴۳
- ۵۰۱- شرح حديث عالم علوی از محمد خلخالی « فارسی ۳۰۱
- ۵۰۲- شرح حديث العبودية جوهره... « عربی ۴۲۳
- ۵۰۳- شرح حديث عمران صابی از محمد خلیل فرزند اشرف قائنی اصفهانی « عربی ۷۰۲
- ۵۰۴- شرح حديث عمران صابی - از سید کاظم رشتی « عربی ۷۹
- ۵۰۵- شرح حديث الفرجه از خلیل بن محمد زمان قزوینی « عربی ۵۳۵
- ۵۰۶- شرح حديث فرجه از خلیل بن محمد زمان قزوینی « عربی ۵۴۳
- ۵۰۷- شرح حديث کنت کنزا از ملا صدرا « عربی ۴۳۵
- ۵۰۸- شرح حديث کنت کنزا از محیی الدین اعرابی « عربی ۴۳۵
- ۵۰۹- شرح حديث من عرف... از سید صدرالدین دزفولی « فارسی ۴۳۰

- ۵۱۰ - شرح حدیث من عرف الحق لم یعبد الحق عربی « ۴۳۴
- ۵۱۱ - شرح حدیث هل رایت رجلاً... از ملا علی نوری عربی « ۳۶۰
- ۵۱۲ - شرح حکمة العین از محمد بن مبارکشاه بخاری عربی « ۱۰۹
- ۵۱۳ - شرح حمیدیه - شیخ احمد بن ابراهیم بحرانی عربی « ۳
- ۵۱۴ - شرح خطبة توحید از یحییٰ فرزند محمد رضا ساروی
- مازندرانی
- عربی « ۷۰۳
- ۵۱۵ - شرح خطبة طوابع الانوار ازدوانی عربی « ۶۱۵
- ۵۱۶ - شرح خطبة فوائد القلاید از محمود بن موسی بن
- احمد بن یوسف بن محمود
- عربی « ۱۷۳
- ۵۱۷ - شرح خطبة مطول تفتازانی عربی « ۱۱۲
- ۵۱۸ - شرح خطبة مقاصد تفتازانی عربی « ۱۱۲
- ۵۱۹ - شرح خطبة هدایه - از مرغینانی عربی « ۱۱۱
- ۵۲۰ - شرح دعای علوی مصری - نقل از کتاب منهج الدعوات
- سید علی بن طاووس
- فارسی « ۶۳۹
- ۵۲۱ - شرح دوازده خانه رمل - از محمد نجم اصفهانی فارسی « ۲۲۶
- ۵۲۲ - شرح دیباچه شرح تصریف فارسی « ۴۱۲
- ۵۲۳ - شرح رباعیات ابوسعید ابی‌الخیر فارسی « ۳۱۶
- ۵۲۴ - شرح یک رباعی شهاب الدین فارسی « ۳۰۵
- ۵۲۵ - شرح رساله‌ای در کلام عربی « ۴۱۶
- ۵۲۶ - شرح رساله زنون از ابو نصر فارابی محمد بن طرخان « ۶۲۲
- ۵۲۷ - شرح رساله در ولایت از سید محمد مهدی « ۳۲۱
- ۵۲۸ - شرح زبدة الاصول از شیخ بهاء الدین محمد عاملی عربی « ۹

- ۵۲۹- شرح زوراء از جلال‌الدین دوانی
عربی صفحه ۴۸۶
- ۵۳۰- شرح زیج الغ بیک (بخشی از...) شرح قوشچی یا
بیرجندی بر زیج الغ بیک
فارسی « ۳۸۷
- ۵۳۱- شرح شرایع (تجارت) از حاج شیخ هادی تهرانی عربی « ۳۸
- ۵۳۲- شرح شرایع کتاب التجارة از شیخ هادی تهرانی عربی « ۶۶۱
- ۵۳۳- شرح الوقایه از سید حسین خلخالی
عربی « ۶۵۱
- ۵۳۴- شرح الشفاء (الهیات) از مولی مهدی نراقی
عربی « ۱۲
- ۵۳۵- شرح شواهد شرح قطر
فارسی « ۶۵۸
- ۵۳۶- شرح صد کلمه قصار از احمد فرزند ابوالحسن
عربی « ۶۷
- ۵۳۷- شرح عبارتی از قواعد (یا) حل عبارة القواعد از شیخ
بهاء‌الدین عاملی
عربی « ۳۶۰
- ۵۳۸- شرح عرشیه از مولی علی بن جمشید نوری
عربی « ۶۴۵
- ۵۳۹- شرح الفوائد الحکمیة از شیخ احمد بن زین‌الدین
احسائی
عربی « ۵۷۰
- ۵۴۰- شرح قصاید سبع علویات
عربی « ۱۴۴
- ۵۴۱- شرح قصه حی بن یقظان - احتمالا تألیف عبدالباقی
مقدسی
عربی « ۶۶۷
- ۵۴۲- شرح قصیده‌های حمیری از سید مرتضی
عربی « ۱۰۴
- ۵۴۳- شرح قصیده (شرح بخشهایی از چند قصیده) (در مدح
حضرت مولی (ع)
عربی ص ۱۰۷

- ۵۴۴ - شرح مقاله ابن الهیثم فی معرفة الاشخاص القوائم واعتماد
 الجبال وارتفاع الغیوم از محمد بن احمد حسینی لاهیجانی - عربی « ۲۰۸
- ۵۴۵ - شرح المقالة العاشرة از محمد باقر بن زین العابدین یزدی - عربی « ۱۷
- ۵۴۶ - شرح ملخص از قاضی زاده رومی « ۴۸۳
- ۵۴۷ - شرح مواقف (بخشی از ...) از میر سید شریف گرگانی عربی « ۴۵۹
- ۵۴۸ - شرح الناس معادن ... از ملا صدرا « ۵۱۳
- ۵۴۹ - شرح نهج البلاغه از شاگرد میر محمد باقر داماد « ۱۶۷
- ۵۵۰ - شرح واجب الاعتقاد - از علامه حلی « ۳۸۵
- ۵۵۱ - شرح هیاکل النور از غیاث الدین منصور شیرازی « ۳۷۸
- ۵۵۲ - شفاء (الهیات) از شیخ الرئيس ابوعلی سینا « ۲۸۱
- ۵۵۳ - شق قمر (رساله در ...) از صائن الدین «
- علی بن محمد ترکه « ۶۲۰

- ص -

- ۵۵۴ - صحیح بخاری (بخشی از) از محمد بن اسماعیل بخاری عربی « ۱۲۲
- ۵۵۵ - صحیفه الصفا فی ذکر اهل الاجتباء والاصطفاء از میرزا
 محمد اخباری نیشابوری « ۸۰
- ۵۵۶ - صغری (ساله ...) از میر سید شریف گرگانی « ۶۰۸
- ۵۵۷ - صفات الشیعه از شیخ صدوق محمد بن بابویه « ۴۷
- ۵۵۸ - الصفحه (صفیحه) یا رساله اسطرلاب از شیخ بهاء الدین «
- محمد عاملی « ۳۶۲

- ۵۵۹ - صلوة (بخشی از کتاب ...) « عربی ۷۰۰
- ۵۶۰ - الصلاة والبشر فی الصلوة علی خیر البشر از مجدالدین محمد بن یعقوب فیروز آبادی « عربی ۳۵۰
- ۵۶۱ - صلوة الجمعة از عزالدین حسین بن عبدالصمد حارثی عاملی « عربی ۴۸۹
- ۵۶۲ - رساله صلوة الجمعة از بهاءالدین محمد بن حسن اصفهانی « عربی ۱۵۶
- ۵۶۳ - رساله صلوة جمعه - شیخ زین العابدین شهید ثانی « عربی ۱۶۴
- ۵۶۴ - صنایع (رساله ...) از امیر ابوالقاسم فندرسکی « عربی ۶۱۸
- ۵۶۵ - صنایع از میر ابوالقاسم فندرسکی (این رساله با نام حقایق الصنایع یا صنایع الحقایق چاپ شده) « فارسی ۶۶۵
- ۵۶۶ - صنایع از میر ابوالقاسم میر فندرسکی « فارسی ۶۹۹
- ۵۶۷ - رساله صومیه - حاج محمد کریمخان « عربی ۱۳۰
- ۵۶۸ - الصیدیة « عربی ۱۱۲
- ۵۶۹ - صیغ النکاح از محمد بن حاج محمد زمان کاشانی « عربی ۶۷۴

- ض -

- ۵۷۰ - ضوابط - رضاع از میر محمد باقر - میر داماد « عربی ۵۴

- ط -

- ۵۷۱ - طالع نامه « فارسی ۴۵۳
- ۵۷۲ - طباخی (رساله در ...) « فارسی ۲۲۲
- ۵۷۳ - الطرق الی الله (رساله در ...) از شیخ نجم الدین کبری « عربی ۳۰۶

- ۵۷۴ - طریقه احتیاط در عبادات از سید نعمه الله جزایری عربی « ۱۵۸
 ۵۷۵ - طریقه ختم خواجه ها فارسی « ۴۲۵
 ۵۷۶ - طهارة الاعراق از ابوعلی مسکویه رازی عربی « ۶۲۴
 ۵۷۷ - الطیر (رساله...) از شیخ الرئيس ابن سینا عربی « ۳۷۴

-ظ-

- ۵۷۸ - رسالة الظل از خواجه میرحسینی عربی « ۶۱۴

-ع-

- ۵۷۹ - العرشیه از ملا صدراى شیرازی عربی « ۳۸۹
 ۵۸۰ - رسالة فی العرفان عربی « ۲۷۵
 ۵۸۱ - رساله در عرفان و توحید از داود بن محمود قیصری عربی « ۶۴۸
 ۵۸۲ - العروس از شیخ الرئيس ابن سینا عربی « ۵۱۲
 ۵۸۳ - العروس از شیخ الرئيس ابن سینا عربی « ۳۹۷
 ۵۸۴ - العروس (رساله...) از شیخ الرئيس ابن سینا عربی « ۳۹۱
 ۵۸۵ - عروض ابن مالک از بدرالدین محمد بن محمد نحوی عربی « ۶۹۶
 ۵۸۶ - العروة لاهل الخلوة از علاءالدوله سمنانی عربی « ۶۸
 ۵۸۷ - العشرة الكاملة - قاضی نورالله بن شریف شوشتری عربی « ۱۰۸
 ۵۸۸ - العشق (رساله فی...) از شیخ الرئيس عربی « ۴۰۹
 ۵۸۹ - عصمة الکرام فی الصلوة علی اهل بیت النبوة والامام عربی « ۴۵
 ۵۹۰ - عضدیه (رساله...) « ۳۱۱
 ۵۹۱ - رساله عقاید از محیی الدین عربی « ۸۱

- ۵۹۲ - عقاید از خواجه نصیر طوسی « فارسی ۶۳۳
- ۵۹۳ - رساله عقاید - از محیی الدین طائی اندلسی « ۳۰
- ۵۹۴ - عقائد اهل سنت و جماعت از میر سید شریف گرگانی فارسی « ۵۹۶
- ۵۹۵ - عقاید عضدیه از عضد الدین عبدالرحمان ایجی « عربی ۳۵۴
- ۵۹۶ - رساله العقیده از امام محمد غزالی « عربی ۳۰
- ۵۹۷ - الاжат - از تفلیسی « فارسی ۹۵
- ۵۹۸ - رساله در علل و معلولات از خواجه نصیر طوسی « عربی ۴۷۰
- ۵۹۹ - العلم منسوب بخواجه نصیر الدین طوسی « عربی ۵۴۴
- ۶۰۰ - علم ازلی (رساله در...) از خلیل قزوینی « عربی ۵۳۷
- ۶۰۱ - علم الالهی از ابونصر فارابی (رساله فی...) « عربی ۴۹۵
- ۶۰۲ - علم الهی از خلیل بن محمد زمان قزوینی « عربی ۵۳۱
- ۶۰۳ - رساله فی مسئله علم الباری از محقق خوانساری « عربی ۲۹۷
- ۶۰۴ - العلم بالشیء من وجه والعلم بذلك الوجه از میر سید شریف گرگانی « عربی ۶۱۵
- ۶۰۵ - علم الدنئی والکسبى از خواجه نصیر طوسی « عربی ۳۰۹
- ۶۰۶ - علم الواجب از مولی شمساء گیلانی « عربی ۵۸۱
- ۶۰۷ - علم الواجب (رساله در....) از میر سید محمد باقر « عربی ۵۸۲
- ۶۰۸ - عنقاء مغرب از محیی الدین عربی « ۳۳
- ۶۰۹ - عنوان الحق و برهان الصدق « عربی ۱۳۶
- ۶۱۰ - عهدنامه از شیخ الرئيس ابن سینا « عربی ۳۷۴

- ۶۱۱ - عهدنامه میان ایران و عثمانی « فارسی ۲۱۹
- ۶۱۲ - العویص (مختصر...) از شیخ مفید « عربی ۳۷۷
- ۶۱۳ - عین العیون - شرح حدیث محض الاسلام « فارسی ۲۱۵
- ۶۱۴ - عین القواعد (منطق) از نجم الدین علی بن عمر کاتبی قزوینی « عربی ۴۱۵
- ۶۱۵ - عین القواعد (ترجمه منطق...) اصل از کاتبی قزوینی « فارسی ۶۱۹
- ۶۱۶ - عین الیقین از فیض کاشانی « عربی ۶۹۴
- ۶۱۷ - عیون الحکمه از پورسینا « عربی ۵
- ۶۱۸ - عیون المسائل از ابو نصر فارابی « عربی ۴۹۹
- ۶۱۹ - عیون المسائل از ابو نصر فارابی « عربی ۶۰۴
- ۶۲۰ - الرد علی من طعن (رساله فی...) از امام ابو حامد محمد بن محمد غزالی طوسی « عربی ۲۵۴

-غ-

- ۶۲۱ - غنیة الانام فی معرفه الساعات والایام از مولی محسن فیض کاشانی « عربی ۳۳۱
- ۶۲۲ - غرر ودرر (منتخبات از...) از سید مرتضی علم الهدی « عربی ۳۸۰

- ف -

- ۶۲۳ - فائده در باره علم حق تعالی از آقا حسین خوانساری « عربی ۴۲۰
- ۶۲۴ - فایده فلسفی « عربی ۴۳۵
- ۶۲۵ - رساله فتح الرحمان، (شرح رسلانیه) از قاضی زکریای انصاری « عربی ۳۲

- ۶۲۶- الفتن « عربی ۶۴
- ۶۲۷- الفتن « عربی ۶۵
- ۶۲۸- الفتن « عربی ۶۴
- ۶۲۹- الفتن والملاحم « عربی ۶۳
- ۶۲۰- الفتن والملاحم « عربی ۶۳
- ۶۳۱- الفتن والملاحم « عربی ۶۲
- ۶۳۲- الفتن والملاحم « عربی ۶۲
- ۶۳۳- فتوت نامه « فارسی ۲۲۲
- ۶۳۴- فتوحات مکیه (بخشی از...) از محیی الدین اعرابی عربی « ۵۴۶
- ۶۳۵- فراید القلاید فی شرح مختصر الشواهد از بدرالدین
- محمود بن احمد عینی « عربی ۱۷۴
- ۶۳۶- الفرق بین القضاء و القدر والمشیه و الارادة از
- شیخ رئیس « عربی ۶۷۱
- ۶۳۷- فروع دین برای مبتدی « فارسی ۴۵۴
- ۶۳۸- رساله در فرق میان کبائر وصغائر از محمد ابراهیم بن
- سید معصوم حسینی « عربی ۳۰۲
- ۶۳۹- فرق بین واحد واحد از طریحی « عربی ۵۲۹
- ۶۴۰- فصوص از ابو نصر فارابی محمد بن محمد بن طرخان
- ۶۴۱- فصول (در اصول) از خواجه نصیر طوسی « فارسی ۶۳۷
- ۶۴۲- فصول فی الالهی (فصول من الحکمة) از شیخ رئیس
- ابن سینا « عربی ۴۰۳

- ۶۴۳- الفصول الطیبه از شیخ الرئیس ابن سینا « عربی ۴۰۱
- ۶۴۴- فصول نصیریّه از رکن الدین محمد بن علی گرگانی « عربی ۳۹۲
- ۶۴۵- فصول نصیریّه (بخشی از) از خواجه نصیر طوسی « عربی ۲۹۷
- ۶۴۶- فضائل الشیعہ از شیخ صدوق ابو جعفر محمد بن علی « عربی ۴۷
- ۶۴۷- فضائل و مناقب « عربی ۱۰۶
- ۶۴۸- فناء در ذات حق (رساله...) از محیی الدین « عربی ۳۴
- ۶۴۹- فراید الفواید از ابوالقاسم لیثی سمرقندی « عربی ۳۳۶
- ۶۵۰- فوائد از شیخ احمد بن زین الدین احسائی « عربی ۳۳۱
- ۶۵۱- فوائد ذیل مجمع البحرین از طریحی « عربی ۹۰
- ۶۵۲- فوائد پراکنده از بابا افضل کاشی « عربی ۳۸۰
- ۶۵۳- الفواید الرضویه از قاضی سعید قمی « عربی ۲۵۲
- ۶۵۴- فواید فلسفی از ابوالحسن بن احمد ابیوردی کاشانی فارسی-عربی « ۳۹۳
- ۶۵۵- الفوائد المدنیّه از محمد امین بن محمد شریف
استرآبادی اخباری، « عربی ۴۹۳
- ۶۵۶- الفوائد المدنیّه از محمد امین فرزند محمد شریف
استرآبادی « عربی ۹
- ۶۵۷- فهرست رسائل حاج کریم خان از عبدالرحیم
خراسانی « عربی ۱۲۷
- ۶۵۸- فهرست کنوز الرموز « فارسی ۱۱۵
- ۶۵۹- فهرست مصنفات حاج کریم خان از خود حاج
کریم خان کرمانی « فارسی ۱۳۱

- ۶۶۰- الفیض الالهی از شیخ الرئيس ابن سینا « عربی ۴۰۰
- ۶۶۱- فیض المنان فی معنی لیس فی الامکان از شیخ
- محمد بن شیخ احمد عقیله مکی « عربی ۳۵
- ۶۶۲- فیض نامه « عربی ۶۵

-ق-

- ۶۶۳- قاعده صدور کثیر از واحد از خواجه نصیر طوسی « عربی ۴۶۵
- ۶۶۴- قاعده الواحد لا یصدر عنه الا الواحد (رساله در...) از
- سید ابراهیم حسینی همدانی « عربی ۲۹۸
- ۶۶۵- رساله قاعده وفق اعداد « عربی ۳۷۲
- ۶۶۶- قانونچه در طب از محمود بن محمد چغمینی « عربی ۱۸۲
- ۶۶۷- قانون العصمه وبرهان الحکمه « عربی ۴۱۳
- ۶۶۸- قلبسات (بخشی از...) از میر داماد « عربی ۵۴۶
- ۶۶۹- قبسات از میر محمد باقر استرآبادی (داماد) « عربی ۳۶۸
- ۶۷۰- رساله قبله از شیخ بهاء الدین محمد عاملی « عربی ۱۶۳
- ۶۷۱- رساله در قبله « ۳۱۶
- ۶۷۲- قبله (گفتار در...) از مولی احمد تقی مجلسی « فارسی ۶۸۷
- ۶۷۳- قبله الافاق از رضی الدین قزوینی « فارسی ۳۲۶
- ۶۷۴- قبله اثنی عشریه از محمد بن محمد زمان کاشانی « عربی ۶۸۲
- ۶۷۵- قرآبادین شفائی از نظفر بن محمد حسین شفائی «
- طیب « فارسی ۱۸۲

- ۶۷۶- قرۃ العیون فی اعز الفنون از مولی محسن فیض
کاشانی « فارسی-عربی » ۵۵۶
- ۶۷۷- قصاید سبعة علویه از عزالدین عبدالحمید الی الحدید
معزلی « عربی صفحه ۲۸۴ »
- ۶۷۸- قصیده ظطرائیه از معنی الدین ابوانصر احمد بن
عبدالرزاق طنطرائی « عربی » ۶۱۱
- ۶۷۹- قصیده عینیہ (روحیہ) از شیخ رئیس ابوعلی سینا « عربی » ۴۱۸
- ۶۸۰- قصیده میمیه از یزید « عربی » ۴۳۱
- ۶۸۱- قضاء الله تعالی از ابن سینا « عربی » ۶۷۰
- ۶۸۲- قضاء و قدر از سکاکی « عربی » ۱۷۱
- ۶۸۳- قضا و قدر از صدرای شیرازی « عربی » ۲۵۲
- ۶۸۴- رساله قضا و قدر از مولی خلیل قزوینی « عربی » ۴۳۴
- ۶۸۵- رساله قضا و قدر از شیخ رئیس ابن سینا « عربی » ۳۹۸
- ۶۸۶- رساله قضا و قدر « عربی » ۲۴
- ۶۸۷- قضا یا امیر المؤمنین « عربی » ۳۷۷
- ۶۸۸- يك قطعه شعر فکاهی « فارسی » ۱۷۲
- ۶۸۹- قواعد الاحکام از علامه حلی « عربی » ۱۱۸
- ۶۹۰- قواعد الاحکام فی معرفة الحلال والحرام از علامه حلی « عربی » ۱۱۹
- ۶۹۱- قوام الارض فی چیزها از شیخ رئیس ابن سینا « عربی » ۴۰۳
- ۶۹۲- القوانين الحکمة از میرزا ابوالقاسم بن محمد
گیلانی قمی « فارسی » ۱۰۰

۶۹۳- القول السدید = الحق الصراح

۶۹۴- قیافه شناسی

« فارسی ۴۲۴

- ك -

۶۹۵- کشف الغمه از محمد بن رضا قمی

« عربی ۷۰۴

۶۹۶- الکامل الفرید فی التجرید والتفرید از ابو موسی

جعفر بن مکی بن جعفر موصلی

« عربی ۱۴۰

۶۹۷- کبری از میر سید شریف گرگانی

« فارسی ۱۹۹

۶۹۸- رساله در کر از شیخ بهاء الدین عامای

« عربی ۳۵۹

۶۹۹- کشف الاسرار از حیدر بن محمد اصفهانی

« فارسی ۲۲۶

۷۰۰- کشف الحق از علامه حلی

« عربی ۵۴۸

۷۰۱- کشف الحقایق

« عربی ۱۳۲

۷۰۲- کشف القناع عن اسرار شکل القطاع از خواجه

نصیر طوسی

« عربی ۷۷

۷۰۳- کفایة الطالب از ابو عبدالله محمد بن یوسف بن گنجی

شافعی

« عربی ۶۶

۷۰۴- الکلمات الروحیه فی النفثات الشوقیه از شیخ

شهاب الدین سهروردی

« عربی ۱۶۸

۷۰۵- کلمات عشره از اثیر الدین مفضل بن عمر ابهری

« فارسی ۶۰۵

۷۰۶- کلمات مکنونه از فیض کاشانی

« فارسی ۲۷۴

۷۰۷- کلمة التصوف از شیخ اشراق یحیی بن حبش سهروردی

« عربی ۱۶۹

۷۰۸- کنز السالکین از خواجه عبدالله انصاری

« عربی ۵۶۹

- ر -

- ۷۰۹- رساله کنه مالا بدمنه از محیی الدین « عربی ۳۲
- ۷۱۰- کنه المراد « عربی ۲۸۳
- ۷۱۱- رساله در کیمیا از شاعر متخلص به علی « عربی ۲۲۷
- ۷۱۲- رساله در کیمیا از مولانا محمد قمری رومی « فارسی ۲۲۸
- ۷۱۳- رساله در کیمیا از سید ابراهیم شیرازی « فارسی ۲۲۸
- ۷۱۴- رساله در کیمیا (= سراج الظلمه والرحمة) از
یحیی بن ابی بکر احمد برمکی « عربی ۲۲۹
- ۷۱۵- رساله در کیمیا (مترجم ...) از اصل عربی = ترجمه
سراج الظلمه والرحمة از یحیی بن ابی بکر برمکی « فارسی ۲۲۹
- ۷۱۶- رساله در کیمیا « فارسی ۲۲۹

- ر -

- ۷۱۷- گزیده‌هایی از رسائل اخوان الصفا « عربی ۴۰۹
- ۷۱۸- گفتاری از بهائی (شیخ بهاء الدین عاملی) « عربی ۳۸۴
- ۷۱۹- گفتاری در باب روح از میر سید شریف گرگانی « فارسی ۴۳۰
- ۷۲۰- گفتاری درباره زمان از بابا افضل کاشی « عربی ۵۴۵
- ۷۲۱- گفتاری درباره مجتهد و اخباری از حاج میرزا
محمد اخباری « عربی ۵۸۹
- ۷۲۲- گفتاری در فرق بین اخباری و مجتهد از شیخ سلیمان بن
عبدالله ماحوزی « عربی ۵۸۷
- ۷۲۳- گلستان از شیخ سعدی « فارسی ۸۲

- ل -

- ۷۲۴- لایحه در باب خط سرحدی ایران و عثمانی « فارسی ۲۱۸
- ۷۲۵- لغز الزبده از شیخ بهائی (محمد بن حسین) « عربی ۶۹۸
- ۷۲۶- لغز القانون از شیخ بهائی (محمد بن حسین عاملی) « عربی ۶۹۸
- ۷۲۷- لمية اختصاص المنطقه بموضع معين من الفلك. از
صدر المتألهین شیرازی « عربی ۲۷۳
- ۷۲۸- لوايح از نورالدین عبدالرحمان جامی « فارسی ۶۹۳
- ۷۲۹- لوايح القمر از حسین بن علی کاشفی بیهقی « فارسی ۵۳
- ۷۳۰- لیل و نهار (رساله در تعریف...) از مولی احمد اردبیلی « عربی ۱۵۲
- ۷۳۱- الماء و تحدیده از قاضی بن کاشف الدین اردکانی « عربی ۵۵۲

- م -

- ۷۳۲- رساله مال بال (بخشی از) منسوب به ارسطو « عربی ۵۲۵
- ۷۳۳- ماهیت دهر منقول از افلاطون « فارسی ۵۴۵
- ۷۳۴- رساله ماهیت و وجود از حاج شیخ اسماعیل هشترودی « عربی ۱۴۳
- ۷۳۵- مباحث اصولیه « عربی ۲۷
- ۷۳۶- مباحث الفاظ از حاج شیخ هادی تهرانی « عربی ۲۲
- ۷۳۷- مباحثات (بخشی از...) از شیخ الرئيس ابن سینا « عربی ۴۶۳
- ۷۳۸- مبادی موحودات از افضل الدین محمد کاشانی « فارسی ۴۴۵
- ۷۳۹- مبدأ و معاد از شیخ الرئيس ابن سینا « عربی ۴۰۸
- ۷۴۰- مبين الاخلاق « فارسی ۲۱۳

۷۴۱- متشابه‌القرآن از صدر المتألهین محمد بن ابراهیم

- شیرازی « عربی ۲۵۵
- ۷۴۲- مثالیة نوریة از بهائی لاهیجی (بهاء الدین محمد) « فارسی ۵۵۷
- ۷۴۳- مثلثات - ترجمه مثلثات از قطرب « عربی ۱۷۱
- ۷۴۴- مثنوی در مرثیه از هجری یزدی « فارسی ۲۸۴
- ۷۴۵- مجمع البحار از مظفر علی شاه کرمانی (محمد تقی بن محمد کاظم) « فارسی ۲۷۲
- ۷۴۶- مجمع البحرین از فخر الدین بن محمد بن علی بن احمد طریحی « عربی ۹۰
- ۴۴۷- مجمع الفائدة والبرهان از احمد بن محمد اردبیلی « عربی ۱۶۶
- ۷۴۸- مجمع الفائدة والبرهان مولا احمد اردبیلی « عربی ۳۰۴
- ۷۴۹- المحاسن والاداب از احمد بن محمد بن خالد عبدالرحمان برقی « عربی ۵۶
- ۷۵۰- مختصر کتاب الزهد از حسین بن سعید اهوازی « عربی ۴۸
- ۷۵۱- مدارج الکمال از بابا افضل کاشانی « فارسی ۴۴۳
- ۷۵۲- مدارج النمل از عبدالعلی بن ناصر مشعشی « عربی ۳۴۰
- ۷۵۳- المدخل الکبیر (بخشی از ...) از فارابی « عربی ۴۶۳
- ۷۵۴- مرآة الاخرة از فیض کاشانی (محمد بن مرتضی) « فارسی ۶۶۳
- ۷۵۵- مرآت الحق از محمد جعفر فرزند صفر خان همدانی قراکزلو « عربی ۲۸۵

۷۵۶- مرآة الحقایق و مجلی الدقایق از غیاث الدین

منصور دشتکی « عربی ۵۰۰

۷۵۷- مراتب قلب از ابوالقاسم حسینی شیرازی (راز) « فارسی ۲۸۷

۷۵۸- مراتب وجود از شمسای گیلانی « عربی ۴۴۰

۷۵۹- مروج الذهب و معادن الجواهر (بخشی از ...) از

ابوالحسن علی بن حسین مسعودی « عربی ۲۳۴

۷۶۰- مسار الشیعه فی تواریخ الشریعه از شیخ مفید بغدادی « عربی ۴۹۲

۷۶۱- مسائل از اثیر الدین ابهری « عربی ۴۶۲

۷۶۲- المسائل البغدادیه از محقق حلی « عربی ۱۶۲

۷۶۳- مسائل خمس از شیخ احمد بحرانی (مؤلف

شرح حمدیه) « عربی ۹

۷۶۴- مسائل طبیعی یا رساله ما بال منسوب به ارسطو « عربی ۴۱۷

۷۶۵- رساله در مسائل، فلسفی از حاج ملا علی نوری یا

یکی از استادان او « عربی ۲۶۸

۷۶۶- مسائل قدسیه از صدر المتالیهین شیرازی « فارسی - عربی ۳۸۹

۷۶۷- المسائل المصریه از نجم الدین ابوالقاسم

جعفر (محقق حلی) « عربی ۱۶۱

۷۶۸- مسائل فقهی از شیخ بهاء الدین عاملی « عربی ۱۶۰

۷۶۹- مسئله فقهی از شیخ الاسلام مولانا حسن جیلی « عربی ۲۰۹

۷۷۰- مسئله فقهی از ملا حسن جیلی « عربی ۲۰۹

۷۷۱- مشارق الاضواء از محمد علی بن اسماعیل حسینی

بیر جندی قایینی « عربی ۷۶

- ۷۷۲- المشاعر از صدر المتألهین شیرازی « عربی ۵۳۸
- ۷۷۳- المشاعر « « « عربی ۲۷۳
- ۷۷۴- المشعشة فی العروض از علی بن ناصر حویزی « عربی ۳۳۹
- ۷۷۵- مشکوة الادب ناصری از سپهر « فارسی ۱۱
- ۷۷۶- مشکوة الانوار ومصفاة الاسرار از امام محمد
- غزالی طوسی « عربی ۳۴۶
- ۷۷۷- مصباح الشریعه (بخشی از ...) منسوب به
- حضرت صادق (ع) « عربی ۵۵۱
- ۷۷۸- مصباح الشریعه ومفتاح الحقیقه (بخشی از ...)
- (یکی از رساله‌های منسوب بحضرت صادق (ع)) « عربی ۶۳۶
- ۷۷۹- مصباح الشریعه ومفتاح الحقیقه منسوب بحضرت
- صادق (ع) « عربی ۶۳۶
- ۷۸۰- رساله در معاد « عربی ۳۷۵
- ۷۸۱- المعارف از فیض کاشانی « عربی ۶۹۴
- ۷۸۲- رساله در معانی طبیعت از خواجه نصیر الدین طوسی « عربی ۴۷۱
- ۷۸۳- معانی العقل از ابو نصر محمد بن طرخان فارابی « عربی ۵۰۹
- ۷۸۴- معراجیه منسوب به شیخ الرئيس ابن سینا « فارسی ۶۲۱
- ۷۸۵- مفهوم مشتق (تحقیق در ...) از صدرای شیرازی « عربی ۵۴۲
- ۷۸۶- مقاله فی معرفة الاشخاص القائم واعتماد الجبال و
- ارتفاع الغیوم از ابوعلی بن هیثم « عربی ۲۰۹
- ۷۸۷- مصارع المصارع از خواجه نصیر الدین طوسی « عربی ۲۵۰

- ۷۸۸- مطلع نصوص الکلم فی شرح فصوص الحکم از
داود قیصری « عربی ۲۸۱
- ۷۸۹- مظاهر انوار « فارسی ۴۲۹
- ۷۹۰- معادن وجواهر (گفتار در شناخت ...) از
یعقوب بن اسحاق کندی « عربی ۴۵۸
- ۷۹۱- معالم الاصول از شیخ ابو منصور حسن فرزند
شهید ثانی « عربی ۱۰۸
- ۷۹۲- معالم التنزیل (تفسیر فاتحه از ...) از فراء بغوی « عربی ۳۳۳
- ۷۹۳- معراج نامه از شیخ الرئيس ابن سینا « فارسی ۳۹۹
- ۷۹۴- معراجیه از شیخ الرئيس ابن سینا « فارسی ۳۹۹
- ۷۹۵- معرفة فتح الابواب « عربی
- ۷۹۶- رسالة المعلوم من عقاید علماء الرسوم از شیخ
محمی الدین بن عربی اندلسی « عربی ۳۰
- ۷۹۷- رساله فی معنی الامانة والامامه از شمسای کیلانی « عربی ۲۴۱
- ۷۹۸- معنی رکن رابع [رساله در ...] از حاج محمد
کریم خان کرمانی « فارسی ۲۰۷
- ۷۹۹- معنی النفس (رساله فی ...) منسوب به ارسطو « عربی ۳۹۱
- ۸۰۰- المغیث فی الحدیث (بخشی از ...) از محمود بن
طاهر بن مظفر سگزی « عربی ۳۷۶
- ۸۰۱- مفاتیح الغیب از محمی الدین عربی « عربی ۳۵
- ۸۰۲- مقداریه از محمد مؤمن بن علی حسینی جزائری « فارسی ۴۰۷

- ۸۰۳- مقدمه اثبات نبوت خاصه از حاج آقا رضا همدانی فارسی » ۲۸۵
- ۸۰۴- مقدمه الواجب از مولی محمد باقر سبزواری عربی » ۱۵۱
- ۸۰۵- مقدمه الواجب از سید ماجد بن هاشم بحرانی عربی » ۱۵۱
- ۸۰۶- مناجات موسی عربی » ۵۲۹
- ۸۰۷- مناسخات الارث از عبدالمطلب بن محمد بن اعرج حسینی عربی » ۴۲
- ۸۰۸- مناظره انسان و حیوانات (طرب المجالس)
- از میر حسین حسینی هروی بن میر عالم (۱) فارسی » ۵۲۵
- ۸۰۹- مناقب ائمه عربی » ۱۰۸
- ۸۱۱- رساله منبع البیان لاهل الرضوان از محیی الدین بن العربی اندلسی عربی » ۲۸
- ۸۱۲- منبع الحیاة فی حجیة قول المجتهدین من الاموات از سید نعمه الله جزایری عربی » ۱۵۲
- ۸۱۳- منتخب السامی فی الاسامی (لغت عربی بفارسی) عربی » ۳۳۲
- ۸۱۴- منتخب الطب عربی » ۱۸۱
- ۸۱۵- منتهی الافکار فی ابانة الاسرار عربی » ۱۳۵
- ۸۱۶- منتهی الافکار فی ابانة الاسرار عربی » ۱۳۳
- ۸۱۷- رساله فی مندوب الصیام از شیخ عبدالله صیمری عربی » ۱۶۰

۱- پس از چاپ صفحه ۵۲۵ از فهرست حاضر دریافتیم که این نسخه ناقص قسمتی است از

طرب المجالس حسینی . رجوع به تعلیقات مجلد حاضر شود .

- ۸۱۷- المنظومة السنية في بيان الاسماء اللغوية
ناظم : ابواسحاق ابراهيم اظهري « عربی ۱۶۹
- ۸۱۸- منظومه نجومی « عربی ۴۴۹
- ۸۱۹- منظومه در نحو از ابوالفتح علی بن محمد بن
علی بن عمران فاکهانی شافعی مکی « عربی ۴۵۰
- ۸۲۰- المنقذ من الضلال از امام ابو حامد محمد
غزالی طوسی « عربی ۴۴۵
- ۸۲۱- منهاج الصلاح (بخشی از...) از علامه حلی « عربی ۶۳۷
- ۸۲۲- منهج السلامة از ابراهیم بن علی کفعمی « عربی ۱۶۸
- ۸۲۳- منهج النجاة (بخشی از...) ملا محمد حسن کاشانی « عربی ۳۶۸
- المنهج المستقیم = شرح عینیه ابن سینا از ابن میثم - عربی :
- ۸۲۴- منیة اللیب (شرح بر تهذیب علامه) از سید
عمیدالدین عبدالمطلب بن محمد الحسینی « عربی ۱۳
- ۸۲۵- منیة اللیب فی شرح التهذیب از عمیدالدین فرزند
عبدالمطلب فرزند محمد بن علی « عربی ۸۸
- ۸۲۶- منیة اللیب از سید عمیدالدین « عربی ۱۴۶
- ۸۲۷- منیة اللیب از سید عمیدالدین اعرجی « عربی ۱۴۷
- ۸۲۸- منیة الممارسین (بخشی از...) از شیخ عبدالله بن
صالح بن جمعه سماهیجی « عربی ۵۸۷
- ۸۲۹- رساله موسیقی از عمیدالله خان « فارسی ۸۷
- ۸۳۰- رساله موضح ایضاح از محمد باقر همدانی « فارسی ۱۹۴

- ۸۳۱ - الموجز الحاوی فی تحریر الفتاوی از شیخ احمد بن محمد بن فهد حلّی
 ۱۲۴ « عربی
- ۸۳۲ - مؤنثات سماعیه
 ۳۷۶ « عربی
- ۸۳۳ - المیراث (رساله فی ...)
 ۴۲ « عربی
- ۸۳۴ - میزان القیامة از فیض کاشانی
 ۶۶۳ « عربی
- ۸۳۵ - میزان المقادیر
 ۱۰۲ « فارسی
- ۸۳۶ - الناسخ والمنسوخ از منصور بن ... الحسائی
 ۳۶۴ « عربی
- ۸۳۷ - النافع لیوم الحشر
 ۵۲۷ « عربی
- ۸۳۸ - النافع لیوم الحشر از فاضل مقداد (ابو عبدالله سیوری حلّی)
 ۱۷۹ « عربی
- ۸۳۹ - نامه‌ای درباره نماز آیات
 ۴۵۳ « فارسی
- ۸۳۰ - نامه بهایی بهمدانی
 ۴۵۶ « عربی
- ۸۴۱ - نامه شیخ بهایی به میرداماد
 ۳۳۴ « عربی
- ۸۴۲ - نامه‌ای از حکیم رشدی به میرزا ابراهیم همدانی فیلسوف عصر صفوی
 ۳۰۳ « فارسی
- ۸۴۳ - نامه خواجه نصیر به کاتبی
 ۴۷۶ « عربی
- ۸۴۴ - نامه حضرت علی به حذیفه و خطبه حذیفه
 ۳۳۴ « عربی
- ۸۴۵ - نامه قونوی به خواجه نصیر و رساله مفاضات از صدرالدین محمدی اسحاق قونوی
 ۴۷۳ « عربی
- ۸۴۶ - نامه کیشی به خواجه از شمس‌الدین محمد کیشی
 ۴۶۵ « فارسی
- ۸۴۷ - نامه محیی‌الدین به فخر رازی
 ۶۵۰ « عربی
- ۸۴۸ - نامه مردم به بهان
 ۶۸۴ « فارسی

- ۸۴۹ - نامه ملا محمد علی پدر واعظ الانام ملا فتح الله بدفرزندش
 ۳۸۶ « عربی مولانا فتح الله واعظ
- ۸۵۰ - نامه مولی فتح الله - واعظ الانام ببعضی از اعلام
 ۳۸۶ « عربی
- ۸۵۱ - نامه میر داماد بشوشتری
 ۴۲۳ « فارسی
- ۸۵۲ - نبذة الادواة
 ۳۷۲ « عربی
- ۸۵۳ - نبراس الضیاء فی شرح باب البداء از میر محمد باقر
 ۲۸۸ «
- ۸۵۴ - النتائج الالمعية فی شرح الکافیة البدیعیة از صفی الدین
 ۳۵۱ « عربی حلّی
- ۸۵۵ - نخبة البیان از مولی مهدی بن ابی ذر نراقی
 ۳۱۷ « فارسی
- ۸۵۶ - نخبة المقال از سید حسین بروجردی
 ۴۶ « عربی
- ۸۵۷ - نزهة القلوب از ابوبکر بن عزیز سجستانی
 ۱۷۳ « عربی
- ۸۵۸ - نزهة القلوب از محمد بن عزیز سجستانی
 ۳۷ « عربی
- ۸۵۹ - نزهة الناظر فی الجمع بین الاشباه والنظائر از ابواحمد
 یا (ابو زکریا) نجیب الدین یحیی بن حسن بن سعید
- هذلی حلّی
 ۱۷۵ « عربی
- ۸۶۰ - نسب نامه صفویه
 ۶۰۲ « فارسی
- ۸۶۱ - نسیم السحر از ابومنصور نعمانی
 ۳۶۵ « عربی
- ۸۶۲ - نص النصوص فی شرح الفصوص از سید حیدر فرزند
 سید علی عبیدلی (عبدلی) آملی
 ۲۴۹ « عربی
- ۸۶۳ - رساله در نصیحت بعضی از شیخیه از محمد باقر
 همدانی
 ۱۸۹ « فارسی

- ۸۶۴- ضد القواعد الفقهیه علی مذهب الامامیه از فاضل
مقداد بن عبد الله سیوری « عربی ۱۰۴
- ۸۶۵- النظم الوهاج- شرح منهاج بیضاوی از احمد بن
عبدالرحیم « عربی ۷۰
- ۸۶۶- النفس منسوب به ابن سینا « عربی ۴۱۱
- ۸۶۷- نفس از بابا افضل کاشی (ترجمه ارسطو) « فارسی ۴۴۲
- ۸۶۸- النفس (مختصر کتاب ...) از خواجه نصیر طوسی « عربی ۶۰۳
- ۸۶۹- النفس منسوب به ارسطو « عربی ۵۱۶
- ۸۷۰- النفس (رساله فی ...) از شیخ الرئيس ابوعلی سینا « عربی ۴۰۴
- ۸۷۱- نقد المحصل = تحصیل المحصل از خواجه نصیر طوسی عربی « ۷
- ۸۷۲- نور الهدی از محمد بن محمد زمان کاشانی « عربی ۶۸۱
- ۸۷۳- نوروزیه از میرزا محمد مهدی خراسانی « فارسی ۳۲۲
- ۸۷۴- نور الهدایه از جلال الدین محمد بن اسعد صدیقی
دوانی « فارسی ۲۷۸
- ۸۷۵- نوریه مثالیه از بهاء الدین لاهیجی « فارسی ۲۹۳
- ۸۷۶- نهایة الاحکام از ابو جعفر محمد بن حسن طوسی « عربی ۶۱
- ۸۷۷- النهج المستقیم علی طریقہ الحکیم از کمال الدین بن
میشم بحرانی « عربی ۴۱۹
- ۸۷۸- فی نامه از عیدالرحمان جامی « فارسی ۴۲۵

- ۸۷۹- الواحد لا یصدر عنه الا الواحد از میرزا ابراهیم « عربی ۴۴۱

- ۸۸۰ - الواحد الحقیقی لا یصدر عنه الا الواحد [رساله فی ان...]
 از شمس الدین محمد شمسای کیلانی « عربی ۲۳۸
- ۸۸۱ - الواردات القلبیه از ملا صدرای شیرازی « عربی ۳۰۴
- ۸۸۲ - الوافی (بخشی از...) از فیض کاشانی « عربی ۶۶۶
- ۸۸۳ - الوافی فی شرح الوافیة از سید محسن فرزند حسن
 حسینی اعرجی « عربی ۱۴
- ۸۸۴ - وجود ذهنی (رساله در...) از ابوالحسن بن احمد
 ابیوردی « عربی ۳۹۳
- ۸۸۵ - وجود واجب از شمس الدین سید (شمسای کیلانی) « عربی ۴۳۸
- ۸۸۶ - [وجودیه (رساله ...)] وجود الموجود [از مصنفات
 مولانا عبدالرحمن جامی « عربی ۶۶۴
- ۸۸۷ - رساله در وجود « عربی ۵۱۶
- ۸۸۸ - رساله وجودیه از میر سید شریف گرگانی « فارسی ۴۳۷
- ۸۸۹ - وجیزه از شیخ بهاء الدین محمد عاملی « عربی ۵۳۰
- ۸۹۰ - الوجیزه از شیخ بهاء الدین عاملی « عربی ۱۶۳
- ۸۹۱ - وحدة واجب الوجود (رساله در...) از خواجه نصیر
 طوسی « عربی ۴۷۲
- ۸۹۲ - وحدة الوجود (رساله فی...) از شیخ حسین بن
 ابراهیم تنکابنی « عربی ۶۶۲
- ۸۹۳ - ودائع النبوة (کتاب الطهارة) از حاج شیخ هادی
 تهرانی « عربی ۱۶۵

- ۸۹۴ - ودائع النبوة از شیخ هادی تهرانی « عربی ۱۳۹
- ۸۹۵ - ودائع النبوة (کتاب الصلوة) از شیخ هادی تهرانی « عربی ۱۵
- ۸۹۶ - ودائع النبوة از شیخ هادی تهرانی « عربی ۱۶
- ۸۹۷ - وسیلة القبول فی الصلوة علی آل الرسول « عربی ۴۵
- ۸۹۸ - وصیة حضرت رسول (ص) به علی (ع) (حدیث از علی بن ابراهیم بن هاشم قمی) « عربی ۳۸۵
- ۸۹۹ - وضعیه از قاضی عضدالدین عبدالرحمن ایجی « عربی ۴۸۵
- ۹۱۰ - وضعیة (رساله...) از عبد الرحمان بن احمد بن عبدالغفار ایجی « عربی ۴۰
- ۹۰۱ - الوقت از شیخ محیی الدین « عربی ۳۴
- ۹۰۲ - وقوف القرآن از محمد بن ابی یزید طیفور سجاوندی « عربی ۵۵
- ۹۰۳ - ومضة النور از حاج میرزا محمد اخباری « عربی و فارسی ۵۸۴

- ه -

- ۹۰۴ - هدایه (بخشی از...) سید امیر حسین بن شهاب الدین « عربی ۵۸۸
- ۹۰۵ - هدایه الحکمه از اثیر الدین مفضل بن عمر ابهری « عربی ۵۶۵
- ۹۰۶ - هدایة المسترشدین از محمد بن محمد زمان کاشی « عربی ۶۷۷
- ۹۰۷ - هیّا کل النور از شیخ شهاب الدین محیی بن حبش سهروردی « عربی ۴۱۰
- ۹۰۸ - هیئت (رساله در ...) از ابواسحاق بن عبدالله خادم برهانی کوبنانی « فارسی ۵۹۳
- ۹۰۹ - هیئت (رساله در ...) مولای علی قوشچی « فارسی ۱۸۴

- ی -

- ۹۱۰ - ینبوع الحیة از بابا افضل کاشی « فارسی ۴۴۶

فهرست عمومی

نامهای کتب ، کسان ، جایها و مدارك

فیشهای این فهرست بوسیله آقای سیدحسن ناصر آبادی تهیه و با کوشش آقای فریدون طهماسبی همکار ارزنده اداره بررسی و تحقیق تنظیم شده است.

آ

آثار واحوال خواجه نصیرالدین طوسی - از مدرس رضوی - ۲۱۱ - ۲۵۱ - ۳۳۵ -
 ۳۵۲ - ۳۵۵ - ۳۶۹ - ۴۳۹ - ۴۴۰ - ۴۴۶ - ۴۷۰ - ۴۷۱ - ۴۷۲ -
 ۴۷۳ - ۴۷۶ - ۵۰۳ - ۵۰۸ - ۵۴۴ - ۵۷۷ - ۶۱۳ - ۶۲۴ - ۶۳۲ -

۶۳۳ - ۶۳۵ - ۶۶۵

آخوند ملا محمد اسماعیل نوری طبرسی لنگرودی ۵۲۶ - ۵۲۷
 آخوند ملا باقر ۱۴۷
 آخوند ملا جواد ۱۴۷
 آداب (رساله...) از ابو منصور عبد الملك بن اسماعیل ثعالبی عربی ۶۰۰
 آداب البحث سید شریف ۵۹۶
 آداب البحث - فارسی ۶۱۰
 آداب البحث عضدی عربی ۴۰ - ۵۹۶
 آداب البحث (رساله...) از شمس الدین محمد بن اشرف سمرقندی عربی ۴۰۷ - ۵۲۱ - ۵۹۶
 آداب تعلم (گفتاری در...) منقول از خط غیاث الدین منصور دشتکی شیرازی عربی ۴۵۷
 آداب قرائت قرآن (گفتاری در...) از غیاث الدین منصور - عربی ۴۵۸
 آداب المتعلمین (تعلیم المتعلم) از برهان الدین زر نوجی - ۵۲۸
 آداب المتعلمین منسوب بخواجه ۶۳۸ - ۶۹۷
 آداب المتعلمین از برهان الدین زر نوجی و منسوب بخواجه
 نصیر طوسی عربی ۶۹۳

۶۵۳	آدرنه (نام محلی است)
۴۹۲	آدم (ع)
۶۳۲-۶۳۰-۶۲۶-۶۲۵	آذرپروه
۶۲۷-۶۲۶	آذر کیوان
۶۵۴-۶۴۱-۵۲۱-۳۶۲-۲۱۷	آستان قدس رضوی
۵۸۳	آذری
۶۶۴-۶۴۳	آغاز و انجام از خواجه نصیر فارسی
۶۶۵-۶۶۴	آغاز و انجام (تذکره) از خواجه نصیر طوسی «
۳۱۹	آقا باقر و حمید بهبهانی - باقری محمداکمل بهبهانی
	آقا جمال - آقا جمال خوانساری
۶۲۶	آقا خان محلاتی
۲۲	آقا رضی قزوینی (رضی الدین قزوینی)
۶۲	آمدن دجال (رساله در ...)
۶۲	آمدن سفیانی « «
۳۱۲	آینه حکمت فارسی

الف

۶۰۹۸	ابراهیم (ع)
۱۲۹	ابراهیم (پدر کریمخان قاجار)
۶۰۳	ابراهیم بن جعفر
۶۰۳	ابراهیم بن خواجه علی
۴۲۶	ابراهیم بن سلام الله دشتکی شیرازی
۱۸۷-۱۸۹-۱۹۲-۱۹۳	ابراهیم بن اصغر رك
۱۹۸-۱۹۷	
۴۱-۳۹	ابراهیم بن علی بن حاجی یوسف الخانیساری

- ابراهیم بن علی کفعمی
 ۱۷۳ ابراهیم بن علی بن موسی عاملی
 ۴۷۹ ابراهیم بن محمد بن اسحاق حسن حسینی دشتکی (پدر محمد)
 ۵۹۴ ابراهیم بن نصر بن سنان
 ۳۸۵ ابراهیم بن هاشم قمی
 ۷۰۱-۶۶۲-۵۴۴ ابراهیم تنکابنی (پدر شیخ حسین)
 ۴۵۶-۴۴۲-۴۴۱-۳۰۳-۲۹۸ ابراهیم الحسینی الهمدانی
 ۴۳ ابراهیم خان
 ۶۵۱-۴۲۷ سید ابراهیم دیباجی
 ۶۳۰ ابراهیم زردشت
 ۲۵۱-۱۴۹-۱۴۸-۲۴- شیرازی «صدر المتألهین»
 ۲۵۴-۲۵۵-۲۶۰-۲۷۳-۵۱۰-۵۳۹-۵۶۰-۵۷۳-۵۹۲-
 ۶۴۵-۵۹۳
 ۵۳۱ ابراهیم بن محمد معصوم قزوینی
 ۲۲۹-۲۲۸ سید ابراهیم شیرازی
 ۵۵۵ ابراهیم عتایی حلی پدر بزرگ کمال الدین عبدالرحمان عتایی حلی
 ۵۳۹-۵۳۵ سید ابراهیم قزوینی
 ۵۶۳ میر سید ابراهیم فرزند میر معصوم قزوینی
 ۱۰۷ شیخ ابراهیم مظفر نجفی
 ۶۷۹-۲۷۷ عربی ابطال الزمان الموهوم از خواجوی
 ۴۱۸ عربی ابطال الزمان الموهوم از محمد اسماعیل فرزند محمد حسین مازندرانی

۳۷۹	ابطال جزء لایتجزی
	ابلیس و ملائکه
۴۹۴-۸۳	ابن ابی اصیبعه
۵۰۳	ابن ابیجمهور احسانی
۱۴۴	ابن ابی الحدید
۱۲۳	ابن ابی الحسن
۳۵۰	ابن اثیر جزری
۱۷۵	ابن اخضر
۱۷۵-۱۱۶	ابن ادریس حلی
۲۱۵	ابن بابویه
۲۰۲	ابن جماعة
۵۹۸-۲۳۵-۲۱۲-۱۱۱	ابن حاجب
۲۹۲-۳۴۰	ابن جوزی
۷۹	ابن الحاج میر عبدی محمد الموسوی
۱۰۶	ابن الحجر
۳۵۲	ابن الحریری
۶۵۵	ابن الحنبلی
۶۵۳	ابن خلیفه
۶۶۸-۶۶۷	ابن ژبلا (ابن ژبله)
۵۰۲	ابن الساعاتی (احمد بن علی)
۲۸۳	ابن صخر
ابن سینا (شیخ الرئيس - حسین بن عبدالله - ابوعلی بن سینا) ۵ - ۱۲ - ۲۴ - ۹۵ -	
۲۵۰ - ۲۷۱ - ۲۹۲ - ۲۹۸ - ۳۶۸ - ۳۷۳ - ۳۷۴ - ۳۹۰ -	
۳۹۱ - ۳۹۶ - ۳۹۷ - ۳۹۸ - ۳۹۹ - ۴۰۰ - ۴۰۱ - ۴۰۲ -	

۴۰۳ - ۴۰۴ - ۴۰۵ - ۴۰۸ - ۴۰۹ - ۴۱۱ - ۴۱۸ - ۴۱۹ -
 ۴۴۷ - ۴۵۱ - ۴۶۰ - ۴۶۳ - ۴۸۶ - ۴۹۴ - ۴۹۵ - ۵۰۳ -
 ۵۱۲ - ۵۱۶ - ۵۱۷ - ۵۲۰ - ۵۲۲ - ۵۳۴ - ۵۴۷ - ۵۵۲ -
 ۵۶۶ - ۵۹۶ - ۶۰۳ - ۶۰۴ - ۶۱۶ - ۶۱۷ - ۶۲۱ - ۶۲۲ -
 ۶۲۳ - ۶۶۶ - ۶۶۷ - ۶۶۸ - ۶۶۹ - ۶۷۰ - ۶۷۱ - ۶۷۲ -
 ۶۷۴ - ۶۸۸ - ۶۸۹ - ۶۹۰ - ۶۹۱ - ۶۹۲ .

۶۴۰ - ۹۶	ابن طاووس
۳۶۸-۳۳۳-۱۶۸-۱۰۷	ابن عباس
۶۵۰-۶۴۹-۴۰-۲۷	ابن العربی
۲۷ - ۲۶	ابن عطاء شاذلی (اسکندری)
۴۷	ابن عمر
۱۲۶-۱۲۵-۱۲۳-۱۲۲	ابن فهد حلی
۱۴۱	ابن کثیر
۶۵۴ - ۶۵۳	ابن کمال پاشا
۵۰۳-۵۰۲-۲۴۴-۲۳۹	ابن کمونه (سعد بن منصور)
۵۴۹ - ۵۱۴ - ۵۰۸ - ۵۰۷ - ۵۰۶ - ۵۰۵ - ۵۰۴	
۶۶۰-۶۵۲-۵۶۷-۱۷۰	ابن مالک اندلسی
۶۹۶	ابن مالک طائی (بدرالدین محمد بن محمد نحوی)
۳۹	ابن محمد مهدی
۵۵۵-۳۶۶-۸۹	ابن یوسف
۲۰	ابن مهزیار
۵۷۹	ابن میثم
۴۹۴-۵۶	ابن ندیم
۲۸۳	ابن هاشم

۶۵۹	ابن هشام انصاری
۲۰۸	ابن الهیثم (ابوعلی بن میثم)
۶۶۷	ابن یقطان
۶۲۳-۵۰۸-۵۰۴-۵۰۳	ابن مسکویه
۶۰۱	ابن مقفع
۱۷۵	ابو احمد نجیب الدین (یحیی بن حسن بن سعید) هذلی حلی
۱۷۰	ابو اسحاق ابراهیم اظهري
۵۹۳	ابو اسحاق بن عبدالله خادم برهانی کوهبنانی
۱۸۶	ابو اسرق ثعالبی
	ابو اسحاق غیاث الدین کرمانی = غیاث الدین طبیب کرمانی
۵۹۵	ابو اسحاق کوهبنانی
۱۷۵	ابو البرکات
۳۷۶	ابو الجلد
	ابو الحسنات محمد بن عبدالحی لکنوی = محمد عبدالحی
۴۰۳	شیخ ابو الحسن
۲۰۶	میرزا ابو الحسن (یغما)
۲۵۹	ابو الحسن بن احمد
۳۵۲	ابو الحسن بن احمد کاشی
۳۹۳	مولانا ابو الحسن بن احمد ابیوردی کاشی
۶۰۳	ابو الحسن بن احمد الاعرابی
۹۴	ابو الحسن بن عبدون بن بطلان
۴۰۴	ابو الحسن عروضی
	ابو الحسن علی بن احمد نیشابوری (واحدی) = علی بن احمد
	نیشابوری

۴۸	ابوالحسن علی بن حاتم بن ابی حاتم
۲۳۴	ابوالحسن علی بن حسین مسعودی
۱۸۵	ابوالحسن علی بن احمد بن ابوالحسن محمد نیشابوری
۱۰۴	ابوالحسن علی بن شهیفر
۱۸۶	ابوالحسن قهندزی ضریر
۴۹	ابوالخلف
	ابوالعباس احمد بن شرف‌الدین محمد بن صاحب = احمد
	بن شرف‌الدین محمد بن صاحب
۵۲۹	ابوالعباس مستغفری
۲۹	ابوالغنائم حرانی
۴۵۰	ابوالفتح علی بن محمد بن علی بن عمران خاکهانی شافعی مکی
۴۳	ابوالفتوح عمیدالدین
۳۸۷	ابوالفداء اسماعیل بن علی حموی (صاحب حماة)
۸۵	ابوالغازی سلطان حسین بهادرخان معزالدین
۳۷۵	ابوالفرج ابن الجوزی
۹۴	ابوالفضل جیش بن ابراهیم الممتطب التفلیسی
۱۸۶	ابوالفضل عروزی
۲۸۸	ابوالقاسم رک
۶۰۳	ابوالقاسم بن ابی محمد قاسم
۲۲۳	ابوالقاسم بن عبدالجلیل رومی
۸۹	ابوالقاسم بن محمد باقر بن علینقی موسوی زنجان
۲۳۴	ابوالقاسم پاینده
۱۲۹	سید ابوالقاسم تفتی
۲۸۷	ابوالقاسم حسینی شیرازی - راز

۲۹۰	سید ابوالقاسم حسینی مدرسی
۸۹	حاج میرزا ابوالقاسم زنجانى
۴۶۷	ابوالقاسم غلام زحل
۶۹۹-۶۱۸-۲۳۰	میرزا ابوالقاسم - معروف به (میر فندرسکی)
۴۰۶-۳۱۸	میرزا ابوالقاسم قمی صاحب قوانین
۳۳۶	ابوالقاسم لیثی سمرقندی
۶۱	سید ابوالقاسم موسوی
۴۳۷-۲۰۲-۱۷۳	ابوبکر
۳۷	ابوبکر بن انباری
۱۷۳	ابوبکر بن عزیز سجستانی
۱۸۳	ابوبکر بن عزیز سجستانی -
۲۲۹	ابوبکر بن محمد برمکی -
۴۰۵	ابوبکر خوارزمی
۶۱۴	ابوبکر قنّاة شیرینی
۴۱۸	سید ابو تراب بن ابی القاسم موسوی - خوانساری
۴۸	(ابوجعفر) امام باقر (ع)
	شیخ ابوجعفر طوسی = محمد بن حسن بن علی طوسی
	ابوجعفر محمد بن علی = محمد بن علی ... قمی صدوق
۴۸	ابوحاتم
۶۵۰	ابو حامد (غزالی)
۶۳۹	ابوحمزہ ثمالی
۶۳۰	ابوذر جمهر
۲۵۲	ابوذر نراقی -
۴۷	ابورجا -

۶۲۵-۵۰۳-۲۹۷-۱۵۲	ابوریحان بیرونی
۶۹۳-۶۹۱-۶۹۰-۶۸۹-۶۸۸-۶۸۴-	
۷۰	ابوزرعه
=	ابوزکریا نجیب‌الدین (یحیی بن حسن بن سعید) هذلی حلی
	یحیی بن حسن بن سعید
۳۵۰	ابوزکریا یحیی بن شرف‌نوی
۹۶-۳۹۶-۳۹۵-۴۰۲-	شیخ ابوسعید ابوالخیر
۶۲۱-۶۶۹-۶۷۰-۶۷۱-۶۷۲	
۶۹۰	ابوسعید احمد بن علی (فقیه معصومی)
۶۹۱	ابوسعید احمد بن علی
۳۷۶	ابوسعید خدری
۲۳۴	ابوسفیان
۲۸۳	ابوسلمی مزنی
۹۴	ابوسهل المسحی
۴۰۰-۴۰۱	ابوسهل حمدوی
۳۴۵-۳۸۶-۴۳۰-۴۳۲	ابوطالب پدر حضرت علی (ع)
۴۳۸-۴۵۰-۷۰۵	
۸۹	حاج میرزا ابوطالب مجتهد زنجان
۱۸۷	ابوطاهر زیادی
۴۸-۵۳۷-۵۵۸-۴۳۸	ابوعبدالله (ع)
۴۹	ابوعبدالله برقی
۲۹	ابوعبدالله قلمستانی
۶۴۰	ابوعبدالله حسن بن محمد علوی
۵۵۸	ابوعبدالله حسین (ع)

- ۵۰ ابو عبدالله کرخی
 ابو عبدالله محمد بن جمال الدین مکی بن محمد معروف به شهید اول
 ۶۸۱ ابو عبدالله شیخ محمد بن حاج محمد زمان
 ۲۲۳ ابو عبدالله محمد بن عبدالعظیم زنانی
 ابو عبدالله محمد بن محمد بن علی العربی حاتمى طائی اندلسی
 = ابن العربی
 ۱۷۰ ابو عبدالله محمد بن مستنیر مشهور به (قطرب)
 ۴۰۹ ابو عبدالله معصومی
 ۶۶ ابو عبدالله محمد بن یوسف بن محمد گنجی شافعی
 ۴۰۴ ابو عبدالله (ناقلی) استاد شیخ الرئيس
 ۲۰۸ ابوعلی بصری
 ۵۲۲ ابوعلی جرجانی
 ۲۰۸ ابوعلی حسن بن حسین هیثم
 ابوعلی حسین بن عبدالله بن سینا = ابن سینا
 ۲۰۹ ابوعلی بن هیثم
 ۱۷۵ ابوعلی فخار
 ۳۳۷ ابوعلی محمد بن حسن بن فضل
 ۶۲۴ ابوعلی مسکویه رازی
 ۳۸۵ ابو عمرو
 ۲۰۲ ابو قحافه
 ۵۶۰ ابو محمد حسن بن علی علیهما السلام
 ۶۴۱ ابو محمد حسن بن مخلد
 ۱۷۰ ابو محمد عبدالله بن محمد (سید بظامیوسی)
 ۱۹ ابو محمد عبدالله حسین

۱۷۱	ابو محمد عنایة الله (بایزید بسطامی)
	ابو محمد قاسم بن حمزه = قاسم بن حمزه
۳۱۴	سید ابو محمد حسن
۴۳	ابو المعالی میر صفی الدین علاء الدوله
۱۱	ابو المعالی محمد بن العادل
۱۱۰	ابو المعالی بن تقی الدین محمد الحسن جرجانی
۶۰۸	ابو معتوق
۱۸۶	شیخ ابو منصور
	شیخ ابو منصور حسن فرزند شهید ثانی
۶۰۰-۶۰۱	ابو منصور عبدالملک بن اسماعیل ثعالبی
۱۴۰	ابو موسی جعفر بن مکی جعفر موصلی
۴۹۴	ابو نصر فارابی محمد بن طرخان
۴۹۶ - ۴۹۸ - ۴۹۹	ابو نصر فارابی
۴۹۹-۵۰۹-۵۳۴-۶۰۴-۶۲۲	
۳۸۱	ابو نصر محمد بن عبدالرحمن همدانی
۱۳۹	ابو ولاد
۸	ابو هاشم
۱۰۴	ابو هاشم اسماعیل بن حمیری
۵۵	ابو یزید محمد بن طیفور السجاولدی
۲۵۲	ابو یزید بسطامی = بایزید بسطامی
۴۲۵	سلطان ابو یزید بسطامی
۴۴۸	ابیاتی در اوقات وساعات از خواجه نصیر
۵۲۲	ابوهریره
۲۷	الاتحاد الکوننی فی حضرة الاشهاد العینی
	عربی

۷۷۵	کتابخانه مجلس شورای ملی	
۴۲۶	فارسی	اتحاد وجود حق با ذات او
اتصاف الماهیه با الوجود از محمد شیرازی		
۵۳۹-۲۵۳	عربی	(صدر المتألهین)
۲۳	«	کتاب الاتقان
اثبات الباری (الحقایق المحمدیه) از صدرالدین دشتکی		
۳۳۵	اثبات جوهر مفارق	
۱۲	اثبات جوهریت جسم	
۲۴۹	فارسی	اثبات حرکت جوهری
۱۹۲	اثبات سکون زمین و حرکت آفتاب از همدانی	
۶۷۶-۶۷۵	اثبات زمان موهوم از شیخ محمد کاشانی	
اثبات العقل از خواجه نصیر = اثبات العقل المجرد		
۲۴۰ - ۳۳۵ - ۳۷۴ -	عربی	اثبات العقل المجرد
۴۷۳-۴۳۹	اثبات النبوة	
۳۹۹	اثبات الواجب از خفزی	
۲۷۵ - ۲۷۷ - ۳۹۰ -	عربی	
۵۱۹-۵۱۷	اثبات الواجب از محقق طوسی	
۴۵۷-۴۵۶	اثبات الواجب (بخشی از ...)	
۴۲۶	عربی	
۴۸۰	اثبات الواجب	
۵۱۵-۲۷۸	عربی	اثبات الواجب
۴۷۹	اثبات الواجب	
۴۷۷	اثبات الواجب	
۴۷۷	اثبات الواجب جدید	

اثبات الواجب قدیم	۴۱ - ۴۷۷ - ۴۷۸ -
	۵۲۰-۵۲۱
اثبات الواجب و توحید	عربی ۲۳۷
اثبات واجب وصفات او (الحقایق المحمدیه) از صدرالدین	
دشتمکی	۴۸۱
اثبات وحدة الواجب از شمس	عربی ۴۴۱، ۲۳۷، ۲۴۴
اثبات وحدة مبدأ	عربی ۴۷۱
الاثنا عشریه ز کوثیه (رساله از...) محمد عاملی	عربی ۲۴۶
اثنتی عشریه (صلو تیه) از شیخ بهاء الدین محمد بن حسین	
عاملی	عربی ۶۴۶
اثنتی عشریه (صومیه) از محمد بن حسین عاملی (شیخ	
بهائی)	عربی ۶۴۶
اثنتی عشریه (رساله) از شیخ محمد کاشی	۶۸۵، ۶۸۳
اثنتی عشریه (فقههای اثنتی عشریه)	۲۶۶
اثولوجیا (بخشی از...) -- عربی -- منسوب بارسطو	۴۶۳، ۴۶۲، ۱۷۲
(اثیریه) اثیر الدین ابهری (مفضل بن عمر)	۶۰۵، ۵۶۵، ۴۶۲، ۲۱۲
	۶۰۷
اجازه روایت	عربی ۹۸
اجتهاد و تقلید (رساله در...) از شیخ حسین حارثی -- عربی	۴۸۸
اجوبه المسائل از صدر المتألهین شیرازی	عربی ۲۵۸
اجوبه المسائل از ملا صدرا	۲۵۶
الاجوبه عن المسائل العشره از ابن سینا شیخ الرئيس -- عربی	۶۹۲
الاجوبه عن مسائل ابی ریحان المیرونی از شیخ الرئيس -- عربی	۶۸۸
احتجاج طبرسی	۲۹۹

۵۲	احکام النجوم
۵۲	احکام النجوم (رساله...) عربی
۱۲۶	احکام نکاح (رساله فی...) عربی
۶۵	احکام (رساله...) ترکی
۳۶۶	شیخ قطرب احمد بصری
۷۶	احکام نوروز و محرم فارسی
۲۰۲	احمد (ص)
۵۵۱	احمد (یدر محمد تقی حسین /ک)
۳۳۷	احمد (از راویان حدیث)
۴-۳	الشیخ احمد بن ابراهیم بحرانی
۶۷	احمد بن ابی الحسن علی بن ابراهیم
۶۰۳	احمد بن ابی الحسن احمد الاعرابی (از اجداد صفویه)
۴۹	احمد بن ابی عبد الله برقی
۱۱۹	احمد بن حبیب الله فنجانی
	شیخ احمد بن زین الدین احسائی = احمد احسائی
	احمد بن شرف الدین محمد بن صاحب
۹۴	احمد بن العباس (صاحب کامل الضیاء)
۷۰	احمد بن عبد الرحیم
۴۰	احمد بن عبد الغفار ایجی
۲۳۶	احمد بن عبد الفتاح ملوی شافعی
۵۰۲	احمد بن علی (ابن الساعاتی)
۴۷	احمد بن علی اصفهانی
۵۸۰-۵۷۹-۵۷۴-۵۷۳	احمد بن علی محمد رشتی /ک
۵۸۵-۵۸۴	

۴۰۱	احمد بن فرجه
۳۲۶	شیخ احمد بن فهد (ابن فهد حلی)
	احمد بن محمد اردبیلی = احمد اردبیلی
۵۷-۵۶	احمد بن محمد بن خالد بن عبدالرحمان برقی
۱۸۵	احمد بن محمد بن داود بن ایوب جور تیقی / ک
۵۱	احمد بن محمد بن عبدالجلیل سگزی
۱۲۵	شیخ احمد بن محمد بن فهد حلی
۶۵۶	مولی احمد بن موسی خیالی
۵۸	احمد بن یحیی بن حسن سعید هذلی حلی
۷۰	احمد ابوزرعه
۳۹۳	احمد ابیوردی
۵۶۱-۵۸۵-۲۷۲-۱۹۴	شیخ احمد احسائی (احمد بن زین الدین)
۵۷۰-۵۶۹	
۳۰۴-۱۶۶-۱۵۲-۱۰۳	مولی احمد اردبیلی
۶۰۳	احمد الاعرابی بن ابی القاسم (ازاجداد صفویه)
۳۲	احمد انصاری
۳۵۳	احمد ایجی
	احمد بحرانی - ابراهیم بحرانی پدر صاحب حدائق
۳۳۶	احمد البدیری = دمیاطی
	احمد برقی = احمد بن محمد بن خالد برقی صغیر
	احمد بصری (نیافطرب)
۶۲۵	احمد بیرونی پدر ابوریحان بیرونی
۸	ملا احمد تبریزی
۱۱۱	سید احمد حسنی نسابه

۲۰۸	احمد حسینی لاهیجانی
۳۹۰-۳۵۳-۲۷۵	احمد خفری
۱۸۷	احمد طوسی
۶۵۵	احمد عجمی پدر حافظ الدین محمد
۳۵۳-۳۵۲-۲۵۹	احمد کاشی (یدرا بوالحسن مؤلف روض الجنان)
۶۰۲	احمد کسروی
۳۵	شیخ احمد مکی
۵۹۷	احمد منزوی
۲۵۲	احمد نراقی
۳۱۴	احمد (نظام الدین احمد)
۱۷۳	احمد (نیای محمود عنتابی حنفی)
۱۸۷	احمد نیشابوری
۱۷۴	احمد عتبی حنفی
۴۸	احنف (راوی)
۳۰۹-۲۹۷-۷۸-۷۷	احوال و آثار خواجه
۶۳۷-۵۵۳-۴۷۱-۴۶۴-۳۹۲-۳۶۹	
۴۸۸-۴۷۷-۴۵۳-۳۶۲	احوال و اشعار شیخ بهایی از سعید نفیسی
۱۷۹	احوال پیامبر (رساله در...) وائمه اطهار فارسی
	احوال و اشعار = احوال و آثار شیخ بهایی از سعید نفیسی
۴۰۴	احوال شیخ الرئيس از عبدالرحمان گوزگانی عربی
۳۴۷، ۳۴۱	احیاء العلوم از غزالی
۵۸۸	اخباری (میرزا محمد بن عبدالنبی نیشابوری اخباری)
۳۸۲	اختلاجات الاعضاء عربی
۵	اختیار

۳۳۲	فارسی	اختیارالایام
۵۳		اختیارات نجومی
۵۲۶،۵۲۵،۴۰۹		اخوان الصفا (رسائل...)
۴۰۴،۳۶۷		اخوان الصفا (جماعه...)
۲۱۴	فارسی	اخلاق ومواعظ (رساله...)
۱۱۴	فارسی	اخلاق شاهی
۲۹۴	فارسی	اخلاق (رساله...)
۳۷۰	عربی	اخلاق (رساله...)
۶۵۶		اخی چلبی (یوسف بن جنید توفانی)
۶۰۱		الادب الكبير از ابن مقفع
۱۸۴		ادریس
۵۵۵		ادوارد فان دیک
۶۹۲	عربی	الادویه القلبيه از شیخ الرئيس ابن سینا
۹۳	فارسی	ادویه مفرده و مرکبه
۹۷،۹۶		اربعون حدیث (از شیخ بهائی)
۱۴۲		ارث (رساله...) از حاج شیخ هادی تهرانی عربی
۴۵۱		ارجوزه الخواص از ابن سینا
		ارجوزه فی اصول الفقه از میرزا قوام‌الدین محمد . سیفی
۴۲۵	عربی	قزوینی
		ارجوزه‌ای در معانی و بیان از میرزا محمد بن ... محمد رضا
۴۵۲	عربی	قمی مشهدی شاگرد مجلسی
۴۵۱	عربی	ارجوزه فی المجربات از ابن سینا
		الاردبیلی = مولی احمد اردبیلی
۶۳۰		اردشیر نیکوکار

۲۱۹،۲۱۶	ارز روم
۴۴۲-۴۲۹-۴۱۷-۳۶۷	ارسطاطاليس
۶۹۱-۶۲۲-۶۰۴-۵۶۱-۵۳۵-۵۲۵-۵۱۰-۴۹۶	
۱-۳۶۷-۲۰۸-۱۷۲-۱	ارسطو
۵۱۷-۵۱۶-۵۰۴-۵۰۳-۴۹۹-۴۹۷-۴۶۲-۴۴۲-۴۱۷-۳۹۱	
۶۰۳-۵۶۰-۵۳۵-۵۳۴-۵۲۵	
۱۹۶	ارشاد احسائی
۱۵۲-۱۶۶-۳۰۴-	ارشادالذهان
۵۷۲-۵۷۱	
۱۰۷	ارشادالامه از شيخ عبدالمهدي مظفر نجفی
۶۷۶	ارشادالطالبين (از شيخ محمد کاشانی)
۲۱۶-۲۰۸	اروپا
۶۸۴-۱۶۴	ازاحة الغله في معرفة القبلة عربی
	ازاحة الغله = ازاحة الغله في معرفة القبلة .
۵۰۲	ازلية النفس از ابن کدونه عربی
۶۵۲	ازنيق (مدرسه .)
۱۲۸	ازهاق الباطل عربی
	اساس الاقتباس (بخشی از...) از خواجه نصیرالدین
۵۷۷	طوسی عربی
۲۱۶	اسپانیا
۲۱۹-۲۱۶	استانبولی
۱۵۵-۶۱	استبصار
۴۳۱	استخراج تقویم ، از اسماعیل موسوی منجم فارسی
۲۲۵	استخراج دفين فارسی

۴۳۱	استخراج تقویم از حسین بن علی محمد رشتی طبیب
۹۱	استخراج تقویم ترکی
۷۹	استخراج جدول لکاریتم فارسی
۳۳۶	الاستعاره - (رساله...)
۶۵۳	الاستغناء فی شرح الوقایه از علاء الدین علی طرابلسی
۱۲۶	الاستفتاء عربی
۱۲۵	الاستفتاء عربی
۶۲۵	الاستیعات فی الاسطرلاب از ابوریحان بیرونی عربی
	الاستیفاء یا الکو سبجیه (شرح الوقایه) از معین الحکام
۶۵۳	حسام الدین کوسج
۲۰۵-۲۰۳-۲۰۰	اسحاق (صاحب حاشیه بر حاشیه تهذیب منطق
۳۴	اسحاق قونوی
۶۰۸	اسحاق کندی
۳۶۸	اسحاق
۱۲۳	اسدالله بن اسماعیل
۳۷۸	اسدبن اسماعیل راوی
۵۶۰-۲۵۱-۲۴	اسرار الایات و انوار البینات از محمد بن ابراهیم صدر المتألهین
۴۲۲	اسرار حج (حدیث در...) منقول از علی بن الحسین (ع) - عربی
۱۱۴	اسطرلاب - (رساله...) فارسی
۶۲۵	الاسطرلاب گورگیس عواد
۶۱۶-۴۸۵-۳۴۲-۳۴۱	اسعد (صدیقی دوانی)
۵۰۶-۴۲۰-۲۸۹-۲۶۸	اسفار اربعه (الحکمة المتعالیه) ملاصدرا
۵۹۲-۵۹۱-۵۸۴-۵۴۱-۵۳۸-۵۱۱	
۴۲۸	اسقلیوس اول

۴۲۸	اسقلیوس ثانی
۶۹۷	اسکندر میرزا فرزند عمر شیخ فرزند تیمور
۶۹۷	اسکندریه (رساله...) از میر سید شریف گرگانی - فارسی
	اسلامبول = استانبول
۳۵۰-۳۴۹	اسماء رجال مشکوة عربی
۵۶	اسماعیل - د
۱۳۳	اسماعیل - د
۵۹	اسماعیل (ع)
۵۹	اسماعیل - د
۵۸۳	میرزا اسماعیل (شاعر)
۵۸۳	اسماعیل میرزا
۳۷۸	اسماعیل (راوی)
۶۰۳	اسماعیل بن احمد
۷۰۴	اسماعیل بن جمال الدین قمی
۶۸	اسماعیل بن محمد کاتب شیرازی
۱۲۲	اسماعیل بخاری
۶۰۱-۶۰۰	اسماعیل ثعالبی پدر ابو منصور عبدالملک
۱۰۴	سید اسماعیل حمیری
۶۴۰	سید اسماعیل خواتون آبادی
۶۷۹-۶۴۰-۳۸۳-۳۲۳	مولی اسماعیل خواجوئی
۴۰۴	اسماعیل زاهد ، استاد شیخ الرئيس
	اسماعیل شماع
۴۹۴	امیر اسماعیل شنب غازانی
۱۰۰	سید اسماعیل موسوی قزوینی دختر زاده سید رضی قزوینی

۴۳۱	اسماعیل موسوی منجم
۱۶-۲۰-۲۱-۱۴۲-۱۴۳	شیخ اسماعیل هشترودی
۵۶۶-۵۰۳-۳۵۲	اشارات ابن سینا
۲۴۷	اشترک در وجود (رساله...) از رجبعلی تبریزی - فارسی
۷۰۲	اشرف قائمی اصفهانی
۴۰۷	اشرف سمرقندی
۳۲۴	اشعث
۳۷۷	اصبغ بن نباته
۳۱۴	اصطلاحات صوفیه فارسی
۱۶-۱۷-۹۷-۲۰۷ -	اصفهان
۲۲۲-۲۸۸-۳۲۴-۴۰۵-۴۹۱-۵۷۳ -	
۳۷۹-۶۲۵-۶۸۷-۶۹۵	
۱۰۹	اصل برائت
۱۰۵	اصل برائت عربی
۳۰۸	اصناف مردم در معاد عربی
۲۹۱	الاصول الاصفیه عربی
۵۵۶	الاصول الاصلیه از مولیٰ محسن فیض کاشانی عربی
۷۷	اصول اقلیدس
	اصول دین رساله .. (ملتمقات از) میثم بن علی بن
۵۷۹	میثم بحرانی عربی
۷	اصول دین خواجه نصیر الدین طوسی
۷۲	اصول الفقه
۶۹۵	اصول فقه
۱۰۶-۵۷۰	اصول فقه (رساله) عربی
۲۷۱-۴۱۰-۵۲۷-۵۳۵	اصول کافی

۲۴۹-۲۴۸	اصول المعارف از فیض
۲۹۶	اصول من عرف عربی
۴۶۰	الاضحویه فی المعاد از ابن سینا عربی
۶۱۳	اطوار ثلثه (رساله در...) از صائِن الدین علی ترکه فارسی
	اعتقادات از شیخ صدوق محمد بن علی بن
۵۳۰	موسی بن بابویه عربی
۲۹۹	اعتقادات (رساله...) سید محمد نور بخش
۲۹۹	الاعتقادات (رساله...) عربی
۶۰۹	اعتقاد اهل سنت و جماعت فارسی
۸۱	اعتقادیه (رساله...)
	اعتراضات ابوریحان بر شیخ الرئيس جواب اعتراضات
۶۸۸	(از شیخ الرئيس)
۵۲۲	اعجاز البیان از قونوی (صدرالدین)
۱۸۶	الاعراب
	اعراب الفیه (تمرین الطلاب فی صناعة الاعراب)
۵۶۷	«از خالدين عبدالله ازهری» عربی
	الاعراب عن قواعد الاعراب از جمال الدین
۳۸۱	ابو محمد عبدالله بن هشام انصاری عربی
۱۴۷-۴۲	اعرج حسینی
	الاعضالات العویصات از میر محمد باقر بن
۴۸۴	محمد حسین استرآبادی-داماد عربی
۴۰۶-۳۲۴-۳۱۸	اعلام الشیعه
۳۲۱-۳۱۸-۲۸۹-۲۵۰-۱۲	اعیان الشیعه
۵۷۲-۵۵۲-۵۳۳-۴۹۱-۴۹۰-۳۲۷-۳۲۴-۳۱۳	

		افضل الدين محمد كاشاني (قاشانی) = بابا افضل كاشانی
۴۷۲	عربی	افعال عباد
۴۰۲	عربی	الافعال والافعالات ارشیخ الرئيس
۱۴۵	عربی	افعال العباد
۷۰۲-۶۵۱		افغان
۴۹۹-۴۹۶-۴۲۹-۱۸۳		افلاطون (حكيم)
۶۷۰-۵۵۹-۵۴۵-۵۳۴-۵۲۰-۵۰۴-۵۰۳		
۶۸۲		اقبال آشتیانی
۳۶۸		اقسام الحکمه (رساله...)
۴۸۵	عربی	اقسام الحکمه از خواجه نصیر
۳۹۶	عربی	اقسام علوم عقلیه (رساله در...) از ابن سینا
۶۱۲	عربی	اقسام جمل (از تاج الدین محمد اسفراینی)
۴۶۷	عربی	اقسام حکمت
۴۳۶		اقسام خطوط مر موزه
۴۰۴-۳۵۳-۳۵۲		اقلیدس
۶۲۹		اکبر (پادشاه هند)
۶۲۶		اکبر شاه
۵۵۵		اکتفاء القنوع از ادوارد فاندیک
۲۵۶	عربی	اکسیر العارفین - از ملا صدرا
۱۷۰		اکمال الاعلام بمثلث الکلام
۲۰۷		الزام النواصب از محمد کریم خان کرمانی
۳۸۷		الغ بیک
۳۰۹	فارسی	الفت نامه از فیض کاشانی

۶۸۴-۱۲۳		الالفیه از شهید اول
		الفیه ابن مالک = الالفیه فی النحو
		الفیه شهید اول = الفیه
۶۵۸-۵۷۷	عربی	الفیه فی النحو از محمد بن مالک طائی
۵۲۴	عربی	الوان (رساله فی...) از ابن سینا
۲۰۸		الهاذن (ابن الهیثم)
۲۸۹		الهیات (دانشکده)
۳۸۰	عربی	امالی یا غرر و درر سید مرتضی
		امام آخر زمان = حضرت مهدی (ع)
۱۶۴		امام ابوالحسن رضا (ع)
۵۶		امام جواد (ع)
۶۴۳-۵۴۳-۵۳۵		امام صادق جعفر بن محمد (ص)
۶۱		امام مرتضی (ع) - (امیر المؤمنین علی بن ابیطالب (ع)
۶۶		الامام المهدی (حضرت مهدی (ع)
۴۶۱	عربی	الامامه (رساله فی...) از خواجه نصیر طوسی
۲۶۶-۲۶۴		امامیه (فرقه...)
۶۴۱-۶۴۰		امان الاخطار از سید رضی الدین بن طاووس
۶۴۱		الامان من اخطار الاسفار والازمان (امان الاخطار)
۳۳۳		ام القرآن
۲۷۵		امید کس
۲۳۳		امرؤ القیس
۵۳۲		امل الامل از شیخ حر عاملی
۵۸۳		امیدی تهرانی (شاعر)

۸۱	حضرت امیر (علی بن ابیطالب)
۴۴۲	امیر کبیر (مؤسسه...)
۴۶۰-۴۶۱	شیخ الامین (سیف الدین)
۶۰۳	امین الدین بن جبرئیل (از سلسله نسب صفویه)
۲۲۱	امین انصاری پدر محمد جعفر /ک
۴۹۰	امین عاملی
۴۲۸	انتخاب طبری فارسی
۱۹۱	انجیل (کتاب ..)
۶۰۷	انساب (بخشی از رساله...) عربی
۳۷۶	انس بن مالک
۱۰۰-۱۰۱، ۱۰۳	انصاری (شیخ مرتضی)
	ان الواحد الحقیقی لایصدر عنه الا الواحد از شمسای
۲۳۸	گیلانی (رساله فی ..) عربی
۵۷۴	انسی
۱۰۳	شیخ انصاری (شیخ مرتضی)
۲۷۵	انکسیمانوس آنا کسیمنس
۲۱۶	انگلستان
۳۳۵-۳۴۱-۴۸۴-۶۸۰	انموج العلوم ازدوانی عربی
۶۴۳	انوار التنزیل (تفسیر بیضاوی) ابوسعید عبدالله بن عمر بیضاوی
۴۹-۲۶۱-۳۶۴-۴۳۸	امیر المؤمنین - علی - (ع)
۴۴۸-۵۹۹-۶۳۹	
۵۸۹	الانوار الجلیه از سید عبدالله شوشتری
۲۹۵	انوار حکمت فارسی

۶۹۴	انوارالحکمه (گزیده کتاب علم الیقین) از فیض کاشانی
	انوارالربیع (گزیده های از...) از سید علی
۴۲۷	نخا مدنی عربی
۱۰۳	کتاب الانوار العلویه فی المناقب المرتضویه
۶۹۴-۶۹۵	الانوار والاسرار (عین الیقین) از فیض کاشانی عربی
۴۲۱	انوری
۶۳۰	انوشیروان
۱۱۳	انیس التجار - فارسی
۵۱	الارائل فی صناعة احکام النجوم
۵۰۸	اوحدا الزمان (هبة الله بن ملکای یهودی)
۵۲۷	اوستا
۶۳۷-۶۳۲-۴۴۵	اوصاف الاشراف از خواجه نصیر فارسی
۳۶۷	اومبرس
۲۷۳	اویس قرنی -
۵۹۸-۳۸۲-۳۶۵	اهلورث
۵۷۴	اهلی
۶۸۵	اهواز
۵	ایاز
۷۸	الایام واللیالی ثاودوسیوس
۳۵۴	ایجی (عضد الدین عبدالرحمان بن احمد)
۲۱۸-۲۱۶-۲۰۸-۱۲۴	(قاضی عضد الدین)
۶۶۷-۴۹۱-۴۹۲-۴۲۶-۶۲۹-۶۳۷-۶۶۰	ایران
۶۲۸	ایرانی - (لغات...)
۴۰۴	ایساغوجی

۱۱۹	ایضاح
۱۹۷	ایضاح (رساله ...) همدانی
۶۷۶	ایضاح
۱۹۴	ایضاح (رساله ...)
۵۹	ایضاح ابن حاجب
۱۹۳	ایضاح همدانی رساله
۳۶۴	ایضاح المکنون
۳۶۹	ایماضات (بخشی از...) از میرداماد عربی
۴۴۴	ایمنی از بطلان نفس در پناه خرد از باباافضل فارسی
۳۶۴	ائمه هدی عربی
۳۴۰	ایهاالولد از محمدغزالی (رساله ...)
۱۸۵	ایوب حورنیقی

« پ »

۶۳۴-۶۱۸-۵۴۵-۴۴۶-۴۴۲	باباافضل کاشی
۵۱۰	بابای تبریزی پدر جعفر/ک
۵۳۳-۵۳۲	حاج بابا قزوینی پدر حاج خلیل معروف بزرگش
۲۸۸	باب‌البدء
۶۳۸-۵۲۷-۱۷۳	باب‌حاد یعشر از علامه حلی
۶۰۸	بابل
۵۳۰-۱۶۱-۱۲۷-۴۹-۴۷	بابویه قمی
۶۶۶	حضرت باقر (ع)
	باقر = آخوند ملا باقر
۶۸۶-۳۲۷-۳۱۹	آقا باقر بن محمد اکمل بهبهانی
۵۴	باقر داماد حسینی

۶۵۶	بالی پاشا بن محمد مشهور به مولایکان
۴۰۰	عربی الباء از ابن سینا (رساله ۱۰۰)
۵۲۲-۳۴۵	بایزید (سلطان ابویزید بسطامی)
۱۷۱-۱۶۶	بایزید بسطامی (ابو محمد عنایة الله)
۵۳۷-۵۳۶-۲۷۱-۲۰۲-۶	بحار الانوار
۶۰۰ - ۵۵۱	
۴۱۵	بحر الفوائد
۴ - ۳	بحرانی (شیخ احمد بن ابراهیم ۱۰۰۰)
۵۵۱	بحرانی (شیخ عبدالله صاحب عوالم)
۱۳۰	بحرانی - (شیخ محمد)
	بحرانی = (مکی بن صالح)
	بحرانی = شیخ یوسف صاحب حدائق
	بحر الاسرار (منظومه) از ظفر علی شاه کرمانی در تفسیر سوره
۲۸۲	فاتحة الكتاب
۱۸۴	بحر بن
۴۰۵	بخارا
۵۸۰-۲۷	بخاری (محمد بن اسماعیل)
۳۶۷	بختیشوع
۶۵۶	بخشی پدر شیخ یحیی
۶۹۶	بدرالدین محمد بن محمد نحوی (ابن مالک)
۶۵۶	بدرالدین محمد جرجانی پدر محمد صالح
۱۷۴	بدرالدین محمود بن احمد عینی حنفی
۵۱۷-۴۱۷	دکتر بدوی (عبدالرحمان)
۱۵۸-۱۵۰	بدوی جزایری

۴۹۸-۴۹۶	بدیع الزمان فروزانفر
۳۶۸	برجس
۶۷۴-۶۰۲-۳۶۵	برقی صغیر = احمد بن محمد بن خالد بن عبدالرحمان برلین
۴۰۵	البرولائم از ابن سینا
۵۱-۲۵۴-۲۸۹-۵۰۰	بروکلن
۵۰۱-۵۰۷-۵۰۹-۵۳۳-۵۳۹-۵۵۲-۶۰۱-۶۰۲	
۵۸۲	البرهانیة از شمس
	برهانیة = اثبات علم الواجب از شمس گیلانی
۲۳۷	البرهانیة عربی
۴۵۹	برهان التوحید عربی
۲۴۳-۲۴۱	برهان التوحید از شمس
۴۶۰	برهان التوحید (از صاحب‌اصحائف) عربی
۴۱۴	برهان الحکمه عربی
۶۹۳۶۳،۱-۵۲۸	برهان الدین زرتوجی
۲۰۱-۲۰۰	برهان الدین بن کمال الدین بن حمید
	برهان الشریعه محمود فرزند صدر الشریعه اول عبیدالله خموی
۶۵۱	حنفی
۳۳۵	برهان وجود جوهر مجرد که عقل کل نامند (رساله ...) ۳۳۵
۶۲۵	بزرگمهر
۶۵۳	بسطام
۱۸۶	بسیط - در نحو
۵۶۱	بسیط الحقیقه کل الاشیاء (رساله درباره ...) ورد بر آن از احسائی
۵۶۰-۲۷۰-۲۶۹	بسیط الحقیقه (رساله ...)

بسیط الحقیقه کل الاشیاء (رساله...) از ملاعلی نوری یایکی

از استادان او	عربی ۲۶۹
بصره	۱۸۴-۲۰۸-۶۸۲-۶۸۵
بطلان تقلید میت - از شهید ثانی	۱۵۳
بطلمیوس	۴۲۸
بغداد	۲۳۲
بفروشاهی (مدرسه)	۱۱۹
بقاء النفس از خواجه نصیر	عربی ۶۲۴
بقاء اجساد - (رساله...)	۳۲۲
بقاء اجساد ائمه (ع) در قبور	۳۲۲
بقراط	۹۲-۴۲۸-۶۹۸
بلخ	۲۳۳
البلدان والمساحه (کتاب) از محمد بن خالد برقی	۵۷
بلژیک	۲۱۶
بنگاه ترجمه و نشر کتاب	۲۳۴
ملا بنیاد علی مراغی پدر محمد / ک	۴۸۳
بنی هبیره	۱۳۹
بوزاسف	۵۲۰
بوزرجمهر	۶۳۲
بوزجان (نام کتابخانه است)	۴۰۵
بوسعید	۳۴۵
بوعلی سینا = ابن سینا	
بهاء الدین لاهیجی	۲۹۳

	بهاء‌الدین محمد = شیخ بهائی
	بهاء‌الدین محمد = محمد بن حسن اصفهانی
۴۲۵	خواجہ بهاء‌الدین نقشبندی بخاری
۹-۲۴-۷۷-۷۷-۹۷-	شیخ بهائی
۹۹-۱۵۷-۱۶۰-۱۶۱-۱۶۳-۱۶۶-۱۷۶-۱۷۸-۱۷۹-۲۰۶-	
۴۲۵-۳۸۴-۳۶۳-۳۶۱-۳۵۹-۳۵۶-۳۳۴-۲۹۳-۲۶۲-۲۴۶	
۵۷۴-۵۳۵-۵۳۰-۴۸۸-۴۸۷-۴۸۳-۴۷۷-۴۵۶-۲۵۳-۴۵۲	
۵۷۵-۵۸۳-۶۴۶-۶۸۵-۶۹۸	
۵۵۹-۵۵۷-۲۹۳	بهای لاهیجی (بهاء‌الدین محمد لاهیجی)
۶۸۶-۶۸۵	بهمبانی
	بهمبانی = آقا باقر بن محمد اکمل
۴۰۶	بهمبانی
۱۰۲	بہجۃ القلوب فارسی
۶۶۰	البہجۃ المرضیہ فی شرح الالقیہ از سیوطی عربی
۴۴	بہجۃ المہج فی الصلوۃ علی الحجج عربی
۶۲۶	میرزا بہرام رستم نصر آبادی
۴۴۷-۲۹۸	بہمنیار
۳۸۳	بیان حکم تدخین (رسالہ...) از شیخ حر عاملی - عربی
۱۲۴-۱۲۳	البيان از شهید اول عربی
۶۶	البيان فی اخبار صاحب الزمان
۵۲۴	بیان بیاض و حمزه از ابن سینا فارسی
۴۱۱	بیان (رسالہ در...) عربی
۶۵۵	بیرام پدر مولی زکریا
۲۳۴	بیت المقدس

۶۸۴-۳۸۷	بیر جندی (عبدالعلی)
۶۶۷-۵۰۹	بیروت
	بیرونی = ابوریحان بیرونی
۶۴۳-۳۵۸	بیضاوی (عبدالله بن)
۶۹۰-۴۹۴	بیهقی (صاحب تاریخ الحکما)

پ

۶۰۲-۷۵	پادشاهان صفویه
۱۸۴	پارسی
۶۳۰-۶۲۷-۴۷۶	پارسی (زبان)
۶۲۶	پازند (زبان)
۱۹۳	پاسخ به هفت سؤال از همدانی
۲۸۶	پاسخ به يك نامه عربی و فارسی
۴۷۵	پاسخ خواجه بدقونوی فارسی - عربی
۴۶۶	پاسخ خواجه کبشی فارسی
۱۲۹	پاسخ (رساله در...) عربی
۳۹۷	پاسخ شیخ بهر سشهای بیرونی - از ابن سینا عربی
۱۳۰-۱۲۹	پاسخ يك مسئله (رساله...) عربی
۲۶۲	پاسخ و پرسش فارسی
۶۲۸	پندش خوارگرد - فرشجوادجر (نام پهلوی طبرستان)
۶۲۹-۶۲۸	پورداد
۴۰۱	پورسینا = ابن سینا
۱۲۱	پهلوان
۶۳۰-۶۲۷-۶۲۵	پهلوی (زبان پهلوی)

۶۵۵	پیر علی پدر محمد (بر کلی)
۳۶۳-۳۵۴	پیغمبر (ص) محمد بن عبده الله

ت

۲۶	تاج الدین بن عطاء
۶۱۲	تاج الدین محمد اسفراینی
	تاج الشریعه محمود و محبوبی حنفی پدر بزرگ صدر الشریعه ثانی
۶۵۲	عبید الله بن مسعود
۶۷۵	تاریخ اجتماعی کاشان از حسن نراقی
۳۶۳	تاریخ چهارده معصوم (ع) عربی
۴۹۴	تاریخ الحكماء بیهقی
۴۲۸	تاریخ حکماء فارسی
۳۶۲	تاریخ علم الفلك غراوی
۲۰۸	تاریخ علم عرب الدومیلی (ترجمه عربی)
۶۳	تاریخ مصر
۶۵۸-۴۴۲	تاریخ نظم و نثر سعید نفیسی
۲۷۵	تالس ملیتی
۵۹۴	التألیفیه در تناسب تألیفی از کوهبنانی فارسی
۵۴۷	تاویلات (بخشی از...) از عبدالرزاق کاشانی عربی
۵۲۳	تاویل الآیات
۶۴۷	تاویل آیه امانت - عربی از کاشانی
۶۴۷-۶۴۶	تاویل آیه نور از مولی عبدالرزاق کاشانی عربی
۵۷	التأویل والتعبیر
۳۵۴-۲۱۶-۱۸۶	تبریز

۱۷۷	عربی	تبصرة المتعلمين تأليف علامه حلی
۶۷۵-۵۳۲		تتمه امل الامل از عبدالنبي قزوینی
۶۹۱-۶۹۰-۴۹۵-۴۰۵		تتمه صوان الحکمه از بیهقی
۵۵۰-۵۴۸-۴۹۳-۲۳۷		تجريد خواجه نصير الدين طوسی
۶۷۹-۵۶۱		
۴۲۲	عربی	رساله تجويد
۱۳۰	عربی	تحدید وقت قیامت (رساله ...)
۱۱۹		تحریر از علامه حلی
۱۲۳		التحریر از ابن فهد حلی
۳۵۲		تحریر اصول اقلیدس
۵۵۵		تحریر القواعد قطبيه
		تحریر کتاب اللیل والنهار - از خواجه نصیر طوسی بر الایام
۷۸	عربی	واللیالی ذاوسیوس
۴۶۶		تحریر مجسطی
(ص ۷۰)		تحریر منهاج الاصول (شرح منظم منهاج الاصول)
(ص ۷)		تحصیل المحصل
۳۷۲	عربی	التحصین فی صفات العارفين از احمد فهد حلی
۳۶۰-۳۵۹		تحفه - از بهاء الدین عاملی
۶۸۴		تحفه شیرازی
۳۰۴		کتاب تحفة العقول
۴۵۳		تحفة القوامیه از میرزا محمد بن . سیفی قزوینی
۲۴۴		تحقیقات از شمس
		تحقیقات سرحدیه (رساله ...) از میرزا جعفر خان
۲۱۶	فارسی	مشیر الدوله

- تحقیق جهت قبله (رساله در...) از شیخ بهائی ۴۸۸-۳۶۱
- تحقیق حروف رساله ... از میر صدرالدین دشتکی ۴۸۱
- تحقیق حقیقه جهة القبلة از بهاءالدین عاملی - تحقیق جهت قبله تحقیق الحمد (رساله ...) ۳
- تحقیق صدور الكثير عن الواحد (رساله ...) عربی ۲۴۲
- تحقیق علم و تصور و تصدیق « ۳۳۰
- تحقیق العلم بالوجه و بالشئ من ذلك الوجه از سید شریف (رساله ...) ۵۹۸
- تحقیق قبله عراق عجم و خراسان از بهاءالدین محمد عاملی ۴۸۷ عربی
- تحقیق معنی الکلی (رساله ...) از شمسای گیلانی « ۲۳۹
- تحقیق کلیات (رساله ...) از قطب الدین محمد رازی - عربی ۴۰۸
- تحقیق در معنی لفظ جلاله « ۲۷۳
- تحقیق مغالطه (جذراصم) از صدرالدین دشتکی ۵۵۰
- « يك مسئله فقهی (رساله ...) عربی ۳۲۱
- « نبوت مطلقه « ۳۰۱
- « معنی نفس الامر (رساله فی ...) « ۲۴۰
- « نیروز (نوروزیه) رساله ... « ۳۱۹
- « معنی هدایه از محمد حکیم مشهور بعماد « ۴۱۳
- التخیر بین القصر والانتماء از بهاءالدین عاملی عربی ۳۵۶
- تدارك السموم فارسی ۸۳
- تدبیر المسافر از ابن سینا عربی ۴۰۲
- تذکره - آغاز و انجام .
- تذکره خفری ۶۸۴

تذکره خواجه - التذکرۃ النصیریہ .

۱۱۶-۷۶	تذکرۃ الفقہا
۳۵۳-۷۷	تذکرۃ النصیریہ
۴۲۱	ترتیب السعاده
۵۲۶	ترجمہ اخوان الصفا فارسی
۳۳۲	ترجمہ حدیث شریفی
۲۱۷	ترجمہ خاطرات درویش پاشا بفارسی - از محمد علی تربیت
۶۵۹	ترجمہ شواہد شرح قطر الندی فارسی
	ترجمہ - صغری = غرہ
۳۴۱	ترجمہ فرزند نامہ (اصل فارسی از غزالی) عربی
۴۶۴	ترجمہ فصول نصیریہ خواجه از رکن الدین استرآبادی
	ترجمہ کبرای میر سید شریف از فرزند وی بنام محمد بن علی
۶۰۹	
۷۲	ترجمہ کافی . بفارسی
	ترجمہ کتاب الوقایہ از محمد صالح فرزند بدرالدین محمد
۶۵۶	جرجانی فارسی
	ترجمہ لایحہ ترکی در تشخیص حدود ایران و عثمانی از
۲۱۹	محبعلی یکانلو (ناظم الملک) فارسی
۳۵۶	ترجمہ مثلثات قطرب (محمد بن مستنیر) = لغت عربی بفارسی
۲۳۴	ترجمہ مروج الذهب
۲۱۶	ترجمہ - معاد
۶۱۶	ترجمہ رسالہ نفس شیخ الرئيس فارسی

- ۲۶۰ ترجمه نوریه (شرح حدیث هل رأیت رجلاً)
 ۱۷۱ فارسی ترجمه بند
 ۱۱۴ « ترسل منظوم -
 ۵۲۶ ترك
 ۴۷۹ تركمانان
 ۶۱۳ تركه (صائن الدين على)
 تركيب خالد (تمرین الطلاب فی صناعة الاعراب) از خالد بن
 عبدالله ازهری شرح بر الفیه ابن مامک عربی ۵۶۷
 ۱۰۶ ترمذی
 ۳۵۶ تساعیه (رساله ...) از حسین بن عبدالصمد حارثی- عربی
 التسامح الالهیه یا النتائج الالمعیه فی شرح الکافیہ البدیعیه
 ۳۵۱ اصل و شرح از صفی الدین حلی است عربی
 ۳۷۳ « التسمیحیه (از ابن سینا)
 ۱۵۶ تسمیر (شوشتر)
 ۵۸۹-۵۸۷ تسلیة القلوب الحزینة از اخباری
 ۵۳۹-۲۵۴ عربی تشخیص از ملا صدرا
 ۶۵۶ التشریح (حاشیه صدر الشریعه)
 ۵۶۵ التشریح (حاشیه صدر الشریعه)
 ۴۸۳ عربی تشریح افلاک از شیخ بهائی
 ۶۵۷ تشریح الفلك از سید حسن خان خالی
 التشکیک از رفیع الدین محمد بن حیدر حسینی ناینبی عربی ۵۴۰-۶۷۳
 ۳۸۲ تصریف - منسوب به زمخشری
 ۴۱۲ تصریف از عز الدین زنجانی
 ۵۵۳ النصور والتصدیق (رساله فی ...) از قطب رازی عربی

ت

۲۹۱	عربی	تصور و تصدیق -
۵۵۵-۵۵۴		تصور و تصدیق (رساله ...) از قطب رازی
۳۳۰	عربی	تصور و تصدیق (رساله‌ای درباره ۱۰۰)
۲۶۰		تصوف (رساله در ۱۰۰)
۲۸۲	فارسی	تصوف (رساله در ۱۰۰)
		تضعیف بی‌وثاق عرصه شطرنجی (رساله)
۵۹۴	فارسی	از کوبنانی
۶۵۳		التطبیق فی شرح الوقایه از مولی قاسم بن سلیمان تیکدی
		تطهیر الحصر و البواری از شیخ حسین بن
۴۹۰	عربی	عبدالصمد حارثی
۱۹		تعارض (رساله در)
۴۷۱	عربی	تعریف عصمه (رساله در)
۳۶۹	عربی	تعریف مکان و زمان (رساله در)
۲۰		تعلیق (در انشاء)
۲۹۲	فارسی	تعلیقات
۶۲۳-۱۷۶	عربی	تعلیقات از فارابی
۲۷۰	عربی	تعلیقات تعلیقات رساله بسیط الحقیقه
۴۸۱		تعلیقات بر تیسیر الفقه از صدرالدین دشتکی
۴۴۰		تعلیقات حکمه العین از شمس
۳۵۳-۳۵۲		تعلیقات شرح اشارات است ابوالحسین بن احمد
۷۰		تعلیقات منهاج الاصول (النظم الوهاج)

- تعلیقه بر تحریر اقلیدس از خفیری برسخنی
- ازخواجه نصیر بر تحریر اقلیدس عربی ۳۵۳
- تعلیقه بر حاشیه کشف ۱۱۰
- تعلیقه بر شرح حکمه الاشراق قطب شیرازی
- (از صدر المتألهین) عربی ۵۴۱
- تعلیقه بر شرح وقایه صدر الشریعه از خلخالی ۶۵۷
- تعویذ المطالع ازدوانی ۲۸۰-۲۷۹
- تعلیم المتعلم (آداب المتعلمین) از
- برهان الدین زر نوجی عربی ۵۲۸
- تعبیر خواب عربی ۱۲۷
- تفت (قریه) ۱۲۹
- تفتازانی ۱۱۲-۴۱۲-۵۴۹-۶۵۵-۶۶۰
- مولی نفرشی ۶۷۳
- تفسیر مولی عبدالرزاق کاشی ۵۲۳
- تفسیر (ملا فتح الله) ۲۰۲
- التفسیر از محمد بن خالد برقی ۵۷
- تفسیر آیه الیوم اکملت حکم - از ملا محمد صالح ۲۹۹
- تفسیر آیه انی لاجدر یح یوسف منقول
- از حضرت صادق (ع) عربی ۵۳۰
- تفسیر آیه عرض امانت از محسن فیض فارسی ۲۴۸
- تفسیر آیه نور = تأویل آیه نور از کاشانی
- تفسیر آیه نور از مدرا عربی ۵۹۲-۵۱۰-۳۰۰-۱۴۸

۱۷	تفسیر آیه نور از حاج شیخ هادی تهرانی
۱۸۶	تفسیر اسماء النبی (ص)
	تفسیر بیضاوی = انوار التنزیل
۳۰۲	فارسی تفسیر حدیث ان الله خلق آدم صورته
۶۳۲-۶۲۵	تفسیر زوره زردشت از آذرپروه
۳۵۵-۳۴۳-۲۷۱	عربی تفسیر سوره اخلاص ازدوانی
۶۶۶-۳۹۴	عربی تفسیر سوره الاخلاص از ابن سینا (حسین بن عبد الله)
	عربی تفسیر سوره توحید = تفسیر سوره اخلاص
۳۴۴	عربی تفسیر سوره جحد از محمد استرآبادی
۵۹۳-۵۷۷-۵۷۳-۵۱۴-۱۴۸	تفسیر سوره جمعه از ملا صدرا
۵۹۲-۱۵۰	عربی تفسیر سوره زلزال از مولی صدرا
۵۷۶-۵۷۴-۵۱۴	عربی تفسیر سوره سجده از صدر المتألهین شیرازی
۵۷۸-۵۷۳-۵۱۳-۱۴۹	عربی تفسیر سوره طاق از ملا صدرا
۳۳۳	عربی تفسیر سوره فاتحه (بخشی از)
۹۹	تفسیر سوره فاتحه - از بهبهانی
۵۲۲	تفسیر فاتحه صدر المتألهین
۳۸۳	تفسیر فاتحه (بخشی از) از محمد بن حمزه فناری
۳۴۲	عربی تفسیر سوره کافرون ازدوانی
۷۵۵-۱۴۹	عربی تفسیر سوره واقعه از مولی صدرا
۵۷۹-۵۷۶-۵۷۵-۵۱۱	تفسیر سوره یس (بخشی از) از صدر المتألهین
	تفسیر غریب القرآن = نزهة القلوب
۳۷۳	عربی تفسیر معقولات ثانیه - (رساله)
۶۳۰	تفسیر نامه دهقان - خدایپرست

۹۶		تفسیر نیشابوری
۱۸۷	عربی	التفسیر الوسیط نیشابوری
۶۸۴		تفهیم ابوریحان
۹۵		تفلیسی (حبیش ...)
۳۸۸	عربی	تقدیسات ، از میر محمد باقر داماد
۱۰۰		تقریوات اصول
۱۰۱		تقریرات فقه
۱۰۳		تقریرات فقه
۴۴۴	فارسی	تقریرات وفصول مقطعه از بابا افضل
۲۳۹	عربی	تقریرات البرهان علی التوحید از شمس گیلانی
۴۹۳		تقریظ فوائد مدینه (رساله در) از حسین بن حسن
۴۴۹	عربی	تقدیم
۹۴	عربی	تقویم الادویه
		تقویم البلدان (بخشی از) از ابوالفداء
۳۸۷	عربی	اسماعیل صاحب (حیة)
۲۱۶		میرزا تقی امیر کبیر
۱۱۰		تقی الدین محمد حسنی جرجانی
۳۵۳-۷		التکمله (شرح بر تذکره خواجه) از خفری
۶۳۸		تلخیص مصباح شیخ طوسی از علامه حلی
۵۶۸-۳۳۷		تلخیص المفتاح
۳۷۵	عربی	تلخیص فہوم اہل الاثر (منتخب از...) تالیف ابن جوزی-عربی
۵۰۶-۵۰۲-۲۵۹		تلویحات

- تمرین الطلاب فی صناعة الاعراب (ترکیب خاند) از خالد بن
عبدالله ازهری ۵۶۷ عربی
- التنبيه على غريب من لا يحضره الفقيه ۱۶۱ عربی
- تنزيه الانبياء ۱۴۵
- تنقيح - التنقيح الرائع -
تنقيح الابحاث عن الملل الثلاث از ابن کمونه ۵۰۲
- تنقيح الرابع ۱۸۰۲۱۹۹-۹۶
- تنكابني - محمد بن محمد طاهر .
تنكابني (ميرزا طاهر) ۵۰۴-۳۶۷-۲۴۰
- تذکلو شای بابلی ۵۶۵-۵۲۲
- توحيد (رساله در .) ۳۰۰ عربی
- توحيد (رساله) از سيد محمد حسيني خاتون آبادی ۶۷۴-۴۵۵
- توحيد واسم اعظم (رساله در .) ۳۴
- توحيد وحل شبهه ابن کمونه عربی - از شمس - ۲۴۴
- توحيد و فرائض منسوب بحضرت علی بن موسی ع (رساله .) ۳۳۷
- توحيد صدوق ۵۳۶-۱۵۵
- توراة ۵۲۲-۱۹۱
- توضيح همدانی (رساله .) ۱۹۶
- توفيق العناية في شرح الوقايه از زين الدين جنيد بن
شيخ سندر حنفی ۶۵۲
- تهذيب الاخلاق از ابن مسكويه ۶۲۳
- تهذيب المنطق از سعد الدين تفتازانی - تهذيب - عربی -
- تهذيب طوسي ۱۵۵-۱۵۲-۶۱
- تهذيب (كلام) از سعد الدين مسعود بن عمر تفتازانی - عربی - ۶۴۲

۶۶۰-۶۲۰-۲۰۵	تهذیب تفتازانی (منطق)
	تهذیب اصول - تهذیب الوصول
۳۴۴-۱۴۶-۸۸	تهذیب الوصول علامه حلی
۱۶-۲۱-۲۱۷-۳۴۳-	تهران

۵۵۷-۳۶۷-۳۵۹

۶۹۹-۴۸۷	تهلیلیه از جلال الدین ورائی
۶۹۷	تیمور پدر بزرگ اسکندر میرزا فرزند عمر شیخ

ث

۳۶۷	ثابت بن قرة
۶۰۰-۳۶۵	ثعالبی (ابو منصور عبدالملك)
	ثقة الاسلام کلینی - محمود بن یعقوب
۱۰۱	ثواب ادعیه واذکار
۵۷	ثواب الاعمال

ج

۲۲۹	جابر بن حیان صوفی
۳۷۶	جابر بن عبدالله
۵۵۸	جابلقا
۵۵۸	جابر سا
۶۷	جاحظ
۶۹	جارالله العلامة زمخشری
۶۹۸-۴۲۸-۳۶۷-۹۲	جالینوس
۵۵۲	جام جهان نمای عباسی از قاضی بن کاشف الدین
۶۴۷	جامع الاسرار

۲۰۸	جامع ازهر
۲۸۲	جامع الجار
۸۸	جامع البین فی فوائد الشرحین
۵۸۳	جامع الشتات (بخشی از) از مولی اسماعیل خواجوئی. عربی
۱۷۶	جامع الشرایع (فقه)
۱۱۸	جامع الفوائد فی شرح خطبه القواعد عربی
۴۵۷	جامع مفیدی
	جام گیتی نما از قاضی کمال الدین میرحسین بن معین الدین
۲۱۲	حسینی منطقی مبینی یزدی فارسی
۶۲۰-۵۷۴-۴۳۱-۲۳۵	جامی
۴۴۶	جان و خرد از بابا افضل فارسی
۴۴۳	جاودان نامه از بابا افضل فارسی
۴۳۳	جبر و اختیار (رساله) از محمد دهمدار فارسی
۳۲۸	جبر و اختیار (رساله در) از صدر المتألهین
۳۲۷	الجبر و الاختیار آقا باقر بهبهانی عربی
۲۵	جبر و تفویض (رساله در پاسخ شیخ علی)
۶۹۹-۶۹۷-۵۵۳	جبر و قدر از خواجه نصیر فارسی
۲۱۱	جبر و مقابله از خواجه عربی
۳۶۷	جبرئیل بن بختیشوع
۱۷۰	جبرئیل بن فرحات جبلی کشیش مؤلف مثلثات الذریه
۶۰۳	جبرئیل بن قطب الدین
۴۴۹-۴۴۸	جدول الظل از ابن شاطر
۲۲۵	جدولهای رمل فارسی-عربی
۴۳	جرفازقان - کلیایکان

۳۱۶	جزایر خالدات
۱۶۱-۱۵۹-۱۵۶-۱۵۲	جزایری عسکری
۱۶۳	
۶۸۴	شیخ جعفر
۵۱۰	جعفر بن بابای تبریزی رڪ
۶۰۳	جعفر بن محمد (در سلسله نسب صفویه)
۴۵۶	جعفر بن محمد حسین کاتب رڪ
۱۲۷	جعفر بن محمد (ع) = حضرت صادق (ع)
۶۴۲	جعفر بن محمد طاووس علوی
۶۵۲	جعفر پسر مولی عبداللطیف
۵۶۹	جعفر بن مصطفی خواجه نوری/ك
۳۶۷	جعفر بن مكتمفی
۵۱۵	جعفر تبریزی رڪ
۲۱۷-۲۱۶	میرزا جعفر خان شیر الدوله
۱۵۴	شیخ جعفر مجتهد بحرین
۱۴۰	جعفر موصلی
۷۰۲	جعل (رساله در .) عربی
۷۰۱	جعل (رساله در .) ترجمه از. فارسی
۵۸۴-۴۵۸	جفر (رساله در .) فارسی
۷۵۴	جلال بن مولی صالح
۱۱۶	جلال بن جعفر
۴۳۷	مولوی - جلال الدین رومی
۶۶۰	مولوی - جلال الدین عبدالرحمان سیوطی
۶۴۹	جلال الدین محمد پدر (محمد مؤمن قاشانی - ك

جلال الدین محمد دوانی ۴۸۴-۳۳۵-۲۶۱-۲۰۴

۴۸۶-۴۸۷-۵۲۱-۵۴۹-۵۵۱-۶۹۹

- سید جلال محدث ارموی ۳۶-۵۵۱
- شیخ جلیل / ک ۴۵۴
- جمال الدین بن عبدالله بن محمد گرگانی ۳۴۴
- جمال الدین ۱۲۳
- جمال الدین ابوالعباس احمد بن فهد حلی ۳۷۲
- جمال الدین ابو محمد عبدالله بن هشام انصاری ۳۸۱
- سید جمال الدین احمد حسینی . ۱۱۰
- جمال الدین اسحاق ۱۲۰
- شیخ جمال الدین حسن بن یوسف (علامه حلی) ۱۱۷
- آقا جمال خوانساری (جمال الدین محمد خوانساری) ۵۴۸
- جمال الدین قمی از اجداد محمد بن محمد رضا بن اسماعیل ۷۰۴
- جمال الدین محمد استرآبادی ۳۴۴
- جمال الدین محمد خوانساری ۶۸۱-۱۷۹-۵۶۱-۵۴۸-۲۷۷
- جمشید ۶۲۸
- الجمع بین الرایین از فارابی عربی ۵۳۴-۵۰۴-۴۹۹-۴۹۴
- جمعه (پدر بزرگ شیخ عبدالله بن صالح لاهیجی) ۵۸۷
- جمله های اسمیه مبدوءة به فعل (رساله در .) عربی ۴۸۵
- جنات الخلود ۷۶-۷۳
- جنة الامان الواقفة و جنة الايمان الباقية از کفعی ۴۹۲
- جنگ ۳۶۷
- جنید (بغدادی) ۵۲۲
- جنید بن شیخ ابراهیم (در سلسله پشت صفویه) ۶۰۳

- جنید توقاتی پدر یوسف (اخی چلیپی) ۶۵۴-۶۵۶
- جواب اعتراضات ابوریحان بیرونی از فقیه معصومی یا
- ابوسعید احمد بن علمی عربی ۶۹۱
- جواب بعض الاخوان (رساله در.) عربی ۱۲۷
- جواب سؤال (رساله در ..) از مولی محمد باقر مجلسی-فارسی-۵۸۶
- جواب سؤال در مسئله (رساله.) غیبت از محمد باقر همدانی ۱۰۱
- جواب سؤال آقامیر محمد علی رفسنجانی از همدانی-عربی ۱۹۷
- جواب سؤال جماعت نصاری از محمد باقر همدانی (رساله) ۱۹۰
- جواب سؤال خان احمد خان گیلک از بهاء الدین عاملی-عربی ۳۵۸
- جواب شبهات ابلیسیه (رساله) از قاضی نورالله شوشتری ۳۲۸
- جواب نامه‌ای در مسئله اجاره از حاج شیخ اسماعیل هشترودی ۲۱
- جواب نامه شیخ احمد احسائی عربی ۲۷۲
- جواز امتناع الزوجه عن الاستمتاع قبل قبض المهر از
- بهاء الدین عاملی عربی ۳۵۷
- جواد - آقا جواد ملا جواد
- حضرت جواد (ع) ۵۷
- جواهر الکنوز = ۲۲۷
- الجواهر المفارق ۴۳۹
- جواهر نامه ۴۷۸
- جواهر نامه (از افلاطون) فارسی ۱۸۳
- جواهر نامه فارسی ۴۸۰
- جوهر النضید ۲۹۱
- جهانگشا ۵۰۳

چ

- چغمینی (محمود بن عمر...) ۵۹۴
چلبی (حاج خلیفه) ۳۴۶-۳۷۶-۷۷-۷۰ -

۳۶۵-۳۷۶-۵۲۸-۵۵۳-۵۵۴-۶۵۶-۶۹۶

- چهارمقاله ۳۲۴
چین ۳۲۷

ح

- حاشیه سمرقندیه از جامی مروزی ۳۳۶
حاتم اصم ۴۸
الحاج رك ۲۳۵
حاجب ۲۱۲
حاجب بن احمد طوسی ۱۸۷
حاجی خلیفه = چلبی ،
حاشیه ابوالحسنات محمد بن عبدالحی لکنوی بر حاشیه
نجم الدین بهاری بر رساله قطب نام این حاشیه مصباح
الدجی فی لواء الهدی است ۵۵۴
حاشیه اثبات العقل از شمسای کیلانی عربی ۴۳۹
حاشیه اشعار عربی ۲۸۹
حاشیه اصول فقه ۱۰۶
حاشیه اصول فقه عربی ۶۹۵
حاشیه بر اصول کافی از رفیعا نائینی ۵۶۳
حاشیه انوار التنزیل از عصام الدین ابراهیم بن محمد بن
عربشاه اسفراینی حنفی اشعری عربی ۶۴۳

- حاشیه انوارالتنزیل از بهاءالدین عاملی عربی ۳۵۸
حاشیه بهایی بر تفسیر بیضاوی = حاشیه انوارالتنزیل .
- حاشیه (حواشی) خضری بر تجرید = (حاشیه شدتجرید) ۶۷۹
حاشیه مولی عبدالله یزدی بر منطق تهذیب تفتازانی ۲۰۰، ۱۹۹، ۱۸۰، ۴
- ۶۶۰، ۲۰۵
- حاشیه (حواشی) مولانا جلال‌الدین استرآبادی بر حاشیه
قدیمه دوانی ۶۸۰
- حاشیه میرداماد بر الجمع بین الرائین فارابی ۵۳۴
- حاشیه بر جواهرنامه ۴۷۸
- حاشیه حاشیه ملاعبدالله از اسحق عربی ۲۰۰
حاشیه دیباچه بر حاشیه عربی مولی عبدالله یزدی بر منطق
- تهذیب تفتازانی - تألیف اسحق عربی ۲۰۰
- حاشیه حاشیه‌ها جمال بر شرح تجرید عربی ۲۹۰
حاشیه حاشیه شرح تجرید (حاشیه بر حاشیه خضری
بر شرح قوشچی بر تجرید طوسی از آقا جمال خوانساری) عربی ۶۷۹، ۵۶۱
- حاشیه آقا جمال خوانساری بر الهیات تحریر ازهرندی ۲۹۰
- حاشیه بر حاشیه قدیم دوانی بر شرح تجرید از جلال‌الدین
محمد استرآبادی صدری ۳۴۴
- حاشیه حاشیه شرح مطالع ازدوانی عربی ۲۷۹
- حاشیه بر حاشیه مطالع ۲۸۰
- حاشیه رساله حمیدیه از لطف الله ۳
- حاشیه دوانی ۲۶۸
- حاشیه ذکری ۱۱۸
- حاشیه زاد البعاد از مجلس ۲۶۲

۲۸۹	حاشیه شرح ابجات المفیده علامه
۵۶۶	حاشیه شرح اشارات از مولی شمس کیلانی عربی
۵۴۸	حاشیه شرح تجرید از آقا جمال خوانساری
۵۵۰	حاشیه شرح تجرید ازدوانی
۲۳۸ - ۱۸۰ - ۳۴۴ -	حاشیه قدیم محقق دوانی - بر شرح تجرید قوشچی
۶۷۰-۴۷۹	
۶۵۱ ، ۲۱۱	حاشیه بر شرح قوشچی بر تحریر طوسی - از خفری
۴۷۹ ، ۶۶۸	حاشیه جدید بر شرح تجرید از صدرالدین دشتکی
	حاشیه بر شرح زاهد روی: بر رساله تصورات و تصدیقات قطب
	رازی بنام لواء الهدی فی اللیل والدجی از غلام یحی بن نجم الدین
۵۵۴	بهارى
۵۴۱ عربی	حاشیه شرح الاشراف (بخشی از ...) از صدر المتألهین
۲۳۵ عربی -	حاشیه شرح حکمة العین نجارائی از سید شریف کرگانی
۴۸۱	حاشیه شرح قطب بر شمسید از صدر المتألهین اشکی
۲۰۲	حاشیه شرح شمسیه از اسحاق
	حاشیه بر شرح شمسیه از برهان الدین برویباچه شرح قطب
۲۰۰ عربی -	الدین رازی بر شمسیه کاتب
	حاشیه شرح جامی کافیه ابن حاجب = حاشیه القوائد الفیائیه
۲۶۲	حاشیه شرح مختصر از حسین خوانساری
۲۳۵ ص	حاجی احمد بن حاج ک
۵۵۷ ص	حاجی سبزواری (هادی بن مهدی)
۷۰۶ ص	حارثه کلبی
۱۱۱	حاشیه شرح مختصر منتهی از سید شریف
۴۱۶	حاشیه بر شرح مطالع میرزا جان

- ۹۶ حاشیه شرح مطالع (از سید شریف)
 ۴۷۸-۴۷۹-۴۸۱ حاشیه شرح مطالع از صدرالدین دشتکی
 ۵۹۴ حاشیه شرح قاضی بر ملخص چغمینی از کوهبنانی
 ۶۹۶ حاشیه بر شرح هدایه محمود هروی خزریانی عربی
 ۶۵۳-۶۵۲ حاشیه الشقایق از لطفی بیک‌زاده
 ۶۵۶ حاشیه صدر الشریعه (التشریح)
 حاشیه صدر الشریعه از مولی تاج الدین ابراهیم بن
 ۶۵۴ عبیدالله حمیدی
 حاشیه صدر الشریعه از شمس الدین احمد بن حمزه معروف
 ۶۵۶ به عرب چلبی ترکی
 ۵۵۶ حاشیه صدر الشریعه از مولی احمد بن مولی خیالی
 حاشیه صدر الشریعه از مولی سیف الدین احمد بن محمد مفید
 ۶۵۵ تفتازانی
 ۶۵۶ حاشیه صدر الشریعه از ابالی پاشا بن محمد مشهور به مولایکان
 حاشیه صدر الشریعه از مولی بدرالدین احمد بن محمود
 ۶۵۵ معروف به قاضی زاده
 ۶۵۵ حاشیه صدر الشریعه از مولی حسام الدین زاده
 ۶۵۵ حاشیه صدر الشریعه از مولی حسن چلپین بن محمد شاه فناری
 ۶۵۶ حاشیه صدر الشریعه از مولی خسرو از فرزند ان کرمانی
 ۶۵۵ حاشیه صدر الشریعه از مولی زکریا بن بیرام
 ۶۵۵ حاشیه صدر الشریعه از سلیمان بن علی قرمانی
 ۶۵۵-۶۵۶ حاشیه از سنن الدین یوسف شاعر
 ۶۵۵ حاشیه صدر الشریعه از سید شریف جر جاجی (علی ابن محمد)

- ۶۵۴ حاشیه صدر الشریعه از مولی صالح بن جلال
- حاشیه صدر الشریعه (المفاتیح) از صدر الشریعه - حاشیه از مؤلف است
- ۶۵۶
- ۶۵۵ حاشیه صدر الشریعه از مولی طورسون بن مراد
- حاشیه صدر الشریعه از مولی عصام الدین ابراهیم بن محمد
- ۶۵۴ اسفراینی
- ۶۵۵ حاشیه صدر الشریعه از مولی علمشاه بن عبدالرحمان
- حاشیه صدر الشریعه از محمد بن ابراهیم جلی معروف به (ابن الحنبلی)
- ۶۵۵
- ۶۵۵ حاشیه صدر الشریعه از حافظ الدین محمد بن احمد عجمی
- ۶۵۵ حاشیه صدر الشریعه از محمد بن پیر علی معروف به (پیر کلی)
- ۶۵۵ حاشیه صدر الشریعه از محیی الدین محمد بن خطیب قاسم
- ۶۵۵ حاشیه صدر الشریعه از مولی محمد علی بن یوسف فناری
- ۶۵۴ حاشیه صدر الشریعه از مولی محمد قره باغی
- ۶۵۴ حاشیه صدر الشریعه از قاضی نور الله شوشتری شهید
- ۶۵۶ حاشیه صدر الشریعه از شیخ یحیی بن بخش
- حاشیه صدر الشریعه از شرف الدین یحیی بن - قره جبار
- ۶۵۶ هادی حنفی
- ۶۵۴ حاشیه صدر الشریعه از مولی یعقوب پاشا بن مولی خضریک
- حاشیه صدر الشریعه از یوسف بن جنید توقاتی معروف به (اخو چلبی)
- ۶۵۶
- ۷۱ حاشیه عدة الاصول
- حاشیه فاضل یزدی بر تهذیب سعد تفتازانی (حاشیه تهذیب از مولی عبدالله)
- ۲۰۵

۲۳۵	حاشیه الفوائد الضیائیه
۳۰۳	حاشیه قیسات
۱۰۶	حاشیه قوانین الاصول
۵۶۳-۵۶۲	حاشیه بر کافی رفیعاً کیلانی
۱۱۶	حاشیه کشف
۱۲۱ عربی	حاشیه کشف از تفتازانی
۱۲۱ عربی	حاشیه کشف از گرگانی
۷۸ عربی	حاشیه کشف القناع
	حاشیه بر لواء الهدی بنام نور الهدی کلمة لواء الهدی از یکی
۵۵۴	نقلای قرن ۱۳ - هـ
۳۵۳	حاشیه مبدء و معاد
۱۱۸	حاشیه مبسوط
۷۲	حاشیه مجمع البیان
۵۵۰	حاشیه مطالع از دوانی (حاشیه شرح مطالع)
۵۶۸ عربی	حاشیه مطول از میر سید شریف گرگانی
۴۷۷ عربی	حاشیه من لا یحضره الفقیه
۴۰	حاشیه رساله وضعیه
۴۰۵	الحاصل والمحصل از ابن سینا
۷۰۲-۴۲۷، ۴۲۱، ۲۶۲، ۲۶۱	حافظ
۶۵۵	حافظ الدین محمد بن احمد عجمی
	حافظ شیرازی = حافظ
	حافل کامل لحل مشکلات الوقایه (از علاء الدین علی بن
۶۵۲	عمر الاسود
۹۴	کتاب الحاوی

۱۳	حائری زاده
۴۱۰،۳۷۹،۱۶۹	حبش سهروردی
۷۳	حبیب السیر
۱۱۹	حبیب الله فنجانی
۹۴-۹۳	حبیش بن ابراهیم بن محمد تفلیسی
۹۳	حبیش تفلیسی (حبیش بن ابراهیم...)
	حنث الفلجیه شرح حدیث الفرجه از بهاء الدین محمد بن
۵۳۵	محمد باقر سبزواری حسینی
۵۰	حجاج بن یوسف ثقفی
۵۲۶	حجاز
۲۳۴	حجر بن عدی الکندی
۳۱۲	حدایق الشیعه
۲۷۳	حدوث عالم
۵۳۴	حدوث ذاتی عالم از میرداماد
۷۰۰،۵۴۴،۳۰۴	حدوث عالم از شیخ حسین تنکابنی
۵۶۶،۲۴۴	حدوث عالم از شمسا
۴۰۱	الحدود
۴۹	حدیث اربعمائیه
۴۲۱	حدیث حقیقه مروی از مولی علی (ع)
۴۲۸،۲۵۲	حدیث رأس الجالوت عربی
۵۲۹	حدیث درباره روح منقول از حضرت حسین (ع) عربی
۶۴۵،۶۴۶	حدیث زینب عطاره
۱۱۷	حدیث سهل
۲۱۵	حدیث عبدالواحد بن عبدوس نیشابوری

حدیث العبودیه - منقول در مصباح الشریعه منسوب بحضرت	
صادق (ع)	۴۲۳ عربی
حدیث عمران صابی	۷۰۲
حدیث الفرجه	۵۴۳، ۵۳۷، ۵۳۵
حدیث کنت کنزاً...	۴۳۵
حدیث کرخی (مناظره ابو عبدالله کرخی با ثقفی)	۵۰
حدیث لیت شعری	۲۰۳
حدیث ملحمه (مروی از حضرت علی (ع))	۴۹
حدیث من عرف الحق لم یعبد الحق	۴۳۴
حدیثی از حضرت رسول (ص)	۵۵
حدیث نوروز منسوب بحضرت صادق (ع)	۶۴۰ عربی
حدیقه الانوار از حسین بن صدرالدین آستارایی	۵۰۷
حذیفه بن یمان	۳۳۴
شیخ حر (شیخ عاملی)	۳۸۳، ۱۳۰، ۷۲
حرث (بن الحکم - برادر مروان)	۳۳۴
حرث (پدر محمد بن حرث)	۱۵۹
شیخ حر عاملی (شیخ حر)	
حرفیه میرسید شریف گرگانی	۶۱۵۵۹۸، ۵۴۶، ۴۲-۴۱
حرمة استعمال توتون	۷۲
حرمة جمعه	۲۷
حریری	۳۵۲
رساله حساب	۲۱۰
حساب رمل از ابو عبدالله محمد بن عبدالعظیم زناتی - عربی	۲۲۳
حسابهای رمل	۲۲۵ فارسی

۱۸۴	حساب و هندسه از طاهر وحید
۴۹۴	حسام پدر ظهیر الدین
۵۹۵، ۵۹۳	حسام الدوله امیر ابراهیم (از سلسله امراء روزافزونی)
۶۵۵	مولی حسام الدین زاده
۷۷	حسام الدین علی بن فضل الله احمد سالار
۶۴۰	حسن پدر محمد
۳۱۷	حسن
۴۹۳-۴۹۴	حسن
	حسن فرزند حسین هرقلی
۱۷۶، ۱۷۵، ۵۸	حسن بن سعید هذلی
۸۷، ۶۱، ۸	حسن بن علی (ع)
۶۴۰	حسن بن علی بن حماد بصری
۴۵۶	حسن بن علی طوسی
۳۳۷	حسن بن فضل
۶۰۳	حسن بن محمد
۶۴۰	حسن بن محمد علوی (ابو عبد الله...)
۶۴۱	حسن بن مخلد
۱۱۸	حسن بن مطهر (علامه حلی)
۲۰۸	حسن بن هیشم
۵۰۳	حسن بن هبة الله پدر ابن کمونه
۱۸۰، ۱۱۷، ۶۰	حسن بن یوسف بن حسن بن مطهر (علامه حلی)
۱۵۶	حسن اصفهانی
۴۳۷	حسن بلخی
۲۰۹	شیخ الاسلام مولانا حسن جیلی

۵۷۱	حاجی میرزا حسین نوری
۱۱۵	حاجی حسین یزدی دلال مدرسه کاشان
۴۹۰	الحصر والבוاری و سهم الامام از حسین بن عبدالصمد حارثی
	حسن حلی (علامه حلی)
۹۷	حسن رضوی
۶۹۵	شیخ حسن سکوتی بار فروشی مازندرانی / ک
۶۴۱	سید حسن صدر (کاظمینی عراق)
۱۶۱	حسن صیمری
۱۲۶	حاج حسن طبسی
۶۳۷، ۶۳۲، ۶۲۴، ۴۲	حسن طوسی پدر محمد
۳۱۲	حسن قمی لاهیجی فرزند عبدالرزاق لاهیجی
۱۲۹	حاج ملا حسن کثنوی
۷۰۶	سید حسن ناصر آبادی
۶۷۵، ۳۱۷	حسن نراقی
	حسین (ع) - حسین بن علی بن ابیطالب (ع)
۵۶۵، ۵۶۴	حسین
۲۴	شیخ حسین
۶۸۴	« «
۶۵۳	حسین (پدر یوسف کرمانی)
۳۰۸ ، ۵۴۴ ، ۶۲۲ .	شیخ حسین بن ابراهیم
۷۰۱-۷۰۰	
۴۹۴	حسین بن حسن
	حسین بن رضا بن شیخ حسام الدین پدر بزرگ محمد بن
۶۷۴	محمد زمان

۴۸	حسین بن سعید اهوازی
۵۸۸	حسین بن شهاب الدین
۵۰۷	مولی حسین بن صدرالدین آستاری
۲۰۶، ۱۷۹، ۱۵۸، ۹۷	حسین بن عبدالصمد حارثی
۳۵۶، ۴۸۸-۴۹۱، ۶۸۴، ۶۹۸	
۴۰۸، ۶۶۱	حسین بن عبدالله بن سینا (ابن سینا)
۱۱۵	حسین بن عبدالله محمد طوسی
۲۱۵، ۲۱۴، ۶۱، ۸	حضرت حسین بن علی بن ابیطالب (ع)
۵۵۹، ۵۲۹، ۴۳۲	
۶۵۳	سید حسین بن سیدعلی قومانی
۵۳	حسین بن علی کاشفی بیهقی
۴۸	حسین بن مختار
۴۳، ۴۹	حسین بن موسی بن بابویه
۲۰۸	حسین بن هیشم
۱۷۳	حسین بن یوسف حنفی
۲۴۹	حسین آملی
۴۶۱	حسین استرابادی - ك
۴۶	سید حسین بروجردی
۲۰۷، ۲۰۶	سید حسین حسینی اصفهانی - ك
۹۱	حسین حسینی معروف بمنجم ثانی
۵۱۸	حسینخان مبارزالدوله
۶۵۸، ۶۵۷	حسین خلخال،
۱۸۶-۶۸۵، ۶۸۲	شیخ حسین خلف آبادی

۴۲۰، ۲۷۱-۲۷۰، ۲۶۲، ۲۳۶

آقا حسین خوانساری

۶۷۹، ۵۴۰، ۵۲۸، ۵۱۵، ۳۵۷

۶۸۲

سید حسین خواناتون آبادی

۳۶۷

حسین عقیلی استرآبادی

۳۶۳

سید حسین قزوینی

شیخ حسین ماحوزی (از مشایخ اجازه محمد بن محمد

۶۷۵

زمان کاشانی)

۲۷۷

حسین مازندرانی

۲۳۴

حسین مسعودی

۴۷

حسین مؤدب

۷۰۴

سید حسین نصر (دکتر...)

۴۸۹

الحصر والبوارى وسهم الامام از شیخ حسین حارثی عاملی- عربی

۶۴۱

حفظ الصلحه (رساله...) از قسطن بن لوقا

۵۴۷

حقایق فیض

حقایق الصنائع (صنائع الحقایق) یا صنایع از میر ابو القاسم

۶۶۵

فندرسکی

۳۹۴، ۳۹۰

حقایق علم التوحید (الحکمة العرشیه) از ابن سینا- عربی

الحقایق المحمدیه (رساله در اثبات واجب و صفات او) از

۴۸۱

صدرالدین دشتکی

۳۶

عربی

الحق (رساله...)

الحق الصراح فی ایجاب النکاح (القول السدید) از محمد بن

۶۷۸، ۶۷۵

حاج محمد زمان کاشانی

۲۴۵

عربی

حق الیقین

۶۶۲، ۱۳۹

حق و حکم (رساله ..) از حاج شیخ هادی نهرانی

۴۸	حقوق (رساله در...)
۵۹۰	حقیقة توحید (رساله در...)
۲۶۷	حقیقت قرآن و نبوت (رساله در ..)
	حقیقت موجودات و تسلسل اسباب و مسببات منسوب به
۵۴۸، ۴۴۷	ابن سینا
۴۴۷	حقیقت و کیفیت سلسله موجودات (حقیقت موجودات) - فارسی
۳۳۷	حقیقة و مجاز (رساله ..) منسوب بزمخشری
۵۴۳، ۵۳۷، ۵۳۵	حکم - اموی
۳۶۷	الحکم
۲۶	الحکم (رساله ..)
۳۶۷	حکم بن حکم
۵۴۱، ۴۲۹، ۳۷۹، ۲۵۹	حکمة الاشراق سهروردی
۵۴۲-۵۴۱	
۶۸۰	حکمة العارفين محمد طاهر قمی
۳۹۴ ۲۹۱، ۳۹	الحکمة العرشید (حقایق علم التوحید) از ابن سینا - عربی
۶۱۹، ۴۴۰، ۴۱۵	حکمة العین از علی بن عمر کانبی قزوینی
۵۹۱	الحکمة المتعالیه (اسفار) از ملا صدرا
	حل اشکال شکل پانزدهم از مقاله سوم اقلیدس از ابوالحسن
۳۵۲	ابن احمد کاشی
۳۴۸	حل التناقض (رساله فی ...)
	از میر سید شریف گرگانی
	حل شبهات ابلیسه (بخشی از ریاض السالکین سید علیخان
۵۷۸	مدنی)
۵۱۴	حل شبهة استلزام منسوب به ابن کمونه
۵۵۰، ۵۴۹	حل شبهة جذر اصم از درانی

- حل شبهة جذر اصم از دشتکی (حل مغالطه ...) ۳۷۳ عربی
 حل لغز از شیخ بهائی
 حل عبارة القواعد (شرح عبارتی از قواعد) از شیخ بهاء الدین عاملی ۳۶۰
 حل مسئله اقبال و ادبار از مخترعات ابراهیم بن نصر بن سنان
 تألیف کوبنانی ۵۹۴
 حل مغالطات (رساله در...) ۳۳۸ عربی
 حل مغالطة الجذر الاصم از دوانی = حل شبهة جذر اصم
 حل مغالطه معروف جذر اصم از صدرالدین دشتکی ۵۵۱-۵۵۰، ۴۸۱
 حل وتوجیه حدیث سهو النبی در نماز ۵۸۰ فارسی
 حلی ۳۵۷
 حلیة الابدال از محیی الدین بن العربی ۶۴۹، ۲۹
 حلیة الاولیاء ۱۰۶
 حلیة الاهتداء فی الصلوة علی اهل بیت الاصطفاء ۴۵-۴۶
 حماد بن حسین بن مختار ۱۸۸
 حماد ابیوردی ۱۸۷
 حماد بصری پدر بزرگ حسن بن علی ۱۴۰
 الحماية فی شرح الوقایة از مولی یوسف بن حسین ۶۵۳
 حمدیه از شیخ سلیمان ماحوزی ۳
 حمزه ۶۵۶
 حمزة بن موسی الکاظم (ع) ۶۰۳-۶۰۲
 حمزة فناری ۳۸۳
 سلطان حمزه میرزا ۳۲۴-۳۲۳
 حمدونی ۶۰۱
 حمید ۲۰۱-۲۰۰

۱	حمید بن الخطی
۱۱۱	حنبل
۴۷۳	حنفی
۹۴	حنین بن اسحاق
۴۹۳	حواشی (شرح جدید تجرید)
۵۹۴	حواشی قاضی بر ملخص چغمینی
۵۶۲، ۵۴۰	میر حیدر طباطبائی
۲۶۴	حواریون
۲۲۹	حیان (کوفی)
۶۶۸-۶۶۷	حی بن یقظان (قصه حی بن یقظان)
۳۹۸	حی بن یقظان (شخص تخیلی داستان فلسفی ابن سینا)
۶۰۳	شیخ حیدر بن جنید (از سلسله نسب صفویه)
۲۲۶	حیدر بن محمد (اصفهانی - تبریزی)
۶۴۷، ۲۵۰	سید حیدر آملی
۵۶۸	حیوة النفس از احسائی عربی

- خ -

۴۸۳	خاتم النبیین
۶۴۹	خاتم الولاية
۶۷۹	خاجویی (اسماعیل خواجویی)
۲۱۷	خاطرات درویش پاشا
۲۱۹	خاقان خلدآشیان (فتحعلیشاه)
۴۲۱	خاقانی
۵۶	خالد بن عبدالرحمان برقی
۵۶۷	خالد بن عبدالله ازهری

۳۲۷	خان بالغ
۴۵۷	خاندان حموی بحرآبادی
۱۲	خاندان نراقی
۶۳۰	خانقاه نعمه‌اللهی
۶۴۹	خانه (نام شهرست)
۲۱۲	خبر قدصعدنا ذری الحقایق...
۲۷۹	خبر کمیل از حضرت علی (ع) « حدیث حقیقت »
۲۸۳	ختم المرسلین (رسول الله)
۵۸۰	خدا بنده (سلطان محمد...)
۳۵۹	شاه خدا بنده صفوی
۵۵۵	خدیبوی (کتابخانه...)
۲۲۸ ، ۴۸۷ ، ۵۲۶ ،	خراسان
۶۳۵ ، ۶۷۶ ، ۶۸۲	
۶۳۲-۶۲۵	خسرو پادشاه ساسانی
۶۳	خسرو پورقباد - خسرو پادشاه ساسانی
۶۵۶	مولی خسرو از فرزندان کرماستی
۴۳۱ ، ۷۴	امیر خسرو دهلوی
	خصائص الاعلام از عبدالوهاب قزوینی در شرح شرایع الاسلام
۴۰۶	محقق حلی
۶۵۴	مولی خضر بیک پور مولی یعقوب پاشا
۳۷۷	خطاب
۵۹۹	خطبة البیان منسوب به امیر المؤمنین (ع)
۷۰۳	خطبة توحید یا خطبة الرضا
۳۷۳	خطبة التوحید از ابن سینا
	عربی

۵۰	خطبه جلوس شاه سلطان حسین بر تخت سلطنت
۳۳۴	خطبه حدیفه
۷۰۳	خطبه الرضا یا خطبه توحید
۵۶۰	خطبه عید عربی
۳۶۷	خطیب الصقلی (غراب الخطیب)
۶۵۵	خطیب قاسم
۶۸۴، ۶۷۹، ۵۶۱، ۵۱۸	خفری (شمس الدین محمد خفری)
۱۳۵	خلاصة الافکار و نقاوة الاسرار
۱۷۸	خلاصة الحساب - عربی - تألیف بهاء الدین عاملی
۲۱۷	خلاصة الحساب از میرزا جعفر خان مشیرالدوله
۳۳۴	خلافت بلافضل علی (ع)
۴۲۱	خلاق المعانی
۵۲۵-۳۰۳	خاسه الملکوت از میر محمد باقر داماد
۳۱۴	الخلفاء الراشدين
۶۸۶-۶۸۵	خلف آباد
۳۳۹	سید خلف بن مطلب مشعشی
۲۲، ۲۴۲، ۲۷۸ -	خلق الاعمال از دوانی
۴۴۰، ۲۷۶	
	خلق الافعال دوانی (خلق الاعمال)
۶۷۴، ۴۵۵	خلق الافعال از سید محمد حسین خاتون آبادی
۴۴۷	خلیفه عباسی
۳۰۰	خلیل شاگرد میر داماد
۵۳۳-۵۳۲	خلیل بن حاج بابا قزوینی معروف بزرکش
۵۳۳	خلیل فرزند عبدالرزاق زرکش قزوینی

۵۴۳، ۵۳۷، ۵۳۳، ۵۳۱	خلیل‌الله بن محمد زمان قزوینی
۶۹۳	خلیل‌الله پدر محمد علی (میرزا بزرگ)
۱۰۹	خلیل‌الله بن عبدالغفار فاضل کرمائی
۴۳۴، ۳۰۰-۷۲-۷۲	مولی خلیل غازی قزوینی
۵۳۷-۵۳۱	خلیل قزوینی - (خلیل بن محمد زمان)
۶۴۰	خنیس (پدر معلی)
۴۲۹	شیخ خواجهکی شیرازی
، ۴۴۰، ۳۶۸، ۳۶۷، ۳۵۲	خواجه = خواجه نصیرالدین محمد بن حسن طوسی
۶۳۸	
۳۴۲	خواجه جهان (محمود گاوآن)
۸۵	خواجه عبدالقادر کرمانی فرزند خواجه عبدالرشید
۶۷۹، ۴۱۸	خواجهوی (اسماعیل خواجهوی)
۶۱۴	خواجه میرحسینی
۳۸۲	خوارزم
۳۱۴	سید خوارزمی
۴۵۷	خواص سورة یس از سعدالدین حموی فارسی
۲۴۷	خوانساری
۳۵۷	خوانساری = آقا حسین خوانساری
۴۱۷	آقا جمال خوانساری
۲۰۷-۲۰۶	خوان یغما
۶۷۶	خوراسکانی (محمد حسین بن محمد علی)
۶۸۵، ۶۸۲	خوزستان
۶۲۶	خویشتاب
۶۹۶	خیروزیانی (مالزاده هروی)

خير الوصية (منظومه) از شيخ محمد بن عبد الله بن رمضان

احسايی ۴۵۱ عربی

-د-

دارالسلام ۵۷۲

دارالعباد (يزد) ۵۹۸، ۵۹۶

دارالکتب ظاهريه ۶۱۱

دارالکتب قاهره ۵۶۸، ۵۶۷، ۵۵۵، ۵۲۲

۶۱۱

داستان پيدا شدن جزيره ۴۳۷ فارسی

داعی الدعاء تاج الدينی شهرستاني ۶۳۴

داعی الدعاء شهاب الدين ۶۳۵

سيد داماد (باقر داماد) ۴۱۸، ۳۱۹، ۲۷۷، ۲۵

۶۳۷

دانش پثروه ۶۳۷

دانشکده الهيأت ۶۱۰

دانشکده حقوق ۶۷۴

دانشگاه (تهران) ۴۱۱

داود بن ايوب جورتيقي ۱۸۵

داود بن عمر اسکندري شاذلي ۲۶

داود بن محمود قيصری ۶۴۸، ۲۸۱

داود قيصری (داود بن محمود) ۲۸۱

دختران، پيغمبر (ص) ۶۰۷

دبستان المذاهب ۶۲۶

دبيران کاتبی قزوینی (نجم الدين) ۵۴۹، ۵۰۴-۵۰۳، ۰۰

۱۶۳	درایة الحدیث
۴۱۱	درال بیان
۱۸۱	الدرر المنتخبه فی الطب والادویه المجریه
۵۷۲	الدرر المنثورة
	الدرر المنظومه (شرح بر ارشاد علامه حلی) از محمد بن
۵۷۱	محمد طاهر تنکابنی
	الدرر المنضود فی الرد علی فیلسوف اليهود از احمد بن علی
۵۰۲	معروف به ابن الساعاتی
	الدرة الباهرة فی الاصداف الطاهره منسوب به محمد بن
۵۹۹-۶۰۰	مکی شهید اول عربی
۵۰۳	الدرة المستخرجه من اللمعه از ابن ابی جمهور احسائی
۲۱۷	درویش پاشا
۱۸۴	دریای عمان
۶۲۷	دساتیر (تفسیر دساتیر)
۶۲۶	دساتیری (کتب و عقاید ...)
۵۰۰	دشتکی (غیاث الدین منصور)
۶۳۹	دعای ابو حمزه ثمالی
۶۷۲	دعای استفتاح (عمل ام داود)
۶۳۹	دعای صباح حضرت امیر المؤمنین
۶۳۹	دعای علوی مصری
۵۲۷	دعای هول قیامت
۴۴۷	دعا و حرز منسوب بحضرت رضا (ع)
۱۸۶	الدعوات
۶۲۳	دفع الغم من الموت منسوب به ابن سینا

۱۳۵	دقائق الافکار
۵۱	الدلائل فی احکام النجوم
۲۰	دماء ثلثه (رساله ...)
۶۶۷، ۶۵۰، ۳۴۳	دمشق
۶۸۶-۶۸۵	دورق (نام قصبه ایست)
۳۷۸	دوست محمد حسینی استرآبادی
۶۳۰، ۴۹۸، ۴۹۶	دهخدا
۶۳۰-۶۲۸-۶۲۶-۶۲۵	دهقان خدا پرست
۹۴	دیسقوری دوس
۱۲۱	دیوان الادب
۴۲۷	دیوان حافظ
۲۱۲	دیوان علی (ع)
۴۲۵	دیوان هند
۳۶۷	دیو جانس

-ذ-

۳۱۹	سید ذبیح الله سبط میرزا محمد مهدی
۱۳۹، ۱۳۸، ۳۸-۳۷، ۱۷	ذخائر النبوة - حاج شیخ هادی
۵۸۹	الذخیره الباقیه (بخشی از ...) از سید عبد الله شوشتری - عربی
۵۶۴	الذخیره العقبی از یوسف بن جنید معروف به اخی چلبی
۴۳، ۳۹، ۲۴، ۱۰، ۷، ۶	الذریعه
۱۰۴، ۱۰۰، ۹۷، ۸۹، ۸۲، ۸۰، ۷۸، ۷۷، ۶۸، ۵۴، ۴۷	
۱۰۴، ۱۰۷ - ۱۰۸، ۱۰۹، ۱۱۳، ۱۱۴، ۱۱۸، ۱۲۳، ۱۲۴،	
۱۲۸، ۱۴۵، ۱۴۸، ۱۵۹، ۱۶۱، ۱۷۷، ۱۷۸، ۱۸۰، ۱۸۲،	
۱۸۸، ۲۰۰، ۲۱۱، ۲۱۲، ۲۱۵، ۲۳۳، ۲۳۶، ۲۳۷، ۲۴۰، ۲۴۴	

، ۲۴۵ ، ۲۴۶ ، ۲۴۷ ، ۲۴۸ ، ۲۵۰ ، ۲۵۳ ، ۲۵۶ : ۲۶۹ ، ۲۷۵ ،
 ، ۲۷۶ ، ۲۷۷ ، ۲۸۰ ، ۲۸۲ ، ۲۸۴ ، ۲۸۵ ، ۲۸۹ ، ۲۹۰ ، ۲۹۱ ،
 ، ۲۹۶ ، ۳۰۱ ، ۳۰۲ ، ۳۰۳ ، ۳۱۰ ، ۳۱۱ ، ۳۱۲ ، ۳۱۸ ، ۳۲۱ ،
 ، ۳۲۳ ، ۳۲۴ ، ۳۲۶ ، ۳۲۷ ، ۳۲۸ ، ۳۳۷ ، ۳۳۹ ، ۳۴۲ ، ۳۴۳ ،
 ، ۳۴۴ ، ۳۴۵ ، ۳۴۶ ، ۳۴۷ ، ۳۵۸ ، ۳۵۱ ، ۳۵۱ ، ۳۵۴ ، ۳۵۵ ،
 ، ۳۵۶ ، ۳۵۷ ، ۳۵۹ ، ۳۶۰ ، ۳۶۱ ، ۳۶۲ ، ۳۶۴ ، ۳۶۹ ، ۳۷۰ ،
 ، ۳۷۷ - ۳۷۸ ، ۳۸۲ ، ۳۸۴ ، ۳۸۵ ، ۳۸۸ ، ۳۹۰ ، ۳۹۲ ، ۴۰۲ ،
 ، ۴۰۶ ، ۴۱۱ ، ۴۲۳ ، ۴۲۶ ، ۴۲۷ ، ۴۳۰ ، ۴۳۳ ، ۴۳۵ ، ۴۳۹ ،
 ، ۴۵۱ ، ۴۵۲ ، ۴۱۹ ، ۴۵۳ ، ۴۶۰ ، ۴۶۱ ، ۴۷۷ ، ۴۷۸ ،
 ، ۴۸۳ ، ۴۸۴ ، ۴۸۶ ، ۴۸۷ ، ۴۸۹ ، ۴۹۰ ، ۴۹۹ ، ۵۰۸ ،
 ، ۵۱۰ ، ۵۱۱ ، ۵۱۳ ، ۵۱۴ ، ۵۱۵ ، ۵۱۹ ، ۵۲۰ ، ۵۲۱ ، ۵۲۲ ،
 ، ۵۲۵ ، ۵۲۷ ، ۵۲۸ ، ۵۳۰ ، ۵۳۲ ، ۵۳۳ ، ۵۳۵ ، ۵۳۷ ، ۵۳۸ ،
 ، ۵۳۹ ، ۵۴۱ ، ۵۴۲ ، ۵۵۱ ، ۵۵۳ ، ۵۵۴ ، ۵۵۵ ، ۵۵۶ ، ۵۵۷ ،
 ، ۵۶۰ ، ۵۶۹ ، ۵۷۱ ، ۵۷۲ ، ۵۷۷ ، ۵۷۸ ، ۵۸۲ ، ۵۸۳ ، ۵۸۹ ،
 ، ۵۹۲ ، ۵۹۹ ، ۶۰۰ ، ۶۰۴ ، ۶۰۵ ، ۶۰۶ ، ۶۰۹ ، ۸۱۳ ، ۶۱۸ ،
 ، ۶۲۰ ، ۶۲۱ ، ۶۲۴ ، ۶۲۵ ، ۶۳۲ ، ۶۳۳ ، ۶۳۶ ، ۶۳۷ ، ۶۳۸ ،
 ، ۶۳۹ ، ۶۴۰ ، ۶۴۱ ، ۶۴۴ ، ۶۴۶ ، ۶۵۸ ، ۶۵۹ ، ۶۶۰ ، ۶۶۱ ، ۶۶۲ ،
 ، ۶۶۵ ، ۶۶۷ ، ۶۶۸ ، ۶۷۳ ، ۶۷۶ ، ۶۷۷ ، ۶۷۸ ، ۶۸۲ ، ۶۸۴ ، ۶۹۴ ،
 ، ۷۰۰ ، ۷۰۳ ، ۷۰۴

ذکر البیوت وما ینسب الیها «رساله...»

۲۲۴

ذکر ی

۱۲۳

الذکر ی از محمدی منصور دشتکی

۴۷۹

ذیمقراتیس

۳۶۷

-ز-

۴۲	راتبه (وضعیه سید شریف گرکانی)
۶۵۰	رازی (فخرالدین)
۲۰۱	رازی (قطب‌الدین)
۶۸۵	رامهرمز
۴۲۸، ۲۵۲	رأس الجالوت
۱۰۶	ریعه (قبیله)
۵۷	رجال (کتاب ...) محمد بن خالد برقی
۳۶۴-۳۶۳	رجال میرزا محمد استرآبادی
۲۵۱، ۲۴۷	رجبعلی تبریزی
	الرجعه (منتخب رساله . .) مؤمن بن دوست محمد
۳۷۸	استرآبادی
۳۱۸	رد بر رساله حیل شرعی ربا (رد محاباتیه)
۳۲۳	رد بر رساله نوروزیه
۳۲۷	رد شبهات ابلیسیه
۳۰۴	الرد علی اهل الجبر و التفویض
۲۵۴	الرد علی من طعن از محمد بن محمد غزالی
	رد محاباتیه (رساله ...) = در رساله حیل از میرزا مهدی
۳۲۲-۳۲۱، ۳۱۹	خراسانی
	رساله در رد یکی از منکران مسلک شیخیه از مولی محمد
۱۸۸	باقر همدانی
۳۶۷	رزق الله منجم
۲۱۴	حضرت رسالت (رسول الله - ص)
۳۳-۳۲	شیخ رسلان دمشقی

۳۳-۳۲	رساله نیه (رساله ...)
۶۵۷	رسم دایره هندسه (رساله ...) از حسین خلخالی
۲۹۶، ۱۲۰، ۸۷، ۸۰، ۵۵، ۶	حضرت رسول (ص)
۴۳۸، ۴۳۴، ۳۸۵، ۳۵۰، ۳۰۳	
۳۰۳	حکیم مرشدی
۲۸۸	رشیدا
	رضابن شیخ حسام الدین (نیای حاج محمد بن محمد زمان بن
۶۷۴	حسین کاشانی)
۲۶۶، ۲۵۲، ۲۱۵، ۱۶۴	حضرت رضا (ع)
۷۰۳-۷۰۲، ۴۴۷، ۳۳۷	
۶-۵	رضا فرزند محمد
۷۰۳، ۵۸۳	آقاسید رضا اصفهانی (فانی)
۱۹	رضاعیه از حاج شیخ هادی تهرانی
	رضاعیه (ضوابط)
۵۷۴	سید رضا فانی
۷۰۵-۷۰۴	رضاقمی پدر محمد
۲۸۵	حاج آقارضا همدانی
۶۶۱، ۱۳۸، ۱۸، ۱۵	الرضوان از حاج شیخ هادی تهرانی
۴۰۶	رضوان الدین عبدالوهاب قزوینی فرزند مولی محمد صالح
۶۹۸	رضویه (لغز الزبده از شیخ بهایی)
۹۶	سید رضی
۳۱۱	شیخ رضی (شارح کافیه)
۳۶۴	رضی آباد (نام قریه ایست)

- رضی الدین ابوالقاسم علی بن موسی بن جعفر بن محمد بن طاووس
 علوی (ابن طاووس) ۶۴۰-۶۴۲
- رضی الدین قزوینی ۳۶۲، ۳۶۱
- سید رضی قزوینی ۱۰۰
- الرعاية (شرح الوقایه) ۶۵۳
- رکن الدین استرآبادی ۴۶۴
- شیخ رکن الدین محمد بن فضل الله شاذان بن جبرئیل قمی ۱۶۴
- رفیعا نائینی = رفیع الدین محمد نائینی
- میرزا رفیعا طباطبائی نائینی = رفیع الدین محمد نائینی
- رفیع الدین محمد بن حیدر حسینی نائینی معروف به
 میرزا رفیعا ۵۴۰، ۵۳۸، ۵۱۵
- ۵۶۳-۵۶۲، ۵۴۱
- رفیع الدین محمد کیلانی ۵۶۴، ۵۶۲
- رفیع الدین محمد معصوم /ک ۱۴۸
- مولی رفیع قزوینی ۵۳۲
- رکن الدین محمد بن علی گرگانی ۳۹۲، ۲۹۷
- شیخ رکن الدین محمد بن فضل الله بن شاذان ۱۶۴
- رمضان احسائی ۴۵۱
- رمل (رساله...) ۲۲۳
- رموز التفاسیر الواقعه فی الروضه از مولی خلیل غازی قزوینی ۷۲
- الرواشح السماویه از داماد ۳۹
- رواقیان ۵۵۸
- روز افزوئی (سلسله امراء ..) ۵۹۳

۴۷۹، ۴۱۱، ۴۰۸، ۳۲۳	روضات الجنات
۶۷۶، ۶۷۵، ۵۹۷، ۵۳۹	
۶۸۴، ۲۵۹-۲۵۸	روض الجنان (روضه الجنان)
۶۴۵، ۶۴۳، ۴۱۱	روضه کافی از محمد بن یعقوب کلینی
	روضه الجنان = روض الجنان.
۸۱	روضه الواعظین فارسی
۵۲۶	روم
۱۸۲	ره آورد (حسن ره آورد)
۶۸۰، ۵۷۸	رياض السالکین (شرح صحیفه سجادیه) از سید علیخان مدنی
۴۹۰	رياض العلماء
۳۵۷، ۲۸۴	ريحانة الادب
۵۸۹، ۵۷۹، ۴۴۷	سید ریحان الله بروجردی/ک

-ز-

۳۱۰	زاد السالك فارسی
۲۶۲	زاد المعاد
۲۲۳	زایجه (رساله ...)
۶۰۲	شیخ زاهد گیلانی
۲۲۵	زایجه رمل فارسی
۶۲۶	زاینده رود (نام کتاب)
۲۵۲-۱۷۷-۱۷۶	زبدة الاصول از شیخ بهائی
	زبدة النقض ولباب الكشف فی شرح الاشارات از نجم الدین
۵۰۳	نخجوانی
۶۲۶	زردست افشار
۶۲۹، ۶۲۷، ۶۲۵	زردتشت

	زرکش - مولی خلیل بن حاجی باباقزوینی
۱۴۳	زکوة (رساله...)
۶۵۵	مولی زکریا بن بیرام
۶۴۱	زکریارازی
	زمان موهوم (رساله در اثبات ...) از محمد بن محمد زمان
۶۷۹	کاشانی عربی
۳۰۵	زمان (رساله در باره ...) عربی
۳۸۲، ۳۳۸	زمخشری (محمود بن عمر)
۶۲۹	زند (کتاب...)
۶۲۶	زند و یازند (زبان..)
۶۲۲، ۴۹۵	زنون بزرگ
۴۹۵	زنون رواقی (رساله..)
۴۸۷-۴۸۶	زوراء دوانی
۶۳۲-۶۲۵	زوره (منسوب به زردشت)
۱۵۹	الزهرة فی مناسک الحج والعمره
۲۸۱	زهیر بن ابی سلمی مزنی
۱۶۵	زیاد بن سمیه بن عمر
۳۴۵	زیاد (پدر کمیل)
۳۱	زیارت وستایش قبر پیغمبر (ص) (رساله در باب...)
۲۳۰	زیبق و کبریت (رساله در ...) از فندرسکی فارسی
	زیتون کبیر (زنون بزرگ)
۱۸۴-۲۸۳	زیج اشرفی سیف الدین یزدی
۶۸۷، ۳۸۷	زیج الغبیک
۵۹۴	زیج ایلخانی خواجه نصیر

	زیج جدید = زیج الغ بیك
۹۱	زیج جدید ترکی ، ترکی
۵۸۷	زیج قدیم
۶۰۸	زیج کهن فارسی
۶۰۷	زید بن حارثه کلبی پسر خوانده پیغمبر (ص)
۳۱۲، ۵۷	زید بن علی
۳۱۲	زید شهید (زید بن علی)
۵۰۲	شیخ زین الدین بن محمد ملطی شافعی
۵۷۰-۵۶۸	زین الدین احسائی
۶۵۲	زین الدین جنید بن شیخ سندل حنفی
۱۶۴	شیخ زین الدین شهید ثانی
۵۲۵، ۵۲۲	زین الدین شیرازی رک
۱۳۲	زین الدین کیشی پسر شمس الدین کیشی
۳۶۳	سید میرزا زین العابدین
۵۴	زین العابدین فرزند عبدالله
۱۲۹ - ۱۲۸	زین العابدین بن محمد الرضوی
۴۳۲	زین العابدین (علی بن حسین بن علی بن ابیطالب)
۶۹	زین العابدین مستوفی
۱۵۰	زین العابدین موسوی
۴۷-۴۶	زین العابدین موسوی
	زینب حواء عطر فروش = زینب عطارة
۶۴۵-۶۴۳	زینب عطارة (زینب حواء)
۶۵۳	زینبعلی

- س -

۶۲۵ : ۶۲۷	ساسانی (سلسله ...)
۶۲۶ ، ۶۲۹ - ۶۳۰	ساسانیان
۴۵۷	سالك الدين حموى رك
۶۵۸	سائنامه پارس
۶۲۸	سانسکریت
۶۲۶	سنسکریت
	سبب اجابة الدعاء و كيفية الزيارة وتأثيرها (رساله فی ...) از
۶۷۱	ابن سینا
۱۲۰	سبزوارى /
	سبزوارى (حاجى مولى هادى بن مهدى ...)
۳۳۳	السبع المثاني
۵۳	سبعة كاشفيه
	السبعيات فى مواظب البريات از ابو نصر محمد بن
۳۸۱	عبدالرحمان عربى
۱۱-۱۰	سپهر
۶۳۸، ۴۸۸	سپهسالار (کتابخانه)
۶۳۹	حضرت سجاد (ع) (على بن حسين)
۴۸	سديدالدين ابو على بن طاهر صورتى
۱۱۹	سرایر
۶۶۹، ۶۲۱، ۳۹۵	سر القدر از شيخ الرئيس
۲۲۴	السر المكتوم و غريب العلوم عربى
۶۲۶	سر جمشيد جى جى بهای بارونيهت صاحب

۶۸۰	سردار کابلی
۴۹۲	سرگذشت انبیاء پس از اسلام عربی
۶۹۸، ۳۶۳، ۳۶۰، ۳۵۷	سرگذشت شیخ بهائی از سعید نفیسی (احوال و آثار)
۵۲۲	سری (سقطی)
۲۸۳	سعاد
	سعدالدین اسعد فرزند جلال‌الدین محمد بن سعید صدیق
۴۲۴	دوائی
۴۵۸-۴۵۷	سعدالدین حموی
۲۲	سعدالدین محمد استرآبادی
۶۲۰، ۵۶۱، ۲۰۵، ۱۹۹	سعدالدین مسعود بن عمر تفتازانی
۶۴۲	
۴۹	سعد بن عبدالله بن ابی‌الخلف
	سعد تفتازانی (سعدالدین مسعود)
۸۲	سعدی شیرازی
۳۳۳	سعید بن جبیر
۴۸	سعید اهوازی
۱۷۶، ۱۷۴، ۱۶۲	سعید حلی
۴۵۳، ۳۶۳-۳۶۲، ۳۶۰	سعید نفیسی
۶۹۸، ۶۵۸، ۶۲۹، ۶۲۶	
۷۴	سفرنامه منشی
۱۸۳	سکندر بن فیلقوس
۷۵	سلسله الذهب
۶۰۲	سلسله النسب صفویه زاهدی
۵۱۵	سلطان العلماء

۸۵	شاه سلطان حسین صفوی
۶۰۳	شاه سلطان علی (برادر شاه اسماعیل صفوی)
۵۸۰	سلطانیه
۲۴	شیخ سلیمان
۳۲۴	شاه سلیمان
۵۸۱، ۲-۱	شیخ سلیمان بن عبدالله ماحوزی بحرانی
۶۵۵	سلیمان بن علی قرمانی
۲۴	سلیمان بحرانی
	شیخ سلیمان ماحوزی (سلیمان بن عبدالله)
۲۰۴	سلیمان نوفلی
۶۵۳	سلیمان نیکدی
۵۹۶	سمرقندی (شمس الدین محمد بن اشرف)
۳۳۶	السمرقندیه یار ساله الاستعاره
۸۴	کتاب سموم شاناق (چانا کیا) هندی
۱۴۵	سمیه بن عمر
۳۶۷	سنابن ثابت، بن قره
۵۹۴	سنان پدر بزرگ ابراهیم بن نصر
۶۵۶، ۶۵۵	مولی سنان الدین یوسف معروف به (قره سنان)
۴۲۱	سنایی
۶۵۲	شیخ سندیل حنفی پدر زین الدین جنید
۳۱	سنوسی
۳۱	سلسله سنوسیه
۳۱	سنوسیه (رساله...) در اثبات حقائق اشیاء
۴۲۴	سؤال و جواب از فرزند جلال الدین محمد بن اسعد دوانی- عربی

۵۴۲	عربی	سؤال و جواب فلسفی از ملاصدرا شیرازی
۴۶۴	عربی	سؤال و جواب منطقی و فلسفی از رکن الدین استرآبادی
۳۱		سوفسطائیان
۱۵۹	عربی	سؤال و جواب فقهی
۳۰۴		رساله سه اصل
۵۰۷		سهروردی (یحیی بن حبیش)
۲۴		سهروردی
۱۲۱		سید شریف گرگانی
۱۲۱		سید الشهداء
۵۷۹		سید العابدین (ع) علی بن الحسین (ع)
۲۶۰		سید المذفقین (سید صدر دشتکی)
۵۹۱	عربی	رساله در سیر و سلوک
۲۳۳	عربی	سیر و سلوک از سید کاظم رشتی
۶۵۵		سیف الدین احمد
۶۸۴-۶۸۳		سیف الدین یزدی
۱۲۰		سیف الصمیری
۶۱۲، ۵۹۴، ۳۶۰: ۱۹۴		سی فصل طوسی
۱۶۴		شاذان
۲۶۰		شاذله
		شاذلی اسکندری (ابن عطار)
۲۶		شاذلیه
۴۳۴		شارح اصول کافی (مولی صالح مازندرانی)
۶۲۶		شارستان چهار چمن
۱۰۷		شارع الوصول الی مناقب آل الرسول (ص)

۷۲	الشافی	شامل الاصول و کامل الحصول از ابوالقاسم بن عبدالجلیل
۷۲۳	فارسی	رومی
۵۲۶	شام	شانه بینی (رساله در...)
۳۵۵	عربی	شاه اسماعیل صفوی (اسماعیل صفوی)
۶۰۴، ۶۰۰، ۲۰		شاه طور
۳۵۷		شاه میرریشهری
۲۰۵		شاه نعمه الله ولی (نعمه الله ولی)
۲۸۳		شاه هند
۶۲۵		شبر (سید علی شبر)
۷۰۳		شبل الدوله
۴۱		شیللی
۵۲۲، ۴۲۲، ۵۵		شبهات کلمه توحید
۳۱۱	عربی	شمر نوح
۴۸۱		شجره الهیه از میرزارفیع
۵۶۲		شجره الهیه از شمس الدین محمد شهر زوری
۶۷۴-۶۷۳	عربی	شدور العقود از ابن جزری
۴۹۲		شرح آداب البحث از مسعود شیروانی
۵۲۱	عربی	شرایع الاسلام محقق حلی
۴۰۶، ۱۷۵، ۹۶		شرح ابیات
۴۲۱	فارسی	شرح اثبات العقل از دوانی
۳۷۳، ۲۴۰	عربی	شرح اخلاق عضدی شرح رساله ای در اخلاق
۵۷۷	عربی	شرح اربعین قاضی سعید قمی (بخشی از)

- ۹۷-۹۸ شرح اربعین حدیث از شیخ بهائی
- ۴۵۲ شرح برار جوزہ درمعانی و بیان از میرزا محمد بن محمد رضا
- شرح ارشاد علامه حلی (الدر المنظومه) از محمد بن محمد
- طاهر - تنکابنی ۵۷۱ عربی
- ۵۷۲ شرح بر ارشاد علامه حلی از شیخ محمد تقی طبرسی
- شرح ارشاد الازهان علامه حلی (مجمع الفائدة والبرهان)
- « ارشاد در نحو ۲۰۵
- « اشارات خواجه ۵۶۶، ۳۵۳-۳۵۲
- « اصول کافی از رفیع نائینی ۵۶۲
- « بر اصول کافی از رفیع الدین محمد گیلانی ۵۶۲
- « اصول کافی از ملا صدرا ۵۷۵، ۲۷۱ عربی
- « اصول کافی سید رفیع الدین قزوینی ۴۳۴
- « اصول کافی از محمد جعفر بن محمد صفی ادبائی
- اصفہانی ۴۱۰
- شرح الہیات از رسالہای در کلام ۴۱۶
- « الفید ابن مالک (تمرین الطلاب فی صناعه الاعراب)
- از خالد بن عبد الله ازہری ۵۶۷
- شرح الفیہ شہید اول - از شیخ حسین بن عبد الصمد ۶۸۴
- « بر الفیہ شہید اول از شہید ثانی ۶۸۴
- « باب حادی عشر علامہ حلی (النافع لیوم الحشر)
- « تائیه = شرح قصیدہ تائیه
- « بیتتی از حافظ از محمد دوانی ۲۶۱ فارسی
- « تجرید ۸۸

۵۴۸، ۴۹۳، ۲۸۰، ۲۷۸

شرح تجرید

۵۶۱، ۵۵۰

۲۱۱، ۷

شرح تذکره نصیریه در هیأت از شمس الدین خفری

۴۱۲، ۲۰۱

شرح تصریف تفتازانی

۵۵۴

شرح تصور و تصدیق قطب رازی از محمد زاهد هروی

۳۳۷

شرح تلخیص المفتاح

۵۰۶-۵۰۵، ۵۰۲

شرح تلویحات ابن کمونه

۵۳۶

شرح بر توحید از قاضی سعید قمی

۳۴۴

شرح تهذیب اصول علام از محمد استرآبادی

شرح عمیدی بر تهذیب علامه = منیة اللیب

۸۸

شرح تهذیب علامه از ضیاء الدین

۶۴۲

شرح تهذیب تفتازانی

۲

شرح تهذیب منطق فارسی

۱۵۳

شرح تهذیب طوسی از سید نعمه الله جزائری

۲۳۹

شرح جامی (الفوائد الضیائیة)

شرح بر حاشیه صدر الشریعه از مولی مصلح الدین قوجوی

۶۵۵

(شیخ زاده)

۶۵۱

شرح حال فخر رازی از مایل هروی

۲۸۷

فارسی

شرح حال نشاط اصفهانی

۵۱۳

عربی

شرح الناس معادن از ملا صدرا

۳۰۵

عربی

شرح حدیث ان الله خلق آدم علی صورته

شرح حدیث حقیقت از مولی علی (ع) تالیف عبدالرزاق

۴۲۱

عربی

کاشانی

۳۴۵

عربی

شرح حدیث حقیقة احتمالا ازدوانی است

- ۳۱۳ شرح حدیث الحقیقة - (نقل از کشکول بهائی)
 ۳۰۳ شرح حدیث خاطبی ربی بلسان علی (ع) عربی
 ۲۵۲ شرح بر حدیث رأس الجالوت (الفوائد الرضویه) از قاضی سعید
 ۶۴۳ شرح حدیث زینب عطاره از مولی علی بن جمشید نوری عربی
 ۴۲۳ شرح حدیث العبودیه جوهره عربی
 ۴۲۳ شرح بر حدیث العبودیه از سید صدرالدین رضوی
 شرح حدیث عمران صابی از محمدخلیل فرزند اشرف
 ۷۰۲ قایمینی اصفهانی عربی
 ۷۹ شرح حدیث عمران صابی - از سید کاظم رشتی
 ۵۴۳ : ۵۳۵ شرح حدیث الفرجه از خلیل بن محمد زمان قزوینی
 ۲۳۵ شرح حدیث کنت کنزا از محیی الدین اعرابی
 ۴۳۵ شرح حدیث کنت کنزا از ملا صدرا
 ۲۱۵ شرح حدیث محض الاسلام منقول از حضرت رضا (ع)
 ۴۳۰ شرح حدیث من عرف... از سید صدرالدین دزفولی فارسی
 ۴۳۴ شرح حدیث من عرف الحق لم یعبدا الحق عربی
 ۲۶۰ شرح حدیث هل رایت رجلا از ملا علی نوری عربی
 ۲۶۰ شرح حدیث هل رایت رجلا از میرزای قمی
 شرح بر الحقایق المحمدیه صدرالدین دشتکی از فرزند او
 ۴۸۱ بنام غیاث الدین
 ۵۴۲-۵۴۱، ۴۲۹ شرح حکمه الاشراق (از قطب الدین شیرازی)
 ۴۱ شرح حکمه المعین
 ۲۳۵، ۱۰۹ شرح حکمه العین از بخاری
 ۴-۳ شرح حمدیه
 ۴۸۱ شرح تجرید جدید از صدرالدین دشتکی

- ۶۶۸-۶۶۷ شرح قصه حى بن يقطان از ابن ژيلا
- ۶۶۸ عربى شرح قصه حى بن يقطان
- ۶۶۷ عربى شرح قصه حى بن يقطان از عبدالباقى مقدسى
- شرح خبر « قدصعدنا ذرى الحقايق » از قاضى كمال الدين
- ۲۱۲ مير حسين بن معين الدين ميبدي
- ۶۱۵ عربى شرح خطبه طوالع الانوار از دوانى
- ۷۰۳ شرح خطبه توحيد از يحيى فرزند محمد رضا ساروى مازندراني
- ۱۷۳ عربى شرح خطبه فرائدا لقلائد
- ۱۱۲ شرح خطبه مطول
- ۵۵۷، ۱۱۲ شرح خطبه مقاصد الطالبين تفتازانى
- ۱۱۱ شرح خطبه هدايه
- ۳۱۹ شرح دروس شهيد
- ۶۳۹ شرح دعای علوى مصرى
- ۲۲۶ شرح دوازده خانه رمل - فارسى متن از طبسى شرح از محمد نجم
- شرح ديباچه شرح تصريح - عز الدين زنجاني
- ۴۱۲ فارسى از تفتازانى
- ۱۸۶، ۱۸۷ شرح ديوان الممتنبى از واحدی نيشابورى
- ۵۵۸ شرح ديوان مولى (ع) از قاضى مير حسين ميبدي
- ۳۱۶ شرح رباعيات
- ۳۷۰ شرح رساله در اخلاق - شرح از مولى عبدالله پسر محمد شمس
- ۴۱۶ عربى شرح رساله اى در كلام
- ۳۲۱ عربى شرح رساله در ولايت
- ۶۲۲؛ ۴۹۵ شرح رساله زنون از ابو نصر فارابى محمد بن طرخان عربى

- شرح و تحریر رساله زنون رواقی (زیتون کبیر) شرح رساله
 زنون العلم الالهی عربی ۴۹۵
- شرح رسالانیه (فتح الرحمان) ۳۲
- شرح زبدة الاصول ۹
- شرح زوراء ازدوانی عربی ۴۸۶
- شرح زیج اربع بیک - ، بخشی از ۳۸۷
- شرح زیج ایلخانی خواجه نصیر از کوبنائی فارسی ۵۹۴
- شرح سمرقندیه از احمد بن عبدالفتاح ملوی شافعی ۳۳۶
- شرح سمرقندیه (فرائد الفوائد) از محمد بن احمد البدیری
 دیباطی ۳۳۶
- شرح سی فصل طوسی از کوبنائی عربی ۵۹۴
- شرح شاه میرریشهری ۲۰۵
- شرح شرایع (کتاب التجارة) از شیخ محمد هادی تهرانی عربی ۳۷-۳۸، ۶۶۱
- شرح بر شرح وقایه صدر الشریعه از خلخانی (شرح وقت الزوال) ۶۵۷
- شرح شرح الوقایه از قره کمال ۶۵۴
- شرح الشفاء از مولی مهدی نراقی ۱۲
- شرح شفا از ابن ژبلا ۶۶۸
- شرح شمسیه کاتبی ۷۲-۲۰۰-۲۰۴
- شرح شمسیه نیشابوری از کوبنائی ۵۹۴
- شرح شواهد الفیه - شواهد الکبری - تألیف بدرالدین
 محمد بن احمد عینی ۱۷۴
- شرح شواهد شرح قطر بن هشام از محمد جعفر
 قاینی فارسی ۶۵۹
- شرح شواهد شرح قطر بن هشام ۶۵۹

۱۷۳	شرح شواهد کیمین
۷۰۲	شرح صحیفه سجاده
۶۵۴	شرح صدر الشریعه (نام کتاب)
۶۵۷	شرح بر صدر الشریعه از حسین خاخال
۶۷	شرح صد کلمه قصار
۵۲۷	شرح صفی الدین طریحی
	شرح طنطرانیه - شرح قصیده طنطرانیه
	شرح عبارتت - از قواعد (حل عبارة القواعد) از بهاء الدین
۳۶۰	عربی عاملی
۶۴۵	عربی شرح عرشیه از مولی علی جمشید نوری
۳۵۴	شرح عقاید عضدیه از دوانی
۲۱۵	شرح عیون الاخبار
۲۰۵	شرح فاضل ششتی
۵۷۱	شرح فایده نخستین از فوائد الحکمیة از احسائی
۴۹۴	شرح فصوص فارابی از قطب الدین شیراز
۴۹۴	شرح فصوص فارابی - از امیر اسماعیل شنب غازانی
۴۹۴	شرح فصوص فارابی از شهاب الدین سهروردی
۶۴۸ ۲۷۵	شرح فصوص محیی الدین از داود بن محمود قیصری
	شرح بر فصوص الحکم از سید حیدر آملی = نص النصوص
	شرح الفوائد الحکمیة از شیخ احمد بن زین الدین
۵۷۰	عربی احسائی
۵۷۱	شرح فوائد حکمیة از سید محمد حسین شهرستانی
۵۷۱	شرح فوائد حکمیة از مولی کاظم سمنانی
۸۸	شرح قاضی

۵۴۹	شرح قسطاس
۱۴۴	شرح قصائد سبع علویات ابن ابی الحدید
۱۰۴	شرح قصه حی بن یقظان - شرح حی بن یقظان
۶۱۱	شرح قصیده بانیه حمیری
۴۱۹	شرح قصیده طنطرا نبه
۱۰۷	شرح بر قصیده عینیّه (المنهج المستقیم) عربی
۴	شرح چند قصیده در مدح حضرت امیر (ع)
۶۵۹-۶۵۸	شرح قطب
۵۶۲	شرح قطر الندی از ابن هشام
۵۶۲	شرح کافی از رفیع نائینی
۲۳۵	شرح کافی از رفیعا گیلانی
۲۱۲	شرح کافیه ابن حاجب از جامی (الفوائد الضیائیه)
۳۱۹	شرح کافیه ابن حاجب از قاضی کمال الدین حسین میبیدی
۳۱۹	شرح کتاب کفایه زکوة و خمس خراسانی
۵۴۹	شرح کتاب طهارت
۳۱۹	شرح کشف الاسرار از دبیران کاتبی قزوینی
۳۱۹	شرح بر کفایه خراسانی از سید ذبیح الله خراسانی
۳۱۹	شرح کفایه خراسانی از میرزا محمد مهدی
۳۴۵	شرح کلمات خمس
۵۵۷	شرح بر رساله الکلمات المکنونه از شیخ احمد احسائی
۲۱۲	شرح گلشن راز از قاضی کمال الدین حسین میبیدی
۱۱۹	شرح لمعه
۳۱۳	شرح مثنوی
۱۱۱	شرح مختصر عضدی

- شرح مصارعات محمد بن عبدالکریم شهرستانی از خواجه
نصیر = مصارع المصارع ۲۵۱
- شرح مصباح الشریعه از عبدالرزاق گیلانی ۶۳۶، ۵۵۱
- شرح مطالع از قطب رازی ۵۵۵، ۵۵۳، ۴۱۶
- شرح مفاتیح ۱۱۹
- شرح مقاصد از تفتازانی ۵۴۹
- شرح مقاله ابن الهیثم فی معرفة الاشخاص القائم... از محمد بن
احمد حسینی لاهیجانی ۲۰۸
- شرح المقالة العاشرة عربی ۷۷
- شرح ملاجلال ۲۰۴
- شرح قاضی بر ملخص چغمینی ۵۹۴، ۴۸۳
- شرح منظومه نجاح الطالب از محمد بن رضا قمی ۷۰۴
- شرح من لایحضره الفقیه مجلسی ۱۱۹
- « منهاج ۹
- « مواقف (بخشی از...) از سید شریف گرگانی - عربی ۴۵۹، ۸۸
- « نصاب ۲۰۲
- « نهج البلاغه ۹۶
- « نهج البلاغه از کمال الدین میثم فرزند علی فرزند ۴۱۹
- شرح نهج البلاغه از یکی از شاگردان میرداماد ۱۶۸-۱۶۷
- « واجب الاعتقاد (بخشی) از علی بن عبدالعالی ۳۸۵
- معنوی ۳۸۵
- شرح واجب الاعتقاد احتمالا از شهید با دعای کاتب ۶۵۳
- « الوقایه (الصغیر) از ابن خلیفه

- « الوقایه ۶۵۱
- « الوقایه (الرعايه) ۶۵۳
- « (الاستیفاء = الکوسجیه) از معین الکلام ۶۵۳
- حسام الدین کوسج ۶۵۳
- شرح الوقایه (العنايه) از سید حسین بن سید علی قومنائی ۶۵۳
- « از صدر الشریعه (شرح صدر الشریعه) ۶۵۴
- « وقایه صدر الشریعه ۶۵۷
- « الوقایه از مولی عبداللطیف بن عبدالعزیز معروف به ابن مالک ۶۵۲
- شرح الوقایه الکبر از عبدالوهاب بن محمد نیشابوری شهور به ابن خلیفه ۶۵۳
- شرح الوقایه (الصغير) از عزالدین طاهر ۶۵۳
- « (الاستغناء) از علاء الدین طرابلسی ۶۵۳
- « از شیخ علی بن محمد شاهرودی معروف به (مصنفك) ۶۵۳
- شرح الوقایه (التطبيق) از مولی قاسم بن سلیمان نیکدی ۶۵۳
- « از قورد (کرد) افندی ۶۵۳
- « از محمد بن عبداللطیف بن مالک ۶۵۲
- « (الحمايه) از مولی یوسف بن حسین کرماسی ۶۵۳
- شرح وقت الزوال - (شرح شرح الوقایه) از حسین خلخالی ۶۵۷، ۶۵۱
- شرح الوقت ۵۴
- شرح رساله ای در ولایت نکاح ۳۱۹
- « هدایه اثیریّه قاضی از کمال الدین - میر حسینى . . .
- میبدی ۲۱۲

۵۶۱، ۵۴۰، ۲۵۹	شرح هدایه صدر المتألهین
۶۹۶	« هدایه از محمود هروی خرزبانی
۴۴۰، ۴۲۹، ۳۴۲، ۵۷	« الهیا کل دوانی
۳۷۸	« هیا کل النور (بخشی از...) از غیاث الدین منصور - عربی
۴۳۱	« يك بيت شعر از دهلوی (شرح از جامی) فارسی
۴۲۷	« يك بيت از دیوان حافظ از ملا جلال دوانی فارسی
۳۰۵	« يك رباعی فارسی
۳۷۶	مشرف الدین محمد بن صاحب
۶۵۶	شرف الدین یحیی بن قره جاره‌ای حنفی
۶۰۳	شرف شاه بن محمد
۳۵۰	« نووی
۱۵۸، ۴۱	شریف رضی
۱۱۱-۱۱۰، ۶۹، ۴۲-۴۰	شریف گرگانی (علی بن محمد)
۱۹۹، ۱۲۱، ۲۳۵، ۲۰۴، ۲۷۹، ۲۴۸-۳۴۹، ۴۳۰-۴۳۱، ۴۳۷-	
۶۱۵-۶۰۸، ۵۹۸-۵۹۶، ۵۶۸، ۵۴۹، ۵۴۶، ۴۸۱، ۴۵۹، ۴۳۸	
۶۹۷، ۶۵۵	
۳۳۲	شریفی
۶۱۰	شریفیه [رساله ...] از میر سید شریف
۱۲۱، ۱۱۹	شعاع
۳۳۳	شععی
۲۶	شعرانی ساذلی
۵۳۴، ۵۲۰، ۵۰۳، ۴۰۴، ۲۸۱، ۲۵۹	شفاء شیخ رئیس
۶۶۸، ۵۵۲	
۶۵۳-۷۵۲	الشقایق

- ۶۲۰ شق قمر از جامی
 ۶۲۰ شق قمر (رساله در...) از صائن الدین علی بن محمد ترکه - فارسی
 ۶۲۰ شق قمر (رساله...) از میر حسینی
 ۱۹۳ شکر الله خان کلیایی
 ۷۴۰ شمسا
 شمسای گیلانی = شمس الدین محمد گیلانی
 شمس الدین احمد بن حمزه (عرب چلبی)
 ۲۱۱ شمس الدین خفری (شمس الدین محمد بن احمد خفری)
 شمس الدین سمرقندی = شمس الدین محمد بن اشرف
 ۵۵۵ سمرقندی
 ۱۳۲ شمس الدین کیشی از شمس الدین محمد کیشی
 ۲۵۳، ۲۷۷، ۲۷۵، ۲۱۱ شمس الدین محمد بن احمد خفری شیرازی
 ۵۱۷، ۳۹۰
 ۵۹۶، ۵۵۵، ۵۲۱، ۴۰۷ شمس الدین محمد بن اشرف سمرقندی
 ۳۸۳ شمس الدین محمد بن حمزه فناری
 ۵۰۳ شمس الدین محمد جوینی صاحب جهانگشا
 ۶۷۳، ۳۶۷ شمس الدین محمد شهرزوری
 ۴۶۵، ۱۳۲ شمس الدین محمد کیشی
 ۲۵۶، ۲۴۴-۲۳۶، ۲۲ شمس الدین محمد گیلانی (شمسای گیلانی)
 ۶۷۹، ۵۸۱، ۵۸۲، ۵۶۷-۵۶۶، ۴۴۱، ۴۳۹
 ۵۰۳، ۲۰۱-۲۰۰ شمسیه کاتبی
 ۵۹۴ شمسیه نیشابوری
 شواهد الاسلام (شرح بر اصول کافی) از رفیع الدین محمد
 ۵۶۳-۵۶۲ گیلانی

۵۳۸	شواهد الر بوبیه
۶۵۹	شواهد شرح قطر الندی
۱۷۴	شواهد الصغری - فرائد القلائی شرح مختصر الشواهد
۳۷۰	شوشتری
۴۷۹	شوشتری (حاجی نورالله)
۳۰۵	شهاب الدین
۵۸۸	شهاب الدین پدرامین حسینی
۲۴۰، ۱۶۹-۱۶۸، ۱۶۲	شهاب الدین سهروردی = شیخ اشراق = یحیی بن حبش
۵۹۱، ۵۴۱، ۵۰۷، ۴۹۴، ۴۱۰، ۲۶۰-۲۵۹	
۵۸۹، ۵۳۶	سید شهاب الدین مرعشی
	شهاب الدین یحیی المقتول (یحیی بن حبش) = شهاب الدین سهروردی
۱۸۰	شهاب الدین یزدی
۶۶۷	شهاب بحرانی / ک
۳۶۷	شهرزوری (شمس الدین محمد)
۳۲۸	شهرستانی = صاحب ملل و نحل
۱۰۴	شهین
۳۸۵	شهید
۶۸۶، ۶۰۰، ۲۰۲، ۱۲۳	شهید اول
۳۱۸	شهید ثالث
۶۸۴، ۱۵۳، ۱۰۸	شهید ثانی
۶۷۵	شیخ آقابرگز
۲۷	شیخان
	شیخ اشراق (یحیی بن حبش سهروردی)
۳۹۴، ۳۹۱، ۳۷۵، ۳۶۸	شیخ الرئيس (ابن سینا)
۴۶۰، ۴۰۱	

۴۰۶،۶۱	شیخ الطائفه (ابوجعفر محمد بن حسن طوسی)
	شیخ بهایی = بهائی
۲۰۷،۱۹۴	شیخیه (فرقه ...)
۶۶۶،۲۲۳،۲۱۳	شیراز
۲۲۹-۲۲۸	شیرازی (سید ابراهیم)
۶۸۴	شیرازی (قطب الدین)
۵۰۹	سید شیرازی (میرزا محمد حسن شیرازی)
۵۱۵	شیروانی
۲۶۵	شیطان

ص

۳۷۶	صاحب نیای احمد بن شرف الدین محمد
۵۲۰	صاحب اشراق = صاحب اعیان الشیعه
۵۹۶	صاحب التلویح
۳۷۱	صاحب بحار الانوار
۵۰۳	صاحب جهانگشا
۳	صاحب حدائق
	صاحب الدورة (ع) = حضرت صاحب الزمان حجة بن
۲۷۱	الحسن علیهما السلام
۱۵	صاحب ذخائر النبوة
۲۴۷، ۲۱۰، ۱۱-۱۰	صاحب ذریعه
۳۷۸، ۳۷۰، ۳۶۱، ۳۶۰، ۳۵۷، ۳۴۷، ۳۴۵، ۳۳۹، ۲۶۰، ۲۵۰	
۵۳۹، ۵۳۶، ۵۳۳-۵۳۲، ۵۰۹، ۵۰۳، ۴۷۹، ۴۷۷، ۴۶۰، ۴۵۷	
۶۸۰، ۶۷۵، ۶۶۷، ۶۵۷، ۶۴۱، ۶۰۰، ۵۸۹، ۵۶۴، ۵۶۲، ۵۵۴	
۷۰۳، ۶۹۲	

۳۲۳، ۱۶۰، ۱۵۸-۱۵۷	صاحب روضات (سید محمد باقر خوانساری)
۶۷۵، ۵۳۹، ۴۱۱	
۲۵۸	صاحب روضة الجنان
۵۶۲	صاحب شجرة الهيمه (ميرزا رفيعا نائيني)
۵۴۹، ۵۱۵	صاحب قسطاس (درمنطق)
۶۹۵، ۱۰۷، ۱۰۰	صاحب معالم
۳۰۹	صاحب عهد مولى
۲۳۷	صاحب كشف
۱۶۶	صاحب مدارك
۶۴۴	صاحب وافى (فيض كاشى)
۴۲۳، ۲۰۲، ۱۲۷، ۶۲، ۴۷، ۶	حضرت صادق عليه السلام
۶۷۰، ۶۴۰، ۶۳۶، ۵۸۱، ۵۵۸، ۵۵۱، ۵۳۰، ۵۲۲	
۵۶۳	صادق اردستاني
۳۸۶	صالح (ازراويان)
۵۸۷	صالح بن جمعه پدر عبدالله لاهیجی
۹۸	صالح بن عبدالکریم
۳۶۷	صالح بن نهلة هندی
۴۳۴	مولا صالح مازندرانی
۶۲۰، ۶۱۳	صائن الدين على بن محمد ترکه
۴۶۰-۴۵۹	صحائف الالهية
۱۲۱، ۶۰، ۴۱	صحاح
۸۰	صحيفة الصفا في ذكراهل الاجتباء والاصطفاء عربى
۵۸۰، ۱۲۲، ۱۱۹	صحيح بخارى
۱۰۶	صحيح ترمذی

- ۵۷۹ صحیفه سجادیه
- ۵۷۹ صحیفه سیدالعبیدین (ع) = صحیفه سجادیه
- ۲۸ صخر بن سنان ابوالقواس
- ملاصدرا (محمد بن ابراهیم شیرازی صدرالمتهین) ۲۴، ۱۴۸، ۲۳۶، ۲۵۲-
 ۲۵۹، ۲۶۱، ۲۶۷-۲۶۹، ۲۷۱-۲۷۳، ۲۷۴، ۲۹۱، ۳۰۴، ۳۰۰،
 ۳۲۸، ۳۸۹، ۴۲۰، ۴۳۵، ۵۰۴، ۵۰۶، ۵۱۱، ۵۱۳، ۵۱۴، ۵۲۲،
 ۵۳۸، ۵۳۹، ۵۴۱، ۵۴۴، ۵۵۷، ۵۶۰-۵۷۴ - ۵۷۹، ۵۸۴، ۵۹۱-
 ۷۰۰، ۶۴۵، ۵۹۳
- صدرالافاضل = ملاصدرا شیرازی
- صدرالحقیقه = صدرالدین محمد بن امیر غیاث الدین
- منصور بن صدرالدین محمد دشتکی شیرازی
- ۵۰۷ صدرالدین پدر مولی حسین آستاری
- صدرالدین ثانی = صدرالدین محمد بن غیاث الدین منصور
- ۴۳۰ سید صدرالدین دزفولی
- ۳۰۳، ۳۶۰، ۳۷۹-۳۸۰ صدرالدین دشتکی شیرازی (محمد بن ابراهیم)
- ۴۲۷، ۴۷۸، ۴۷۶، ۵۰۵
- ۳۴، ۲۴۷، ۴۷۳، ۵۲۲ صدرالدین قونوی (محمد بن اسحاق)
- ۵۹۰
- ۴۸۰ صدرالدین کبیر (نایب صدرالحقیقه) = صدرالدین شیرازی
- صدرالدین محمد بن اسحاق قونوی = صدرالدین قونوی
- ۵۳۲ صدرالدین محمد بن محمد صادق قزوینی
- صدرالدین محمد مقتول = صدرالدین دشتکی شیرازی
- ۴۷۹ محمد بن ابراهیم
- ۶۰۳ صدرالدین موسی بن شیخ صفی الدین اسحاق

۶۵۷-۶۵۵، ۶۵۳	صدر الشریعه (کتاب ...)
	صدر الشریعه اول (عبدالله محبوبی حنفی پدر برهان
۶۵۱	الشریعه محمود)
	صدر الشریعه ثانی (عبدالله بن مسعود بن تاج الشریعه
۶۵۶، ۶۵۳-۶۵۲	محمود محبوبی حنفی)
	صدر المتألهین محمد بن ابراهیم شیرازی = ملا صدرا
	شیرازی
۵۷۴، ۳۰۳	صدر المحققین = ملا صدرا
	صدر دشتکی = صدرالدین دشتکی شیرازی صدر
۵۴۳	شیرازی (ملا صدرا)
۵۳۲	رساله صدریه از صدرالدین محمد بن محمد صادق قزوینی
، ۱۶۱، ۱۵۵، ۴۹، ۴۷	شیخ صدوق محمد بن بابویه قمی
۷۰۳، ۵۳۵، ۵۳۰، ۴۲۸، ۴۰۹، ۳۳۷، ۳۳۲، ۲۵۲، ۲۱۵	
۲۱۸	صدیق الملک
۸۵	صدیقی دکتر
۳۹۹	صراط مستقیم از سید داماد
۴۹۰	رساله فی صرف سهم الامام الی فقراء الساده
۶۰۸	صغری از میر سید شریف کرگانی فارسی
۴۷	صفات الشیعه
۳۶۲	الصفحه یا رساله اسطرلاب از بهاء الدین عاملی
۲۸۵	صفر خان همدانی قرگزلو
۵۷	کتاب الصفوه والنور والرحمه از رقی
۷۲	صفویه
۵۶۳	صفوی (عهد صفوی)

- ۴۹۱ شاه صفوی (پادشاه صفوی)
 شیخ صفی الدین = شیخ صفی الدین اسحاق
 شیخ صفی الدین اسحاق ، ابن امین الدین اردبیلی جد
 ۶۰۳، ۵۸۰ صفویه
 ۵۲۷ صفی الدین طریحی
 ۴۳ صفی الدین علاءالدوله (ابوالمعالی)
 ۳۵۱ صفی الدین حلی
 ۶۰۲ شیخ صفی و تبارش از احمد کسروی
 ۶۰۳ صلاح الدین بن محمد الحافظ
 الصلاة والبشر فی الصلوة علی خیر البشر (بخشی از...)
 ۳۵۰ محمد بن یعقوب فیروز آبادی عربی
 ۹۷ صلوات چهارده معصوم (ع) (رساله...)
 ۱۷، ۱۵ الصلوة (کتاب) = ودایع النبوه از حاج شیخ هادی تهرانی
 ۷۰۰ صلوة (بخشی از کتاب...) عربی
 رساله صلوة الجمعة، عربی، از بهاء الدین محمد بن
 ۱۵۶ حسن اصفهانی
 ۱۶۴ رساله صلوة جمعه از شهید ثانی
 رساله در صلوة جمعه (رساله صدیقیه) از صدر الدین محمد بن
 ۵۳۲ محمد صادق قزوینی
 صلوة الجمعة از عز الدین حسین بن عبدالصمد حارثی
 ۴۸۹ عاملی عربی
 ۶۹۹، ۶۵۵، ۶۱۸ صناعیه (رساله...) از میر فندرسکی - (حقایق الصنایع) عربی
 ۶۱۸ رساله صنایع الحقایق (صناعیه) عربی
 ۱۰۶ صواعق از ابن حجر عسقلانی

صوان الحکمه از ابوسلیمان منطقی	۶۹۱-۶۹۰، ۴۹۴
رساله صوفیه	۱۳۰ عربی
صیغ ایجاب نکاح از شیخ محمد زمان کاشانی (القول السدید)	۶۷۸
صورالدرج تنکوشای بابلی	۵۶۵
صوفیه	۲۱۳
الصیدیه (رساله ...)	۱۱۳-۱۱۲

-ض-

ضوابط	۵۴
سید ضیاءالدین عبدالله اعرج حسینی	۸۸
ضیاءالدین محمد بن محمود	۱۱۹

-ط-

طالع نامه (ابجد صغیر)	۴۵۳ فارسی
طاووس (نیای آل طاووس)	۶۴۰، ۶۳۹، ۱۷۵
طاهر بن محمد سگزی	۳۷۶
میرزا طاهر تنکابنی /ک (محمد طاهر ...)	۶۸۹
طاهر صوری	۴۸
میرزا طاهر وحید	۱۸۴
رساله طباطبائی	۲۲۲ فارسی
طباطبائی (سید محمد صادق)	۳۵۲
طب النبی از ابوالعباس، مستغفزی	۶۳۸، ۵۲۹
طبرستان	۶۸۲، ۶۲۸
طبقات الاطباء	۸۴
طبقات الشافعیه	۲۵۴

طبیعیات

۶۷۶		طراز (طراز اللغة)
۵۲۵	فارسی	طرب المجالس (مناظره انسان و حیوان)
۳۰۶	عربی	الطرق الى الله (رساله ۱۰۰۰)
۱۵۸	عربی	رساله طریقه احتیاط در عبادات
۲۸۳		طریقه اویسیه
۵۳۰-۵۲۹		طریحی صاحب مجمع البحرین
۴۲۵	فارسی	طریقه ختم خواجه ها
۶۱۵		طوالع الانوار قاضی بیضاوی
۵۳۴		طوبیقا (قسمتی از منطق شفا) از ابن سینا
۶۵۵		مولی طورسون بن مراد
۵۹۲-۵۲۰، ۱۲۳		طوس (خراسان)
۴۸۸-۲۶۲-۱۵۵-۱۱۵		شیخ طوسی، (محمد بن حسن شیخ الطائفه)
۵۹۸-۵۵۸		
۳۰۴		کتاب الطهارة
۶۲۴	عربی	طهارة الاعراق ابوعلی مسکویه رازی
۴۹۰		طهارة الحصر والبواری (رساله فی)
۶۲۴		طهارة النفس فی الاخلاق از ابوعلی مسکویه رازی عربی
۸۵-۳۴۴-۳۵۹-۴۴۲-		شاه طهماسب (صفوی)
۴۹۱-۴۸۹		
۳۷۴	عربی	الطیر (رساله) از ابن سینا
-ظ-		
۳۴۳، ۲۸۳		ظاهریه دمشقی (کتابخانه)
۵۴۸		ظبیان پدر نویس

۶۱۴	عربی	رساله الظل از خواجه میر حسینی
۴۹۴		ظهیر الدین بن حسام

-ع-

۱۲۰		عادلشاه بن عبدالاول گیلانی
۴۴۲، ۸۵		عالم آرای عباسی
۳۶۴		عام الفیل
۴۹۱		عامل
۶۵۰		عباس (عم رسول الله ص)
۱۳		شیخ عباس
۸۴		عباس بن سعید جوهری
۵۵۲، ۷۲		شاه عباس ثانی، صفوی
۵۶۴		سید عباس خراسان نجفی
۳۵۹، ۱۶۶		شاه عباس صفوی
۶۵۸-۶۵۷، ۳۶۲		عباس عزای
۷۰۴		حاج شیخ عباس قمی
۱۱-۱۰		عباسقلی خان سپهرکاشانی
۶۱۸		عباس کالی پدر محمد قاسم ر
۲۱۹		عباس میرزای نایب الساطنه ولیعهد
۱۲۰		عبدالاول گیلانی
۶۶۷		عبدالباقی مقدسی
۴۵۵		عبدالباقی بن محمد صالح خانون آبادی
۲۶		عبدالجبار حسینی (نیای مؤسس سلسله شاذلیه)
۲۲۳		عبدالجلیل رومی پدر ابوالقاسم

۵۱	عبدالجلیل سگزی (سنجری)
	عبدالحسین بن حاج میر عبدی محمدی دزفول
۱۷۴	عبدالحسین بن عنایة الله خطیب
۱۷	حاج شیخ عبدالحسین شیخ العراقین
۷۸	عبدالحسین الهمدانی
۲۸۴	عبد الحمید بن ابی الحدید
۹۱	عبد الحمید خان
۹۱	عبد الحمید خان
۵۵۴	عبدالحی پدر ابوالحسنات محمد لکنوی
۴۲۵	خواجه عبد الخاق عجدوانی
۴۰۷	عبدالرحمان
۶۵۵	عبدالرحمان پدر مولی علمشاه
۴۸۶، ۳۵۴، ۱۱۱، ۴۰	عبدالرحمان بن احمد بن عبدالغفار ایجی (عبدالالدین ایجی)
۶۰۴	دکتر عبدالرحمان بدوی
۵۶	عبدالرحمان برقی
۶۶۴، ۴۲۵، ۷۵	عبدالرحمان جامی
۲۳۴	شیخ عبدالرحمان جزایری
۳۸۱	عبدالرحمان همدانی
۷۰	عبدالرحیم بن حسین عراقی
۷۰	عبدالرحیم بن حسین الملتجی
۸۸	عبدالرحیم حسین جرجانی فرزند محمد
۲۲۹	میرزا عبدالرحیم حکاک باشی رک
۱۲۷	عبدالرحیم خراسانی
۵۳۳	عبدالرزاق زرکش پدر خلیل قزوینی

۶۱۱	عبدالرزاق طنطرائی پدر معین الدین ابونصر احمد
۶۴۷-۶۴۶، ۵۴۷، ۵۲۳، ۴۲۱	مولی عبدالرزاق کاشی
۶۳۶، ۵۵۷، ۳۱۲	عبدالرزاق گیلانی
	عبدالرزاق لاهیجی = عبدالرزاق لاهیجی
۳۵۶، ۲۰۶، ۱۸۵، ۹۷	عبدالصمد حارثی جبای
۴۹۰، ۴۸۸	
۳۸۵	عبدالعالی میسی
۱۵۹	شیخ عبدالعباس
۶۵۲	عبدالعزیز پدر مولی عبداللطیف
۲۲۳	عبدالعظیم زنائی پدر ابو عبدالله محمد
۱۲	عبدالعظیم فرزند اسماعیل شعاعی
۳۴۰	عبدالعلی بن ناصر مشعشی (ابن رحمة حویزی) عربی
۶۲۶	عبدالعلیخان شوشتری
۴۰	عبدالعفار ایجی
۱۹	عبدالعفار خرقانی
۱۰۹	عبدالعفار فاضل کرمانی
	عبدالقادر کرمانی - خواجه عبدالقادر
۱۷۵	عبدالکریم بن طاووس
۱۱۳، ۱۰۹	عبدالکریم بن محمد بن مولانا عبدالکریم مشهدی رک
۹۸	عبدالکریم بحرائی
۵۷۹، ۲۵۰	عبدالکریم شهرستانی (صاحب ملل و نحل)
۱۳۰	ملا عبدالکریم کوبنائی
۱۱۳، ۱۰۹	عبدالکریم مشهدی
۲۳۴	عبدالله

۵۴	عبدالله - ك ملا عبدالله = عبدالله بن شهاب الدين حسين يزدي
۵۹	سيد عبدالله بن ابى القاسم مراغى
۴۹	عبدالله بن ابى خلف
۱۴۷	عبدالله بن اعرج حسيني (نياى عميد الدين)
۳۶۷	عبدالله بن حسن
۴۷	عبدالله بن حسين مؤدب
۱	عبدالله بن حميد - د
۴۵۱	عبدالله بن رمضان احساى
۶۶۶، ۴۶۰، ۴۰۸، ۴۰۵، ۳۷۴	عبدالله بن سينا بخارى
۶۶۰-۴	مولى عبدالله بن شهاب الدين حسين يزدي شاه آبادى
۵۸۷	شيخ عبدالله بن صالح بن جمعه لاهيجى
۶۵۰	عبدالله بن عباس
۲۶	عبدالله بن عبد الجبار حسيني
۱۶۰	شيخ عبدالله بن شيخ على بن سيف صيمرى
۵۴	عبدالله بن عيسى لنجاني اصفهاني
۱	عبدالله بن مبارك بن على بن عبدالله بن حميد الخطي
۳۸۶	عبدالله بن محمد - راوى
۴۲۱	عبدالله بن محمد البلادى البحرانى
۱۴	مولى عبدالله بن محمد تونى (فاضل تونى) صاحب وافيّه
۳۴۴	عبدالله بن محمد بن گر گاني (پدر جمال الدين)
۱۱۵	عبدالله بن محمد طوسى
۱۲۲	عبدالله بن يوسف (راوى)
۵۶۹، ۳۷۶	خواجه عبدالله انصارى

۵۶۷	عبدالله ازهری (پدر خالد ازهری)
۱۰۴	عبدالله سیوری
۱۹۹	مولی عبدالله شاه آبادی یزدی
۴۲۳	مولا عبدالله شوشتری
۵۸۹	سید عبدالله شوشتری
۳۷۸	عبدالله صیرفی رک
۱۶۰	شیخ عبدالله صیمری
۵۹۳	عبدالله کوبنایی پدر ابواسحاق
۲۲	عبدالله گرگانی
۳۷۰	مولی عبدالله گیلانی
۵۸۸	شیخ عبدالله لاهیجی
۵۸۷	عبدالله ماحوزی (پدر شیخ سلیمان ماحوزی بحرانی)
۶۶۳، ۵۴۴، ۵۳۹	عبدالله بن نعمه
۳۶۷	عبدالله نوبخت
۶۵۶	مولی عبداللطیف بن عبدالعزیز معروف به ابن مالک
۳۷۵	عبدالمجید العلوچی
۱۷۲	عبدالمسیح بن عبدالله بن ناعمة الحمصی
۴۲	سید عبدالمطلب بن محمد بن اعرج حسینی
۱۰۷	شیخ عبدال مهدی پسر شیخ ابراهیم مظفر نجفی
۶۷۶، ۶۷۵، ۵۳۲	شیخ عبدالنبی قزوینی
۲۱۵	عبدالواحد بن عبدوس نیشابوری
۴۰۴	عبدالواحد گوزگانی
۱۱۰	عبدالوهاب/د
۶۵۳	عبدالوهاب بن محمد نیشابوری مشهور به ابن خلیفه

۲۸۸-۲۸۷	میرزا عبدالوهاب نشاط اصفهانی
۱۷۰	شیخ عبدالهادی (مؤلف نفیحة الامام فی ماث الکلام)
۳۳۹	عبدعلی بن ناصر حویزی (ابن رحمه)
۲۱۵	عبدوس نیشابوری (یدر عبدالواحد)
۱۴۵	عبیدالله بن زیاد
۶۵۴	عبدالله حمیدی پدر مولی تاج الدین ابراهیم
۶۵۶، ۶۵۴	عبیدالله خان
۸۷	عبدالله خان (خسر و غازان ..)
۶۰۷	عثمان
۱۷۳	عثمان
۳۳۴	عثمان بن عفان
۴۸	عثمان بن عیسی
۴۸	عثمان بن عیسی
۲۱۸-۲۱۵	عثمان بن
۴۹۴	عجم
۱۹۴	عدن
۷۱	عدة الاصول
۱۲۳	عدة الداعی
۲۳۴	عدی الکندی
، ۶۳۵، ۵۲۶، ۵۰۹، ۵۷	عراق
۶۸۵، ۶۸۳، ۶۵۸	
۶۸۲، ۴۸۷	عراق عجم
۲۲۸-۲۲۷	عراقی (شاعر)
۶۲۸، ۴۹۴	عرب

۶۵۶	عرب چلبی
۶۴۵،۳۸۹	عشریه صدرالدین محمد بن ابراهیم شیرازی
۲۲۵	العرفان [رساله فی ...]
۶۴۸	عرفان [رساله در ...] از داودی محمود قیصری
۵۱۲،۳۹۷،۲۹۱	العروس (سلسله الفلاسفه) از ابن سینا
۶۹۶	عروض ابن مالک
۶۹۶	عروض اندلسی از محمد حسن عبدالله
۳۳۹	العروض المشعشعیه (المشعشعیه فی العروض)
۶۸	العروة لاهل الخلوه از علاء الدوله سمنانی
۱۶۲	عزای = عباس
۵۰۳-۵۰۲	عز الدوله سعد بن منصور بن هبة الله بن کمونه
۴۱۲	عزالدین زنجانی
	عزالدین عبدالحمید بن ابی الحدید معتزلی = ابن ابی الحدید
۱۷۳،۳۷	عزیز سجستانی
۱۰۸	العشرة الكاملة
۴۰۹	العشق (رساله فی ...) از شیخ الرئيس
	عصام الدین اسفراینی (ابراهیم عرب شاه اسفراینی اشعری)
۶۴۳-۳۳۶	
۴۵	عصمة الکرام فی الصلوة علی اهل بیت النبوة والامام (ع)
	عضدالدین = عبدالرحمان بن احمد ایجی
۳۷۰،۳۱۱	نضدیه (اخلاق عضدی)
۲۲	عطاء
۶۰۸	عطار د
۶۵۰،۵۵۸	عطار (شاعر)

عربی ۳۷۳	العطیة الالهیه از ابن سینا
۵۷	عقاب الاعمال
فارسی ۶۳۳	عقائد (رساله در...) از خواجه نصیر
عربی ۸۱	رسالة عقائد از محیی الدین
۳۰	رساله عقائد از محیی الدین
۵۹۷-۵۹۶	عقاید اهل سنت و جماعت از رسید شریف گرگانی
۵۹۷	عقاید سنیه
عربی ۳۵۴	عقاید عضدیه از عبدالرحمان بن احدا یحیی
۳۳۶	عقد الدرر البهیة فی شرح الرسالة السمرقندیة
۳۳۵	رساله فی العقل الکلی
۸۱، ۳۰	رساله عقیده الشیخ محیی الدین العربی
۴۷۳، ۴۷۱، ۴۷	عقیدلی استرآبادی
۳۹۹	علاءالدوله (کا کویه)
۶۵۰، ۶۸	علاءالدوله سمغانی
۶۴۳	علاءالدین علی طرابلسی
۶۵۲	علاءالدین علی بن عمر الاسود
۳۸۳	علاءالدین
۴۴۹-۴۴۸	علاءالدین بن شاطر
۲۷۸	علاءالدین علی بن محمد قوشچی (قوشچی)
۹۵	علاجات، فارسی،
۱۱۸-۱۱۶، ۱۰۵، ۶۰، ۲۵	علامه حلی (حسن بن یوسف بن مطهر حلی)
۳۴۵، ۳۴۴، ۳۲۱، ۳۰۴، ۲۹۱، ۱۷۹، ۱۷۷، ۱۷۵، ۱۶۵، ۱۵۲، ۱۴۶	
۶۳۷، ۶۳۷، ۵۷۲، ۵۷۱، ۵۴۸، ۵۲۷، ۳۹۲، ۳۸۵، ۳۶۰	
۴	علامه

	علامه
۴۲۹	علامه ، شیرازی
عربی ۴۷۰	علم ومعلولات (رساله در ..)
عربی ۵۴۴	العلم (رساله د...) منسوب به خواجه نصیر طوسی
۵۳۱	علم خواجه نصیر رساله ...
۵۹۸	علم آلی واستقلالای (رساله در...) از سید شریف
عربی ۳۷۱	علم اخلاق (رساله در)
عربی ۵۲۷	علم ازلی از خلیل قزوینی (رساله ...)
عربی ۵۳۱	علم الهی (رساله ..) از خلیل بن محمد زمان قزوینی
۵۳۲	علم الهی (رساله ..) از مولی خلیل بن حاج بابا منقلب بدزر کش
	العلم الالهی (رساله فی .) = شرح رساله زنون العلم بالشی
	العلم بالشی من وجه العلم بذلك الوجه (رساله ..)
۶۱۵	از میر سید شریف گرکانی
۳۰۹	علم الدنئی والکسبی (رساله فی ...)
۶۵۵	مولی علم شاه بن عبدالرحمان
عربی ۵۰۹	العلم عند العرب از الدومیلی (ترجمه ...)
	علم الفلك فی العراق عباس عزای (مجله مجمع العلمی مشق
۶۵۸، ۳۶۲	سال ۲۹ جزء ۳)
عربی - ۵۸۲	علم الواجب (رساله در...) ادمیر محمد باقر داماد استرآبادی
عربی ۵۸۲-۵۸۱	علم الواجب (رساله ..) از مولی شمس
۴۴	علم الهدی فرزند مولا محسن فیض
۱۲۰	علم الهدی فرزند فیض
۲۴۹	علم الهدی فرزند فیض کاشانی
۶۴۷	علم الهدی فرزند فیض کاشانی

۶۹۴-۵۷۵	علم‌الیقین فیض‌کاشانی
۲	علماء بحرین
۷۶، ۷۱، ۶۶، ۶۲، ۶۰، ۵۷	حضرت علی (ع) [بن ابیطالب] امیرالمؤمنین
۳۳۳، ۳۱۴-۳۱۳، ۳۰۳، ۲۸۳، ۲۷۹، ۲۱۲، ۱۲۰، ۱۰۷، ۱۰۶، ۸۰	
۷۰۵، ۵۶۰، ۴۵۰، ۴۳۸، ۴۳۲، ۴۳۰، ۴۲۱، ۳۸۶، ۳۸۵، ۳۴۵، ۳۳۴	
۲۵	شیخ‌عالی
۲۷۷	علی (تخلص شاعر است)
۶۹۱	علی‌پدر احمد (ابوسعید)
۶۹۰	علی‌پدر احمد فقیه (معصومی)
۵۰۲	علی‌پدر ابن‌الساعاتی
۳۸۵	علی بن ابراهیم بن هاشم قمی
۳۶۱	علی بن احمد نباطی ر ک
	علی بن احمد نیشابوری (ابوالحسن علی‌واقف)
۱۸۷، ۱۸۵	نیشابوری)
۱۰۰	سید علی بن سید اسماعیل موسوی قزوینی
۶۴۳	مولی علی بن جمشید نوری
۴۳۲، ۶	علی بن الحسین (ع)
۵۳۰، ۴۹، ۴۷	علی بن حسین بن بابویه پدر شیخ صدوق
۱۱۵	علی پسر حسین بن عبدالله بن محمد طوسی
۶۴۰	علی بن حماد بصری پدر حسن
۱۶۰	شیخ علی بن سیف صیهری
۶۰، ۵۸	علی بن شهاب‌الدین ابی احمد العمید حسینی
۶۰۳	خواجه علی بن صدرالدین موسی
۶۳۹	سید علی بن طاووس

۹۴	علی بن طراز الذهبی
۲۶	علی بن عبد الجبار حسینی شاذلی
۳۸۵	علی بن عبدالعالی میسی
۴، ۱	علی بن عبدالله بلادی بحرانی
۲	علی بن علوی شرف الدین
۴۵۰	علی بن عمران
۹۵	علی بن عیسی بن جزله
۷۷	علی بن فضل الله احمد سالار
۲۰۴	علی بن محمد بن سلیمان نوفلی
	علی بن محمد ترکه = صائن الدین
۱۰۲	علی بن محمد تقی
۱۷۹	علی بن محمد صیمری
۶۵۳	شیخ علی بن محمد شاه رودی
۵۶۱، ۳۴، ۳۰، ۲۸	علی بن محمد طائی اندلسی
۵۵۳-۵۵۲	علی بن محمد محسن قزوین رک
	علی بن محمد گرگانی = سید شریف گرگانی
۷۰۵، ۴۳۸، ۳۰۷، ۳۲۵	علی بن موسی الرضا (حضرت رضا (ع))
۱۷۳	علی بن موسی عاملی
۵۷۸-۵۷۹	علی بن میثم بحرانی
۱۴۶، ۱۴۴	علی بن هارون مظاهری
۴۱	علی بن حاج یوسف خانیساری
۱۹۸، ۱۹۷، ۱۹۳، ۱۹۳، ۱۸۹، ۱۸۷	علی اصغر رک
۴۷	علی اصفهانی
۶۸۴	شیخ علی بیر جندی

۵۳	علی بی‌بقی
۴۰۷	علی حسینی جزایری
۳۸۷	علی حموی
	سید علی خان مدنی ملقب بصدرالدین پسر
۵۷۸، ۴۷۹، ۴۲۷، ۳۱۴، ۳۰۳	نظام‌الدین احمد
۷۰۳	سید علی شبیر
۳۱۰	علی شریفی جابری (سیف‌الدین)
۳۱۴	علی صدرالدین (سید علی خان مدنی)
۴۵۶	علی طوسی
۶۰۲	سلطان علی صفوی (برادر شاه اسماعیل صفوی)
۲۴۹	سید علی عبدلی بن حسین آملی
۵۸۹	سید علی علوی نهاوندی بروجردی
۶۵۳	سید علی قومناتی پدر سید حسین
۱۸۴	مولای قوشچی = قوشچی
۱۶۸	علی کفعمی
۶۰۹	علی گرگانی (میر سید شریف گرگانی)
۳۹۲	علی گرگانی
۴۰۹	علی محمد رك
۵۸۵-۵۸۰-۵۷۹-۵۷۴-۵۲۳	علی محمد رشتی رك
۵۸۵	علی محمد
۵۱	آقا علی مدرس
۱۱۷، ۱۱۶	علی مقری
۴۹۱	شیخ علی منشار (شیخ الاسلام اصفهان)
۳۰۰	علی نقی تهرانی (حاج میرزا...)

۶۷۵	میرزا علی نقی بهبهانی
۹۷	علی نظام
۲۶۹، ۲۶۷، ۲۶۲، ۲۶۰	هوای علی نوری
۶۴۴، ۵۳۰، ۴۱۵	
	علی نوری طبرسی لنگرودی بن آخوند ملا محمد
۵۲۸-۵۲۵	اسماعیل ر ک
۲۸۸	عماد خوشنویس
۲۹۶	عمادالدین فرزند یونس پنجهزاری مازندرانی
۳۲۴	ملا عمادالدین محمد (محمود بن مسعود)
۶۴۰-۳۲۴-۳۲۳	عمادالدین مسعود
۶۹۷	عمر فرزند تیمور پدر اسکندر میرزا
۶۰۵، ۵۲۵	عمر ابهری (پدر اثیرالدین مفضل)
۶۵۲	عمر الاسود پدر علاءالدین علی
۶۴۳	عمر بیضاوی پدر ابوسعید عبدالله
۶۴۲	عمر تفتازانی پدر سعدالدین مسعود
۵۸۳	عمر جعفری (پدر مفضل جعفری)
۴۸۳	عمر چغمینی خوارزمی پدر بزرگ محمود بن محمد
۶۰۷، ۳۷۷	عمر خطاب
۳۸۲	عمر پدر زمخشری
۲۶	عمر
۱۴۵	عمر
۲۶۵	عمر
۷۰۲	عمران
۴۷	عمران نخعی

۴۱۵	عمر لایق قزوینی
۶۷۲	عربی عمل ام‌داود (دعای استفتاح)
	سید عمیدالدین فرزند عبدالمطلب فرزند
۱۴۶-۸۹-۸۸	محمد بن علی الحاج حسین
۶۷۶	عمیدی (حاشیه...)
۶۵۲	العنایه فی شرح الوقایه از علاءالدین علی بن عمر الاسود
۶۵۳	العنایه فی شرح الوقایه از سید حسین بن سید علی قومنائی
۶۰	عنایه الله بن علی - د
	عنایه الله خطیب -
۳۳	عنقا مغرب
۱۳۵	عنوان الحق و برهان الصدق
۵۵۱	عوالم العلوم الماراف از عبدالله بحرانی
۶۰۳	عوض الخواص بن فیروز شاه
	العویص (مختصر) از شیخ مفید
۳۷۷	عربی در نسخه بغاط العربی آمده
۳۰۹	عهد موسی
۳۷۴	عربی عهدنامه از ابن سینا
۲۱۹	فارسی عهدنامه میان ایران و عثمانی
۵۲۲، ۲۶۴	عیسی (پیغمبر)
۴۸	عیسی
۴۹	عیسی
۵۴	عیسی لنجانی اصفهانی
۶۱۹، ۴۱۵	عین القواعد از کاتب قزوینی
۴۱۵	عین الحکمه از علی بن عمر کاتب قزوینی - حکمه العین

۲۱۵	فارسی	عين العيون (شرح حديث محض الاسلام)
۶۱۹	فارسی	عين القواعد (ترجمه منطق) حکمة العين
۶۹۵-۶۹۴، ۲۷۴		عين اليقين (الانوار والاسرار)
۲۵۲، ۲۱۶، ۲۱۵، ۲۰۴		عيون اخبار الرضا (ع) از صدوق
۷۰۳، ۷۰۲، ۴۲۸، ۳۳۷		

۵۰۹، ۴۹۴، ۲۰۸		عيون الابناء ابن ابی اصيبعه
۶۰۴، ۴۹۹	عربی	عيون المسائل از فارابی
۶۰۴		عيون المسائل ونتائج العلوم (عيوان المسائل)
۵		عيون الحكمه از ابن سينا
۲۱۶		عيون الرضا (عيون اخبار الرضا)
عناية الله بن ... بايزيد ثانی بسطامي ابو محمد عناية الله		

غ

۶۵۳		غاية البيان
۳۶۷		غراب الخطيب العقلي
۳۸۰		غرر ودرر (منتخبات ...)
۶۰۹		غره (ترجمه کبری از محمد بن علی کرکانی)
۳۷		غريب الحديث (کتاب در ..)
۹۰		غريب الحديث طريحي
۳۷۸		غريب القرآن (کتاب در ...)
۹۰		غريب القرآن طريحي
۳۰-۳۱-۱۸، ۶، ۲۵۴،		غزالي (ابو حامد محمد بن محمد)

۶۵۰، ۴۵۵، ۳۴۷، ۳۴۵، ۳۴۱، ۳۴۰

۵۰۸، ۳۰۶، ۲۵

غزالي

۳۴۸، ۳۴۶، ۳۴۱، ۲۵۴	غزالی نامه
۵۵۴	غلام یحیی بن نجم الدین بهاری
۳۳۱	غنیمۃ الانام فی معرفة الساعات والایام
۲۶۱	غنیمۃ الحجاز فی حل الالغاز (شرح حدیث فل رايت رجلا
۸۵-۸۳	غیاث الدین ابو اسحاق طبیب کرمانی
۵۰۰	غیاث الدین ابوالمظفر بهادر خان
۳۴۲	غیاث الدین محمود (خواجہ جهان - محمود کاوان)
۳۷۸، ۲۹۳، ۲۳۸، ۲۱۱	غیاث الدین منصور شیرازی دشتکی
۴۲۶ - ۴۵۷، ۴۲۷ - ۴۵۸ - ۴۷۸ - ۴۸۱، ۴۷۹ - ۵۰۱، ۵۰۰	
۶۸۴، ۵۵۷	
۷۳	غیاث الدین میر خواند
۲۳۸	غیاث المدقبن (غیاث الدین منصور)
- ف -	
۳۳۳	فانحة الكتاب
۵۰۴، ۴۹۹ - ۴۹۷ - ۲۹۲	فارابی (ابونصر محمد خان طرخان)
۵۱۰ - ۵۰۹	
۶۸۲	فارسی
۶۲۸ - ۶۲۶	فارسی
۳۱۹	فاضل بسطامی مولی علی نوروز علی
۱۰۰	فاضل تونی
۵۱۲	فاضل قزوینی
۱۵۹، ۱۵۷ - ۱۵۶ - ۱۲۲	فاضل هندی (محمد بن حسن اصفهانی)
۲۰۵	فاضل یزدی

۳۸۷	فاضلیه (مدرسه)
۷۰۵۰۶۱	فاطمه (ع)
۵۸۳	فانی (آسیدرضا اصفهانی)
۴۷۱	فائده خواجته نصیر ملوسی
۴۷۰	فائده دوم از فوائد ثمانیه
۴۲۰	فائده در باره علم حق تعالی از آقا حسین خوانساری عربی -
۵۳۵	فایده فلسفی عربی
۳۲	فتح الرحمن (شرح رسلانیه)
۳۰۲	ملافتح الله
۳۸۶	مولانا فتح الله واعظ
۲۱۶	فتنعلی شاه
۶۳	الفتن والملاحم
۶۳	الفتن و اعلام
۶۳	الفتن والملاحم
۶۲	الفتن والملاحم
۶۴	رساله الفتن
۶۵	رساله الفتن
۳۲۳	فتنه افغان
۲۲۲	رساله فتوت نامه فارسی
۵۴۶	فتوحات مکیه از محیی الدین اعرابی عربی
۴۰۶	شیخ فتونی
۱۷۶	الفحص والبیان عن اسرار القرآن
۱۵۹۰۹۰	فخر الدین بن محمد بن علی بن احمد بن طریح

۲۴۹، ۱۲۳، ۱۱۸، ۱۱۶، ۴۳	شیخ فخرالدین محمد = فخرالمحققین محمد بن حسن
۳۴۵، ۲۷۹، ۲۷۳، ۲۵۰، ۵	فخرالمحققین محمد بن حسن حلّی
۶۵۱، ۶۵۰، ۵۷۸، ۵۰۸	فخر رازی
۵۷۴	فخری
۴۸	فرات بن احنف
۳۳۶	فرائد الفوائد - سمرقندیه
۱۷۴-۱۷۳	فرائد القلاید فی شرح مختصر الشواهد عربی
۳۵۱	فرج الکرب (شرح الکافیة البدیعیة صفی الدین حلّی)
۲۳۳	از کفعمی
۴۰۱	فرج الله بن کل محمد کل رستاقی رک
۱۷۰	فرجه
۵۷۴	فرحات جبلی
۶۶۷	فرخ رشتی
۴۹۴	فردجان
۳۴۱	الفردوس فی ماهیة الانسان از ابن سینا
۱۷۲	فرزند نامه از غزالی
۶۷۱	فرشخوار جرد = پذیرشخوار گرد.
۳۰۲	فر فور یوس
۵۲۹	الفرق بین القضاء والقدر والمشیة والارادة عربی
۴۳۷	رساله در فرق میان کبائر و صغائر عربی
۲۸۴	فرق بین واحد و احد (رساله در ...)
	فرنگ
	فر هنگ سخنوران

	رساله فروغ دین برای مبتدی (اصل بعربی از امام محمد	
۴۵۴	غزالی و مترجم شناخته نشد) فارسی	
۶۳۰-۶۲۹-۶۲۶، ۲۰۸	فرهنگ نامه پارسی از سعید نفیسی	
۷۰۶	فریدون طهماسبی	
۴۰۱	الفصول الطیبه از ابن سینا عربی	
۴۰۳-۴۰۲	فصول من الحکمه از ابن سینا (فصول فی الالهی)	
۶۳۷-۳۹۲	فصول نصیریّه از خواجه نصیر طوسی (فارسی)	
۴۹۵-۴۹۴	فصوص از فارابی	
۵۹۰، ۲۸۱، ۲۷۵، ۲۵۰	فصوص الحکم از محیی الدین عربی	
	۶۴۸	
۴۷	فضائل الشیعه	
۱۰۶	فضائل و مناقب	
۳۳۷	فضل	
۴۸۴	فضل الله رک	
۴۸۶	فضل الله بن محمد رک	
۶	فضل الله نوری	
۱۶۴	فضل بن شاذان	
۳۶۵	فقه اللغة ثعالبی	
۶۹۱-۶۸۹	فقیه معصومی	
۵۹۰	فکوک	
۶۶۳، ۵۴۴، ۵۳۹	فلاسفه الشیعه از عبد الله نعمه	
۶۲۶	فلسفه مشرقی	
۶۹۶	فلوگل	
۳۴	فناء در ذات حق (رساله در .)	

۵۱	فنا خسرو دیلمی
۳۸۳	فنا ری (شمس الدین محمد بن حمزه)
۳۳۰	فوائد عربی
۹۰	فوائد عربی
۳۸۰	فوائد پراکنده از بابا افضل کاشی
۴۷۳-۴۷۱، ۳۶۹	فوائد ثمانیه خواجه
۵۷۰	الفوائد الحکمیة از احسائی
۴۱۱، ۲۵۲، ۳	الفوائد الرضویه از قاضی سعید قمی
۷۰۴	فوائد الرضویه از حاج شیخ عباس قمی
۲۳۵	الفوائد الضیائیة
۳۹۳	فوائد فلسفی ابوالحسن بن احمد ابیوردی فارسی-عربی
۴۹۴-۴۹۳-۹-۷	الفوائد المدنیة از محمد امین بن محمد استرآبادی
۴۹۳	الفوائد المکیة از محمد امین استرآبادی
۵۰۴	فوز اصغر از ابن مسکویه
۴۹۴، ۸۴	فهرست ابن ندیم
۶۷۴	فهرست اهلورث (کتابخانه دولتی برلین)
۵۰۹	فهرست تألیفات فارابی
۵۰۹	فهرست خزائن عراق از گورگیس عواد
	فهرست دارالکتب ظاهریه دمشق
۱۹۸	فهرست دارالکتب قاهره
۵۷۱، ۱۳۱، ۱۲۸	فهرست رسائل شیخیه
۶۹۳	فهرست قنواتی
	فهرست کتابخانه آستان قدس (بسیاری از جایها)
	فهرست کتابخانه دانشکده ادبیات تهران (بسیاری از جایها)

فهرست کتابخانه دانشکده الهیات تهران (بسیاری از جایها)

« « « « «
 « « « « «
 « « « « «
 « « « « «

فهرست کتابخانه دانشگاه (مرکزی دانشگاه تهران)

۴۱،۴۰،۳۷،۱۵،۱۲،۷
 ، ۱۲۵، ۱۲۳، ۱۰۴، ۸۵، ۸۰، ۷۷، ۶۷، ۶۵، ۵۵، ۲۳، ۵۱، ۴۶، ۴۳
 ، ۲۰۸، ۱۸۷، ۱۸۴، ۱۷۷، ۱۷۳، ۱۷۱، ۱۶۹، ۱۶۸، ۱۴۸، ۱۴۵
 ، ۲۵۷، ۲۵۳، ۲۵۱، ۲۵۰، ۲۴۴، ۲۴۲، ۲۴۰، ۲۳۶، ۵۳۲، ۲۱۲
 ، ۳۰۴، ۲۹۸، ۷۹۷، ۲۹۵، ۲۹۴، ۲۸۹، ۲۸۰، ۲۷۷، ۲۷۵، ۲۶۲
 ، ۳۴۶، ۳۴۴، ۳۴۲، ۳۳۷، ۳۳۵، ۳۳۱، ۳۲۶، ۳۱۷، ۳۱۳، ۳۰۶
 ، ۳۲۴، ۲۷۲، ۳۶۹، ۳۶۸، ۳۶۴، ۳۶۲، ۳۶۱، ۳۵۹، ۳۵۴، ۳۴۸
 ، ۴۰۹، ۴۰۸، ۴۰۲، ۳۹۹، ۳۹۲، ۳۹۰، ۳۷۸، ۳۷۲، ۳۶۹، ۳۶۸
 ، ۴۴۲، ۴۴۰، ۴۳۹، ۴۳۳، ۴۳۲، ۴۲۷، ۴۲۳، ۴۱۹، ۴۱۷، ۰۱۱
 ، ۴۷۷، ۴۶۳، ۴۶۱، ۴۵۹، ۴۵۷، ۴۵۶، ۴۵۳، ۴۵۱، ۴۴۵، ۴۴۲
 ، ۵۰۱، ۴۹۹، ۴۹۵، ۴۹۳، ۴۹۲، ۴۸۷، ۴۸۶، ۴۸۴، ۴۸۲، ۴۷۸
 ، ۵۳۹، ۵۳۸، ۵۳۰، ۵۲۷، ۵۲۱، ۵۱۷، ۵۱۲، ۵۱۰، ۵۰۸، ۵۰۳
 ، ۵۶۸، ۵۶۵، ۵۶۲، ۵۶۰، ۵۵۶، ۵۵۳، ۵۵۱، ۵۵۰، ۵۴۶، ۵۴۴
 ، ۶۱۳، ۶۱۱، ۶۰۹، ۶۰، ۵۹۹، ۵۹۵، ۵۹۳، ۵۸۳، ۵۷۱، ۵۶۹
 ، ۴۴۱، ۶۳۸، ۶۳۶، ۶۳۵، ۶۳۰، ۶۲۵، ۶۲۳، ۶۲۰، ۶۱۸، ۶۱۵
 ۷۰۰، ۶۹۶، ۶۹۴، ۶۹۲، ۶۷۴، ۶۶۸، ۶۶۵، ۶۶۲، ۶۴۹، ۶۴۶، ۶۴۴

۳۰۰، ۲۵۰، ۲۰۰

فهرست کتابخانه دیوان هند

فهرست کتابخانه مجلس ۵، ۷، ۱۰، ۱۵، ۱۸، ۲۲، ۲۴، ۴۱، ۵۳، ۶۵، ۸۹
 ، ۱۷۲، ۱۷۱، ۱۶۹، ۱۵۶، ۱۵۱، ۱۴۵، ۱۱۵، ۱۱۰، ۱۰۹، ۹۸
 ، ۲۰۰، ۱۹۹، ۱۸۷، ۱۸۵، ۱۸۴، ۱۸۲، ۱۸۰، ۱۷۷، ۱۷۳

، ۲۷۶، ۲۷۳، ۲۵۲، ۲۵۱، ۲۵۰، ۲۵۷، ۲۴۰، ۲۳۵، ۲۱۱
 ، ۳۷۳، ۳۷۲، ۳۶۲، ۳۶۰، ۳۳۹، ۳۳۵، ۳۳۱، ۲۹۱، ۲۸۵، ۲۸۰
 ، ۴۱۰، ۴۰۸، ۳۹۴، ۳۹۰، ۳۸۹، ۳۸۷، ۳۸۱، ۳۷۷، ۳۷۴
 ، ۴۸۰، ۴۵۳، ۴۴۲، ۴۴۰، ۴۳۸، ۴۳۳، ۴۲۷، ۴۱۸، ۴۱۲
 ، ۴۵۵ : ۴۵۰، ۴۸۶، ۴۸۲، ۴۸۰، ۴۷۸، ۴۷۷، ۴۶۳، ۴۶۱ : ۴۵۵
 ، ۵۳۸، ۵۳۰، ۵۲۷، ۵۲۰، ۵۱۲، ۵۰۹، ۵۰۷، ۵۰۲، ۴۹۹
 ، ۵۴۱، ۵۴۴، ۵۵۱، ۵۵۳، ۵۶۲ : ۵۶۵، ۵۶۹، ۶۰۶، ۶۱۴
 ، ۶۱۹، ۶۲۱، ۶۲۲، ۶۲۳، ۶۲۵، ۶۳۳، ۶۵۰، ۶۶۵، ۶۶۷
 ، ۶۷۳، ۶۷۴، ۶۷۶، ۶۸۴، ۶۸۶، ۶۹۱، ۶۹۴، ۶۹۶، ۶۹۷، ۷۰۰.

فهرست مجموعه امام جمعه کرمان (دانشکده ادبیات تهران) ۳۵۴، ۳۵۲.

فهرست کتابخانه مدرسه فیضیه قم.

فهرست مشار (کتب فارسی)
 ۱۸۰، ۱۷۸، ۱۱۳، ۳۷، ۱۱
 ، ۳۸۱، ۳۱۷، ۳۱۰، ۲۸۵، ۲۸۲، ۲۷۴، ۲۰۰، ۱۸۲، ۱۱۹، ۱۸۴،
 ، ۵۲۶، ۴۹۳، ۴۸۴، ۴۷۳، ۴۴۶، ۴۴۴، ۴۴۳، ۴۴۲، ۴۱۰، ۴۰۰
 ، ۶۶۵، ۶۶۳، ۶۳۲، ۶۲۱، ۶۲۰، ۶۱۸، ۶۱۳، ۵۷۷، ۵۵۳، ۵۴۲
 ۶۹۹، ۶۹۷، ۵۹۳

فهرست مشار (کتب عربی)
 ، ۹۷، ۹۰، ۸۹، ۸۰، ۹، ۸
 ، ۱۸۰، ۱۷۷، ۱۷۷، ۱۶۳، ۱۵۶، ۱۴۸، ۱۴۵، ۱۲۴، ۱۱۹، ۱۰۰
 ، ۲۷۶، ۲۷۳، ۲۵۷، ۲۵۶، ۲۵۴، ۲۵۲، ۲۵۱، ۲۴۶، ۲۳۴، ۱۷۲
 ، ۳۸۹، ۳۷۲، ۳۶۹، ۳۶۰، ۳۵۱، ۳۰۳، ۲۹۱، ۲۸۷، ۲۸۱، ۲۷۸
 ، ۴۹۹، ۴۹۵، ۴۹۲، ۴۸۳، ۴۵۹، ۴۵۲، ۴۴۱، ۴۱۰، ۳۹۴، ۳۹۰
 ، ۵۶۰، ۵۵۷، ۵۵۳، ۵۳۰، ۵۲۸، ۵۳۵، ۵۲۷، ۵۱۴، ۵۱۳، ۵۱۰
 ، ۶۵۸، ۶۵۰، ۶۴۶، ۶۳۶، ۶۲۴، ۶۲۱، ۵۹۳، ۵۹۲، ۵۷۸، ۵۶۹
 ۶۹۴، ۶۶۶، ۶۶۱، ۶۶۰.

فهرست نسخ مصنفات ابن سینا از دکتر مهدوی
 ۳۷۴، ۳۷۳، ۲۷۶، ۱۲
 ۴۴۷، ۴۱۹، ۴۱۸، ۴۱۱، ۴۰۸، ۴۰۴، ۴۰۳، ۴۰۰، ۳۸۸، ۳۹۶
 ۶۶۰، ۶۵۸، ۶۲۱، ۶۰۴، ۵۴۷، ۵۲۴، ۵۱۷، ۴۹۵، ۴۶۳، ۴۶۱
 ۶۹۳، ۶۹۱، ۶۸۸

فهرست مصنفات محی الدین به کوشش گریس عواب

در مجله علمی دمشق ۶۵۰
 فهرست مصنفات احسائی (فهرست رسائل شیخیه) ۵۷۱
 فهم رک ۵۳-۵۲
 فیاض (رساله...) از صدرالدین دشتکی ۵۸۱
 فیثاغورث ۵۱۸
 فیروز شاه بن محمد ۶۰۳
 الفیض الالهی از ابن سینا عربی ۴۰۰
 فیض الله (امیر...) ۹۶
 فیض المنان فی معنی لیس فی الامکان ۳۵
 فیض کاشانی ۳۳۱، ۳۱۰، ۲۷۴، ۲۴۹-۲۴۸، ۷۲، ۴۴
 ۶۹۴، ۶۶۶، ۶۶۴، ۶۶۳، ۶۴۷، ۵۸۸، ۵۷۵، ۵۵۶، ۵۳۶
 فیض نامه ۶۵
 فیلمار ۱۷۰

-ق-

حضرت قائم (ع) (حضرت مهدی) ۷۰۵
 قاینی (محمد خلیل بن اشرف) ۷۰۲
 قاجاریه ۲۵۴، ۲۸۶
 قاسم بن حمزه (ابو محمد) ۶۹۳
 مولی قاسم بن سلمان نیکدی ۶۵۳

۴۹	قاسم بن یحیی
۶۵۵	قاسم (خطیب قاسم)
۵۵۲	قاضی بن کاشف الدین محمد یزدی
۴۸۳، ۴۸۰	قاضی زاده رومی (موسی بن محمد بن محمود)
۶۵۵	قاضی زاده (بدرالدین احمد بن محمود)
۶۱۵	قاضی بیضاوی (بیضاوی)
۳۲	قاضی زکریا انصاری
۵۷۷، ۵۳۶، ۲۵۳	قاضی سعید قمی
۴۶۵	قاعده صدور کثیر از واحد عربی
۲۹۸	قاعده الواحد لا یصدر عنه الا الواحد (رساله در ...)
۳۷۱	قاعده الواحد لا یصدر عنه الا الواحد (رساله در ...) عربی
۲۰۴، ۲۰۲	قاموس
۹۵	قانون بوعلی
۳۶۵	قانون الادب
	قانون العصمة و برهان الحکمة - عربی - (منسوب به
۴۱۳	میرداماد)
۱۸۱	قانونچه در طب - تألیف محمود بن محمد چغمینی
۶۸۴، ۵۰۳	قانون مسعودی از ابوریحان
۶۹۶، ۳۹۷، ۲۰۸	قاهره
۵۴۶، ۳۶۹-۳۶۸	قبسات از میرداماد
۶۸۴	قبله (رساله در ...) از شیخ حسین بن عبدالصمد حارثی
۱۶۳	قبله (رساله ..) عربی
۶۸۷	قبله (گفتار در ...) از مولی محمد تقی مجلسی فارسی
۳۱۶	قبله (رساله در ..) فارسی

۶۵۷	قبله (رساله ..) از حسین خلخالی
۲۸۴،۳۳۱،۳۲۶	قبله الآفاق از آقا رضی قزوینی
۶۸۷،۶۸۴-۶۸۲،۶۷۵	قبله اثنی عشریه از شیخ محمد کاشانی
۶۸۴	قبله خراسان (رساله در ...) از شیخ حسین
۶۸۴	قبله منصوریه (رساله قبله غیاث الدین منصور)
۳۷۶	قتاده
۳۳۶،۳۵۲	قرآن مجید
۱۸۲	قرا بادین شفائی
۸۵	قراضه طبیعیات
۶۰۷	قریش
	قرة العیون فی اعز الفنون از مولی محسن فیض
۵۵۶	کاشانی
۶۵۶	قره جهرهاوی حنفی پدر مشرف الدین یحیی
۶۵۶	قره سنان (مولی سنان الدین یوسف)
۶۵۴	قره کمال
۲۴	قریه شاذله
۵۰۹، ۴۹۱، ۳۶۰، ۷۲	قزوین

۷۰۲، ۵۳۶

۵۱۵-۵۱۴	قسطاس (کتاب)
	قسطاس از کمال الدین عبدالرحمان بن محمد بن ابراهیم
۵۵۵، ۵۴۶	عتایقی حلی
۵۵۵، ۵۴	قسطاس از شمس الدین سمرقندی
۶۴۱	قسطابن لوقا
۲۸۴	قصاید سبعة علویه از ابن ابی الحدید عربی

۳۳۲		قصص الانبياء
۶۶۸-۶۶۷	عربی	قصه حبی بن یقظان از ابن سینا-
۶۸۴		قصیده بائیة (از ابن ابی الحدید)
۴۱۸	عربی	قصیده روحیه (عینیه از ابن سینا)
۲۴		قصیده زیادة المرء (از رندی)
۷۴۱		قصیده شاطبیه (حرز الامانی)
		قصیده طنطرا نیه از معین الدین ابونصر احمد بن عبدالرزاق
۶۱۱	عربی	طنطرا نی
۴۱۹-۴۱۸		قصیده عینیه ابن سینا
۲۳۳		قصیده لامیه معلقه امرء القیس
۴۳۱	عربی	قصیده میمیه از یزید
۶۷۰، ۶۶۷، ۳۹۸		قضا و قدر از ابن سینا (فضاء الله)
۴۳۴	عربی	قضا و قدر از مولی خلیل قزوینی (رساله)
۲۴		قضا و قدر
۱۷۱	عربی	قضاء و قدر (رساله در ..)
۲۵۲	عربی	قضا و قدر از صدرای شیرازی
۶۵۴		قضا و قدر از صدر المتألهین
۵۵۳		قضا و قدر از خواجه نصیر
۶۹۹	فارسی	قضا و قدر (جبر و قدر) از خواجه نصیر طوسی
۱۷۱		قضا و قدر تألیف ابو محمد عنایة الله شهیر به (بایزید بسطامی)
۳۷۷	عربی	قضایای امیر المؤمنین (ع)
۳۷۳		القطب والمنطق (رساله...) از ملا صدرا
۳۳۲		قطب الدین راوندی
۶۰۳		قطب الدین بن صلاح الدین

	قطب رازی (قطب الدین تحتانی)
	قطب الدین محمد رازی تحتانی بویه‌ی معروف به
۵۵۵-۵۵۳، ۴۰۸، ۳۳۰، ۱۲۴	قطب رازی
۵۵۵	قطب الدین رازی = (قطب الدین تحتانی)
۶۹۴	قطب الدین شیرازی
۵۴۱	قطب الدین شیرازی
	قطب الدین صاحب شرح مشارق
۵۵۵	رساله قطبیه (تصویر و تصدیق) از قطب رازی
۶۵۸	قطر الندی و بل النصدی از ابن هشام
۳۶۵، ۱۷۱	قطرب (محمد بن مستنیر)
۴۹۶، ۴۹۴	قفطی
۴۰۶، ۳۱۸، ۲۶۱، ۲۶۰، ۱۰۶، ۱۰۰	قمی (میرزا ابوالقاسم)
۵۶۴	قندهار
۶۹۳، ۶۶۷، ۶۱۶	قنوانی
۲۶۰، ۱۲۳، ۱۱۹-۱۱۶	قواعد الاحکام علامه حلی
۱۰۶	قواعد شهید
۴۰۳	قوام الارض فی حیزها از ابن سینا
	مولی قوام الدین کرمانی (از بزرگترین شاگردان
۴۸۱	سید شریف گرگانی)
	میرزا قوام الدین محمد فرزند محمد مهدی حسینی
۴۵۲	سیفی قزوینی
۳۱۸، ۲۶۱-۲۶۰، ۱۰۰	قوانین الاصول از میرزای قمی
۴۰۶	

۶۵۳	قورد (کرد) افندی
۴۸۱	قوس وقزح (رساله فارسی) «از صدرالدین دشتکی»
۳۸۷، ۲۸۰، ۲۷۸، ۲۴	قوشچی (علاءالدین علی)
۶۸۰	
	القول السدید (الحق الصراح فی ایجاب النکاح از محمد بن
۶۷۸، ۶۷۵	حاج محمد زمان کاشانی)
۴۷۶-۴۷۴	قونوی
۴۹۴	قوی النفس و ادراکاتها از ابن سینا
۴۲۴	قیافه شناسی (رساله در ...)
	فارسی
	-ک-
	کاتبی = دبیران قزوین
۶۷۶	کاخک (قریه ...)
۶۶۰	کاشان
۶۷۹	کاشانی محمد بن محمد زمان
۵۴۹، ۵۰۷-۵۰۴، ۵۰۲	الکشف - ابن کمونه
۵۵۲	کشف الدین اردکانی پدر قاضی
۱۰۰	کشف الغطاء (شیخ جعفر نجفی)
۷۰۵-۷۰۴	کشف الغمه فی تاریخ الاثمه
۲۳۳، ۱۹۴، ۷۹	سید کاظم رشتی اسید
۵۷۱	مولی کاظم سمنانی (شاگرد احسائی)
۶۴۱	کاظمین عراق
۵۶۲، ۴۳۴، ۴۱۱، ۹۶، ۷۲	کافی (اصول)
۶۵۳، ۵۸۱	
۲۳۵، ۲۱۲	کافیه ابن حاجب

۱۴۰	الکامل الفرید فی التجرید والتفرید	
۵۵۴	کانپورهند (نام شهرست)	
۶۲۸	کاووس	
۶۰۹، ۱۱۹	کبری، از میر سید شریف گرگانی	فارسی
۶۰۱	کتاب آداب از ثعالبی	
۷۰۳	کتاب الداء	
۹۶	کتاب الدعوات	
۹۴	کتاب جالینوس	
۶۵۴، ۳۶۱	کتابخانه آستان قدس	
۴۰۵	کتابخانه بوزجان	
۷۰۳	کتابخانه بیرجندی	
۵۲۳	کتابخانه تیموری	
۳۲۸	کتابخانه جامع یزد	
۴۵۷	کتابخانه سید جلال محدث	
۷۰۳	کتابخانه حسینیه شوشتریها	
۵۰۲	کتابخانه حیدری نجف آبادی	
۶۲۸	کتابخانه خانقاه نعمة اللهی	
۶۵۶-۴۵۴-۶۵۳-۵۵۵	کتابخانه خدیویه	
۱۰	کتابخانه خوانساری	
۵۹۷، ۵۶۴، ۵۲۳	کتابخانه دانشکده الهیات	
۴۴۳	کتابخانه دانشکده حقوق	
۵۲۰، ۴۷۹، ۲۳۱، ۳۶۱	کتابخانه (مرکزی دانشگاه)	
۵۶۱، ۵۵۰		
۶۶۱، ۵۵۱، ۵۰۳، ۳۶۰	کتابخانه رضوی	

۵۶۴،۵۲۶،۵۲۲	کتابخانه سپهسالار
۶۷۵	کتابخانه سردار کاظمی
۳۴۳	کتابخانه سلطان العلماء تهران
۶۶۷	کتابخانه سن ژرمن بیروت
۵۶۴	کتابخانه شوشتری
۳۷۰	کتابخانه شوشتری (نجف)
۵۸۹	» سید شهاب الدین مرعشی
۵۶۴	» شیخ الاسلام زنجانی
۵۰۹،۴۷۷	» سید شیرازی
۵۳۶	» صاحب ذریعه
۵۶۴	» غروی
۳۶۱	» فاضلیه
۶	» فضل الله نوری
۶۳۰	» لغت نامه دهخدا
۵۶-۵۵،۱۳	» مجدالدین
۵۵۵،۴۹۱،۳۶۹،۳۶۷	» مجلس شورای ملی
۶ ۸'۶۸۶،۶۸۳،۶۱۳،۶۰۵	
۶۰۴،۳۶۹،۳۶۷،۲۱۰	» ملک
۴۸۰	» ملی پاریس
۹۴	کتاب دیسکوریدوس (در طب)
	کتاب فی اتفاق آراء ارسطوطاليس و افلاطون از فارابی
۴۹۶	(رساله الجمع بین رأیی الحکیمین)
۴۸۱	کتاب در جواهر از صدرالدین دشتکی - جواهر نامه
۳۶۰-۳۹۹	کر (رساله در...) از شیخ بهائی (کر مه)

۳۸۴،۳۲۲	کراچکی
۲۱۶،۶۱	کربلا
۲۵۰	پروفسور کر بن
۶۵۶	کر ماستی (یوسف بن حسین)
	کرمانی = کریم بن ابراهیم کرمانی
۲۰۷-۲۰۶-۱۹۴-۱۳۱-۱۲۸	کریم بن ابراهیم کرمانی قاجار
	کریه = (رساله در کر)
۲۳۷،۲۰۲،۶۹	کشاف (تفسیر...)
۱۲۱	کشف
۲۲۶	کشف الاسرار در رم
۵۴۹	کشف الاسرار خنجی
۹۸	کشف الجاب فی تفضیل العترة علی الکتاب
۴۷،۴۳،۱۵،۱۲،۱۱-۹	کشف الحجب والاستار
۳۳۷، ۳۳۱، ۲۴۵-۱۶۴-۱۶۱، ۱۵۱، ۱۲۵، ۱۰۰، ۸۹، ۵۴، ۴۸	
۵۷۲، ۵۶۴، ۴۹۳، ۴۸۲، ۴۱۱، ۴۰۷، ۳۶۲-۳۶۱، ۳۵۷، ۳۴۴	
۶۹۴، ۶۵۷، ۶۳۸، ۵۹۸-۴۸۸	
۵۴۱	کشف الحق (بخشی از...) از علامه حلی
۱۳۳-۱۳۲	کشف الحقایق
۴۷۸	کشف الحقایق المحمدیه
۷۷، ۷۵، ۷۰، ۴۲-۴۰	کشف الظنون
۳۴۱، ۲۳۷، ۳۳۶، ۲۸۱، ۲۸۰، ۲۳۴، ۲۳۵، ۱۷۴، ۱۲۱، ۱۱۱، ۸۲	
۳۸۱، ۳۷۸، ۳۷۶، ۳۳۵، ۳۶۴، ۳۵۴، ۳۵۱، ۳۵۰، ۳۴۸، ۳۴۶	
۴۸۶، ۴۸۳، ۴۸۱، ۴۶۰، ۴۳۵، ۴۱۵، ۴۰۸، ۴۰۶، ۳۸۸، ۳۸۲	
۶۱۵، ۶۱۱، ۵۶۸، ۵۶۷، ۵۶۵، ۵۵۵، ۵۲۸، ۵۲۱، ۴۹۹، ۴۹۵	

۶۹۶، ۶۶۸، ۶۵۸، ۶۵۶، ۶۵۳، ۶۵۲، ۶۵۱، ۶۴۹، ۶۴۳، ۶۴۲، ۶۲۰

۴۸-۷۶

کشف القناع فی اسرار شکل القطاع

-۵۷۴، ۳۸۴، ۳۱۳، ۹۶

کشکول بهائی

۵۸۳، ۵۷۵

۲۸۳

کعب بن زهیر بن ابی سلمیٰ مزنی صحابی

۶۵۳

الکفایة

۶۷۶

کفایه خراسانی

۴۲۱

کفایة الحساب

۶۶

کفایة الطالب

۴۹۲، ۳۵۱، ۹۶

کفعمی

۴۱۵

کلباسی

۴۲۶

کلکته

۱۶۸

عربی

الکلمات الروحیه فی النفثات الشوقیه

۱۴۵

کلمات المحققین

کلمات مکنونه (قرّة العیون فی اعز الفنون) از فیض کاشانی - فارسی ۵۵۷، ۲۷۴

۶۷۶

کلمات طریقه

۶۰۵

فارسی

کلمات عشره از ائیرالدین مفضل بن عمر ابهری

۳۷۳

عربی

الکلمة الالهیه از ابن سینا

۱۶۹

عربی

کلمة التصوف

۲۴۷

کلید بهشت

کلینی (محمد بن یعقوب)

۲۰۱-۲۰۰

کمال الدین بن عمید

۴۱۹

کمال الدین بن میثم بحرانی

۵۵۵

کمال الدین عبدالرحمان بن محمد بن ابراهیم عتایی حلی

۴۲۱	کمال‌الدین عبدالرزاق اصفهانی
۶۳۴	کمال‌الدین محمد حاسب
۵۲۱	کمال‌الدین مسعود شروانی
۱۰۹	شیخ کمال خجندی
۵۸۳	کمال
۴۲۱، ۲۵۴، ۳۱۳، ۲۶۸	کمیل بن زیاد
۶	کنز (کنز اللغه)
۴۵۲	کنز الحقایق از میرزا محمد بن محمد رضا
	کنز الدقایق از محمد بن محمد رضا بن اسماعیل بن
۷۰۴	جمال‌الدین قمی
۵۶۹	کنز السالکین از عبدالله انصاری
۳۲	کنه ما لا بد منه
۲۸۳	کنه المراد (شرح بر قصیده بابت سعادت) کعب بن زهره
۶۷۵	کواکب الايام از علامه شیخ آقا بزرگ
۵۹۵-۵۹۳	کوبنانی (ابو اسحاق)
۳۹۸	کویر ولی
	الکوسجیه یا الاستیفاء (شرح الوقایه) از معین الحکام
۶۵۳	حسام‌الدین کوسج
۶۸۶، ۵۷	کوفه
۶۸۵	کوه کیلویه
۴۰۵	کوی گنبد (محلی است از اصفهان)
۳۶	کیاسعیدا اصفهانی
۸۲۸	کیخسرو
۱۸۴	کیش

۳۶۷	کیشی
۲۲۸	کیمیا (رساله در ۰۰) فارسی از ابراهیم شیرازی
۲۲۹	کیمیا - (سراج الظلمه والرحمه) از یحیی برمکی
۲۲۹	کیمیا - (ترجمه سراج الظلمه والرحمه)
۲۲۸	کیمیا (رساله در ۰۰) از محمد رومی فارسی
۲۳۷	کیمیا (رساله در ۰۰) از علی
۶۹۷	گرگانی (سید شریف)
۶۹۴	گزیده کتاب علم الیقین (انوار الحکمة) از فیض کاشانی
۴۰۹	گزیده‌هایی از اخوان الصفا عربی
۳۸۴	گفتاری از بهائی عربی
۵۴۵	گفتاری در باره زمان از بابا افضل کاشی عربی
	گفتاری در باره مجتهد و اخباری از حاج میرزا
۵۸۹	محمد اخباری عربی
	گفتاری در فرق بین اخباری و مجتهد از شیخ
۵۸۷	سلیمان بن عبدالله ماحوزی عربی
۴۳۰	گفتاری در باب روح از سید شریف گرگانی فارسی
۸۲	گلستان فارسی
۲۱۲	گلشن راز
۶۲۵، ۵۰۹، ۳۶۲	کور کیس عواد
۳۵۸	کیلان
-ل-	
۲۱۸	لایحه در باب خط سرحدی ایران و عثمانی فارسی
۱۲	لباب الالباب
۳۶۴	لحمائی

۱۱	لسان الملك (عباسقليخان سپهر)
۶۵۲-۶۵۳	لطفی بیک زاده
	لغز الزبده (رضویه) از شیخ بهائی
۶۹۸	لغز القانون از شیخ بهائی
۹۶	لغزهای بنام حسام
۹۶	لغزی بنام تقی
۹۶	لغزی بنام ظهیر
۱۲۳	اللغة
	اللغة الجویئیه فی الحکمة العلمیه والعملیه از عزالدولة
۵۰۳	ابن کموند
۲۷۴-۲۷۳	لمیة اختصاص المنطقه بموضع معین من الفلك
۲۹۸، ۱۱۷	لندن
	لواء الهدی فی اللیل والدجی (حاشیه بر شرح زاهد هروی بر رساله تصورات و تصدیقات قطب رازی) از غلام یحیی بن
۵۵۴	نجم الدین بهاری
۶۹۳	لوايح از جامی
۵۲۲	لوايح القمر
۶۴۱	لوقا
۴۸۸، ۳	لؤلؤة البحرین
۶۲۸	لهراسب
۱۵۲	لیل و نهار (رساله...) از مولی احمد اردبیلی
	الماء و تحدیده (رساله فی...) از قاضی بن
۵۵۲	کشف الدین اردکانی
۵۲۵، ۴۱۷	رساله مابال منسوب به ارسطو
	عربی
	عربی

۳۷۶-۱۵۲-۱۵۱	ماجد بن هاشم بحرانی
۵۹۴	مازندران
۶۵۸، ۳۷۶	مالك
۵۴۵	ماهیت دهر از افلاطون فارسی
۱۸	ماهیت و وجود (رساله ...) از حاج شیخ هادی تهرانی
	ماهیت و وجود (رساله ...) از حاج شیخ اسماعیل
۱۴۳	هشترودی
۶۵۱	مایله روی
۷۰۳، ۳۶۸، ۲۶۶، ۱۱۵	مأمون
۴۶۳	مباحثات از ابن سینا عربی
۲۷	مباحث اصوله
۲۲، ۱۷	مباحث الفاظ
۴۴۵	مبادی موجودات از بابا افضل فارسی
۵۱۸	مبارزالدین
۱	مبارک بن علی
۱۰۹	مبارکشاه بخاری
۱۰۷	مبحث حجیه ظن
	مبدأ و معاد (آغاز و انجام) بساند کره از
۶۶۵	خواجه نصیر طوسی فارسی
۴۶۰، ۴۰۹-۴۰۸	مبدأ و معاد از ابن سینا عربی
	رساله در مبدأ و معاد از اثیرالدین مفضل بن
۶۰۵	عمر ابهری فارسی
۲۵۷	مبدأ و معاد صدرا
۱۱۷	المبسوط

۲۱۴-۲۱۳	فارسی	مبین الاخلاق
۲۵۵	عربی	متمشابه القرآن از صدر المتألهین
۳۵۲، ۱۸۶		متمنبی
۴۷		متوکل (خلیفه عباسی)
۵۵۹-۵۵۷	فارسی	مثالیة نوریة از بهائی لاهیجی (بهاء الدین محمد)
۳۶۷		مثالث اللغة
۱۷۰		مثالثات ابن مالک بنام اکمال الاعلام بمثلث الکلام
۳۶۵، ۱۷۱-۱۷۰		مثالثات ابو عبد الله محمد بن مستنیر مشهور به قطرب
		مثالثات الانباری تألیف شیخ عبدالهادی بنام نفحة
۱۷۰		الاکمام فی مثلث الکلام
۱۷۰		المثلثات الدریة تألیف کشیش جبرئیل بن فرحات جبلی
۱۷۰		مثلثات الدیرینی بنام مربع فی المثلثات اللغویة
		مثلثات شیخ حسن قویدر الخلیلی - بنام: نیل الارب
۱۷۰		فی نظم مثلثات العرب
		مثلثات الامام ابی محمد عبدالله بن محمد
۱۷۰		(ابن السید بطلیوسی)
۲۸۴	فارسی	مثنوی در مرثیه از هجری یزدی
۴۲۵، ۳۱۳		مثنوی مولوی
۴۴۳		مجتبی مینوی
۵۶، ۵۵، ۴۴		مجدالدین
۴۸۱		سید مجدالدین حبیب الله
۲۵۰، ۱۷۰		مجدالدین محمد بن یعقوب فیروز آبادی
۶۴		مجدد رأس کل مائه (رساله در...)
۴۰۴		مجسطی

۶۸۹	مجلس (شورای ملی)
۲۶۶۲، ۹۶، ۵۶، ۵۰، ۶	مجلسی
۶۰۰، ۵۸۶، ۵۵۱، ۵، ۶، ۵۲۸، ۴۵۱	
۸۵	مجله دانشکده ادبیات سال ۴ - شماره ۶۳
۸۵	مجله شرق جلد ۱
۸۱	مجله مجمع علمی
۶۶۷، ۶۵۸، ۶۵۰	مجله مجمع علمی و مشق
۶۰۴-۵۱۷، ۴۱۷، ۸۵	مجله معهد المخطوطات العربیه
۴۲۷	مجله وحید مقاله آقای سید ابراهیم دیباجی
۲۸۲	مجمع البحار از نظر علی شاه کرمانی
۲۰۴، ۲۰۲، ۹۰ - ۸۹	مجمع البحرین طریحی
۵۳۰، ۵۲۹	
۳۰۴، ۱۶۶	مجمع الفائدة والبرهان
۶	مجم (اللغة)
۴۰۵	کتاب المجموع از ابن سینا
۶۸۰	مجموعه سردار کابلی
۵۹۲	مجموعه تفاسیر صدرا
۵۳۹، ۲۵۴	مجموعه رسائل صدر المتألهین شیرازی
۵۶۹	مجموعه رسائل خواجه عبدالله
۳۴۵	مجموعه کلمات المحققین
۴۴۵-۴۴۲	مجموعه مصنفات بابا افضل ازد کتر مهدوی
۳۱۸	رساله محاباتیہ
۵۶	المحاسن والآداب محمد بن خالد برقی
۲۱۹	محبعلی یکانلو (ناظم الملک)

۵۸۳	محتشم
	محتشم قهستان (ناصرالدوله والدنيا سلطان
۶۳۳	الرؤسا . . المظفر بن المؤيد)
۱۴۹	المحجة البيضاء
۱۷	محجة العلماء از شيخ هادی
۴۵۷، ۳۱۰	سيد جلال محدث
۱۵۴	محدث (صاحب جوامع الكلم)
۴۷۷	محدث جزایری
۱۲۳	المحرر
۱۸	سيد محسن
۱۵-۱۴	محسن بن حسن حسینی اوجی
۶۹۵-۶۹۴-۶۶۴-۶۶۳	محسن بن مرتضی (فیض کاشانی)
۲۲-۱۹	سيد محسن گرگری /ك
۱۴۳-۱۴۲، ۲۰	محسن هشترودی (دکتر)
۷	المحصل - از امام فخر رازی
۲۱۵	محض الاسلام (رساله ...)
۱۷۴ ، ۱۶۲ ، ۱۳۸	محقق حلی جعفر بن حسن بن سعید مؤلف کتاب شرایع
۴۰۶-۱۷۶	
۲۹۳	محقق خفري (شمس الدين مجد بن احمد خفري)
۲۹۷	محقق خوانساری (آقا حسین خوانساری)
۲۳۵	محقق رضی
۹۶، ۲۵-۲۴	محقق شریف (سید شریف گرگانی)
۴۵۷، ۲۵۵-۳۹	محقق طوسی (نصیر الدین طوسی)

	محقق کرکی (علی بن عبدالعالی)
۳۴۷	محک‌النظر از غزالی
۲۳۸	محل‌الدقایق از غیاث‌المدققین
۲۷۶	محمد / ک
۳۸۶	محمد
۱۲۳	محمد / ک
۱۲۰	محمد
۱۱۳	محمد
۱۷۰	محمد معروف به ابن‌السید بطلیوسی
۵۸۳	محمد پدیر محمد باقر داماد حسینی
۶۳۵	محمد پدیر مظفر
۶۵۶	محمد پدیر بالی پاشا (مولایکان)
۲۶۰	محمد (صدر بن ابراهیم)
۲۸۳	محمد بن ..
۶۰۳	محمد بن ابراهیم (از سلسله نسب صفویه)
۱۷۰	محمد بن ابراهیم بن عمرو فیروز آبادی شیرازی
	محمد بن ابراهیم بن محمد بن اسحاق حسنی -
۴۷۹-۴۷۸	حسینی دشتکی
۶۵۵	محمد بن ابراهیم حلی معروف (ابن‌الحنبللی)
۱۵۶، ۱۵۱-۱۵۰-۱۴۸	محمد بن ابراهیم (صدر‌المآلهین شیرازی)
۵۹۳-۵۹۲، ۵۳۹، ۵۱۳	
۵۸	محمد فرزند ابواحمد
۱۷۵	شیخ محمد بن ابی‌البرکات
۲۰۲	محمد بن ابی‌بکر بن ابی‌قحافه

۶۱۴	محمد بن ابی بکر قنّاه شیرینی / ک
۳۸۶	محمد بن ابی عمرو
۵۵	محمد بن ابی یزید طیفور سیجاوندی
۴۰۱	محمد بن احمد بن فرجه
۶۲۵	محمد بن احمد بیرونی
۲۰۸	محمد بن احمد حسینی لاهیجانی
۵۲۰، ۷	محمد بن احمد خفّری (شمس الدین محمد بن احمد خفّری)
۶۵۵	محمد بن احمد عجمی (حافظ الدین .)
۳۵	محمد بن شیخ احمد عقيله مکی
۲۵۲	محمد بن احمد نراقی
۳۶۸	محمد بن اسحاق ابن النّديم
	محمد بن اسحاق قونوی = صدر الدین قونوی
، ۲۴۲، ۲۴۰، ۲۳۸، ۴۰	جلال الدین محمد بن اسعد صدیقی دوانی
، ۳۵۵، ۳۴۵ - ۳۴۱، ۳۳۵، ۲۹۴، ۲۸۰ - ۲۷۸، ۲۷۳، ۲۶۸، ۲۶۰	
، ۵۴۹، ۵۲۰، ۵۰۷، ۴۸۵، ۴۷۷، ۴۷۳، ۴۲۹، ۴۲۷، ۴۲۴، ۳۷۳	
۶۸۰، ۶۱۵، ۵۵۱ - ۵۵۰	
۶۰۳	محمد بن اسماعیل (از سلسله نسب صفویه)
۱۲۲	محمد بن اسماعیل بخاری
	محمد بن اشرف سمرقندی (شمس الدین محمد ...)
۴۲	محمد بن اعرج حسینی
۲۱۵	شیخ محمد بن بابویه صدوق (محمد بن علی بن حسین بن موسی)
۱۵۸، ۱۵۶، ۱۵۰	محمد بن بدوی جزایری
۴۸۳	محمد بن ملا بنیاد علی مراغی
۶۴۹	محمد بن جلال الدین محمد مشهور به مؤمن کاشانی

۱۵۹	محمد بن حرث
۴۳۷	محمد بن حسن بلخی
۱۵۹، ۱۵۶، ۱۲۳	محمد بن حسن اصفهانی (فاضل هندی)
۶۳۷، ۴۵۶، ۱۱۶، ۶۱	ابو جعفر محمد بن حسن بن طوسی (شیخ الطایفه)
۶۰۳	محمد بن حسن بن محمد (از سلسله نسب صفویه)
۱۱۸، ۱۱۶	محمد بن حسن بن مطهر (فخر المحققین)
۶۴۰	محمد بن حسن (راوی)
	محمد بن حسن اصفهانی (فاضل هندی)
۶۳۲، ۴۳	محمد بن حسن پدر محمد (طوسی)
۶۲۴	محمد بن حسن طوسی (خواجه نصیر طوسی)
۸۸	سید محمد بن حسین حسینی / ک
۵۶۵	محمد بن حسین شریف / ک
، ۱۷۷، ۱۶۳، ۹۹-۹۸	محمد بن حسین عاملی (بهاء الدین عاملی)
۶۹۸، ۴۷۷، ۳۶۲، ۳۶۰	
۴۶۱	محمد بن حسین عقیلی استرآبادی / ک
۱۸۷	محمد بن حماد ابیوردی
۳۸۳	محمد بن حمزه فناری (شمس الدین محمد ...)
	محمد بن امیر حیدر حسینی طباطبائی (میرزا رفیعا نایینی)
۵۶۲	
۵۷-۵۶	محمد بن خالد بن عبدالرحمان برقی
۷۰۵-۷۰۴	محمد بن رضا قهی
۶۴۱، ۹۴	محمد بن زکریا رازی
۴۷-۴۶	محمد بن زین العابدین موسوی / ک
۲۰۴	محمد بن سلیمان نوفلی

۶۰۳	محمد بن شرفشاه
۴۹۴	محمد بن طرخان فارابی (فارابی)
۱۱	محمد بن عادل (ابوالمعالی)
	محمد بن عبدالجلیل سکزی
۵۵۴	محمد بن عبدالحی الکهنوی (ابوالحسنات)
۵۷۹، ۲۵۰	محمد بن عبدالکریم شهرستانی
۱۱۳، ۱۰۹	محمد بن مولانا عبدالکریم مشهدی
۳۰۰، ۱۸۵، ۲۰۴، ۷۴، ۷۱، ۴۹	محمد بن عبدالله (ص) حضرت رسول (ص)
۵۲۲، ۳۸۶، ۳۶۵	
۴۵۱	شیخ محمد بن عبدالله بن رمضان احسایی
	محمد بن عبدالله بن شیخ عبدالرحمان جزایری، خلف آبادی
۵۵۸	محمد بن عبدالنبی النیشابوری الخراسانی (اخباری)
۷۰	محمد بن عثمان بن فرهود
۶۴۳	محمد بن عربشاه اسفراینی پدر عصام الدین ابراهیم
۳۷	محمد بن عزیز سجستانی مشهور به (ابن عزیز)
۳۸۳	محمد بن علاء الدین
۶	محمد بن علی (ع) حضرت باقر
۵۷	محمد بن علی (نیای احمد برقی)
۲۱۵، ۸۰، ۴۹، ۴۷	محمد بن علی بن حسین بن موسی بن بابویه قمی (صدوق)
۴۱	محمد بن علی بن عبدالله بن محمد بلادی بحرانی
۶۵۱، ۳۴، ۲۸	محمد بن علی بن العربی الطائی اندلسی
۴۵۰	محمد بن علی بن عمران فاکهانی
۴۰۹	محمد بن علی محمد/ک
۱۴۵-۱۴۴	محمد بن علی بن هارون مظاهری

۸۸	محمد بن علی الحاج حسینی (اعرجی)
۶۰۹	محمد بن علی بن گرگانی (پسر سید شریف)
۱۱۷-۱۱۶	محمد بن علی مقری
۴۸۳	محمد بن عمر چغمینی خوارزمی پدر محمود
۴۹	محمد بن عیسی یقطینی (راوی)
۴۸۴	محمد بن فضل الله پدر فضل الله/ك
۱۲۵	محمد بن فهد حلی
۶۹۶، ۶۵۸، ۵۵۲	محمد بن مالک طائی
۲۳۵، ۱۰۹	محمد بن مبارک شاه بخاری (میرك بخاری)
۵۸۳، ۲۸۹	محمد بن محمد (محمد باقر داماد حسینی)
	محمد بن محمد ابراهیم عنایق حلی پدر کمال الدین
۵۵۵	عبدالرحمان
۴۳	محمد بن محمد بن حسن طوسی (نصیر الدین طوسی)
	محمد بن محمد بن طرخان - ابو نصر فارابی
۶۹۶	محمد بن محمد بن مالک طائی (بدر الدین)
۱۳	محمد بن محمد نقی طباطبائی
	میرزا محمد بن محمد رضا بن اسماعیل بن جمال الدین
۴۵۲	قمی مشهدی
۶۸۲، ۶۸۰، ۶۷۶، ۶۷۴	محمد بن محمد زمان ابن حسین بن رضا بن شیخ حسام الدین
	محمد بن محمد سعید لاهیجی (صاحب شرح توحید مفضل)
۵۷۲-۵۷۱	محمد بن محمد طاهر مازندرانی تنکابنی
۲۹۰	محمد بن محمد علی هرندی
۶۴۹-۶۴۸	محمد بن محمد مؤمن/ك
۴۸۳	محمد بن محمود پدر موسی

محمد بن مرتضی (فیض کاشانی)	۳۶۸، ۳۳۳، ۲۷۴، ۴۴
	۶۶۵-۶۹۴
محمد بن مستنیر بن احمد بصری (قطرب)	۳۶۵، ۱۷۱
محمد بن مطهر	۱۱۶
محمد بن مکی (شهید اول)	۵۹۹، ۱۲۴، ۱۱۷
محمد بن منصور دشتکی (صدرالمدققین)	۴۸۰
محمد بن موسی متوکل	۴۷
محمد فرزند مهیاد حسن فرزند حسین فرزند علی هرقلی	۵۸
محمد فرزند هندوشاه داوران استرآبادی	۸۷
محمد بن یحیی عطار کوفی (راوی)	۴۷
محمد بن یعقوب کلینی	۵۵۸، ۵۳۶، ۵۳۵، ۲۳۶
	۶۴۳، ۵۶۳
محمد بن یوسف گنجی	۶۶
محمد آل بحر العلوم	۱۴۵، ۱۲
محمد ابراهیم/د	۸
محمد ابراهیم/ک	۵۳
محمد ابراهیم بن محمد معصوم حسینی	۳۰۲
حاج میرزا محمد اخباری	۵۸۹، ۵۸۷-۵۸۴، ۸۰
محمد اردبیلی	۶۶
میرزا محمد استرآبادی	۳۶۳، ۳۱۴
محمد اسفراینی پدر مولی عصام الدین ابراهیم	۶۵۴
محمد اسماعیل مازندرانی (اسماعیل خواجوئی)	۳۲۴، ۳۲۳، ۲۷۷
	۶۷۹، ۴۱۸، ۳۸۳
محمد اسماعیل خان قندهاری	۷۴-۷۳

۷۰۳	محمد اشرف پدر محمد خلیل قائنی
۲۲۶	محمد اصفهانی
۶-۵	محمد امین/د
۶۶۵	محمد امین/ک
۶۶۲، ۱۳۸، ۳۸، ۲۳، ۱۹	محمد امین (پدر حاج شیخ هادی)
۴۹۳، ۳۱۴، ۹	محمد امین بن محمد شریف استرآبادی اخباری
۴	محمد امین بن میرزا بیگ بن حاجی بنیاد بن حاجی خلیل الله
۲۲۲	محمد امین انصاری پدر محمد جعفر/ک
۲۱۹	محمد امین رؤف پاشا والی ارز روم
۱۹۰	محمد باقر/ک
۱۹۸-۱۸۷	محمد باقر بن محمد جعفر همدانی
۶۷، ۱۷	محمد باقر بن زین العابدین
۶۸۷، ۶۸۳، ۷۷	محمد باقر بن زین العابدین یزدی
۵۱۵، ۱۵۱	محمد باقر بن محمد مؤمن سبزواری
۹۹-۹۶	محمد باقر بن نظام الدین علی شوشتری
۵۶۴	سید محمد باقر بن هدایه الله حسینی/ک
۲۴۲، ۱۶۷، ۷۲، ۵۴، ۳۹	میر محمد باقر داماد
۴۶۳، ۴۱۳، ۳۸۹، ۳۸۸، ۳۶۹، ۳۶۸، ۳۳۴، ۳۰۳، ۲۸۸، ۲۵۹،	
۵۵۷، ۵۴۶، ۵۴۵، ۵۳۵، ۵۳۴، ۵۷۵، ۵۱۵، ۴۹۴، ۴۸۴، ۴۴۰	
۶۸۰-۶۷۹، ۶۷۷، ۵۸۳-۵۸۱، ۵۷۵، ۵۵۸	
۹۲	محمد باقر الرضوی
۶۵۰	سید محمد باقر سبزواری
۵۳۵	محمد باقر سبزواری حسینی پدر (بهاء الدین محمد)
۱۷۴	سید محمد باقر شفتی (حجة الاسلام)

محمد باقر مجلسی	۲۶۲، ۹۶، ۵۶، ۵۰، ۶
	۶۰۰، ۵۸۶
آقا محمد باقر ولد ملا محمد اکمل اصفهانی (باقر بهبهانی)	۶۸۶، ۳۱۹
محمد پدر احمد تفتازانی	۶۵۵
محمد جعفر بن محمد باقر موسوی	۱۱۳
شیخ محمد بحرانی	۱۳۰
محمد برمکی	۲۲۹
محمد ترکه پدر صائین الدین علی	۶۲۰
شیخ محمد تقی (صاحب هدایة المسترشدين)	۱۰۰
محمد تقی بن احمد حسینی /ك	۵۵۱
میر محمد تقی حسینی	۱۰۲
محمد تقی خاتون آبادی	۳۹
محمد تقی مجلسی	۶۸۷-۶۸۵
شیخ محمد تقی نوری	۵۷۲-۵۷۱
محمد جزائری عسکری	۱۵۱
محمد جعفر بن محمد امین انصاری /ك	۲۲۲-۲۲۱
محمد جعفر فرزند صفر خان همدانی قرگزلو	۲۸۵، ۱۸۷
محمد جعفر بن محمد صفی ادبائی	۴۱۱-۴۱۰ فارسی
محمد جعفر قاینی	۶۵۹
محمد چغمینی	۱۸۲
محمد حارثان سرخسی	۴۰۵
محمد حافظ بن عوض الخواص	۶۰۳
محمد حسن	۲۰۵-۲۰۴
محمد حسن پدر علی قزوینی /ك	۵۵۳

۲۰۱-۱۹۸	محمد حسن بن حاجی محمد علی /ك
۳۶۸	ملا محمد حسن کاشانی
۱۹۹	محمد حسین /ك
۴۵۶	محمد حسین /ك
۷۸	محمد حسین
	سید محمد حسین بن سید عبدالباقی خاتون آبادی
۶۷۵، ۶۷۴، ۴۵۵	مؤلف خلق الافعال
۶۷۶، ۶۷۴	محمد حسین بن محمد علی خوراسکانی /ك
۶۳۲	محمد حسین فرزند حاج محمد هاشم طبیب /ك
۴۷۲	سید محمد حسین استرآبادی عقیلی
۲۸۴	محمد حسینی نفرشی /ك
۶۸۵، ۶۸۲، ۶۷۴	سید محمد حسین خاتون آبادی
۵۷۶، ۵۷۱	سید محمد حسین شهرستانی
۴۷۰-۴۶۷	محمد حسین عقیلی استرآبادی
۲۸۳	محمد حسین قرشی /ك
۱۱۴	سید محمد حسین کاشانی
۴۸۴	محمد حسین استرآبادی پدر میر محمد باقر
۱۸۳-۱۸۲	محمد حسین شفائی طبیبی
۴۱۳	محمد حکیم مشهور به عماد
۵۸۰	سلطان محمد خدا بنده
۷۰۳-۷۰۲	محمد خلیل بن محمد اشرف قائمی
۳۳	محمد دهدار
۱۱۳	محمد رحیم پسر محمد /ك
	حاج محمد رحیم پسر حاج محمد کریم خان کرمانی

۷۰۴	محمد رضا بن اسماعیل بن جمال الدین قمی پدر محمد
۱۲۰	محمد رضا بن محمد / د
۷۳	محمد رضا پسر مؤمن امامی
۱۱۵	محمد رضا بید گلی
۷۰۴-۷۰۳	محمد رضا ساروی مازندرانی پدر یحیی
۱۳۱، ۱۲۹	محمد رضوی / ک
۲۲۸	مولانا محمد رومی
۵۵۴	محمد زاهد هروی
	محمد زمان بن حسین بن رضا بن شیخ حسام الدین
۶۸۱، ۶۷۹-۶۷۶، ۶۷۴	پدر محمد
۶۸۲-	
۵۴۳، ۵۳۵، ۵۳۳	محمد زمان قزوینی پدر خلیل
۳۹	محمد سعید فرزند محمد تقی خاتون آبادی
۲۶۱	میرزا محمد سلمان فنکابنی
۳۱	سید محمد سنوسی
۱۸۹	محمد سمیری (از نواب اربعه)
۲۱۶	محمد شاه (قاجار)
۶۵۵	محمد شاه فناری پدر مولی حسن چلبی
۶۵۳	محمد شاهرودی پدر شیخ علی
۴۹۳	محمد شریف پدر محمد امین استرآبادی
۴۱۲	محمد شریف محمد طالقانی / ک
۱۸۵	محمد شفیع اصفهانی
۵۸۲، ۴۳۶	محمد شمسای گیلانی (شمس الدین)
۳۷۰	محمد شمس گیلانی

۵۳۲	محمد صادق قزوینی پدر صدرالدین محمد
۴۵۵،۳۲۴	سید محمد صالح بن عبدالواسع حسینی خاتون آبادی
	محمد صالح خاتون آبادی (محمد صالح بن عبدالواسع)
۳۰۱	محمد صالح خلخالی
۴۰۶	مولی محمد صالح قزوینی
۴۳۴،۲۹۹،۹	ملا محمد صالح مازندرانی
۶۶۷	محمد صغیر حسن ، معصومی
۴۱۱-۴۱۰	محمد صفی ادبائی فارسی
۶۵۶	محمد صلاح فرزند بدرالدین محمد جرجانی
۶۴۲	محمد طاووس علوی پدر جعفر
۶۹۳-۶۹۲،۳۹،۴	محمد طاهر (طاهر تنکابنی)
۶۸۰	محمد طاهر قمی
۵۷۲-۵۷۱	محمد طاهر پدر محمد مازندرانی
۳۰،۲۸-۲۷	طائی اندلسی
۶۳۵،۶۳۳،۱۱۵،۴۷	محمد طوسی (خواجه نصیرالدین طوسی)
۷۴-۷۳	محمد عظیم خان منشی دربار هرات
۴۴	محمد علم الهدی
۵۲	محمد علی /د
۲۰۰-۱۹۹	حاجی محمد علی /ك
۷۹،۷۶	مولانا محمد علی بن اسماعیل حسینی قاضی بیرجندی
۶۹۳	محمد علی بن خلیل الله (میرزا بزرگ)
۸۹	محمد علی بن محمد باقر منبودان اردبیلی /ك
	محمد علی بن محمد رضا پدر یحیی سروی (ساروی)
۷۰۴	مازندرانی

۲۱۷	محمد علی تربیت
۶۷۳-۶۷۲	محمد علی تفرشی /ك
۶۲۶	محمد علیخان شوشتری
۶۷۴	محمد علی خوراسکانی پدر محمد حسین /ك
۵۸۴	محمد علی رشتی
۱۹۸	حاج میر محمد علی رفسنجانی کرمانی
۱۴۶	محمد علی شریف نجفی
۳۸۶	ملا محمد علی (قزوینی)
۶۴۰	محمد علوی
۹۲	محمد عوض بن رستم
۵۶۴-۵۶۳	محمد فصیح بن میر اولیاء قزوینی
۶۱۸	محمد قاسم بن عباس کالی /ك
۹۶	محمد قلی سلیم
۲۷۸	محمد قوشچی
۶۸۵-۶۸۴	شیخ محمد کاشی = محمد بن محمد زمان
۲۸۲	محمد کاظم
۱۳۰، ۱۲۸-۱۲۷	حاج محمد کریم خان قاجار (کریم بن ابراهیم)
۴۳۱	محمد کشمیری
۲۳۳	آقا گل محمد گل رستاقی
۱۲۲، ۱۱۹	محمد کمالی /ك
۶۵۵، ۴۱	محمد گرگانی (جرجانی)
۳۴۴	محمد گرگانی پدر بزرگ جمال الدین بن عبدالله
۱۰۰	محمد گیلانی قمی

محمد لاهیجی (شیخ بهاء الدین محمد لاهیجی = بهائی لاهیجی)

۳۶۸	محمد محسن فیض کاشی (محمد بن مرتضی)
۵۵۲	محمد محسن قزوینی /ک
۳۱۴	السید الجلیل محمد معصوم
۴۰۷	محمد مؤمن بن علی حسینی جزایری
۱۷۴	محمد مؤمن اصفهانی
۳۷۸	سید محمد مؤمن بن دوست محمد حسینی استرآبادی
۱۵۱	محمد مؤمن شریف سبزواری
۶۴۸	محمد مؤمن کاشانی /ک
۶۶۶، ۲۴۷، ۱۱	سید محمد مشکا
۵۳۱	محمد معصوم پدر سید ابراهیم حسین قزوینی
۵۰۲	محمد ملطی شافعی پدر شیخ زین الدین
۱۴۶	محمد موسوی /ک
۴۰۹	محمد مهدی /ک
۱۹۱	حاج محمد مهدی میرزا
۱۶۷	محمد مهدی واعظ کرمانی
۲۲	محمد نجم اصفهانی
۹	محمد نصیر بسطامی
۲۹۹	سید محمد نور بخش
۶۵۳	محمد نیشابوری
۱۸۵	محمد نیشابوری
۸۷	محمد هادی /د
۱۲۱	محمد هادی فیض
۶۳۲	حاج محمد هاشم طبیب پدر محمد حسین /ک
۳۷-۳۶	محمد یخان ولد کیاسعید ای اصفهانی

۳	محمديه (رساله .)
۱۱۹	محمود / د
۶۵۵	محمود
۴۸۳	محمود
۱۸۳	محمود
۳۴۲	محمود (غياث الدين محمود خواجه جهان)
۴۸۴، ۳۴۲-۳۴۱	سلطان محمود
۱۷۴	محمود بن احمد عيني (بدر الدين)
۱۱۰	محمود بن شهاباد / د
۳۷۶	محمود بن طاهر بن مظفر سگزی
	محمود بن عبدالله حنفی = (برهان الشریعه محمود بن صدر الشریعه)
۴۸۳	محمود بن محمد بن عمر چغمینی خوارزمی
۱۱۵	محمود بن محمد رضا بید گلی
۳۱۴، ۳۲۳	محمود بن مسعود
	محمود بن موسی بن احمد بن حسین بن یوسف بن محمود
۱۷۳	عنتابی حنفی
۲۱۹، ۹۱	سلطان محمود خان سلطان دولت عثمانی
۳۱۸	سید محمود خوانساری
	محمود گاو ان = خواجه جهان
۴۰۴	محمود مباحی بقال استاد شیخ الرئيس
۶۹۶	محمود هر وی خیر زیانی ملازاده هر وی
۶۰۰	محیط طباطبائی

۴۱۹،۲۹۳،۸۱،۳۶-۲۷	شیخ محیی‌الدین اعرابی
۶۵۱-۶۴۹،۶۱۳،۵۹۰،۵۴۶	
۴۸	مختار
۲۶	رساله مختصر در اصول فقه
۱۷۳	مختصر الشواهد عینی
۴۸	مختصر کتاب الزهد
۱۱۱	مختصر المنتهی از ابن حاجب
۶۵۶	مختصر کتاب الوقایه (النقایه) از صدر الشریعه ثانی
۶۴۱	مخلد پدر حسن
۴۴۴-۴۴۳	مدارج الکمال از بابا افضل
۳۴۰	مدارج النمل از ابن رحمه حویزی
۱۷۶	المدخل الی اصول الفقه
۴۶۳	المدخل الکبیر از فارابی
۳۵۲،۲۹۷،۲۱۱-۲۱۰	مدرس رضوی
۵۳۳،۵۱۳،۵۵۳،۵۰۸،۵۰۳،۴۷۶،۴۶۴،۴۴۶،۳۹۲،۳۶۹،۳۶۷	
۶۶۵،۵۷۷،۵۳۷،۵۳۵	
۶۶۹	آقاعلی حکیم مدرس زنوزی
۱۸۶	مدرسه تاج در تبریز
۶۷۶	مدرسه قریه کاخک خراسان
۵۷۹،۵۷۷	مدرسه نیماورد (در اصفهان)
۲۸۷	رساله مراتب قلب از ابوالقاسم حسین شیرازی - راز، فارسی،
۴۴۰	مراتب وجود (رساله در...) از شمس
۲۱۵-۲۱۴	سلطان مراد
۶۵۵	مرادیدر مولی طورسون

۷۰۴	رساله مرصدا العصمة والضلالة از محمد بن رضا قمی
۱۱۳	مراغه
۶۶۳	مرآة الآخر از فیض کاشانی (محمد بن مرتضی) عربی
۶۷۹، ۶۷۶، ۶۷۵	مرآة الا زمان از محمد بن محمد زمان کاشانی
۵۰۱-۵۰۰	مرآة الحقایق و مجالس الدقایق از غیاث الدین منصور دشتکی
۲۸۵	مرآة الحق محمد جعفر قراگزلو
۱۷۰	مربع فی المثلثات اللغویه
۶۹۵-۶۹۴، ۶۶۴-۶۶۳	مرتضی
۱۰۵، ۱۷	شیخ مرتضی انصاری
۳۸۰، ۱۵۵، ۱۴۵، ۱۰۴	سید مرتضی علم الهدی
۴۰۶	
۵	مرشد
۱۱۱	مرغینانی حنبلی (صاحب هدایه در فقه حنبلی)
۳۳۴	مروان بن الحكم
۲۳۴	مروج الذهب و معادن الجواهر از علی مسعودی عربی
۹۶	مزار (کتاب...) ابن طاوس
۶۳۰، ۶۲۸	مزدیسنا ازد کتر معین
۵۹۴	مسأله اقبال و ادباز از مخترعات ابراهیم بن نصر بن سنان
۴۹۲	مسار الشیعه فی تواریخ الشریعه از شیخ مفید عربی
۴۶۲	مسائل از اثیر الدین ابهری «
۱۶۲	المسائل البغدادیه «
۵۸۹	المسائل الجبلیه الاولى
۵۸۹	المسائل الجبلیه الثانيه از سینعلی علوی نهاوندی بروجردی
۱۶۱	المسائل المصریه عربی

- مسائل خمس (رساله ..)
- مسائل طبعی (رساله مابال) عربی منسوب بارسطو ۴۱۷
- مسائل فقهی عربی ۱۶۰
- رساله در مسائل فلسفی از حاج ملاعلی نوری و یایکی از
استادان او عربی ۲۶۸
- مسائل قدسیه از صدر المتألهین شیرازی فارسی-عربی ۳۷۹
- مسائل مختلف (رساله ..) « ۳۲۸
- مسأله علم الباری (رساله فی ..) « ۲۹۷
- مسأله فقهی (رساله ...) شیخ الاسلام مولانا حسن جبلی « ۲۰۹
- مسئله فقهی در وصیت ۱۳
- مستدرک الوسائل از حاج میرزا حسین نوری ۵۷۲، ۵۷۱، ۵۳۳
- مستدرک صحیح ترمذی ۱۰۲
- مستنیر بن احمد بصری ۳۶۵، ۱۷۰
- المستوفی ۲۰۶
- مسجد جامع (اصفهان ...) ۶۸۷
- مسجد عباسی ۶۸۷
- مسعود بن تاج الشریعه محمود محبوبی حنفی پدر صدر الشریعه
عبیدالله ۶۵۲
- مسعود بن عمر تفتازانی ۱۲۱
- مسعود بن محمود عمادالدین
- سلطان مسعود غزنوی ۶۰۱، ۱۰
- سید مسلم فارسی ۴۸۱
- مسیح ۶۹۸

مشار مؤلف فهرست کتب چاپی و عربی و مؤلفین (در سه نسخه)

۷۹،۷۶	مشارق الاضواء
۵۳۸، ۲۷۳ عربی	مشاعر از صدر المتألهین
۳۵۹	مشرق الشمسین
۳۳۹	المشعشع فی العروض العروضة المشعشة
۱۱-۱۰	مشکاة الادب ناصری
۳۴۸	مشکوۃ الانوار فی لطائف الاخبار از غزالی
۳۵۰، ۳۴۸-۳۴۶	مشکوۃ الانوار و مصفاة الاسرار «
۵۴	مشهد رسول الله (ص) (مدینه)
۷۰۵-۷۰۴، ۶۹۸، ۴۱۹، ۹۶	مشهد رضوی (خراسان)
۱۹۹، ۱۱۷	مشهد مقدس غروی (نجف اشرف)
۲۲۰	مشیر الدوله
۱۰۶	مصایح
۵۸۸	مصادر الانوار اخباری
۲۵۰	مصارعات محمد بن عبدالکریم شهرستانی
۲۵۰	مصارع المصارع از خواجه نصیر طوسی
۶۳۸-۶۳۷	مصباح شیخ طوسی
	مصباح الدجی فی لواء الهدی (حاشیه بر حاشیه نجم الدین
	بهارى بر رساله قطب رازی) از ابوالحسنات محمد بن
۵۴۴	عبدالله لکنوی
۶۳۶، ۵۵۱، ۴۲۳ عربی	مصباح الشریعه منسوب بحضرت صادق علیه السلام - عربی
۵۲۲، ۵۰۹، ۳۵۱، ۲۰۸	مصر
۳۲۴	مصطفی (ص) = حضرت محمد بن عبدالله (ص)
۵۶۹	« پدر جعفر خواجه نوری / ک

۶۵۵	مولای مصلح‌الدین قوجوی معروف بشیخ‌زاده
۴۶	مصنفی المقال فی مصنفی علم الرجال
۴۵۱، ۴۰۱، ۳۹۰، ۷۵، ۵۲	مصنفات ابن سینا مهدوی
۶۵۳	مصنفک (شیخ علی بن محمد شاهرودی)
۱۰۷-۱۰۶	مضر (قبیله)
۴۵۷	معنی الحق - گردآورنده سعدالدین محمد محمودی
	مطالب مهمه از عزالدوله سعد بن منصور بن حسن بن هبة‌الدین
۵۰۳	ابن کمونه
۵۲۰	مطارحات صاحب اشراق
۵۵۵، ۵۵۳، ۵۵۰، ۴۱۶	مطالع (از ابوالثنا) از مولوی
۵۶۹	مطبعه ارمغان
۳۳۹	مطلب مشعشی
۶۱۷، ۶۱۳	مطلع الانوار محمد باقر یزدی
۳۲۴، ۳۲۲، ۳۲۰، ۳۱۹	مطلع الشمس (جلد ۲)
۳۱۹	مطلع السعدین
	مطلع نصوص الکلم فی شرح فصوص الحکم از داود قیصری
۲۸۱	برمیحی‌الدین عربی
	مطول (شرح بزرگ تلخیص المفتاح خطیب تبریزی) از
۵۶۸	سعدالدین تفتازانی
۱۲۳، ۱۱۸، ۴۳	مظهر حلی
۴۲۹	مظاهرانوار فارسی
۱۱	مظفر الدین‌شاه قاجار
۶۳۴	مظفر بن محمد
۱۸۳-۱۸۲، ۱۱۴	مظفر بن محمد حسین شفائی

۳۷۶	مظفر سگزی
۲۸۲	مظفر علی شاه کرمانی (محمد تقی بن محمد کاظم)
۴۶۰	المعاد (مبدء ومعاد ابن سینا)
۳۷۵	رساله در معاد عربی
۴۵۸	معادن وجواهر (گفتار در شناخت) از یعقوب بن اسحاق عربی
۵۰۱-۵۰۰	معارج از غیاث الدین منصور دشتکی
۵۶۳	معارج الاحکام از سید حسین قزوینی
۱۶۶	معارج التحقيق
۶۹۴	المعارف (تلخیص علم الیقین) از فیض کاشانی
۴۶۰	المعارف (شرح صحائف)
۱۰۸-۱۰۷	معالم اصول از شیخ حسن بن زین الدین
۱۷۶	معالم الدین (فقه)
۵۰۹	معانی العقل از فارابی عربی
۴۷۱	رساله در معانی طبیعت «
۲۳۴	معاویة بن ابی سفیان
۲۳۴	معتبر از اوجده الزمان (هبة الله بن ملکای یهودی)
۲۵۲، ۲۳۴، ۲۱۲، ۱۱۲	معجم المطبوعات
۵۵۴، ۴۹۹، ۳۸۱، ۳۷۵، ۳۵۹، ۳۵۱، ۳۴۱، ۲۹۰، ۲۸۱، ۲۷۸	
۶۶۱، ۶۵۸، ۶۴۲، ۶۲۰، ۶۰۴، ۵۶۸، ۵۶۷، ۵۶۵، ۵۵۵	
۵۳۳، ۲۵۰، ۲۰۸	معجم المؤلفین (ج ۴)
۳۸۴	رساله (معدن الجواهر وریاضة الخواطر) از کراچکی
۶۲۱، ۳۹۹، ۳۷۵	معراج نامه از ابن سینا فارسی
۳۹۹	معراجیه از ابن سینا (معراج نامه) «
۳۵۲	رساله معرفة التقویم

۵۱	معرفه فتح الابواب
۶۶۷	معصومی (محمد صغیر حسن ...)
۴۰۹	معصومی (ابو عبدالله فقیه ...)
۶۲۲، ۴۵۷، ۲۶	معلم ثانی (فارابی)
۳۰	رساله المعلوم من عقاید علماء المرسوم از محیی الدین
۶۴۰، ۳۲۴	معلی بن خنیس
۲۴۱	رساله فی معنی الامانة والامامة از شمس
۳۹۱	معنی النفس (رساله فی ...) منسوب به ارسطو
۲۰۷	رساله در معنی رکن رابع از حاج محمد کریم خان کرمانی
۳۴۷	معیار العلم از غزالی
۶۳۰، ۶۲۸	دکتر معین
۶۵۰	معین الحکام حسام الدین کوسج
۶۱۱	معین الدین ابونصر احمد بن عبدالرزاق طنطرائی
۲۱۲	معین الدین حسین میبدی یزدی
۵۹۴	امیر معین عبدالکریم
۸۲-۸۱	معین الدین فراهی
۱۸۶	المغازی
۵۴۹	مغالطه جذرا صم منسوب به ابن کمونه
۱۲۱، ۸۸	المغرب فی اللغة
۴۳	المغنی
	المغیث فی الحدیث (بخشی از...) از محمود بن طاهر ابن مظفر
۳۷۶	سکزی
۶۵۶	المفاتیح (حاشیه صدر الشریعه) از صدر الشریعه
۳۴	مفاتیح الغیب

- رساله مفاوضات ۴۷۳
- مفتاح التنزیل از کفعمی ۴۰۲
- مفتاح الفلاح ۹۹، ۹۶
- مفضل بن عمر = اثیرالدین ابهری مفضل بن عمر جعفی ۵۸۳
- مفتاح بن حسن صیمری ۱۶۱
- مفهوم مشتق (تحقیق از ...) از صدرای شیرازی ۵۴۲
- شیخ مفید (محمد بن محمد بن نعمان) ۴۹۲، ۳۷۷، ۳۶۲، ۳۲۲، ۱۳۹، ۱۱۵، ۲۵
- مقاصد ۵۴۹
- المقاصد النحویه فی شرح شواهد مشروح الالفیه
- تالیف محمود بن احمد عینی ۱۷۴
- مقاله درباره ازلیت نفس و اینکه نفس نه مزاج است
- نه متولد از مزاج از ابن کمونه ۵۰۷
- مقاله در اثبات ابدیت نفس از ابن کمونه ۵۰۲
- مقاله دکتر عبدالرحمان بدوی، در باب مؤلفات ارسطو ۶۰۴
- مقاله فی معرفه اشخاص القائم و اعتماد الجبال و ارتفاع الغیوم
- از ابوعلی بن هیثم ۲۰۹
- مقبره شاه طور ۳۵۷
- المقتصر من شرح المختصر ۱۲۳
- مقتل (وقایع طف) ۱۸
- مقداد بن عبدالله سیوری حلی (فاضل مقداد) ۵۲۷، ۱۷۹، ۱۰۴
- مقداریه از محمد مؤمن بن علی حسینی (فارسی) ۴۰۷
- مقدمه اثبات نبوت خاصه از حاج آقازاده همدانی (فارسی) ۲۸۵
- مقدمه الواجب (رساله ...) ۱۵۱
- مقدمه از شیخ مفید ۳۶۳-۱۷۶

۹۶	مکارم الاخلاق
۳۶۷	المکتفی
۵۸۲، ۳۱۷، ۷۲	مکه
۱۲۴، ۱۱۷	مکی
۱۴۰	مکی بن جعفر موسی
۹۸	مکی بن صالح بحرانی صاحب کشف الحجاب
۶۹۶	ملازاده (خیرزیائی) یا خریزائی
۶۸۶-۶۸۵	ملازمان
	الملخص فی الهیئة البسیطة از محمود بن محمد بن عمر چغمینی
۵۹۴، ۴۸۳	خوارزمی
۲۱۰	ملک (حاج حسین آقا)
۵۰۸، ۵۰۲	ملکای یهودی
۸۵	مرحوم ملک الشعراء بهار
۲۲۴	ملکشاه (سلطان ملک‌شاه)
۲۲۰	میرزا ملکم = ناظم الدوله
۱۸۱	ملک مظفر بن ملک منصور
۱۷۱	ملک منصور
۲۴۰	الرساله الملکوتیه فی اثبات حدوث عالم از ملاشمس‌گیلانی
۵۷۹، ۳۲۸، ۲۵۰	ملل و نحل از شهرستانی
۵۲۹	مناجات موسی منسوب بحضرت موسی (ع) (عربی)
۴۲	مناسخات الارث از خواجه طوسی
	مناظره انسان و حیوانات (طرب المجالس) (فارسی)
۵۲۵	تألیف میر حسین حسینی هروی ابن میر عالم
۵۸	المنافع والاستخارات (از کتاب المحاسن والآداب برقی)

۴۱۴	کتاب مناقب (ابن شهر آشوب)
۱۰۸	مناقب ائمه (ع) (رساله در ...)
۳۶۸	مناهج النجاة (منہج النجاة) از فیض کاشی
۲۸	منبع الاسرار
۴۱۲	منبع البیان (اصل الرضوان)
۵۸۸، ۱۵۲	منبع الحیاة فی صحة قول المجتہدین من الاعراب
۱۷۰	منتخبات مثلثات محمد بن مستنیر (قطرب)
۳۳۲	منتخب السامی فی الاسامی (لغت عربی بفارسی)
۱۸۱	منتخب الطب (عربی)
۳۲۱	منتہی از علامہ حلی
۱۳۳-۱۳۵	منتہی الافکار فی ابانة الاسرار
۳۲۴	منجمان اهل فارس وروم
۱۶۰	رساله فی مندوب الصیام (عربی)
۲۱۰	منصور
۵۰۲	منصور
۳۴۵	منصور حلاج
۳۶۴	منصور لحسانی
۳۹۴	منطق الشفاء (شفاء)
۵	منطق عیون الحکمه (عیون الحکمه)
۱۸	منظومه در کلام از حاج شیخ هادی تهرانی
۷۰۴	منظومه نجاح الطالب
۴۴۹	منظومه نجومی (عربی)
۱۸	منظومه در نحو از حاج شیخ هادی تهرانی
۴۵۰	منظومه در نحو (عربی)

۱۶۹	المنظومة السنية في بيان الاسماء اللغوية (عربی)
۳۴۵	المنقذ من الضلال از محمد غزالی
۸۴	منكه هندی
۷۱-۷۰	منهاج الوصول الى علم الاصول بیضاوی
۶۳۸-۶۳۷	منهاج الصلاح از علامه حلی (عربی)
۱۶۸	منهج السلامة (عربی)
۴۱۹	المنهج المستقیم (شرح قصیده عینیه از ابن میثم)
۳۶۷	منهج النجاة (بخشی از...) از فیض کاشانی
۱۴۷، ۱۴۶، ۸۹-۸۸-۱۳	منية اللیب (شرح تهذیب علامه)
	منية الممارسين (بخشی از...) از شیخ عبداللہ بن
۵۸۷	صالح بن جمعه لاهیجی
۶۴۹	مواقع النجوم از محی الدین
۱۱۰	مؤمن الملك
۱۲۵-۱۲۲	الموجز الحاوی فی تحریر الفتاوی (عربی)
۶۱۱	موزه بریتانیا
۶۲۹، ۵۲۲، ۳۰۹	موسی (پیغمبر)
۶۵۶	موسی
۵۳۰، ۴۷	موسی بن بابویه نیای صدوق
۴۲۸، ۴۲۵، ۳۳۷، ۵۷، ۶	موسی بن جعفر (ع)
۷۰۵، ۶۱۲، ۶۰۲، ۵۷۶	
۶۴۲	موسی بن جعفر
۴۷	موسی بن عمران نخعی
۴۷	موسی بن متوکل
۶۳۹	موسی تلمعکبری

۱۷۳	موسی عاملی
۱۷۰	موسی قلیننی مالکی ناظم مثلثات قطرب
۸۷	رساله موسیقی
۱۹۴	رساله موضح ایضاح همدانی
۳۷۵	مؤلفات ابن الجوزی تألیف عبدالمجید العلوجی
۲۸۹	مؤلف فهرست آستان قدس (جلد ۱)
۵۵۸، ۲۲۵	مولوی رومی
۶۰۲، ۳۰۹، ۲۸۴، ۲۸۲	حضرت مولی (ع) (علی بن ابیطالب)
۳۷۶	مؤنثات سماعیه عربی
۵۰۳	مؤیدالدین عروزی
۶۳۹	مہج الدعوات سیدعلی بن طاووس
۲۷۶، ۱۸۷، ۱۸۰، ۸۵، ۵	دکتر مهدوی
۴۱۱، ۴۰۹، ۴۰۸، ۴۰۴، ۴۰۲، ۳۹۶، ۳۹۴، ۳۹۱، ۳۷۴، ۳۷۳، ۳۶۱	
۶۲۳، ۶۲۱، ۶۱۶، ۶۰۴، ۵۱۷، ۴۹۵، ۴۶۳، ۴۶۱، ۴۴۲، ۴۱۹، ۴۱۸	
۶۹۳، ۶۹۲، ۶۸۹، ۶۸۸، ۶۷۲، ۶۷۱، ۶۶۹، ۶۶۶	
۶۰۰، ۶۶، ۶۴	حضرت مهدی (ع) = حضرت قائم
۳۱۷، ۲۵۲، ۱۱۳، ۱۲	مولی مهدی بن ابی ذر نراقی
۶۴۰، ۳۲۳، ۳۲۱، ۳۱۸	میرزا محمد مهدی بن هدایت الله خراسانی علقب به شهید
۱۹۳	مهدیقلیخان
۱۲۳	المہذب
۵۵۸، ۲۹۳، ۲۱۲	میبدی (میر حسین میبدی)
۵۸۰، ۵۷۹، ۴۱۹، ۲۴	میثم بن علی بن میثم بحرانی
۵۸۰، ۵۷۹	میثم بحرانی پدر بزرگ میثم بن علی بحرانی
۴۲	المیراث (رساله فی...)

- میر اولیاء پدر بزرگ میر معصوم قزوینی
 ۵۶۳ فرزند محمد فصیح
 ۶۲۰، ۶۱۴، ۵۲۵ میر حسین بن میر عالم حسینی هروی
 ۶۹۳ میر داماد (محمد باقر = داماد)
 ۶۹۳ میرزا بزرگ (محمد علی بن خلیل الله)
 ۶۹۷، ۶۹۵، ۴۲۷، ۴۱۲ میرزا بیک بن حاجی بنیاد بن حاج خلیل الله تبریزی
 ۶۹۹ میرزا جان باغنوی
 ۵۶۴-۵۶۳ میر فندرسکی (میرزا ابوالقاسم)
 ۲۳۵ میرقلی (قلاء بن صالح)
 ۵۶۳ میرک بخارائی (محمد بن مبارک بخاری)
 ۵۷۴ میر معصوم قزوینی فرزند محمد فصیح بن میر اولیا
 ۵۷۴ میر نجات
 ۴۲۷ میر نظام الدین احمد بن غیاث الدین منصور بن -
 ۱۹۰ صدرالدین شیرازی
 ۱۰۲ میزان از محمد باقر همدانی
 ۶۶۳ میزان الاوزان (میزان المقادیر)
 ۱۰۲ میزان القیامه از فیض کاشانی
 ۴۱۵ میزان المقادیر (میزان الاوزان)
 ۴۱۵ المیزان از نجم الدین دبیران کاشی

- ن -

- ۵۱۳ الناس معادن کمعادن
 ۳۱۴ الناسخ والمنسوخ از منصور لحنائی
 ۱۱۹ ناصر (تخلص شاعر)
 ۳۴۳ سلطان ناصر الدین ابوالفتح عبدالقادر

۵۲۷،۲۱۶	ناصر الدین شاه (قاجار)
۳۳۹	ناصر حویزی
۳۴۰	ناصر مشعشعی
۲۱۹	ناظم الملك (فتحعلی یکانلو)
۱۷۲	ناعمۃ الحمصی
	النافع لیوم الحشر (شرح باب حادی عشر علامه حلی -
۵۲۷-۱۷۹	از مقداد سیوری حلی
۳۳۴	عربی نامه شیخ بهائی به میر داماد
۴۵۶	عربی نامه بهائی بهمدانی
۳۰۳	فارسی نامه از حکیم رشدی
۴۷۶	نامه خواجه به دبیران کاتبی
۶۳۰-۶۲۸	نامه دهقان خداپرست
۳۳۴	نامه حضرت علی (ع)
۲۸۶	عربی نامه ملا فتح الله (واعظ الانام) ببعضی از اعلام
۴۷۳	عربی نامه قونوی به خواجه نصیر و رساله مفاوضات
۴۶۵	فارسی نامه کمیشی به خواجه
۳۸۶	عربی نامه ملاعلی (پدر واعظ الانام)
۶۸۴	به سید حسین خواتون آبادی
۶۸۴	فارسی نامه مردم به بههان به ملازمان
۶۵۰	عربی نامه محیی الدین به رازی
۴۲۳	فارسی نامه میر داماد به شوشتری
۴۵۳	فارسی نامه ای در باره نماز آیات
۲۶۶،۲۶۲	نان و حلوائی شیخ بهایی
۳۷۷	نباته

۳۲۲	عربی	نبذة الادویه
۲۸۸	عربی	نبراس الضیاء فی شرح باب البداء از میر داماد
۶۲۱	فارسی	رساله فی النبوة از ابن سینا
		النتایج الالهیة فی شرح الکافیة البدیعیة شرح و متن از
		صفی الدین حلی و التسمیح الالهیة نام دیگر این
۳۵۱	عربی	کتاب است
۵۰۳		نجات ابن سینا
۷۰۴		نجاح الطالب (شرح منظومه) از محمد بن رضا قمی
۳۱۷		نجران مکه
- ۹۰ - ۷۴، ۴۲، ۳۹، ۱۶		نجف
۵۰۲، ۳۷۰		
۱۶۱		نجم الدین (ابو القاسم جعفر بن حسن معروف به محقق حلی)
۵۵۴		نجم الدین پدر غلام یحیی بهاری
۵۰۳		نجم الدین نخجوانی
		شیخ نجم الدین رازی = نجم الدین کبری
۵۰۴، ۴۷۶، ۴۱۵		نجم الدین علی بن عمر دبیران کاتبی قزوینی
۵۷۴، ۳۰۶		نجم الدین کبری
۱۹۹		نجم بن شهاب (عبدالله مولى عبدالله شاه آبادی)
۳۲۰ - ۳۱۹		نجوم السماء
۱۷۵		نجیب الدین بن نما
۹۸		نجیب الدین محمد
		نجیب الدین یحیی بن احمد بن یحیی بن حسن بن سعید
۱۷۵، ۵۸		هذلی حلی
۳۳۶		نحور الحور المقصورات علی عقود السمر قندی فی الاستعارات

۹۳۱	کتابخانه مجلس شورای ملی	
۳۱۷	فارسی	نخبة البیان (نراقی)
۴۶		نخبة المقال
۳۶۷		نزهة الارواح شهر ذوری
۱۷۳، ۳۷	عربی	نزهة القلوب
		نزهة الناظر فی الجمع بین الاشباه والنظائر « تألیف
۱۷۵		ابو احمد یابوز کریا نجیب الدین
۶۰۲	فارسی	نسب نامه صفویه
۳۶۵		نسیم البحر از ابو منصور نعمانی (یا ابراهیم ضمیری) عربی
۲۸۸		نشاط
۱۸۳-۱۸۲، ۳		نشریه دانشگاه (از ۱ تا ۴)
۲۶۴		نصاری
۲۵۱، ۲۴۹		نص النصوص شرح فصوص محیی الدین از آملی
۵۹۴		نصر بن سنان پدر ابراهیم
۱۹۷-۱۹۶		نصر الله خان خزل
۱۸۹		رساله در نصیحت از شیخیه محمد باقر همدانی
خواجه نصیر الدین طوسی (محمد بن محمد بن حسن طوسی) ۷، ۲۴، ۳۹، ۴۲، ۴۳، ۷۷،		
۸۱، ۱۱۵، ۱۳۲، ۲۱۰-۲۱۱، ۲۳۷، ۲۴۰، ۲۵۰، ۲۷۸، ۳۰۹،		
۳۳۵، ۳۵۲، ۳۵۳-۳۵۵، ۳۶۵، ۳۶۷، ۳۶۹، ۳۷۳، ۳۹۲، ۳۹۶،		
۴۳۹، ۴۴۶، ۴۵۷، ۴۴۸، ۴۷۰، ۴۷۱، ۴۷۳-۴۷۵، ۴۷۶،		
۴۸۵، ۵۰۳، ۵۰۸، ۵۲۸، ۵۳۱، ۵۴۲، ۵۴۴، ۵۵۳، ۵۶۱،		
۵۶۶، ۵۷۷، ۵۹۴، ۶۰۳، ۶۰۵، ۶۱۲، ۶۲۴، ۶۳۲-۶۳۳،		
۶۳۵، ۶۳۷، ۶۶۴، ۶۹۳، ۶۹۷.		
نصیریّه (رساله اثبات جوهر مفارق) از خواجه نصیر الدین		
۴۳۵		طوسی

- ۱۰۴ ضد القواعد الفقهیه علی مذهب الامامیه
نظام الدین احمد فرزندان ابراهیم بن سلام الله دشتکی شیرازی
(سید نظام الدین احمد) ۴۳۶ و ۲۸۱
- ۷۴ شیخ نظام الدین احمد اولیاء
- ۹۸ نظام الدین علی شوشتری
- ۶۱۱ نظام الملک طوسی
- ۴۲۹ رساله نظامیه
- ۱۷۰ النظم الوهاج (شرح منهاج الاصول بیضاوی)
- ۱۷۰ نظم مثلثات قطرب (بدون نام ناظم)
- ۱۷۰ نظم مثلثات قطرب از شیخ موسی قلینی مالکی
- ۵۴۴ نعمه (عبدالله ...)
- ۱۵۲ - ۱۵۳ ، ۱۵۶ ، سید نعمه الله حسینی جزایری
- ۱۵۸ ، ۲۳۵
- ۱۷۰ نفحة الکام فی مثلث الکلام تألیف شیخ عبدالهادی
- ۶۰۳ ، ۵۱۶ ، ۴۴۲ ، ۴۰۴ النفس از رساله های منسوب به ارسطو عربی
- ۴۴۲ نفس از بابا افضل فارسی
- ۶۰۳ النفس (مختصر کتاب ...) از خواجه نصیر طوسی عربی
- ۵۱۷ رساله نفس از شیخ الرئيس
- ۶۱۶ نفس (ترجمه رساله النفس علی طریق الدلیل والبرهان
- ۴۰۴ النفس (رساله فی ..) از ابن سینا عربی
- ۴۱۱ النفس (رساله فی ..) منسوب بابن سینا عربی
- ۶۱۶ النفس علی طریق الدلیل والبرهان از شیخ الرئيس
- ۱۸۶ نفی التحریف عن القرآن الشریف
- ۴۴۲ ، ۶۳۰ نفیسی = سعید نفیسی

۶۵۶	النقایه (مختصر کتاب الوقایه) از صدر الشریعه ثانی
۷	نقد المحصل
۹۶	نکت الارشاد
۴۵۴	نماز آیات (گفتار در کیفیت ..)
۷۵	نوبخت (کلامی)
۶۹۳	نورالدین عبدالرحمن جامی
۴۸۰-۴۷۹، ۳۲۸، ۱۰۸	قاضی نورالله شوشتری
۶۵۴، ۵۹۷، ۵۹۴	
۲۷۹-۲۷۸	نور الهدایه ازدوانی
۲۸۱	نور الهدی از محمد بن محمد زمان کاشانی عربی
	نور الهدی لحملة لواء الهدی (حاشیه بر لواء
۵۵۴	الهدی) از یکی از فضلاء قرن ۱۳ - هـ
۳۲۴	رساله نوروزیه
۳۱۹	رساله نوروزیه (تحقیق در نوروزیه)
۳۲۲	رساله نوروزیه فارسی
۶۴۰	نوروزیه سید اسماعیل خوانون آبادی
۶۴۰	نوروزیه مولی اسماعیل خواجویی
۶۴۰، ۳۲۳	نوروزیه میرزا مهدی شهید خراسانی (رد نوروزیه خاجویی)
۶۴۰، ۳۲۳	رساله نوروزیه عمادالدین - محمود بن مسعود
۶۲۶	نوشیروان عادل
۲۱۸	نوری (غلام پیشخدمت)
۶۴۵، ۲۸۹	حکیم نوری (مولی علی نوری)
۵۷۲	حاجی نوری
۲۹۳	نوریه مثالیه (مثالیه نوریه)

۸۸	نهایه
۱۶۲، ۶۱	نهایه الاحکام شیخ طوسی
۶۸۴	نهایه الادراک قطب شیرازی
۱۶۷، ۴۱۹	نهج البلاغه
۲۸	نهج البیان (اهل الرضوان)
۳۶۷	نهل الهندی
	نهوض حثیث النهوردالی دحوض خبیث الیهود از شیخ
۵۰۲	زین الدین بن محمد ملطی شافعی
۵۹۴	نیشابوری (نظام صاحب شمسیه الحساب)
۱۷۰	نیل الارب فی نظم مثلثات العرب
۴۲۵	نبی نامه از عبدالرحمان جامی فارسی

- ۹ -

۴۴۱	الواحد لا یصدر عنه الا الواحد از میرزا ابراهیم همدانی- عربی
۳۰۳	الواردات القلبیه عربی
۵۲۲	واسطی
۶۶۶، ۶۴۴-۵۳۷-۵۳۶	وافی از فیض کاشانی
۱۴	وافی (شرح وافیه تونی ...)
۵۱۶	رساله در وجود عربی
	وجود الموجود (= رساله وجودیه از جامی
۳۹۳	وجود ذهنی (رساله در...) از ابوالحسن بن احمد عربی
۴۳۸	وجود واجب از شمسای گیلانی عربی
۴۳۷	رساله وجودیه از شریف گرگانی فارسی
۶۶۴	وجودیه (رساله) از مولانا جامی (وجود الموجود) عربی
۱۸۶	وجیز (تفسیر...) از واحدی نیشابوری

۵۳۱-۵۳۰، ۱۶۳	وجیزه از بهاء الدین محمد عاملی
۴۷۲	وحدة واجب الوجود (رساله در ...)
	عربی
	وحدة الوجود (رساله فی ...)
	از شیخ حسین بن ابراهیم
۶۶۲	تسکابنی
	عربی
۴۲۷	وحید - مجله ...
۶۸۶، ۳۲۷، ۳۰۰، ۳۱۸	وحید بهبهانی - باقر بهبهانی
۱۶۵، ۱۳۹-۱۳۸، ۱۸-۱۵	ودائع النبوة - کتاب الطهارة
	عربی
۱۸۶	وسیط
۴۵	وسيلة القبول فی الصلوة علی آل الرسول
۳۸۵	وصية حضرت رسول (ص) به علی (ع)
	(عربی)
	وضعية (رساله ...) از میرسید شریف گرگانی
۴۸۶-۴۰	وضعیه (رساله ...) از قاضی عضد الدین ایجی
	عربی
	وقایة الروایة فی مسائل الهدایة از برهان الشریعه محمود
۶۵۶-۶۵۲-۶۵۱	بن صدر الشریعه اول
۳۴	الوقت (رساله ...) از حمید الدین
۵۵	وقوف القرآن
۳۲۱	رساله ای در ولایت پدر در نکاح
۵۸۶-۵۸۴	ومضة النور از حاج میرزا محمد اخباری

- ه -

۳۰۴-۵۷	حضرت هادی (ع)
۲۱۸	هادی ولد نصر الله خان رك
۱۲۰	محمد هادی بن قراب فیضی
۱۵-۱۶-۱۸-۲۰-۲۲-	حاج شیخ هادی بن محمد امین - تهرانی
۲۳-۳۸-۱۳۸-۱۳۹-۱۴۲-۱۴۳-۶۶۱-۶۶۲	

۵۸۳	هادی بیاك
۵۵۷-۲۸۹	حاج ملاهادی سبزواری (حاجی سبزواری)
۱۰۷	هارون (ع)
۶۳۹	هارون بن موسی تلعهکبری
۸۳	هارون عباسی
۱۴۵-۱۴۴	هارون مظاهری
۵۰۳-۱۵۱	هاشم بحرانی
۵۰۴-۵۰۳	هبة الله بن ملکا فیلسوف یهودی
۲۸۴	هجری یزدی
۶۵۳	الهدایة (شرح الوقایه)
۵۸۸	هدایه (بخشی از...) از امیر حسین بن شهاب الدین عربی
۶۹۶-۵۶۵-۵۶۱-۵۴۰-۲۱۲	هدایة اثیریة
۱۹۶	هدایة احسائی
۱۹۶	هدایة الصبیان
۳۲۹	هدایة الله الموسوی
۵۶۴	هدایة الله حسینی پدر سید محمد باقر رک
۶۷۷-۶۷۵	هدایة المسترشدین از محمد بن محمد زمان کاشی عربی
۱۲۲-۷۴-۷۲	هرات
۵۴۳-۵۳۷-۵۳۵	هشام بن حکم
۳۸۱	هشام انصاری
۴۰۵-۱۹۰	همدان
۶۰۸-۵۵۵-۵۵۴-۵۲۶	هند
	۶۳۸-۶۳۲-۶۳۰-۶۲۵
۶۲۸	هندی (لغات)

۶۲۶	هوشنگ (حکیم باستانی، داستانی)
۵۰۷، ۴۱۰، ۳۴۲	هیا کل النور سهروردی
۵۹۳	رساله در هیئت از ابواسحاق بن عبدالله خادم برهانی
۱۸۴	رساله در هیئت از مولا علی قوشچی فارسی
۵۰۳	هیئت مؤیدالدین عروضی
۲۰۹	هیثم پدر ابوعلی

- ی -

۵۰۹	یادداشت‌های قزوینی
۲۵۵، ۲۵۳، ۲۵۱، ۱۱۹	یاد نامه صدرای شیرازی
۵۳۶، ۵۱۴-۵۱۳، ۵۱۱، ۴۳۵، ۳۰۴، ۲۹۱، ۲۷۴، ۲۵۹، ۲۵۶	

۵۹۳، ۵۴۲

۴۵۹	یاد نامه کنندی
۴۴۸-۴۴۷	یاسر
۵۸۷	شیخ یاسین
۲۸۸	یاقوت
۵۷۴	یتیمی (تخلص شاعر)
۶۵۶	شیخ یحیی بن بخشی
۴۹	یحیی
۲۲۹	یحیی بن ابی بکر بن محمد برمکی
۳۷۹	یحیی بر حبش سهروردی = شیخ اشراق
۱۸۵	یحیی بن محمد شفیع اصفهانی
۱۷۶، ۵۸	یحیی بن حسن بن معید هذلی
	یحیی بن محمد علی بن محمد رضا السروی (الساروی)
۷۰۴	مازندرانی

۴۷	یحیی کوفی
۶۳۲-۶۳۰	یشتها از ابراهیم پور داود
۵۹۸۰۵۹۶،۲۱۲	یزد
۶۲۹-۶۲۸	یزد گرد = یزد جرد (پادشاه ساسانی)
۴۳۱،۲۶۵	یزید بن معاویه
۴۵۰	شیخ یعقوب
۴۵۹-۴۸۵	یعقوب بن اسحق کندی
۴۷۷	یعقوب بن عثیم
۳۵۰،۱۷۰	یعقوب بن محمد بن ابراهیم بن عمر فیروز آبادی شیرازی
	میرزا یعقوب انجوی (یادداشت انتقال
	کتاب به مقیم کاشانی) = یعقوب بن محمد ..
۳۵۰	یعقوب فیروز آبادی
۶۴۳	یعقوب کلینی
۲۰۶	یغما جندقی (ابوالحسن)
۱۷۲	یک قطعه شعر فکاهی فارسی
۴۴۶	ینبوع الحیة از بابا افضل فارسی
۱۲۲	یوسف
۵۳۰	یوسف
۱۸۰،۱۷۸	یوسف بن حسن
۱۷۳	یوسف بن محمود
۴۸۸	شیخ یوسف بحرانی (صاحب حدائق)
۴۲۵	خواجه یوسف همدانی
۵۱۸،۴۲۸،۶۰	یونان

تعلیقات

استدراکات و توضیحات کتابشناسی بخش ۲ و ۱ مجلد ۴: فهرست

ص ۳۵- رساله فیض الممان

سید محمد بن سید احمد عقیده مکی معروف به ابن عقیده و متوفی در ۱۱۵۰
مؤلف این رساله، مؤلفات بسیار، در عرفان دارد.

بغدادی هدیه العارفین ۲ : ۳۲۳

ص ۱۰۴ شرح قصیده بایه حمیری

این شرح از سید مرتضی علم الهدی است که در مصر سال ۱۳۱۳ چاپ شده.
رجوع شود به ذریعه ۱۴: ۹.

ص ۱۱۰ تعلیقات بر کشف

مؤلف این تعلیقات همان سید جمال الدین از شهاب الدین احمد بن علی حسنی
مؤلف عمدة الطالب فی اخبار آل ابی طالب و در گذشته در ۸۳۸ است.

فهرست مجلس ۴: ۳۱۶

ص ۱۱۵- فهرست کنوز الرموز

از کنز الرموز یا کنوز الرموز (که در فهرست ۶ و در این جا با نام فهرست
کنوز الرموز آمده) چند نسخه در دانشگاه و ملک و چند کتابخانه دیگر هست و
قدیم ترین نسخه (بنوشته وزیعه) در بادلیان است که تاریخ کتابت آن ۹۴۴ و پس
از آن نسخه کتابخانه ملک مورخ ۱۰۴۶ است.

رجوع شود به ذریعه ۱۸: ۱۵۶ و ۱۷۲-۱۷۳، بادلیان:

ص ۲۲۰ دفترى شامل ۲۷ رساله از میرزا ملکم خان.

این دفتر همان کتابچه غیبی یا دفتر تنظیمات است که در مجموعه ای از آثار
ملکم با کوشش محیط طباطبائی چاپ شده است (سال ۱۳۲۷ ش تهران).

در کتابخانه آقای یحیی ذکاء نیز نسخه ایست که در فهرست آن در نشریه

شماره ۳ بدرستی شناخته نشده است.

رجوع شود فهرست کتابخانه ملی تألیف سید عبدالله انوار : ۱۵۲ کتابخانه

مرکزی دانشگاه ۳: شماره ۳۲۵۷/۱ مشار : ۱۳۸۵

ص ۱۹۱ رساله در جواب سؤالی در مسئله غیبت.

این رساله از همدانی در غیبت دیگران گفتن است نه غیبت کبری و صغری.
توجه به این نکته را رهین دقت نظر و تذکار آقای احمد منزوی هستیم.

ص ۲۲۶ شرح دوازده مسأله رمل

خواجeh حسن طبسی (قرن ۸) کتابی بزرگ در رمل دارد بنام مفتاح الکنوز
که آنرا در ۷۳۵ تألیف کرده و محمد بن جلال معروف به شاه ملامنجم بر آن
مقدمه ای بنام شاه طهماسب در ۹۶۸ نوشته است. این دوازده خانه ظاهراً بخشی از
همان مفتاح الکنوز است. رجوع به فهرست مجلد ۱۰: ۶ شود.

ص ۲۶۰- شرح حدیث هل رایت رجلاً

میرزا علی نقی احسائی پسر شیخ احمد احسائی (م- ۱۲۰۰) و مؤلف رساله
منهاج السالکین چاپ شده بسال ۱۳۷۵ در شرح و رساله توحید قطب الدین محمد بن
عبدالکریم قادری گیلانی، این حدیث را نقل و شرح کرده است.

فهرست ۱۰: ۹۵۹

ص ۲۸۲ کنه الراد - شرح قصیده بابت سعاد

در کشف الظنون شرح ابو الفضل احمد ابن حجر عسلائی بر «بانت سعاد» را با
نام کنه المراد یاد کرده، حاجی خلیفه در فهرست دارالکتب قاهره کنه المراد
شرح بانت سعاد از سیوطی معرفی شده و در سر شماره ... مدینه (بنقل نشریه
کتابخانه مرکزی) از سیوطی است.

فهرست دارالکتب: ... نشریه ۵۰ ...

ص ۲۹۵ انوار حکمت

ریو این کتاب را تألیف امام محمد جزلی دانسته در فهرست رضوی نسخه ای
از این کتاب معرفی شده و بنوشته مؤلف فهرست آن کتابخانه، در آن نسخه نام
کتاب نصایح یوسفی و نام مؤلف حکیم یوسفی (شاید همان یوسفی صاحب بحر الجواهر

وطب یوسفی) ثبت شده. در فهرست بنگال نیز انوارالحکمه از حکیم یوسفی دانسته شده است.

رجوع شود به فهرست ریو ۲: ۱۸۳ بنگال ذیل: ۸۸ فهرست رضوی ۶:

۳۸۹-۳/۸

ص ۳۳۳ تفسیر سورة فاتحه.

بخشی از کتاب معالم التنزیل بغوی فراء (م-...) است. این نسخه جزء مجموعه ایست شامل ۱۲۸ رساله علاوه بر نوشته های پراکنده و بوسیله مردی از اهل فضل از قرن ۱۱ گردآوری شد و از این مجموعه نسخه های دیگر رونویس کرده اند، نسخه حاضر را که رساله های آنرا در فهرست ۵ و در اینجا می شناسیم مورخ ۱۲۵۰ است و نویسنده آن بیشتر عناوین و گاه سطور اول و یا آخر و یا تمام (۱) رساله های موجود در دفتر اصل را حذف و شناختن آنها را دشوار ساخته، و ما از برخی از آنها بدون معرفی کامل گذشتیم. نسخه ای دیگر از این دفتر جامع و نفیس در کتابخانه مجلس داریم (و من بعد از تهیه این فهرست آنرا دیدم) که بسیار روشن تر و کامل تر است و در قرن ۱۳ هـ رونویس شده و در عنوانهای صدر و ذیل رساله های موجود در آن تصرف و حذف نشده است.

رسالدهایی نیز هست که در هر دو نسخه بدون نام اصلی و یا بدون ذکر نام مؤلف یاد کرده ایم مانند رساله سمرقندیه یا فرائد الفوائد لیثی سمرقندی که در مجموعه تازه بنام رساله فی ضبط الاستعارات و بدون نام مؤلف آمده و در فهرست کاملاً شناسانده شده و نیز کتاب مشکاة الاسرار غزالی است که در هر دو دفتر بنامی ناصواب دیگر است و همانگونه که در فهرست بدان اشارت کرده ام در ذریعه و فهرست دانشگاه نیز بدرستی و با نام اصلی آن شناخته نشده. ناگفته نماند که نظیر این دو کتاب بسیار است که در هیچ یک از این دو دفتر بدرستی شناسانده نشده و پیدا است گرد آورنده اصلی (که در ذیل بیشتر رساله های رقم و تاریخ او هست) خود همچنین نوشته است.

دفتر شماره ۶۲۸۶ (موقت) علاوه بر اینکه صحیح تر و روشنتر است با اصل مطابق تر نیز هست زیرا رساله ها و گفتارها و منقولات بسیار در آن هست که دفتر جای سخن فاقد آنهاست .

از جمله بخشهایی که در آن دفتر هست و در دفتر ۱۸۰۵ وجود ندارد: شرح ثمره بطليموس (از شرح کلمه ۲۱) ، غیبت شیخ صدوق ، بخشی از شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید و آداب المناظره و همچنین پس از تقویم البلدان (که در دفتر ما آخرین بخش است) در دفتر شماره ۶۲۸۶ (موقت) علاوه بر نوشته ها و گفتارهای کوتاه این رساله ها موجود است :

تحفه شاهیه از قطب الدین شیرازی (بخشی از ...)

منظومه از عمر بن یحیی کرمانی .

ذخیره اسکندری (بخشی از ...)

منظومه طبیبی ابن سینا .

خطبه شفشقیه (منسوب به حضرت مولی)

مناقب الطاهرین از عمادالدین طبری صاحب کامل بهائی

اینک شناسائی برخی از رساله های دفتر ۱۸۰۵ که کاملاً شناخته نشده اند در این تعلیقات با استفاده از این نسخه جدید (تا آنجا که ممکن است) تکمیل و اگر اشتباهی رفته تصحیح میشود و یکی از آن جمله همین تفسیر فاتحه از معان التنزیل است که در بخش اول فهرست کاملاً شناخته نشد و با عنوان « تفسیر فاتحه از یکی از علماء متشرعه عامه که بنظر میرسد بخشی از يك تفسیر کامل است » یاد گردید

ص ۳۳۵ انموذج العلوم .

این نسخه بخشی از انموذج العلوم دوانی نیست زیرا پس از چاپ این صفحه آنرا با بخش از ثماطیقی (باب دهم) انموذج العلوم سنجیدم و مطابقت نداشت و ظاهراً

مستخرج از علم دهم انموذج العلوم دوانی

ص ۳۴۹ اسماء رجال مشكاة .

از عبدالحق بن سیف الدین بن سعد الله ترك دهلوی بخاری متخلص به حق

مترجم و شارح سفر السعاده فیروز آبادی و مؤلف ترغیب اهل السعادات (م- ۹۵۷-۱۰۵۲)

نخست مشکاة المصابیح (شرح مصابیح بغوی) را شرح کرده آنگاه این فهرست را برای اسامی رجال یادشده در مشکاة نوشته است.

حاجی خلیفه از این کتاب یاد کرده بدون اشاره بنام مؤلف - (همانگونه که در فهرست ۹ یادشد) بحرف میم احالت داده اما در حرف میم و ذیل عنوان «مشکاة» به این کتاب اشارتی نکرده است.

رجوع شود به فهرست دارالکتب قاهره چاپ ۱۹۲۴ ج ۱ : ۱۴۸

ص ۳۶۴ - الناسخ والمنسوخ

در نسخه دیگر این دفتر، کاتب این رساله را به ابوالقاسم جهة الله بن سلامه منتسب داشته است.

ص ۳۶۵ - نسیم السحر (در خصائص لغت)

بتازگی نسخه ای دیگر دیده ام (شماره ۳۳۱۰/۱۲) که نام مؤلف آن (همانگونه که در فهرست دفتر زبور است) حسین بن ابراهیم ضمیری ضبط شده اما در نسخه شماره ۱۸۰۵/۶ همانگونه که در فهرست ۹ اشاره رفت، از مؤلف یاد نشده و ما نوشته اهل وراثت را در آنجا نقل کردیم.

ص ۳۶۸ - منهج النجاة

در نسخه دیگر که در دفتر شماره ۶۲۸۶ (موقت) است و در فهرست آغاز آن دفتر نام مؤلف ملا محسن کاشی ضبط شده. و ظاهراً (همانگونه که در فهرست اشاره شد) صواب همین و مقصود ملا محسن فیض است نه ملا حسن کاشی که در نسخه ۱۸۰۵ ضبط است.

ص ۳۷۲ - نبذة الادوات.

این رساله عربی آمیخته بفارسی است و در حاشیه نسخه ۶۲۸۶ (موقت) نوشته «شاید از میدانی باشد».

۳۸۲ - تصریف

در صدر نسخه دیگر کتابخانه و نیز در فهرست آن مجموعه نام این رساله «مفید» ضبط شده است و به زمخشری منسوب شده .

در کشف الظنون و ذیل آن و برو کلمان کتاب بنام «المفید» از زمخشری ندیدم .

۳۸۳ - رساله فی بیان حکم التدخین

این رساله در ذریعه با همین نام آمده اما در نسخه جای سخن و در نسخه شماره ۶۲۸۶ (ک ۳۰۱ پ) و در فهرست آن بنام محاکمه خوانده شده است .

۳۸۴ - گفتاری از بهائی .

این نوشته نامه ایست از شیخ بهائی به میرزا ابراهیم همدانی دانشمند معاصر بهائی (برخی دیگر از مکاتبات این دو دانشمند در فهرست دانشگاه ثبت است) در نسخه جای سخن این نوشته عنوان ندارد . نسخه شماره ۱/۱۸۳۰ نیز همین نامه است

۳۸۵ - وصیة حضرت رسول (ص) به علی (ع)

فیروز آبادی در سفر السعاده و حسن بن محمد صفعانی در رساله «احادیث موضوعه» این حدیث و صایا را که فقرات آن با جمله «یا علی» آغاز میگردد ، در شمار احادیث موضوعه یاد کرده اند .

رجوع شود به نسخه شماره ۲۸۸۲/۱۰ ص ۲۶۴ این فهرست .

۳۸۶ - نامه واعظ الانام

این نامه از میرزا رفیع قزوینی واعظ مؤلف ابواب الجنان است که در نسخه ما با عنوان «نامه واعظ الانام» یاد شده .

۳۸۷ - شرح زیج

این نسخه بدون تردید بخشی است از شرح قوشجی بر زیج الغ بیك . در صدر نسخه شماره ۶۲۸۶ و فهرست آن مجموعه بدین نکته تصریح شده است .

ص ۳۸۹ - مسائل قدسیه

صدرالمتألهین شیرازی این رساله را پس از اسفار و پس از بیشتر آثار خود نوشته و مطالب فلسفی اشراق و ذوقی را که در اسفار و دیگر آثار با استدلالات متداول و جدلیات فلسفه آمیخته ؛ در این رساله بدون مزج با آن استدلالات آورده (با اینکه در مقدمه چنین التزام کرده ، باز گاه از نقل ورد جدلیات ناچار بوده) . ملاصدرادر این رساله درباره حقیقت وجود (با بیان ذوقی اشراقی و نه جدلی فلسفی) سخن گفته و سپس به اثبات و بیان حقیقت وجود ذهنی و عالم مثال و مثل پرداخته و با اساسی که در این دو باب نهاده بسیار مسائل فلسفه اولی و مشکلات مربوط بمعاد راحل کرده است .

فهرست مطالب رساله - بر طبق نسخه ای که اکنون در دست سخن دارم و در عصر صدرایا نزدیک بزمان او کتابت شده - از این قرار است :

الجملة الاولى - فی الحکمة القصوى والعلم الاعلى و فیه مقالات :

المقالة الاولى فی الوجود واحکامه .

در این مقاله هفت فصل و پنجد عنوان « بحث و تفصیل » و « شک و تحقیق » و مانند آنست . دو فصل اول درباره موضوع و مسائل علوم و بشیوه دیگر کتابهای فلسفی است (نه بشیوه خاص این کتاب) و در پایان بحث از موضوع علوم و رد ایرادات بر تعریف مشهور گوید « ولهذا الکلام زیادة تحقیق لایحضر فی الآن کشفه و وضوحه » در دیگر فصول این مقاله ، به اثبات حقیقه وجود در خارج و انتزاعی بودن ماهیت پرداخته ، بتفصیل درباره نسبت وجود بهمیه و اینکه از قبیل نسبت عرض بموضوع نیست سخن گفته و در پایان این مقاله از « کتاب بزرگ خود اسفار اربعه » یاد کند و گوید :

« من خود پیشتر از این ، از قائلان به اعتباری بودن وجود و اصاله مهیت بشدت دفاع میکردم و خود سخت طرفدار آن بودم تا اینکه با هدایت الهی دانستم که

حقیقت بر خلاف آن است و وجودات حقائق متصله و پرتوهای وجود احدی هستند و ماهیتها حدود و مفهومات ذهنی وجودات است .

المقالة الثانية في احكام واجب الوجود بحسب المفهوم. در این مقاله دو فصل است و در فصل دوم از برهان ذوقی و اشراقی توحید که بسیط ترین و نیز عالیترین براهین توحید است و نیز از شبهه ابن کمونه یاد کند و گوید بر اساس این برهان ، راهی برای ورود شبهه ابن کمونه نیست . زیرا در این برهان وحدة حقیقی همان کمال مطلق و وجود حقیقی مطلق است و در این مرحله تعدد و شرکت قابل تصور نیست . و صدرا در این فصل نیز از « اسفار اربعه » خود یاد کرده است .

المقالة الثالثة في اثبات الوجود الذهنی والظهور الظلی.

این مقاله مفصلترین و جالبترین مقالات کتاب است .

در این مقاله نخست اثبات کرده است که نسبت نفس بصور ادراکیه فاعلیت است نه قابلیت، سپس براهین دیگر فلاسفه را در سه مسلک نقل کرده و سپس اشکالاتی را که بر وجود ذهنی بنا بر مسالك و براهین قوم وارد میشود بچهار و چه در چهار مقصد ریشه کن کرده و در مقصد ۴ وجهی که اختصاصی و الهامی خود اوست بیان داشته است و آنگاه بتوضیح و اثبات عالم مثال پرداخته و تنها راه حل مشکلات ایمان برزخ و معاد و رد اشکالات وارد بر وجود ذهنی را ، ایمان بعالم مثال میداند، سخن شیخ اشراق^(۱) را دقیقاً نقل کرده و موارد اختلاف مشرب خود را با او در ضمن پنج « اشکال » بیان داشته است و در پایان بیان اشکال ۵ رساله را نیز پایان داده است .

در ضمن بیان اختلافات مسلک خود با شیخ اشراق (که یازده صفحه نسخه حاضر را فرا گرفته) دقیقترین و خالصترین نظرات خود را اظهار داشته و در ذیل بیان سومین تفاوت طریقه خود با طریقه شیخ اشراق (در اثبات و تفسیر عالم مثال) گوید « موضوع وجود رب النوع که افلاطون و اسلاف او به آن قائل بوده اند سخنی بسیار

۱- صدرا در این رساله او را با این القاب یاد کرده : الشیخ الالهی صاحب المکاشفات

النوریه شهاب الدین المبرور .

صحیح و ایرادات متاخران در اثر نفهمیدن مقاصد آنان است و نیز گوید « افلاطون و اسانید و اسلاف بزرگ او که همگی از بزرگترین حکماء و اولیاء خدایند هر چند بوجود مثل نوریه برهان نیاورده اند و بشیوه انبیاء و اولیاء بنقل مثل (آنهم برمز) بسنده کرده اند ، اما همین گفته آنان شایسته اعتماد است و از آنان نباید برهان خواست همچنانکه منجمان متاخر و احکامیان ، سخنان بطلمیوس و ابرخس را در باره اوضاع و تاثیرات ستارگان و تعداد افلاک پذیرفته اند و از آنان دلیل نخواسته اند خاصه آنکه سخنان این بزرگان اولیاء بر پایه ریاضات و خلوات و کوشهای عقلانی و از اغلاط و اوهام بشری دورتر است و از این نظر اعتماد بدان بیشتر است .

یکی از ادله ملاصدرا بر اثبات وجود ذهنی (که وی آنرا از ملهمات خود میداند) آن است که طبایع مقولات و همچنین بسائط عنصری و جواهر ، در حرکات خود دارای مقصد و غایتی خاص هستند و غایت مقصد هر حرکت باید قبل از حرکت به نحوی وجود داشته باشد و چون در خارج این وجود نتواند بود ، ناچار غایه و مقصود از حرکت بنوعی دیگر وجود خواهد داشت و آن وجود ذهنی است و همین وجود ناقص غایه است که باعث شوق به تکامل جوهری یا تکامل عرضی است . صدرا در دنباله این سخن اعتراف میکند که برهان قائم است تحقیق مرتبه ای از شعور و ادراک در جمیع اجسام طبیعی و اینکه انکار شعور اجسام ناشی از استبعاد صرف و عدم عادت است باین فکر .

گویا صدرا آنچه میخواست است در این رساله بیاورد ، نیاورده و ناتمام گذارده خود او در دیباچه تصریح کرده است که این کتاب در دو جمله است و جمله اولی در علم اعلی . بنابراین جمله دوم در مباحث عامه بوده و در اثناء رساله نیز آنجا که سخن از علل و معلول است ، به مباحث آینده احالت کرده است اما در نسخه ما - در نسخه الهیات از جمله دوم و دیگر مباحث اثری نیست .

در این رساله علاوه بر اینکه دو بار از اسفار اربعه صریحاً یاد کرده ، سه بار دیگر (در مقاله ۳۰۲) به « کتاب کبیر » خود احالت کرده و یکی از این موارد ، سطر آخر رساله است .

اینك چند سطر از عبارت «لاصدرادر باره افلاطون ومثل افلاطونی نقل میشود:
 «وقد ذهب العظيم افلاطون و اشياخه الذين هم سادات الحكماء الكرام و رؤساء الانام
 فيما تقدم من الايام الى ان لكل من الانواع الجسمانيه فردا في العالم العقلي هورب
 ساير الافراد وصفو كدرهاومبدأ نوعها وواسطة وجودها من رب الارباب ووسيلة رزقها
 وبقائها من مسبب الاسباب ... والدليل الدال على ان افراد نوع واحد لا يختلف بالتقدم
 والتاخر والكمال والنقص ... على تقدير تمامه انما يتم بحسب نحو واحد من الوجود...
 وبالجمله قول افلاطون و اسلافه العظام في غاية القوه والمتانه والاستحكام ولا يرد عليه شيء
 من نقوض المتأخرين ... ومنشاء ايراد تلك النقوض انما هو قصور المدارك عن درك
 شاوهم ومقامهم وفقد الاطلاع على مقاصدهم ... وسوء فهم اللاحقين لدرك شأ والسابقين
 المقربين انما هو لبناء مقاصدهم ... على السوانح النوريه العلميه ... التي لا يعتبر بها
 وصمة شك وريب ... لاعلى مجرد الافكار البحثيه والانظار التعليميه التي سيلعب
 بالمعولين عليها والمعتمدين بها الشكوك ... ولم يتصالحوا عليها ولا توافقوا بل كل
 امة دخلت لعنت اختها .»

ص ۴۳۵ - شرح حديث كنت كنزا ...

این شرح از صدر المتألهین شیرازی است و در پایان آن نام صدرا آمده
 است. محیی الدین خود بر این حدیث شرح نوشته است.

رجوع شود به فهرست دانشگاه ۳ : ۶۹ و شماره ۲۸۳۰/۹ مجلس ۹ : ۳۵-۳۶

ص ۴۵۴ - رساله فروع دین برای مبتدی.

نسخه حاضر بخشی اندك و تحریف یافته و پر غلط است از کتابی (بنام مسائل)

که نسخه کاملتری از آن در این کتابخانه هست (شماره ۲۳۷۹/۱۰) و مانند این
 نسخه در دیباچه نام غزالی دارد با این تفاوت که دیباچه آن نسخه کامل و مفصل است
 و در پایان آن تصریح دارد که «این مسئله از کتابهای بزرگ و معتبر جمع شده
 است و در اول ماه محرم الحرام ۵۸۰ از جمع آن فراغت یافته» بنابراین این کتاب
 بیش از هشتاد سال پس از درگذشت امام ابو حامد محمد غزالی نوشته شده مگر

اینکه ترجمه از یکی از مؤلفات غزالی باشد و مؤید این سخن شیوه دیباچه است که پدیداست کسی دیگر ساخته و از غزالی یاد کرده است (هر چند برخی از مسائل آن مانند باب وضوء مطابق مذهب ابوحنفیه است و ما میدانیم که غزالی در فقه پیرو مذهب شافعی بوده است).

در هر حال کتابی است بفارسی کهن از قرن ۶ در فقه و اخلاق و از این نظر ارزنده است.

در آغاز رساله دیباچه است (که مسلماً از غزالی نیست) در تشویق به دانش اندوزی و شریعت آموزی به فرزندان (و فقرائی از این دیباچه و نیز فقرائی از خود رساله را که بادعاء نویسنده دیباچه از امام غزالی است - برای بدست دادن نمونه شیوه فارسی آن در اینجا نقل خواهیم کرد) و اینک فهرست مطالب کتاب:

باب ۱- در مقدمات وضوء^۱ طهارت و نجاست دارای یازده مسئله.

باب ۲- در بیان وضو ساختن . دارای یک مسئله .

باب ۳- سنتهای وضو ساختن .

مسئله - چون بقضاء حاجت رود .

مسئله - هر کسی صحبت کند با زن (در غسل و پس از آن هشت مسئله دیگر

در مطالب مختلف ابواب فقه .

باب ۳- مسح .

باب ۴- تیمم .

باب ۵- در فضیلت نماز .

باب ۶- عقوبت تارك الصلوة .

باب ۷- شرطهای نماز ،

باب ۸- فریضهای نماز (۲)

۱ - عنوان این باب در نسخه «در بیان وضوء ساختن است» مانند باب دوم ولی با توجه بمطالب آن، عنوان یادشده در بالا شایسته تر است.

۲ - در نسخه عنوان «شرطهای نماز» در باب ۸ تکرار شده

- باب ۹ - دعای نماز (در مسجد و دیگر جا)
 مسئله - اگر کسی با امام نماز گزارد. (پس از آن نیز یازده مسئله دیگر در مسائل مختلف مربوط به نماز و طهارت).
 باب ۱۰ - در سجده سهو - در ذیل این باب نه مسئله است در مطالب مختلف متعلق بسجده سهو و شرایط و اوقات نماز.
 باب ۱۱ - نماز جمعه.
 باب ۱۲ - نماز عید.
 باب ۱۳ - نماز مرده - دارای يك مسئله.
 باب ۱۴ - در بیان زکوة - دارای دو مسئله.
 باب ۱۵ - صوم (وزکوة فطره) دارای ۲ مسئله.
 باب ۱۶ - در احرام حج.
 باب ۱۷ - در بیان ربا خوردن.
 باب ۱۸ - در بیان غیبت کردن.
 باب ۱۹ - در بیان دشنام دادن.
 باب ۲۰ - در بیان شراب خوردن.
 باب ۲۱ - در بیان همسایه رنجانیدن.
 باب ۲۲ - در گواهی دادن بدروغ.
 باب ۲۳ - پدر و مادر.
 باب ۲۴ - در حسد بردن.
 باب ۲۵ - کسیکه کسب کند برای خود.
 باب ۲۶ - ثواب پرورنده و بزرگ کننده دختر.
 باب ۲۷ - خانه که در آن مهمان نرود.
 باب ۲۸ - زنیکه شوهرش را خواهش باشد.
 باب ۲۹ - روتشی زن با شوهر.

اینک نمونه‌ای از دیباجه و ابواب کتاب:

آغاز: بسمله این کتاب را امام محمد غزالی رحمه الله علیه ساخته از برای مبتدیان تا هر ساعت از دانشمندان سؤال نکنند ... و هر که این قدر علم بخواند، و بداند و بدان عمل کند مسلمانی وی کفایت باشد ... پس مادر و پدر باید که غم فرزندان خورند و ایشان را علم درآموزند تا خدای تعالی با ایشان عتاب نکند ... و مستوجب دوزخ نگرداند و آنکس که این قدر علم نیاموزد یعنی خود را و فرزندان خود را خلاف امر خدای کرده باشد ... اما خاصیت این کتاب آنست که هر چه درین کتاب است همه مسلمانان را بدان حاجت هست و حق جل جلاله بر آن کس رحمت کند که اهل و اولاد خود را این کتاب بیاموزند و نادانان را تعلیم کنند که این مسئله از کتابهای بزرگ و معتبر جمع شده است و نیز حقتعالی بر جمله مسلمانان رحمت کند ... و فارغ گشتم از جمع کردن این مسئله در اول ماه محرم الحرام سنه ثمانین و خمسایه ...

آغاز رساله: باب در وضوء ساختن، خواجه هر دو جهان سید المرسلین ... چنین فرماید که هر که در اول وضوء بگوید ...

اینک چند نمونه از کهن ترین فقرات رساله نقل میشود تا مگر کسی از اهل تحقیق نویسنده آنرا بشناسد :

«مسئله نشاید چندان وسوسه بر خود راه دادن در پاکی آب طهارت که بوسوسه انجامد و کار بر خود دشوار کند که امیر المؤمنین عمر رضی الله عنه از سبوی نصرانی وضوء کردی و آب خوردی و بیشترین صحابه بر آن بودند که پاکی باطن کردندی و در طهارت ظاهر گرفتندی و چون طعام خوردندی دست بزیر پای مالیدندی ، نشستندی و نماز کردندی و در مسجد ها پای برهنه رفتندی و فاضلترین صحابه را جامه خواب نبود و چون تکیه کردندی در زیر پهلوی ایشان بغیر از زمین هیچ نبود ، و بودی که استنجا بسنگ کردندی و آب نکردندی و با نعلین نماز کردند و از خوردن جوو گندم ناشسته احتراز نکردندی» این فقره با برخی از فقرات «زاد

آخره غزالی بی شباهت نیست همچنانکه فقره‌ای دیگر نیز از این رساله (شرح اوراد وضو) نیز با اندک تفاوتی همانست که در «اثر نفیس فارسی» زاد آخرت غزالی است .
ص ۴۷۹ از او [صدرالدین ثانی فرزند غیاث‌الدین منصور] تالیفی یاد کرده‌اند جزالذکری .

در اینجا افزوده میشود که در مجلدات فهرست دانشگاه این مؤلفات از او یاد شده :

جواهر نامه .

حل شبهه جذراصم .

حاشیه شرح تجرید .

حاشیه حاشیه لوامع الاسرار فی شرح مطالع الانوار .

زبر و بینات .

استخراج اسامی الائمة (ع) بحساب الابدع

اثبات الواجب .

باتوجه به سخن صاحب‌روضات، نسبت این مؤلفات را به صدرالحقیقه (ونه به صدرالدین کبیر) قطعی نمیتوان دانست خاصه باوجود موارد اشتباهی که در فهرست یاد کرده‌ام .

ص ۴۹۴ صوان الحکمه و تتمه صوان

صوان الحکمه از ابوسلیمان منطقی و تتمه از بیهقی است ، با یادآوری آقای احمد منزوی، سهوی را که در فهرست رفته متذکر گردیدم و از ایشان تشکر دارم .
ص ۵۰۳ المعة الجوینیة از ابن کمونه ابن کمونه این کتاب را به خواست شمس‌الدین محمد مؤمن قزوینی مستوفی برای کتابخانه بهاء‌الدین محمد جوینی نگاشته (در دو جمله هر جمله دو باب و هر باب ۵ فصل) . در این کتابخانه چند نسخه از این لمعه و نیز عکس نسخه کتابخانه مشهد موجود است . این کتاب در فهرست دانشگاه بنام «اللمعه» آمده (۳: ۳۳۵) .

ص ۵۵۲ الماء و تجدیده از قاضی بن کاشف‌الدین

ولی قلی بیك شاملو در کتاب نفیس قصص خاقانی سر گذشت قاضی و فهرست برخی از آثار او را آورده و از این رساله او یاد نکرده. شاملو از مؤلفات او شرح مشکلات - و لغات رسائل اخوان الصفا، شرح صحیفه سجادیه، شرح اصول کافی و جام جم (نه جهان نما) یاد کند و گوید در اردبیل وفات یافت و در مقبره شیخ صفی الدین دفن شد (قصص الخاقانی نسخه خطی مجلس شماره ۱۵۰ موقت ص ۳۷۶)

ص ۵۲۵ - مناظره انسان و حیوان .

این مناظره بخشی از طرب المجالس میر حسین بن عالم غوری هروی است .

ص ۵۵۷ مثالیه نوریه

ساحب ذریعه رساله «مثالیه» از قطب الدین محمد لاهیجی یاد کرده است (ص ۱۹ ص ۷۷)

ص ۵۶۵ ترجمه رساله تنکلوشا

نالیانو تلفظ صحیح این کلمه را ، تینکلوس یا تینکروس (هر دو تعریب تو کروس) میتواند و معتقد است که تلفظ تنکلوشا مانند ارمیساو بر همانیا و انوحا و دیگر نامهای دروغین است که ابن وحشیه (یا خود ابوطالب زیات) آنرا در کتاب الفلاحه النطیبه و این کتاب ساخته تا آنها را واژه های آرامی نشان دهد سخن نالیانو و استدلال او بر اتحاد تینکلوس که ابو معشر بلخی عقائد احکامیان ایرانی را از او نقل کرده با تو کروس یونانی که در نیمه ۲ قرن یکم میلادی میزیسته جای خدشه و ایراد نیست ، زیرا اسنادی که بزبان یونانی از ازاصل کتاب تو کروس بدست آمده با فصلی که ابو معشر از کتاب تنکلوشا نقل کرده بوسیله «بل» خاورشناس مطابقت داده و ثابت شده است این تنکلوشا همان تو کروس است . مینورسکی در رساله خود در شرح قصیده خاقانی نیز این عقیده را از رولسن یکی از دانشمندان قرن ۶ میلادی نقل کرده است . ولیکن سخنان نالیانو در باره کتابی که بنام صور درج و منسوب به تنکلوشای بابلی است و علامه تقی زاده آنرا در گاه شماری آورده اند جای تامل است . نظرات نالیانو در باره متن عربی این کتاب بطور خلاصه این است .

الف - این کتاب بخاطر مطالب عجیب و غریب و نادرست و بدون اساس که

دارد نمیتواند از تو کرو س باشد که دانشمندی است ستاره شناس

ب - مطالب این کتاب با آنچه ابو معشر از تینکلوس نقل کرده متفاوت است.

ج - این کتاب ساخته دست ابو بکر ابن وحشیه (احمد بن علی متوفی ۲۹۶-۵) که ابوطالب زیان (قرن ۴) نقل کرده یا خود ساخته دست ابوطالب زیان است و او برای دوری از اتهام داشتن احساس ضد عربی آنرا به شخصیت ساختگی و دروغین ابن وحشیه نسبت کرده است...؟ مدرک سخن اخیر نالینو مقدمه الفلاحه النبطیه است (و به نقل علامه تقی زاده در صدر نسخه‌ای از متن عربی که در تهران است نوشته شده من کلام ابن وحشیه). بحث درباره این متن عربی که ساخته کیست و در چه زمان است را با جای دیگر میگذاریم و در اینجا تنها درباره ترجمه فارسی آن سخن میگوئیم: از این ترجمه فارسی دری در هیچ جا یادی نیافتیم جز اینکه نالینو در ضمن سخن خود درباره متن عربی، از یک نسخه ترجمه فارسی «کتاب صور تنکلوشا» یاد کرده که در پایان آن نسخه نویسندگی ناشناس چنین نوشته «در تاریخ تبریز نبشته اند که این کتاب هشتاد سال بیشتر از هجرت نبوی نوشته شده». بنوشته نالینو شولسن با اعتماد به این نوشته معتقد شده که این کتاب در ۸۰ سال پیش از هجرت و در عهد شاهنشاهی انوشیروان به پهلوی ترجمه شده.

نالینو تعریف نسخه ترجمه فارسی مزبور را از شولسن نقل نکرده و توضیحی نداده و بوریسو (۱) نیز که به این نسخه اشاره کرده و توضیح کافی ندارد.

نوشته مزبور هر چند از ناشناس است اما پیداست کهنه است و نیز معلوم است مقصود از فارسی در آن نوشته، پهلوی (پارسیک) است و شولسن نیز چنین فهمیده و در هر حال در مقدمه این ترجمه فارسی از ابن وحشیه یا زیان یاد نشده و اصل در مقدمه سخنی مشابه سخنان منقول از مقدمه «فلاحه نبط» یافت نمیشود. ارتباط درجات فلک و صور طالع در آنها بازندگی و روان مردم و نیز سر ساختن طلسمات، با بیانی

۱- ژورنال آسیانیک فرانسه سال ۱۹۲۵ ج ۲۲۶ مقاله A.BORISSOV با

عنوان: SUR LE TAINKALÜCHÄ

دقیق و عمیق باز گفته شده و جای برای استبعادات نالینو باقی نمیگذارد.

اینک چند سطر از مقدمه در این باب:

روان مردمی از جمله جواهر روحانی است و او را مناسبت و علاقت تمام هست
با نفوس افلاك و کواکب و همچنانکه نفس فلکی را اثر است در کائنات نفس انسانی
را نیز اثر باشد و خاص که نفس قوی و بشهوات طبیعی آلوده نباشد.

(امام فخر رازی در کتاب ۸ از المطالب العالیه در باب تمکلو شوا و ارتباط این علم با
سحر و طلسمات بد تفصیل سخن گفته است). شیوه نشر کتاب و مقدمه آن کهن است
و در آن لغات کهنه فارسی بکار رفته. نمونه متن آن در مجلد ۷ فهرست نقل شده و
در اینجا نمونه ای از واژه های کهن فارسی آن نقل می گردد:

نستوه	نیلو بر	بزغ = وزغ
خوشک	بابزن	خشکار.
جن = چون	خنور	سییاج
تکل	پر ماه	بی فرمان

رجوع شود بدیده مجله معهد المخطوطات ۳: ۶۰ فهرست ۷: ۱۳ علم الفلك نالینو:

۱۹۶ - ۲۱۰ گاه شماری از تقی زاده. ۳۱۷ - ۳۱۹ سفینه راغب، فهرست آصفیه ج

۶۱: ۲ سبک شناسی بهار ۱۸: ۱ فهرست دانشگاه شماره: ۲۱۹۳ و ۴۰۹۶/۴ بادلان -

اته: ۹۴۴ برلین اهلورث ش: ۴۲۵۴ و ۵۸۹۵، برج. شماره ۳۰۳/۱۱ جامع

شاهی: ۱۱۳ (خطی)

ص ۶۰۵ کلمات عشرة

صاحب ذریعه در ذیل عنوان مبدأ و معاد نیز از این کتاب یاد کرده و آنرا
از خواجه نصیر طوسی دانسته و نوشته اند چاپ شده.

در فهرست دانشگاه نسخه ای از این کلمات بنام «مبدأ و معاد» بدون ذکر

مؤلف (نسخه شماره ۲۴۰۱/۳۵) و رساله ای دیگر با نام مبدأ و معاد از ابهری یاد شده در

دو بخش، بخش یکم در ۷ و بخش ۲ در ۵ فصل که جز این است (شماره ۲۴۰۱/۳۴)

در دفتر ۱۱۲۰ (از مجموعه کتب اهدائی امام جمعه خویی به کتابخانه مجلس) نسخه‌ای از این رساله با نام «کلمات عشره یاده کلمه» با چند رساله از میرسیدعلی همدانی ضمیمه است و این نگارنده این رساله را نیز از میرسیدعلی همدانی پنداشت اما اکنون، نسبت آن را به اثیرالدین ابهری رحجان مینهم زیرا در بیشتر نسخه‌هایی که تا این زمان بنظر رسیده صریحاً به او منسوب شده است.

رجوع شود به فهرست مجلس ۷ : ۳۲۲ زیرمه ۱۹ : ۵۳ دانشگاه ۲۴۰۱/۳۴

و ۲۴۰۱/۳۵

ص ۶۱۰ - آداب البحث

در الهیات نسخه‌ای از این آداب، البحث هست که بنوشته فهرست نگار تنها دارای دو فصل است (با احتمال قوی در تعداد فصلها اشتباه شده و با عنوان فصلها دیده نشده است) در نسخه مزبور این رساله از خواجه حسن بقال دانسته شده و در فهرست نیز عیناً آمده

رجوع شود به فهرست مجلس ۱۰ : دانشگاه ۳ : ۹ سپهسالار ۳ : ۹ مهر

کتابخانه رضوی ۱ شماره ۸ (بخش منطق) فهرست الهیات : ۳۷۸

استدراك

ص ۲۹۲ - تعلیقات

این تعلیقات از قوام‌الدین محمد رازی مؤلف عین‌الحکمه است . (ص ۴۲۱ -

فهرست ۵) بساین نکته با راهنمایی آقای احمد منزوی و تألیف پر ارج

ایشان توجه یافتیم .

A CATALOGUE OF
THE

MANUSCRIPTS IN THE PARLAMENT LIBRARY

(PERSIAN & ARABIC)

BY

ABDOL HOSSEIN HAERI

VOL . 9

PART 2

TEHERAN

1968 - 1347

A CATALOGUE OF
THE
MANUSCRIPTS IN THE PARLAMENT LIBRARY
(PERSIAN & ARABIC)

BY
ABDOL HOSSEIN HAERI

VOL . 9

PART 2

TEHERAN

1968 - 1347